

לאומי | דוחות כספיים מאוחדים 2022

דוח זה אינו מהווה דוח תקופתי בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970. הדוח התקופתי (אשר כולל את כל הפרטים לגבי דירקטורים ונושאי משרה בכירה הדרושים לפי הוראות בנק ישראל) דוח על הסיכונים והערכת האקטואר של זכויות עובדים נמצאים באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך www.magna.isa.gov.il. הדוח על הסיכונים ותיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il אודות < מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דוח כספי שנתי 2022
תוכן העניינים

עמוד

5

דבר יו"ר הדירקטוריון

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

א. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

7

תיאור עסקי קבוצת לאומי

9

מגמות מרכזיות בסביבת הפעילות

12

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

15

מידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון והנהלה

15

סיכונים עיקריים הגלומים בפעילות הבנק

ב. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

16

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

19

סיכונים מובילים ומתפתחים בסביבת הפעילות

20

שינויים עיקריים בשנה החולפת

23

שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים

25

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

32

המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

47

מגזרי פעילות - גישת הנהלה

50

מגזרי פעילות פיקוחיים

55

חברות מוחזקות עיקריות

ג. סקירת הסיכונים

58

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

60

סיכוני אשראי

85

סיכוני שוק

90

סיכון נזילות ומימון

95

סיכונים תפעוליים

98

סיכון אקלים וסביבה

100

סיכונים אחרים

ד. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

106

מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים

112

בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

113

דירקטוריון

114	Certification הצהרה
117	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
118	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים - לבעלי המניות בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

דוחות כספיים

119	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים
123	דוח רווח והפסד מאוחד
124	דוח מאוחד על הרווח הכולל
125	מאזן מאוחד
126	דוח על השינויים בהון מאוחד
128	דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
131	פירוט הביאורים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

א. ממשל תאגידי

306	חברי דירקטוריון הבנק
308	שינויים בדירקטוריון
309	חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם
310	מבקרת פנימית
313	שכר רואי חשבון המבקרים
314	מדיניות תגמול נושאי משרה
315	שכר נושאי משרה בכירה

ב. פרטים נוספים

318	תרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק
319	השליטה בבנק
319	רכוש קבוע ומתקנים
320	נכסים לא מוחשיים
321	משאבי אנוש
325	מבנה ארגוני
328	הליכים משפטיים
328	הסכמים מהותיים
329	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
337	מיסוי
337	דירוג האשראי
338	מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה - פרטים נוספים

ג. נספחים

344	שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
348	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
351	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
352	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב שנתי
353	מאזן מאוחד - מידע רב שנתי
354	מילון מונחים
365	אינדקס

דבר יו"ר הדירקטוריון

זהו אולי אקסימורון, אבל דומה שהדבר הקבוע היחיד בתחומי הכלכלה והבנקאות הוא השינוי! שנת 2022, כשנים שקדמו לה, התאפיינה בתמורות משמעותיות, בקצבים מהירים, ובזירות פעילות רבות בארץ ובעולם. שינויים כרוכים לעתים בסיכונים, אך הם גם יוצרים הזדמנויות. דרכו של בנק לאומי היא לצפות פני עתיד: אנו נערכים לתרחישים מגוונים כדי לנהל את הסיכונים ולזהות את ההזדמנויות מבעוד מועד. אכן, השינויים של 2022 בסביבה העסקית של הבנק חייבו התאמות באסטרטגיה ובמדיניות, וכן בניהול המעשי. צעדים אלה אפשרו לבנק לחזק את מעמדו המקומי והבינלאומי, לשדרג את השירות ללקוחות, לטייב את התרבות הארגונית, להעצים את המשאב האנושי, לצמוח במגזרי הפעילות והשת"פים העסקיים, ולהבטיח את האיתנות ההונית ואת הנזילות.

אשתקד המשיך לאומי לקדם מהלכים פורצי דרך ביצירת שיתופי פעולה בינלאומיים. כיושב ראש לאומי קיבלתי את פניהם של חברי משלחות מהמזרח התיכון ומהעולם הרחב, והשתתפתי בוועידות אזוריות ובינלאומיות. ניתנה לי הזכות יוצאת הדופן לשאת דברים בוועידת 'יוזמת השקעות העתיד' (FII) - הוועידה הבינלאומית המשמעותית ביותר במזרח התיכון, שהתקיימה בריאד שבסעודיה. מדובר בביקור היסטורי, ראשון מסוגו, של בכיר בקהילה העסקית הישראלית במדינה זו. כמו כן, הוזמנתי לשאת דברי פתיחה בכנס הראשון של 'השבוע הפיננסי באבו דאבי'. ועוד: זכיתי לייצג את הבנק בוועידת האקלים העולמית COP27 בשארם א-שייח', מצרים, בפורום הכלכלי העולמי (WEF) בדאבוס, שווייץ, ובכנס ה-IMF and World Bank בווינגטון, ארה"ב. אנו משמרים, מחזקים, ויוזמים קשרים פוריים עם בכירי הבנקאות, הכלכלה והממשלים המדיניים, כולל במדינות באזורנו שמחוץ להסכמי אברהם. נמשיך לעשות זאת בשנים הקרובות לטובת לאומי, ולמען שגשוגם של הכלכלות, העמים והמדינות בסביבתנו ומעבר לה.

לאומי הגדיר את היבטי האחריות הסביבתית-חברתית-תאגידית (ESG) כעוגן מרכזי באסטרטגיית הבנק. במסגרת עשייתנו להגשמת מטרה זו הצבנו יעדים כמותיים למתן אשראי ירוק, והגדלנו את יתרת האשראי הירוק לסך של כ-18 מיליארד ש"ח. פעלנו לצמצום טביעת הרגל הפחמנית, ולהידוק כללי מימון לא ירוק. הנפקנו לראשונה אג"ח ירוק בסך חצי מיליארד דולר, ואף חתמנו עם בנק ההשקעות האירופי (EIB) על הסכם שיעודד מימון ירוק בתנאים אטרקטיביים. כמו כן, כחלק מהמדיניות החברתית שלנו 'מדור לדור', העמקנו את השותפות האסטרטגית עם ארגון 'אחריי', ועם עמותות ושותפויות חברתיות אחרות; זאת כדי להרחיב את השתלכותם של צעירים ומבוגרים מכל קצות המדינה בחיי החברה והכלכלה, ולקדם הסברה פיננסית, אוריינות דיגיטלית ומניעת הונאות סייבר. בשנה הנסקרת התנדבו כ-4,400 עובדים של לאומי במסגרות שונות, ובחשבון כולל תרמנו כ-32,000 שעות התנדבות לקהילה ולחברה. ההשקעה הכספית בקהילה של קבוצת לאומי עמדה על 38 מיליון ש"ח. ניתן למצוא את המידע הרלוונטי והמקיף בדוח האחריות התאגידית של לאומי, אשר מתפרסם לצד הדוח הפיננסי. אנו רואים בשני הדוחות חלקים של שלם אחד.

אנחנו ממשיכים להוביל ולקדם בנקאות יוזמת, חדשנית, ואחראית בעבור הלקוחות שלנו, תוך שימת דגש על שיפור מתן השירות. אנו משדרגים את המערכות הטכנולוגיות של הבנק, כשעם היוזמות לטובת הלקוח נמנות השבחה של עשרות סניפים, התקנת כספומטים מתקדמים, טיוב האפליקציה, הנגשת יעוץ היברידי בנייד ובסניף, ואף מתן משכנתא ושירותים נוספים ללא צורך בהגעה לסניף. לאומי מוסיף למנף בנקאות פתוחה לצורך ניהול פיננסי מושכל על ידי משקי בית. זהו הבנק הראשון בארץ שהשיק ללקוחותיו שירות שמאפשר להם לרכז ולנתח מידע פיננסי מחשבונות חיצוניים, כולל מחברות כרטיסי האשראי. במקביל, הבנק העמיק את שיתופי הפעולה עם פינטקים באמצעות השקת Finteka. לאומי הוא הבנק הראשון בארץ שהכריז על השקת שירות המאפשר ללקוחותיו לסחור בקריפטו. TheGarage - קרן הון ייעודית של לאומי להשקעות בפינטקים עוד בשלבים מוקדמים - כבר השקיעה בכמה סטרטאפים מוצלחים. במישור הבינלאומי השלמנו את עסקת המיזוג של לאומי ארה"ב עם ולתוך Valley Bank, תוך חיזוק השת"פ איתנו בהעמדת אשראי באמריקה. כמו כן, במטרה לצמצם סיכונים ובו בזמן להתמקד ולהתמקצע באשראי בסגמנטים בהם יש ללאומי ניסיון ויכולות מוכחות, לאומי בריטניה השלים תהליך שבמסגרתו הפעילות שבוצעה בעבר באמצעות תאגיד בעל רישיון בנקאי, מבוצעת כיום באמצעות חברה להעמדת אשראי, תוך כדי החזרת הרישיון הבנקאי האחרון של לאומי מחוץ לישראל.

חיזוק חוויית העובד הינו תהליך שהבנק מתמיד להשקיע בו - בהעצמתו המקצועית, בצמיחתו הניהולית, ובשדרוג החוויה היומיומית. קורסים במגוון תחומים, בארץ ובארה"ב, מונגשים לעובדים, ומסלולי התפתחות בקריירה מנוהלים בקפידה. רוב מועסקי הבנק עובדים מהבית יום בשבוע, באפקטיביות מוכחת. ברבעון השלישי של 2023 יחל השלב האחרון של העברת העובדים לקמפוס לאומי בלוד, שמספק סביבת עבודה מודרנית. אציין כי 20% מהעובדים שנקלטו ב-2022 נמנים עם אוכלוסיות בגיוון חברתי. כ-60% מעובדי לאומי הן נשים, ושיעורן היחסי בהנהלה הבכירה הינו 53%.

במרצת 2022, לאומי הוביל שתי הנפקות מוצלחות של מניות ואגרות חוב בשווקים הגלובליים - בתמורה כוללת של 2.75 מיליארד ש"ח ו-496.7 מיליון דולר, בהתאמה, וכן הנפקת אג"ח ירוק בפתח 2023. הדבר מקבל משנה-חשיבות על רקע מצבם המתגבר, אז וכיום, של השווקים הבינלאומיים. הצלחת גיוסי ההון משקפת אמון חד-משמעי מצד המשקיעים הישראלים והעולמיים בלאומי ובמהלכים שאנו מקדמים.

ההנפקות אותן הזכרתי הגדילו את ההון הרגולטורי ואפשרו את המשך אסטרטגיית הצמיחה והשאת הערך לבעלי המניות. כיום, הלימות ההון רובד 1 וההון הכולל של הבנק הינה 11.46% ו-14.29% (לעומת 10.21% ו-13.50% של הסף הרגולטורי), בהתאמה, והנזילות עומדת על 131% (לעומת 100% של הסף הרגולטורי). הרווח הנקי לשנת 2022 צמח בכ-28% לכדי 7,709 מיליון ש"ח, והוא משקף תשואה של 17% על ההון. עיקר ההכנסות והרווחיות נובע מפעילות בעסקי הליבה, מפיתוח מנועי צמיחה חדשים במסגרת עסקים אלה, וממינוף החוזקות וההזדמנויות לצמיחה בריאה במגזרי פעילות נבחרים. חיזוק המשאב האנושי והטכנולוגי מיצב את לאומי כאחד הבנקים היעילים בעולם, עם יחס יעילות של כ-37.5%. עם פרסום דוח כספי זה לשנת 2022, אנו מכריזים על דיבידנד של 698 מיליון ש"ח, נוסף על חלוקת דיבידנד בסכום כולל של כ-1,077 מיליון ש"ח בגין רווחי שלושת הרבעונים הראשונים של 2022. לאחר תקופת הדוח החלו אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי-וודאות רבה לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. כולי תקווה להכלת המצב, ושכולנו נצא מחוזקים ממנו.

בנימה אישית, אני מבקש להודות בחום למשקיעים, לדירקטוריון, להנהלה, לעובדים, ללקוחות ולכלל בעלי העניין. תודה לכולכם על השותפות האיתנה, ועל שנה נוספת של תמיכה והבעת אמון בי ובלאומי. אני מצוין זאת על רקע כובד האחריות וגודל הזכות שאני חש במילוי תפקידי. בזכותכם, ויחד אתכם, לאומי - הבנק הוותיק במדינה - ביסס את מעמדו כבנק הגדול והמוביל בישראל. בטוחני שבזכות מנהלינו ועובדינו המקצועיים והמסורים, התרבות הארגונית של שאיפה למצוינות ולקיימת אחריות, ההשקעות בטכנולוגיה ובחדשנות, היזמות של השותפים והספקים, האמון של הלקוחות והמשקיעים, המחויבות לפעילות הסביבתית, החברתית והממשל התאגידי, וכמובן הכרת הייעוד והשליחות של הדירקטוריון - בזכות כל אלה לאומי ימשיך להוביל.

בברכה,

ד"ר סאמר חאג' יחיא
יושב ראש הדירקטוריון

13 במרס 2023

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה תיאור עסקי קבוצת לאומי

הבנק הינו "תאגיד בנקאי" הפועל מכח חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. את פעילותו של הבנק מסדירים חוקים, צווים ותקנות, ובנוסף גם, כללים, הנחיות ועמדות של הרגולטורים.

החזון של לאומי

"להוביל בנקאות יזמת, חדשנית ואחראית עבור הלקוחות ולצמוח בצורה מואצת עם הלקוחות שבמיקוד"

לאומי מתחייב להיות הבנק הנוח והמוביל בישראל ובכוונתו להמשיך ולהעניק לכלל לקוחותיו שבמיקוד, שירות מיטבי - המבוסס על הרצון להתאים את השירות לכל לקוח לפי מידותיו.

בבסיס החזון המשלב הובלה ונוחות גם יחד, עומדת השאיפה לייצר סביבה עסקית דינמית, המיוסדת על ערכים של שקיפות, אחריות והוגנות, זאת לצד חדשנות ויצירתיות. סביבה זו שואפת להוות את המענה הטוב והמתאים ביותר לצרכיהם הפיננסיים של לקוחותיו. זאת לצד שמירה על יציבות הבנק, השגת רווחיות נאותה, עמידה בציפיות בעלי המניות וכן שמירת האינטרסים של עובדיו.

קבוצה הפיננסית המובילה בישראל ובעלת השפעה משמעותית על הציבור כולו, לאומי בוחן את המגמות והשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו. בנוסף, ומתוך הבנה של השפעת הקבוצה על התרבות העסקית והציבורית, לאומי רואה גם במחויבותו לקהילה עוגן חברתי וערכי שאותו ימשיך לטפח.

היעדים והאסטרטגיה העסקית

לאומי אימץ אסטרטגיה של צמיחה מואצת בסגמנטים נבחרים. בהתאם לכך נקבע סט של פרמטרים עסקיים ארוך טווח שעל בסיסו עוקב דירקטוריון הבנק אחר יישום האסטרטגיה. על מנת לממש את חזונו ואת האסטרטגיה, בשנת 2021 הוקמה חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רחביים - אשר אמונה על הובלת תהליכי גיבוש ויישום אסטרטגיה בקבוצת לאומי, הובלת פרויקטים אסטרטגיים עד מעבר לטיפול בקו העסקים הרלוונטי, **Product management** ושיפור חווית לקוח בדיגיטל, ניהול הדאטה ושירותי אנליזה ליחידות הבנק ובניית מודלים לשירות ומכירות. כחלק מפעילות החטיבה, היא מתמקדת, בין היתר, בנושאים הבאים:

חיזוק השירות הדיגיטלי

העמקה של מתן הרוב המכריע של המוצרים והשירותים הבנקאיים באמצעים דיגיטליים, תוך פישוט מתמיד של השימוש בכלים הדיגיטליים, באופן שמאפשר ללקוחות זמינות תמידית של השירותים וחווית שירות נוחה המתאמת להעדפותיהם. לצד זאת, הבנק ממשיך במתן שירות מקצועי ואיכותי לכל סוגי הלקוחות שבמיקוד בהתאם לצרכיהם והעדפותיהם, תוך שאיפה למעבר של יותר ויותר לקוחות להעדפת השירותים בדיגיטל. כחלק מחיזוק המוצרים והשירותים הדיגיטליים, חוזקו ושוכללו יכולות החיתום האוטומטי להעמדת אשראי קמעונאי ועסקי.

מינוף יכולות הדאטה - יישום האסטרטגיה התומכת בבנקאות מבוססת דאטה ומודלים מתקדמים, הן בשיווק המוצרים הבנקאיים, הן בתמחורם והן בפעילות השירות והתפעול, והנגשת שירותים ויכולות אלו באמצעות כלים דיגיטליים מתקדמים.

לאומי מאפשר למשתמשים, להינות מחוויית לקוח פרסונלית, איכותית ומתקדמת במוצרים ובערוצים בהם מונגשים שירותים חדשים, כזו המושתתת על מענה לצרכי הלקוחות, באופן ידידותי, הוגן ומותאם אישית. בשנת 2022 המשיך לאומי בפיתוחים של שירותים ופעולות באפליקציית לאומי ללקוחות פרטיים. בנוסף, המשיך לאומי לפעול במגוון רחב נוסף של מישורים על מנת לאפשר הענקת מוצרים ושירותים מתקדמים ללקוחותיו:

- א. **VIDEA** - בשנת 2018 קבוצת לאומי הקימה את חברת **VIDEA** שהנה חברה לניהול תיקים דיגיטלי. **VIDEA** מנהלת את כספי הלקוחות באמצעות אלגוריתם חדשני. מדובר בניהול תיקים דיגיטלי, שקוף ופשוט עבור הלקוח.
 - ב. משכנתא ב-**Zoom** - לאומי השיק בצעד חדשני וייחודי, שירות המאפשר ללקוחות כל הבנקים לקיים פגישת ייעוץ אישית ב-**Zoom** עם בנקאי משכנתאות, ולקדם את נטילת המשכנתא אף ללא הגעה לסניף לצורך החתימה על המסמכים.
 - ג. הלוואות רכב - שירות המאפשר ללקוחות לאומי וללקוחות פוטנציאליים לקבל הצעה לקבלת הלוואה לרכישת רכב באופן דיגיטלי בסוכנות עימה התקשר הבנק.
 - ד. הזמנת כרטיס אשראי חליפי מסיבת פגום.
- בנוסף שיפר לאומי את אופן הצגת תנועות כרטיסי האשראי בחלוקה לקטגוריות, ומתן אפשרות הצטרפות ל-**google PAY** דרך אפליקציית לאומי.

לאומי שיפר את חווית הלקוח - הצגת תובנות מתקדמות המסייעות ללקוח לנהל את פעילותו הפיננסית, הצעה לפיקדון מותאם למאפייני הלקוח, הוספת יכולות חיפוש מתקדמות ומתן אפשרות לקטין לפתוח חשבון בדיגיטל (גילאי 18-16).

ה. ניווד בין בנקים - שירות חדש באתר המאובטח המאפשר ללקוחות להגיש בקשה להעביר את פעילותם הפיננסית מבנק אחר לבנק לאומי. השירות שולב גם בתהליך פתיחת חשבון באפליקציה, כך שכל לקוח הפותח חשבון, מקבל קישור לתהליך ויכול להעביר את הפעילות.

ו. Pepper, המעניק את חווית הבנקאות הדיגיטלית המלאה הראשונה בישראל

Pepper, המספק שירותי בנקאות קמעונאיים החל משלב פתיחת חשבון וכלה בביצוע מגוון פעולות בנקאיות שכיחות כגון הלוואות, פיקדונות, כרטיסי אשראי והשקעה בניירות ערך, באמצעות הדיגיטל בלבד. Pepper משתמש בטכנולוגיה מתקדמת ובשיתופי פעולה כאמצעי בידול מרכזי אל מול התחרות, וזאת לצורך הרחבת הצעת הערך המוצרית שלו ללקוחות. ב-Pepper, כל המוצרים הבנקאיים, לרבות מוצרי אשראי, חסכונות, העברות, כרטיסי חיוב ועוד, מוצעים ללקוח בכל מקום וזמן דרך הטלפון הנייד, באופן דיגיטלי ועצמאי. מוצרים אלו מונגשים באמצעות ממשק נוח וידידותי, מותאמים לצרכים הפרסונליים של כל לקוח והכל בשפה פשוטה ובגובה העיניים.

ז. פיתוחים נוספים בדיגיטל - במטרה לשפר את חווית הלקוח, השיק לאומי פלטפורמה חדשה המותאמת לצרכי הלקוחות העסקיים.

ח. FINTEKA - בשנת 2022, לאומי הקים חברה שתחבר בין הבנק לחברות פינטק, החברה החדשה - פינטקה - מאפשרת לסטארט אפים פיננסיים שיקבלו רישיון מתאים גישה למערכות הבנק, בתמורה לתשלום או לשותפות עסקית. בנוסף, לאומי יציע ללקוחותיו את האפשרות להשתמש בשירותים של חברות הפינטק, במידה ויבשילו.

שיתופי פעולה נוספים עם פינטקים - על מנת לקדם חדשנות ולהבטיח חווית שירות מתקדמת ללקוחות, לאומי מקדם שיתופי פעולה עם חברות פינטק חדשניות, וזאת גם כחלק מיישום מודל הבנקאות הפתוחה. בהקשר זה ניתן לציין מספר סוגי שיתופי פעולה:

א. שיתוף פעולה עסקי טכנולוגי, לדוגמה שיתוף פעולה של Pepper עם חברת EcoBill לתשלום של חשבונות משקי הבית ישירות מהאפליקציה עם תובנות ותשלום חכם ומהיר של החשבון.

ב. שיתוף פעולה טכנולוגי, לדוגמה שיתוף פעולה עם חברת טריא פינטק בע"מ העוסק בפיתוח מערכת משכנתאות מתקדמת. לאומי רואה ברפורמת הבנקאות הפתוחה הזדמנות להרחיב את הצעת הערך שלו ללקוחותיו, כך שיוכל לאפשר ביצוע פעילות פיננסית בערוצים דיגיטליים תוך אימוץ מהיר של טכנולוגיות חדשות בכלל, ושל טכנולוגיות פיננסיות בפרט.

בנוסף, וכחלק מאסטרטגיית החדשנות, לאומי השקיע בתחילת שנת 2022 במיזם חדשני בשיתוף עם יזמי הייטק מובילים בישראל. במסגרת זו, השקיע לאומי בקרן הון סיכון חדשה - Garage Ventures, שתקים ותלווה סטארט-אפים בתחומי הפינטק, הסייבר (Fin-Sec), הדאטה ו-AI.

הקרן מכוונת להשקעה ביוזמות המכוונות למציאת פתרונות טכנולוגיים חדשניים לכשלים וקשיים בעולם הפיננסי ותשקיע הן בחברות הנמצאות בשלבים מוקדמים שכבר פיתחו שירות או מוצר והן בחברות בתחילת דרכן.

ESG - האסטרטגיה של לאומי כוללת הבנה שתחום מתפתח זה יוצר, לצד הסיכונים, גם סט נרחב של הזדמנויות עסקיות. לכן, הבנק פועל ליישום יוזמות שונות שנובעות מהמציאות המשתנה בתחום המודעות לסיכונים הסביבה ולחשיבות ההקפדה על פעילות שעומדת בכללי ה-ESG.

חזון ואסטרטגיית ה-ESG של הבנק נגזרים מחזון ואסטרטגיית הבנק ובבסיסם, מובילות בתחום ה-ESG, באמצעות שלושה עוגנים מרכזיים: קביעת יעדים אסטרטגיים, סטנדרטיזציה של פרקטיקות מיטביות ומסמכי מדיניות, ושיתופי פעולה עם גורמים בינלאומיים ומקומיים.

להרחבה ראה להלן בפרק [מנחות מרכזיות בסביבת הפעילות](#).

דרכי מימוש האסטרטגיה

על מנת לאפשר את מימוש החזון והאסטרטגיה, הבנק מחולק לארבעה קווי עסקים מרכזיים, המתמחים במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים למגזר לקוחות מסוים:

1. **הבנקאות הקמעונאית** - מתמקדת במתן שירותים בנקאיים בעיקר למשקי בית (כולל משכנתאות), ללקוחות עתירי נכסים (Private Banking) וללקוחות מיקרו-עסקים ועסקים קטנים. הבנקאות הקמעונאית מבקשת להתאים את השירות באופן אישי לצרכי הלקוחות בשלל ערוצים במקביל, כגון: אפליקציה, אינטרנט, מרכז בנקאות, סניפים, מרכזי שירות, מסופים, עמדות מידע וכספומטים.

2. **משכנתאות** - כחלק מיישום האסטרטגיה של צמיחה מואצת בסגמנט פעילות זה, הוקמה ב-1 בינואר 2022 חטיבה ייעודית לנושא המשכנתאות על מנת להבטיח את תשומת הלב הניהולית, התפעולית והשירותית לתמיכה מיטבית ביישום האסטרטגיה בתחום זה.

3. **הבנקאות העסקית** - מתמקדת במתן שירותים לתאגידים ישראליים ובינלאומיים בהיקפי פעילות שונים ובמגוון תחומי עיסוק. הבנקאות העסקית מבקשת לשרת את מגוון הלקוחות האמורים תוך השאת ערך ובחינת אמצעים להגדלת מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

4. **בנקאות שוקי הון וניהול פיננסי** - עוסקת בניהול הנוסטר, הנכסים וההתחייבויות (ALM) של הבנק ובנוסף מסדירה את הפעלת כלל חדרי העסקאות בבנק במטרה לתת שירות ללקוחות הפועלים בשוק ההון, לרבות הלקוחות המוסדיים. ניהול ההשקעות הראיאליות מתבצע בעיקר באמצעות חברת לאומי פרטנרס.

במקביל לקווי העסקים המנוהלים באופן ישיר בבנק, קבוצת לאומי פועלת גם באמצעות חברות הבנות שלה בארץ ובחו"ל:

פעילות חברות הבנות בארץ - פעילות ההשקעות הראיאליות, החיתום ובנקאות ההשקעות מבוצעת בעיקרה באמצעות חברת הבת, לאומי פרטנרס. בנוסף פועלת חברת הבת, לאומי שירותי שוק ההון, אשר הינה הגוף המוביל בישראל למתן שירותי תפעול מקיפים לגופים פיננסיים.

פעילות חברות הבנות בחו"ל - מבוצעת כיום בבריטניה. פעילות זו החלה בשנת 1902, כאשר בשנת 1959 הוקם בנק לאומי בריטניה פי. אל. סי. (BLUK).

ביום 8 במרס 2022 אישר דירקטוריון הבנק את המלצת דירקטוריון BLUK ליישום מהלך, הכולל את החזרת הרישיון הבנקאי הרגולטורי של BLUK, כך שלאחר השלמת המהלך BLUK תהא חברה למתן אשראי. לשם כך, פעילותה של BLUK תמוזג לתוך LBL, חברת בת של BLUK (להלן: "Leumi UK Group").

Leumi UK Group עוסקת במתן אשראי בעיקר בתחומים הנדל"ן, מלוואות ו-ABL, וזאת ללקוחות מסחריים בלבד בבריטניה ובאירופה, לרבות לקוחות ישראליים הפועלים באזורים אלה, ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן למגורים ומימון נדל"ן מסחרי (בתי אבות ומעונות סטודנטים). המימון ניתן הן ללקוחות בבריטניה והן מחוץ לבריטניה (בעיקר ישראליים).

למידע נוסף ראה פרק [חברות מחזקות עיקריות](#).

בתכנון אסטרטגי קיימת מידה לא מעטה של אי וודאות, כאשר הגשמת תכניות אסטרטגיות ארוכות טווח תלויה בגורמים משתנים רבים, ובהם: מצב השווקים בישראל ובחו"ל, המצב הביטחוני, וכן השפעות מתמשכות של השינויים הרגולטוריים, אשר עדיין לא ניתן לומר בוודאות מה יהיה היקפם ומיקודם בטווח של שנים.

המידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

מגמות מרכזיות בסביבת הפעילות

האסטרטגיה שאומצה על ידי לאומי, המפורטת לעיל, מבוססת ומתחשבת, בין היתר, במגמות הבאות:

א. מאקרו/גיאופוליטיות

1. אי יציבות גיאופוליטית, בדגש על מלחמה מתמשכת באוקראינה, אשר הובילה לעליית מחירים גלובאלית, לצד מתיחות מתמשכת בין ארה"ב לסין.
2. סביבה מאקרו כלכלית אינפלציונית שמובילה לעלויות ריבית, ירידות ותנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים, והתחזקות הדולר, עלולה להוביל להאטה גלובאלית ואף מיתון - שישיפע בצורה שלילית על רווחי הבנקים. מצד שני, לעליית הריבית ישנן השפעות חיוביות על הבנקים, לדוגמא: עלייה מהכנסות מריבית.
3. רגולציה עולמית - נמשכה מגמת חקיקה המעודדת תחרות בשוק האשראי, בדגש על תחום האשראי הקמעונאי ותחום התשלומים, בין היתר, באמצעות עידוד החדשנות. תחום המטבעות הדיגיטליים מצוי גם הוא במוקד תשומת הלב הרגולטורית בארה"ב ובאיחוד האירופי, ולאחר הנפילות בערכם של מטבעות הקריפטו בשנת 2022 - ביתר שאת.
4. בנוסף, מתחזקת ההכרה במשבר האקלים, במדינות שונות בעולם מתגבשות תכניות פעולה להתמודדות עם הנושא. הרגולטורים משתלבים בתכניות אלה בעיקר בדרישה לשילוב של סיכונים האקלים בתחומים הבאים: תהליכי ניהול סיכונים, מדיניות האשראי ומדיניות ההשקעה של המוסדות הפיננסיים.
4. הרגולציה בישראל ממשיכה לקדם את התחרות ובוחנת יוזמות כגון הפרדת חברת כאל מדיסקונט, במקביל לשינוי מתווה צמצום מסגרות האשראי בכרטיס האשראי ללקוחות פרטיים.

ב. תחרות/סביבת הצרכן

1. סביבת התחרות ממשיכה להתרחב מצד neo banks וגופים טכנולוגים אחרים המציעים חוויית לקוח פרסונלית וישירה. בתחום הפינטק ישנה ירידה מהותית בגיוסי הון לאור מצב השווקים. הבנקאות הפתוחה מתקדמת ומחזקת את השליטה של הלקוח במידע אודותיו ומגבירה את התחרות בתחום השירותים הפיננסיים.
2. חלק מהדרך שבה פינטקים/neo banks מושכים לקוחות הנה באמצעות תשלומים. זהו תחום מהותי עבור הבנקים, חשוב בעיקר לפיתוח הקשר עם הלקוח, זהו גם אחד התחומים הכי פגיעים. בכל הנוגע למטבעות קריפטו - בתחילת השנה נצפתה עלייה בנכונות של עסקים לקבלם, אך יתכן והיא נפגעה לאור הירידות בשווקים והתרסקות בורסת FTX. שוק הקריפטו מחק בשנה למעלה מ-2 טריליון דולר משוויו במהלך שנת 2022.
3. בבנקאות הקמעונאית, משבר הקורונה האיץ את קצב אימוץ הבנקאות הדיגיטלית. בפועל, קיים פער בין מוכנות הלקוחות לבצע פעולות בדיגיטל לבין היכולת של הבנקים לספק חוויית True Digital. הבנקים המנצחים יהיו אלה שידעו לספק חוויית דיגיטל מלאה ונוחה מקצה לקצה. חשוב לציין כי המעבר לדיגיטציה יוצר אתגר אמיתי עבור הבנקים מבחינת השירות - שכן ללקוחות הדיגיטלים ישנה ציפייה להיות מסוגלים לעשות כמעט הכל בדיגיטל, וכאשר הם אינם מצליחים - ישנו תסכול רב.

הרחבה בנושא התחרות:

בנקים מקומיים

- התחרות בין הבנקים המקומיים ממשיכה להתמקד במשקי הבית ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים. בנק דיגיטלי חדש עלה לאויר בשנת 2022 ובנק חדש נוסף קיבל לאחרונה רישיון מבנק ישראל. כלל הבנקים במערכת מפרסמים ומשיקים הצעות ערך ללקוחות המתבססות על חדשנות טכנולוגית ודיגיטלית, ביסוס מועדוני לקוחות והוצאת מוצרים מובילים ייחודיים (משכנתאות, ייעוץ בהשקעות ועוד).

מתחרים חוץ בנקאיים

- הלוואות המועמדות על ידי גופים מוסדיים - בשנים האחרונות ניכרת מגמה ברורה של גידול באשראי שניתן על ידי גופים מוסדיים למגזר העסקי והמסחרי, לרבות מתן מימון לפרויקטים תשתיתיים וכן לנכסים מניבים ואף בליווי ההקמה של פרויקטים למגורים. גופים אלה נכנסים בהדרגה גם לעולם האשראי הפרטי. בצד ההשקעות, גופים אלה משיקים גם מוצרים המתחרים במוצרי הבנקאות המסורתית כגון: קופת גמל להשקעה או פוליסת חסכון.
- בנוסף, לאור השינויים הרגולטוריים בשנים האחרונות, המעודדים פעילות בתחום האשראי הצרכני והמסחרי על ידי גופים פיננסיים שאינם בנקים, גדלה באופן עקבי הפעילות של גופים חוץ בנקאיים. ראוי לציין כי האשראי העסקי הניתן על ידי הבנקים בישראל מהווה כיום פחות ממחצית מסך האשראי העסקי במשק.
- פתרונות מבוססי טכנולוגיה (FinTech ו-BigTech) המתחרים בתחומי פעילות בנקאיים ספציפיים - בשנים האחרונות, עם התרחבות השימוש בטכנולוגיה מתקדמת (בעיקר במכשירי סמארטפון וטאבלט) על ידי הצרכנים, הולכים ומתרחבים היצע ואיכות המיזמים/פיתוחים חדשניים המציעים שירותים פיננסיים מבוססי טכנולוגיה מתקדמת. המיזמים הללו מאיצים את החדשנות בתעשייה הפיננסית, ובעוד שמרביתם אינם מהווים תחרות כוללת אל מול הבנקים המסורתיים, הם מאיימים להקטין את חלקם של הבנקים בתחומי פעילות מסוימים.
- ענקיות הטכנולוגיה (BigTech) מציעות לכל הפחות חלק מהשירותים הבנקאיים הקלאסיים (למשל בעולם התשלומים) זאת מבלי שהן כפופות לרגולציה הבנקאית המחמירה.
- שוק התשלומים: אפל וגוגל מספקות שירותי תשלום בנייד (ארנק דיגיטלי) בישראל. לקוחות לאומי יכולים להשתמש בכרטיס הבנקאי שלהם כדי ליהנות מהשירותים הללו. מדובר במישור תחרות נוסף.

בנקאות פתוחה

- הבנקאות הפתוחה היא יוזמה רגולטורית המעודדת שימוש בטכנולוגיות חדשניות ומאובטחות, ומטרתה לעודד פיתוח של מוצרים ושירותים פיננסיים חדשניים עבור לקוחות הבנקים. היוזמה בנויה בשלבים המאפשרים ללקוחות הבנקים וחברות כרטיסי האשראי לשתף צדדים שלישיים במידע הפיננסי שלהם, זאת במטרה לקבל הצעות ערך מתחרות מגופים נוספים. במהלך 2022 המשיכו השלבים של יישום היוזמה כאשר בשלב זה המידע שחברת הפינטק תוכל להיחשף אליו הוא על חשבון העו"ש והשימוש בכרטיסי אשראי, ההלוואות והחסכונות.
- לאומי פועל על מנת למקסם את יוזמת הבנקאות הפתוחה עבור לקוחותיו, בין היתר על ידי הנגשה של המוצרים והשירותים המתקדמים ביותר.

היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG)

- נושא הקיימות הולך ומתגבר בעולם ובארץ בקרב הציבור, המשקיעים, התקשורת והרגולציה - בעוד שטרם חלה רגולציה מחייבת המחילה יעדים קונקרטיים כמותיים, הרי שחברות וגופים עסקיים (כולל בנקים) מתאימים את עצמם להלך הרוח והמגמות העולמיות.
- מדובר במידע צופה פני עתיד, שהתממשותו אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד, בשים לב לכך שמדובר בתחום "מתפתח".
- כחלק מפעילות לאומי לחיזוק התרומה להיבטי סביבה, חברה וממשל, גובשה על ידי הבנק אסטרטגיה לניהול ההיבטים הסביבתיים אשר אושרה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. במסגרת אישור האסטרטגיה, התקבלה בלאומי החלטה להעמיק ולהרחיב את שילובם של היבטי ESG בפעילות העסקית של הבנק, בין היתר, באמצעות הגדלת המימון וההשקעות בפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה ופיתוח מוצרים פיננסיים ירוקים, אשר התממשותם תלויה גם בהתפתחויות רגולטוריות, טכנולוגיות וחברתיות.
- כחלק ממימוש האסטרטגיה, הבנק פועל לזיהוי וקידום הזדמנויות עסקיות, מעודד ביצוע יוזמות ירוקות, פועל על מנת לפתח את הכלים והמומחיות לפיתוח מוצרים למימון פעילות ירוקה ולהשקיע במערכות חכמות לטובת שמירה ופיתוח הקיים.

הזדמנויות אלה כוללות, בין היתר:

- מתן אשראי עסקי למימון מיזמים ירוקים וחברות ירוקות
 - השקעות ירוקות בנוסטרו
 - השקעות בחברות ופרויקטים ירוקים באמצעות חברת הבת לאומי פרטנרס
 - פיתוח פעילות המסחר בחוזים המשקפים פעילות ירוקה
- הבנק שואף לכך שבשנת 2030 הסכום הכולל של יוזמות אלה יהיה כ-35 מיליארד ש"ח.
בתוך כך, יתרת האשראי הירוק לשנת 2022 הסתכמה בסך של כ-18 מיליארד ש"ח.

נציין כי במהלך הרבעון הראשון לשנת 2023, הבנק ביצע הנפקת אג"ח ירוק בסך של 500 מיליון דולר, וכן התקשר עם בנק ההשקעות האירופי (EIB - The European Investment Bank) בהסכם לשיתוף פעולה אסטרטגי, שבמסגרתו ה-EIB יעניק ללאומי קו מימון בהיקף של חצי מיליארד אירו, אשר ישמש להעמדת אשראי בתנאים מועדפים לעסקים קטנים ובינוניים בישראל למימון פרויקטים ירוקים וסביבתיים.

בנוסף, הבנק עוסק בפיתוח מוצרים ירוקים והצעות ערך ירוקות עבור לקוחות קמעונאים ובוחן כיצד לסייע ללקוחותיו העסקיים במעבר לירוק.

הבנק נמצא בתהליך של צמצום הפליטות שנובעות מפעולותיו העצמיות (צמצום שטחים, צמצום תביעת רגל פחמנית, מעבר לתחבורה היברידית וחשמלית).

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

השינויים בסביבה הרגולטורית

- הסביבה הרגולטורית אינה חלה באופן זהה על הגופים השונים הפועלים במערכת, כך בעוד שהרגולציה הבנקאית מתגברת והולכת, הרי שאין התפתחות דומה בכל הקשור לרגולציה החלה על גופים שאינם תאגידיים בנקאיים. עובדה זו יוצרת שוני מהותי ופערים גדולים בין השחקנים השונים.
- כאמור, השפעת הרגולציה על ענף הבנקאות ממשיכה להתעצם. ריבוי הרגולציה ומורכבותה מגבילים את מקורות ההכנסה, מביאים לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה ומחייבים שיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.
- מגמת ריבוי הרגולציה משתקפת בהוראות הנוגעות (לפי האמור בהן) לנושאים תחרותיים. כך למשל, גובשו יוזמות חקיקה שונות, שנועדו להקל על כניסתם לשוק של שחקנים חדשים; זאת, בין היתר, באמצעות הגדלת המקורות שיעמדו לרשותם, קביעת מדרגות רגולטוריות מקלות, מתן הקלה בהתחברות למערכות התשלומים והסליקה וכן העברה ושיתוף של המידע המצוי בבנקים. במסגרת זו ניתן למנות, בין היתר, את רפורמת הבנקאות הפתוחה, הרפורמה לעניין הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים ושורה של "הגנות ינוקא" והקלות שניתנות להן במסגרת רפורמה זו, רפורמת מעבר בין בנקים, העלאת רמת השירות הנדרשת מהבנקים וכן יוזמות והוראות הנוגעות להפחתה בעמלות הבנקים.
- לצד התגברות והידוק הרגולציה, מתמודד הבנק גם עם דרישות ציות מוקפדות, וכן דרישות מתחום ניהול הסיכונים.
- הרגולציה הינה, אם כן, נושא המשפיע באופן מיידי על שורה של החלטות עסקיות ואסטרטגיות של הבנק, לרבות בעניין תחומי פעילותו ועיסוקו השונים של הבנק.

למידע נוסף בנוגע לסביבה הרגולטורית והשלכות היוזמות המרכזיות ראה פרק [חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית](#).

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

להלן מדדי ביצוע עיקריים (ב-%)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2018	2019	2020	2021	2022	
9.5 ⁽¹⁾	9.8 ⁽¹⁾	5.7	15.0	17.0	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
0.7	0.8	0.4	1.0	1.2	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
3.05	3.02	2.55	2.70	2.72	יחס הכנסות ⁽²⁾ לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
60.6 ⁽ⁿ⁾	56.8 ⁽ⁿ⁾	53.8	46.8	37.5	יחס יעילות
1.97	1.92	1.70	1.76	1.97	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
0.91	0.70	0.64	0.60	0.53	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
33.0	33.9	38.8	35.4	32.7	שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מיסים
2.19	2.14	1.90	1.95	2.21	הכנסות ריבית נטו, ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית (NIM)
0.94	0.91	0.81	0.83	0.89	סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים הממוצעים בניהול הקבוצה ⁽²⁾⁽³⁾
0.57	0.52	0.44	0.39	0.33	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים הממוצעים בניהול הקבוצה ⁽³⁾

ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2020	2021	2022	
11.07	11.88	11.87	11.50	11.46	יחס הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
14.54	15.67	15.58	14.21	14.29	ההון הכולל לרכיבי סיכון ^{(א)(ב)}
7.05	7.35	6.57	6.06	6.36	יחס מינוף ^(ה)
121	123	137	124	131	יחס כיסוי נזילות ^(ה)
			131	128	יחס מימון יציב נטו (NSFR) ^(ט)
7.7	7.6	6.8	6.3	7.1	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק למאזן

להלן מדדי איכות אשראי עיקריים (ב-%)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2018	2019	2020	2021	2022	
0.19 ⁽¹⁾	0.22	0.88	(0.25)	0.13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)
1.21 ⁽¹⁾	1.16	1.76	1.30	1.28	שיעורי יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
1.25 ⁽¹⁾	1.09	1.42	1.02	0.51	שיעור האשראי לציבור לא צובר ⁽¹⁾ או בפגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.09 ⁽¹⁾	0.24	0.18	(0.03)	0.07	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

- (א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה והתאמות שונות.
 (ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
 (ג) כולל פעילות חוץ מאזנית.
 (ד) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים. למידע נוסף ראה נספח 1 - [שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#).

- (ה) למידע נוסף בנוגע ליחס המינוף ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימון ההון, סעיף [ההון והלימות ההון](#). ולמידע נוסף בנוגע ליחס כיסוי נזילות ראה פרק [חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם](#).
 (ו) כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
 (ז) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה את הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים, למידע נוסף ראה [כיאר 1.כד.1](#), במועד היישום לראשונה נרשמה ההשפעה המצטברת בנטו ממס לעודפים ללא תיקון מספרי השוואה.
 (ח) יחס היעילות לשנת 2019 ולשנת 2018 בנטרול השפעת לאומי קארד עמד על שיעור של 58.1%-60.5%, בהתאמה.
 (ט) יחס מימון יציב נטו (NSFR) מחושב החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021. למידע נוסף ראה פרק [סיכון נזילות ומימון](#).
 (י) למידע נוסף אודות עדכון המדיניות החשבונאית החל מיום 1 בינואר 2022 בנושא זיהוי וסיווג של חובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [כיאר 1.כד.1](#).
 (יא) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה את הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים, למידע נוסף ראה [כיאר 1.כד.1](#), במועד היישום לראשונה נרשמה ההשפעה המצטברת בנטו ממס לעודפים ללא תיקון מספרי השוואה.
 (יב) לפרטים נוספים, לרבות שינויים רגולטוריים צפויים בנוגע למדידת הלימות ההון, ראה פרק [הון והלימות ההון](#).
 (יג) תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון לשנת 2022 בנטרול הרווח מעסקת המיזוג עם Valley הנה 15.6%.

מדדי סביבה, חברה וממשל (ESG) עיקריים

	2021	2022
E	אשראי ירוק	18 מיליארד ש"ח ^(א)
	טביעת הרגל הפחמנית	ירדה ב-2.4% (לעומת שנת 2021)
	צריכת האנרגיה של הבנק	ירדה בכ-7.15% (לעומת שנת 2021)
S	רכש ירוק	17.8 מיליון ש"ח (מזה: 11.3 מיליון ש"ח בגין עלות ליסינג רכב ירוק)
	אשראי חברתי	35.7 מיליארד ש"ח (מזה: כ-22 מיליארד ש"ח לדיור בר השגה אשר מדווח לראשונה) ^{(א)(ב)}
	שוויון מגדרי	נשים מהוות כ-61.1% מכלל העובדים, כ-53% מההנהלה הבכירה וכ-45% ממנהלי הסניפים
G	למידה והדרכת עובדים	כ-300,000 שעות
	שעות התנדבות בקהילה	כ-32,000 שעות
	נשים בדירקטוריון	30% ⁽¹⁾

- (א) בשנת 2022 בוצע עדכון מתודולוגיה והקטגוריות לסיווג ביחס לשנים קודמות. נתוני האשראי הירוק והחברתי מוצגים כסך יתרות האשראי ליום 31 בדצמבר 2022.
 (ב) סיווג אשראי חברתי כולל החל משנת 2022 קטגוריות שלא נכללו בשנים קודמות. פגרים מהותיים בין הנתונים הינם בהתאם לעדכון המתודולוגיה.
 (ג) בוצע עדכון לאופן חישוב עלות הליסינג השנתית של כלל הרכבים הירוקים, חלף הצגה בשנת 2021, בה הוצגה העלות הכוללת לכל תקופת הסכם הליסינג ביחס לרכבים חדשים בלבד, בשנה זו.
 (ד) נכון למועד פרסום הדוח הכספי.

להלן נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח

2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
3,257	3,522	2,102	6,028	7,709	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
8,890	8,841	8,723	10,346	13,211	הכנסות ריבית, נטו
519	609	2,552	(812)	498	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
4,871	5,081	4,366	5,511	5,018	הכנסות שאינן מריבית
4,121	3,225	3,281	3,506	3,535	מזה: עמלות
8,337	7,908	7,046	7,428	6,835	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,544	4,325	3,742	4,242	3,935	מזה: משכורות והוצאות נלוות
					רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בשקלים חדשים):
2.15	2.37	1.44	4.15	5.14	רווח נקי בסיסי
2.15	2.37	1.44	4.15	5.14	רווח נקי מדולל

להלן נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח

2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
460,560	468,781	556,035	656,454	699,166	סך כל הנכסים
80,113	76,213	136,194	197,402	186,569	מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,571	84,949	92,297	86,927	82,950	ניירות ערך
272,602	282,478	295,341	342,879	384,782	אשראי לציבור, נטו
424,399	432,907	517,940	614,402	649,723	סך כל ההתחייבויות
364,714	373,644	447,031	537,269	557,084	מזה: פיקדונות הציבור
5,210	6,176	15,143	25,370	22,306	פיקדונות מבנקים
17,798	19,958	16,303	15,428	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
35,305	35,406	37,664	41,610	49,438	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
					נתונים נוספים:
22.6	25.1	18.9	33.5	29.3	מחיר למניה (בשקלים חדשים)
90.62	93.48	20.29	137.48	111.52	דיבידנד למניה (באגורות) ^(א)
11,208	9,621	9,080	8,664	8,173	מספר משרות ממוצע

(א) על פי מועד ההכרזה.

מידע צופה פני עתיד בדוח הדיסקטוריון וההנהלה

דוח הדיסקטוריון וההנהלה כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשיע", "אומדן", "תרחיש", "עשוי", "יכול", "יהיה", "אופטימי", "פסימי" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדיסקטוריון וההנהלה נסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות את התממשותן של תחזיות אלה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

סיכונים עיקריים הגלומים בפעילות הבנק

סיכון האשראי - הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

סיכון זה גלום בעסקי הליבה של הקבוצה ובא לידי ביטוי בפעילות מול לקוחות עסקיים, מסחריים וקמעונאיים וגם בפעילות הנוסטרו. הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311, ניהול בנקאי תקין מספר 311A בנושא ניהול אשראי צרכני ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדיסקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים.

למידע נוסף בנוגע לסיכון האשראי וניהולו ראה פרק [סיכונים אשראי](#).

סיכון שוק וסיכון נזילות - סיכון שוק הינו הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי הריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. סיכון הנזילות הינו הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. הניהול השוטף של סיכונים השוק נועד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך הערכת הרווח החזוי לצד הנזקים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים אלה. החשיפות לסיכונים שוק מנוהלות באופן דינאמי במסגרת מערכת מגבלות שנקבעה על ידי הדיסקטוריון וועדות הסיכונים ברמות השונות, אשר תוחמת את השפעת חשיפות השוק על השווי ההוגן, הרווח החשבונאי, קרן ההון ומצב הנזילות.

למידע נוסף בנוגע לסיכון השוק וניהולו ראה פרק [סיכונים שוק](#). למידע נוסף בנוגע לסיכון הנזילות וניהולו ראה פרק [סיכון נזילות ומימן](#).

בפעילות הבנק כמתווך פיננסי קיימים סיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיה וחדשנות, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים המשכיות עסקית, סיכונים משפטיים וסיכונים ציות.

סיכון תפעולי - הינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

סיכונים אבטחת מידע וסייבר - פוטנציאל לנזק מהותי הנובע מאירוע סייבר אשר תוצאותיו עשויות לבוא לידי ביטוי בגניבת מידע, בגניבת נכסים פיננסיים ו/או פגיעה ברציפות התפקודית (על ידי שיבוש מידע ו/או פגיעה בזמינות).

בנוסף, בפעילות הבנק קיימים סיכונים נוספים הכוללים, בין היתר, סיכון מאקרו כלכלי, סיכון רגולציה, סיכון אסטרטגי, סיכון מודל, סיכון הבנקאות ההוגנת, סיכון אקלים וסייבה וסיכון מוניטין.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול הסיכון, בהתאם לנדרש בהוראות ובכלל זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350, תוך יישום תהליכי זהיו והערכת הסיכונים, מנגנוני בקרה, ניטור ודיווח.

למידע נוסף בנוגע לסיכון התפעולי וניהולו ראה פרק [סיכונים תפעוליים](#).

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים התפתחויות עיקריות במשק¹

המשק העולמי

ב-31 בינואר 2023, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את אומדניה לפעילות הכלכלית בשנת 2022 ואת תחזיותיה לשנת 2023. ביחס להערכה הקודמת מחודש אוקטובר 2022, אומדני הצמיחה העולמית לשנת 2022 עודכנו כלפי מעלה, ובפרט נרשם עדכון כלפי מעלה לצמיחת המשק האמריקאי, מדינות אזור האירו ומדינות נוספות. לפי האומדן הנוכחי, תוצר המשק העולמי התרחב בכ-3.4% בשנת 2022 לעומת עלייה בתוצר של 6.2% בשנת 2021. באשר למשקים המערביים הגדולים בעולם, תוצר המשק האמריקאי, גדל בכ-2.0%, לעומת 1.6% בהערכה הקודמת. תחזית הצמיחה של קרן המטבע לשנת 2023 עודכנה גם כן כלפי מעלה ביחס לתחזית קודמת, אך היא עדיין חוזה האטה בקצב התרחבות הפעילות העולמית. התחזית להאטת הצמיחה ב-2023 משקפת את ההשפעה הממתנת על הצמיחה של תהליך העלאת הריבית בקרב מרבית הבנקים המרכזיים ברחבי העולם, שעשו זאת במטרה להתמודד עם האצת האינפלציה, כמו גם המשך השפעות שליליות של המלחמה בין רוסיה לאוקראינה. מנגד, ההסרה של הגבלות הקורונה בסין צפויה לתמוך בצמיחה הגלובלית. לפי תחזיות הצמיחה הנוכחיות, תוצר המשק העולמי צפוי להתרחב בכ-2.9% בשנת 2023. עוד במסגרת ההערכות העדכניות של קרן המטבע, ישנה התייחסות להגעת האינפלציה לשיאה במדינות רבות, ולתחילתה של ירידה בה בתקופה שבסמוך למועד פרוסום הדוח.

צמיחה עולמית/שיעור שינוי ריאלי

מקור: IMF - World economic outlook / January 2023

2022	2023	
3.4%	2.9%	עולם
2.0%	1.4%	ארה"ב
3.5%	0.7%	אזור האירו
1.4%	1.8%	יפן
4.1%	(0.6)%	בריטניה
3.0%	5.2%	סין

עליית האינפלציה בשנת 2022 במדינות רבות, לשיעורים שלא נצפו שנים ארוכות, מוסברת בחלקה בעודף בביקוש המצרפי, על רקע התאוששות הפעילות הכלכלית בעקבות מגפת הקורונה ובתמיכת הממשלות, בדגש על שוק העבודה ולאור המגבלות אשר החריפו, כאמור, על צד ההיצע, בהן השפעות משמעותיות של המלחמה בין רוסיה ואוקראינה על מחירי הסחורות. לשם המחשה, בארה"ב קצב עליית המחירים השנתי הגיע בדצמבר 2022 לכ-6.5%, ולשיא של 9.1% בחודש יוני, והקצב הבסיסי של האינפלציה עמד בסוף 2022 על 5.7%. בגוש האירו ובריטניה האינפלציה הגיעה לשיא של 10.6% ו-11.1% בחודש אוקטובר 2022, בהתאמה.

על רקע זה, פעלו בנקים מרכזיים רבים ובראשם הבנק המרכזי של ארה"ב והחלו בהעלאה של שיעור הריבית. ועדת השוק הפתוח של הבנק המרכזי של ארה"ב החליטה החל בחודש מרס 2022, ובכל הישיבות מאז, על העלאת הריבית לטווח קצר, כאשר בהחלטה האחרונה של 2022 היא הועלתה לטווח 4.50%-4.25%, ובהחלטת הריבית הראשונה של 2023 (מה-1 בפברואר 2023) הריבית הועלתה לטווח 4.75%-4.50%. גם הבנק המרכזי של אנגליה, המשיך בתהליך אשר החל בהעלאת הריבית בחודש דצמבר 2021 והיא עמדה בסוף 2022 על 3.50% (עם קצב עליית מחירים שנתי של 10.5%), ובהחלטת הריבית הראשונה של 2023 (מה-2 בפברואר 2023) הריבית הועלתה ל-4.00%. כמוהם עשו בנקים מרכזיים רבים, כולל בנק ישראל, אשר החל בהעלאת הריבית בחודש אפריל 2022.

בסוף חודש פברואר 2022, פרצה מלחמה בין רוסיה לאוקראינה ובעת הנוכחית היא נמשכת. נראה שלאור מאפייני קשרי הסחר בין מדינות אלה לבין ישראל, הרי שתתכן השפעה ישירה על המשק הישראלי רק בענפים בודדים, שיש להם תהליכי ייצור באוקראינה וברוסיה ו/או שיש להם לקוחות עיקריים במדינות אלו. ההשפעות העקיפות המתמשות כבר כעת כתוצאה מתהליכים גלובליים, הינן ההשלכות של פגיעה בצמיחה העולמית, כפי שחוזה קרן המטבע הבינלאומית גם לשנת 2023, לצד השפעות של העלייה החדה במחירי הסחורות המיובאות לישראל (לדוגמא, בתחום המזון) והעלייה החדה במחירי האנרגיה בעולם המשפיעות על המחירים בארץ. מעבר לכך, אי הוודאות הגוברת המשפיעה לרעה על השווקים הפיננסיים בעולם בישראל, משפיעה על שווי הנכסים וכפועל יוצא גם על מצבם של משקי בית ועסקים בישראל.

¹ מקורות הנתונים: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך, IMF.

הצמיחה במשק הישראלי

המשק הישראלי צמח בשיעור ריאלי של כ-6.4% בשנת 2022, זאת לאחר צמיחה של כ-8.6% בשנת 2021. התרומה העיקרית לצמיחה המהירה הייתה לצריכה הפרטית, תוך תרומה פחותה יותר ליצוא הסחורות והשירותים וההשקעות. ברבעון הרביעי של השנה קצב הצמיחה, מול הרבעון השלישי, הסתכם בכ-5.6%, במונחים שנתיים. יש לציין שהצמיחה ברבעון זה נתמכה בהיקף שיא של רכישות כלי רכב, זאת עקב הקדמת רכישות בטרם עדכון נוסחת המיסוי הירוק, שנכנס לתוקף בתחילת 2023 והביא להתייקרות מחירים של דגמי כלי רכב רבים. בנטרול רכיב זה, הצמיחה של הצריכה הפרטית וההשקעות הייתה מתונה יותר.

שוק העבודה המשיך לשקף פעילות כלכלית איתנה, ועל פי הערכת בנק ישראל מצוי בסביבת תעסוקה מלאה. שיעור האבטלה בהגדרה הרגילה (בלתי מועסקים) עמד בשנת 2022 על 3.8% (בממוצע שנתי), שיעור נמוך מזה שהיה בשנים 2020-2021, אך דומה לזה של שנת 2019, לפני פרוץ משבר הקורונה. כמו כן, תוספת האבטלה שנוצרה ברובה בעקבות המשבר (הכוללת עובדים הנעדרים זמנית מהעבודה מסיבות כלכליות, עובדים אשר לא משתתפים בכח העבודה ופוטרו ממרס 2020 והמתאישים מחיפוש עבודה) נשחקה בחלקה הגדול בשנת 2022, אשר במהלכה שוק העבודה התאושש ממרבית השפעות המשבר. אולם, נתון הקצה של שנת 2022 (דצמבר), הצביע על עלייה בשיעור האבטלה לרמה של 4.2% (נתון מנוכה עונתיות).

חומרת גורמי הסיכון במשק

לאחר תקופת הדוח, החלו אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי וודאות רבה לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. לאירועים כאמור עלולה להיות השפעה שלילית על המשק הישראלי וכפועל יוצא מכך על ביצועיו של הבנק. לעת עתה, ניכרים שינויים בשווקים הפיננסיים של ישראל והתמחרו של נכסים פיננסיים ישראליים בשוקי העולם, לרבות החלשות בשער החליפין של השקל למול סל המטבעות, הדולר והאירו, עלייה במכשירי ה-CDS (Credit default swap) של מדינת ישראל הנסחרים בעולם ותנודתיות רבה במדדים המובילים בבורסה בת"א.

תקציב המדינה ומימונו

שנת 2022 הסתכמה בעודף של כ-9.8 מיליארד ש"ח (כ-0.6% תוצר) בתקציב המדינה לעומת גירעון של כ-69.2 מיליארד ש"ח (כ-4.4% תוצר) בשנת 2021, כאשר על פי התקציב המקורי לשנת 2022 כולה תוכנן גרעון של כ-3.9% תוצר. השיפור המשמעותי, כאמור, מקורו בגידול ניכר בהכנסות המדינה וירידה בהוצאות הממשלה, על רקע צמצום ההוצאות לסיוע כלכלי בעקבות המשבר. הגידול בהכנסות מוסבר בפעילות הכלכלית הערה במשק אשר הניבה מיסים בהיקף ניכר - בדגש על מיסים ישירים. עם זאת, נתוני הגבייה במחצית השנייה של 2022 מסמנים ירידה בגבייה לעומת השיא של המחצית הראשונה. יחד עם זאת, הגבייה כיום נמצאת מעל קו המגמה טרום משבר הקורונה. יצוין כי עד ליום פרסום הדוח, פעלה הממשלה על בסיס תקציב המשקי (מאחר ולא אושר תקציב המדינה לשנת 2023) כאשר החוק מגדיר מגבלת הוצאה (שנתית וחודשית) ומדרג חשיבות להוצאות. המגבלה תוסר כשיאושר התקציב.

סחר חוץ

הגירעון המסחרי של ישראל, הסתכם בשנת 2022 בכ-39.8 מיליארד דולר, בהשוואה לכ-34.6 מיליארד דולר בשנת 2021. הגידול בגירעון מקורו בהתרחבות של כ-15.3 מיליארד דולר ביבוא, במונחים דולריים נומינליים, לעומת התרחבות מתונה יותר של כ-10.1 מיליארד דולר ביצוא. הגידול ביבוא משתקף בכל רכיביו המרכזיים: יבוא מוצרי צריכה, יבוא מוצרי השקעה ויבוא חומרי הגלם, ובפרט בערך היבוא של מוצרי אנרגיה ושאר חומרי הגלם, ומשקף גם השפעה משמעותית של עלייה במחירים. מגמות אלה מלמדות על המשך התרחבות הפעילות במשק אשר חזר לתוואי הצמיחה טרום משבר הקורונה. העלייה בעודף היבוא של סחורות (גידול של כ-5.2 מיליארד דולר) מצמצמת אמנם את העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, שהסתכם בכ-3.8 אחוזי תוצר בשנת 2022, לעומת עודף של כ-4.4% תוצר בשנת 2021. עם זאת, נתוני יצוא השירותים מלמדים על המשך הגידול המהיר, בממוצע, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בדגש על יצוא השירותים של ענפי ההייטק. גידול זה, מתן מאד את השפעת העלייה בגירעון המסחרי.

שער החליפין ויתרות המט"ח

לאחר ייסוף משמעותי בשנת 2021, בשנת 2022, פוחת השקל ביחס לדולר בשיעור חד של כ-13.2%, ביחס לאירו פוחת השקל בשיעור של כ-6.6% וביחס לסל המטבעות נרשם גם כן פיחות של השקל בשיעור של כ-6.6%. חלק מן ההסבר לפיחות נובע מהעלאת הריבית החדה בארה"ב ביחס לשאר הבנקים המרכזיים הגדולים ופרוץ מלחמת רוסיה-אוקראינה המביאה לגידול בביקוש למטבעות הנתפסים כ"עוגן" בינלאומי מבחינת רמת הסיכון הגלומה בהחזקתם, כמו הדולר האמריקאי, בפרט בעת בהם השווקים הפיננסיים סוערים. ברקע הדברים, ציין בנק ישראל, כי שוק המט"ח בישראל מושפע במידה רבה מהשקעותיהם של הגופים המוסדיים בחו"ל ומהתוצאות בשווקים הפיננסיים העולמיים, כשמנגד יש השפעות מקזוזות, כדוגמת ענף התעשייה העילית וההשקעות בו.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש דצמבר 2022, על כ-194.1 מיליארד דולר, בהשוואה לכ-213 מיליארד דולר בסוף חודש דצמבר 2021. הירידה ביתרות מוסברת בעיקר בהשפעות שערות. בתקופת הדוח, בנק ישראל רכש מט"ח רק בחודש ינואר בהיקף של כ-0.4 מיליארד דולר. בחודשים פברואר-דצמבר בנק ישראל לא רכש כלל מט"ח בשוק.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן ("בגין") עלה בשנת 2022, ב-5.3%, קצב החורג מתחום יעד יציבות המחירים (3%-1%), והגבוה ביותר מאז היעד הנוכחי נכנס לשימוש (בשנת 2003). המדד ללא מחירי האנרגיה עלה ב-5.0%, כך שנראה שהאצת האינפלציה משקפת התייקרויות בחלק ניכר מסעיפי המדד ולא דווקא מתמקדת במחירי האנרגיה בדומה למצב במדינות מערביות, בפרט באירופה, בהן האינפלציה גבוהה יותר מאשר בישראל. ההסברים העיקריים לקצב העלייה המהיר, הם התרחבות הביקושים במשק (אשר בחלקם היו "כבושים") לאור פתיחתו המלאה והשיפור בשוק העבודה הבא לידי ביטוי בעלויות שכר בחלק מענפי המשק, לצד התגברות המגמות העולמיות של התייקרות חומרי גלם ותובלה ("השפעות היצע"), בפרט מחירי מזון ואנרגיה, בהשפעת המלחמה בין רוסיה ואוקראינה אך גם בשל צווארי בקבוק בשרשראות האספקה בעולם ובפרט בסין. יצוין כי לקראת סוף השנה, ההשפעה של מגמות אלה התמתנה במידה ניכרת.

מדד המחירים לצרכן ("הידוע") עלה בשנת 2022, ב-5.3%.

בשנת 2022 ריבית בנק ישראל הועלתה ב-3.15%, והיא עמדה בסוף השנה על 3.25%.

ברבעון הראשון של השנה לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא עמדה על 0.1%, בדומה לרמתה החל מחודש אפריל 2020. ברבעון השני, בחודש אפריל 2022, החל בנק ישראל בהעלאת הריבית, תהליך שנמשך בכל ישיבותיו מאז, עד לרמה של 4.25% בישיבה שהתקיימה ב-20 בפברואר 2023. בישיבה זו ציינה הוועדה המוניטרית כי במשק הישראלי נרשמת פעילות כלכלית איתנה, המלווה בשוק עבודה הדוק תוך עלייה בסביבת האינפלציה. לכן, הוועדה החליטה להמשיך בתהליך העלאת הריבית. קצב העלאת הריבית ייקבע בהתאם לנתוני הפעילות והתפתחות האינפלציה, זאת על מנת להמשיך ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות.

שוק ההון הישראלי

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירד בשנת 2022 בכ-15.5%, לאחר שעלה בשנת 2021 ב-30.9%. מדובר בירידה בשיעור הגבוה ביותר מאז שנת 2011. שוק המניות הושפע בתקופת הדוח מהשלכות שליליות של מלחמת רוסיה-אוקראינה על מחירי האנרגיה ושאר הסחורות והמשך השפעת גלי התחלואה אשר הביאו לסגרים בסין. כתוצאה, נרשמה האצה באינפלציה בעולם כולו, כולל בישראל, שהביאה להאצת תהליך העלאת ריבית על ידי בנקים מרכזיים בעולם. אי היציבות הפוליטית והקדמת הבחירות תרמו אף הם לחולשת שוק המניות. מנגד, נתוני הצמיחה של המשק ושוק העבודה ההדוק העידו כי המשק הישראלי חזר למסלול של התרחבות בדומה למגמות טרום הקורונה.

מחזור המסחר היומי הממוצע של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה, הסתכם בשנת 2022 בכ-2.295 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-22.2% ביחס לרמתו הממוצעת בשנת 2021.

שוק אגרות החוב הממשלתיות הושפע בשנת 2022 מהעלייה באינפלציה שהביאה להעלאת הריבית בישראל, החל ברבעון השני של השנה. זאת, בדומה למצב בשוקי אגרות החוב במשקים במדינות מתקדמות אחרות. כך, מדד אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד ירד בשנה שחלפה בכ-9.8% ואילו מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות ירד בשיעור של כ-8.8%. עיקר הירידות היו באגרות לטווחים בינוניים וארוכים.

מדד אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד, ירד בשנת 2022, בכ-7.6%, על רקע ההשפעות שהוזכרו לעיל.

סיכונים מובילים ומתפתחים בסביבת הפעילות

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות של הבנק המושפעת מאד בשנים האחרונות מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו כלכלית תנודתית, לשינויים החלים במודל העסקי, ובכלל זה המעבר ל"בנקאות החדשה" המבוססת על הדיגיטל ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים.

להלן הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר:

- סיכון אבטחת מידע וסייבר.
- סיכון אסטרטגי.
- סיכון מאקרו כלכלי.
- סיכון טכנולוגיה.
- סיכון רגולציה.
- סיכון ענף בינוי ונדל"ן.
- סיכון אקלים וסביבה.

לפירוט על סיכונים אלו ראה בפרק סקירת הסיכונים, [החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם](#).

שינויים עיקריים בשנה החולפת

בנק לאומי ארה"ב

ביום 23 בספטמבר 2021 התקשר Bank Leumi Corporation ("BLC"), תאגיד אמריקאי (המוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק) המחזיק בשליטה מלאה בחברת הבת של לאומי בארה"ב - Bank Leumi USA ("BLUSA") בהסכם מיזוג עם Valley National Bancorp ("Valley"). ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג.

כתוצאה מהמיזוג נרשם בשנת 2022 רווח נטו ממש בסך של כ-645 מיליון ש"ח (194 מיליון ש"ח ברבעון הראשון ו-451 מיליון ש"ח ברבעון השני).

למידע בדבר העסקה ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות](#).

הלן דוח רווח והפסד מאוחד המציג את תוצאות בנק לאומי ארה"ב^(א) בשורה נפרדת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
9,300	10,863	18,590	הכנסות ריבית
1,368	1,298	5,579	הוצאות ריבית
7,932	9,565	13,011	הכנסות ריבית, נטו
2,334	(842)	483	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,598	10,407	12,528	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
970	1,694	1,388	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,135	3,335	3,487	עמלות
34	281	74	הכנסות אחרות
4,139	5,310	4,949	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
3,375	3,861	3,842	משכורות והוצאות נלוות
1,410	1,392	1,323	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,639	1,558	1,512	הוצאות אחרות
6,424	6,811	6,677	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,313	8,906	10,800	רווח לפני מיסים
1,312	3,188	3,537	הפרשה למיסים על הרווח
2,001	5,718	7,263	רווח לאחר מיסים
101	310	446	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר מס*
2,102	6,028	7,709	רווח המיוחס לבעלי מניות הבנק
111	209	59	*מזה: חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של בנק לאומי ארה"ב^(א)

(א) לא כולל קיזוז עסקאות בינחברתיות בין הבנק ללאומי ארה"ב.
(ב) בנק לאומי ארה"ב כולל את תוצאות פעילות BLC ו-BLUSA.

להלן דוח מאזן מאוחד המציג את יתרות בנק לאומי ארה"ב^(א) בשורה נפרדת

31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
			נכסים
136,117	195,722	186,569	מזומנים ופיקדונות בבנקים
87,677	81,778	82,950	ניירות ערך
283,121	329,201	389,768	אשראי לציבור
(4,993)	(4,245)	(4,986)	הפרשה להפסדי אשראי
278,128	324,956	384,782	אשראי לציבור, נטו
632	940	1,109	אשראי לממשלות
795	1,113	4,947	השקעות בחברות כלולות ^(ג)
2,805	2,618	2,735	כנינים וציוד
15,100	13,953	26,638	נכסים בגין מכשירים נגזרים
8,358	6,935	6,402	נכסים אחרים
3,019	2,447	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
2,301	2,340		השקעה בחברת הבת בנק לאומי ארה"ב
534,932	632,802	699,166	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
427,517	514,968	557,084	פיקדונות הציבור
15,036	25,370	22,306	פיקדונות מבנקים
193	299	247	פיקדונות מממשלות
353	2,046	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
16,303	15,428	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
17,191	15,475	23,311	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,670	17,601	15,018	התחייבויות אחרות
497,263	591,187	649,723	סך כל ההתחייבויות
5	5	5	זכויות שאינן מקנות שליטה
37,664	41,610	49,438	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
37,669	41,615	49,443	סך כל ההון
534,932	632,802	699,166	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) לא כולל קיזוז עסקאות בינברתיות בין הבנק ללאומי ארה"ב.

(ב) בנק לאומי ארה"ב כולל את תוצאות פעילות BLC ו-BLUSA.

(ג) החל מיום 1 באפריל 2022 כוללת יתרת השקעות בחברות כלולות את יתרת ההשקעה ב-Valley, אשר עומדת ל-31 בדצמבר 2022 על כ-3,567 מיליון ש"ח.

מכירת "בית מאני"

בהמשך לאמור בדוח הכספי השנתי של הבנק לשנת 2021, בנושא הזמנה להציע הצעות לרכישת הנכס הממוקם ברח' יהודה הלוי בתל-אביב ("בית מאני"), זכתה ביום 26 באפריל 2022 הצעתה של חברת "סלע קפיטל נדל"ן בע"מ". ביום 18 במאי 2022, לאחר אישור האורגנים המוסמכים בבנק, נחתם הסכם המכירה.

עבור רכישת בית מאני ישולם לבנק סך של 623 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ כדיון. רווח ההון לפני מס עבור הבנק צפוי לעמוד על כ-524 מיליון ש"ח אשר יירשם בדוחות הכספיים של הבנק במועד המעבר של ההנהלה הראשית ויחידות המטה ללוד, מעבר שצפוי להתבצע במחצית השניה של שנת 2023.

עסקת המכירה האמורה הינה נדבך נוסף במהלך הכולל של הבנק להעברת יחידות המטה וההנהלה הראשית למטה לאומי בלוד.

הסכם שיתוף פעולה עם Paxos

הבנק חתם על הסכם שיתוף פעולה עם חברת Paxos Trust Company, LLC האמריקאית במסגרתו לראשונה בנק בישראל, יאפשר ללקוחותיו לרכוש, להחזיק ולמכור מטבעות קריפטוגרפיים (להלן - קריפטו).

חברת Paxos היא חלוצה בבניית פתרונות לניהול נכסים דיגיטליים, עבור חברות מובילות בעולם. החברה, שנוסדה בשנת 2012, מחזיקה ברשימות של רגולטורים אמריקאים, והיא גוף מפקח ומוסדר. לחברה עשרות לקוחות ומשקיעים אסטרטגיים, כגון Bank of America, PayPal ו-Paxos.Revolut, מנהלת נכסים בהיקף של יותר מ-20 מיליארד דולר ומשרתת למעלה מ-400 מיליון לקוחות קצה בעולם.

במודל הפעילות המתוכנן ישנם יתרונות משמעותיים ללקוח. כך למשל - הלקוח לא יידרש להחזיק ארנק קריפטו פרטי ולא יידרש לזכור או לנהל את הסיסמאות לארנק כזה על כל הסיכונים הכרוכים בכך. בנוסף, היבטי המיסוי יטופלו על ידי הבנק והמס ינוכה באופן שוטף במסגרת הפעילות.

המסחר יתאפשר בהתחלה במטבעות ביטקוין ואיתריום שהינם מטבעות הקריפטו המובילים ובעלי היקפי הפעילות והמסחר הגבוהים בעולם.

ביום 27 באוקטובר 2022 קיבל הבנק את אישורו של בנק ישראל למתן שירותי המסחר בקריפטו. ביום 3 בנובמבר 2022 הוגשה עתירה לבג"צ למתן צו על תנאי נגד נגיד בנק ישראל, בנק ישראל - הפיקוח על הבנקים והבנק ("המשיבים") במסגרתה עתרו המבקשות למתן צו על תנאי אשר יורה לשני המשיבים הראשונים להתייצב וליתן טעם מדוע לא יבטלו את האישור אשר ניתן לבנק למתן שירותי מסחר בקריפטו בטענה שהוא עומד בניגוד להוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן עתרו למתן צו ביניים המורה לבנק שלא להתחיל לספק ללקוחותיו שירותי מסחר במטבעות דיגיטליים. בהחלטתו מיום 19 בינואר 2023 בית המשפט לא נעתר לבקשת העותרים למתן צו ביניים וההליך העיקרי ממשיך להתנהל.

שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים

ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג בין "BLC", תאגיד אמריקאי (הוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק) עם "Valley". החל מאותו מועד נרשמת השקעה ב-Valley לפי שיטת השווי המאזני ותוצאות בנק לאומי ארה"ב אינן מאוחדות יותר בדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק.

לפרטים נוספים בנוגע להרכב ההשקעה שנרשמה ראה [ביאור 15.א.](#)

כתוצאה מהמיזוג נרשם במחצית הראשונה של שנת 2022 רווח נטו ממש בסך של כ-645 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת](#), פרק [חברות מוחזקות עיקריות וביאור 15.א.](#)

במהלך חודש אפריל 2022 התקשר הבנק בהסכם למכירת אחד מבנייני המטה בתל-אביב. מכירה זו צפויה להניב לבנק רווח הון לפני מס של כ-524 מיליון ש"ח שירשם במועד המעבר של ההנהלה הראשית של הבנק ללוד המתוכנן למחצית השניה של שנת 2023.

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את עדכון הוראות בנק ישראל בנושא אופן חישוב והצגת תשואה להון ושיעורי הכנסה והוצאה, במסגרת יישום ההוראות סוגו מחדש מספרי השוואה הרלוונטיים.

לפרטים נוספים לגבי אופן החישוב והצגת תשואה להון החל מה-1 בינואר 2022, ראה [ביאור 1.כד.3](#).

להלן ניתוח התוצאות של שנת 2022:

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן "הרווח הנקי") בשנת 2022 הסתכם לסך של כ-7,709 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-6,028 מיליון ש"ח בשנת 2021.

התשואה להון בשנת 2022 עמדה על שיעור של כ-17.0% בהשוואה לכ-15.0% בשנת 2021.

התשואה להון ברבעון הרביעי של השנה עמדה על שיעור של 19.0% בהשוואה לשיעור של 14.0% ברבעון הרביעי אשתקד. (התשואה להון ברבעון הרביעי אשתקד כפי שפורסמה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021 הינה 14.8%. הפער כאמור נובע מעדכון הוראות בנק ישראל בנושא). הגידול המשמעותי בתשואה להון מקורו בגידול משמעותי בהכנסות כתוצאה מצמיחה בתיק האשראי, השפעת המדד ועליית הריבית לצד קיטון מתון בהוצאות.

הכנסות הריבית נטו בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב בשנת 2022 הסתכמו לסך של 13,011 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של כ-36.0%, לעומת שנת 2021. הגידול בהכנסות הריבית הינו תוצאה של הגידול בתיק האשראי של הבנק ופערי המדד והריביות בין התקופות.

ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב בשנת 2022 משקפות הוצאות בשיעור של כ-0.13% מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור לעומת הכנסה בשיעור של כ-0.28% בשנת 2021. ההוצאה בשנת 2022 מקורה מגידול בהפרשה הקבוצתית. שיעור ההכנסה בהפרשה הפרטנית בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב עמד על שיעור של (0.12%). שיעור ההוצאה בהפרשה הקבוצתית בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב עמד על שיעור של 0.25%. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס ליתרת האשראי ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על שיעור של 1.28%.

לפרטים נוספים ראה פרק [סיכוני אשראי](#) להלן.

בהתאם להוראות בנק ישראל, החל מה-1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה כללים חדשים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) באמצעות רישום ההשפעה המצטברת הנובעת מיישום בעודפים, בניכוי מיסים נדחים (ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה). הכללים החדשים מציגים מתודולוגיה חדשה לרישום הפסדי אשראי, אשר בעיקרה מביאה להכרה מוקדמת יותר בהפסדי אשראי שעלולים להתרחש לאורך חיי האשראי.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.כד.1](#).

הכנסות מימון שאינן מריבית בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב בשנת 2022 הסתכמו להכנסה בסך של כ-1,388 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-1,694 מיליון ש"ח בשנת 2021. ההכנסה כוללת רווח ברוטו בגין עסקת המיזוג עם Valley של כ-782 מיליון ש"ח אשר מרביתה נרשמה ברבעון השני של השנה. ההכנסה בשנת 2021 כוללת רווחים ממכירת מניות ריטיילורס בסך של כ-313 מיליון ש"ח ורווחים שמומשו ושטרם מומשו בגין מניות איירונסונס בסך של כ-205 מיליון ש"ח. הפער בין השנים מקורו בירידות בשוקי ההון, ומהשפעת נגזרים והפרשי שער, לרבות נגזרי ריבית.

העמלות התפעוליות והאחרות בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב עלו בכ-152 מיליון ש"ח לעומת שנת 2021. עיקר העלייה מקורה בעמלות מהפרשי המרה, עמלות מעסקי מימון ועמלות ניהול חשבון אשר קוזזה בחלקה מירידה בעמלות מפעילות בניירות ערך.

הוצאות התפעוליות והאחרות בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב ירדו בשנת 2022 לעומת שנת 2021 בסך של כ-134 מיליון ש"ח, קיטון בשיעור של 2.0%. הירידה נובעת בעיקרה מהוצאות פחת והוצאות אחרות.

יחס היעילות בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב לשנת 2022 השתפר ועומד על כ-37.2% בהשוואה ל-45.8% בשנת 2021. יחס היעילות הושפע בשנת 2022 מעסקת המיזוג עם Valley.

הרווח הבסיסי הנקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2022 הסתכם ל-5.14 ש"ח לעומת 4.15 ש"ח בשנת 2021.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון עמד ליום 31 בדצמבר 2022 על שיעור של 11.46%. יחס ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על שיעור של 14.29%.
[לפרטים נוספים ראה ביאור 25.](#)

ביום 13 במרס 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך של 698 מיליון ש"ח, המהווים כ-30% מהרווח לרבעון הרביעי של שנת 2022. זאת בנוסף לדיבידנד שחולק בגין רווחי שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2022 בסך של 1,077 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה [פרק הון והלימות ההון](#).

למידע בנוגע לתוצאות לפי רבעונים ראה נספח [דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רכ רבעוני](#).

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הכנסות ריבית, נטו, בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021		2022	
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח
2.15	10,863	3.14	18,590
(0.37)	(1,298)	(1.31)	(5,579)
1.78	9,565	1.83	13,011
1.89		2.20	(NIM) ריבית נושאי

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א](#).

בשנת 2022 חלה עלייה בהכנסות הריבית נטו לעומת שנת 2021 אשר נבעה בעיקר מהצמיחה בתיק האשראי ומפערי המדד והריביות בין השנים.

המדד בשנת 2022 עמד על שיעור חיובי של 5.3% בהשוואה למדד חיובי בשנת 2021 בשיעור של 2.4%. הכנסות הריבית נטו בשנת 2022 הושפעו לטובה מהמדד החיובי בסך של כ-1,708 מיליון ש"ח, בשנת 2021 הושפעו לטובה התוצאות מהמדד החיובי בסך של כ-802 מיליון ש"ח.

הגידול בתשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (NIM) בתקופה המדווחת נובע בעיקר מההשפעה החיובית של השינוי במדד והריביות על הכנסות הריבית נטו.

להלן נתונים על פערי הריבית מפעילות בישראל בחלוקה למגזרי הצמדה:

במגזר השקלי הלא צמוד פער הריבית בשנת 2022 עמד על שיעור של 2.01% לעומת 1.76% בשנת 2021. במגזר המדדי פער הריבית בשנת 2022 עמד על שיעור של 1.74% לעומת 1.46% בשנת 2021. במגזר המט"ח פער הריבית בשנת 2022 עמד על שיעור של (0.05%) לעומת 0.88% בשנת 2021.

הכנסות הריבית נטו ברבעון הרביעי של השנה הסתכמו לסך של כ-3,773 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-2,359 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המדד ברבעון הרביעי של השנה עמד על שיעור חיובי של 0.9% וברבעון המקביל אשתקד עמד על שיעור חיובי של 0.2%. הגידול בהכנסות הריבית נטו בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד נובע בעיקר מצמיחה בתיק האשראי, מפערי המדד בין הרבעונים ומעליית הריביות. השפעה זו קוזזה בחלקה משחיקת מרווחי האשראי.

למידע נוסף בנוגע להכנסות והוצאות ריבית ראה נספח 1 - [שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#).

למידע נוסף ראה [שינויים עיקריים בתוצאות פעילות המגזרים הפיקוחיים](#) בפרק מגזרי פעילות פיקוחיים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי, בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	השניוני	2021	2022 ^(ב)
באחוזים	במיליוני ש"ח		
הכנסה פרטנית בגין הפסדי אשראי	12.9	67	(454)
הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי	+	1,259	937
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי	+	1,326	483
מזה:			
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	+	882	226
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	+	253	111
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	+	157	112
הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים, ממשלות ואגרות חוב	-	34	34
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי	+	1,326	483
יחסים באחוזים:			
שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור		(0.17)	(0.12)
שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור		(0.11)	0.25
שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור		(0.28)	0.13
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור		(0.05)	0.06
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור		(3.32)	4.55

למידע נוסף בנוגע להוצאות הפסדי אשראי ראה פרק סיכוני אשראי, סעיף ג'לו, הערכה, סיווג וכללי הפרשה להפסדי אשראי, ביאור 13 וביאור 30.

- (א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א.
- (ב) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה את הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים במועד היישום לראשונה נרשמה ההשפעה המצטברת בנטו ממס לעודפים ללא תיקון מספרי השוואה. למידע נוסף ראה ביאור 1.כד.1.
- כמו כן החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את הוראות בנק ישראל בנוגע לטיפול בארגון מחדש של חובות בעייתיים. למידע נוסף ראה ביאור 1.כד.1.

החל מה-1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה כללים חדשים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) באמצעות רישום ההשפעה המצטברת הנובעת מיישום בעודפים, בניכוי מיסים נדחים (ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה). הכללים החדשים מציגים מתודולוגיה חדשה לרישום הפסדי אשראי, אשר בעיקרה מביאה להכרה מוקדמת יותר בהפסדי אשראי. ההוצאה הקבוצתית בשנת 2022 הושפעה בעיקר מהצמיחה בתיק האשראי ובמחצית השנייה של שנת 2022 מהחמרה בתחזיות המאקרו הכלכליות, הפסדי האשראי בשנת 2021 הושפעו משחרור הפרשות כתוצאה מפתחת המשק לפעילות והיציאה ממשבר הקורונה.

למידע נוסף ראה פרק סיכוני אשראי.

הכנסות שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2022	2021	השינוי
במיליוני ש"ח			
הכנסות מימון שאינן מריבית ^(א)	1,408	1,714	(306)
עמלות ^(ב)	3,535	3,506	29
הכנסות אחרות ^(א)	75	291	(216)
סך הכל	5,018	5,511	(493)

(א) תוצאות בנק לאומי ארה"ב מתוך סעיף זה אינן מהותיות.

(ב) בהתייחס לתוצאות ללא בנק לאומי ארה"ב, עלו העמלות בסך של כ-152 מיליון ש"ח ביחס לשנת 2021.

לאור הירידות המשמעותיות בשווקים, בין היתר, על רקע עליית הריבית, משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) בנטרו תוצאות בנק לאומי ארה"ב בשנת 2022 עמד על שיעור של 27.6% לעומת 35.7% בשנת 2021.

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2022	2021	השינוי
במיליוני ש"ח			
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	236	310	(74)
(הפסדים) רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	(178)	231	(409)
רווחים שמומשו ושטרם מומשו, נטו ^(א) ודיבידנד ממניות שאינן למסחר	373	842	(469)
רווחים ממכירת מניות של חברות מוחזקות ^(ב)	830	-	830
רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו	57	-	57
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים בגין פעילויות למטרות מסחר	254	349	(95)
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א) ודיבידנד ממניות למסחר	(164)	(18)	(146)
סך הכל ^(א)	1,408	1,714	(306)

(א) רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר ושאין למסחר, נטו כוללים גם השפעת הפרשי שער. שנת 2022 כוללת הפסדים ממימוש מניות איירונסורס בסך של כ-53 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), מרביתם במחצית הראשונה של השנה. שנת 2021 כוללת רווחים שמומשו ושטרם מומשו בגין מניות ריטיילורס ומניות איירונסורס בסך של כ-518 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).

(ב) ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג ונרשמה השקעה ב-Valley לפי שיטת השווי המאזני. כתוצאה מהמיזוג במחצית הראשונה של שנת 2022 נרשם רווח ברוטו ממש בסך של כ-782 מיליון ש"ח, מתוכם 30 מיליון ש"ח מהכנסות מפעילות במכשירים נגזרים כתוצאה מגידור כלכלי של העסקה האמורה.

(ג) בהתייחס לתוצאות ללא בנק לאומי ארה"ב, ירדו הכנסות המימון שאינן מריבית בסך של כ-306 מיליון ש"ח ביחס לשנת 2021.

כאמור, הירידה בהכנסות המימון שאינן מריבית במרבית הסעיפים בהשוואה לשנת 2021 הושפעה מהותית מהירידות בשווקים במהלך שנת 2022 בהשוואה לעלויות בשנת 2021 ירידה אשר קוזה בחלקה מהרווח שנרשם בשנת 2022 כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley.

להלן פירוט העמלות, בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	השינוי	2021	2022
באחוזים			במיליוני ש"ח
ניהול חשבון	5.3	32	607
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	(10.3)	(75)	725
כרטיסי אשראי	7.3	26	356
טיפול באשראי	6.2	12	193
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ^(ב)	(2.3)	(6)	256
הפרשי המרה	18.7	75	402
עמלות מעסקי מימון	13.7	66	481
עמלות אחרות	7.0	22	315
סך כל העמלות	4.6	152	3,335

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15.א](#).

(ב) כולל דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירה.

העלייה בעמלות בשיעור של 4.6% בהשוואה לשנת 2021 מקורה בעיקר בעמלות מהפרשי המרה, עמלות מעסקי מימון ועמלות ניהול חשבון וזאת על רקע גידול בהיקפי הפעילות, עלייה אשר קוזזה בחלקה מירידה בעמלות מפעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים על רקע הירידות בשווקים.

להלן פירוט ההכנסות האחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	השינוי	2021	2022
באחוזים			במיליוני ש"ח
(הפסדים) רווחים מיעודה לפיצויים	-	(95)	83
הכנסות אחרות כולל מכירת בניינים וציוד	(58.2)	(121)	208
סך הכל ^(א)	(74.2)	(216)	291

(א) תוצאות בנק לאומי ארה"ב מתוך סעיף זה אינן מהותיות.

הוצאות תפעוליות ואחרות בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב^(א)

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2022	2021	השינוי
		במיליוני ש"ח		באחוזים
משכורות והוצאות נלוות	3,842	3,861	(19)	(0.5)
פחת והפחתות	593	661	(68)	(10.3)
הוצאות אחזקת בניינים וציוד	730	731	(1)	(0.1)
הוצאות אחרות	1,512	1,558	(46)	(3.0)
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	6,677	6,811	(134)	(2.0)

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15.א](#).

בשנת 2022 חל קיטון בסך של כ-134 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות ואחרות לעומת שנת 2021, הירידה נובעת בעיקרה מהוצאות פחת ומהוצאות אחרות.

יחס היעילות בשנת 2022 השתפר ועומד על כ-37.2% בהשוואה ל-45.8% בשנת 2021. בנטרול ההכנסה מעסקת המיזוג עם Valley יחס היעילות בשנת 2022 עומד על שיעור של 38.9%. השיפור המהותי ביחס היעילות נובע הן מגידול מהותי בהכנסות בשיעור של כ-20.7% שמקורו בצמיחה בתיק האשראי, פערי המדד בין השנים ומעליית הריביות והן מקיטון בהוצאות בשיעור של כ-2%.

הירידה בהוצאות אחרות הינה תוצאה של שורה של מהלכים בהן נקט הבנק בשנת 2022 על מנת להתאים את ההוצאות למיקודים העסקיים.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות מהווה 0.95% מסך כל המאזן, לעומת 1.08% בשנת 2021.

הוצאות שכר בנטרול תוצאות בנק לאומי ארה"ב^(א)

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2022	2021	השינוי
		במיליוני ש"ח		באחוזים
שכר ונלוות	3,511	3,495	16	0.5
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	331	366	(35)	(9.6)
סך הכל הוצאות שכר	3,842	3,861	(19)	(0.5)

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15.א](#).

הוצאות השכר והנלוות מהוות כ-57.5% מסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2022, לעומת כ-56.7% בשנת 2021.

הירידה בהוצאות השכר הינה בעיקר על רקע עליית הריבית המשפיעה על חישוב ההתחייבות הפנסיונית של הבנק.

לפרטים ראה [כיאר 23.א.1](#).

הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיית המידע

להלן הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיית המידע

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
סך הכל	אחר	חומרה ^(א)	תוכנה
במיליוני ש"ח			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:			
544	-	100	444
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
123	-	17	106
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
46	2	-	44
הוצאות בגין מיקור חוץ			
525	9	65	451
הוצאות בגין פחת			
78	26	15	37
הוצאות אחרות			
1,316	37	197	1,082
סך הכל הוצאות			
תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה:			
327	-	-	327
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
172	-	-	172
עלויות בגין מיקור חוץ			
169	-	75	94
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ^(ב)			
8	8	-	-
עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין			
676	8	75	593
סך הכל עלויות			
1,420	378	142	900
יתרות נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע			
סך הכל עלות מופחתת			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			
סך הכל	אחר	חומרה ^(א)	תוכנה
במיליוני ש"ח			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:			
524	-	98	426
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
164	-	49	115
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
51	3	-	48
הוצאות בגין מיקור חוץ			
609	8	78	523
הוצאות בגין פחת			
74	28	11	35
הוצאות אחרות			
1,422	39	236	1,147
סך הכל הוצאות			
תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה:			
274	-	-	274
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
119	-	-	119
עלויות בגין מיקור חוץ			
151	-	57	94
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ^(ב)			
13	13	-	-
עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין			
557	13	57	487
סך הכל עלויות			
1,341	383	149	809
יתרות נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע			
סך הכל עלות מופחתת			

(א) לרבות תשתיות תקשורת.

(ב) עלויות רכישה או רישיונות שימוש בגין מערך טכנולוגיית המידע אשר לא סווגו בדוחות הכספיים כרכוש קבוע (עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין) אלא כהוצאה מראש.

(ג) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל

הרווח הכולל לשנת 2022 הסתכם לסך של 7,233 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 5,943 מיליון ש"ח בשנת 2021.

הפער בין הרווח הכולל לרווח הנקי בשנת 2022 מקורו בעיקר ההתאמות שליליות בגין אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 4,265 מיליון ש"ח לפני מס וזאת כתוצאה מירידות משמעותיות בשווקים, בין היתר, על רקע עליית הריבית והעימות הצבאי בין רוסיה לאוקראינה. התאמות אלו קוזזו ברובן מהתאמות חיוביות בגין הטבות לעובדים בסך של 3,133 מיליון ש"ח לפני מס אשר נובעות בעיקרן מעליית ריבית ההיוון ומהפחתת קרן ההון. התאמות אלה נזקפות ישירות לרווח כולל אחר.

לגבי אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות והנכסים שיועדו מראש לגידור לצורכי ההון הפיקוחי החל מיום 1 ביולי 2022 ראה פרק [ההון והלימות ההון](#).

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2021	2022	
במיליוני ש"ח		
6,028	7,709	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק:
(438)	(4,265)	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו
392	3,133	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
(75)	417	התאמות אחרות ^(א)
4	335	השפעת המס המתייחס
(32)	96	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(85)	(476)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לאחר מיסים
5,943	7,233	רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) להרכב ההתאמות האחרות ראה [ביאור 10](#).

המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 בדצמבר 2022 ב-699.2 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-632.8 מיליארד ש"ח בסוף 2021, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב - גידול של 10.5%, מאזן הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2022 ב-700.7 מיליארד ש"ח לעומת 631.0 מיליארד ש"ח בסוף 2021, גידול של 11.0%.

הגידול העיקרי בנכסים הינו באשראי לציבור אשר גדל בשיעור של כ-18.4%. גידול זה מומן בעיקר על ידי גידול בפקדונות הציבור אשר גדלו בשיעור של 8.2% בהשוואה לשנה קודמת וכן מגידול בהנפקת אג"ח וכתבי התחייבות נדחים. גידול זה, במקביל לעלייה בריבית הפד ובריבית בנק ישראל בהשוואה לאשתקד, ופערי המדד, תרמו משמעותית לגידול בהכנסות הריבית נטו במהלך התקופה.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה ב-31 בדצמבר 2022 הינו כ-112.9 מיליארד ש"ח, כ-16.1% מסך הנכסים. ב-2022 פוחת השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-13.2%, פוחת ביחס לאירו ב-6.6% ופוחת ביחס לליש"ט ב-0.8%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לעלייה בשיעור של כ-2.2% בסך כל המאזן של הקבוצה. סך כל הנכסים בניהול הקבוצה, סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,968 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2022, לעומת 2,144 מיליארד ש"ח בסוף 2021, קיטון של כ-8.2%.

1. הלהן והתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי ההשוואה^(א)

מאוחד			
31 בדצמבר			
	2022	2021	השינוי
	במיליוני ש"ח		
סך כל המאזן	699,166	632,802	66,364
מזומנים ופיקדונות בבנקים	186,569	195,722	(9,153)
ניירות ערך	82,950	81,778	1,172
אשראי לציבור, נטו	384,782	324,956	59,826
בניינים וציוד	2,735	2,618	117
פיקדונות הציבור	557,084	514,968	42,116
פיקדונות מבנקים	22,306	25,370	(3,064)
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים ^(ב)	27,805	15,428	12,377
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	49,438	41,610	7,828

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15.א.
(ב) למידע נוסף ראה פרק אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים.

2. הלהן והתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי ההשוואה^(א)

מאוחד			
31 בדצמבר			
	2022	2021	השינוי
	במיליוני ש"ח		
אשראי תעודות, נטו	1,150	1,449	(299)
ערבויות והתחייבויות אחרות, נטו	69,003	52,194	16,809
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו, נטו	8,377	7,994	383
מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו, נטו	16,420	16,528	(108)
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות, נטו	75,291	66,383	8,908
מכשירים נגזרים ^(ב)	1,076,372	887,481	188,891
אופציות מכל הסוגים ^(ג)	170,427	108,811	61,616
נכסים כספיים חוץ מאזניים של לקוחות	1,269,629	1,487,519	(217,890)

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15.א.
(ב) כולל עסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי.
(ג) למידע נוסף ראה כיאר 228.

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור ברוטו גדל בשנת 2022 בשיעור של 18.4% למול יתרת סוף 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב.

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי, הסתכם בסוף 2022 ב-384.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-325.0 מיליארד ש"ח בסוף 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב, גידול בשיעור של כ-18.4%. בנטרול השפעת השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ, גדל האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2022 בשיעור של 16.9% בהשוואה לסוף שנת 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב.

האשראי לציבור נטו, מהווה 55.0% מסך כל המאזן לעומת 51.4% בסוף 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות המסתכמים בסוף 2022 ב-22,315 מיליון ש"ח בהשוואה ל-15,774 מיליון ש"ח בסוף 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב, והמגלמים גם כן סיכונים אשראי.

האשראי לציבור נטו בשקלים לא צמודים מהווה ליום 31 בדצמבר 2022 כ-76.7% מסך האשראי, וכ-76.3% לסוף שנת 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב. האשראי הצמוד מהווה ליום 31 בדצמבר 2022 14.1% מסך האשראי, בהשוואה לכ-14.8% לסוף שנת 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב.

למידע נוסף בנוגע להשפעת משבר הקורונה ראה פרק [סיכונים אשראי](#).

להלן התפתחות האשראי לציבור, לאחר הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי ההשוואה^(א)

	31 בדצמבר		
	2022	2021	
	במיליוני ש"ח		
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	119,302	103,143	15.7
אנשים פרטיים - אחר	29,724	27,040	9.9
בינוי ונדל"ן	98,368	80,859	21.7
מסחרי	31,856	26,445	20.5
תעשייה	22,969	19,702	16.6
אחר	82,563	67,767	21.8
סך הכל	384,782	324,956	18.4

(א) מספרי ההשוואה אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15 א](#).

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכונים אשראי לפי ענפי משק ראה פרק [סיכונים אשראי](#).

סיכון אשראי בעייתי

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי ההשוואה^(א)

	31 בדצמבר		
	2022	2021 ^(ב)	
	במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי לא צובר, נטו	1,466	93	1,534
סיכון אשראי צובר, נטו	3,191	621	2,635
סך הכל	4,657	714	4,169

(א) מספרי ההשוואה אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 15 א](#).

(ב) הנתונים מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [כיאר 1.1 ת](#).

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי השוואה^(א) (המשך)

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
5,282	5,435	סיכון אשראי בעייתי מסחרי
1,283	1,395	סיכון אשראי בעייתי קמעונאי
6,565	6,830	סך הכל
1,620	1,459	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
4,945	5,371	סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי

(א) מספרי השוואה אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א](#).

למידע נוסף בנוגע לאשראי בעייתי ראה פרק [סיכוני אשראי וביאור 30](#).

ניירות ערך

מדיניות ניהול ההשקעות בניירות ערך (הנוסטרו)

מדיניות ניהול ההשקעות בניירות ערך (הנוסטרו) של הקבוצה מוגדרת במסגרת תכנית העבודה השנתית והרב-שנתית של הקבוצה. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון המאושר להשגת היעדים העסקיים. תיאבון הסיכון כולל עקרונות ומגבלות כמותיות להפסדים שהקבוצה מוכנה לספוג בתרחישים ברמות שונות של חומרה. המגבלות העיקריות מתייחסות לסכומי ההשקעה, רמות סיכון (דירוגי אשראי, מח"מ, ריבית, וכו'), חשיפה למנפיק, חשיפה למנהל השקעות/למנהל קרן, חשיפה גיאוגרפית, וכו'. כל ההשקעות מבוצעות מתוך רשימה של מכשירי השקעה מותרים להשקעה.

תיקי הנוסטרו מנוהלים מתוך ראייה כוללת ברמת הבנק והקבוצה בהיותם מרכיב מרכזי בניהול סיכוני הנזילות וסיכוני השוק.

הראייה הכוללת משתקפת בעקרון העדפת השקעות בעלות מתאם חלקי/נמוך עם יתר פעילות הבנק והקבוצה. בהתאם לכך, מובא בחשבון היתרון הגלום בהשקעות הנוסטרו במט"ח בניירות ערך שהונפקו בחו"ל, התרומות לפיזור סיכונים מחוץ למשק הישראלי.

פיזור הסיכונים בתיק הנוסטרו רב מימדי: פיזור גיאוגרפי, בין ענפי משק, בין מנפיקים, בין מנהלי השקעות, בין מכשירי השקעה וכד'.

ההשקעות מבוצעות על בסיס שיקולי רווחיות מתואמת סיכון תוך התחשבות בדרישות ההון המתאימות.

בשיקולי ההשקעה מיוחס דגש מיוחד להימנעות מהפסדים משמעותיים (Tail Risk).

פעילות הנוסטרו מתמקדת בעיקרה בשווקים מרכזיים, המתפקדים בסביבה פיקוחית מפותחת ואפקטיבית.

אישור המכשירים המותרים להשקעה מביא בחשבון היבטים שונים כגון שקיפות וקלות גישה למקור בלתי תלוי ואמין לשערוך/תמחור השווי, ומזעור המורכבות והסיכונים התפעוליים והמשפטיים.

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-83.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-81.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב, קיטון של 1.47%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לארבע קטגוריות: ניירות ערך למסחר, מניות וקרנות שאינן למסחר, אגרות חוב זמינות למכירה ואגרות חוב מוחזקות לפדיון.

סיווג נייר ערך הנרכש על ידי הבנק לתיק ניירות ערך למסחר, לאגרות חוב זמינות למכירה, למניות וקרנות שאינן למסחר או לתיק אגרות חוב מוחזקות לפדיון מתבצע במועד רכישתו ונעשה בהתאם לכוננת הבנק לשימוש בנייר. ניירות שנרכשים לצורכי מסחר (או במטרה לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר), לצורכי עשיית שוק או במסגרת חדר עסקאות, מסווגים לתיק ניירות ערך למסחר. ניירות הנרכשים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מסווגים בתיק הזמין למכירה או כמניות שאינן למסחר. אגרות חוב הנרכשות על מנת להחזיקן עד לפדיונם מסווגים בתיק המוחזק לפדיון.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך ההפרש נזקף לרווח והפסד. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגים במאזן לפי עלות מופחתת. מניות וקרנות שאינן למסחר שקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לעלות נזקף לדוח רווח והפסד. מניות וקרנות שאינן למסחר שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי עלות בניכוי ירידת ערך בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

החל מ-1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) - מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי. הנחיות אלו חלות בין היתר על אגרות חוב, לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ח](#).

אופן חישוב השווי ההוגן

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל-אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. מניות וקרנות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות דומות או זהות של אותו מנפיק.

אגרות החוב בישראל הנקובות בשקלים ואינן סחירות משוערכות באמצעות מודל, מכיוון שאין שוק פעיל לאגרות החוב הללו.

להלן סיווג וניתוח סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי ההשוואה^(א)

31 בדצמבר									
2021					2022				
אגרות חוב	מניות וקרנות	אגרות חוב	אגרות חוב	מניות וקרנות	אגרות חוב	מניות וקרנות	אגרות חוב	מניות וקרנות	אגרות חוב
לפדיון ^(א)	לא למסחר ^(א)	למכירה ^(ב)	זמינות לא למסחר ^(א)	לפדיון	למסחר ^(ג)	למסחר ^(ג)	למסחר ^(ג)	למסחר ^(ג)	למסחר ^(ג)
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
של ממשלת ישראל	9,631	21,842	1,263	32,736	4,023	23,583	2,591	30,197	
של ממשלות זרות ^(ה)	-	16,995	-	16,995	-	25,500	-	25,500	
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	46	580	626	-	54	288	342	
של מוסדות פיננסיים זרים ^(ה)	1,321	9,627	53	11,001	-	8,206	27	8,233	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	3,256	7,710	33	10,999	2,274	5,851	42	8,167	
של אחרים בישראל	-	670	257	927	-	585	106	691	
של אחרים זרים	320	4,919	71	5,310	51	4,229	53	4,333	
מניות וקרנות נאמנות		4,353	3	4,356		4,298	15	4,313	
סך כל ניירות הערך	14,528	61,809	2,260	82,950	6,348	68,008	3,122	81,776	

- (א) מספרי ההשוואה אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א](#).
- (ב) כולל הפסדים, נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 3,812 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח כולל אחר (31 בדצמבר 2021 - רווחים, נטו בסך 1,359 מיליון ש"ח).
- (ג) כולל רווחים, נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 256 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח והפסד (31 בדצמבר 2021 - רווחים, נטו בסך 286 מיליון ש"ח).
- (ד) כולל הפסדים, נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 113 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח והפסד (31 בדצמבר 2021 - רווחים, נטו בסך 8 מיליון ש"ח).
- (ה) מזה: ממשלת ארה"ב בסך 12.5 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2021 - בסך 11.5 מיליארד ש"ח).
- (ו) יתרות אגרות חוב לפדיון מוצגות בניכוי הפרשה להפסדי אשראי בסך 4 מיליון ש"ח. יתרות אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות בניכוי הפרשה להפסדי אשראי בסך 33 מיליון ש"ח.
- (ז) מרבית אגרות החוב של מוסדות פיננסיים זרים הינם מסוג Super-nationals, Sovereign and Agencies (SSA) או עם גיבוי מדינות.

ליום 31 בדצמבר 2022 כ-74.5% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה, כ-2.7% כתיק למסחר, כ-5.2% כמניות וקרנות שאינן למסחר וכ-17.5% כתיק לפדיון.

למידע בנוגע לשווי ניירות ערך לפי אופן המדידה ראה [ביאור 33א](#).

התיק הזמין למכירה, בנטרול יתרות ותוצאות בנק לאומי ארה"ב במספרי השוואה

1. בשנת 2022 היה קיטון ברווח כולל אחר בגין אגרות חוב זמינות למכירה בסך 4,541 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בהשוואה לקיטון ברווח כולל אחר בגין אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 305 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בשנת 2021.

2. בשנת 2022 נזקפו לרווח והפסד הפסדים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 188 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בהשוואה לרווחים נטו בסך 232 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בשנת 2021.

היתרה המצטברת נטו של התאמות לשווי הוגן של אגרות חוב המוחזקות בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכמת בסכום שלילי של 1,944 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס). לעומת סכום חיובי של 902 מיליון ש"ח בסוף 2021. סכומים אלה מייצגים רווחים נטו (לאחר השפעת המס) שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

למידע בנוגע להתאמות לשווי הוגן של ניירות זמינים למכירה שנזקפו להון ראה [ביאור 12](#).

השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 בדצמבר 2022 בכ-4,356 מיליון ש"ח, מזה מניות וקרנות סחירות בסך של 2,023 מיליון ש"ח ושאין סחירות 2,333 מיליון ש"ח.

מסך כל ההשקעות כ-4,353 מיליון ש"ח מסווגים בתיק שאינו למסחר וכ-3 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

ההון הפיקוחי הנדרש בגין השקעות אלה עומד ליום 31 בדצמבר 2022 על סך של 363 מיליון ש"ח.

בגין המניות והקרנות נרשמו בשנת 2022 בדוח רווח והפסד רווחים בנטו שמומשו וטרם מומשו (כולל דיבידנד) בסך של 375 מיליון ש"ח בהשוואה לרווחים בנטו בסך 842 מיליון ש"ח בשנת 2021.

למידע נוסף ראה [ביאור 12](#).

התיק למסחר

ב-31 בדצמבר 2022, בתיק למסחר יש כ-2.3 מיליארד ש"ח אגרות חוב לעומת 3.1 מיליארד ש"ח אגרות חוב ב-31 בדצמבר 2021. נכון ל-31 בדצמבר 2022 התיק למסחר מהווה כ-2.7% מסך תיק הנוסטרו של הקבוצה לעומת 3.8% ב-31 בדצמבר 2021. בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בדוח רווח והפסד הפסדים שמומשו וטרם מומשו בסך של 166 מיליון ש"ח לעומת הפסדים בסך 18 מיליון ש"ח בשנת 2021.

למידע נוסף בנוגע להרכב התיק ראה [ביאור 12](#).

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

א. השקעות בניירות ערך מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב במספרי השוואה

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאנים משכנתאות), שכולו המדורג בדרוג השקעה (Investment Grade), מסתכם בכ-11.0 מיליארד ש"ח (כ-3.1 מיליארד דולר) ל-31 בדצמבר 2022 לעומת 8.2 מיליארד ש"ח בסוף 2021. מתוך התיק הנ"ל ל-31 בדצמבר 2022 כ-7.7 מיליארד ש"ח (כ-2.2 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון.

התיק הזמין למכירה של השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2022 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-4.1 מיליארד ש"ח. 92.21% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA) ומדורגות, נכון למועד הדוח, בדירוג AAA.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה ירידת הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-522 מיליון ש"ח.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים מסתכם בכ-345 מיליון ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-5.3 שנים בממוצע (מח"מ). בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות בסך של כ-3.6 מיליארד ש"ח מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-2.4 מיליארד ש"ח. התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-5.24 שנים בממוצע.

למידע נוסף בנוגע להשקעות באגרות חוב מגובות נכסים ראה [ביאור 12](#).

ב.

השקעות בניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 בדצמבר 2022 כ-43.4 מיליארד ש"ח (12.3 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל. 36.2 מיליארד ש"ח (10.3 מיליארד דולר) מניירות הערך הללו מסווגים בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון. 92.18% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדרוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

למידע נוסף בנוגע לחשיפה למוסדות פיננסיים זרים ראה פרק [סיכוני אשׂראי](#).

ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה יתרת ירידת הערך המצטברת בקרן ההון בגין ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, ושנכללו בתיק הזמין למכירה ב-2,062 מיליון ש"ח (שהם 1,357 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר ובתיק לפדיון. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים. 70% מניירות הערך שבתיק למסחר הינם בדירוג השקעה (Investment Grade).

שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-125 מיליון ש"ח (35.5 מיליון דולר).

השקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 בדצמבר 2022 ב-27.3 מיליארד ש"ח, מזה סך של 25.7 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-46.1% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-0.7 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 0.7 מיליארד ש"ח כולל קרן הון שלילית בסך של 52 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר רשומות למסחר וסחירות בבורסה.

למידע נוסף לשעבוד ניירות ערך ראה [ביאור 27](#).

פיקדונות הציבור

יתרת פיקדונות הציבור בקבוצת לאומי הסתכמה ב-31 בדצמבר 2022 בכ-557.1 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-515.0 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2021 בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב, גידול בשיעור של 8.2%.

הלן תמהיל פיקדונות הציבור לפי סוגים ומגזרי הצמדה, בנטרול יתרות בנק לאומי ארה"ב מספרי ההשוואה^(א)

	31 בדצמבר		
	2022	2021	השינוי
	במיליוני ש"ח		
מטבע ישראל:			
לא צמוד	393,715	360,890	32,825
צמוד למדד	9,809	10,650	(841)
מטבע חוץ:			
כולל צמוד מטבע חוץ	146,108	140,492	5,616
לא כספי	7,452	2,936	4,516
סך הכל	557,084	514,968	42,116

(א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א](#).

פיקדונות הציבור בשקלים לא צמודים גדלו ב-32.8 מיליארד ש"ח, לעומת 31 בדצמבר 2021. נובע בעיקר מגידול בפיקדונות לזמן קצוב בקיזוז קיטון בפיקדונות לפי דרישה.

נכסים כספיים חוץ מאזניים של לקוחות

הלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי

		31 בדצמבר	
		2021	2022
		השינוי	
במיליוני ש"ח			
תיקי ניירות ערך ^{(א)(ד)}	907,086	1,057,107	(150,021)
נכסים בגינם ניתנים שירותי תפעול: ^{(א)(ב)(ג)}			
קופות גמל ופנסיה	198,329	237,860	(39,531)
קרנות השתלמות	164,214	192,552	(28,338)

(א) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.

(ב) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.

(ג) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שירותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

(ד) יתרות בנק לאומי ארה"ב מתוך סעיף זה אינן מהותיות.

עיקר הקיטון ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי נובע מירידות בשווקים.

פיקדונות ממשלות

פיקדונות ממשלות הסתכמו לסוף 2022 בכ-247 מיליון ש"ח לעומת 300 מיליון ש"ח בסוף 2021, ירידה של 53 מיליון ש"ח לעומת שנת 2021.

פיקדונות בבנקים ופיקדונות מבנקים

א. פיקדונות בבנקים (מרכזיים ומסחריים)

				31 בדצמבר	
				2021	2022
				מסחריים	מרכזיים
				מסחריים	מרכזיים
				במיליוני ש"ח	
מטבע ישראל:					
לא צמוד	165,814	1,353	173,206	1,052	
מט"ח כולל צמוד מט"ח ^(א)	273	16,595	8,138	12,506	
סך כל הפיקדונות בבנקים	166,087	17,948	181,344	13,558	

(א) יתרות בנק לאומי ארה"ב מתוך סעיף זה אינן מהותיות.

בסך כל הפיקדונות בבנקים חלה ירידה בשיעור של 5.6%, הנובעת בעיקר מקיטון יתרת ההפקדות בבנק ישראל.

ב. פיקדונות מבנקים (מרכזיים ומסחריים)

				31 בדצמבר	
				2021	2022
				מסחריים	מרכזיים
				מסחריים	מרכזיים
				במיליוני ש"ח	
מטבע ישראל:					
לא צמוד	16,912	2,865	16,902	1,426	
מט"ח כולל צמוד מט"ח ^(א)	-	2,529	216	6,826	
סך כל הפיקדונות מבנקים	16,912	5,394	17,118	8,252	

(א) יתרות בנק לאומי ארה"ב מתוך סעיף זה אינן מהותיות.

למידע נוסף ראה [ביאור 27](#).

ביום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו כל הפיקדונות של הקבוצה בבנק ישראל לסך של 166 מיליארד ש"ח.

מצב הנזילות בקבוצה גבוה ולקבוצה פיקדונות נטו בבנקים בהיקף של 161.7 מיליארד ש"ח.

אגרות חוב, ניירות ערך מסחריים, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים

	31 בדצמבר		
	השינוי	2021	2022
			במיליוני ש"ח
אגרות חוב	10,575	8,676	19,251
כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון	1,802	6,752	8,554
סך הכל	12,377	15,428	27,805

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב וניירות ערך מסחריים

ביום 27 במאי 2021 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מהרשות לניירות ערך. תשקיף המדף יעמוד בתוקף לתקופה של שנתיים ממועד פרסומו.

ביום 16 בינואר 2022 הנפיק הבנק סך של כ-1.2 מיליארד ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 179 וסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 182.

אגרות החוב בסדרות 179, 182 אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

למידע נוסף ראה דיווח מידי מיום 13 בינואר 2022.

ביום 27 במרס 2022 הנפיק הבנק סך של כ-1.336 מיליארד ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה 184 וכן סך של כ-697 מיליון ש"ח ע.ג. ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 1).

קרן אגרות החוב סדרה 184 עומדת לפירעון בעשרה תשלומים חצי שנתיים שווים, החל מיום 5 בנובמבר 2025 ועד יום 5 במאי 2030. הקרן אינה צמודה, והיא נושאת ריבית שנתי בשיעור של 2.76% ריבית זו תשולם פעמיים בשנה בימים 5 במאי ו-5 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2022 עד 2030, בעד תקופה של שישה חודשים שנסתיימה ביום הקודם ליום התשלום, למעט התשלום הראשון של הריבית אשר ישולם ביום 5 בנובמבר 2022 בגין התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון שלאחר יום המכרז על אגרות החוב ועד ליום 4 בנובמבר 2022. שיעור הריבית לתשלום במועד הריבית הראשון יהיה 1.68625%.

קרן הנע"מ סדרה 1 והריבית בגינה יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 23 במרס 2023, היא אינה צמודה, ונושאת ריבית בשיעור של 0.25% מעל לריבית בנק ישראל.

אגרות החוב בסדרה 184 וניירות הערך המסחריים (נע"מ סדרה 1) אינם מוכרים לצורך הון פיקוחי.

ביום 27 במרס 2022 הנפיק הבנק סך של כ-632 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים סדרה 405 בתמורה לכ-654.7 מיליון ש"ח. כתבי התחייבות סדרה 405 צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית שנתי קבועה בשיעור של 1.5% לשנה שתשולם ב-27 במרס בכל שנה. כתבי התחייבות הנדחים עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 27 במרס 2033 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם במרס 2028. במועד זה, אם לא יממש הבנק את זכותו לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנוקבה באיגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן במועד ההנפקה לבין ריבית העוגן במועד עדכון הריבית, כהגדרתן בדוח הצעת המדף.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי התחייבות הנדחים סדרה 405 למניות רגילות על פי ממצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (16.66 ש"ח למניה, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

ביום 12 בספטמבר 2022 הנפיק הבנק סך של כ-772 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים בדרך של הרחבת סדרה 405 בתמורה לכ-757 מיליון ש"ח.

כתבי התחייבות סדרה 405 כשירים להיכלל בהון רוברד 2 החל ממועד ההנפקה.

למידע נוסף ראה דיווחים מידיים מיום 24 במרס 2022 ומיום 12 בספטמבר 2022.

ביום 29 במאי 2022 הנפיק הבנק סך של 550 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 179 בתמורה לכ-593.5 מיליון ש"ח. כמו כן, הנפיק הבנק סך 260.8 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 183 בתמורה לכ-248.3 מיליון ש"ח.

בנוסף הנפיק הבנק סך של כ-898 מיליון ש"ח ע.ג. ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 2). קרן הנע"מ סדרה 2 והריבית בגינה יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 28 במאי 2023, היא אינה צמודה, ונושאת ריבית בשיעור של 0.29% מעל לריבית בנק ישראל.

אגרות החוב בסדרה 179, 183 וניירות הערך המסחריים (נע"מ סדרה 2) אינם מוכרים לצורך הון פיקוחי.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 30 במאי 2022.

ביום 27 ביולי 2022, הנפיק הבנק סך של 500 מיליון דולר ארה"ב ערך נקוב אגרות חוב סדרה לאומי 2027\$ בכ רמ תמורת סך של 496.7 מיליון דולר. הסדרה נרשמה למסחר ברצף מוסדיים בבורסה בתל-אביב. קרן אגרות החוב לאומי 2027\$ בכ רמ נושאת ריבית שנתית קבועה בשיעור של 5.125% לשנה, אשר תשולם בתשלומים חצי שנתיים ועומדת לפירעון בתשלום אחד ביום 27 ביולי 2027, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם החל מ-27 ביוני 2027.

אגרות החוב סדרה לאומי 2027\$ בכ רמ אינן מוכרות לצורך ההון הפיקוחי.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 18 ביולי 2022 ומיום 27 ביולי 2022.

ביום 12 בספטמבר 2022 הנפיק הבנק סך של כ-1,306 מיליון ש"ח ע.ג. ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 3). קרן הנע"מ סדרה 3 והריבית בגינה יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2023, היא אינה צמודה, ונושאת ריבית בשיעור של 0.3% מעל לריבית בנק ישראל.

ניירות הערך המסחריים (נע"מ סדרה 3) אינם מוכרים לצורך הון פיקוחי.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 12 בספטמבר 2022.

ביום 15 בנובמבר 2022 דיווח הבנק כי הוא בוחן אפשרות לביצוע הנפקה לציבור של סדרה חדשה של כתבי התחייבות נדחים (סדרה 406) של הבנק ורישומם למסחר בבורסה. כתבי התחייבות נדחים אלו, ככל שיונפקו, יכללו בהון של הבנק. נכון לתאריך הדוח טרם בוצעה הנפקה. ביום 18 בינואר 2023, הנפיק הבנק סך של 500 מיליון דולר ארה"ב ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים "ירוקים" סדרה לאומי \$ 2033 רמ. הסדרה נרשמה למסחר ברצף מוסדיים בבורסה בתל-אביב.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2033 רמ עומדים לפדיון בתשלום אחד, לאחר 10 שנים ושישה חודשים ממועד הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם בתקופה שבין 5 שנים ושלושה חודשים לבין 5 שנים ושישה חודשים ממועד הנפקתם, בכפוף לתנאים מסוימים.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2033 רמ נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 7.129% לשנה אשר תשולם בתשלומים חצי שנתיים עד ליום 18 ביולי 2028. במועד זה וככל שלא בוצע פדיון מוקדם, יעודכן שיעור הריבית בהתאם לתשואה הממשלתית בארה"ב באותו מועד בתוספת המרווח שהוסכם בהנפקה, כמפורט במסמכי ההנפקה.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2033 רמ למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה (מתורגם לדולר ארה"ב לפי השער באותו מועד), או על פי שער הרצפה שנקבע (4.21053 דולר ארה"ב, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

כתבי התחייבות לאומי \$ 2033 רמ כשירים להכלל בהון רובד 2 החל ממועדי הנפקתם.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 15 בנובמבר 2022, מיום 11 בינואר 2023 ומיום 18 בינואר 2023.

הון והלימות ההון

הנפקת מניות

ביום 23 ביוני 2022 השלים הבנק מהלך הנפקת מניות של 90,909,091 מניות רגילות, בנות 1 ש"ח עג. כל אחת, בתמורה כוללת של 2.75 מיליארד ש"ח. זאת, במסגרת הצעה לא אחידה למשקיעים מוסדיים, בארץ ובחו"ל. גיוס ההון נעשה על רקע הצמיחה המשמעותית של הבנק ברבעונים הראשונים של שנת 2022 והרצון להמשיך את תנופת הצמיחה תוך המשך מיקוד הצמיחה בעסקים בינוניים, משכנתאות ובאשראי העסקי. תמורת ההנפקה חיזקה את ההון הרגולטורי של הבנק ואיפשרה לו להמשיך באסטרטגיית הצמיחה שלו ובהשאת ערך לבעלי המניות.

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2022 ב-49,438 מיליון ש"ח, לעומת 41,610 מיליון ש"ח בסוף 2021.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-31 בדצמבר 2022 הינו 7.1%.

מבנה הלימות ההון^(א)

31 בדצמבר	
2021	2022
במיליוני ש"ח	
הון לצורך חישוב יחס ההון	
43,117	48,797
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^(א)	
10,148	12,020
הון רובד 2, לאחר ניכויים	
53,265	60,817
סך הכל הון כולל	
יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
346,602	392,658
סיכון אשראי ^{(ב)(ד)(ה)}	
5,592	6,610
סיכוני שוק	
22,582	26,375
סיכון תפעולי	
374,776	425,643
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
יחס ההון לרכיבי סיכון	
11.50%	11.46%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
14.21%	14.29%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
9.19%	10.21%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)	
12.50%	13.50%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)	

(א) למידע נוסף בגין מבנה הלימות ההון ראה [ביאור 3.25](#).

(ב) החל מיום 1 בינואר 2022, דרישות ההון המזעריות שחלות על הבנק הינן 10% ליחס הון עצמי רובד 1 (ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור וזאת למעט הלוואות לרכישת דירת מגורים שהועמדו מיום 19 במרס 2020 ועד 30 בספטמבר 2021 ולמעט הלוואות לדיור לכל מטרה שהועמדו החל מיום 19 במרס 2020) ו-13.5% ליחס הון כולל.

(ג) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1.1](#).

(ד) סיכון אשראי חושב לאחר יישום העדכונים להוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-203A בנושא "מדידה והלימות ההון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי". מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש. (לפרטים נוספים ראה [הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים](#) בפרק זה).

(ה) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע. לפרטים נוספים ראה סעיף [שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון](#) בפרק זה.

יחסי הלימות ההון בשנת 2022 הושפעו הן מהגידול המשמעותי בתיק האשראי והן מהירידות בשווקים, בין היתר על רקע עליית הריבית. בנוסף הושפעו יחסי הלימות ההון בתקופה המדווחת ממספר אירועים משמעותיים, חלקם בעלי השפעה חד פעמית:

- כאמור לעיל, ברבעון השני של השנה השלים הבנק מהלך של הנפקת מניות;
- ב-1 באפריל 2022, הושלמה עסקת המיזוג בין BLUSA לבין Valley, עסקה זו שיפרה את יחסי ההון של הבנק במועד השלמתה, לפרטים אודות העסקה ראה [ביאור 15.15](#);

- החל מיום 1 ביולי 2022 מיישם הבנק את הוראה 203A "טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי" ואת העדכון להוראות 203 ו-218. השפעת יישום ההוראות האמורות ליום המעבר הובילה לקיטון של כ-0.2% ביחס הון עצמי רובד 1 וכ-0.26% ביחס הון כולל, ראה פירוט בהמשך פרק זה;

- ביום 5 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, לשנות את אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי. על פי שיטת המדידה החדשה, בכל רבעון הבנק מחשב את השינוי בהתחייבות לפנסיה כתוצאה משינויים בריבית ההיוון בניכוי השינוי בשווי הנכסים שיועדו מראש לגידור התחייבויות אלו. השינוי בהתחייבות לפנסיה נטו, לאחר השפעת המס, נפרס באופן לינארי על פני ארבעה רבעונים, החל מהרבעון עבורו בוצע החישוב. יישום השיטה החדשה נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2022 ויהיה בתוקף עד המוקדם מבין השניים: א) דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2029 (כולל) או ב) מועד הדוח הכספי בו הממוצע לאורך ארבעה רבעונים האחרונים של סכום ההתחייבויות הפנסיוניות יהיה נמוך מסך של 10 מיליארד ש"ח, צמוד למדד (מהמדד הידוע ביום 1 ביולי 2022 ועד למדד הידוע בתאריך הדוח הכספי הרלוונטי). במקביל בוטל אישור הפיקוח למדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי חישוב ההון הפיקוחי לפי ממוצע נע של תשואות השוק לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימו במועד הדיווח הרלוונטי, שהיה בתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2016. במעבר לשיטת המדידה החדשה נרשמה התאמה חד פעמית בסך של כ-1.4 מיליארד ש"ח בין ההון הפיקוחי לשיטה החשבונאית בגין ההתחייבויות הפנסיוניות שטופלו עד לדוח הכספי ליום 30 ביוני 2022 בשיטה הקודמת. לפרטים נוספים אודות השפעת המעבר לשיטה החדשה ראה [ביאור 225](#).

להרחבה ופרטים בגין [שינויים רגולטוריים נוספים בתקופת הדיווח ושינויים צפויים בנוגע למדידת הלימות ההון](#) ראה להלן בהמשך הפרק.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.

2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1

הון עצמי רובד 1 (Common Equity Tier 1) כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית מדידת ההתחייבות הפנסיונית והנכסים שיועדו מראש לגידור לצורכי ההון הפיקוחי החל מיום 1 ביולי 2022, כאמור לעיל, וכן מיישומן של הוראות רגולטוריות שונות המפורטות בהמשך.

פירוט לגבי הדרישה הרגולטורית ליחס הון עצמי רובד 1 מזערי מופיע להלן בפסקת [הלימות ההון](#).

הון רובד 1

על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, הון רובד 1 יכלול, בנוסף להון עצמי רובד 1, גם הון רובד 1 נוסף (Additional Tier 1), אשר מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202.

עד כה לא נקבעה בישראל דרישה רגולטורית ליחס הון רובד 1 מזערי, ובקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2

הון רובד 2 (Tier 2) כולל מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013, נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, אשר הופחתה בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. החל מיום 1 בינואר 2022 מכשירי הון אלה אינם מוכרים עוד להון הפיקוחי.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 לצורך הכללתם בהון. הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות > מידע כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

הלימות ההון

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5% וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. דרישה זו חלה על לאומי.

חוזר להתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) - הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250
ביום 31 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250) (להלן: הוראת השעה). בהתאם להוראת השעה, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% וביחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5% (חלף 10% ו-13.5% בהתאמה, עובר לפרסום החוזר). הוראה זו חלה על לאומי.

על פי חוזר מיום 18 בינואר 2022, תוקף ההקלה ביעדי ההון הוא עד 31 בדצמבר 2023, כאשר יחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון ביום 31 בדצמבר 2021 או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2022 חלים על לאומי יעדי ההון המזעריים שחלו טרם הוראת השעה שפורסמו לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, קרי יחס הון עצמי רובד 1 שלא יפחת מ-10%, ויחס הון כולל שלא יפחת מ-13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישות הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירוג לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדירוג לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה.

בהתאם לחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 30 בספטמבר 2021, החל מיום 1 באוקטובר 2021, נותרה ההקלה כאמור רק בהתייחס לדרישת ההון בגין הלוואות לדירוג שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין (הלוואות לכל מטרה). בהתאם, דרישת ההון הנוספת בגין יתרת ההלוואות לדירוג, ליום 31 בדצמבר 2022, הינה 0.21% במונחי יחס הון עצמי רובד 1.

בהתאם, דרישות ההון המזעריות שחלו על הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 הינן 10.21% ליחס הון עצמי רובד 1 (כולל דרישת ההון בגין יתרת ההלוואות לדירוג) ו-13.50% ליחס ההון הכולל.

בנוגע ליחס המינוף, בהוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה נקבע שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (חלף 6% קודם לכן). ביום 15 במאי 2022 פרסם חוזר לתיקון הוראת השעה, ולפיו תוקף ההקלה יוארך עד ל-31 בדצמבר 2023. תאגיד שינצל את ההקלה עד למועד זה יידרש לשוב ולעמוד ביחס המינוף הנדרש טרום הוראת השעה תוך שני רבעונים, עד 30 ביוני 2024. עוד נקבע כי ניצול ההקלה לא יהווה חסם לחלוקת דיבידנד בכפוף לתכנון הון הכולל חזרה ליחס המינוף הנדרש.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחנת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדי הון לעת אירוע תרחיש קיצון. לפירוט תהליך ה-ICAAP והשימוש במבחני קיצון, ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

עם תחילת משבר הקורונה, החליט דירקטוריון הבנק להפחית את יעד הון עצמי רובד 1 הפנימי ל-9.5%. לאור סיומן של ההקלות ביעדי ההון, החליט דירקטוריון הבנק ביום 8 במרס 2022, לעדכן את יעד הון עצמי רובד 1 הפנימי ולהעלותו ל-10.5%, כפי שהיה טרם משבר הקורונה.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 9 במרס 2022 (אסמכתא: 027670-01-2022).

מדיניות חלוקת דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 6 במרס 2019, קובעת כי מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 13 במרס 2023 אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בסך של כ-698 מיליון ש"ח, המהווים כ-30% מהרווח הנקי לרבעון הרביעי של שנת 2022. סכום הדיבידנד שאושר לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הינו כ-45.20 אגורות. הדירקטוריון קבע את יום 27 במרס 2023 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 4 באפריל 2023 כיום התשלום.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
12 באוגוסט 2021	2 בספטמבר 2021	43.36	630
15 בנובמבר 2021	12 בדצמבר 2021	94.11	1,367
9 במרס 2022	6 באפריל 2022	40.48	588
24 במאי 2022	15 ביוני 2022	22.14	322
16 באוגוסט 2022	6 בספטמבר 2022	25.82	399
29 בנובמבר 2022	19 בדצמבר 2022	23.08	356

התאמות להון עצמי רובד 1:

מדידת ההתחייבות בגין זכויות עובדים ונכסים מגדירים

באשר לשינוי אופן המדידה של ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי חישוב ההון הפיקוחי, ראה סעיף [מבנה הלימות ההון](#) בפרק זה לעיל.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 6 בספטמבר 2022 (אסמכתא: 2022-01-113977).

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק [מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים](#).

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בשנים 2016 ו-2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתבים בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" בכך אדם ובתחום הנדל"ן. על פי המכתבים, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעתן של תכניות התייעלות על ההון הפיקוחי על פני חמש שנים בקו ישר.

במסגרת ההבנות הנוגעות להסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם עם ארגון העובדים ביולי 2019, אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון, שעלותה הסתכמה בכ-167 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 בדצמבר 2022 מיוחסים להון הפיקוחי 70% מעלויות תכנית זו.

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

בשנת 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת של "באזל 3" להלימות ההון. במסגרת העדכונים, אשר לעתים מקבלים את הכינוי "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון הכוללת, יידחה בשנה יוחל ב-1 בינואר 2023. באיחוד האירופי צפויה דחיה של היישום לשנת 2025.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2017 בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ביום 29 בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי" במסגרת הטיוטה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקטור העסקי המפורטים בטיטה ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. יישום ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026.

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

ביום 1 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (יישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203A ו-208A) במטרה להתאים את הוראות בנק ישראל לעדכון הוראות וועדת באזל בכל הקשור לסיכון אשראי צד נגדי.

ביום 15 במרס 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר "טיפול בסיכון אשראי צד נגדי", הכולל עדכונים והבהרות שונות (שאלות ותשובות) בנוגע ליישום הוראה 203A.

ביום 7 באפריל 2022 פורסם חוזר המעדכן את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא "מדידה והלימות ההון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי" ו-218 בנושא "יחס המינוף". בהתאם לעדכונים, החישוב של החשיפה יבוצע בהתאם להוראה 203A. החל מיום 1 ביולי 2022 מיישם הבנק את הוראה 203A "טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי" ואת העדכון להוראות 203 ו-218. השפעת יישום ההוראות האמורות ליום המעבר הובילה לקיטון של כ-0.2% ביחס הון עצמי רובד 1, כ-0.26% ביחס הון כולל וכ-0.11% ביחס המינוף.

תאריך היישום של הוראה 208A "התאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA)" יחול ב-1 בינואר 2025.

חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים" לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, וחוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים"

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את הוראות המעבר שפרסם הפיקוח על הבנקים בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים" מיום 1 בדצמבר 2020 וכן התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין, כתוצאה מהכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים. בין היתר, מיישם הבנק החל מיום 1 בינואר 2022 את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "מדידה והלימות הון - הון פיקוחי", ומנכה מהון עצמי רובד 1 סכומים בגין הלוואות לדיור שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות.

בהתאם להוראות המעבר שפרסם הפיקוח על הבנקים, מאחר שכתוצאה מהיישום לראשונה חל קיטון בהון עצמי רובד 1 של הבנק, הוסיף הבנק באופן חלקי בהון עצמי רובד 1 75% מהקיטון בהון העצמי רובד 1 שבמועד היישום לראשונה (ובהתאם לכך, כל תחילת שנה ממועד היישום לראשונה, יחול קיטון של 25% בתוספת להון עצמי רובד 1, עד לתוספת של 0% ב-1 בינואר של שנת היישום הרביעית).

לשפעת יישום ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים של הבנק ראה [ביאור 1.1 כ.ד.1](#).

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 - הגישה הסטנדרטית - סיכונים אשראי

ביום 25 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 "הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי". במסגרת החוזר, יועלה ל-150% משקל הסיכון המיוחס לאשראי הניתן לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV); למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית או מיוערת שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי ייעוד או הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף הבינוי והנדל"ן על פי המיון הענפי שבסעיף 7 להוראת הדיווח לפיקוח מספר 831 - "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק". העדכונים בחוזר הינם בתוקף מיום 30 ביוני 2022, על פי הבהרת הפיקוח על הבנקים, פריסת היישום תעשה ברמה רבעונית עד שברבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2023 דרישת ההון תבוא לידי ביטוי באופן מלא.

בהמשך לחוזר האמור לעיל, ביום 25 בינואר 2023 הפיץ בנק ישראל עדכון למסמך שאלות ותשובות המרכז בנוגע לדרישות הלימות ההון בגישה הסטנדרטית ובגישת המודלים הפנימיים לסיכונים אשראי. הבנק יישם בדוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022 את עדכוני הפיקוח האמורים. השפעת היישום האמור על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קיטון בשיעור של 0.15%. קיטון זה ייפרס עד לרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2023.

להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים ליום 31 בדצמבר 2022 בכ-425.6 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון, יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ואת יחס הון כולל בכ-0.04%.
- שינוי הון עצמי רובד 1 - הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכם בכ-48.8 מיליארד ש"ח. קיטון ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1, יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ואת יחס הון כולל בכ-0.03%.
- שינוי בשער החליפין - פיחות של 1% בשער החליפין של השקל מול כל המטבעות יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס ההון הכולל בכ-0.02%.
- עלייה של 1% בעקום הריבית חסרת הסיכון בכלל המטבעות על חשיפת ההון הפיקוחי, משמעה קיטון של כ-0.08% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס הון כולל.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, בהתאם להתאמות פיקוחיות לעניין חישוב ההון. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק. בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה בחשבון השפעה של יישום תכנית ההתייעלות והתאמות שינוי שיטת המדידה של ההתחייבויות הפנסיוניות נטו לצרכי חישוב ההון הפיקוחי החל מיום 1 ביולי 2022, כפי שהוסבר לעיל.

31 בדצמבר	
2021	2022
במיליוני ש"ח	
בנתוני המאוחד	
43,117	48,797
הון רובד 1 ^(א)	
711,125	766,895
סך החשיפות ^(ב)	
יחס מינוף	
6.06%	6.36%
יחס מינוף	
5.50%	5.50%
יחס מינוף מזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)	

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף ראה סעיף [הוראות הנוגעות להקצאת הון כגין מכשירים פיננסיים נגזרים](#) לעיל ו**ביאור 225**.

- (א) למידע נוסף אודות התאמות להוראת השעה בנושא יחס המינוף, ראה סעיף [יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל](#) לעיל.
- (ב) סך החשיפות חושב לאחר יישום העדכונים להוראת ניהול בנקאי תקין 218 "יחס המינוף" בעקבות עדכון הוראות 203, 203A בנושא "מדידה והלימות ההון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי". מספרי השוואה לא הוצגו מחדש. (לפרטים נוספים ראה סעיף [הוראות הנוגעות להקצאת הון כגין מכשירים פיננסיים נגזרים](#) לעיל).
- (ג) בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום שיטת המדידה החדשה בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות. לפרטים נוספים אודות השפעת המעבר לשיטה החדשה ראה [ביאור 225](#).

מגזרי פעילות - גישת הנהלה

מגזר פעילות - מרכיב בתאגיד הבנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי הנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו. כמו כן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת הנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים. פעילות הבנק בארץ מנוהלת כדלקמן:

1. בנקאית - מתן שירותים בנקאיים ללקוחות הפרטיים והעסקים הקטנים. קו העסקים. פועל במבנה של שלושה מערכים: פרטיים, עסקים קטנים ובנקאות פרטית. השרות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצרכיהם.
 2. משכנתאות - מתן הלוואות המיועדות לרכישת דירת מגורים או הלוואות הניתנות במשכון דירת מגורים או נכס אחר.
 3. מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות בינוניות (Middle Market) ובעלי העניין של חברות אלו.
 4. עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות גדולות ולחברות בינלאומיות במשק, בפעילותן בארץ ובעולם.
 5. נדל"ן - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לענף הבינוי והנדל"ן.
 6. שוקי הון - ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות וניהול השקעות נכסים פיננסיים.
 7. אחר - פעילויות שאינן נזקפות לקווי העסקים האחרים.
- תוצאות הפעילות נזקפות לקו העסקים שבו מתנהל חשבון הלקוח.
- הכנסות ריבית נטו - קו העסקים מזוכה בריבית המתקבלת מהלוואות שהעמיד, בניכוי עלות גיוס המקורות (מחיר מעבר). כמו כן, קו העסקים מזוכה במחיר מעבר בגין פיקדונות שגייס בניכוי הריבית ששולמה ללקוחות.
 - הכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) - מיוחסות לקווי העסקים בהתאם לפעילות הלקוח.
 - הוצאות קווי העסקים - כוללות את ההוצאות הישירות של קווי העסקים, וכן מועמסות על קווי העסקים, הוצאות יחידות המטה הנותנות להם שירותים.
 - חלק מההכנסות מניהול נכסים והתחייבויות נזקפות לקווי העסקים בהתאם לפעילות העסקית שלהם.
- תוצאות פעילות קווי העסקים, הן בצד המאזני והן בצד הרווח והפסד, נבחנות באופן שוטף על ידי הדירקטוריון והנהלה. בחינת התוצאות מבוצעת אל מול יעדים הנקבעים במסגרת תכנית עבודה שנתית ומול נתוני תקופה מקבילה אשתקד. כמו כן, מבוצעת בחינה של מגוון מדדים נוספים הנוגעים לפעילות קווי העסקים.

למידע נוסף על מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה, ראה פרק [מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה כדוח ממשל תאגיד](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022												
סך הכל	חברות בנות בחו"ל ^(א)	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	מסחרית	עסקית	משכנתאות	סך הכל בנקאית	עסקים קטנים	אנשים פרטיים	בנק
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית נטו:												
13,211	480	121	14	741	1,776	1,336	1,535	5,168	2,040	1,254	786	מחיצוניים
-	(101)	6	(5)	1,642	(659)	(471)	539	(3,745)	2,794	314	2,480	בינמזרי
13,211	379	127	9	2,383	1,117	865	2,074	1,423	4,834	1,568	3,266	הכנסות ריבית נטו
5,018	103	484	^(N) 778	125	406	298	612	87	2,125	533	1,592	הכנסות שאינן מריבית
18,229	482	611	787	2,508	1,523	1,163	2,686	1,510	6,959	2,101	4,858	סך כל ההכנסות
498	-	(7)	(21)	113	(57)	(16)	115	114	257	126	131	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
6,835	310	199	682	415	148	278	723	377	3,703	1,006	2,697	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
10,896	172	419	126	1,980	1,432	901	1,848	1,019	2,999	969	2,030	רווח לפני מס
3,564	46	101	(63)	677	490	308	632	348	1,025	331	694	הפרשה (הטבה) למס
7,709	116	396	189	1,612	942	593	1,216	671	1,974	638	1,336	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022												
384,782	6,445	871	5,747	21,310	54,669	54,807	60,820	120,927	59,186	26,688	32,498	אשראי לציבור, נטו
557,084	19	-	7	148,773	14,423	39,617	95,839	-	258,406	55,415	202,991	פיקדונות הציבור

(א) כולל הכנסות בסך של 782 מיליון ש"ח בגין עסקת המיזוג עם Valley.
 (ב) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. נכון ליום 31 במרס 2022 היתרות הנ"ל סווגו כמוחזקות למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א.](#)

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021												
סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	מסחרית	עסקית	משכנתאות	סך הכל בנקאית	עסקים קטנים	אנשים פרטיים	בנק
												במיליוני ש"ח
הכנסות ריבית נטו:												
10,346	963	106	10	357	1,072	1,017	1,387	3,251	2,183	1,075	1,108	מחיצוניים
-	(16)	-	(2)	1,520	(137)	(312)	(20)	(1,893)	860	84	776	בינמגזרי
10,346	947	106	8	1,877	935	705	1,367	1,358	3,043	1,159	1,884	הכנסות ריבית נטו
5,511	248	969 ^(א)	333	1,009	326	241	468	18	1,899	460	1,439	הכנסות שאינן מריבית
15,857	1,195	1,075	341	2,886	1,261	946	1,835	1,376	4,942	1,619	3,323	סך כל ההכנסות
(812)	(4)	13	(21)	31	(39)	(240)	(119)	(137)	(296)	(263)	(33)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,428	761	206	825	420	134	277	731	322	3,752	982	2,770	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
9,241	438	856	(463)	2,435	1,166	909	1,223	1,191	1,486	900	586	רווח (הפסד) לפני מס
3,275	102	216	81	833	399	311	418	407	508	308	200	הפרשה (הטבה) למס
6,028	297	738	(544)	1,605	767	598	805	784	978	592	386	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021												
342,879	23,497	1,006	5,532	15,749	43,665	41,417	51,408	104,525	56,080	25,745	30,335	אשראי לציבור, נטו
537,269	24,953	-	3	142,050	13,395	33,621	86,466	-	236,781	51,329	185,452	פיקדונות הציבור

(א) כולל הכנסות לאומי פרטנרס בע"מ בגין רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של כ-518 מיליון ש"ח ממניות איירונסורס וריטיילורס.

מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

1. מגזר משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
2. מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
3. מגזר עסקים זעירים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) קטן מ-10 מיליון ש"ח.
4. מגזר עסקים קטנים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.
5. מגזר עסקים בינוניים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.
6. מגזר עסקים גדולים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.
7. מגזר גופים מוסדיים - מכיל לקוחות מוסדיים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.
8. מגזר ניהול פיננסי - כולל את הפעילויות הבאות:
 - א. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקאות רכש חוזר ושאיילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.
 - ב. פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות.
 - ג. פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות שאינן למסחר והשקעות בחברות כלולות של עסקים.
 - ד. אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
9. מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך הכל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

סיווג לקוחות

בהתאם לחוזר, כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי התאגיד הבנקאי (לרבות מסגרת אשראי וכו'), התאגיד הבנקאי רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10. כמו כן כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות אינו מייצג את היקף הפעילות של הלקוח יסווג הלקוח כדלקמן: לקוח שחבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח בהתאם לסך הנכסים במאזן העסק כפי הכללים שפורטו בקובץ שאלות ותשובות ולקוח שחבותו עולה על 100 מיליון ש"ח יסווג למגזר עסקים גדולים.

במהלך התקופה בוצעו פעולות להשלמת מידע שחסר בעיקר בנוגע למחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. במקרים בהם המידע טרם הושלם, סווגו הלקוחות בהתאם להערכות ומידע נוסף שנמצא בידי הבנק. הבנק פועל להשלמת המידע ותהליך טיוב הנתונים.

למידע נוסף ראה [ביאור A29](#).

להלן תמצית הפעילות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022											
סך הכל	פעילות חו"ל ^(א)	פעילות ישראל									
		משקי בית									
		הלוואות		עסקים		עסקים		עסקים		עסקים	
		אחר	לדיוור	קטנים וזעירים	בינוניים	גדולים	מוסדיים	גופים פיננסיים	ניהול	אחר	
		במיליוני ש"ח									
13,211	379	24	1,964	335	2,430	1,365	2,720	206	2,423	1,365	הכנסות ריבית נטו
5,018	103	849 ^(ב)	798	186	700	344	894	148	947	49	הכנסות שאינן מריבית
18,229	482	873	2,762	521	3,130	1,709	3,614	354	3,370	1,414	סך כל ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
498	-	-	84	(1)	20	(12)	184	-	111	112	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
6,835	310	566	358	254	511	435	1,626	91	2,307	377	רווח לפני מס הפרשה (הטבה) למס
10,896	172	307	2,320	268	2,599	1,286	1,804	263	952	925	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,564	46	(93)	777	95	907	451	634	93	334	320	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
7,709	116	400	1,930	173	1,692	835	1,170	170	618	605	אשראי לציבור, ברוטו
389,768	6,487	-	-	759	126,628	39,473	65,803	440 ^(א)	30,683	119,495	פיקדונות הציבור
557,084	18	-	-	130,685	97,741	70,077	100,557	29,612	128,394	-	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021											
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		משקי בית									
		הלוואות		עסקים		עסקים		עסקים		עסקים	
		אחר	לדיוור	קטנים וזעירים	בינוניים	גדולים	מוסדיים	גופים פיננסיים	ניהול	אחר	
		במיליוני ש"ח									
10,346	947	(2)	2,626	54	1,610	780	1,794	40	1,371	1,126	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
5,511	248	256	1,909	181	593	324	826	169	950	55	הכנסות שאינן מריבית
15,857	1,195	254	4,535	235	2,203	1,104	2,620	209	2,321	1,181	סך כל ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(812)	(4)	-	(42)	3	(201)	(143)	(240)	-	(44)	(141)	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
7,428	761	680	406	233	445	458	1,555	95	2,477	318	רווח (הפסד) לפני מס הפרשה (הטבה) למס
9,241	438	(426)	4,171	(1)	1,959	789	1,305	114	(112)	1,004	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,275	102	(106)	1,495	-	689	280	462	40	(38)	351	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
6,028	297	(320)	2,777	(1)	1,270	509	843	74	(74)	653	אשראי לציבור, ברוטו
347,391	23,837	-	-	5,824	93,927	34,534	57,527	429 ^(א)	27,884	103,429	פיקדונות הציבור
537,269	24,953	-	-	127,883	90,223	60,874	86,888	25,965	120,483	-	

(א) כולל יתרת הלוואות לדיוור ליום 31 בדצמבר 2022 בסך 195 מיליון ש"ח וליום 31 בדצמבר 2021 בסך 181 מיליון ש"ח.

(ב) כולל הכנסות בסך של 782 מיליון ש"ח בגין עסקת המיזוג עם Valley.

(ג) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. נכון ליום

31 במרס 2022 היתרות הנ"ל סווגו כמוחזקות למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א.](#)

להלן שינויים עיקריים בתוצאות פעילות המגזרים הפיקוחיים:

הפסדי האשראי מושפעים מיישום לראשונה של כללי חשבונאות חדשים בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL) וכן מיישום הוראות משיקות בנושא של הפיקוח על הבנקים שנכנסו לתוקף ב-1 בינואר 2022 ואינם מקבלים ביטוי במספרי ההשוואה. כמו כן, הפסדי האשראי בשנת 2021 הושפעו משחרור הפרשות כתוצאה מפתחת המשק לפעילות והיציאה ממשבר הקורונה. לאור זאת בכל מגזרי הפעילות חל גידול בהוצאות להפסדי אשראי בשנת 2022.

לפרטים נוספים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) והוראות נוספות של הפיקוח על הבנקים ראה [ביאור 1.כד.1](#).

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס למגזר משקי בית לשנת 2022 הסתכם בכ-1,223 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-579 מיליון ש"ח בשנת 2021. מקור הגידול ברווח הינו בעיקר גידול בהכנסות ריבית, נטו וקיטון בהוצאות תפעוליות, שקוזז בחלקו על ידי גידול בהוצאה להפסדי אשראי.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 150.2 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-131.3 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 128.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-120.5 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

הכנסות ריבית, נטו לשנת 2022 הסתכמו בכ-3,788 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-2,497 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022 חלה עלייה בהכנסות אשר נבעה בעיקר מהצמיחה בתיק האשראי ומפערי המדד והריביות בין השנים.

ההכנסות שאינן מריבית לשנת 2022 הסתכמו בכ-996 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,005 מיליון ש"ח בשנת 2021.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2022 הסתכמו בכ-2,684 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,795 מיליון ש"ח בשנת 2021.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס של מגזר הבנקאות הפרטית לשנת 2022 הסתכם בכ-170 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-74 מיליון ש"ח בשנת 2021. עיקר הגידול נובע מפערי הריבית בין השנים.

מגזר עסקים זעירים וקטנים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים זעירים וקטנים לשנת 2022 הסתכם בכ-1,170 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-843 מיליון ש"ח בשנת 2021. מקור הגידול ברווח הינו בעיקר מגידול בהכנסות מריבית נטו, שקוזז בחלקו על ידי גידול בהוצאה להפסדי אשראי.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 65.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-57.5 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 100.6 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-86.9 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

הכנסות ריבית, נטו לשנת 2022 הסתכמו בכ-2,720 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-1,794 מיליון ש"ח בשנת 2021. עיקר הגידול נובע מפערי הריבית ומגידול בהיקף הפעילות באשראי.

ההכנסות שאינן מריבית לשנת 2022 הסתכמו בכ-894 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-826 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022 חל גידול בעמלות הפרשי המרה ועמלות ניהול חשבון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2022 הסתכמו בכ-1,626 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,555 מיליון ש"ח בשנת 2021.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים בינוניים לשנת 2022 הסתכם בכ-835 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-509 מיליון ש"ח בשנת 2021. מקור הגידול ברווח הינו בעיקר גידול בהכנסות ריבית נטו, שקוזז בחלקו על ידי גידול בהוצאה להפסדי אשראי.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 39.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-34.5 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 70.1 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-60.9 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

הכנסות ריבית, נטו לשנת 2022 הסתכמו בכ-1,365 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-780 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022 חל גידול הנובע מפערי הריבית ומעלייה בהיקף הפעילות באשראי.

ההכנסות שאינן מריבית לשנת 2022 הסתכמו בכ-344 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-324 מיליון ש"ח בשנת 2021.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים גדולים לשנת 2022 הסתכם בכ-1,692 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,270 מיליון ש"ח בשנת 2021. מקור הגידול ברווח הינו בעיקר גידול בהכנסות ריבית נטו, שקוזז על ידי גידול בהוצאה להפסדי אשראי.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 126.6 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-93.9 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 לדצמבר 2022 הסתכמה לסך של 97.7 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-90.2 מיליארד ש"ח לסוף שנת 2021.

הכנסות ריבית, נטו לשנת 2022 הסתכמו בכ-2,430 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-1,610 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022 חל גידול בהיקף הפעילות בענפי הנדל"ן ובאשראי עסקי ומסחרי. כמו כן, חלה עלייה שמקורה בפערי הריבית, שקוזזו בחלקם על ידי שחיקה במרווחי אשראי בענפי הנדל"ן.

ההכנסות שאינן מריבית לשנת 2022 הסתכמו בכ-700 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-593 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022 חל גידול בעמלות מעסקי מימון ופעילות מניירות ערך.

ההוצאות התפעוליות והאחרות לשנת 2022 הסתכמו בכ-511 מיליון ש"ח בהשוואה ל-445 מיליון ש"ח בשנת 2021.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי של מגזר ניהול פיננסי לשנת 2022 הסתכם בכ-1,930 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,777 מיליון ש"ח בשנת 2021.

הכנסות המימון לשנת 2022 הסתכמו בכ-1,964 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,626 מיליון ש"ח בשנת 2021.

הקיטון ברווח המימוני נובע בעיקר מהירידות בשווקים אשר קוזזו בחלקם מגידול בהכנסות כתוצאה מעליית המדד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות לשנת 2022 הסתכמו בכ-358 מיליון ש"ח בהשוואה ל-406 מיליון ש"ח בשנת 2021.

מידע לפי אזורים גיאוגרפיים^(א)

להלן נתונים עיקריים לפי אזורים גיאוגרפיים

	פיקדונות הציבור			אשראי לציבור, נטו			סך הכל מאזן		
	31 בדצמבר			31 בדצמבר			31 בדצמבר		
	השני	2021	2022	השני	2021	2022	השני	2021	2022
באחוזים	במיליוני ש"ח		באחוזים	במיליוני ש"ח		באחוזים	במיליוני ש"ח		
ישראל	8.7	512,316	557,065	18.5	319,381	378,337	11.0	623,478	692,327
ארה"ב	(100.0)	22,301	-	(100.0)	17,923	-	(100.0)	26,026	-
בריטניה	(99.3)	2,652	19	15.6	5,575	6,445	(1.9)	6,928	6,798
אחרות בחו"ל	-	-	-	-	-	-	86	22	41
סך הכל	3.7	537,269	557,084	12.2	342,879	384,782	6.5	656,454	699,166

להלן פירוט התפלגות הרווח הנקי לפי אזורים גיאוגרפיים

	רווח (הפסד) נקי			
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	השני	2021	2022	
באחוזים	במיליוני ש"ח			
ישראל	27.4	1,601	5,853	7,454
ארה"ב	(73.7)	(157)	213	56
בריטניה	+	245	(46)	199
אחרות בחו"ל	(100.0)	(8)	8	-
סך הכל	27.9	1,681	6,028	7,709

(א) מסווג לפי מקום המשרד.

למידע נוסף ראה פרקים [תכרות מוחזקות עיקריות](#), [סיכוני אשראי וביאור 29 א.ב.](#)

חברות מוחזקות¹ עיקריות

קבוצת לאומי פועלת נכון למועד פרסום הדוח בעיקר בישראל, באמצעות הבנק וחברות בנות שהינן חברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים העוסקים בפעילות לא בנקאית. למידע אודות מיזוג חברת הבת לאומי ארה"ב עם Valley ב-1 באפריל 2022 ולמידע אודות שינוי ארגוני בבנק לאומי בריטניה (BLUK) ראה פירוט בהמשך פרק זה בחלק המתייחס לחברות מאוחדות בחו"ל.

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 בדצמבר 2022 בכ-13.7 מיליארד ש"ח לעומת 11.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. התרומה של החברות המוחזקות לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בשנת 2022 בסך 868 מיליון ש"ח לעומת בסך 991 מיליון ש"ח בשנת 2021.

למידע בנוגע להשקעה והתרומה לרווח הקבוצה של כל אחת מהחברות העיקריות - ראה [ביאור 15](#).

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-31 בדצמבר 2022 ב-8,292 מיליון ש"ח, לעומת של כ-7,998 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בשנת 2022 בכ-396 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-738 מיליון ש"ח בשנת 2021. תשואת הקבוצה על ההשקעה בחברות מאוחדות בארץ היתה בשנת 2022 5.1% לעומת 10.1% בשנת 2021.

לאומי פרטנרס בע"מ

לאומי פרטנרס מהווה את זרוע הבנקאות להשקעות של קבוצת לאומי.

לאומי פרטנרס סיימה את שנת 2022 ברווח נקי של כ-350 מיליון ש"ח אשר נבע בעיקר מהשקעות ומהכנסות מעמלות בהשוואה לרווח של כ-742 מיליון ש"ח בשנת 2021. ההכנסה בשנת 2021 כוללת רווחים ממכירת מניות ריטיילורס בסך של כ-313 מיליון ש"ח ומרווחים שמומשו ושטרם מומשו בגין מניות איירונסורס בסך של כ-205 מיליון ש"ח.

ההון העצמי של לאומי פרטנרס הסתכם ב-31 בדצמבר 2022 ל-4,657 מיליון ש"ח, לעומת 4,369 מיליון ש"ח בסוף 2021.

ביום 19 ביולי 2020 הודיע בנק ישראל לבנק כי בנוגע למגבלה הקבוצתית על ההשקעות הריאליות, על הבנק לפעול בהתאם לתיאבון הסיכון שיקבע בנושא, בכפוף להליכי בחינה ואתגור שיבוצעו על ידי קווי ההגנה לרבות הביקורת הפנימית ובכפוף לעמידה במגבלת השקעות ראליות, בהתאם לסעיף 23 א' לחוק הבנקאות רישוי.

מכירת מניות איירונסורס

ביום 28 ביוני 2021 מכרה לאומי פרטנרס, 1,290,230 מניות של חברת איירונסורס בע"מ במסגרת מיזוג של איירונסורס עם חברת SPAC והפיכת איירונסורס לחברה נסחרת בבורסת ניו-יורק. ללאומי פרטנרס נשארה, לאחר השלמת המיזוג ומכירת המניות, האמורה לעיל, החזקה במניות איירונסורס בשיעור של כ-0.75%. על מניות אלו חלו הוראות חסימה חוזיות למשך 6 חודשים החלות על בעלי מניות של איירונסורס.

לאחר פקיעת החסימה, מכרה לאומי פרטנרס את יתרת המניות בהחזקתה באיירונסורס.

הבנק רשם בגין החזקה במניות איירונסורס בשנת 2022 הפסד לפני מס בסך של כ-53 מיליון ש"ח ובשנת 2021 רווח לפני מס בסך של כ-205 מיליון ש"ח.

לאומי פרטנרס עוסקת בארבעה תחומי פעילות עיקריים:

1. ניהול תיק ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי

לאומי פרטנרס עוסקת בייזום, איתור וביצוע של השקעות ישירות ועקיפות בחברות, בפרייקטים ובקרנות השקעה פרטיות.

מדיניות ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי מותאמת לתיאבון הסיכון שלה ולמגבלות חוק הבנקאות (רישוי), ולפיכך כוללת החזקות מיעוט בלבד (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה, וללא שליטה). החברה מתמקדת בהשקעות בעלות אופק בינוני וארוך, המתאימות למדיניות שנקבעה. אסטרטגיית ההשקעות הריאליות קובעת העדפה לחברות פרטיות ולהיתכנות מימוש גבוהה.

במהלך שנת 2022 לאומי פרטנרס ביצעה והתחייבה לבצע השקעות חדשות בחברות, קרנות, הלוואות המירות והלוואות מזנין בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח. יתרת ההשקעות הריאליות של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 היא כ-4.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-4.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021. נכון ליום 31 בדצמבר 2022 קיימות התחייבויות של לאומי פרטנרס להשקעה בסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-0.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021.

¹ להגדרת חברות מוחזקות - ראה [ביאור 2.1](#).

2. **חיתום, יעוץ וניהול של גיוסי הון פרטיים וציבוריים בישראל**
באמצעות חברת הבת לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, מעניקה לאומי פרטנרס מגוון רחב של שירותים בתחום החיתום והיעוץ לחברות ולבעלי עניין.

בשנת 2022 השתתפה לאומי פרטנרס חתמים בהנפקות ציבוריות בהיקף כולל של כ-22 מיליארד ש"ח, והובילה כ-30 הנפקות ציבוריות בהיקף של כ-16 מיליארד ש"ח.

3. **יעוץ וניהול תהליכי מיזוגים ורכישות (M&A) וגיוסי הון**
השירותים ניתנים לחברות ישראליות וזרות המבקשות לבצע התרחבות אסטרטגית באמצעות רכישות, או למשקיעים או בעלי שליטה המעוניינים למכור או להקטין את השקעותיהם.
סל השירותים במסגרת זו כולל: סיוע באפיון הצרכים והמטרות האסטרטגיים של החברה, אפיון ההשקעה/המשקיע האופטימלי להגשמת מטרות אלה, איתור על בסיס גלובלי של מטרות ההשקעה/משקיעים, סיוע ביצירת מגעים עם חברת המטרה, ליווי המו"מ עד למיצוי, בניית עסקה (Deal Structuring) באופן שישרת את מטרות הלקוח, וסיוע בגישה למקורות מימון לעסקה.
בפעילותה משתפת לאומי פרטנרס פעולה עם בתי השקעות וגורמים אחרים בארץ ובחו"ל.

4. **ביצוע ניתוחים כלכליים והערכות שווי**
החברה, באמצעות חברת הבת לאומי פרטנרס מחקרים, עוסקת בביצוע ניתוחים כלכליים והערכות שווי בעיקר לקבוצת לאומי וכן לגופים כלכליים חיצוניים.

חברות מאוחדות (שלוחות) בחו"ל

סך כל ההשקעות של הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בשלוחות בחו"ל בסוף 2022 הסתכם ב-1,772 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,625 מיליון ש"ח בסוף 2021. התרומה של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בשנת 2022 הסתכמה ברווח בסך 163 מיליון ש"ח לעומת 249 מיליון ש"ח בשנת 2021.

למידע נוסף בנוגע לתרומת השלוחות לרווח הקבוצה - ראה [ביאור 15](#).

בנק לאומי ארה"ב ועסקת המיזוג עם Valley National Bancorp

ביום 23 בספטמבר 2021 התקשר "BLC", תאגיד אמריקאי (המוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק) המחזיק בשליטה מלאה ב-BLUSA, בהסכם מיזוג עם "Valley".

ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג.

Valley הינה חברת החזקות בנקאית שמחזיקה ב-Valley National Bank ("Valley Bank"). Valley Bank הוקם בשנת 1927.

עם השלמת העסקה וביצוע הליכי המיזוג, BLC מוזגה ל-Valley ו-BLUSA מוזגה ל-Valley Bank ("ההסכם המיזוג").

התמורה בגין העסקה שולמה לבנק במניות Valley (90% מהתמורה) והיתרה במזומן. עם השלמת העסקה מחזיק הבנק בכ-14.2% מהון המניות של Valley והוא אינו בעל שליטה אולם נכון למועד פרסום הדוח הוא בעל המניות הגדול ביותר ב-Valley.

כתוצאה מהמיזוג נרשם רווח נטו ממש בסך של כ-645 מיליון ש"ח. מתוך הסכום האמור, סך של כ-194 מיליון ש"ח נרשם ברבעון הראשון של שנת 2022 וסך של כ-451 מיליון ש"ח נרשם ברבעון השני של שנת 2022.

החל מיום 1 באפריל 2022 הבנק מטפל בהשקעתו ב-Valley בשיטת השווי המאזני וסיווג את ההשקעה ב-Valley כפעילות חוץ משטבע הפעילות שלה שונה משקל.

להלן נתוני ההשקעה ב-Valley ליום 1 באפריל 2022

במיליוני ש"ח	
3,047	שווי מניות Valley שהתקבלו
1,944	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים
1,057	מוניטין שהוכר

שווי השוק של מניות Valley שמוחזקות על ידי הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 עומד על כ-2,860 מיליון ש"ח. בסמוך למועד פרסום הדוח, שווי השוק של מניות Valley שמוחזקות על ידי הבנק נע בטווח של 3.15-2.60 מיליארד ש"ח.

למידע נוסף ראה דיווח מידי מיום 23 בספטמבר 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-080569) ומיום 6 במרס 2022 (מספר אסמכתא 2022-01-026329).

למידע נוסף ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת](#).

שלוחת הבנק בבריטניה

פעילות הבנק בבריטניה החלה בשנת 1902, כאשר בשנת 1959 הוקם בנק לאומי בריטניה פי. אל. סי. (BLUK).

ביום 8 במרס 2022 אישר דירקטוריון הבנק את המלצת דירקטוריון BLUK ליישום מהלך, הכולל את החזרת הרישיון הבנקאי הרגולטורי של BLUK, כך שלאחר השלמת המהלך BLUK תהא חברה למתן אשראי. לשם כך, פעילותה של BLUK תמוזג לתוך LABL, חברת בת של BLUK (להלן: "Leumi UK Group").

Leumi UK Group עוסקת במתן אשראי בעיקר בתחומים הנדל"ן, מלונאות ו-ABL, וזאת ללקוחות מסחריים בלבד בבריטניה ובאירופה, לרבות לקוחות ישראלים הפועלים באזורים אלה, ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן למגורים ומימון נדל"ן מסחרי (בתי אבות ומעונות סטודנטים). המימון ניתן הן ללקוחות בבריטניה והן מחוץ לבריטניה (בעיקר ישראליים).

ליום 31 בדצמבר 2022, התמלאו כל התנאים שנדרשו לכיצועו של מהלך השינוי הארגוני, ובכלל זה העברת כל הפעילות העסקית מ-BLUK ל-Leumi UK Group, והכרזה על פירוק מרצון של BLUK, באופן בו כל שנותר הוא קבלת אישור הרגולטור בבריטניה על ביטול הרישיון הבנקאי של BLUK.

הרווח הנקי של Leumi UK Group בשנת 2022 הסתכם לסך של כ-12 מיליון ליש"ט בהשוואה לסך של כ-17 מיליון ליש"ט בשנת 2021.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

ניהול סיכונים בלאומי

הפעילות העסקית של הבנק כרוכה בניהול סיכונים פיננסיים ושיאנים פיננסיים. הסיכונים הפיננסיים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם: סיכונים אשראי שהינם אינטגרליים בעיסוק הליכה של הבנק וכן סיכונים שוק, הון ונזילות וכן סיכונים פיננסיים הקשורים לאקלים וסביבה (climate-related). לצד ניהול הסיכונים הפיננסיים, פעילות הבנק כרוכה בסיכונים שאינם פיננסיים אשר ניהולם הינו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בין סיכונים אלה נכללים סיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים טכנולוגיים, סיכון סייבר, סיכון רגולציה, סיכון ציות, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי, סיכון מודלים, סיכון הבנקאות ההוגנת (conduct) וסיכון מאקרו כלכלי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, במדיניות ובמגבלות הנגזרות מהם, אשר יוצרות גבולות גזרה לפעילות העסקית. מסגרת ניהול הסיכונים כוללת מנגנונים לזיהוי סיכונים ואמידתם, הגדרת מבנה ארגוני ותחומי אחריות לניהולם לרבות מנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

בבנק מתבצעת פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים בקבוצת לאומי

ניהול הסיכונים בלאומי מבוסס על שלושה "קווי הגנה" כפי שנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 - "ניהול סיכונים".

1. קו הגנה ראשון - הנהלות קווי העסקים, יחידות התמך ולאומי טכנולוגיות נושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם וליישום סביבת בקרה נאותה על פעילותה באמצעות תהליכי זיהוי, מדידה, ניטור, בקרה, הפחתה ודיווח.

2. קו הגנה שני - החטיבה לניהול סיכונים, שהינה פונקציה בלתי תלויה האחראית לתכנון ולפיתוח של מסגרת העבודה הכוללת לניהול סיכונים בבנק. תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים עומדים בהגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310, לרבות אחריות על ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה והבנק, יצירת תמונה כוללת ועדכנית של הסיכון לצורך קבלת החלטות, הובלה בכתיבת מדיניות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, סיוע לדירקטוריון בגיבוש תיאבון הסיכון של הבנק והובלת תהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP).

קו ההגנה השני כולל פונקציות נוספות, כגון: היועצת המשפטית הראשית של הבנק האחראית על ניהול הסיכונים המשפטיים והחשבונאית הראשית אשר באחריותה הדיווח הכספי וה-SOX.

3. קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית כפופה ישירות לדירקטוריון. הביקורת הפנימית אחראית על ביצוע ביקורת בלתי תלויה ואובייקטיבית תוך אתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות הממוכנות בתאגיד הבנקאי. הביקורת מתבצעת לרוב בדיעבד, על קו ההגנה הראשון והשני תוך וידוא יישום הוראות חוק והנחיות של ההנהלה והדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק אחראי, בין השאר, על התוויית אסטרטגיית הסיכון הכוללת לרבות תיאבון הסיכון, פיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, אישור המבנה הארגוני, אישור מדיניות ניהול סיכונים עבור כל אחד מהסיכונים המהותיים, פיקוח ואתגור של רמות הסיכון אליהם נחשפים הקבוצה והבנק תוך וידוא הלימה לתיאבון הסיכון וציות להוראות חוק ורגולציה.

מנהל הסיכונים הראשי, אשר הינו חבר הנהלת הבנק וראש החטיבה לניהול סיכונים, אחראי להובלת ניהול הסיכונים העיקריים בקבוצה ובבנק.

בכפוף למנהל הסיכונים הראשי מכהנים ראשי מערכים וראשי אגפים לניהול הסיכונים השונים, שניהולם כקו שני הינו באחריות החטיבה לניהול סיכונים, ובהם סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים ציות, סיכונים תפעוליים וסיכונים מודלים.

מדיניות האשראי בחברות הבנות:

הבנק פועל ליישום מסגרת ניהול סיכונים קבוצתית, הכוללת עקרונות בתחום הממשל התאגידי ובקרה, ככל שאינם סותרים את הוראות החוק והרגולציה המקומית. ככל חברת בת בארץ ובחו"ל מונה מנהל סיכונים ראשי אשר כפוף ניהולית למנכ"ל חברת הבת ובכפיפות מקצועית עקיפה (Dotted Line) למנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה.

שינויים בסביבת הסיכון והשפעתם על הקבוצה

פעילות הבנק מושפעת, בין היתר, מהתפתחויות מאקרו כלכליות והסביבה העסקית. הידוק התנאים הפיננסיים כתוצאה ממהלכי הבנקים המרכזיים ושינויים בשווקים הפיננסיים, לצד ההשפעות הכלכליות של מלחמת רוסיה-אוקראינה, כבר הביאו להפחתה ניכרת של תחזיות הצמיחה הכלכלית לשנת 2023 על ידי גורמים בינלאומיים גדולים, כמו ארגון ה-OECD.

סיכון נוסף נוגע לאפשרות של צורך בהעלאות ריבית נוספות, רבות מאשר אלו הצפויות כיום על ידי השווקים, עקב התמשכות רמת האינפלציה הגבוהה, תוך כדי הכבדה נוספת על הפעילות הכלכלית.

פרופיל הסיכון של לאומי נבחן רבעוני במסגרת דוח החשיפות המדווח לדירקטוריון. בחינת פרופיל הסיכון מתבצעת, בין השאר, באמצעות מתודולוגיה לסיווג רמת החומרה של החשיפות לסיכונים השונים. המתודולוגיה מבוססת על כימות השפעת התממשות תרחישים שונים על הון הקבוצה, קרי על יציבותה, וכוללת גם "הערכות מומחה" מקרב הגורמים הרלוונטיים בבנק.

שינויים בחומרת גורמי הסיכון ראה [טבלת חומרת גורמי סיכון](#).

ההליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process)

תהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP) משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, הן במצב עסקים רגיל והן תחת תרחיש קיצון, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן. במסגרת התהליך נבחנו תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון ונערך תהליך מקיף של מיפוי והערכת הסיכונים אליהם הקבוצה חשופה.

מביצוע התהליך עולה כי לבנק יש הון ונזילות הולמים להתמודדות עם כלל הסיכונים שזוהו, הן במצב עסקים רגיל והן בהתממשות תרחישי קיצון חמורים.

תוצרי התהליך מרוכזים במסמך ה-ICAAP שמוגש לפיקוח על הבנקים מדי שנה.

למידע נוסף, ראה פרק מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו [כדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

תיאבון הסיכון של הקבוצה

תיאבון הסיכון של הקבוצה מתווה את גבולות הגזרה לפעילות העסקית, הן בשגרה והן תחת תרחיש קיצון. תיאבון הסיכון מותאם לאסטרטגיה של לאומי ולגבולות המיקוד העסקי שבהם בחר להתמקד בפועל ובראייה צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון מתייחס לאופן ההתנהלות של לאומי בזיהוי, מדידה, בקרה, ניהול והפחתה של הסיכונים, כאשר להתנהלות זו השפעה ישירה על פרופיל הסיכון השיורי של הקבוצה. מגבלות תיאבון הסיכון נבחנות מידי שנה במסגרות היעודיות השונות ומאושרות בראייה כוללת על ידי הדירקטוריון במסגרת תהליך ה-ICAAP.

מסמך תיאבון הסיכון מהווה נקודת ייחוס למסמכי המדיניות הספציפיים לכל סוג סיכון אשר בהם מפורטות מגבלות סיכון נוספות והנחיות לניהול הסיכון.

הצהרת תיאבון הסיכון של הקבוצה דנה בהיקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו. נקבעו מדדים בתחומים שונים, הן כמותיים והן איכותיים, המבוססים על הנחות צופות פני עתיד ואשר מבטאים את הצהרות תיאבון הסיכון המצרפי של הקבוצה.

שימוש במבחני קיצון במסגרת ניהול הסיכונים

ביצוע מבחן קיצון אחיד הינו סטנדרט בין-לאומי מקובל ונדרש בהתאם להמלצות ועדת באזל, ותורם להבנת מוקדי הסיכון להם חשופה המערכת הבנקאית ובנק בודד. תהליך זה מחזק את השקיפות במערכת הבנקאית, מאפשר לבחון את עמידותם של התאגידים הבנקאיים במצב של התפתחות תנאי שוק שליליים ולהשוות ביניהם. התהליך תומך בשיפור המתודולוגיות והבנת גורמי הסיכון בתאגידים הבנקאיים ובפיקוח על הבנקים.

החל משנת 2012 הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל עורך מבחן קיצון מאקרו כלכלי למערכת הבנקאית המבוסס על תרחיש אחיד. במסגרת זו אומד הבנק את תוצאות המבחן באמצעות מגוון של מודלים ומתודולוגיות המתבססות גם על "הערכות מומחה" סובייקטיביות.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2023 הוערכו בבנק השפעות התרחיש האחיד לשנת 2022, כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל, שהינו תרחיש קיצון גלובלי.

הפיקוח על הבנקים משלב את תוצאות מבחן הקיצון האחיד כרכיב משלים בתהליכי ההערכה הפיקוחיים (SREP), לרבות התייחסות כמותית ואיכותית. במקביל נדרשים התאגידים הבנקאיים לשלב את מבחן הקיצון האחיד בתהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון בבנקים (ICAAP).

בנוסף, בקבוצת לאומי קיים סט של מבחני קיצון פנימיים המתעדכן באופן שוטף, במטרה לבחון מוקדי סיכון עיקריים לאור ההתפתחויות השונות בסביבה בה פועל הבנק.

השפעת מבחני הקיצון החמורים ביותר נבחנת גם לגבי תכנון ההון של הקבוצה במטרה לבדוק שהקבוצה עומדת בכל המגבלות הרגולטוריות והפנימיות שנקבעו בקשר להתממשות התרחישים.

למידע נוסף, ראה פרק מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו [כדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

סיכוני אשראי

אשראי הינו פעילות ליבה של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוזר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב וחשיפות בגין פעילות בנגזרים.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי, ניהול בנקאי תקין מספר A 311 בנושא ניהול אשראי צרכני ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכונים אשראי הבנק מנטר את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של ההפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדיר, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף. כמו כן, כחלק מתפיסה ארגונית לניהול מקיף של סיכון אשראי, נדרש להביא בחשבון סיכונים אקלים וסביבה ומידת השפעתם על פרופיל הסיכון. הבנק גיבש תכנית רב שנתית לבנייה והטמעה של תהליכים שיאפשרו זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, דיווח ובקרה של סיכונים אלה, לרבות דרכי ניהולם והפחתת השפעתם על חשיפות האשראי. לפירוט נוסף ראה פרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2022.

במסגרת ניהול סיכון האשראי מבוצעות באופן שוטף התאמות בניהול סיכון האשראי ובתיאבון הסיכון, ככל שנדרש.

בשנת 2022 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי הקשור לסיכון אשראי.

השפעות מאקרו כלכליות

פעילות הבנק מושפעת, בין היתר, מהתפתחויות מאקרו כלכליות בסביבה העסקית המקומית ומההאטה בפעילות הכלכלית העולמית. במסגרת המעקבים השוטפים שהבנק מבצע בכל קווי העסקים אחר מוקדי הסיכון, הבנק בוחן באופן שוטף גם את השפעת עליית הריבית במשק על סיכון האשראי בתיק, לרבות באמצעות תרחישי רגישות שונים.

נכון למועד פרסום הדוח, הפעילות הכלכלית במשק המקומי ממשיכה לצמוח, אך תוך האטה בקצב. ההאטה באה לידי ביטוי, בין היתר, בירידה ממשית בקצב מכירת דירות חדשות, כמו גם השלכות של עליית הריבית על לווים, בדגש על לווים ממונפים, אנשים פרטיים ועל ענפי משק עתירי פעילות אשראי.

לאחר תקופת הדוח, החלו אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי וודאות רבה לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. לאירועים כאמור עלולה להיות השפעה שלילית על המשק הישראלי וכפועל יוצא מכך על ביצועיו של הבנק. לעת עתה, ניכרים שינויים בשווקים הפיננסיים של ישראל והתמחר של נכסים פיננסיים ישראלים בשוקי העולם, לרבות החלשות שער החליפין של השקל למול סל המטבעות, הדולר והאירו, עלייה במכשירי ה-CDS (Credit default swap) של מדינת ישראל הנסחרים בעולם ותנודתיות רבה במדדים המובילים בבורסה בת"א.

העימות הביטחוני שפרץ בין רוסיה ואוקראינה נמשך ומשפיע על מחירי הסחורות והאנרגיה באירופה, אך במידה הולכת ופוחתת. נכון לעתה ההשפעה הישירה על תיק האשראי של לאומי אינה מהותית, אולם יש לעקוב אחר התפתחותה, בדגש על עיכובים הנגרמים בשרשרת האספקה.

הידוק התנאים הפיננסיים, כתוצאה ממהלכי הבנקים המרכזיים ושינויים בשווקים הפיננסיים, לצד ההשפעות הכלכליות של מלחמת רוסיה-אוקראינה, כבר הביאו להפחתה ניכרת של האומדנים ותחזיות הצמיחה לשנת 2023 על ידי גורמים בינלאומיים גדולים, כמו ה-OECD.

משבר הקורונה - חשיפה לסיכונים כתוצאה מעלייה בהיקפי התחלואה מעת לעת עדיין קיימת, אך נמוכה משמעותית ביחס למצב ב-2020-2021. כחלק מהענפים שנפגעו באופן משמעותי מהמשבר (בדגש על מלונאות בחו"ל ותעופה) קיימים לקוחות שטרם התאוששו באופן מלא.

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה כללים חדשים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL). כתוצאה מיישום הכללים החדשים, הבנק עדכן והתאים את מתודולוגיית ההפרשה להפסדי אשראי כמפורט בהרחבה [בביאור 1.1](#). לדוחות הכספיים.

ההוצאה להפסדי אשראי בשנת 2022 הסתכמה ב-498 מיליון ש"ח מתוכה הכנסה של (430) מיליון ש"ח בהפרשה הפרטנית והוצאה של 928 מיליון ש"ח בהפרשה הקבוצתית. ההוצאה הקבוצתית בשנת 2022 מחושבת כאמור בהתאם לכללי חשבוונאות חדשים - CECL ובהתאם לכך מושפעת מהם. כמו כן, ההוצאה הקבוצתית הושפעה בשנת 2022 בעיקר מהצמיחה בתיק האשראי וכן מהחמרה בתחזיות המאקרו כלכליות שתוארו לעיל. ההפרשה להפסדי אשראי מהווה אומדן המבוסס על שיקול דעת משמעותי שהופעל בשנת 2022 בסביבה משתנה.

מתודולוגיית ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת, בין היתר, מניסיון העבר, מנדבך איכותי, הכולל מסגרת מקיפה להתאמות איכותיות (Q Factor) ותחזיות מאקרו כלכליות ומטבעה מבוססת על שיקול דעת משמעותי.

לאור אי הוודאות הקיימת היום בשווקים וההשפעות שעשויות להיות לה על מצבם של משקי הבית והעסקים בישראל, כמתואר לעיל, יכול שההפרשה תשתנה בעתיד בהתאם להתפתחויות.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

הבנק יישם את הנחיות בנק ישראל בנושא נגיף הקורונה ואימצ את המתווים האחידים שפרסם בנק ישראל לשינוי בתנאי הלוואות, בעיקר באמצעות דחיית תשלומים של אנשים פרטיים ולקוחות עסקיים, למועד הדוח פג תוקפם של מתווים אלו.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022:

כ-96% מתוך סך המשכנתאות שהוקפאו ועדיין קיימת בגינן יתרת חוב חזרו לשלם כרגיל וכ-0.5% מסך חבות המשכנתאות עדיין בסטטוס של הקפאת תשלומים.

הבנק מנטר את סיכון האשראי של לקוחותיו ובכלל זה אוכלוסיית הלקוחות אשר דחו תשלומי הלוואה על מנת לזהות במועד כל התדרדרות באשראי לרבות חשיפה פוטנציאלית להפסד.

למידע נוסף ופירוט לגבי התפתחויות שחלו בתיק האשראי ומדדים איכותיים המאפיינים את התיק ניתן לראות בהמשך פרק זה וכן [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

פרטים בדבר יתרת החובות בישראל, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה החל מיום 1 במרס 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2022, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי בעקבות הדחיה

פירוט נוסף של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים לפי משך תקופת דחיית התשלומים ^(א) בניגוד הסתיימה, נכון למועד הדיווח		פירוט נוסף של יתרת האשראי לציבור בגינו נדחו תשלומים		חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים נכון למועד הדיווח	
חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בניגוד הסתיימה, נכון למועד הדיווח	פירוט נוסף של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים לפי משך תקופת דחיית התשלומים ^(א) בניגוד הסתיימה, נכון למועד הדיווח	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים
מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים
		מז: כפיגור של 30 ימים או יותר	מז: כפיגור של 30 ימים או יותר	מז: כפיגור של 30 ימים או יותר	מז: כפיגור של 30 ימים או יותר
ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל
6-יותר	3-יותר	6-יותר	3-יותר	6-יותר	3-יותר
6	3	6	3	6	3
611	3	611	3	611	3
4	4	4	4	4	4
607	31	607	31	607	31
110	1,517	110	1,517	110	1,517
642		642		642	
15,430	608	15,430	608	15,430	608
202		202		202	

במיליון ש"ח

(א) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה ואינה כוללת דחיה אשר לה הלוואה זכאי לפי כל דין.

(ב) מספר הלוואות מוצג ביחידות.

הטבלה כוללת יתרת חובות בדחיה של הלוואות לדיוור בישראל בכלל. יתרת חובות בדחיה ביתר מגזרי הפעילות אינה מהותית.

הלוואות בערבות מדינה (קרן קורונה)

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, הבנק חתם על הסכמים עם המדינה (שעודכנו מעת לעת) להעמדת הלוואות בערבות מדינה במסגרת "קרנות קורונה", שייעודן סיוע לעסקים (קטנים, בינוניים וגדולים), שנקלטו לקשיים תזרימיים כתוצאה מהמשבר. תנאי הלוואות נקבעו על ידי משרד האוצר והיו אחידים לכל הלווים.

קבלת ערבות המדינה סייעה לבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו ותרמה באופן חיובי לאיכות תיק האשראי של הבנק. ביום 30 באפריל 2022 הוחלט על ידי המדינה על סיום פעילות קרן קורונה (מסלול כללי ומסלול מוגבר). בקשות שהוגשו עד ליום 30 באפריל 2022 טופלו כסדרן. הטיפול בהסדרי חוב וחילוטים, נימשך בהתאם להוראות ההסכם.

מידע בדבר אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה

יתרת חוב רשומה ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	
		סיווג לקוח
		במיליוני ש"ח
3,636	2,591	עסקים קטנים וזעירים
1,190	836	עסקים בינוניים
307	106	עסקים גדולים
5,133	3,533	סך הכל

הערות:

1. סיווג הלקוחות מבוסס על מגזרי פעילות - פיקוחיים.
2. הבנק העמיד הלוואות בסך כולל של כ-6.8 מיליארד ש"ח.

סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים

31 בדצמבר 2022			
מסחרי	לדיוור ^(ה)	פרטי אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי^(א):			
251,751	118,050	28,305	398,106
סיכון אשראי מאזני			
127,164	5,140	13,089	145,393
סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)			
378,915	123,190	41,394	543,499
סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
1,295	1,044	1,394	3,733
א. לא בעייתי			
4,629	626	739	5,994
ב. סך הכל בעייתי			
3,502	67	517	4,086
בעייתי צובר ^(ד)			
1,127	559	222	1,908
בעייתי לא צובר ^(ד)			
5,924	1,670	2,133	9,727
סך הכל סיכון אשראי מאזני			
1,285	-	116	1,401
סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)			
7,209	1,670	2,249	11,128
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
31	-	44	75
מזה: חובות צוברים הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר			
386,124	124,860	43,643	554,627
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור ^(ג)			
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים			
1,127	559	222	1,908
א. חובות לא צוברים			
8	-	-	8
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו			
1,135	559	222	1,916
סך הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור			
שיעור אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור			
0.49%			

- (א) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ב) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה: פרק [ההון והלימות ההון](#)). לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (ד) למידע נוסף בנוגע ליישום לראשונה החל מ-1 בינואר 2022 של המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור ת.1](#).
- (ה) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק מדיניות חשבונאית חדשה בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור ת.1](#), על פיה, בין היתר, הלוואות לדיוור בפיגור של מעל 90 יום יסווגו כחובות לא צוברים חלף חובות צוברים לפי ההוראה הישנה.

סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים (המשך)

31 בדצמבר 2021			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי^(א):			
235,658	100,757	25,963	362,378
סיכון אשראי מאזני			
107,020	3,724	12,282	123,026
סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ד)			
342,678	104,481	38,245	485,404
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
2,236	2,302	1,400	5,938
א. לא בעייתי			
5,174	629	638	6,441
ב. סך הכל בעייתי			
2,806	609	433	3,848
בעייתי צובר ^(ב,ה)			
2,368	20	205	2,593
בעייתי לא צובר ^(ה)			
7,410	2,931	2,038	12,379
סך הכל סיכון אשראי מאזני			
1,221	-	211	1,432
סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ד)			
8,631	2,931	2,249	13,811
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
284	609	48	941
מזה: חובות צוברים הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ב)			
351,309	107,412	40,494	499,215
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור^(א,ד)			
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים			
2,368	20	205	2,593
א. חובות לא צוברים			
9	-	-	9
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו			
2,377	20	205	2,602
סך הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור			
שיעור אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור			
0.75%			

- (א) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ב) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ג) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר.
- (ד) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (ה) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום לראשונה החל מ-1 בינואר 2022 של המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח](#).
- (ו) מספרי השוואה לא הוצגו מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה של הגדרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני אשר עודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק [ההון והלימות ההון](#)).

תנועה באשראי לציבור לא צובר

תנועה באשראי לציבור לא צובר, בנטרול נתוני בנק לאומי ארה"ב^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2021 ^(א)			2022		
מסחרי	פרטי ^(ד)	סך הכל	מסחרי	פרטי ^(ד)	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,047	225	2,272	2,791	242	3,033
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה					
21	583	604	-	-	-
השפעת יישום לראשונה של כללי זיהוי וסיווג של חובות בעיתיים ^(ב)					
2,068	808	2,876	2,791	242	3,033
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה					
711	446	1,157	356	290	646
חובות שסווגו כחובות לא צוברים במהלך התקופה					
(834)	(243)	(1,077)	(119)	(156)	(275)
חובות שחזרו לסיווג צובר					
(393)	(86)	(479)	(248)	(67)	(315)
חובות לא צוברים שנמחקו					
(425)	(144)	(569)	(725)	(84)	(809)
חובות לא צוברים שנפרעו					
-	-	-	(8)	-	(8)
התאמה מתרגום דוחות כספיים					
1,127	781	1,908	2,047	225	2,272
יתרת חובות לא צוברים לסוף השנה					

¹מזה: תנועה באשראי לא צובר בארגון מחדש, בנטרול נתוני בנק לאומי ארה"ב^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2021 ^(א)			2022		
מסחרי	פרטי ^(ד)	סך הכל	מסחרי	פרטי ^(ד)	סך הכל
במיליוני ש"ח					
1,570	185	1,755	1,719	196	1,915
יתרת חובות לא צוברים בארגון מחדש לתחילת השנה					
1	94	95	-	-	-
השפעת יישום לראשונה של כללי זיהוי וסיווג של חובות בעיתיים ^(ב)					
1,571	279	1,850	1,719	196	1,915
יתרת חובות לא צוברים בארגון מחדש לתחילת השנה					
215	337	552	614	241	855
ארגונים מחדש לא צוברים שבוצעו במהלך התקופה					
(672)	(167)	(839)	(88)	(118)	(206)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג צובר					
(146)	(62)	(208)	(85)	(66)	(151)
חובות לא צוברים בארגון מחדש שנמחקו					
(351)	(103)	(454)	(586)	(68)	(654)
חובות לא צוברים בארגון מחדש שנפרעו					
-	-	-	(4)	-	(4)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
617	284	901	1,570	185	1,755
יתרת חובות לא צוברים בארגון מחדש לסוף השנה					

- (א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה פרק **שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א**.
- (ב) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה 13-2016 ASU. ראה **ביאור 1.ח**.
- (ג) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה **ביאור 1.ח**.
- (ד) כולל יתרת חובות בענף פרטיים- אחר וכולל הלוואות לדיר.

גילוי, הערכה, סיווג וכללי הפרשה להפסדי אשראי

בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים הבנק מיישם את הוראות הפיקוח על הבנקים שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2022 המאמצות את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) והוראות ספציפיות נוספות בנושא הלוואות לדיור ועדכונים של הוראות נוספות ממועד זה בנושא סיווג חובות. בהתאם למתודולוגיה המעודכנת, ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי. ככלל, אומדני הבנק מבוססים על הפסדי עבר לאחר התאמתם בגין השתנות מאפייני האשראי, התאמה בגין התנאים הכלכליים הנוכחיים ותחזיות סבירות לעתיד. כתלות בתיק האשראי, הרכיבים הכמותיים מבוססים בין היתר, על מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs), הסתברויות לכשל (Probability of Default) והפסד בהינתן כשל (Loss Given Default). אומדנים אלה מתחשבים בשורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון היקף הפסדי העבר, פרופיל הסיכון של קבוצות הסיכון, סיווג החוב, הרכב תיק האשראי, מצב הביטחונות, תיאבון הסיכון, תנאי הכלכלה הקיימים והחזויים וכיוצא באלה. אומדני הבנק כוללים הערכות המשקפות, בין היתר, תנאי אי וודאות ומטבעם יכולים להשתנות מעת לעת. למידע נוסף בנושא יישום כללי החשבונאות החדשים ראה [ביאור 1.כד.1](#).

הלן פירוט מדדי ניתוח איכות האשראי לציבור, ההוצאות וההפרשה להפסדי אשראי, בנטרוול נתוני בנק לאומי ארה"ב^(*)

31 בדצמבר							
2022				2021 ^(*)			
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל
באחוזים							
ניתוח איכות האשראי לציבור							
0.47	0.47	0.73	0.49	1.03	0.02	0.73	0.69
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר ⁽²⁾ מיתרת האשראי לציבור							
0.48	0.47	0.87	0.51	1.17	0.61	0.90	0.97
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר ⁽²⁾ או שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור							
1.93	0.52	2.43	1.54	2.22	0.61	2.28	1.72
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
2.47	1.15	7.01	2.42	2.98	2.83	7.27	3.30
שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי האשראי לתקופת הדיווח							
0.10	0.10	0.38	0.13 ^(*)	(0.37)	(0.15)	(0.17)	(0.28)
שיעור ההוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
0.03	0.02	0.44	0.06	(0.09)	- ^(*)	0.07	(0.05)
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת							
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.61	0.35	2.34	1.28	1.54	0.47	2.54	1.29
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
342.24	74.78	320.27	261.32	163.26	^(*) +	346.83	200.00
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר ⁽²⁾ או נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר							
333.07	74.78	267.29	251.44	143.80	78.06	281.03	141.73
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מהמחיקות נטו בגין אשראי לציבור ^(*)							
49.41	24.53	5.51	22.24	(20.25)	122.75	35.55	(32.23)

[ראה הערות כעמוד הבא](#)

- (א) הנתונים אינם כוללים את יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, לפרטים נוספים ראה פרק [שינויים עיקריים בתקופה החולפת וביאור 15.א.](#)
- (ב) למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח.](#)
- (ג) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח.](#)
- (ד) כולל הוצאות להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, בנקים, ממשלות ואג"ח.
- (ה) במיליוני ש"ח.
- (ו) שיעור נמוך מ-0.01 אחוז.
- (ז) שיעור גבוה מ-1,000 אחוז.

בשנת 2022 נרשם שיפור בתיק המסחרי ובתיק לדיור במרבית מהמדדים המובאים לעיל ביחס לשנת 2021.

הבנק ממשיך לעקוב באופן זהיר והדוק אחר ההתפתחויות במצב המשק והשלכותיהן האפשריות על סיכוני האשראי.

למידע נוסף ופירוט לגבי השפעות מאקרו כלכליות ראה סעיף [השפעות מאקרו כלכליות](#) בתחילת פרק זה.

בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2022 הבנק מיישם את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) והוראות ספציפיות נוספות בנושא הלוואות לדיור ועדכונים של הוראות נוספות ממועד זה בנושא סיווג חובות בעייתיים.

מספרי השוואה מייצגים את מתודולוגיית רישום ההפרשה הקודמת ליישום CECL, אולם חלקם מוצגים לפי מתכונת הגילוי החדשה של הוראות הפיקוח בנושא זיהוי וסיווג חובות בעייתיים צוברים ולא צוברים (חלף חובות פגומים).

ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף שיוצרת פוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכוני הריכוזיות מתבצע בעיקר על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן.

מקורות הריכוזיות הרלוונטיים לתיק האשראי של הבנק הינם: ענפי משק, לווה בודד וקבוצות לווים.

סיכון הריכוזיות מנוהל באמצעות הקפדה על עמידה בכל המגבלות הרגולטוריות, וכן באמצעות הגדרה וניטור שוטף לגבי העמידה במכלול של מגבלות פנימיות (שהינן בעיקרן מחמירות בהשוואה למגבלות הרגולטוריות).

פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים

תיק האשראי של הבנק מפוצל בין ענפי המשק השונים במטרה לפזר את הסיכון הגלום במצב של ריכוז גבוה בענף אחד. בענפי משק המאופיינים ברמת סיכון נמוכה יחסית, אנו שואפים להגיע לשיעור מימון גבוה מחלקנו במערכת.

מדיניות האשראי של הבנק לגבי מגזרי פעילות שונים ולגבי ענפי משק שונים משתנה מעת לעת בהתאם לסביבה העסקית, למיקוד העסקי של הבנק, לתיאבון הסיכון של הבנק ולהנחיות כלליות וספציפיות של בנק ישראל.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2022

הפסדי אשראי ^(נויח)						
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
סיכון	דירוג	ביצוע	אשראי	סיכון	הוצאות	ייתר
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	הכנסות	הפרשה
כולל ^(א)	אשראי ^(ה)	אשראי ^(ה)	אשראי	אשראי	חשבונאיות	להפסדי
	בעייתי ^(ד)	לא צובר	נטו	אשראי	אשראי	אשראי
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
תעשייה	35,409	34,410	903	143	106	(471)
בניין ונדל"ן - בינוי ^(ו)	102,609	101,088	1,259	154	217	(1,041)
בניין ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	45,236	45,000	151	67	(188)	(884)
מסחר	39,513	38,946	545	128	148	(501)
שרותים פיננסיים	45,990	45,916	73	54	64	(219)
ענפים אחרים	57,579	55,919	1,082	435	(83)	(1,056)
סך הכל מסחרי	326,336	321,279	4,013	981	264	(4,172)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	124,827	123,158	626	559 ^(ז)	112	(419)
אנשים פרטיים - אחר	43,572	41,326	768	222	111	(732)
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	494,735	485,763	5,407	1,762	487	(5,323)
בנקים וממשלות בישראל	35,329	35,329	-	-	-	(3)
סך הכל פעילות בישראל	530,064	521,092	5,407	1,762	487	(5,326)
בנין פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	59,892	57,736	1,423	300	(11) ^(ט)	176 ^(י)
בנקים וממשלות בחו"ל	53,523	53,523	-	-	22	(39)
סך הכל פעילות בחו"ל	113,415	111,259	1,423	300	11	(299)
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	643,479	632,351	6,830	2,062	498	(5,625)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה: פרק [ההון והלימות ההון](#)). לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ז), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מנגלות חבות של לווה בסך 125,053, 38,804, 3,034, 78,597, 397,991 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ז) למידע נוסף בנוגע ליישום לראשונה החל מ-1 ינואר 2022 של המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח](#).
- (ח) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לפי CECL - למידע נוסף ראה [ביאור 1.כד.1](#).
- (ט) בהתייחס לתוצאות ללא בנק לאומי ארה"ב, הכנסות מהפסדי אשראי מסך פעילות חו"ל - ציבור הסתכמו בכ-25 מיליון ש"ח ומחיקות חשבונאיות נטו הסתכמו בכ-136 מיליון ש"ח.

סיכום האשכנזי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

31 בדצמבר 2021						
הפסדי אשכנזי ^(ג)						
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
סיכון	דירוג	ביצוע	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי
כולל ^(אזח)	אשכנזי ^(ה)	אשכנזי ^(ד)	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון
אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי
אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי
אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי	אשכנזי
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
תעשייה	27,273	26,697	496	130	(1)	17
בנינו ונדל"ן - בינוי ^(ו)	78,706	78,157	349	79	170	(28)
בנינו ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	40,707	40,028	260	152	(2)	(66)
מסחר	32,951	32,496	394	126	(166)	14
שרותים פיננסיים	44,925	44,889	33	11	29	(8)
ענפים אחרים	51,911	50,151	1,579	732	(597)	(137)
סך הכל מסחרי^(ז)	276,473	272,418	3,111	1,230	(567)	(208)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	107,323	104,392	629	20	(141)	5
אנשים פרטיים - אחר	40,133	37,890	653	204	(44)	20
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	423,929	414,700	4,393	1,454	(752)	(183)
בנקים וממשלות בישראל	34,854	34,854	-	-	-	(1)
סך הכל פעילות בישראל	458,783	449,554	4,393	1,454	(752)	(183)
בנין פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	75,286	70,704	2,944	1,310	(60)	93
בנקים וממשלות בחו"ל	64,267	64,267	-	-	-	(2)
סך הכל פעילות בחו"ל	139,553	134,971	2,944	1,310	(60)	93
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	598,336	584,525	7,337	2,764	(812)	(90)

(א) סיכון אשכנזי מאזני וסיכון אשכנזי חוץ מאזני, לרבות בנין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשכנזי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 364,653,82,568, 13,811,244,7, 134,857 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשכנזי לציבור, אשכנזי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) כולל בנין מכשירי אשכנזי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ד) סיכון אשכנזי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בנין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ה) סיכון אשכנזי אשר דירוג האשכנזי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשכנזי לביצוע אשכנזי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ז) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#).

(ח) מספרי השוואה לא הוצגו מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה של הגדרות סיכון אשכנזי מאזני וסיכון אשכנזי חוץ מאזני אשר עודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה פרק [ההון והלימות ההון](#)).

סיכונים בענפי הבינוי והנדל"ן

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום פעילות שבו לבנק חשיפת אשראי משמעותית. בדומה לענפי המשק האחרים, מוגדרים במדיניות האשראי של הבנק מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

הדגש שנתון לאומי למימון ענף הנדל"ן מתבטא, בין היתר, בכך שחלק משמעותי מהפעילות של הבנק מרוכז במערך ייעודי המתמחה בליווי לקוחות מתחום זה. מערך בנייה ונדל"ן מלווה את העסקות הגדולות ו/או המורכבות בתחום, תוך הבאה לידי ביטוי של המומחיות והניסיון המעשי של קציני האשראי המאיישים אותו.

חלק מהותי ממימון פרויקטים של בנייה ותשתית נעשה במתכונת "הפרויקט הסגור" (Construction Loan) המאופיין בבחינה תקופתית שוטפת ומעקב צמוד אחר הפרמטרים הרלוונטיים (כגון: קצב המכירות, התקדמות הבנייה, עמידה בתקציב), תוך הסתמכות, בין השאר, על מפקחי בנייה חיצוניים ומוסמכים.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק, לאור חיתום קפדני, שיטת המימון והפיקוח ההדוקה, הגיבוי בביטוחנות נדל"ן והתמחור ההולם.

בשל כך, ומתוך רצון להמשיך ולהיות דומיננטיים במימון הענף, הבנק פועל לניצול מיטבי ואפקטיבי של המגבלות הפנימיות והרגולטוריות ובראי התחזיות המאקרו כלכליות.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המאקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

הסיכון לתחום הנדל"ן מנותח גם במסגרת תרחיש קיצון מערכתי שהבנק בוחן. במסגרת זו הפסדי האשראי מפולחים לפי ענפי המשנה ונבחנים אל מול תיאבון הסיכון.

בנוסף למגבלה הרגולטורית ובמטרה לנהל באופן אפקטיבי את התמהיל הפנימי של סיכון האשראי, מקפיד הבנק על פיזור בין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים, ובין ענפי המשנה השונים.

החל משנת 2016 מבטח הבנק את תיק הערבויות מכח חוק המכר (דירות).

פוליסות אלו, שנרכשו ממבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג אשראי בינלאומי גבוה, מבטחות את הבנק למקרה בו יידרש לשלם בשל חילוט ערבויות חוק מכר, והכל על פי תנאי הפוליסה.

החל מיום 31 בדצמבר 2021 מבטח הבנק גם חלק מתיק האשראי הכספי למימון קרקעות, בפוליסה ממבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג אשראי בינלאומי גבוה, אשר מכסה את הבנק במקרה שהלוואת קרקע מבוטחת אינה נפרעת כסדרה. כמו כן החל מרבעון שלישי 2022, מבטח הבנק גם חלק מתיק ערבויות הביצוע המשוך לענף משק הנדל"ן.

עסקאות הביטוח מאפשרות להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות/העמדת הלוואות לקרקעות, תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי" (ההפחתה הינה בהתאם לדירוג מבטחי המשנה).

לאומי ממשיך לפעול באופן אקטיבי להרחבת הייזום בתיק הנדל"ן, תוך מיקוד בסגמנט המגורים ובלקוחות נבחרים בעלי חוסן פיננסי גבוה. הבנק מקפיד על פיזור בין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים ובהתאם לתחזיות מאקרו כלכליות.

בשנים האחרונות, הצמיחה בתיק האשראי לנדל"ן בלאומי לוותה בעלייה מסוימת בשיעורי המימון בהתאם לתנאי התחרות המתגברת בשוק. עיקר העלייה בשיעורי המימון רוכזה במימון קרקעות ופרויקטים למגורים באיזורי ביקוש.

חלקו של סיכון האשראי הבעייתי בענפי הבינוי והנדל"ן (פעילות בישראל) עלה, אך ממשיך להיות נמוך מחלק סיכון האשראי הבעייתי בתיק הכולל.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 המעגנת את ההקלה שנקבעה ב"הוראות השעה"¹ למגבלת ענף בינוי ונדל"ן במערכת הבנקאית כדלקמן:

- מגבלת החשיפה לענף בינוי ונדל"ן הורחבה מ-20% ל-22% מהיקף תיק האשראי (לא כולל תשתיות לאומיות).
- מגבלת החשיפה לענף בינוי ונדל"ן (כולל תשתיות לאומיות) הורחבה מ-24% ל-26% מהיקף תיק האשראי.

ההקלות לעיל יעמדו בתוקפן עד תום 24 חודשים מיום 31 לדצמבר 2025 ובלבד ששיעור החבות לא יעלה על השיעור שחל ביום 31 לדצמבר 2025 או השיעור של המגבלה הענפית טרם ההקלה, הגבוה מבניהם.

¹ התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה מיום 10 בינואר 2021.

נקבע כי אשכנז, בגינו ניתן ביטוח אשכנז כשיר יסווג לפי הענף המבטח. כך שלצורכי מדידת המגבלה הענפית אשכנז לכינוי ונדל"ן המכוסה בכינוי אשכנז כשיר יופחת מהחבות הענפית של ענף בינוי ונדל"ן.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022 הבנק עומד במגבלה הרגולטורית הקבועה בחוק. בנוסף, הבנק קבע מגבלות פנימיות שהינן בהלימה להערכת הבנק את הסיכון בענפי המשנה השונים. יחד עם זאת, בשנים לב לצרכי האשכנז המשמעותיים בענף מחד, ולמגבלה הרגולטורית מאידך, פועל הבנק ליישום תכנית להפחתת יחס הריכוזיות בענף.

ביום ה-20 במרס 2022, כחלק מהחלטה לנקוט בצעדים פיקוחיים נוספים התפרסם מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "עלייה בסיכון האשכנז לענף הבינוי והנדל"ן", להלן פירוט אודות הצעדים שפורטו במסמך:

- ביום 3 במאי 2022 פורסם חוזר סופי בנושא הרחבת הדיווח לפיקוח על ענף הבינוי והנדל"ן, שתחולתו החל מיום 30 בספטמבר 2022. הבנק יישם את דרישות החוזר.
- ביום 18 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים מסמך דוגמאות לתהליכי חיתום וסיווג אשכנזים המצופים מהבנקים.
- עדכון הוראה 203 בנושא הגדלת הקצאת ההון בגין מימון רכישת קרקע בשיעור LTV מעל 80%.

ביום 26 בינואר 2023 הפיץ בנק ישראל את הנוסח הסופי למסמך שאלות ותשובות המרכז בנוגע לדרישות הלימות ההון בגישה הסטנדרטית, בהקשר לעדכון הוראה 203 כאמור לעיל.

לפרטים אודות השפעת העדכון על מדידת דרישות ההון של הבנק, ראה סעיף [שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון](#), בפרק הון והלימות ההון בדוח על הסיכונים.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

השפעות מאקרו כלכליות

בשנים 2020-2021 ענף "הבנייה למגורים" התאפיין בגאות משמעותית בעסקאות לרכישת דירות מגורים וזאת כתוצאה מביקוש קשיח יחסית שנבע מגידול באוכלוסייה, סביבת מאקרו תומכת (התאוששות חזקה ממשבר הקורונה, סביבת ריבית נמוכה) והקלות רגולטוריות.

עם זאת, בחודשים האחרונים חלה היחלשות ממשית בביקוש לרכישת דיור, זאת, ברקע סביבת מאקרו אשר הולכת ונעשית פחות תומכת בביקוש לנדל"ן כתוצאה מעלייה מהירה באינפלציה ובריבית וצפי להאטה בצמיחה. יחד עם זאת, ההערכה היא כי קצב גידול האוכלוסין הגבוה בישראל ימשיך לייצר ביקושים בטווח הבינוני והארוך. בצד ההיצע, מספר הדירות הגמורות המשיך בשנה האחרונה להיות נמוך יחסית לצרכי הדיור השוטפים השנתיים של המשק, בעוד שהתחלות הבנייה והיתרי הבנייה עלו על היקף הדירות הדרוש לפי צרכים שוטפים שנתיים אלה.

היחלשות הביקוש, לצד העלייה הניכרת שנרשמה בשנה האחרונה בהתחלות הבנייה, עשויות להביא לעצירת העלייה במחירי הדירות בשנה הקרובה, וייתכן אף לירידה מתונה בהם.

הבנק בוחן את השלכות עליית הריבית וההיחלשות שנרשמה בחודשים האחרונים בביקושים לדיור, על נזילות החברות. ההערכה עד כה היא כי לא צפויה השפעה מהותית.

בתחום המסחר, במהלך שנת 2022 חלה האטה בפעילות ענפי המסחר הקמעונאי, ברקע הגידול בנסיעות ישראלים לחו"ל ולנוכח דעיכת ההשפעה של התפרצות "הביקוש הכבוש" עם הסרת מגבלות הקורונה. במבט קדימה, ההרעה בסביבת המאקרו (פגיעת האינפלציה ועליית הריבית בכח הקנייה של הציבור, כניסת היצע רחב של שטחי מסחר, המשך התרחבות נתח הסחר המקוון) עשויה להוביל להמשך האטה בצמיחת פעילות המרכזים המסחריים בשנה הקרובה. עיקר ההאטה עשויה להיות מורגשת במרכזים המסחריים הגדולים, בעוד שמרכזים שכונתיים עשויים להפגין המשך ביצועים טובים.

בתחום המשרדים, הגאות החזקה בשוק המשרדים שחלה בשנת 2021 ובמחצית הראשונה של שנת 2022, בפרט בעיר תל-אביב, נעצרה בחודשים האחרונים, שבהם מורגשת האטה בפעילות השוק. האטה זו צפויה להימשך בשנה הקרובה, ברקע ההרעה בסביבת המאקרו. צפי להמשך גידול משמעותי בהיצע המשרדים החדשים (בפרט בפרברי תל-אביב), לצד מגמת ההאטה בפעילות המשק, הם גורמים שעשויים להכביד על המשך העלייה במחירים ובהיקפי התפוסות בשוק בשנה הקרובה.

כאמור בתחילת פרק האשכנז, לאחר תקופת הדוח, החלו אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי וודאות רבה לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. לאירועים כאמור עלולה להיות השפעה שלילית על המשק הישראלי וכפועל יוצא מכך על ביצועיו של הבנק.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

התפתחות סיכון אשראי כולל לענף בינוי ונדל"ן (בישראל ובחו"ל)

		31 בדצמבר		
		2021	2022	
שינוי בהשוואה ל-31 בדצמבר 2021				
במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח		
10.6%	9,595	90,905	100,500	סיכון אשראי מאזני ^(ב)
27.4%	2,098	7,669	9,767	ערביות לרוכשי דירות ^(א)
24.4%	9,255	37,872	47,127	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר ^{(א)(ב)}
15.4%	20,948	136,446	157,394	סך הכל סיכון אשראי כולל

(א) במונחי סיכון אשראי.
 (ב) בהתייחס למספרי ההשוואה ללא בנק לאומי ארה"ב, סיכון אשראי מאזני ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם לכ-82,289 מיליון ש"ח. כמו כן סיכון אשראי חוץ מאזני אחר ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם לכ-36,637 מיליון ש"ח.

הלן פרטים על סיכון אשראי כולל בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי שיעור המימון וכושר ספיגה - הבנק

31 בדצמבר 2022			
סיכון אשראי ^(א) כולל			
קרקות	נדל"ן בתהליכי בנייה למגורים	נדל"ן שבנייתו הושלמה	סך הכל
במיליוני ש"ח			
שיעור המימון^{(ב)(א)}			
עד 45%	1,344	9,745	11,089
מעל 45% עד 65%	4,515	11,439	15,954
מעל 65% עד 80%	12,747	11,742	24,489
מעל 80%	14,209 ^(ג)	5,310	19,519
כושר ספיגה^(א)			
כושר ספיגה עד 25 ^(ד)	2,237	2,237	2,237
כושר ספיגה מעל 25 עד 50	7,191	7,191	7,191
כושר ספיגה מעל 50 עד 75	4,346	4,346	4,346
כושר ספיגה 75 ומעלה	13,452	13,452	13,452
פרויקטים בתחילת בנייה	6,790	6,790	6,790

(א) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
 (ב) שיעור המימון - היחס בין יתרת סיכון האשראי הכולל למועד הדיווח לבין השווי של ביטחון הנדל"ן המבטיח את סיכון האשראי למועד הדיווח.
 (ג) כושר ספיגה - מדד המבטא את השיעור המירבי של שחיקת מחירי מלאי הדירות, כך שעדיין יהיה מקור כיסוי מספק לעלויות הפרויקט וזאת בהתחשב בהון העצמי שהושקע ובמכירה מוקדמת.
 (ד) פרויקטים בכושר ספיגה עד 25 אחוזים כוללים גם דיור להשכרה שאינו מיועד למכירה.
 (ה) החל מהדוחות השנתיים לשנת 2022 מיישם הבנק את העדכון לחוזר בנק ישראל בנושא סיכון אשראי, בהתייחס לחישוב שיעורי המימון של קרקעות. לפרטים נוספים ראה סעיף [שינויים רגולטוריים נוספים במדידת דרישות ההון](#).
 (ו) מזה: כ-10 מיליארד ש"ח הינו אשראי שמגובה גם בביטחון שאינו קרקע ו/או מקור סילוק אחר.

להלן הרכב ייעודי האשראי בביטחון נדל"ן בישראל - הבנק

31 בדצמבר		
2021	2022	
סיכון אשראי ^(א) כולל		
במיליוני ש"ח		
51,195	67,971	דירור
17,249	20,221	משרדים
4,691	6,206	תעשייה
22,590	22,216	מסחר ושירותים
95,725	116,614	סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן בישראל

(א) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

ניתוח איכות האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן

		31 בדצמבר		
		2021	2022	
		במיליוני ש"ח		שינוי באחוזים
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי				
סיכון אשראי שאינו בעייתי				
15.9	134,002	155,309		
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי				
שאינו בעייתי				
(65.1)	1,165	407		
בעייתי צובר ^(א)				
84.2	740	1,363		
לא צובר ^(א)				
(41.6)	539	315		
(14.7)	2,444	2,085		
סך הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי				
15.4	136,446	157,394		
סך הכל				

(א) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#).

קבוצות לווים¹

הבנק מקיים תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי הוא ממלא אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022, הבנק עומד במגבלות הקבועות בהוראה.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2014 שעודכנה בשנת 2019 בנושא פיקוח על חשיפות גדולות בשל כך, ביום 17 בנובמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". בהתאם לטיטה זו, תיקבענה הגדרות חדשות ללווה/קבוצת לווים, וכמו כן יבוצעו התאמות למדידת החשיפה. בהתאם לדרישת הפיקוח, הבנק נערך לכיצוע סקר כמותי לבחינת השפעות אימוץ ההוראה על החשיפות לצד נגדי או קבוצת צדדים נגדיים קשורים.

¹ קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. תאגיד מוחזק שהינו מהותי עבור מחזיק שאין לו שליטה, וכל הנשלט על ידם. לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

להלן נתונים נוספים על האשראי הכולל

להלן התפלגות סך כל האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ-מאזני לפי גודל האשראי ללווה בודד

31 בדצמבר								
2021			2022					
שיעור מסך הכל אשראי חוץ מאזני	שיעור מסך הכל האשראי המאזני	שיעור ממספר סך הכל הלווים	שיעור מסך הכל אשראי חוץ מאזני	שיעור מסך הכל האשראי המאזני	שיעור ממספר סך הכל הלווים	תקרת האשראי באלפי ש"ח		
						באחוזים	מ-	
8.4	3.0	74.1	7.6	2.8	73.6	80	-	
5.9	15.7	19.3	5.1	15.1	19.2	600	80	
3.2	14.1	4.2	2.8	14.2	4.4	1,200	600	
2.5	7.9	1.4	2.6	9.1	1.7	2,000	1,200	
4.5	8.6	0.7	4.1	8.9	0.8	8,000	2,000	
4.4	6.5	0.2	3.9	5.8	0.1	20,000	8,000	
4.9	6.7	0.06	4.3	5.5	0.06	40,000	20,000	
19.0	17.5	0.07	18.2	16.7	0.07	200,000	40,000	
23.8	11.8	0.01 ^(א)	22.1	13.6	0.02 ^(א)	800,000	200,000	
23.4	8.2	- ^(ב)	29.3	8.3	- ^(ב)		מעל 800,000	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		סך הכל	

(א) ב-2022 - 240 לווים וב-2021 - 201 לווים.

(ב) ב-2022 - 46 לווים וב-2021 - 38 לווים (באחוזים פחות מ-0.01).

למידע נוסף על חלוקת האשראי לפי גודל - ראה [ביאור 3.30](#).

להלן סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה שהיקפו עולה על 800 מיליון ש"ח

31 בדצמבר								
2021			2022					
סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי מאזני	מספר לווים	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי מאזני	מספר לווים	תקרת האשראי במיליוני ש"ח		
						במיליוני ש"ח	מ-	
9,088	9,227	18	12,578	9,205	22	1,200	800	
2,862	6,642	7	6,892	8,115	11	1,600	1,200	
3,318	1,693	3	3,405	3,482	4	2,000	1,600	
5,657	5,553	5	316	3,954	2	2,400	2,000	
4,538	3,312	3	3,203	2,085	2	2,800	2,400	
3,638	2,295	2	1,300	1,701	1	3,200	2,800	
-	-	-	15,299	2,705	4	5,468	3,200	
29,101	28,722	38	42,993	31,247	46		סך הכל	

חשיפה למדינות זרות

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים במאוחד או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם:

31 בדצמבר						
2021			2022			
חשיפה ^(א,ב)			חשיפה ^(א,ב,ג,ד)			
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ד)	מאזנית	סך הכל	חוץ מאזנית ^(ד)	מאזנית	במיליוני ש"ח
45,182	8,329	36,853	39,961	9,930	30,031	ארה"ב
30,764	10,971	19,793	38,462	21,602	16,860	בריטניה
4,242	2,355	1,887	2,330	1,582	748	צרפת
4,758	2,303	2,455	6,822	3,880	2,942	שוויץ
4,763	1,501	3,262	9,924	3,590	6,334	גרמניה
28,410	4,637	23,773	28,421	6,402	22,019	אחרות
118,119	30,096	88,023	125,920	46,986	78,934	סך הכל החשיפה למדינות זרות
908	300	608	597	170	427	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ה)
2,492	1,161	1,331	2,620	1,445	1,175	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ו)
258	50	208	567	317	250	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ז)

(א) החשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי.

(ב) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים.

(ג) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני בגין מכשירים נגזרים מוצג לאחר הפחתת סיכון אשראי.

(ד) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(ה) החשיפה למדינות ה-GIPS כוללת את המדינות: יוון, איטליה, פורטוגל וספרד.

(ו) החשיפה למדינות ה-LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

(ז) הבנק קבע מספר קריטריונים שעל פיהם נקבעה רשימת המדינות אשר התנאים הנוכחיים בהן עשויים להעיד על בעיות נזילות ויתכן שיהיו בעלי השפעה על יכולת הפירעון שלהן. היתרה מתייחסת ל-16 מדינות (31 בדצמבר 2021 ל-14 מדינות). החל ממרס 2021 לא נכללות במדידה חשיפות למדינות בדירוגי השקעה, אלא אם זהו פרטנית ככאלה עם בעיות נזילות הצפויות להיות בעלות השפעה מהותית על כושר הפירעון שלהן.

(ח) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוף מאזני כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה: פרק [ההון והלימות ההון](#)). מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים, לבנקים להשקעות, דילרים/ברוקרים, חברות ביטוח וגופים מוסדיים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שמולם יש חשיפות אשראי קבוצתיות. האירועים הגיאו-פוליטיים כמו גם צעדי הבנקים המרכזיים בעולם עשויים להשפיע על מצבם הפיננסי של המוסדות הפיננסיים מולם פועל הבנק. הבנק מנטר אחר מצבם הפיננסי של המוסדות הפיננסיים הזרים זאת כחלק מאופן ניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים ומתאים את החשיפה בהתאם לשינויים בסביבת הסיכון.

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

31 בדצמבר 2022 ^(ה)			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(ב)	סיכון אשראי מאזני ^{(א)(ה)}	
במיליוני ש"ח			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים^(א)			
29,742	1,233	28,509	AA- עד AAA
4,852	1,247	3,605	A- עד A+
425	221	204	BBB- עד BBB+
52	21	31	B- עד BB+
10	-	10	נמוך מ: B-
572	-	572	ללא דרוג
35,653	2,722	32,931	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים

31 בדצמבר 2021 ^(ה)			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(ב)	סיכון אשראי מאזני ^{(א)(ה)}	
במיליוני ש"ח			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים^(א)			
26,553	792	25,761	AA- עד AAA
6,829	1,128	5,701	A- עד A+
334	166	168	BBB- עד BBB+
33	18	15	B- עד BB+
-	-	-	נמוך מ: B-
94	-	94	ללא דרוג
33,843	2,104	31,739	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים

(א) סיכון אשראי מאזני כולל: פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים והשקעות באגרות חוב כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 בדצמבר 2022 בשווי של 603 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2021 בשווי של 597 מיליון ש"ח.

(ב) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).

(ג) הבנק משתמש בדירוג של סוכנויות הדירוג המוכרות - ECAI.

(ד) נכון לימים 31 בדצמבר 2022 ו-31 בדצמבר 2021, לא קיים סיכון אשראי בעייתי מול מוסדות פיננסיים זרים.

(ה) סיכון אשראי מאזני כפי שעודכן בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה: פרק [ההון והלימות ההון](#)). מספרי השוואה לא הוצגו מחדש.

הערות:

1. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (למידע נוסף ראה [ביאור 12](#)).
2. חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים, ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
3. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה [ביאור 28.ב](#).

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

התפתחויות בסיכונים אשראי

ההתפתחויות שחלו במשק בשנים האחרונות (סביבת ריבית נמוכה, ביצועי מחיר למשתכן ועלייה במחירי הדיור) הביאו לגידול משמעותי בהיקף האשראי לדיור בישראל, הן למטרת מגורים והן למטרת השקעה.

למרות מגמת עליית הריבית והאינפלציה, רמת הביקושים למשכנתאות בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה נותרה גבוהה, אולם ברבעון הרביעי נצפתה ירידה משמעותית.

לעליית הריבית והאינפלציה השפעה על הלוואות לדיור בריבית משתנה ובעיקר בהלוואות בהן שיעור ההחזר מההכנסה הינו גבוה. עם זאת, נכון למועד פרסום הדוח רמת הסיכון בתיק נותרה נמוכה.

תיק הלוואות לדיור מנוטר באופן שוטף לרבות ניתוח מגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון ובכלל זה ניתוח השפעת עליית הריבית והאינפלציה הצפויה. בנוסף, החל מחודש דצמבר הבנק פועל באופן יזום מול לקוחותיו ומציע חלופות מותאמות לעמידה בהחזר החודשי של הלוואות.

במסגרת העמדת הלוואות לדיור, מעמיד הבנק גם הלוואות פרטניות למשתתפים בקבוצות רכישה.

בנוסף, הבנק ממשיך להקפיד על מדיניות חיתום מאוזנת המתחשבת ביכולת החזר של הלווה, בסיס ההצמדה והריבית, שיעור המימון ועוד, זאת תוך עמידה בכל דרישות הפיקוח על הבנקים.

ניהול הסיכון במקרה של אי פירעון האשראי נעשה על ידי הבנק בשני אופנים, הראשון מניעתי, הקטנת ההסתברות להגיע לכשל והשני גביית החוב במצב בו האשראי בכשל.

השלב הראשון - פעולות להקטנת ההסתברות לכשל:

- חיתום קפדני - מבוסס על מגבלות הרגולציה (הוראה 329 בחינת כושר החזר, אחוזי מימון ותמהיל אשראי) ומגובה במודלים לבחינת סיכון האשראי אשר נשענים בין היתר על מידע מחשבון הלקוח בלאומי ו/או ממאגר נתוני האשראי של בנק ישראל.
- בניית תמהיל מותאם ללקוח, אשר יאפשר עמידה בתשלום החזר החודשי.
- בטוחת נדל"ן - האשראי מועמד כפוף לקבלת ביטחונות לשביעות רצון הבנק בהתאם לאופי האשראי והנכס. הביטחונות נבדקים על ידי יועצי המשכנתאות ובתיקים מורכבים נעשית בקרה נוספת.
- דחיית תשלומים ("הקפאות") - אפשרות להקפיא חלקית את תשלומי המשכנתא בהתאם להוראות חוק הבנקאות שירות ללקוח.

השלב השני - גבייה:

- גבייה רכה - מוקד טלפוני אשר יוצר קשר עם הלקוחות שמתקשים בתשלום החזר החודשי מיד עם היווצרותו של הפיגור הראשון, סיוע ללקוחות בהסדרי חוב וליווי עד לסילוקו.
- תביעה משפטית -
- גביית חוב כספית באמצעות פתיחת תיק הוצאה לפועל.
- מימוש הנכס באמצעות הבטוחות שהתקבלו.

במהלך שנת 2022 חל גידול בהעמדות אשראי חדש לדיור בישראל ("ביצועים") לעומת שנת 2021.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים בישראל

	2021	2022	
	סך הכל שנתי	סך הכל שנתי	שיעור השינוי
	ב-%	במיליוני ש"ח	
מכספי הבנק	26,625	28,607	7.4
מכספי האוצר	150	140	(6.7)
הלוואות חדשות	26,775	28,747	7.4
הלוואות שמוחזרו	2,175	1,871	(14.0)
סך כל ביצועים	28,950	30,618	5.8

ההלוואה הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק בשנת 2022 הייתה 966 אלפי ש"ח, לעומת 900 אלפי ש"ח בשנת 2021 ו-774 אלפי ש"ח בשנת 2020.

שינויים רגולטוריים:

- ביום 31 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 - למידע בגין תיקון זה ראה פרק [חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגיד](#).
- ביום 22 באוגוסט 2022 נכנס לתוקף תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) הקובע תקרה לעמלת פתיחת תיק להלוואה לדיו, בגובה של 360 ש"ח.
- ביום 6 לאוקטובר 2022 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 329B בנושא "מכירת הלוואות לדיוור ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיוור". תחילת ההוראה עם פרסומה.
- פג תוקפן של כל הוראות השעה שפורסמו על ידי בנק ישראל במסגרת משבר הקורונה, וכללו הקלות רגולטוריות.

התפתחות יתרת האשראי לדיוור נטו בישראל

	יתרת תיק האשראי	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח	ב-%
31 בדצמבר 2020	89,594	7.0
31 בדצמבר 2021	103,109	15.1
31 בדצמבר 2022	119,272	15.7

כאמור, בשנים 2020 ו-2021 חל גידול בהיקף האשראי לדיוור בין היתר על רקע ההתעוררות בשוק הנדל"ן כתוצאה מהבשלת פרויקטים של מחיר למשתכן וחזרה חלקית של משקיעים. הגידול נמשך בשנת 2022 אם כי בחודשים האחרונים של השנה נכרת התמתנות בהיקפי האשראי לדיוור.

במסגרת הניטור אחר מוקדי הסיכון בתיק ההלוואות לדיוור נערך מעקב גם על מאפייני התיק ומאפייני האשראי החדש, וביניהם על התפלגות האשראי החדש לפי שיעורי מימון (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד בעת העמדת מסגרת האשראי) ויחס החזר (יחס החזר מוגדר כיחס בין ההכנסה החודשית הפנויה ובין החזר החודשי).

התפתחות יתרת תיק האשראי לדיוור על פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך כל תיק האשראי במיליוני ש"ח	מגזר לא צמוד		מגזר צמוד מדד				מגזר מט"ח				
	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית משתנה	ריבית משתנה	ריבית משתנה	ריבית משתנה			
	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור			
	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה			
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח			
	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%			
31 בדצמבר 2020	18,904	21.2	36,380	40.6	14,077	15.7	19,658	21.9	575	0.6	89,594
31 בדצמבר 2021	23,325	22.6	42,655	41.4	15,203	14.7	21,440	20.8	486	0.5	103,109
31 בדצמבר 2022	29,061	24.3	49,991	41.9	16,050	13.5	23,694	19.9	476	0.4	119,272

הלוואות בריבית משתנה חשופות להשפעת עליית ריבית ואינפלציה העלולה להשפיע על יכולת החזר של הלווים.

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית בישראל

להלן התפתחות ביצוע האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משנתה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי ההלוואה):

2020		2021		2022		
ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
שיעור מביצוע						
באחוזים						
16.7	13.9	9.2	8.6	9.1	12.7	קבועה - צמודה
18.5	15.3	12.4	9.3	5.9	6.0	משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה
-	1.2	4.5	6.6	8.9	9.8	משתנה עד 5 שנים - צמודה
29.5	28.2	32.4	32.4	30.8	29.0	קבועה - לא צמודה
3.1	1.5	1.3	1.0	0.6	1.7	משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה
32.2	39.7	40.0	42.0	44.6	40.6	משתנה עד 5 שנים - לא צמודה
-	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	משתנה - מט"ח

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך שנת 2022 עמד על 58.9% לעומת כ-57.9% במהלך שנת 2021. החל מה-17 בינואר 2021 מגבלת ההלוואות בריבית משתנה קובעת כי היחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה לבין סך ההלוואה, לא יעלה על 66.66%.

להלן יתרת תיק ההלוואות לדיור והיתרות של חובות לא צוברים או בפיגור מעל 90 יום פיגור בישראל

שיעור הסכום בפיגור	יתרת חוב רשומה		במיליוני ש"ח	
	סכום בפיגור	סכום בפיגור		
0.80	720	90,228	31 בדצמבר 2020	
0.59	609	103,599	31 בדצמבר 2021	
0.47	559	119,690	31 בדצמבר 2022	

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2022 בגין תיק ההלוואות לדיור הינה 419 מיליון ש"ח המהווה 0.35% מיתרת האשראי לדיור, לעומת יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2021, בסך של 489 מיליון ש"ח המהווה 0.47% מיתרת האשראי לדיור. ההוצאה להפסדי אשראי הושפעה בשנת 2022 בעיקר מהצמיחה בתיק הדיור וכן מהחמרה בתחזיות המאקרו כלכליות.

התפתחות שיעור מימון, באשראי חדש, מעל 60% בישראל

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2020		2021		2022		
ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
שיעור מימון באחוזים ^(א)						
19.7	21.6	23.2	22.7	22.4	22.6	מעל 60 ועד 70 כולל
19.1	23.1	25.4	25.8	25.6	25.4	מעל 70 ועד 75 כולל
0.2	0.1	0.2	0.2	0.3	0.1	מעל 75

(א) מסך האשראי החדש לדיור שהעמיד הבנק.

התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי בישראל

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 31 בדצמבר 2022 עומד על 48% לעומת 47% בשנת 2021.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2.5 בישראל

יחס ההחזר מוגדר כיחס בין ההכנסה החודשית הפנויה ובין ההחזר החודשי. שיעור ההלוואות שהועמדו בשנת 2022 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2.5 במועד אישור האשראי, עמד על 0.36% מסך העמדות האשראי החדשות לעומת 0.29% בשנת 2021. חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדיווח על פי הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה בישראל

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור בשנת 2022, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי הלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בממוצע על כ-49.6% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-39.5% במהלך שנת 2021.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לווים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

במטרה להתמודד עם הגידול בהיקפי האשראי הפרטי ועם מוטת השליטה הרחבה הנדרשת לניהולו, וכן במטרה ליישם ממשל תאגידי נאות, חוזקו בשנים האחרונות מספר פונקציות, הן בחטיבה הבנקאית המהווה קו הגנה ראשון, והן בחטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני.

בחטיבה הבנקאית פועלות מזה מספר שנים יחידות ייעודיות ומתמחות, כאשר המרכזיות שבהן:

מרכז ניהול אשראי וסיכונים - בשנת 2021 הוחלט על מרכז העבודה במסגרת מרכז אשראי אחד המרכז את הטיפול בכל בקשות האשראי שהן מעבר לסמכויות הסניפים, תוך יצירת הפרדה בין מנהל הלקוח לגורם המאשר את מתן האשראי; מהווה עוגן מקצועי לאנשי האשראי בסניפים; מנהל שגרת מעקב ובקרה אשר תוצאותיה משוקפות הן לדרג השטח בסניפים והן להנהלת החטיבה.

יחידות גבייה מוקדמת ומרכזי חוב"ב - מרכזים את הטיפול בחובות שבהם קיימת חריגה או אותר פיגור בתשלומים טרום סיווג הלווה כבעייתי, וכן בלקוחות שסווגו כבעייתיים. יחידות אלה מקיימות שירות מקצועי של הליכי טיפול, הסדרים וגבייה, ובכלל זה על ידי הפעלת משרדי עורכי דין חיצוניים.

בחטיבה לניהול סיכונים מבוצעים ניטור ובקרת קו הגנה שני, הכוללים בין היתר: איתור מגמות וסגמנטים בתיק האשראי הפרטי, מעקב אחר טיב הניבוי של המודלים לאמידת סיכון הלווים, בחינת טיבם ושלמותם של נוהלי הבקרה של הגורמים העסקיים, בחינת מדגמים של תיקים פרטניים לפי הצורך ועוד.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך מרכזי בהתוויית תיאבון הסיכון ובהכוננת הניהול השוטף של פעילות זאת.

בין העקרונות המרכזיים מתוך מדיניות האשראי הפרטי ניתן למנות: הערכת אומדן סיכון האשראי של כל לווה, ביסוס החלטות החיתום על יכולת שירות החוב של הלווה מתוך ההכנסות ו/או על בסיס התנהלות החשבון ו/או על בסיס נתונים ממאגר אשראי, קיום מערך סמכויות אשראי מוגדר ומובנה, דגשים על התנהגות עסקית הוגנת (שקיפות ומסירת מידע, התאמה של המוצר לצרכי הלקוח, הוגנות בתמחור, טיפול בתלונות מצד הלקוחות), התאמת האשראי לצרכי הלקוח ויכולותיו וערנות מוגברת להיבטי הציות העלולים לנבוע ממתן האשראי.

בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלווה הבודד, הורחב והוגבר גם הניטור השוטף אחר האשראי הפרטי ברמה האגרטיבית, בין השאר על בסיס סט מדדים פנימי.

מעת לעת וגם בשנת 2022 עודכן סט המדדים הפנימי, הן ביחס להתפתחויות של התיק בכללותו ("מלאי") והן ביחס לפרופיל סיכון העמדות האשראי החדש, המנוטר באופן שוטף, בתדירות רבעונית לפחות. הפרמטרים הנבחרים מתייחסים להיבטים ולמאפיינים רבים המשקפים נקודות מבט מגוונות ומשלימות על סיכון התיק והאשראי החדש. אף שמדובר ב"אורות אדומים" ולא במגבלות (בהגדרתן הפורמאלית), הרי שהם מבטאים את גבולות תיאבון הסיכון הרצוי ברמת תיק האשראי הפרטי. לאור המגמות במשק הישראלי ברמת הצריכה הפרטית, חזרה לדפוס צריכה טרום משבר הקורונה ועל רקע השינויים המאקרו כלכליים העשויים להשפיע על משקי הבית, בדגש על עליית הריבית והאינפלציה, הבנק מנטר באופן שוטף ומוגבר את תיק האשראי ואת השפעות התפתחויות אלה על פרופיל הסיכון בתיק.

למידע נוסף ופירוט לגבי השפעות מאקרו כלכליות ראה סעיף [השפעות מאקרו כלכליות](#) בתחילת פרק זה.

להלן התפתחות יתרות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדירור)

יתרת סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח	
43,108	31 בדצמבר 2020
40,121	31 בדצמבר 2021
43,561	31 בדצמבר 2022

להלן התפלגות של סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי התקופה הנותרת לפירעון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדירור)

31 בדצמבר				
2021		2022		
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	
17.3	4,785	17.9	5,443	עד שנה
19.0	5,253	16.8	5,113	מעל שנה עד 3 שנים
28.9	7,983	25.3	7,675	מעל 3 שנים עד 5 שנים
19.5	5,396	21.8	6,618	מעל 5 שנים עד 7 שנים
7.3	2,023	8.7	2,624	מעל 7 שנים
8.0	2,219	9.5	2,896	ללא תקופת פירעון ^(א)
100.0	27,659	100.0	30,369	סך הכל

(א) יתרה זאת כוללת יתרות חובה בחשבונות עובר ושכ ויתרות אשראי בפיגור.

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גודל החבות ללווה בודד (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדירור)

31 בדצמבר				גודל סיכון האשראי באלפי ש"ח	
2021		2022		טד	מ-
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח		
15.2	6,122	15.2	6,654	25	-
14.8	5,957	13.8	5,990	50	25
12.7	5,078	11.7	5,077	75	50
10.1	4,058	9.2	4,027	100	75
15.8	6,337	14.9	6,471	150	100
11.2	4,469	11.5	4,992	200	150
11.2	4,482	12.9	5,644	300	200
9.0	3,618	10.8	4,706		מעל 300
100.0	40,121	100.0	43,561		סך הכל סיכון אשראי כולל

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי מוצרי אשראי עיקריים (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 בדצמבר			
	2021	2022	
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח
יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי	5,782	6,669	15.3
הלוואות לרכישת רכב (ששועבד)	1,305	1,440	3.3
הלוואות אחרות	20,572	22,260	51.1
סך הכל סיכון אשראי מאזני	27,659	30,369	69.7
מסגרת עובר ושב לא מנוצלת	6,948	7,172	16.5
מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת	5,265	5,636	12.9
סיכון אשראי חוץ מאזני אחר	249	384	0.9
סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני	12,462	13,192	30.3
סך הכל סיכון אשראי כולל	40,121	43,561	100.0

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק בחלוקה למגזרי הצמדה ובסיסי ריבית (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 בדצמבר 2022				
סך הכל סיכון האשראי המאזני	שיעור מהתיק ב-%	מט"ח	צמוד	לא צמוד
			במיליוני ש"ח	
הלוואות בריבית משתנה ^(א)	92.9	28,199	97	28,069
הלוואות בריבית קבועה	7.1	2,170	38	2,121
סך הכל סיכון אשראי מאזני	100.0	30,369	135	30,190

31 בדצמבר 2021				
סך הכל סיכון האשראי המאזני	שיעור מהתיק ב-%	מט"ח	צמוד	לא צמוד
			במיליוני ש"ח	
הלוואות בריבית משתנה	95.3	26,346	64	26,245
הלוואות בריבית קבועה	4.7	1,313	15	1,282
סך הכל סיכון אשראי מאזני	100.0	27,659	79	27,527

(א) הלוואות בריבית משתנה חשופות להשפעת עליית ריבית העלולה להשפיע על יכולת ההחזר של הלווים. כאמור לעיל, תיק האשראי הפרטי של הבנק מנוטר באופן שוטף, לרבות ניתוח ההשפעות הצפויות במקרה של המשך עליית הריבית.

להלן יתרות תיק הנכסים הפיננסיים של האנשים הפרטיים בבנק בעלי סיכון אשראי כולל (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדויר)

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
96,857	104,855	פיקדונות הציבור
58,478	51,419	תיקי ניירות ערך
155,335	156,274	סך תיק הנכסים הפיננסיים
30,493	31,779	סך החבות הכוללת ללקוחות בעלי תיק נכסים פיננסיים

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גובה ההכנסה הקבועה^(א) לחשבון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדויר)

31 בדצמבר				
2021		2022		
ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	גובה הכנסה
9.4	2,586	10.7	3,258	חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון
6.3	1,732	5.9	1,786	מזה: חשבונות לפירעון אשראי ^(ב)
24.9	6,891	23.4	7,091	נמוכה מ-10 אלפי ש"ח
34.8	9,628	34.2	10,381	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח
30.9	8,554	31.7	9,639	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה
100.0	27,659	100.0	30,369	סך הכל

(א) הכנסה קבועה לחשבון (לפי תעודת זהות) כוללת את הזיכויים הקבועים בחשבון לקוח ובכלל זה משכורת, העברות מבנק/מחשבון אחר, הפקדות מזומן ושקים ועוד. ההכנסה הקבועה החודשית מחושבת על בסיס ממוצע ההכנסה במשך מספר חודשים רצופים, ובנטרול זיכויים חריגים.
 (ב) חשבונות לפירעון אשראי הינם חשבונות שהפעילות היחידה המבוצעת בהם הינה פירעון הלוואה בלבד, בעוד שטיקר פעילותו השוטפת של הלקוח מרוכזת בבנק אחר.

כאמור לעיל, מדיניות האשראי של הבנק לאנשים פרטיים מבוססת על יכולת שירות החוב של הלווה מתוך ההכנסות. בהלימה לכך, למעלה מ-80% מהאשראי המאזני הינו בקרב בעלי הכנסה קבועה.

התפלגות סיכון אשראי מאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדויר)

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
27,022	29,631	אשראי תקין
433	516	אשראי בעייתי צובר ^(א)
204	222	אשראי בעייתי לא צובר ^(א)
27,659	30,369	סך הכל סיכון אשראי מאזני
2.3%	2.4%	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסך סיכון אשראי מאזני לאנשים פרטיים
20	129	מחיקות חשבונאיות, נטו (לשנה שהסתיימה)
716	711	יתרת הפרשה להפסדי אשראי

(א) למידע נוסף בנוגע ליישום הראשונה של המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלק חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#), מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה.

למידע נוסף ובכלל זה הנוגע לחובות בעייתיים והוצאות בגין הפסדי אשראי ראה [ביאור 13](#) ו-[ביאור 30](#) ובפרק החשיפה לסיכונים, סיכוני אשראי סעיף [סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק](#), וכמו כן בפרק [סיכוני אשראי: דוח הדירקטוריון והנהלה](#).

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס, בין היתר, למימון ממונף. הבנק פועל על פי עקרונות ייחודיים במדיניות האשראי לסגמנט זה, ובכלל זה בהיבט של פרמטרים פיננסיים, סמכויות אשראי ועוד.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022 מימון ממונף מוגדר על ידי הבנק בהלימה להוראות בנק ישראל, וכולל הלוואות/לווים/קבוצות לווי העומדים באחד מהקריטריונים הבאים (ואשר החבות ברוטו בנין כל אחד מהם עולה על 0.5% מהון רובד 1 של הבנק):

1. אשראי למטרת עסקה הונית כהגדרתו לעניין המגבלה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323, כאשר אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה ללא זכות חזרה או כנגד אמצעי שליטה ללא זכות חזרה, נכלל בכל שיעור מימון (גם אם נמוך מהמוגדר בהוראה).
2. מימון לחברות החזקה שכל או עיקר פעילותן הינה החזקה בחברות בנות (ללא פעילות עצמאית משמעותית), כהגדרתן במדיניות הבנק.
3. מימון ללווה, בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייין בערכים חריגים משמעותית של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות בתחום ענף המשק הרלוונטי.

נכון ליום 31 בדצמבר 2022 סך יתרת החבות ברוטו של האשראי הממונף כפי הגדרת הבנק עומד על כ-4.2 מיליארד ש"ח, גידול של כ-1.4 מיליארד ש"ח מסוף שנה קודמת. הבנק עומד בדרישות הוראות בנק ישראל.

יתרות האשראי המצרפיות ללווי ממונפים

31 בדצמבר						
2021			2022			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
במיליוני ש"ח						ענף משק
-	-	691	319	372	372	מסחר
802	37	1,544	33	1,511	1,511	תחבורה ואחסנה
679	122	413	-	413	413	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
487	380	486	334	152	152	בינוי ונדל"ן
345	101	-	-	-	-	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
265	-	526	270	256	256	אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
301	299	577	343	234	234	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
2,879	939	4,237	1,299	2,938	2,938	סך הכל

למידע כמותי ואיכותי נוסף בנוגע לסיכוני אשראי ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

סיכוני שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכוני שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה". לתיאור המבנה הארגוני והאחריות לניהול הסיכון ראה פרק מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו [כדוח על הסיכונים](#).

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי, במדיניות ובמסגרת ניהול סיכון השוק. נציין כי בנק ישראל אישר לשנות את אופן המדידה, לצרכי ההון הפיקוחי, של ההתחייבויות הפנסיוניות והנכסים שנועדו לגידור התחייבויות אלו, כמפורט בהמשך.

החל מסוף 2021 חלה עליית מדרגה בכל הקשור לעלויות המחירים במדינות המפותחות בדגש על ארה"ב ואירופה. עליות המחירים הללו הן תוצאה של השלכות משבר הקורונה בקשר עם שרשראות האספקה והזרמות הכספים המשמעותיות של הבנקים המרכזיים השונים, של השפעות המלחמה באוקראינה בין היתר על מחירי האנרגיה, ושל השפעות אחרות הקשורות לצד הביקוש על רקע עליות שכר בשוק העבודה.

העלייה בשיעור האינפלציה ובתחזיות האינפלציה הביאה את הבנקים המרכזיים להתחיל במהלכים חדים של העלאות ריבית במטרה להביא להאטה בקצב עליית המחירים, אף במחיר של האטה משמעותית בפעילות הכלכלית. ככלל, שנת 2022 אופיינה גם בירידות משמעותיות במחירים של מדדי המניות המובילים ופתיחה מתונה של מרווחי האשראי. ברבעון הרביעי של 2022 המשיכו עליות הריבית של הבנקים המרכזיים בישראל ובעולם ולאחר שלושה רבעונים של ירידות חדות בשווקי המניות נרשמה עלייה במדדי המניות המובילים וצמצום מסוים במרווחי האשראי הסחירים.

הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות תוך ניהול סיכונים מוקפד, ביצוע תרחישי קיצון ובחינה מתמדת של התפתחות האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

מדיניות ניהול סיכוני השוק

מדיניות ניהול סיכוני השוק מהווה ביטוי לאסטרטגיית ניהול סיכון השוק של הקבוצה. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכוני השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תיאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה. תיאבון הסיכון בא לידי ביטוי במגבלות שנקבעו.

במסגרת המדיניות לניהול סיכוני השוק נקבעו מגבלות דירקטוריון לכל גורם סיכון שוק מהותי. כמו כן, נקבעו מגבלות ברמת מנהל סיכונים ראשי ומגבלות נוספות משלימות למגבלות אלו. מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים, כגון: שיעורי הריבית, אינפלציה, שיערי חליפין, מרווחי אשראי סחיר ומחירי מניות.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים: התיק הבנקאי והתיק למסחר.

במטרה לפקח ולבקר אחר יישום מדיניות ניהול סיכוני השוק, מקבל הדירקטוריון אחת לרבעון דיווח על עיקרי החשיפות לסיכוני שוק אל מול המגבלות שהוקצו, הצפת הסיכונים המרכזיים לפי קווי פעילות, מוצרים ומוקדי סיכון של הקבוצה, ודיווח על אירועים חריגים.

למידע נוסף בנוגע לפעילות לפי תיקים ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

חשיפה לסיכוני שוק הנובעים מההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות האקטואריות לזכויות עובדים מחושב כפי הוראות בנק ישראל על בסיס תשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי

ביום 5 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, לשנות את אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי. לפרטים אודות השפעת המעבר לשיטה החדשה ראה [כ"אור 25](#).

למידע כמותי אודות סיכונים שוק ראה פרק [סיכונים שוק בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

לניתוח השינויים ברווח כולל אחר ראה פרק [התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר בדוח הדירקטוריון והנהלה](#).

סיכונים השוק אליהם חשוף הבנק

סיכון הריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית והוא נובע ממספר מקורות, כלהלן: סיכון תמחור מחדש (הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי התמחור מחדש של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות), סיכון עקום התשואה (תזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה), סיכון בסיס Basis Risk (מתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש) וסיכון אופציונליות (שינוי בעיתוי או בהיקף של תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק).

הבנק מנהל את סיכון הריבית והשפעתו על הרווחיות, ההון ושווי הנכסים וההתחייבויות, תחת הנחות שונות של שינויים בריבית, לרבות תרחישים של שינויים קיצוניים בריבית על בסיס תרחישים היסטוריים וסימולציות היפותטיות. בנוסף נעשה שימוש במודל האומד את השינוי בהכנסה המימונית הצפויה, כתוצאה משינויים בריבית ובמרווח העתידי ורגישות של ההון הפיקוחי, הכולל את השפעות על ההון וקרן ההון כתוצאה משינוי מיידי בריבית. על מדדים אלה קיימות מגבלות ברמות היררכיה שונות.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפירעונות המוקדמים במשכנתאות על בסיס מודל סטטיסטי המנסה לחזות את הפירעונות המוקדמים כתלות בריבית. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכונים הריבית, בין היתר בשל הגידול המשמעותי ביתרות אלו בשנים האחרונות. על רקע עליות הריבית החדות שנרשמו בשנת 2022, מתקיים מעקב שוטף וביחידת הצורך בעדכון מודלים אלו.

הכלים לניהול ולגידור החשיפות בתיק הבנקאי הינם מדיניות המחירים, ניהול תיק אגרות החוב, הנפקת מכשירי חוב, עסקאות חוץ-מאזניות ועוד. כמו כן, ניהול החשיפות מסתמך, בין היתר, על תחזיות והנחות עבודה לגבי ההתפתחויות הצפויות בשוקי הכספים וההון בארץ ובעולם.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעלייה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה שווי הנכסים וההתחייבויות הקיים, לרבות ההתחייבויות הפנסיוניות, לשינויי ריבית.

ככלל, הרגישות לריבית נמדדת לפחות אחת לחודש.

למידע נוסף ראה פרק סיכון הריבית [בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

הפסקת פרסום ריביות ה-LIBOR

במרס 2021 הכריזה הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA), באופן רשמי, על הפסקת פרסום כלל ריביות הליבור החל מסוף שנת 2021, למעט ריביות הליבור במטבע דולר שפרסומן יופסק ביוני 2023.

ביום 3 באוקטובר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר 250A בנושא מעבר מריבית ליבור. בהוראה מפורטים עקרונות ליישום המעבר מריבית ליבור לריביות בסיסיות אלטרנטיביות, במטרה לוודא היערכות נאותה תוך התייחסות לסיכונים הפוטנציאליים הכרוכים בביצוע המעבר. בנוסף מתייחסת ההוראה להיבטי ההוגנות והגילוי הנדרשים מול הלקוחות. ההוראה מתייחסת הן להסכמים קיימים והן להסכמים חדשים.

בבחירת עוגני הריבית החדשים ושיטות החישוב האלטרנטיביות, הבנק הביא בחשבון את המלצות הוועדות וקבוצות העבודה הרלוונטיות במטבעות השונים לרבות המלצות האיגוד הבינלאומי לנגזרים (ISDA) וכן שיקולי הוגנות. הבנק עדכן את הלקוחות הרלוונטיים אודות השינוי הצפוי, זאת לצד פרסום לכלל לקוחות הבנק באתר האינטרנט. החל מינואר 2022, פועל הבנק למעבר לעוגני הריבית החדשים ביחס לכל אחד מהמטבעות הרלוונטיים וממשיך בהיערכותו, בין היתר, להפסקת פרסום ריביות הליבור במטבע דולר.

להלן פירוט יתרות החוזים ברמת הקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, המושפעים מריבית הליבור ואשר העסקאות בגינם יימשכו מעבר למועד הפסקת פרסום הליבור*:

31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח	
4,066	הלוואות
3,563	ניירות ערך
76,781	נגזרים (ברוטו) - ערך נקוב

* עסקאות ליבור הוסבו בכל המטבעות - אחרי דצמבר 2021 ובדולר יוסבו - אחרי יוני 2023.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות
שווי הוגן נטו מותאם^(א) של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר					
2021			2022		
שקל	מט"ח	סך הכל	שקל	מט"ח	סך הכל
במיליוני ש"ח					
40,072	(7,824)	32,248	28,797	(815)	27,982
38,933	(7,823)	31,110	27,762	(992)	26,770

(א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים אשר מתחשבת בנכסי התכנית המתנהלים כנגדה וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

למידע נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 33](#).

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מותאם^(א) על הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר					
2021			2022		
שקל	מט"ח	סך הכל*	שקל	מט"ח	סך הכל*
במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים					
(697)	(475)	(1,172)	233	19	252
עלייה במקביל 1%					
(613)	(474)	(1,087)	331	(17)	314
מזה: תיק בנקאי					
235	398	633	(1,186)	(136)	(1,322)
ירידה במקביל של 1%					
147	398	545	(1,290)	(131)	(1,421)
מזה: תיק בנקאי					
שינויים לא מקבילים					
(317)	(368)	(685)	247	11	258
התללה ^(ב)					
236	(41)	195	(259)	(175)	(434)
השטחה ^(ג)					
157	(323)	(166)	26	(199)	(173)
עליית ריבית בטווח הקצר					
(152)	165	13	(2)	211	209
ירידת ריבית בטווח הקצר					

(א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים אשר מתחשבת בנכסי התכנית המתנהלים כנגדה וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(ב) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(ג) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

* לאחר השפעות מקוזות.

הערה: בטבלה זו מוצג השינוי בשווי הוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל עקומי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

הפער בין החשיפה לשינויים בריבית כפי שמדווח בטבלה לעיל לבין זו המשתקפת בגילוי המפורט לפי תקופות המוצגות [כדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#) נובע מכך שהחשיפה לריבית בטבלה לעיל, הינה בתרחיש שינוי מלא של 1% בעקום, המושפע באופן שונה ממודלים וקמירות העקום.

הפער בין החשיפה לשינויים בריבית כפי שמדווח בטבלה לעיל לבין חשיפת השווי הכלכלי המוצגת [כדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#) נובע מטיפול שונה בהתחייבויות לפנסיה.

חשיפת השווי ההוגן לעלייה של 1% בריבית מסתכמת בכ-1.2 מיליארד ש"ח. במהלך שנת 2022 נרשם גידול בחשיפת השווי ההוגן לעלייה של 1% בריבית וזאת בעיקר כתוצאה מהשפעת העמדת אשראי ובכלל זה משכנתאות אשר קוזזה בחלקה על ידי הנפקות אג"ח וגיוס והתארכות פיקדונות הציבור. כמו כן, לעליית הריבית שנרשמה במהלך השנה השפעה על רגישות השווי של הנכסים וההתחייבויות לשינויים בריבית.

השפעת תרחישם של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

31 בדצמבר					
2021			2022		
הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך הכל*
במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים					
1,283	191	1,092	948	(150)	1,098
עלייה במקביל של 1%					
1,346	254	1,092	1,029	(69)	1,098
מזה: תיק בנקאי					
(1,618)	(154)	(1,464)	(945)	153	(1,098)
ירידה במקביל של 1%					
(1,718)	(253)	(1,465)	(1,029)	69	(1,098)
מזה: תיק בנקאי					

* לאחר השפעות מקוזות.

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל הינה אומדן תאורטי אשר חושב על בסיס שינוי מקבילי של כלל עקומי הריבית, תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי הפיקדונות והאשראים, ושינויים במבנה הנכסים וההתחייבויות תחת תרחיש. במהלך רבעון רביעי ועל רקע סביבת הריבית בוצעו התאמות לנתונים הנמצאים בבסיס החישוב.

במהלך שנת 2022 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

למידע נוסף ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

סיכון בסיס (מטבע חוץ ומדד)

סיכון בסיס הצמדה הינו הסיכון להפסד כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב הפרש שבין שווי הנכסים לשווי התחייבויות. זאת לרבות, בגין השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

לאומי פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ואופציות הן עבור לקוחותיו והן עבור פעילות הנוסטרו. נגזרים בתיק הבנקאי מבוצעים בעיקר על מנת לגדר כלכלית את הפעילות המאזנית. עם זאת, על פי הכללים החשבונאיים הם אינם נחשבים ברובם גידור מושלם ולכן יוצרים השפעה על הרווח וההפסד החשבונאי, כתוצאה מהשוני ברישום החשבונאי בין הנכסים וההתחייבויות המאזניים לבין הנגזרים. השפעה זו מנוהלת, מנוטרת ומדווחת במסגרת ועדות ההשקעה וניהול נכסים והתחייבויות.

חשיפת בסיס ההצמדה מנוהלת תחת מגבלות דירקטוריון.

החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה, הנתונים מוצגים במונחים של אחוז מהון החשבונאי

המצב בפועל		
31 בדצמבר		
2021	2022	
באחוזים		
(36.9)	(41.1)	לא צמוד
37.5	42.6	צמוד מדד ^(א)
(0.6)	(1.5)	מטבע חוץ

(א) החשיפה אינה מביאה בחשבון את השפעת רצפות מדד על ההון המושקע במגזר.

בשנת 2022 ההשפעה של שינוי בשערי חליפין על הרווח הנקי אינה מהותית מאחר והבנק אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח.

למידע כמותי נוסף בנוגע ליתרות בבסיסי ההצמדה ראה [ביאור 31](#).

הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים ליום 31 בדצמבר 2022. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים

דולר	אירו	ליש"ט	פר"ש	יין	
במיליוני ש"ח					
(27)	(4)	10	1	-	עלייה של 10% בשע"ח
78	20	(7)	-	1	ירידה של 10% בשע"ח

הרגישות לשינויים במדד ליום 31 בדצמבר 2022. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים

השפעת השינויים על הון הבנק	
במיליוני ש"ח	
632	עלייה של 3% במדד
(632)	ירידה של 3% במדד

סיכון השקעה במניות ובקרנות

הבנק הגדיר מדיניות השקעה של הקבוצה, לרבות קביעת מגבלות הן להיקף ההשקעה הכולל והן לחברה בודדת, תמהיל ההשקעות ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות.

החשיפה של ההשקעה במניות וקרנות בתיק הבנקאי

יתרה מאזנית ושווי הוגן		
31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
2,601	2,020	מניות וקרנות סחירות בתיק שאינו למסחר
1,743	2,333	מניות לא סחירות בתיק שאינו למסחר
4,344	4,353	סך הכל

למידע כמותי ואיכותי נוסף בנוגע לסיכון מחיר מניות ראה פרק סיכון מניות [בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

למידע כמותי ואיכותי נוסף בנוגע לסיכומי שוק ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות הוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו. סיכון מימון הוא הסיכון לכניית מבנה מקורות לא מספיק יציב בטווח הארוך באופן שאינו משרת את השימושים המתוכננים.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה. בסיס המימון העיקרי של לאומי בשקלים הינו פיקדונות הציבור וכתבי התחייבויות אשר מהווים מקור מימון יציב. במט"ח בסיס המימון העיקרי של לאומי הינו פיקדונות תאגידיים, פיקדונות פיננסיים ופיקדונות יחידים תושבי ישראל ותושבי חוץ.

ריכוזיות המקורות מבוקרת ומנוהלת במסגרת ניהול סיכונים הנזילות בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר מבנה המקורות וריכוזם תחת מספר קטגוריות ובהם: גודל וסוג לקוח, מפקיד בודד. מדידה שוטפת יומית של מדדי הנזילות, יחס כיסוי מזערי ומעקב אחר נורות אזהרה מאפשרים ניהול דינמי ומעקב אחר מקורות יציבים ומגוונים, שליטה ופיקוח על מצב הנזילות והתפתחות מגמות. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות" וגם לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא: "מימון יציב נטו", המאמצות את המלצות ועדת באזל 3, תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות", נועדה להבטיח שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה לא משועבדים, המורכב ממזומן או מנכסים שניתן להמירם למזומן בשווקים פרטיים ללא אובדן ערך או עם אובדן ערך קטן, על מנת לענות על צרכי הנזילות של התאגיד הבנקאי בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך 30 ימים.

הדרישה הרגולטורית הינה לעמוד ביחס כיסוי נזילות של 100% לפחות.

יחס כיסוי הנזילות נמצא בשימוש שוטף על בסיס יומי כדי לסייע בניטור ובקרה אחר סיכון הנזילות. הדיווח על יחס כיסוי הנזילות להנהלה הבכירה מבוצע לפחות אחת לחודש ולדירקטוריון לפחות אחת לרבעון. בהתאם לדרישת ההוראה, במצבי קיצון ותגבר התדירות לדיווח שבועי ואף יומי. במקרים מיוחדים יימסר דיווח מיידי להנהלה הבכירה ולדירקטוריון.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא "יחס מימון יציב נטו", דורשת מהתאגידים הבנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם ופעילויותיהם החוץ מאזניות. שמירה על מבנה מימון בר - קיימא לאורך זמן נועדה להפחית את הסיכונים ששיבושים במקורות המימון הקבועים של התאגיד הבנקאי ישחקו את מצב הנזילות שלו באופן שיגביר את הסיכון שלו לכשל ויוביל לתרחיש מערכתי רחב יותר.

הדרישה הרגולטורית לעמוד ביחס מימון יציב נטו של 100% לפחות. יש לדווח על יחס המימון היציב נטו להנהלה הבכירה ולדירקטוריון לפחות אחת לרבעון.

לבנק קיימת תכנית מגירה לזיהוי מוקדם וטיפול במשבר נזילות אשר כוללת מערכת סימני אזהרה אשר יכולים להעיד על שינוי במצב הנזילות של הבנק. עם הופעת סימני האזהרה יתכנס פורום ייעודי בבנק במטרה לבחון את הצורך בהפעלת התכנית בהתאם לרמת החומרה. תכנית המגירה כוללת רשימת צעדים אופרטיביים מפורטים הנוגעים, בין היתר, בסדרי המימוש של הנכסים, מדיניות הטיפול בלקוחות ומערכות הדיווח לכל הגורמים העסקיים, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

החל מיום 1 בינואר 2023 נכנסו לתוקף עדכוני הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 ו-222. השפעת עדכונים אלה במועד היישום על יחס כיסוי הנזילות הינה קיטון של כ-10%. גם לאחר היישום, יחס ה-LCR הינו מעל המגבלות שנקבעו.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח, אשר תאפשר לו לעמוד בכל צרכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

במהלך הרבעון הרביעי של 2022 חלה עלייה ביחס כיסוי הנזילות ביחס לסוף הרבעון השלישי של 2022 וסוף 2021. זאת כתוצאה מגידול במקורות היציבים מעבר לגידול בצד השימושים. בשנת 2022 יחס ה-LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

יחס כיסוי הנזילות של התאגיד הבנקאי (המודל הרגולטורי) מחושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
2021	2022
באחוזים	
א. בנתוני המאוחד	
124	131
100	100
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי	
122	129
100	100

הערה: מחושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

הבנק עומד בדרישה הרגולטורית ליום 31 בדצמבר 2022.

למידע נוסף ראה פרק [סיכון נזילות בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 וכיאר 25](#).

יחס מימון יציב נטו

ליום 31 בדצמבר	
2021	2022
באחוזים	
א. בנתוני המאוחד	
131	128
100	100
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי	
131	127
100	100

הבנק קבע מגבלות פנימיות לנושא יחס מימון יציב נטו המצטרפות לניהול המגבלות בקשר עם ניהול סיכון הנזילות.

הבנק עומד בדרישה הרגולטורית ליום 31 בדצמבר 2022.

למידע כמותי ואיכותי נוסף בנוגע לסיכון הנזילות ראה פרק [סיכון הנזילות בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 וכיאר 32](#).

למידע כמותי ואיכותי בנוגע לסיכון מימון ראה פרק [מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

מצב ההצמדה, התקופות לפירעון ומצב הנזילות

א. מצב ההצמדה

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה, כפי שעולה מביאור 31

31 בדצמבר					
2021			2022		
מטבע חוץ ^(ב)	צמוד מדד	לא צמוד	מטבע חוץ ^(ב)	צמוד מדד	לא צמוד
במיליוני ש"ח					
186,271	54,144	456,597	166,641	58,869	498,325
188,324	37,868	437,018	175,684	37,620	474,383
(2,053) ^(א)	16,276	19,579	(9,043) ^(א)	21,249	23,942

(א) כולל עסקאות עתידיות ואופציות.

(ב) כולל צמוד מטבע חוץ.

(ג) עודף התחייבויות במט"ח נובע בעיקר מעסקת חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בשלוחת הבנק בחו"ל, השקעה במניות וקרנות המסווגות כפריט לא כספי.

הניהול והדיווח השוטף של חשיפת הבנק לסיכונים בסיס מתבצעים על פי הגישה הכלכלית הכוללת התאמות ותוספות לגישה החשבונאית המוצגת לעיל. החשיפה בבסיס המחושבת על פי הגישה הכלכלית מפורטת בפרק [חשיפה לסיכונים](#) [ודרכי ניהולם](#).

בשנת 2022 חל גידול בסך כ-32 מיליארד ש"ח בהיקף פיקדונות הציבור (כולל כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון). בהיקף האשראי לציבור חל גידול של כ-42 מיליארד ש"ח, בהשקעות באגרות חוב נרשם קיטון של כ-4 מיליארד ש"ח ובהפקדות בבנקים, נטו, קיטון בסך כ-8 מיליארד ש"ח.

ב. התקופות לפירעון

בשנת 2022 התאפיין הבנק ברמת נזילות גבוהה בשקלים, זאת לאור גידול בפיקדונות הציבור, וכתוצאה ממדיניות מכוונת של הבנק בגיוס מקורות יציבים ומגוונים, באמצעות גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

כ-33% מסך נכסי הבנק מופקדים לתקופות קצרות בבנקים ומושקעים בניירות ערך סחירים, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות.

בשנת 2022 הבנק עמד בכל מגבלות הנזילות בתרחישים השונים. זאת, בהתאם למדיניות שמטרתה להבטיח עמידות גם בתרחישי לחץ קיצוניים תיאורטיים.

להלן תזרים מזומנים עתידי של הנכסים וההתחייבויות לפי תקופות לפירעון ולפי בסיס הצמדה (כולל מכשירים נגזרים ולא כולל פריטים לא כספיים) (פירוט נוסף ראה ביאור 32)

על פי הוראות בנק ישראל תזרימי המזומנים בגין התחייבויות בעלת מספר מועדי פירעון ימוינו בהתאם להערכת ההנהלה על פי שיקול דעתה או מועד הפירעון החוזי המוקדם ביותר.

תאגיד בנקאי נדרש להציג את תזרימי המזומנים בגין נכסים והתחייבויות בהבחנה בין מטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח) לבין מטבע חוץ. בנוסף, תזרימי המזומנים בגין מכשירים נגזרים המסולקים, נטו, יסווגו למטבע ישראלי או למט"ח בהתאם למטבע בו יתבצע הסילוק. אין לדווח על סכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים אלו.

עודף נכסים על התחייבויות*

ליום 31 בדצמבר 2022			
סך הכל	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	במיליוני ש"ח
התקופה שנותרה עד לפירעון:			
עד חודש	(129,951)	(78,611)	(51,340)
מחודש ועד שנה	(47,637)	(44,542)	(3,095)
משנה ועד 5 שנים	116,822	88,779	28,043
מ-5 ועד 10 שנים	80,762	63,763	16,999
מעל 10 שנים	103,046	87,508	15,538
ללא מועד פירעון	5,339	3,028	2,311
סך הכל	128,381	119,925	8,456

ליום 31 בדצמבר 2021			
סך הכל	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	במיליוני ש"ח
התקופה שנותרה עד לפירעון:			
עד חודש	(173,693)	(111,411)	(62,282)
מחודש ועד שנה	17,311	(3,827)	21,138
משנה ועד 5 שנים	96,744	74,363	22,381
מ-5 ועד 10 שנים	60,204	54,335	5,869
מעל 10 שנים	79,850	64,122	15,728
ללא מועד פירעון	2,498	1,035	1,463
סך הכל	82,914	78,617	4,297

* בקיזוז עודף (חסר) יתרות בגין מכשירים נגזרים.

ג. מצב הנזילות וגיוס מקורות

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

בשנת 2022 חל קיטון בעודפי הנזילות של המערכת הבנקאית בישראל בין היתר על רקע הגדלת היקף הנפקות המק"מ של בנק ישראל. לצורך ספיגת העודפים במערכת מקיים בנק ישראל מדי יום, שבוע ותקופת נזילות מרכזים מוניטאריים. המק"מ הוא כלי מוניטארי משלים הנמצא בשימוש בנק ישראל.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס מקורות ממספר גדול של לקוחות, מגזרי לקוחות שונים, לטווחי זמן שונים ובמטבעות שונים.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל, ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

היקף יתרות המערכת הבנקאית (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2022 עמד על כ-476 מיליארד ש"ח, לעומת כ-548 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2021.

היקף יתרות לאומי (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2022 עמד על כ-166 מיליארד ש"ח, לעומת כ-173 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2021.

יתרת המזומנים ופיקדונות בבנקים נטו הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2022 בכ-164 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-172 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2021.

כמו כן, לכנק תיק ניירות ערך בהיקף של כ-79 מיליארד ש"ח, המושקע בעיקר באגרות חוב ממשלת ישראל, אגרות חוב של ממשלות זרות, ואג"ח של בנקים בחו"ל. זאת בהשוואה ליתרה בסך כ-83 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021.

במהלך תקופת הדוח ירד היקף הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בכ-218 מיליארד ש"ח והסתכם לסך של 1,270 מיליארד ש"ח.

יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות הסתכמה ב-31 בדצמבר 2022 בסך 42,498 מיליון ש"ח.

המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים או הון פיקוחי בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל

בנק ישראל אינו מגביל הפקדה של פיקדונות על ידי הבנק בחברות הקבוצה בארץ ובחו"ל, אולם הטיל מגבלות על השקעות בהון ובכתבי התחייבות בחברות בחו"ל על ידי הבנק. לכל הגדלת השקעה או ירידה בהחזקה בכל סוג של אמצעי שליטה אל מתחת ל-80% נדרש אישור מראש של בנק ישראל.

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

תפיסת ניהול הסיכון הינה בהלימה לאסטרטגיית קבוצת לאומי, מהווה בסיס להגדרת סובלנות הסיכון, לאופן ניהול הסיכון והמשל התאגידי ולקביעת המיקוד והדגשים בתהליכי ניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל וממוקד תוך תעדוף משימות ומשאבים.

ההון הרגולטורי הנדרש בגין סיכונים תפעוליים מחושב על בסיס הגישה הסטנדרטית בהוראת מדידת הלימות ההון של הפיקוח על הבנקים.

לשם הקטנת נזקים אפשריים בעת התממשות הסיכון, לקבוצת לאומי קיים מערך ביטוחי המכסה מגוון סיכונים תפעוליים וכולל, בין היתר, פוליסת ביטוח בנקאית, פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה ופוליסת ביטוח סייבר. המערך נבחן ומתעדכן מעת לעת.

להרחבה ופרטים בגין שינויים רגולטוריים בתקופת הדיווח ושינויים צפויים בנוגע למדידת הלימות ההון ראה פרק [הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון והנהלה](#).

מבנה הממשל התאגידי

בנוסף למידע אודות מבנה הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים בבנק המתואר בפרק "מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו", להלן מידע נוסף בנוגע לניהול הסיכון התפעולי:

קו הגנה ראשון - הנהלות קווי העסקים, יחידות התמך ולאומי טכנולוגיות נושאות באחריות לניהול הסיכונים התפעוליים שבתחומי אחריותם, הן באופן שוטף והן במסגרת פרויקטים ומוצרים חדשים.

קו הגנה שני - אגף סיכונים תפעוליים, IT וסייבר בחטיבה לניהול סיכונים אחראי ומוביל את תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים, תוך גיבוש המלצות למדיניות ולסובלנות הסיכון, פיתוח מתודולוגיות וכן אחריות מקצועית, הנחיה ואתגור רמת האפקטיביות (ככפוף למהותיות) של קו ההגנה הראשון בתהליך ניהול הסיכונים.

קו ההגנה השלישי - ביקורת פנימית. באחריות הביקורת הפנימית ביצוע ביקורת בלתי תלויה ואובייקטיבית תוך אתגור של הבקורות, התהליכים, והמערכות הממוכנות בתאגיד הבנקאי. הביקורת מתבצעת לרוב בדיעבד, על קו ההגנה הראשון והשני תוך וידוא יישום הנחיות של הנהלה והדירקטוריון.

ועדות הנהלה ודירקטוריון - אחת לרבעון מתקיים דיון על החשיפות המהותיות לסיכונים תפעוליים. מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים מובאת לדיון ואישור הדירקטוריון בתדירות שלא תפחת מאחת לשנתיים.

מדיניות ומסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים הקבוצתית מעגנת עקרונות, קווים מנחים ומסגרת לניהול הסיכון התפעולי בלאומי, ובכלל זה: ניהול סיכון מוכוון ומותאם לפעילות קווי העסקים ומיקוד בסיכונים בעלי פוטנציאל להשלכה משמעותית על פעילות הבנק.

במטרה לאפשר לדירקטוריון ולהנהלה ממשל תאגידי הולם, הוגדרה סובלנות לסיכון התפעולי אשר באה לידי ביטוי באמצעות מגבלות כמותיות והצהרות איכותיות.

פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ומדווח מדי רבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון, כבסיס לקבלת החלטות.

הבנק מעדכן את מפת הסיכונים התפעוליים מעת לעת. העדכון מתבצע על ידי יחידות הקו הראשון תוך הכוונה, אתגור וסיוע של החטיבה לניהול סיכונים. התהליך כולל זיהוי הסיכונים, הערכתם (איכותית וכמותית) והמלצות למזעורם (תכניות הפחתה). כמו כן, קיימת מערכת התומכת בדיווח סיכונים, תיעוד בקורות, תכניות מזעור ואירועי כשל.

הבנק מנהל סיכונים בפרויקטים ומוצרים חדשים מהותיים על בסיס מתודולוגיה הכוללת זיהוי סיכונים והיערכות למזעורם וזאת במטרה לעמוד ביעדים העסקיים והתפעוליים של לאומי.

מאחר והסיכונים התפעוליים הינם חוצי ארגון ופעילויות, החטיבה לניהול סיכונים פועלת להטמעת תרבות ניהול סיכונים מתקדמת ובכלל זה דיווח וטיפול באירועים וביצוע הפקות לקחים.

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים התפעוליים:

סיכון אבטחת מידע וסייבר

לאומי ממשיך לקדם מתן שירותים פיננסיים באמצעות פלטפורמות דיגיטליות ומרחיב את השימוש בטכנולוגיות מתקדמות. כפועל יוצא, המרחב לתקיפות סייבר והחשיפה של לאומי להתממשות סיכונים סייבר גדלים בהתאמה.

מרחב הסייבר מתאפיין בחוסר וודאות ובדינמיות גבוהה של סוגי ההתקפות, היקפן ועוצמתן. התממשות של אירוע סייבר עלולה לגרום לנזקים כספיים, לגניבת מידע בנקאי רגיש, לשיבוש הפעילות והרציפות התפקודית ואף לפגיעה במוניטין הבנק.

ניהול הסיכון והגנת הסייבר מיושמים תוך השקעת משאבים רבים. המשאבים מושקעים באופן דיפרנציאלי ובהלימה לאסטרטגיה העסקית וסובלנות הסיכון.

במסגרת הפעילות לחיזוק הגנת הסייבר וניהול סיכונים סייבר, גובשה מדיניות וסובלנות, נבנתה מפת סיכונים סייבר, מיושמות תכניות למזעור ויכולות התאוששות ומבוצעים תרגולי סייבר.

בלאומי פועל ה-Fusion Center, מרכז הגנת הסייבר, ובו מגוון של מומחי סייבר העוסקים בניטור, איסוף וניתוח מודיעין והתמודדות עם אירועים שתכליתו לאתר ולנטרל אירועים חריגים שעלולים לגרום נזק לבנק וללקוחותיו.

העלייה בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בארץ ובעולם ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו ממשיכה. מאפייני התקיפה מגוונים וביניהם תקיפות כופרה, ניסיונות פישניג והנדסה חברתית. החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ועבודה של עובדים וספקים מרחוק.

לאומי נוקט במספר צעדים להפחתת הסיכונים ובכלל זה: יישום בקורות מונעות ומגלות, ביצוע סקרי אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, הידוק תהליכי ניהול ובקרת הרשאות והעלאת מודעות עובדים להנחיות אבטחת מידע.

במהלך שנת 2022 לא נתגלו אירועי סייבר שהשפיעו על הדוחות הכספיים של לאומי.

סיכונים טכנולוגיה

לאומי מייחס חשיבות רבה לכך שהתשתית הטכנולוגית המשרתת את לקוחותיו ועובדיו תאפשר זמינות ורציפות עסקית ותפעולית, ומשקיע לשם כך משאבים רבים. הבנק פועל על פי מדיניות מוצר חדש אשר מתווה את תהליכי ניהול הסיכונים הכרוכים בהכנסת מוצרים חדשים ובכלל זה יוזמות טכנולוגיות וחדשנות.

לאומי מיישם תכנית עסקית-טכנולוגית (תכנית מודרניזציה) לצורך השגת יעדי העסקיים בשנים הבאות. התכנית מנוהלת במסגרת ממשל תאגידי הדוק.

סיכון המשכיות עסקית

לאומי מנהל ומיישם תהליכים שתכליתם לאפשר התאוששות מהירה וחזרה לשגרה באירועי חירום וקיצון, תוך מזעור הפגיעה בפעילות העסקית. התהליכים כוללים:

- מדיניות להמשכיות עסקית המגדירה את הממשל התאגידי, העקרונות והתהליכים העיקריים בחירום, לרבות סט מענים ויתירות.
- מסגרת עבודה הכוללת תכנית המשכיות עסקית, ניתוח השלכות עסקיות המבוססות על סקרי סיכונים, אסטרטגיית התאוששות ומתודולוגיית תרגול.
- שמירה על יציבות תשתיות טכנולוגיות ויכולות התאוששות לרבות גיבויים ויכולות אחזור.

גובשה ומיושמת תכנית הערכות למצב חירום משני סוגים עיקריים: אירוע חירום קצר ואירוע חירום מתמשך. המדיניות, האמצעים, התהליכים והפתרונות הותאמו למגוון תרחישים ובהם אירוע חירום מתמשך. הוגדר פתרון היתירות הכולל יתירות משאבית (הגדרת יחידות קריטיות וסיווג העובדים בחירום/חירום מתמשך; הכשרת עובדים לורסטיליות וגיבויים); יתירות פיסיית: הגדרת מתחמי גיבוי ליחידות קריטיות ויתירות טכנולוגית: הרחבת תשתיות לעבודה בחירום ועבודה מרחוק.

סיכון מיקור חוץ וספקים

לאומי מתקשר עם ספקים וספקי משנה לצרכים עסקיים מגוונים ומאמץ מוצרים ושירותים חדשים שפותחו על ידי גורמים חיצוניים. התלות בספקים חושפת את הבנק לסיכונים שונים, וביניהם פגיעה ברציפות התפקודית, שיבוש ודלף מידע. סיכונים אלו מנוהלים באופן שוטף בתהליכי ניהול סיכונים ומוצר חדש, תהליכי רכש, המשכיות עסקית, אבטחת מידע וסייבר ומעוגנים בהתאם במסמכי מדיניות ונהלים.

גובשה ומיושמת מדיניות מיקור חוץ ושולבה התייחסות לנושא ניהול סיכונים צד ג' במדיניות הסיכונים התפעוליים.

מעילות

הבנק פועל במספר מישורים ביחס לסיכון המעילות ובכלל זה העלאת המודעות בקרב כלל עובדי הבנק, מהלכי תקשור למנהלי סיכונים וניטור מוגבר על עובדים העומדים בפני סיום עבודה בבנק, תיקשור מנגנון Speakup המעודד עובדים לדווח על אירועי הפרה ועוד.

שולב פרק ייעודי לנושא ניהול סיכוני מעילות והונאות במדיניות ניהול סיכונים תפעוליים ומוסד פורום מעילות לריכוז הטיפול בנושא.

הונאות

הרחבת השימוש בדיגיטל עלולה להביא לעלייה בחשיפה לסיכוני הונאות הן בהיבט גניבת זהות וגניבת כספים והן בהיבט פגיעה בתפקודיות, חשיפת פרטי לקוחות ושימוש לרעה במידע. לאומי משקיע משאבים רבים בזיהוי והפחתה של סיכונים אלו בפעילות שוטפת ובפעילות ניטור ממוקדת.

סיכון המשאב האנושי

השינויים בסביבה העסקית והבנקאית משפיעים באופן רחבי גם על עולמות ניהול ההון האנושי, בין היתר לאור הצורך להתאים את כח האדם ולחזק את היכולות הניהוליות בעולם המשתנה, לרבות ניהול עבודה מרחוק ומחברות העובדים. לאומי נוקט במספר דרכים להתמודדות עם הסיכון ובהן: שיפור יכולות הגיוס והרחבת ערוצי גיוס.

ביום 31 בדצמבר 2022 הסתיים תוקף ההסכם הקיבוצי בנושא שכר וזכויות עובדים, אשר היה בתוקף במהלך השנים 2019-2022. בימים אלו מתנהל מ"מ בין הנהלת הבנק ונציגות העובדים לחתימת הסכם קיבוצי חדש.

למידע נוסף אודות הסיכון התפעולי ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק סיכון תפעולי [בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

סיכון אקלים וסביבה

סיכונים סביבתיים ואקלים מהווים חשיפה של הבנק לנזקים פוטנציאליים שעלולים להיגרם כתוצאה מאירועים או מתהליכים שקשורים לסביבה, לרבות שינויי אקלים.

סיכונים סביבתיים נובעים מחשיפה של הבנק לפעילויות שקיים פוטנציאל שיגרמו לנזקים סביבתיים או יושפעו מהם, כמו למשל: פליטות גזי חממה, יצירת פסולת, זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, הפחתת המגוון הביולוגי, בירוא יערות ואירועי מזג אוויר קיצוניים. נהוג לחלק את סיכונים סביבה ואקלים לשלושה סוגים:

- סיכונים פיזיים - סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לנזקי אירועי קיצון אקלימיים שקשורים לאקלים או למזג האוויר (כגון גלי חום, בצורות, מפולות, שיטפונות, הצפות, שריפות, סופות ועוד) ו/או לנזקי תהליכים כרוניים הדרגתיים שקשורים לשינויי אקלים (כגון עליית מפלס פני הים, עלייה בטמפרטורה הממוצעת).
- סיכונים מעבר (transition risk) - סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לתהליך המעבר לכלכלה דלת פליטות גזי חממה, שעשוי לכלול, למשל, שינויים במדיניות האקלימית והסביבתית, שינויים טכנולוגיים או שינויים בהעדפות הציבור.
- סיכון אחריות (liability risk) - סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לתביעות משפטיות, שבהן התובעים מבקשים להטיל אחריות ו/או לקבל פיצוי כנגד נזקים או הפסדים הקשורים לשינויי אקלים.

הבנק חשוף לסיכונים אלה הן באופן ישיר והן באופן עקיף.

לסיכונים הסביבתיים עשויה להיות השפעה פיננסית ושאניה פיננסית על הבנק כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון נזילות, וכן לסיכון תפעולי, סיכון ציות, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי, סיכון מוניטין (כגון במקרה בו ייוחס לבנק קשר לגורם מפגע סביבתי, בין באופן ישיר כיוצר המפגע ובין באופן עקיף כמממן של המפגע).

דירקטוריון הבנק רואה בניהול סיכונים סביבה ואקלים חלק בלתי נפרד מהאסטרטגיה העסקית ומיעדי הבנק, לשם שמירה על יציבות הבנק, לאור מרכזיותו וחשיבותו לכלכלה ולחברה הישראלית וכהזדמנות עסקית-אסטרטגית. לאומי מכיר באחריות הכלכלית, החברתית והסביבתית המוטלת עליו בליווי ובתמיכה בלקוחותינו בתהליך המעבר באמצעות, מתן אשראי וביצוע השקעות תומכות. התמקדות בניהול והערכת החשיפה לסיכון הקשור לאקלים לצד זיהוי ההזדמנויות הוא חלק בלתי נפרד מהתהליך.

ניהול סיכונים סביבה ואקלים נעשה בהתאם לפרקטיקות הגלובליות המובילות כיום ולהתפתחות הרגולציה, לדוגמת מסגרת העבודה של ה-TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures), המהווה בסיס לרגולציות בנושא ניהול סיכונים סביבה ואקלים במגזר הפיננסי בעולם ולהנחיות ולכללים המפורסמים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים בישראל.

בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר נוסף (בהמשך לחוזר מיום 5 בדצמבר 2021) הכולל המלצות לגילוי בנושאי ניהול הסיכונים וההזדמנויות הסביבתיים של הבנק, לרבות סיכונים אקלים. דוגמאות אלה כוללות התייחסות רחבה יותר לאופן שבו הבנק מנהל את הסיכונים וההזדמנויות הסביבתיים, תיאור רחב יותר של גורמים לסיכונים והזדמנויות סביבתיים שזוהו והשפעתם, וכן גילוי כמותי למדדים ויעדים בהם משתמש הבנק לניהול סיכונים והזדמנויות סביבתיים.

מבנה הממשל התאגידי

בנק לאומי גיבש מבנה ארגוני ומסגרת לניהול סיכונים סביבה ואקלים המשתלבת במבנה הממשל התאגידי הקיים ומהווה חלק בלתי נפרד ממנו. המסגרת כוללת קביעת אסטרטגיה ויעדים ארוכי טווח, מדיניות, חלוקת אחריות בין היחידות השונות בבנק, מנגנוני דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה אחר יישום המדיניות והאסטרטגיה.

הדירקטוריון וועדותיו אחראים על התווית האסטרטגיה והמדיניות, קביעת תאבון הסיכון ופיקוח על יישומם. ההנהלה אמונה על יישום החלטות הדירקטוריון בנושאי אקלים, קביעת יעדים בהתאם לתאבון הסיכון שאושר על ידי הדירקטוריון, זיהוי הזדמנויות ומעקב אחר עמידה ביעדים. ועדת ניהול סיכונים אחראית לפקח על ניהול סיכונים האקלים והסביבה, אישור מדיניות ניהול הסיכונים בתחומים הרלוונטיים, קבלת דיווח על שינויים משמעותיים במדיניות וקיום דיון תקופתי אחת לשנתיים על המדיניות.

לפירוט בדבר המבנה הארגוני לניהול סיכונים סביבה ואקלים ראה פרק ממשל תאגידי בדוח זה ובדוח ESG.

מסגרת ומדיניות לניהול סיכונים אקלים

הבנק גיבש מסגרת ומדיניות לניהול היבטי סביבה ואקלים, הקובעת עקרונות לזיהוי ולניהול הסיכונים וכן מגדירה תחומי אחריות ומנגנוני דיווח. בנוסף, גובשה תכנית עבודה הכוללת שיפור המתודולוגיות ושיטות המדידה. לצד פעולות שהבנק נוקט לזיהוי ומיפוי החשיפה לסיכונים אקלים וסביבה ולצמצומם.

הבנק פועל לזיהוי וקידום הזדמנויות עסקיות, מעודד ביצוע יוזמות ירוקות, פועל על מנת לפתח את הכלים והמומחיות לפיתוח מוצרים למימון פעילות ירוקה ולהשקיע במערכות חכמות לטובת שמירה ופיתוח הקיים. הבנק שואף לכך שבשנת 2030 הסכום הכולל של מימון ליוזמות אלה יהיה 35 מיליארד ש"ח. בנוסף, הבנק עוסק בפיתוח מוצרים ירוקים והצעות ערך ירוקות עבור לקוחות קמעונאים ובחן כיצד לסייע ללקוחותיו העסקיים במעבר לפעילות ברת קיימא. ליום 31 בדצמבר 2022 היקף היוזמות עומד על כ-18 מיליארד ש"ח.

מדובר במידע צופה פני עתיד, שהתממשותו אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד, בשים לב לכך שמדובר בתחום "מתפתח".

הבנק מגבש, בליווי פירמת ייעוץ, מתודולוגיה להערכת פוטנציאל החשיפה של סקטורים בישראל לגורמי סיכון מרכזיים בהיבטי סיכונים סביבה ואקלים וכלים ומתודולוגיות להערכת סיכונים אשראי פרטניים כלולים בסקטורים הטמעה של המדידה הפרטנית תבוצע בהתאם לתכנית עבודה רב שנתית מבוססת סיכון ומהותיות.

בשנת 2022 נערכו הדרכות ליחידות העסקיות העוסקות במתן אשראי וביצוע השקעות לזיהוי פעילויות והזדמנויות התורמות להפחתה ולהתמודדות עם היבטים סביבתיים ואקלימיים.

זיהוי וניהול סיכונים אקלים בניהול סיכונים עיקריים

הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינו חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים ופועל להטמעת נושא ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי ובכלל זה סיכון אקלים (הסיכון הפיזי וסיכון המעבר), כמפורט:

- **ניהול סיכון במסגרת פעילות האשראי** - הבנק גיבש תכנית לבנייה והטמעה של תהליכים שיאפשרו זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, דיווח ובקרה של סיכונים אלה, לרבות דרכי ניהולם והפחתת השפעתם על חשיפות האשראי.
- **סיכון השקעות ונוסטרו** - מדיניות לניהול סיכונים השוק וההשקעות קובעת הנחיות לניהול הסיכון לרבות שילוב סיכונים סביבה ואקלים בתהליך קבלת החלטות השקעה ובניהול ההשקעות הקיימות. תכנית העבודה לשיפור המתודולוגיות וכלי המדידה לניהול סיכונים סביבה ואקלים כוללת גם את תחום ההשקעות במטרה לפתח כלים ומומחיות לקידום סביבה ירוקה ולזיהוי הזדמנויות עסקיות.
- **סיכון תפעולי** - הבנק שם לעצמו מטרה שההשפעה הישירה והעקיפה של פעילותו תוביל לצמצום ההשלכות השליליות על איכות הסביבה. משנת 2013 ועד היום ירד המדרך הפחמני של הבנק באופן מצטבר בכ-49%.
- לצורך כך הבנק, בין היתר, מחזיק מזה כעשור תקן איכות סביבה ISO14001 ובמסגרת זאת מבוצע ניהול ובקרה אחר גולציות הקשורות לסיכונים סביבתיים, הבנק קבע יעדים ארוכי טווח שמטרתם צמצום המדרך הפחמני של הבנק.
- **סיכון מוניטין** - גובשה מדיניות לניהול סיכון המוניטין המותאמת לאסטרטגיית הבנק וכוללת התייחסות לנושא סביבה ואקלים. תכנית העבודה השנתית כוללת תקשור מהלכים עסקיים בנושא.

ניתוח תרחיש

מרכיב חשוב במסגרת לניהול סיכונים סביבה ואקלים הוא היכולת לזיהוי, הערכה וניהול סיכונים והזדמנויות בענפי המשק השונים לרבות ניתוח פרטני של לווים מרכזיים שישפך לבנק תובנות כיצד הלווים עשויים להיות מושפעים מהתממשות הסיכונים. הבנק ערך ניתוח איכותי ראשוני למיפוי גורמי סיכון האקלים המרכזיים בחלוקה לענפי משק. למידע נוסף בנושא ראה פרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2022.

סיכון סביבה הינו סיכון "מתפתח". סיכונים מתפתחים מתאפיינים בהיעדר מידע כמותי עם עומק היסטורי מספק לאמידתם ובהשתנות גבוהה יותר מסיכונים אחרים לאורך זמן, דבר המחייב מיסוד תהליכים להתאמת הכלים לניהולם ומדידתם. הבנק עוקב כל העת אחר התפתחויות רגולטוריות, טכנולוגיות וחברתיות בתחום, לומד את הנושא ופועל להתאמת הכלים והמתודולוגיות לניהול הסיכון.

המידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

למידע נוסף ראה פרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2022.

סיכונים אחרים

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו הסיכון ששינויים שיבוצעו בחקיקה וברגולציה ישפיעו על היקף ההכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

בעת האחרונה הושם עיקר הדגש על הוראות בתחומים הבאים:

הוראות שעניינן קידום תחרות במגזר הפיננסי בדגש על תחום הבנקאות הפתוחה, הוראות בתחום הקונדקט והעמלות, הוראות מתחום ניהול הסיכונים ובפרט ניהול סיכונים ESG, והוראות מתחומי הגנת הפרטיות ואבטחת המידע.

לפירוט נוסף ראה פרק [חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית](#)

המגמות והשינויים הנ"ל משפיעים וצפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל. הבנק פועל לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות, בוחן את היערכותו לתנאי השוק המשתנים, להגברת התחרות והשקיפות, לכניסתם של שחקנים חדשים לתחומי הבנקאות הקלאסיים, לשימוש במאגרי המידע והנתונים של לקוחות הבנק על ידי גופים חוץ בנקאיים וכן למתן הצעות ערך מתאימות ללקוחות הבנק. במקביל, הרגולציה גורמת לשחיקה בהכנסות, לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה, ולצורך בשיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.

סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות החוק/הרגולציה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 308 "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי" מגדירה את תחומי האחריות של הציות באופן פורמאלי וברמה הקבוצתית. ההוראה קובעת כי נדרש להעריך את אפקטיביות ניהול סיכון הציות ולמצוא אמצעים למדידתו כאשר, הסיכון נגזר ממכלול החקיקה הרלוונטית לפעילות הבנק.

על פי מדיניות הבנק, מנוהל סיכון הציות על בסיס קבוצתי. במסגרת זו, ננקטים צעדים שונים לפיקוח ובקרה על השלוחה בחו"ל וחברות הבנות לצורך מעקב על יישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית. לצורך ניהול אפקטיבי של סיכונים הציות פועל בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומד קצין הציות הראשי (Chief Compliance Officer). קצין הציות הראשי אחראי, בין היתר, למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור ויישום משטרי הסנקציות הבינלאומיים בהתאם למדיניות הבנק.

כחלק מאחריות קצין הציות בנושא יישום משטרי הסנקציות הבינלאומיים נעשית בחינה שוטפת ומבוצעות ההתאמות הנדרשות, כך למשל, במהלך השנה האחרונה, עקב התרחבות משמעותית של משטרי הסנקציות הבינלאומיים כנגד רוסיה ובלארוס, בוצעו עדכונים בתכנית האכיפה בנושא.

קצין הציות הראשי משמש גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך, כממונה על הגנת הפרטיות וכממונה על יישום ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-QI.

מערך ציות ואכיפה כפוף למנהל הסיכונים הראשי.

א. איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

שמירה על תרבות ציות נאותה, לרוחב הארגון, מחייבת קיומה של מסגרת בקרה ואכיפה אפקטיבית. לצורך כך, נקבעו נהלי עבודה ותהליכי בקרה ואכיפה סדורים על מכלול תהליכי העבודה וסיכונים הציות הנגזרים מהם. מטרתה של מסגרת הבקרה והאכיפה הינה, בין היתר, לאתר פערים וחשיפות קיימים ופוטנציאלים לשם בחינת הצורך בעדכון תהליכי עבודה, וביצוע הדרכות.

מערך הציות נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

בין היתר, הבנק מתמקד במוקדי סיכון בעולם טכנולוגי פיננסי (כגון: פינטק, P2P, קרנות גידור, נותני שירותים פיננסיים, מטבעות וירטואליים וכדומה) - ניהול סיכונים ציות ואיסור הלבנת הון בעולם טכנולוגי פיננסי מתפתח מאופיין במורכבות מקצועית והיעדר פרקטיקות מובנות לתהליכי בקרה עקב חדשנותם של הנושאים.

ב. אכיפה מנהלית

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בא לייעל את הליכי האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפך את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

קצין הציות הראשי של הקבוצה משמש גם כממונה על האכיפה, האחראי על יישום תכנית האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות אשר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק.

ג. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act, CRS – Common Reporting Standard ומדיניות כסף מוצהר

ביום 14 ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון מס הכנסה (מספר 227), התשע"ו-2016 בנושא יישום הסכם FATCA שנחתם בין מדינת ישראל לארה"ב והסכמים לחילופי מידע בין מדינת ישראל למדינות אחרות לפי התקן לחילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים שפרסם ה-OECD.

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 פורסמו ביום 6 בפברואר 2019, ומכוחן נדרש הבנק לבצע הליכים לזיהוי לקוחות תושבי מדינות זרות, ולדווח על לקוחות שזוהו כתושבי מדינות שישראל חתומה עמן על הסכמים לחילופי מידע לרשות המיסים בישראל לצורך העברת המידע לרשות המוסמכת במדינת התושבות שלהם.

הבנק מבצע את הדיווחים הנדרשים לרשות המיסים בישראל בהתאם להוראות החקיקה האמורה.

הבנק מיישם מדיניות כסף מוצהר תוך הקפדה כי לא ינהלו בבנק כספים שאינם מוצהרים לרשויות המס הרלוונטיות, בהקשר זה נערכו מהלכים רבים לאיתור וזיהוי האוכלוסיות הרלוונטיות. במידת הצורך, נדרשים לקוחות להמציא הצהרות ואישורים שונים.

ביום 27 בנובמבר 2022 וביום 1 בפברואר 2023 הוטלו על Pepper שני עיצומים כספיים שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים. להרחבה אודות העיצומים הכספיים ראה [ביאור D.26. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

סיכונים משפטיים

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפה לנזק כתוצאה מתביעות כנגד הבנק, מתן חוות דעת משפטית לקויה, עריכת הסכמים לקויים, אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בחקיקה ופסיקה וקנסות ופעילות פיקוחית.

סיכונים משפטיים נובעים מחמישה תחומים עיקריים:

- סיכוני חקיקה - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת הוראת חקיקה ראשית או משנית, הוראות בנק ישראל או הוראות רשויות מוסמכות אחרות.
- סיכוני התקשרות חוזית - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק מול לקוחות, ספקים וגורמים אחרים שהבנק מתקשר עמם בהסכמים שונים, אם אינה מגובה בהסכם המסדיר מלוא זכויות הבנק, או שההסכם אינו ניתן לאכיפה מלאה או שהוא כולל תניות שאינן חוקיות.
- סיכוני פסיקה - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת פסיקה תקדימית.
- סיכונים הנובעים מהליכים משפטיים המתנהלים נגד הבנק.
- סיכונים הנובעים משינויים במדיניות אכיפה.

מדיניות ומסגרת ניהול הסיכונים המשפטיים

היועצת המשפטית הראשית, אשר הינה חברת הנהלה בבנק וראש חטיבת הייעוץ המשפטי, אחראית להובלת ניהול הסיכונים המשפטיים.

בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. התכנית כוללת מסמכי מדיניות וממשק בין אגף הייעוץ המשפטי לבין יחידות הבנק, וכן נהלים פנימיים החלים בתוך אגף הייעוץ המשפטי שמטרתם לוודא כי הייעוץ המשפטי הניתן בבנק הינו ייעוץ מקצועי ומעודכן. החברות הבנות של הבנק בארץ ובחו"ל מיישמות מדיניות לניהול סיכונים משפטיים במסגרת מסמכי מדיניות ייעודיים ונהלים פנימיים לניהול סיכונים משפטיים התואמים את פעילותן ואת מדיניות הקבוצה בנושא. בהתאם למדיניות כאמור, נדרשות החברות הבנות להפנות נושאים מסוימים לייעוץ משפטי מתאים. בנוסף, החברות הבנות מעבירות דוחות תקופתיים ומיידיים למנהלת הסיכונים המשפטיים של הבנק, בהתאם לנדרש במסמכי המדיניות. בשנת 2022 רוענו תהליכי ניהול הסיכון המשפטי ותרחיש הקיצון המשפטי אותגר ועודכן.

במסגרת התכנית לניהול סיכונים משפטיים ניתן דגש על:

- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם.
- מניעה ומזעור סיכונים משפטיים, בין היתר, באמצעות:
 - הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים.
 - בדיקת הוראות רגולטוריות וחקיקתיות (לרבות פסיקה), ובחינת השלכותיהן על פעילות הבנק.
 - הפקת לקחים בנושאים שונים ויישום הלקחים במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק, וכן העברת חוות דעת רלוונטיות ליחידות המתאימות בבנק.

לצורך ביצוע תכנית ניהול הסיכונים המשפטיים, פועלים באגף הייעוץ המשפטי גורמים יעודיים וועדות, שתפקידם לאתר באופן שוטף דברי חקיקה ופסקי דין חדשים בעלי השלכה על פעילות הבנק, לבחנם ולרכז הטיפול בהשלכותיהם. כמו כן, אגף הייעוץ המשפטי מאתר ומטפל, במידת הצורך, בהוראות רגולטוריות חדשות (חקיקה ראשית, חקיקה משנית, הוראות רגולטוריות), כבר בשלב הצעת החוק, או בשלב גיבוש הרגולציה הרלוונטית.

פעילותם של הגורמים והוועדות הנ"ל מוסדרת בנהלי עבודה פנימיים של אגף הייעוץ המשפטי. בין היתר קובעים הנהלים את ממשק העברת המידע בין כל אחד מהגורמים הנ"ל לבין צוות הסיכונים המשפטיים הפועל באגף, הנהלת האגף ומנהלת הסיכונים המשפטיים.

חשיפה משפטית כללית

קיימת חשיפה משפטית כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות, ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה משפטית בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, ורגולטורים אחרים להם כפופה פעילות הבנק.

ההתקשרויות עם הלקוחות הינן, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקה בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף למציאות המשתנה. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה משפטית כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות לפיקוח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים מעין אלה, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון של בעלי עניין שונים (לקוחות, בעלי מניות, מחזיקי אג"ח וכו'), זאת כתוצאה מהתנהגות, פעולה, או הימנעות מפעולה של הקבוצה, נושאי משרה בקבוצה, העובדים או מעורבים אחרים. סיכון מוניטין מתייחס לתפיסותיהם של בעלי המניות, בעלי העניין, הציבור, מעצבי דעת הקהל והתקשורת, בין אם מתבססות על עובדות ובין אם אחרת. סיכון המוניטין הינו דינאמי ומשתנה בין נושאים שונים ואוכלוסיות שונות.

מדיניות ניהול סיכונים מוניטין אושרה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון מתוך ראייה כי האמון חיוני לפעילות העסקית. המדיניות מגדירה את המבנה הארגוני ותחומי האחריות בניהול סיכון המוניטין.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הוא הסיכון לפגיעה משמעותית בחוסן הפיננסי הנוכחי והעתיד כתוצאה מהחלטות אסטרטגיות מזיקות, יישום לקוי של החלטות אסטרטגיות או חוסר תגובה לשינויים בסקטור הבנקאי ובסביבה התפעולית.

התעשייה הפיננסית והסקטור הבנקאי חווים שינויים משמעותיים המשפיעים על הסיכון האסטרטגי ומחייבים התאמת המודל העסקי, ובהם:

כניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות טכנולוגיה גדולות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות פינטק, חברות ביטוח, חברות אשראי חוץ בנקאי ובנקים דיגיטליים הנהנים לעתים מארביטרז' רגולטורי מול הרגולציה שחלה על בנקים וכן ממערכות מחשב גמישות.

שינויים רגולטוריים התומכים בעידוד התחרות כגון חובת צמצום מסגרות האשראי, הפעלת מערכת נתוני אשראי, חוק ניוד בין בנקים ויזמת בנקאות פתוחה. ראוי לציין כי בעוד השינויים הרגולטוריים, לעיתים, מגבילים את פעולותיהם של הבנקים, הם במקרים רבים אינם חלים על מתחרים כגון חברות הביטוח, הפינטקים וחברות הטכנולוגיה המבוססות כדוגמת אפל וגוגל.

התכנית האסטרטגית של הבנק הינה תלת שנתית ומאשרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. התכנית האסטרטגית נקבעת לאחר קיום תהליך מקיף של בחינת מגמות ושינויים בסביבה העסקית, בסביבה התחרותית, בסביבה הטכנולוגית והעדפות הלקוחות, ובמטרה לזהות ולאתר איומים והזדמנויות. כמו כן, מבוצע תהליך ריענון אסטרטגי שנתי, במסגרתו נבחנות המגמות החיצוניות המרכזיות והשפעותיהן האפשריות על לאומי. הסיכון האסטרטגי מנוהל על ידי דירקטוריון והנהלת הבנק בסיוע חטיבת האסטרטגיה, דיגיטל ודאטה.

סיכון מודל

סיכון מודל הינו החשיפה להפסד או פגיעה במוניטין הבנק עקב קבלת החלטות שגויה, מבוססת מודל, כתוצאה משימוש במודל שגוי, הישענות על נתונים לא משקפים, טעויות ביישום המודל ו/או שימוש שגוי במודל.

מדיניות ניהול סיכונים מודל אושרה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון מתוך ראייה כי טיב ואיכות המודלים חיוניים לפעילות השוטפת. המדיניות מתייחסת לעקרונות בניהול סיכונים המודל, הגדרת ממשל תאגידי, בעלי תפקידים ומדרגי סמכויות. בהתאם למדיניות עוגנה תכנית עבודה רב שנתית מבוססת סיכון לניהול וצמצום סיכונים מודל, הבנק ממשיך ביישום תכנית העבודה לצמצום הסיכונים.

אסטרטגיית הבנק למעבר לשימוש בכלים דיגיטליים ותהליכים מבוססי מודלים מגבירה הישענות על מודלים בתהליכי העבודה. מגמה זו מגבירה את יעילות, שקיפות ואובייקטיביות התהליכים ועל כן מקטינה סיכונים בנקאות הוגנת (conduct), שירות, חיתום אשראי וכו' אך מגבירה את סיכונים המודלים. תכנית העבודה לניהול וניטור סיכונים מודלים מותאמת לעליית סיכונים אלו.

לאור העלייה בסביבת הריבית והאינפלציה והשינויים המאקרו כלכליים הבנק הידק במהלך השנה את תהליכי ניהול סיכונים מודלים, הוגברו תהליכי הניטור השוטף על ידי בעלי המודלים, המתקפים, בוצעו התאמות שנמצאו כנדרשות ובוצעה הערכת סיכונים מודלים מותאמת לעליית הסיכון ברמת הבנק.

בנוסף, לצורך חיזוק ובחינת סביבת הבקרה לניהול סיכונים מודל בבנק בוצעה התקשרות עם יועצים בינלאומיים לאתגור תהליכי העבודה לניהול סיכונים מודלים והערכת סיכונים מודל בראי עדכון הוראות ה-OCC החדשה ופרקטיקה מקובלת.

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct)

סיכון הבנקאות ההוגנת הינו הסיכון שהתנהלות הבנק תוביל לתוצאה בלתי רצויה עבור לקוח בשל מתן שירות באופן לא הולם, מתן שירות שאינו מתאים או התנהלות בלתי הוגנת. בסיכון זה נכללת גם התנהלות לא ראויה המשפיעה על מהימנות השוק (MARKET INTEGRITY), אמון הציבור בפעילות המגזר הבנקאי. התממשות הסיכון עלול לגרום לבנק הפסדים הנובעים מתביעות משפטיות (לרבות תביעות ייצוגיות), מהטלת עיצומים או קנסות (בשל הפרת הוראות ציות אשר משיקות לנושאי הקונדקט) ו/או מנזקי מוניטין.

הבנק מקפיד על התנהלות שקופה והוגנת במטרה להעניק ללקוחותיו שירותים ומוצרים בעלי ערך. עיקרון זה מקבל ביטוי בחזון הבנק - להוביל בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוחות ולצמוח בצורה מואצת עם הלקוחות שבמיקוד. כמו כן, תהליכי הייזום והמכירה כפופים לנהלים ולבקורות התומכים בהתנהלות ראויה ואשר נבחנים באופן שוטף, במטרה לשדרגם.

נמשכת מגמת הרגולציה הצרכנית בדגש על הוגנות (Conduct). במסגרת זו, הבנק ממשיך להקפיד על יישום עקרונות ההוגנות.

הבנק ממשיך לקדם מתן שירותים פיננסיים באמצעות פלטפורמות דיגיטליות ושימוש במודלים וההערכה היא שמהלך זה, בין יתרונותיו, מפחית את סיכון הבנקאות ההוגנת.

סיכון מאקרו כלכלי

סיכון מאקרו כלכלי הינו סיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות צמיחה כלכלית, סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכח הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי.

הסיכונים המאקרו כלכליים העיקריים נוגעים עתה לתהליך הצמצום המוניטרי אשר מתרחש ברוב מדינות העולם, זאת בתגובה להאצת האינפלציה. האצת האינפלציה התרחשה על רקע שיבוש חמור בשרשראות האספקה במהלך החלק הראשון של משבר הקורונה, זאת לצד שינויים בהרכב הביקוש וההיצע המצרפיים. בתגובה, בנקים מרכזיים החלו לנקוט במהלך 2022 בצעדים שונים להשבת ריסון מוניטרי, זאת באמצעות העלאת ריבית, צמצום כמותי וצעדים נוספים. הסיכונים העיקריים נוגעים למידה שבה מהלך הצמצום המוניטרי, שעדיין לא הגיע לשיאו, ימתן את הפעילות הכלכלית. סיכון נוסף נוגע לאפשרות של צורך בהעלאות ריבית נוספות, רבות מאשר הצפויות כיום על ידי השווקים, עקב התמשכות האינפלציה, תוך כדי הכבדה נוספת על הפעילות הכלכלית.

משבר הקורונה עדיין מהווה סיכון מאקרו כלכלי גלובלי, אך במידה פחותה על הפעילות המקומית, ולכן מדובר בגורם בעל השפעה אפשרית על עסקי הבנק. התחדשות ניכרת של התחלואה, אם תתרחש, עלולה להביא לפגיעה בפעילות העסקית של ענפים רגישים כמו תיירות, תעופה, פנאי, בידור, שירותי אוכל ועוד וכן השפעות עקיפות משמעותיות על מכלול רחב של ענפים בתחומי המסחר והשירותים וכן נדל"ן שאיננו למגורים. משבר זה הותיר לכללות רבות ברחבי העולם עם עלייה ניכרת בחובות הריבויים, התפתחות אשר עלולה להוות סיכון עתידי למידת היציבות בשווקים הפיננסיים. כמו כן, ישנם סיכונים משמעותיים הנובעים משינויי אקלים, וסיכונים גיאופוליטיים שונים, לרבות המשבר האוקראיני-רוסי, המוסיפים לפוטנציאל לתנודתיות של תהליכים כלכליים גלובליים.

לאחר תקופת הדוח, החלו אירועים ציבוריים - חקיקתיים וחברתיים, אשר קיימת אי וודאות רבה לגבי אופן התפתחותם ומידת השפעתם על הכלכלה הישראלית בטווח הבינוני והארוך, וכנגזרת מכך על תוצאות הבנק. לאירועים כאמור עלולה להיות השפעה שלילית על המשק הישראלי וכפועל יוצא מכך על ביצועיו של הבנק. לעת עתה, ניכרים שינויים בשווקים הפיננסיים של ישראל והתמחור של נכסים פיננסיים ישראליים בשוקי העולם, לרבות החלשות שער החליפין של השקל למול סל המטבעות, הדולר והאירו, עלייה במכשירי ה-CDS (Credit default swap) של מדינת ישראל הנסחרים בעולם ותנודתיות רבה במדדים המובילים בבורסה בת"א.

הבנק בוחר את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים, ובכלל זה עורך תרחישי קיצון אחידים לבקשת הפיקוח על הבנקים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, לכשיידרש.

רופיל הסיכון - הגדרת חומרת גורמי הסיכון

המתודולוגיה לסיווג רמת החומרה של החשיפות לסיכונים השונים, כפי שמתוארים בטבלת חומרת גורמי הסיכון שלהלן, מבוססת על כימות השפעת התממשות תרחישים שונים על הון הקבוצה, קרי על יציבותה. רמות החומרה מציגות את הסיכון בחלוקה לחמש רמות, כאשר פגיעה שתוביל לירידת יחס הלימות הון עצמי רובד 1 מתחת למגבלת תיאבון הסיכון (יחס הון עצמי רובד 1 של 6.5%) מוגדרת כסיכון ברמת חומרה גבוהה. הסיווג לרמות הסיכון האחרות מתבצע כפונקציה של היקף הפגיעה ביחס הלימות הון עצמי רובד 1 של הקבוצה והערכה סובייקטיבית רלוונטית. הגורמים המשפיעים על הערכה זו מורכבים משיקולים שונים, כגון: תהליכי ניהול הסיכון, השפעת קשרי הגומלין מול סיכונים אחרים ושינויים בסביבת הסיכון החיצונית היכולים להעלות או להוריד את הערכת החומרה של הסיכונים מעבר למשתקף בהערכת הפגיעה הכמותית להון. ההערכה הסובייקטיבית כוללת גם "הערכות מומחה" מקרב הגורמים הרלוונטיים בבנק. במקרים בהם תרחיש כמותי כלשהו אינו נותן, להערכתנו, ביטוי מספיק גבוה לחומרת גורם הסיכון, ייתן משקל גבוה יותר להערכה איכותית.

לאור האמור לעיל, נדגיש כי ישנה שונות באופן בחינת ההשפעה של גורמי הסיכון השונים בין הבנקים ולכן יש לנקוט משנה זהירות בכיצוע השוואות שונות.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

טבלת חומרת גורמי הסיכון

סיכון	הגדרה	רמת חומרה*	
		2021	2022
1 סיכון אשראי כולל	סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי. ההתייחסות היא לסיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני.	בינונית	בינונית
1.1 סיכון איכות לווים וביטחונות	סיכון בגין כניסה לכשל של לווה/צד נגדי הגורמת לאי עמידתו בהתחייבויות כספיות חוזיות, כניסה לכשל של לווה או של צד נגדי בנגזרים והסיכון השיורי בגין אי יכולת לממש ביטחונות.	בינונית	בינונית
1.2 סיכון ריכוזיות לווה גדול וקבוצת לווים	סיכון אשראי הנובע מגודלם היחסי של לווים בתיק האשראי של הבנק.	נמוכה	נמוכה
1.3 סיכון ריכוזיות ענפית ומגזרית	סיכון אשראי הנובע מריכוז של אשראי ללווים בענפי משק ובמגזרים מסוימים.	בינונית	בינונית
2 סיכון שוק כולל	סיכון החשיפה של נכסי הקבוצה לשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ובמחירי נכסים, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם.	נמוכה-בינונית	נמוכה-בינונית

סיכון	הגדרה	רמת חומרה*	
		2021	2022
2.1 סיכון בסיס	הסיכון עקב תנודות בשער חליפין, כולל אינפלציה (תיק למסחר ובנקאי).	נמוכה	נמוכה
2.2 סיכון ריבית	הסיכון עקב תנודות בשערי ריבית (תיק למסחר ותיק בנקאי).	נמוכה-בינונית	נמוכה-בינונית
2.3 סיכון מרווח ומחירי מניות	הסיכון עקב תנודות במחירי מניות ואג"ח בתיק המסחרי ובתיק הבנקאי עבור נכסים המשוערכים לפי מחיר שוק.	נמוכה-בינונית	נמוכה-בינונית
3 סיכון נזילות**	הסיכון בחוסר היכולת לעמוד באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.	נמוכה-בינונית	נמוכה
4 סיכון תפעולי	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.	בינונית	בינונית
4.1 סיכון אבטחת מידע וסייבר	סיכון הנובע מתקיפת מערכות המחשוב ו/או תשתיות משובצות מחשב, אשר תוצאותיה עשויות לבוא לידי ביטוי בגניבת מידע, בגניבת נכסים פיננסיים (כסף ושווה כסף) ו/או פגיעה ברציפות התפקודית (על ידי שיבוש מידע ו/או פגיעה בזמינות).	בינונית-גבוהה	בינונית-גבוהה
4.2 סיכון טכנולוגיה	סיכון להפסד כתוצאה מתקלות וכשלים מיכוניים, כתוצאה מתהליכים לקידום ויישום חדשנות טכנולוגית/מוצרים ושירותים חדשניים ו/או פרויקטים	בינונית	בינונית
5 סיכון מודל	החשיפה להפסד או פגיעה במוניטין הבנק עקב קבלת החלטות שגויה, מבוססת מודל כתוצאה מ: שימוש במודל שגוי, הישענות על נתונים שאינם משקפים, טעויות ביישום המודל ושימוש שגוי במודל.	בינונית	בינונית
6 סיכון משפטי ורגולציה	מכלול הסיכונים של הסיכון המשפטי וסיכון הרגולציה המפורטים בדוח.	בינונית	בינונית
7 סיכון ציות	סיכון הנובע מאי ציות להוראות חקיקה ותקנות מחייבות.	בינונית	בינונית
8 סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום שלילי יגרום לירידה בבסיס הלקוחות, ירידה בהכנסות, בנזילות או עלויות משפטיות גבוהות.	נמוכה-בינונית	נמוכה-בינונית
9 סיכון אסטרטגי	סיכון אסטרטגי הוא הסיכון לפגיעה משמעותית בחוסן הפיננסי הנוכחי והעתיד כתוצאה מהחלטות אסטרטגיות מזיקות, יישום לקוי של החלטות אסטרטגיות או חוסר תגובה לשינויים בסקטור הבנקאי ובסביבה התפעולית.	בינונית	בינונית
10 סיכון מערכתי עולמי	סיכונים הנגרמים עקב אירועים חיצוניים גלובליים שעלולים לגרום התממשות של מספר סיכונים במקביל.	בינונית-גבוהה	בינונית-גבוהה
11 סיכון מערכתי מקומי	סיכונים הנגרמים עקב אירועים מקומיים שעלולים לגרום התממשות של מספר סיכונים במקביל.	בינונית-גבוהה	בינונית-גבוהה

* בהתייחס לפגיעה אפשרית בהלימות ההון והערכה סובייקטיבית של השפעת סיכונים קשים לכימות. רמת הסיכון אינה מבטאת את ההסתברות להתממשותו, אלא את הפגיעה בבנק בקרות התרחיש.
 ** ברבעון השלישי הועלתה הערכת רמת חומרת סיכון הנזילות מ"נמוך" ל"נמוך-בינוני" על רקע השינויים בסביבת המאקרו והעלייה בעלויות גיוס הנזילות בארץ ובעולם.

הערה: סיכון הריבית וסיכון המרווח מחושבים על כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק לרבות ההתחייבות לעובדים, ולפיכך הוחלט החל מהדוחות הכספיים לשנת 2022 כי לא נדרש להציג את גורם סיכון הפנסיה בנפרד.

מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים

כללי

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מהאומדנים וההערכות אלו, מגלמים רמה גבוהה של אי ודאות ויתכן ויושפעו או יהיו רגישים ברמה גבוהה לשינויים בעתיד. אומדנים והערכות אלו, שמידת השתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות של הבנק, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים קריטיים.

התוצאות בפועל של סעיפים אלה עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

[כביאור 1](#) מובאים בפירוט עיקרי המדיניות החשבונאית אותה יישמה קבוצת לאומי.

להלן תיאור תמציתי של נושאים חשבונאיים קריטיים עיקריים המגלמים הערכות ואומדנים של ההנהלה אשר נדונו בין הדירקטוריון, ההנהלה ורואי החשבון המבקרים המשותפים:

הפרשה להפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את הוראות המפקח על הבנקים בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (Current Expected Credit Losses - CECL), כפי שפורסמו בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) בדבר "מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי". הכללים החדשים מציגים מתודולוגיה חדשה לרישום הפסדי אשראי, אשר בעיקרה מביאה להכרה מוקדמת יותר בהפסדי אשראי. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, וחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. זאת, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים.

כתוצאה מיישום הכללים החדשים, הבנק עדכן והתאים את מתודולוגיית הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם למתודולוגיה המעודכנת, הפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי. ככלל, אומדני הבנק מבוססים על הפסדי עבר לאחר התאמתם בגין השתנות מאפייני האשראי, התאמה בגין התנאים הכלכליים הנוכחיים ותחזיות סבירות לעתיד. כתלות בתיק האשראי, הרכיבים הכמותיים מבוססים בין היתר, על מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs), הסתברויות לכשל (Probability of Default) והפסד בהינתן כשל (Loss Given Default). אומדנים אלה מתחשבים בשורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון היקף הפסדי העבר, פרופיל הסיכון של קבוצות הסיכון, סיווג החוב, הרכב תיק האשראי, מצב הביטחונות, תיאבון הסיכון, תנאי הכלכלה הקיימים והחזויים וכיוצא באלה. אומדני הבנק כוללים הערכות המשקפות, בין היתר, תנאי אי וודאות ומטבעם יכולים להשתנות מעת לעת.

הבנק קבע נהלים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני.

ככלל, אומדן הפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון של אומדני פירעון מוקדם בהתאם לשיטות כמותיות שגיבש הבנק, ותוך התחשבות בצפי לביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה, ככל שרלוונטי. הפרשה שחושבה על בסיס קבוצתי בגין הלוואות מבוססת ככלל על יתרת החוב הרשומה, למעט ריבית שנצברה למועד הדיווח.

מדידת הפרשה להפסדי אשראי מבוססת על חלוקת תיק האשראי של הבנק לקבוצות החלוקות מאפייני סיכון דומים (תהליך המכונה "סגמנטציה"). תמצית גישת הבנק לסגמנטציה מתייחסת לתיקים, ענפי משק ולמערכים עסקיים כדלקמן: הבנק מפלח את האשראי לציבור לארבעה תיקים ראשיים כאשר כל תיק מחולק לקבוצות משנה: (1) אשראי עסקי-מסחרי בחטיבה העסקית; (2) אשראי מסחרי, המשקף בעיקר אשראי לעסקים קטנים, בחטיבה הבנקאית; (3) אשראי פרטי שאינו לדוור ו-(4) אשראי לדוור. ככלל, אשראי מסחרי מפולח לענפי משק, בעוד אשראי לאנשים פרטיים מפולח לקווי עסקים מרכזיים. בהתייחס לאשראי לדוור מתבססת המדידה על מאפיינים ברמת הלוואה הבודדת. בשלב הבא, הבנק מבחין בין אשראי תקין לבין אשראי בסיווג בעייתי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה קבוצתית והפרשה פרטנית, לפרטים ראה [ביאור 1.ח](#).

הפרשה קבוצתית

1. בסגמנטים שאינם לדיור, אמידת ההפרשה נעשית ככלל בשיטת שיעור ההפסד (Loss-rate). תהליך זה מבוסס בראשיתו על ממוצע הפסדי העבר בתיק, המיוצג על ידי מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs) החל משנת 2011 ועד לרבעון שקדם למועד הדיווח. הפסדי העבר מותאמים בהמשך התהליך בגין שורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון היקף הפסדי העבר, פרופיל הסיכון של קבוצות הסיכון, סיווג החוב, הרכב תיק האשראי, מצב הביטחונות, תיאבון הסיכון, ריכוזיות תיק האשראי, דירוגי הסיכון, מדיניות ונוהלי מתן האשראי של הבנק ותנאים נוספים. תהליך זה נועד להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס עשויים להיות שונים מהתנאים ששררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. בשלב הבא משלב הבנק תחזיות סבירות וניתנות לביסוס לשנה אחת, ולאחריה שב על פני שנה אחת למידע ההיסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי. בסופו של התהליך, מותאמת ההפרשה בגין אומדנים לגביות (recoveries) צפויות ביחס לחובות שנמחקו חשבונאית. שינויים באומדנים אלה מוכרים במועד התהוותם כנגד ההפרשה להפסדי אשראי.

ההפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת בגין מחויבויות אשר אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על ידי הבנק, ומבוססת על אותה הסגמנטציה שתוארה לעיל, תוך התחשבות באומדני הבנק ביחס לסבירות הניצול של הפריטים החוץ מאזניים השונים (היינו, מקדמי המרה לאשראי). אומדנים אלה מבוססים הן על ניסיון עבר שנצבר בבנק המצביע על שיעורי המימוש לאשראי והן על שיקול דעת סובייקטיבי. הפרשה זו מוצגת במאזן במסגרת התחייבויות אחרות.

תהליך זה מלווה בשיקול דעת משמעותי ובהנחות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להפסדי האשראי הצפויים.

2. בסגמנט אשראי לדיור, מודד הבנק את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס הסתברויות לכשל (Probability of Default) והפסד בהינתן כשל (Loss Given Default). תהליך זה מתחיל אף הוא ממידע היסטורי אשר מותאם בגין תנאים נוכחיים ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס לתקופה של שנה אחת. לאחר תקופה זו שב הבנק על פני שלוש שנים למידע היסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי. הפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת על בסיס אומדני הבנק ביחס להסתברות לניצול מסגרות האשראי המחייבות. שינויים בהפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, רבות בגין הלוואות לדיור בסיווג לא צובר, מוצגות כהוצאה להפסדי אשראי בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי.

סיווג חובות בעייתיים והפרשה פרטנית

הבנק בוחר באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד. זאת, על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. לגבי הלקוחות העסקיים הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, על ידי יחידות ניהול סיכונים האשראי (נס"א) בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית ככל האפשר של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

ככלל, חוב מסחרי שיתרתו החוזית הינה 1 מיליון ש"ח או יותר נבדק פרטנית על ידי הגורמים המוסמכים בבנק לעניין סיווגם כחובות בעייתיים, לרבות רישום מחיקה חשבונאית ככל שרלוונטי. יתר לקוחות הבנק, ככלל, נבחנו לצורך סיווג על בסיס מצב הפיגור ובהתאם לתסמינים שליליים מסוימים שמוגדרים ומופעלים מיכונית.

חובות לא צוברים, למעט אשראי לדיור, הינם חובות אשר הבנק סבור כי אינם חולקים מאפייני סיכון משותפים עם חובות צוברים, ולפיכך מעריך את ההפרשה בגינם על בסיס פרטני.

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכונים האשראי, מבוצעים בכל קווי העסקים (בכל אחד, בהתאמה למאפייניו) מהלכים לאיתור חובות בעייתיים מבעוד מועד. בחטיבה העסקית מבוצעת בחינה שבין היתר מבוססת קריטריונים מהווים התראה מוקדמת לאפשרות הפיכתו של חוב לבעייתי. בהתאם לכך במידה ונדרש, מעודכן דירוג הסיכון והחוב מוגדר רגיש. בחטיבה הבנקאית איתור הלקוחות הרגישים מבוצע בעיקרו באופן ממוכן וזאת בהתבסס על קריטריונים שהוגדרו עבור סוג זה של לקוחות.

לקוחות שאותרו כרגישים, נבחן הצורך בסיווגם, מדי רבעון לפני פרסום הדוח הכספי.

מתודולוגית הטיפול בחובות בעייתיים מחייבת בין היתר, בחינה שיטתית של נאותות ההפרשה להפסדי אשראי בגין החובות המסווגים כלא צוברים. ההפרשה מוערכת בהתאם לפער בין יתרת החוב הרשומה לערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשירות החוב מהפעילות של הלקוח ומימוש ביטחונות ונכסים אחרים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבית של החוב. לגבי חובות שהחזר שלהם נסמך על ביטחונות (חובות מותנים בביטחון) ואין מקורות החזר זמינים ואמינים אחרים, ההפרשה נקבעת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש ולאחר הפעלת מקדמי ביטחון בכל הקשור לשווי הבטוחה שיהיה ניתן לממשו ולהיפרע ממנו. בהקשר זה יצוין כי הבנק מיישם את דרישות בנק ישראל על פיהן קביעת סיווג של חוב מתבססת על יכולת התשלום של החייב כלומר, החוזק הצפוי של מקור החזר הראשוני של החוב וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים כגון: ביטחונות וערבים.

בדומה לבחינת נאותות הסיווגים מבוצעת מידי רבעון גם בחינת נאותות ההפרשה בהתאם לדרישות בנק ישראל.

בהתאם לעדכונים בהוראות ניהול בנקאי תקין, האחריות הכוללת לנאותות הסיווגים וההפרשות מוטלת על החטיבה לניהול סיכונים. בנוסף לדינאים המתקיימים בהנהלות החטיבות העסקיות ונציגי החטיבה לניהול סיכונים, מתקיים מידי רבעון דיון גם בוועדת הפרשות של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי, לגבי הסך המצרפי של ההפרשות הנדרשות לאותו רבעון, וכן בהתייחס לסווג והפרשות ספציפיים (מעבר לסף סכום שנקבע).

למידע נוסף בנוגע ליישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (Current Expected Credit Losses - CECL) ראה [ביאור 1.כד.1](#).

מדידות שווי הוגן

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בנושא 820 בקודיפיקציה אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא. הפריטים העיקריים אותם מודד הבנק בשווי הוגן מדי תקופה הינם אגרות חוב זמניות למכירה, ניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר לגביהן קיים שווי הוגן זמין ומכשירים פיננסיים נגזרים.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, ההוראות מחייבות לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים ככלל את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

820 ASC מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה אם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בכללותו.

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל-אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. לעניין ניירות ערך זרים רובו של התיק מחושב באופן יומי על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן של נכסים פיננסיים לצורך גילוי השווי בדוחות כספיים. מוסד זה הוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקאות בשווקים פעילים ועל שיערוך עסקאות דומות. החישוב משקף את המחיר שקונה מרצון בשוק ישלם עבור ניירות ערך על בסיס מידע שוטף הנצפה בשוק. מכיוון שרק חלק מניירות הערך נסחרים בעולם בתדירות יומית, המשערך מבסס את נתוניו לצורך קביעת מחיר, באמצעות אלגוריתם תמחור על עסקאות שבוצעו בפועל, אינדיקציות למחירים מבנקים גלובליים ומקומיים, ברוקרים ובורסות. במידה ונתוני שוק מועטים או לא קיימים, המשערך משתמש במודלים מתוחכמים להערכת שווי, תוך התחשבות בזהות המנפיק והענף הרלוונטי.

בניירות ערך שהם אגרות חוב שאינן סחירות של חברות בישראל השווי ההוגן מתבסס על נתונים המתקבלים מחברת "מרווח הוגן". הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן.

לעיתים, מטעמי שמרנות, כאשר קיימים אינדיקטורים, הבנק מבצע התאמות למודל ו/או מחיר שוק במטרה לקבוע שווי הוגן נכון יותר. בנושא מכשירים פיננסיים נגזרים, מיישם הבנק את הוראות נושא 815 בקודיפיקציה ואת הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא.

בפרט, הבנק משקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

נקבעו הנחיות ספציפיות בנוגע למתודולוגיה ולנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק מבצע את חישוב ההפרשה בגין סיכון אשראי ברמת לקוח, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי בהתבסס על מודלים פנימיים או על נתוני שוק.

לפירוט בדבר השפעת סיכון האשראי על הנגזרים ראה [ביאור 28.כב.1](#).

למידע נוסף בנוגע לקביעת שווי הוגן ראה [ביאור 1.1](#).

ירידות ערך של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בגין אגרות חוב בתיק הזמין למכירה בכל מועד דיווח כאשר השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו המופחתת. בכל מצב כאמור, בוחן הבנק אם ישנה כוונה למכור את הנייר או אם הבנק מאמין כי יותר-סביר-מאשר-לא שהוא ידרש למכור את הנייר לפני השבת ערכו בספרים. אם התשובה חיובית - מלוא הפער שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן מוכר ברווח והפסד. אם התשובה שלילית - הבנק בוחן אם הירידה בשווי ההוגן נובעת מהפסדי אשראי או מגורמים אחרים, וירידת ערך אשר הבנק מעריך כי נובעת מהפסדי אשראי מוכרת באמצעות ההפרשה להפסדי אשראי, בעוד כל ירידת ערך אחרת מוכרת כנגד רווח כולל אחר. הפסד אשראי קיים כאשר הבנק לא צופה לקבל תזרימי קרן וריבית מספקים על מנת להשיב את מלוא העלות המופחתת של הנייר. ההפרשה בגין הפסדי אשראי מוגבלת לסכום שבו עולה העלות המופחתת של הנייר על שווי ההוגן. סכום ההפרשה מתעדכן מעלה או מטה בהתאם לשינויים בהערכות בתקופות עוקבות.

במסגרת הערכת הבנק בדבר קיומו של הפסד אשראי, בוחן הבנק נתונים, הערכות ופריטי מידע שונים.

בהתאם לכללים החדשים, הבנק אינו מתחשב לעניין זה במשך הזמן שבמהלכו השווי ההוגן של הנייר היה נמוך מעלותו.

במקרים בהם הבנק החליט לבצע בדיקה כמותית תבצע הבחינה באמצעות שיטת PD LGD. במסגרת בחינה זו תבוצע השוואה של היוון תזרימי המזומנים אל מול השווי ההוגן ואל מול העלות המופחתת. במצב בו היוון תזרימי המזומנים הצפויים נמוך מהעלות המופחתת יוכר ההפרש כהפרשה להפסדי אשראי. במקרה בו השווי ההוגן של האיגרת גבוה מסכום היוון תזרימי המזומנים תוכר הפרשה עד לרצפת השווי ההוגן.

למידע נוסף בנוגע לבחינת ירידת ערך ראה [ביאור 1.1](#).

למידע נוסף ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון סעיף [ניירות ערך](#).

התחייבויות לזכויות עובדים

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק, כאשר לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 וטרם קבלו קביעות במועד חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בשנת 2000 בעניין הסדר פנסיוני קיימות הפקדות שוטפות לתכנית פנסיה חיצונית ולגביהם לבנק אין חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין במקרים מסוימים בהתאם להסכם (עובדי דור ב'). לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם דלעיל הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או בקבלת פנסיה מהבנק, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים (עובדי דור א'). הבנק מפקיד עבור עובדים אלה כספים לתגמולים ופיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה.

הבנק מעביר מעת לעת כספי תגמולים וכספי פיצויים של עובדים שנצברו או ייצברו בקופת התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק, שבחרו או יבחרו בעת פרישה במסלול של הסדר ביטחון סוציאלי, לקופה משלמת. כמו כן, הבנק רוכש מעת לעת פוליסת ביטוח לפורשים ממקורותיו העצמיים.

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה מחושבים על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים, של הבנק לפנסיה נקבע על בסיס תשואות השוק בהתאם להוראות שקבע בנק ישראל, לפיהם העקום מורכב מתשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הנומינלית על סמך נסיון העבר שמשנתה בהתאם לגיל העובד.

זאת ועוד, בהתאם להוראות הדיווח לציבור מעריך הבנק, את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה.

המודלים האקטואריים כוללים, בין היתר, הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. הפרמטרים נקבעו תוך הפעלת שיקול דעת ובהתבסס על אומדנים פנימיים וחישוביים, יובהר כי, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר עשוי להביא לשינוי מהותי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

חישוב ההתחייבות האקטוארית מושפעת מהנחות המבוססות על מחקרים ואומדנים רבים, ההנחות האקטואריות מתוקפות במחקרים לפחות אחת לשלוש שנים. הפרמטרים לצורך קביעת ההתחייבות האקטוארית כוללים:

- מקורות חיצוניים - בפרמטרים מסוימים, כגון לחות תמותה כפי שמפרסם המפקח על שוק ההון או הנחיות מפורשות של המפקח על הבנקים בנושא שיעור היוון הבנק משתמש במקורות החיצוניים.
- אומדנים פנימיים - בפרמטרים מסוימים שהם פרטניים לבנק, הבנק עושה שימוש באומדנים פנימיים שמתבססים בעיקר על ניסיון העבר (כגון מחקרים ביחס לשיעור עליית שכר, מחקרים ביחס לשיעור עזיבות ועוד) ועל תוכניות העבודה של הבנק המאשרות בהנהלת הבנק ובדירקטוריון.

חישוב ההתחייבות האקטוארית עובר תיקוף בלתי תלוי אחת לשנה על ידי האקטואר המתקף של הבנק.

במהלך שנת 2022 בוצע עדכון בעיקר להנחת עליית השכר, הנחת הפרישה המוקדמת (הטבות המשולמות בפרישה מעבר להתחייבות החוזית) והנחת שיעורי התמותה.

להלן ניתוח רגישות כמותי להשפעת הנחות עיקריות בחישוב ההתחייבות האקטוארית

גידול/קטיון של 1.0% בשיעור היוון של ההתחייבויות המפורטות לעיל יגרום לקטיון/גידול בסך של כ-2.6/2.1 מיליארד ש"ח בהתאמה בסך ההתחייבויות. גידול/קטיון של 1.0% בעליית השכר יגרום לגידול/קטיון בסך של כ-0.4/0.3 מיליארד ש"ח בסך ההתחייבויות. עלייה של 0.5% בתוחלת החיים תגרום לגידול בסך של כ-311 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il

ליום 31 בדצמבר 2022 יתרת רווח כולל אחר מצטבר בגין הטבות לעובדים הסתכמה ביתרה שלילית בסך של 1,397 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס, לעומת יתרת קרן שלילית בסך של 3,478 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס, ליום 31 בדצמבר 2021.

יתרת ההתחייבות להטבות לעובדים ליום 31 בדצמבר 2022 לפי שיעור היוון על בסיס אגרות חוב קונצרניות בישראל ("שוק עמוק לגישת הרשות לניירות ערך") נמוכה בכ-1.4 מיליארד ש"ח מיתרת ההתחייבות בפועל.

התחייבויות בגין תביעות משפטיות

בין יתר התחייבויות הבנק, קיימות גם הפרשות בגין תביעות משפטיות שונות שננקטו נגד הבנק, ביניהן גם בקשות לאישור תביעות ייצוגיות. הפרשות נקבעו על פי הערכת ההנהלה ומבוססות על חוות דעת משפטיות.

אחת לרבעון נערך דיון בוועדת הפרשות של הבנק בראשות המנכ"ל וכן בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לגבי הפרשות בגין תביעות מעל סכום מסוים שהוגשו נגד הבנק.

לצורך הערכת הסיכונים בהליכים משפטיים המוגשים כנגד הבנק מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים החיצוניים המייצגים את הבנק בתביעות אלו.

חוות דעת אלו ניתנו על ידי היועצים המשפטיים החיצוניים על פי מיטב שיקול דעתם, על יסוד העובדות המוצגות להם על ידי הבנק ועל יסוד המצב המשפטי (הדין והפסיקה) כפי שהם ידועים במועד ההערכה, אשר נתונים, לא פעם, לפרשנות ולטיעונים אפשריים סותרים.

הערכת הסיכונים הגלומים בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות הינה מורכבת, שכן מדובר בתחום אשר ההלכות המשפטיות בו, גם בנושאים עקרוניים ומרכזיים, מצויות עדיין בהתהוות וטרם גובשו במלואן. כמו כן, ישנן תביעות בהן, בשל השלב בו מצוי ההליך, אין ביכולתם של היועצים המשפטיים החיצוניים להעריך את הסיכון הכרוך בהן.

לאור האמור לעיל, יתכן שתוצאות התביעות בפועל תהיינה שונות מההפרשות שנעשו.

מיסים על ההכנסה

מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר נרשמים ישירות בהון.

החל מיום 1 בינואר 2017 מיישמת הקבוצה את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה, וזאת בהתאם לחוזר שפרסם הפקוח על הבנקים ביום 22 באוקטובר 2015 בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה", וביום 13 באוקטובר 2016 בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב".

מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנת המס כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות".

מיסים נדחים

ההכרה במיסים נדחים לקבל/לשלם הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומש, בהתבסס על שיעורי המס ועל חוקי המס אשר נחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות".

נכס מס נדחה בנין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה והמדידה שנקבעו במסגרת ASC 740 בדבר פוזיציות מס לא וודאיות, בהתאם לכך, הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על 50%.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות הפיקוח על הבנקים מחילות על תאגידי בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה פנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הוראות הפיקוח קובעות:

- תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.

במהלך שנת 2022 ביצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של כל מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל וראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל של הבנק וראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

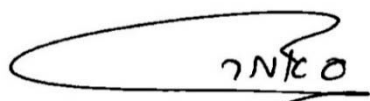
במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2022 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

דירקטוריון

בשנת 2022 התקיימו 35 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-53 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 13 במרס 2023, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - המבוקרים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2022 ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

ד"ר סאמר חאג' יחיא
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנהל כללי

13 במרס 2023

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני חנן פרידמן מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2022 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידיים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידיים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

במרס 2023

חנן פרידמן
מנהל כללי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני עומר זיו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2022 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

13 במרס 2023

עומר זיו

משנה למנכ"ל

ראש חטיבת שוקי הון

מנהל הכספים עד ליום

12 בפברואר 2023

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני חגית ארגוב מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2022 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

13 במרס 2023

חגית ארגוב

סמנכ"לית בכירה

חשבונאית ראשית

ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאית

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

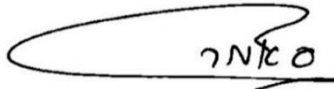
הדירקטוריון וההנהלה של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן, "הבנק"), אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) - COSO. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2022 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הפירמות בריטמן אלמגור זר ושות' וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 118 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022.

13 במרס 2023

ד"ר סאמר חאגי יחיא
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנהל כללי

עומר זיו
משנה למנכ"ל
ראש חטיבת שוקי הון
מנהל הכספים עד ליום 12 בפברואר 2023

חגית ארגוב
סמנכ"לית בכירה
חשבונאית ראשית
ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאית

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למונע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל שנה בתקופה של שנתיים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022, והדוח שלנו, מיום 13 במרס 2023, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

כריסמן אלמגור זר ושות'
A Firm in the Deloitte Global
Network
רואי חשבון

סומך חייקין
שותפות רשומה בישראל ופירמה חברה
בארגון הגלובלי של KPMG המורכב
מפירמות עצמאיות המסונפות
ל-KPMG International Limited,
חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות
רואי חשבון

דוח רואי החשבון המבקר המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק לאומי לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משתי השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק לימים 31 בדצמבר 2022 ו-2021 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לכל אחת משתי השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-COSO Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, והדוח שלנו מיום 13 במרס 2023, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון הבנק ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגבי היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעותו חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

הפרשה להפסדי אשראי

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (ASC 326) - CECL לפיהם מבצע הבנק אומדן של ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי (Life Time). אומדן זה מתבסס על מתודולוגיה שגיבש הבנק בהתאם לעקרונות התקן, על בסיס נתונים היסטוריים והתאמות נוספות שנדרשות לצורך חיזוי הפסדי האשראי הצפויים (להלן - הפרשה קבוצתית).

בנוסף מבצע הבנק בחינה פרטנית של ההפסד הצפוי בחובות מסוימים בהתבסס על מצב הלווה, צפי גבייה ובטחונות לכל לווה שנבחן (להלן - הפרשה פרטנית).

סך ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק הינה בסך של 5,625 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022 וכוללת הפרשה פרטנית והפרשה קבוצתית. המדיניות החשבונאית מפורטת בביאורים 1, 13 ו-30 לדוחות הכספיים המאוחדים.

תהליך הערכת ההפסד הצפוי בתיק האשראי, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב הזיהוי והסיווג של החובות כחובות בעייתיות או תקינים והן בשלב מדידת ההפרשה הפרטנית והקבוצתית. לשינוי באומדנים או בהערכות אלו, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

האומדנים העיקריים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי:

- בעת זיהוי וסיווג החובות, מופעל שיקול דעת לצורך איתור החובות הבעייתיות על פי קריטריונים מוגדרים אשר עשויים להעיד על הפיכתו של חוב לבעייתי, אומדן הפגיעה האפשרית או הקיימת במקור ההחזר הראשוני של הלווה, קיומו של תזרים מזומנים צפוי של הלווה לפירעון החוב במלואו ובמועדו, וכן הערכת נתונים פיננסיים אחרים של הלווה שיכולים להצביע על סממנים לקיומן של חולשות או חולשות פוטנציאליות של הלווה.

- בחישוב ההפרשה הפרטנית מופעל שיקול דעת לגבי תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשירות החוב מפעילות הלווה וממימוש ביטחונות וערבויות.
 - בחישוב ההפרשה הקבוצתית מופעל שיקול דעת בקביעת אומדן ההפרשה הצפויה בתיק האשראי תוך שימוש במתודולוגיה והנחות, על בסיס ממוצע הפסדי העבר בענפי המשק השונים וההתאמות הנדרשות על בסיס אינדיקטורים שהוגדרו על ידי הבנק שאמורים לשקף את השינויים בסיכון האשראי בהלוואות הקיימות למועד המאזן לעומת ממוצע הפסדי העבר בשל גורמים מאקרו כלכליים ובשל גורמים פנימיים.
- זיהינו את האומדנים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, כעניין מפתח בביקורת.
- ביקורת על ההפרשה להפסדי אשראי דורשת שיקול דעת של המבקר וכן ידע ונסיון על מנת לבחון את סבירות המתודולוגיה, ההנחות והנתונים ששימשו את ההנהלה בקביעת אומדן ההפרשה.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

להלן הנהלים העיקריים שביצענו בקשר לעניין מפתח זה במסגרת ביקורתנו: בחנו את תהליך חישוב ההפרשה ואת אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרות פנימיות מסוימות על דיווח כספי הקשורות לקביעת אומדן ההפרשה, לרבות בקרות בנושאים הבאים:

- בחינת נאותות המתודולוגיה ששימשה לקביעת ההפרשה
 - נאותות הנתונים הבסיסיים ששימשו לחישוב ההפרשה
 - איתור חובות עם סממנים שליליים
 - סיווג חובות בהתאם לנהלי הבנק
 - ניתוח סבירות ההפרשה בכללותה
- ביצענו נהלים מבססים לבדיקת ההפרשה על בסיס מצגים פנימיים וחיצוניים שקיבלנו. נהלים אלו כללו בין היתר:
- בחינת המתודולוגיה לקביעת ההפרשה ובדיקה כי היא עולה בקנה אחד עם כללי החשבונאות שחלים על הבנק
 - בדיקת שלמות ודיוק המידע והנתונים המשמשים במודל ההפרשה הקבוצתית
 - בדיקת נאותות הסיווג עבור מדגם חובות תקינים ובעייתיים
 - בדיקת נאותות אומדן ההפרשה בגין חובות פגומים עבור מדגם חובות
 - בחינת סבירות אומדן ההפרשה להפסדי אשראי בכללותה

הנחות הנהלה המשמשות לחישוב האקטוארי של אומדן ההתחייבות בגין הטבות לעובדים

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

כפי שמתואר בביאור 23 לדוחות הכספיים המאוחדים, הבנק מציג התחייבות בגין פיצויי פרישה ופנסיה של עובדים בהתאם לחישוב אקטוארי המתבסס על אומדנים משמעותיים לרבות צפי עליית מדד, שיעור היוון ותוחלת חיים, וכן על הנחות הנהלה ובהן שיעורי העזיבה ושיעור הגידול בתגמול (להלן - הנחות הנהלה). ההתחייבות בגין הטבות לעובדים הסתכמה בסך של 17,214 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

זיהינו את הנחות הנהלה המשמשות לחישוב ההתחייבות בגין הטבות לעובדים (להלן - ההתחייבות) כעניין מפתח בביקורת. בקביעת הנחות אלו, מפעילה ההנהלה שיקול דעת משמעותי ומתבססת על ניסיון העבר, תחזיות כלכליות נוכחיות וציפיות ההנהלה, על מנת להעריך את נתוני הנחות לאורך תקופת התחזית בגינה מחושבת ההתחייבות. ביקורת ההתחייבות בגין פיצויי פרישה ופנסיה דורשת שיקול דעת של המבקר על מנת לבחון כיצד ביססה ההנהלה את הנחות וכן ידע ומומחיות כדי לבחון את נאותות ההנחות ששימשו בחישוב האקטוארי של ההתחייבות.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

להלן הנהלים העיקריים שביצענו בקשר עם עניין מפתח זה בביקורת: בדקנו את תהליכי העבודה בנושא קביעת הנחות הנהלה ואת אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרות פנימיות מסוימות על דיווח כספי הקשורות לביסוס הנחות הנהלה ויישומן, כולל בקרות ביחס לנושאים הבאים:

- הערכת המתודולוגיה ששימשה לקביעת הנחות
- הנתונים הבסיסיים ששימשו לקביעת הנחות

- ביסוס ההנחות
- יישום ההנחות בחישוב ההתחייבות בגין פיצויי פרישה ופנסיה
- במסגרת ביקורתנו ביצענו נהלים מבססים לבדיקת סבירות הנחות ההנהלה על בסיס מצגים פנימיים וחיצוניים שקיבלנו. לצורך ביצוע הנהלים נעזרנו בין היתר באקטואר מומחה. נהלים אלו כללו בין היתר:
 - תשאול הבנק והאקטואר לגבי שינויים מהותיים בנתונים, בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה בשנה קודמת
 - ביצוע ניתוחי רגישות להנחות ההנהלה ששימשו בסיס לאומדן ההתחייבות בגין זכויות עובדים כדי להעריך את ההשפעה של שינויים בהנחות אלו על ההתחייבות
 - הערכת סבירות הנחות ההנהלה בהתאם לנתוני עבר ולצפי ההנהלה לגבי העתיד
 - בדיקה של בסיסי הנתונים עליהם מבוססות הנחות ההנהלה

בריטמן אלמגור זר ושות'
 A Firm in the Deloitte Global
 Network
 רואי חשבון
 מכהנים כרואי חשבון המבקרים
 של הבנק משנת 2020

סומך חייקין
 שותפות רשומה בישראל ופירמה חברה
 בארגון הגלובלי של KPMG המורכב
 מפירמות עצמאיות המסונפות
 ל-KPMG International Limited,
 חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות
 רואי חשבון
 מכהנים כרואי חשבון המבקרים
 של הבנק משנת 1950

רואי החשבון המבקרים המשותפים

13 במרס 2023

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

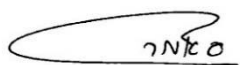
2020	2021	2022	ביאור	
		במיליוני ש"ח		
10,175	11,672	18,795	2	הכנסות ריבית
1,452	1,326	5,584	2	הוצאות ריבית
8,723	10,346	13,211	2	הכנסות ריבית, נטו
2,552	(812)	498	30,13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,171	11,158	12,713		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
1,026	1,714	1,408	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,281	3,506	3,535	4,4	עמלות
59	291	75	5	הכנסות אחרות
4,366	5,511	5,018		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
3,742	4,242	3,935	6	משכורות והוצאות נלוות
1,602	1,535	1,357	16	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,702	1,651	1,543	7	הוצאות אחרות
7,046	7,428	6,835		סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות
3,491	9,241	10,896		רווח לפני מיסים
1,356	3,275	3,564	8	הפרשה למיסים על הרווח
2,135	5,966	7,332		רווח לאחר מיסים
(13)	101	387	15	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) נטו, של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי				
2,122	6,067	7,719		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(20)	(39)	(10)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,102	6,028	7,709		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים)				
1.44	4.15	5.14	9	רווח נקי בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה [ביאור 35](#).

חגית ארנוב
 סמנכ"לית בכירה
 חשבונאית ראשית
 ראש החטיבה הפיננסית
 והחשבונאית

עומר זיו
 משנה למנכ"ל
 ראש חטיבת שוקי הון
 מנהל הכספים עד ליום
 12 בפברואר 2023

חנן פרידמן
 מנהל כללי

ד"ר סאמר חגית יחיא
 יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 13 במרס 2023

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על הרווח הכולל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
2,122	6,067	7,719	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
20	39	10	בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,102	6,028	7,709	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:			
814	(438)	(4,265)	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו
(46)	(24)	436	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ^(א) , לאחר השפעת גידורים ^(ב)
43	(40)	(3)	(הפסדים) רווחים נטו בגין גידור תזרים מזומנים
336	392	3,133	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ^(ג)
(5)	(11)	(16)	חלקו של הבנק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות
1,142	(121)	(715)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
(460)	4	335	השפעת המס המתייחס
682	(117)	(380)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים
(21)	(32)	96	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
703	(85)	(476)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לאחר מיסים
2,804	5,950	7,339	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	7	106	בניכוי רווח (הפסד) כולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,805	5,943	7,233	רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף שנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר. ראה גם [ביאור 23](#).

ראה גם [ביאור 10](#) בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד
ליום 31 בדצמבר

2021	2022		
	במיליוני ש"ח	ביאור	
נכסים			
197,402	186,569	11	מזומנים ופיקדונות בבנקים
ניירות ערך:			
8,031	14,528		אגרות חוב מוחזקות לפדיון
71,430	61,809		אגרות חוב זמינות למכירה
4,344	4,353		מניות שאינן למסחר
3,122	2,260		ניירות ערך למסחר
86,927	82,950	12	סך הכל ניירות ערך ^{(א)(ב)}
2,447	3,034		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
347,391	389,768	30,13	אשראי לציבור
(4,512)	(4,986)	30,13	הפרשה להפסדי אשראי
342,879	384,782		אשראי לציבור, נטו
940	1,109	14	אשראי לממשלות
1,113	4,947	15	השקעות בחברות כלולות
2,720	2,735	16	בניינים וציוד
14	-	17	מוניטין
14,027	26,638	כ28,א28	נכסים בגין מכשירים נגזרים
7,985	6,402	18	נכסים אחרים
656,454	699,166		סך כל הנכסים
התחייבויות והון			
537,269	557,084	19	פיקדונות הציבור
25,370	22,306	20	פיקדונות מבנקים
300	247		פיקדונות מממשלות
2,282	3,952		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
15,428	27,805	21	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
15,551	23,311	כ28,א28	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
18,202	15,018	ד30,22	התחייבויות אחרות ^{(א)(ג)}
614,402	649,723		סך כל ההתחייבויות
41,610	49,438	א25	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
442	5		זכויות שאינן מקנות שליטה
42,052	49,443		סך כל ההון
656,454	699,166		סך כל ההתחייבויות והון

(א) לפרטים בדבר סכומים הנמדדים בשווי הוגן ראה [ביאור 33](#).
 (ב) מזה: ניירות ערך בסך 17,405 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 21,206 מיליון ש"ח) שועבדו למלווים.
 (ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים 585 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2021 - 469 מיליון ש"ח).

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
 לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה [ביאור 35](#).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח על השינויים בהון
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

קרנות הון		
עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	פרמיה	הון מניות במיליוני ש"ח
53	421	7,054
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	(237)	(13)
-	-	-
53	184	7,041
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
53	184	7,041
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	2,645	91
3	-	-
-	-	-
56	2,829	7,132

- (א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.
- (ב) כולל 5,287 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה, מזה 1,650 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות (2021 - 5,656 מיליון ש"ח, מזה 1,650 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות, 2020 - 5,805 מיליון ש"ח, מזה 1,650 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בהוראות ניהול בנקאי תקין.
- (ג) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה 13-2016 ASU. ראה [ביאור 1.כד.1](#).
- (ד) למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).
- הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	עודפים שנצברו ^(ב)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	סך כל הון המניות וקרנות ההון
35,874	468	35,406	31,373	(3,495)	7,528
2,122	20	2,102	2,102	-	-
682	(21)	703	-	703	-
(39)	(39)	-	-	-	-
(297)	-	(297)	(297)	-	-
(250)	-	(250)	-	-	(250)
3	3	-	-	-	-
38,095	431	37,664	33,178	(2,792)	7,278
6,067	39	6,028	6,028	-	-
(117)	(32)	(85)	-	(85)	-
(1,997)	-	(1,997)	(1,997)	-	-
4	4	-	-	-	-
42,052	442	41,610	37,209	(2,877)	7,278
(483)	(4)	(479)	(479)	-	-
7,719	10	7,709	7,709	-	-
(942)	(21)	(921)	-	(921)	-
(1,665)	-	(1,665)	(1,665)	-	-
2,736	-	2,736	-	-	2,736
4	1	3	-	-	3
22	(423)	445	-	445	-
49,443	5	49,438	42,774	(3,353)	10,017

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2020	2021	2022	
			במיליוני ש"ח
			תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
2,122	6,067	7,719	רווח נקי לשנה
			התאמות:
26	114	(282)	חלק הקבוצה בהפסדים (רווחים), נטו בלתי מחולקים של חברות ככלולות ^(א)
678	694	598	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)
2,552	(812)	498	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
-	-	(57)	רווח ממכירת תיקי אשראי
(410)	(231)	136	הפסדים (רווחים), נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה
(58)	19	164	הפסדים (רווחים), נטו שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
2	-	(830)	הפסדים (רווחים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות
7	(119)	(52)	הפסדים (רווחים) ממימוש בניינים וציוד - נטו
33	-	42	הפרשה לירידת ערך אגרות חוב זמינות למכירה
(283)	(881)	(338)	רווחים, נטו שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
66	66	5	הפרשה לירידת ערך מניות שאינן למסחר
-	-	4	הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות
(729)	422	(312)	מיסים נדחים - נטו
(980)	225	48	פיצויי פרישה ופנסיה - גידול (קיטון) בעודף העתודה על היעודה
253	379	(127)	ריבית שהתקבלה (שטרם התקבלה) מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אגרות חוב זמינות למכירה ואגרות חוב לפדיון
(393)	(41)	934	הפרשי צבירה ושער בגין אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,274	557	(740)	השפעת הפרשי שער על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
-	(4)	(1)	אחר, נטו
			שינוי נטו בכספים שוטפים:
(4,298)	1,224	(12,667)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(451)	892	698	ניירות ערך למסחר
(1,917)	442	(603)	נכסים אחרים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:
5,684	(1,516)	8,728	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2,379	(2,299)	2,527	התחייבויות אחרות
5,557	5,198	6,092	מזומנים נטו מפעילות שוטפת

(א) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה [ביאור 35](#).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
 דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2020	2021	2022	
			במיליוני ש"ח
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
			שינוי נטו בפיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים
(1,113)	292	(2,699)	
(16,583)	(47,480)	(62,038)	שינוי נטו באשראי לציבור ^(א)
112	(308)	(171)	שינוי נטו באשראי לממשלה
(1,902)	572	(592)	שינוי נטו בניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(3,026)	(1,510)	(8,550)	רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון
1,402	1,130	418	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
(136,675)	(106,548)	(114,657)	רכישת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
99,757	86,553	96,945	תמורה ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
32,700	24,626	19,487	תמורה מפדיון אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
(67)	(442)	(285)	רכישת מניות בחברות כלולות
-	-	158	תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות
-	-	(904)	תמורה ממימוש השקעה בחברות בנות שאוחדו בעבר (נספח ב')
-	217	562	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(594)	(543)	(765)	רכישת בניינים וציוד
11	179	112	תמורה ממימוש בניינים וציוד
137	(9)	91	קופה מרכזית לתשלום פיצויים
(25,841)	(43,271)	(72,888)	מזומנים נטו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
			שינוי נטו בפיקדונות מבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים
9,012	10,232	(3,149)	
74,967	91,073	41,560	שינוי נטו בפיקדונות הציבור
(106)	92	(53)	שינוי נטו בפיקדונות מממשלה
482	1,673	1,665	שינוי נטו בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
4,986	2,262	11,435	תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(8,248)	(3,096)	(61)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(297)	(1,997)	(1,665)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
-	-	2,736	הנפקת מניות
(39)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
(250)	-	-	רכישה עצמית של מניות
80,507	100,239	52,468	מזומנים נטו מפעילות מימון
60,223	62,166	(14,328)	גידול (קיסון) במזומנים ושווי מזומנים
73,667	132,616	194,225	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
(1,274)	(557)	740	השפעת תנועות בשער חליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
132,616	194,225	180,637	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

(א) כולל פעילות שוטפת מרכישת ניכיון חייבים. ראה [ביאור 30](#).

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה [ביאור 35](#).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
 דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

ריבית ומיסים ששולמו /או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

2020	2021	2022	
			במיליוני ש"ח
10,555	10,806	15,821	ריבית שהתקבלה
(2,523)	(1,414)	(3,462)	ריבית ששולמה
23	243	145	דיבידנדים שהתקבלו
(1,725)	(3,043)	(2,508)	מיסים על הכנסה ששולמו
237	88	200	מיסים על הכנסה שהתקבלו

נספח א' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

ביום 23 בספטמבר 2021 התקשר Bank Leumi Corporation ("BLC"), תאגיד אמריקאי (המוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק) המחזיק בשליטה מלאה ב-BLUSA, בהסכם מיזוג עם "Valley".

ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג וכחלק מהתמורה, התקבלה תמורה במניות Valley בסך של כ-3,047 מיליון ש"ח.

למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021

ביום 1 במרס 2021 סווגה יתרה של כ-750 מיליון ש"ח מתיק אגרות חוב זמינות למכירה לתיק אגרות חוב המוחזקות לפדיון.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

ליום 31 בדצמבר 2020 נכס זכות שימוש והתחייבויות שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות נכללו כפעילות שאינה במזומן.

למידע נוסף ראה [ביאור 1.1](#) ו-[ביאור 1.16](#).

נספח ב' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר^(א):

נכסים והתחייבויות של חברות הבנות שאוחדו בעבר וזרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות הבנות שאוחדו בעבר ליום המכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח	
1,210	מזומנים שנגרעו
24,855	נכסים (למעט מזומנים) ^(ב)
(23,378)	התחייבויות
2,687	נכסים והתחייבויות מזוהים
(423)	נכסים והתחייבויות המיוחסים לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,264	נכסים והתחייבויות שנגרעו
1,089	רווח הון ממימוש השקעה בחברות בנות שאוחדו בעבר ^(ג)
3,353	סך הכל תמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
3,047	בניכוי - תמורה שלא במזומן ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
306	תמורה שהתקבלה במזומן
1,210	בניכוי - מזומנים שנגרעו
(904)	זרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות בנות שיצאו מאיחוד

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

(ב) כולל מוניטין בסך 14 מיליון ש"ח.

(ג) רווח לאחר ביטול קרנות הון ומיסים בסך 752 מיליון ש"ח.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה [ביאור 35](#).

עמוד	פירוט הביאורים
132	1 עיקרי המדיניות החשבונאית
157	2 הכנסות והוצאות ריבית
158	3 הכנסות מימון שאינן מריבית
160	4 עמלות
161	א4 הכנסות מחוזים עם לקוחות
163	5 הכנסות אחרות
163	6 משכורות והוצאות נלוות
164	7 הוצאות אחרות
164	8 הפרשה למיסים על הרווח
170	9 רווח למניה רגילה
171	10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
173	11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
173	12 ניירות ערך
182	13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
185	14 אשראי לממשלות
186	15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
190	16 בניינים וציוד
192	17 מוניטין
193	18 נכסים אחרים
194	19 פיקדונות הציבור
195	20 פיקדונות מבנקים
195	21 אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
196	22 התחייבויות אחרות
197	23 זכויות עובדים
209	24 עסקאות תשלום מבוסס מניות
210	א25 הון
214	ב25 הלימות הון, מינוף ונזילות
220	26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
226	27 שעבדים ותנאים מגבילים
228	א28 מכשירים נגזרים ופעילויות גידור
229	ב28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
237	א29 מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים
251	ב29 מגזרי פעילות גישת ההנהלה
255	30 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
274	31 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
276	32 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון
280	א33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
283	ב33 פריטים הנמדדים בשווי הוגן
287	ג33 שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
289	ד33 מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3
292	34 בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאחדות שלו
299	35 תמצית הדוחות הכספיים של הבנק
304	36 נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך המאזן

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2022 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות הבנות שלו וכן את זכויות הקבוצה בחברות כלולות. הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

פרסום הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. הדוחות הכספיים סולו של הבנק מוצגים [בביאור 35](#). הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 13 במרס 2023.

ב. הגדרות

דוחות כספיים אלה -

הבנק - בנק לאומי לישראל בע"מ.

הקבוצה - הבנק וחברות בנות שלו.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות לרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות מאוחדות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל, בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

עלות - עלות בסכום מדווח.

שווי הוגן - מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפי שוק במועד המדידה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללים הנקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, המוסד לתקינה חשבונאית וגופים נוספים בארה"ב. הכללים מיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתת נושא 10-105 בקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה בתקן אמריקאי 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

תקני דיווח כספי בינלאומיים - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים הכוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לרבות פרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) ופרשנויות של הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC).

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. ביתר הנושאים, שהינם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים הנחיות יישום ספציפיות שמבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת.

השקל הינו המטבע שמייצג את הסכימה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל ראה [סעיף 10](#) להלן.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה.
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה.
- נכסי והתחייבויות מיסים נדחים.
- הפרשות.
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.
- השקעות בחברות כלולות.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

4. שימוש באומדנים

בהכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרשת ההנהלה לעשות שימוש באומדנים, הערכות ולהפעיל שיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

שינוי באומדנים

האומדנים והנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

נכסים והתחייבויות הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו מתורגמים לפי שערי חליפין יציגים, אשר פורסמו על ידי בנק ישראל, לתאריך המאזן או לתאריך מתאים אחר כדלקמן:

- נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין למועד הדיווח.
- נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו הנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.
- בדוח רווח והפסד כלולות הכנסות והוצאות ורווחים והפסדים במטבע חוץ לפי שערי החליפין היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות הפרשי שער על הנכסים וההתחייבויות שבגינם נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ"ל, למעט:
 - רווח או הפסד בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים, פרט לשינויים בשווי הוגן של רכיבים שנוטרלו מהערכת אפקטיביות הגידור ונבחר להכיר אותם ברווח והפסד.
 - הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מהשקעה נטו.

בהתאם להוראות המעבר לשנת 2021 הפרשי שער בגין מכשירי חוב זמינים למכירה ימשיכו להיות מוכרים בדוח רווח והפסד וזאת עד ליום 1 בינואר 2024. החל מתאריך זה יוכרו ברווח כולל אחר. במקרה של ירידת ערך שאינה זמנית הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר יסווגו מחדש לרווח והפסד.

מטבע הפעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל

מטבע פעילות של ישות הוא המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה ישות מפיקה מזומנים.

קביעת מטבע הפעילות של השלוחות בחו"ל נעשה בהתאם לקריטריונים הבאים:

- השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים במטבע זר ופעילות השלוחה בשקל הינה שולית.
 - לקוחות השלוחה גויסו על ידה באופן עצמאי, כך שפעילות השלוחה מול לקוחות הבנק או צדדים הקרובים אליהם אינה משמעותית.
 - פעילות השלוחה מול הבנק וצדדים קשורים לו אינה משמעותית ובין היתר אין תלות במקורות מימון של הבנק או צדדים קשורים לו.
 - פעילות השלוחה עומדת בפני עצמה ואינה מהווה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הבנק.
- כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל.

פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות בגין פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לשקל לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות ורווחים והפסדים של פעילויות החוץ, תורגמו לשקל לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.

הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

בעת מימוש, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

כאשר הקבוצה מממשת חלק מהשקעה שהינה חברה כלולה הכוללת פעילות חוץ תוך שימור השפעה מהותית, החלק היחסי של הסכום המצטבר של הפרשי השער מסווג מחדש לרווח והפסד.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (שקל).

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפרשי שער הנובעים מתרגום התחייבות פיננסית המגדרת השקעה נטו בפעילות חוץ נזקפים לרווח כולל אחר ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים". בעת מימוש השקעה בגינה בוצע הגידור, מועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים בשווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר		
2020	2021	2022	2020	2021	2022
(%)			(בש"ח)		
שער החליפין של:					
(6.97)	(3.27)	13.15	3.215	3.110	3.519
הדולר של ארה"ב					
1.70	(10.75)	6.62	3.944	3.520	3.753
אירו					
(3.68)	(4.30)	0.83	4.392	4.203	4.238
לירה שטרלינג					
2.10	(6.71)	12.04	3.650	3.405	3.815
פרנק שוויצרי					
מדד המחירים לצרכן:					
(0.6)	2.4	5.3	(נקודות) 99.9	(נקודות) 102.3	(נקודות) 107.7
לחודש נובמבר - מדד ידוע					

ה. בסיס האיחוד

1. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של שתי חברות בבעלות מלאה שהן חברות נכסים ושרות של הבנק מאוחדים במסגרת הדוחות הכספיים סולו של הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן החלק בהון חברות בנות שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם וכוללות מרכיבים נוספים כגון: תשלום מבוסס מניות שישולק במכשיר הוני של חברות בנות. זכויות אלה המעניקות למחזיק בהן חלק בנכסים נטו של הנרכשת, נמדדות במועד הרכישה בשווי הוגן.

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון.

בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה.

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת הבת. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה הבת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה הוגן במועד אובדן השליטה. ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה הוגן של יתרת ההשקעה בחברת הבת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח או הפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי בהתאם למידת השפעה של הבנק בחברה המתייחסת.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2. חברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית, אולם בנוסף לבחינה של שיעור ההחזקה, הבנק משתמש באינדיקציות נוספות, לבחינה של קיום השפעה מהותית, כגון ייצוג משמעותי בדירקטוריון ובוועדותיו ויכולת השפעה וקבלת החלטות.

השקעה במניות חברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. כאשר הבנק משיג השפעה מהותית לראשונה בהשקעה שטופלה עד למועד השגת השפעה מהותית שלא בהתאם לשיטת השווי המאזני, מיושמת שיטת השווי המאזני ממועד זה ואילך.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות ברווח והפסד וברווח כולל אחר של ישויות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

בעת ירידה בשיעור ההחזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה. כמו כן באותו מועד חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה, מסווג מחדש לרווח והפסד.

בעת אובדן השפעה מהותית, הקבוצה מפסיקה להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי המסווג לתיק ניירות ערך למסחר או למניות שאינן למסחר בהתאם למהותה.

כמו כן באותו מועד חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.

הבנק בוחן את הצורך ברישום ירידת ערך בגין השקעתו בחברות כלולות, ראה [סעיף \(כ.כ.4\)](#) להלן.

1. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה למעט המפורט להלן:

- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר וממכשירים נגזרים, מוכרות בהתאם לשינויים בשווי הוגן.
- הכנסות והוצאות ריבית נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:
- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות פגומים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגביה בפועל.
- עמלות ליצירת אשראי - עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, מוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה, למעט במקרים של ארגון מחדש של חוב בעייתי בהם מוכרות העמלות באופן מיידי ברווח והפסד.
- עמלות פירעון מוקדם - עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם מוכרות מיידי במסגרת הכנסות ריבית למעט עמלות כאמור אשר נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה.
- שינוי בתנאי החוב - במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מינורי או באופן שאינו מינורי. שינוי בתנאי של מכשיר חוב אינו מינורי כאשר הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים של ההלוואה החדשה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים כפי תנאי ההלוואה המקורית. במקרים בהם שונו תנאי ההלוואה באופן מינורי כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. במקרים בהם השינוי בתנאי ההלוואה אינו מינורי יזקפו העמלות ישירות לרווח והפסד.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן אשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות.
- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים נזקפות לרווח והפסד עם מתן השירות.
- עמלות אחרות כגון בגין ערבויות וליווי פרויקטים, מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

2. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בנושא 820 בקודיפיקציה אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בתיקון מספר 04-2011 לקודיפיקציה בנושא מדידת שווי הוגן.

התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק.

תת נושא 10-820 בקודיפיקציה מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי הוגן שאליה משתייכת מדידת השווי הוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי הוגן בשלמותו.

שיטות ההערכה המיושמות על ידי הבנק למדידת שווי הוגן נבחנות בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

נושא 820 בקודיפיקציה דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי הוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 33](#) - להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר (שיש לגביהן שווי הוגן זמין) ואגרות חוב זמינות למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. המחיר המצוטט אינו מותאם בשל גודל הפוזיציה של הבנק יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). במקרים בהם מחיר שוק מצוטט אינו זמין אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי. השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים או בהתבסס על מערכת עצמאית של הבנק. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

רובו של התיק מחושב מדי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן והוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקאות בשווקים פעילים. יתרת התיק משוערכת על בסיס ציטוטים מברוקרים או מיוצרי המכשירים, או בהתבסס על מערכת של הבנק.

מכשירים פיננסיים נגזרים

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק עיקרי.

במקרים בהם מחיר שוק מצוטט אינו זמין אומדן השווי ההוגן נערך תוך שימוש במודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר.

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

לרוב למכשירים פיננסיים בקטגוריה זו לא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

ח. חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי צפויים

המסגרת החשבונאית

הבנק מיישם את הנחיות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, וכן עמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו על ידי המפקח בהוראות הדיווח לציבור. הנחיות אלה קובעות, בין היתר, כי תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) - מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי.

הנחיות אלה מיושמות לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור ואשראי לממשלה.

הפרשה להפסדי אשראי צפויים: מדידה

הבנק קבע נהלים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני.

ככלל, אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון של אומדני פירעון מוקדם בהתאם לשיטות כמותיות שגיבש הבנק, ותוך התחשבות בצפי לביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה, ככל שרלוונטי. הפרשה שחושבה על בסיס קבוצתי בגין הלוואות מבוססת ככלל על יתרת החוב הרשומה, למעט ריבית שנצברה למועד הדיווח.

מדידת ההפרשה להפסדי אשראי מבוססת על חלוקת תיק האשראי של הבנק לקבוצות החולקות מאפייני סיכון דומים (תהליך המכונה "סגמנטציה"). תמצית גישת הבנק לסגמנטציה מתייחסת לתיקים, ענפי משק ולמערכים עסקיים כדלקמן: הבנק מפלח את האשראי לציבור לארבעה תיקים ראשיים כאשר כל תיק מחולק לקבוצות משנה: (1) אשראי עסקי-מסחרי בחטיבה העסקית; (2) אשראי מסחרי, המשקף בעיקר אשראי לעסקים קטנים, בחטיבה הבנקאית; (3) אשראי פרטי שאינו לדיוור ו- (4) אשראי לדיוור. ככלל, אשראי מסחרי מפולח לענפי משק, בעוד אשראי לאנשים פרטיים מפולח לקווי עסקים מרכזיים. בהתייחס לאשראי לדיוור מתבססת המדידה על מאפיינים ברמת ההלוואה הבודדת. בשלב הבא, הבנק מבחין בין אשראי תקין לבין אשראי בסיווג בעייתי.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי, כדלקמן: הפסדי עבר, הסתברויות לכשל, הפסדים בהינתן כשל, מסגרת מקיפה להתאמות איכותיות (Q Factor) ותחזיות מאקרו כלכליות לשנה אחת קדימה.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי מוערכת באחד משני המסלולים הבאים:

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

חובות לא צוברים, למעט אשראי לדיור, הינם חובות אשר הבנק סבור כי אינם חולקים מאפייני סיכון משותפים עם חובות צוברים, ולפיכך מעריך את ההפרשה בגינם על בסיס פרטני.

בהתייחס לחוב מסחרי שיתרתו החוזית (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי וביטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר, ההפרשה נאמדת בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה).

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

1. בסגמנטים שאינם לדיור, אמידת ההפרשה נעשית ככלל בשיטת שיעור ההפסד (Loss-rate). תהליך זה מבוסס בראשיתו על ממוצע הפסדי העבר בתיק, המיוצג על ידי מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs) החל משנת 2011 ועד לרבעון שקדם למועד הדיווח. הפסדי העבר מותאמים בהמשך התהליך בגין שורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון היקף הפסדי העבר, פרופיל הסיכון של קבוצות הסיכון, סיווג החוב, הרכב תיק האשראי, מצב הביטחונות, תיאבון הסיכון, ריכוזיות תיק האשראי, דירוגי הסיכון, מדיניות ונוהלי מתן האשראי של הבנק ותנאים נוספים. תהליך זה נועד להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לכיסוס עשויים להיות שונים מהתנאים ששררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. בשלב הבא משלב הבנק תחזיות סבירות וניתנות לכיסוס לשנה אחת, ולאחריה שב על פני שנה אחת למידע ההיסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי. בסופו של התהליך, מותאמת ההפרשה בגין אומדנים לגביית (recoveries) צפויות ביחס לחובות שנמחקו חשבונאית. שינויים באומדנים אלה מוכרים במועד התהוותם כנגד ההפרשה להפסדי אשראי.

ההפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת בגין מחויבויות אשר אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על ידי הבנק, ומבוססת על אותה הסגמנטציה שתוארה לעיל, תוך התחשבות באומדני הבנק ביחס לסבירות הניצול של הפריטים החוץ מאזניים השונים (היינו, מקדמי המרה לאשראי). אומדנים אלה מבוססים הן על ניסיון עבר שנצבר בבנק המצביע על שיעורי המימוש לאשראי והן על שיקול דעת סובייקטיבי. הפרשה זו מוצגת במאזן במסגרת התחייבויות אחרות.

תהליך זה מלווה בשיקול דעת משמעותי ובהנחות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להפסדי האשראי הצפויים.

2. בסגמנט אשראי לדיור, מודד הבנק את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס הסתברויות לכשל (Probability of Default) והפסד בהינתן כשל (Loss Given Default). תהליך זה מתחיל אף הוא ממידע היסטורי אשר מותאם בגין תנאים נוכחיים ותחזיות סבירות וניתנות לכיסוס לתקופה של שנה אחת. לאחר תקופה זו שב הבנק על פני שלוש שנים למידע היסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי. הפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת על בסיס אומדני הבנק ביחס להסתברות לניצול מסגרות האשראי המחייבות. שינויים בהפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, לרבות בגין הלוואות לדיור בסיווג לא צובר, מוצגות כהוצאה להפסדי אשראי בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי.

ניירות ערך מוחזקים לפדיון וחשיפות נוספות

ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בגין אגרות חוב בתיק לפדיון מבוססת על שיטת הסתברויות לכשל (Probability of Default) והפסד בהינתן כשל (Loss Given Default). הבנק אינו מכיר בהפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות חוב ממשלתיות מסוימות וסוכנויות אשר לגביהן סבור הבנק כי הסיכוי לאי תשלום הינו אפס.

בנוסף, חשיפת הבנק בגין ניירות ערך שהושאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר מתייחסת להסכמים אשר כוללים הוראות שימור ביטחון על ידי הצד הנגדי. בהקשר זה, קובע הבנק כי הציפייה לאי התשלום של בסיס העלות המופחתת של חשיפות אלה הינו אפס, אם הישות שהעבירה את הנכסים הפיננסיים לבנק מחדשת (replenish) באופן רציף את סכום הביטחון בתגובה לשינויים בשווי ההוגן. הבנק בודק באופן רציף שהישות עומדת בהוראה לשימור הביטחון וצופה באופן סביר (reasonably expects) שהלווה ימשיך לחדש את הביטחון לפי הצורך. יישום הכללים החדשים לא השפיע באופן מהותי על ההפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות החוב לפדיון.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בחירת נאותות ההפרשה בכללותה והשלמת תהליך כימותה

תהליך בחינת נאותות ההפרשה שזור במלאכת גיבוש רכיבים שונים באומדן ההפרשה להפסדי אשראי כגון: התאמות מידע היסטורי מתקופות עבר בגין תנאים נוכחיים, הערכת הסיכון של ענפי המשק השונים, תחזיות כלכליות לתקופות סבירות וניתנות לכיסוס, הערכת סכומי הגבייה הצפויים בגין חובות המצויים בקשיים פיננסיים אומדני גביות צפויות מסכומים שנמחקו חשבונאית בעבר ואומדן של פירעונות מוקדמים ביחס לתקופה החוזית של האשראי שניתן.

עם זאת, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי, וזאת על מנת להבטיח שאומדני ההפרשה בכל תקופת דיווח מייצגות נאמנה את מיטב ציפיות והערכות ההנהלה. לצורך זה, סוקרת ההנהלה יריעה רחבה של נתונים - הן גורמים הספציפיים ללווה והן גורמים הרלוונטיים לסביבת הפעילות בכללותה. במסגרת זו, בוחנת ההנהלה את אומדני ההפסד אל מול מידע ניהולי וכלכלי הקיים ברשותה. כמו כן, במסגרת כימות ההפרשה מחשב הבנק לעיתים תרחישים המייצגים נסיבות ומצבים אשר לדעת ההנהלה הינם במנדט הסבירות, ולהם מייחסת ההנהלה משקלות לצורך כימות האומדן הטוב ביותר.

ירידת ערך בגין אגרות חוב זמינות למכירה

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בגין אגרות חוב בתיק הזמין למכירה בכל מועד דיווח כאשר השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו המופחתת. בכל מצב כאמור, בוחן הבנק אם ישנה כוונה למכור את הנייר או אם הבנק מאמין כי יותר-סביר-מאשר-לא שהוא ידרש למכור את הנייר לפני השבת ערכו בספרים. אם התשובה חיובית - מלוא הפער שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן מוכר ברווח והפסד. אם התשובה שלילית - הבנק בוחן אם הירידה בשווי ההוגן נובעת מהפסדי אשראי או מגורמים אחרים, וירידת ערך אשר הבנק מעריך כי נובעת מהפסדי אשראי מוכרת באמצעות ההפרשה להפסדי אשראי, בעוד כל ירידת ערך אחרת מוכרת כנגד רווח כולל אחר. הפסד אשראי קיים כאשר הבנק לא צופה לקבל תזרימי קרן וריבית מספקים על מנת להשיב את מלוא העלות המופחתת של הנייר. ההפרשה בגין הפסדי אשראי מוגבלת לסכום שבו עולה העלות המופחתת של הנייר על שווי ההוגן. סכום ההפרשה מתעדכן מעלה או מטה בהתאם לשינויים בהערכות בתקופות עוקבות.

במסגרת הערכת הבנק בדבר קיומו של הפסד אשראי, בוחן הבנק נתונים, הערכות ופריטי מידע שונים. הקריטריונים המרכזיים לקביעה באם ירידת הערך נובעת מקיומו של הפסד אשראי מתייחסים הן לגורמים ספציפיים למנפיק והן לגורמים אחרים, כדלקמן:

- ירידה בדירוג האשראי
- אירועים משפטיים או רגולטוריים שליליים (למשל, הטלת מגבלה רגולטורית על המנפיק, המנפיק לא מצליח להשיג פטנט משמעותי או לעמוד בו)
- תשלומי ריבית או קרן שלא שולמו או אירוע של חדלות פירעון
- שינוי לרעה בציפיות המנפיק או האנליסטים ביחס לתפקודו העתידי של המנפיק
- עלייה במרווחי האשראי ברמת קבוצות דירוג
- שינויים חוקיים או רגולטוריים לרעה המשפיעים על ענף המנפיק
- הרעה משמעותית בסביבת השוק שעלולה להשפיע על שווי הבטוחות (למשל, ירידת מחירי הנדל"ן)
- הרעה משמעותית בתנאים הכלכליים
- שיבוש במודל העסקי כתוצאה משינויים בטכנולוגיה או מתחרים חדשים בתעשייה

בהתאם לכללים החדשים, הבנק אינו מתחשב לעניין זה במשך הזמן שבמהלכו השווי ההוגן של הנייר היה נמוך מעלותו.

במקרים בהם הבנק החליט לבצע בדיקה כמותית תבצע הבחינה באמצעות שיטת PD LGD. במסגרת בחינה זו תבוצע השוואה של היוון תזרימי המזומנים אל מול השווי ההוגן ואל מול העלות המופחתת. במצב בו היוון תזרימי המזומנים הצפויים נמוך מהעלות המופחתת יוכר ההפרש כהפרשה להפסדי אשראי. במקרה בו השווי ההוגן של האיגרת גבוה מסכום היוון תזרימי המזומנים תוכר הפרשה עד לרצפת השווי ההוגן.

במקרה בו הבנק צופה כי האיגרת בלתי ניתנת לגבייה יוכר סכום ההפרשה להפסדי אשראי כמחיקה חשבונאית.

זיהוי וסיווג חובות בעייתיים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתיים ולסיווג חובות כלא צוברים (ראה הגדרה בסעיף קטן (1) להלן) הכנסות ריבית. בהתאם לנהלים אלה הבנק מסווג את יתרת החובות הבעייתיים המאזניים ואת הפריטים החוץ מאזניים לסיווגים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חובות לא צוברים סווגו והוצגו בתקופות שקדמו ל-1 בינואר 2022 כחלק מחובות פגומים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק מיישם, החל מיום 1 ביולי 2017, את העדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". העדכון מתייחס בעיקר לקביעת סיווג של חוב המתבססת על יכולת התשלום של החייב כלומר, החוזק הצפוי של מקור ההחזר הראשוני של החוב וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים כגון: ביטחונות וערבים. מקור החזר ראשוני - מקור מזומנים יציב לאורך זמן אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב. על מנת שמקור החזר יוכר כמקור החזר ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת אשר ישמש לפירעון כל התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם.

חובות בפיגור נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 365/366 ימים. החל מיום 1 בינואר 2022, בעקבות יישום הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי, הלוואות לדיור מנוהלות בהתאם לימי פיגור קלנדריים, בעוד שבתקופות קודמות נקבע מצב הפיגור של הלוואות לדיור בהתאם לשית עומק הפיגור לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314.

לצורך סיווג וטיפול באשראי בעייתי (לרבות רישום מחיקה חשבונאית), הבנק מבחין, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, בין:

1. אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית (וללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי וביטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח ומעלה, למעט חריגים מסוימים: אשראי כאמור מסווג בעיקר על בסיס יכולת התשלום של החייב כמתואר לעיל, תוך הבחנה בין חולשות פוטנציאליות לבין חולשות קיימות או מוגדרות היטב. חוב מסווג כלא צובר כאשר צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב, וזאת בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים כגון: מצב הפיגור של החוב, מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, מצב הביטחונות, מצבו הפיננסי של הערבים ועוד. חוב מסווג כלא צובר בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. חוב "מובטח היטב" כאשר הוא מובטח על ידי ביטחון באמצעות שעבוד של רכוש מוחשי או אישי, לרבות ניירות ערך, שערך המימוש שלו מספיק לפירעון החוב (לרבות ריבית שנצברה) או ערבות של צד בעל אחריות פיננסית מוכחת. חוב "נמצא בתהליכי גביה" אם גבייתו מתנהלת באופן תקין באמצעות הליך משפטי או, בנסיבות המתאימות, מאמצי גביה שאינם משפטיים אך צפוי שיביאו בעתיד הקרוב לפירעון החוב או להחזרתו למצב צובר.

אשראי חוץ מאזני מסווג כתלות בהסתברות מימוש ההתחייבות התלויה וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה המתאימה.

2. אשראי לאנשים פרטיים, אשראי לדיור ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית (כהגדרתה לעיל) נמוכה מ-1 מיליון, למעט חריגים מסוימים: אשראי כאמור מסווג על בסיס מצב הפיגור ובהתאם לתסמינים שליליים מסוימים שמוגדרים ומופעלים מיכונית. אשראי לדיור מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר.

חוב בעייתי בארגון מחדש

חוב אשר פורמאליט עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סמנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בקשיים פיננסיים;
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה יקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק ח';
- ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.
- לחייב הוענק ויתור גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית וזאת בהתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:
- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה) בהתאם לתנאים החוזיים;
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות כשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחיה בתשלומים אינה מהותית.

בהתאם להנחיות בנק ישראל, כאשר חוב, שלא נחשב בעבר כחוב לא צובר, מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, ללא מחיקה חשבונאית חלקית, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש כתוצאה מהשינוי בשיטת מדידת ירידת הערך.

ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כאמור עד שישולם במלואו למעט בגין אשראי לדיו. עם זאת, חוב שאורגן מחדש (ללא ויתור על קרן) ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש (תהליך המכונה "ארגון מחדש עוקב") וזאת בתנאי שהחייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב ושבהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב, במקרה זה החוב בארגון מחדש העוקב לא יסווג עוד כארגון מחדש של חוב בעייתי. סעיף זה חל על ארגונים מחדש שבוצעו או חודשו החל מיום 31 בדצמבר 2016.

חוב ששונן תנאיו בארגון מחדש של חוב בעייתי יכול להיות מסווג כחוב צובר או שאינו צובר במועד השינוי. ככלל, חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש של חוב בעייתי באופן שגורם לכך שקיים ביטחון סביר שהחוב יפרע (קרן וריבית) ויבצע בהתאם לתנאים החדשים, אינו נדרש להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים על ידי הערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ושל יכולת ההחזר לפי התנאים החדשים. ההערכה כוללת בחינה של ביצועי פירעון נמשכים היסטוריים של החייב למשך תקופה של 6 חודשים לפחות. בהתאם, חוב אשר תנאיו שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, ואשר סווג באופן נאות כחוב צובר לפני הארגון מחדש, יכול להמשיך לצבור ריבית בתנאי שלאחר הארגון מחדש: (1) הגביה של הקרן ושל הריבית בהתאם לכללים החדשים מובטחת באופן סביר, בהתבסס על ניתוח אשראי עדכני ומבוסס היטב; (2) יש לחייב היסטוריית ביצועי פירעון נמשכים לתקופה סבירה לפני שינוי התנאים, שלא מסתמכת באופן בלעדי על תשלומי ריבית בלבד; ו-(3) הארגון מחדש משפר את סיכויי הגבייה של ההלוואה בהתאם ללוח פירעון סביר.

סיווג של חוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אינו גורם אוטומטית לכך שיהיה צורך לסווג את החוב בסיווג בעייתי. עם זאת, במועד שינוי התנאים, יש לבצע הערכה מעודכנת של הסיווג הנדרש. כל הגורמים הרלוונטיים, כולל היקף הקשיים הפיננסיים של החייב, צריכים להילקח בחשבון כאשר מבצעים את הערכת הסיכון. סיווג החוב כתקין או כבעייתי יבוצע בהתאם לנוהלי הבנק.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החל מיום 1 בינואר 2022, הכללים שמתוארים לעיל חלים גם על אשראי לדיוור, בהתאמות הנדרשות. ככלל, פריסה או מחזור של הלוואה לדיוור שהינה בכשל אשראי תוגדר כחוב בעייתי בארגון מחדש. הוא הדין לגבי ארגון מחדש הכולל פריסת חוב פיגורים. הבנק יישם הוראות אלה, גם בגין ארגונים מחדש שבוצעו לפני 1 בינואר 2022 וטרם נפרעו. בנוסף, עם כניסתן לתוקף של ההוראות האמורות, עדכן הבנק את הסיווג של יתרת הפתיחה לתקופת הדיווח של החובות בסיווג ארגון מחדש של חוב בעייתי והתאימו לכללים החדשים, באופן שבו חובות שהיו מסווגים ל-31 בדצמבר 2021 כארגון מחדש צובר סווגו מחדש בהתאם לכללים החדשים כחובות תקינים או בעייתיים, ובהתאם חושבה בגינם הפרשה להפסדי אשראי צפויים בהתאם לכללים שתוארו לעיל.

להתייחסות בנושא עדכון תקינה 2022-02 ASU בדבר ארגון מחדש של חובות בעייתיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת האשראי ראה [סעיף \(כה.2\)](#) להלן.

החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר

חוב לא צובר חוזר להיות מסווג כחוב צובר בהתקיים אחד מהמצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בתהליכי גביה.

בנוסף, כדי להחזיר למצב צובר הלוואה לא צוברת שעברה באופן פורמלי ארגון מחדש של חוב בעייתי, יש לבצע ניתוח אשראי עדכני ומתועד היטב, התומך בחזרה למצב צובר בהתבסס על המצב הכספי של החייב וסיכויי החזר בהתאם לתנאים המעודכנים. הניתוח מביא בחשבון את ביצועי הפירעון ההיסטוריים הנמשכים של החייב למשך תקופה סבירה לפני שהחוב יחזור לצבור הכנסות ריבית, אך יכול להביא בחשבון תשלומים שבוצעו במשך תקופה סבירה לפני הארגון מחדש אם התשלומים עקביים לתנאים המעודכנים. תקופה של ביצועי פירעון נמשכים בדרך כלל תימשך לכל הפחות 6 חודשים ליום ביצוע הבדיקה. יציאה מסיווג לא צובר תלווה בסיווג החוב כתקין או כבעייתי בהתאם לנוהלי הבנק.

בהתאם לכך, נכון ל-1 בינואר 2022 סווגו חובות בהיקף של כ-317 מיליון ש"ח מחובות פגומים לחובות צוברים תחת אחת מהקטגוריות: נחות, השגחה מיוחדת ותקין, בגין מדינה הפרשה בסך של כ-150 מיליון ש"ח מהפרשה פרטנית להפרשה קבוצתית (ההכנסה שנוצרה מהקטנת הפרשות להפסדי אשראי שנרשמה ב-1 בינואר 2022 בגין חובות שסווגו בקטגוריית תקין אינה בסכום מהותי).

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כלא צובר מפסיק הבנק לצבור בגינו הכנסות ריבית. כמו כן, במועד סיווג החוב כלא צובר מבטל הבנק את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו והכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כלא צובר. לגבי חובות צוברים שנבחנו ומפורשים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיוור, אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק את צבירת הכנסות הריבית.

מחיקה חשבונאית

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

- כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנס אינה מוצדקת או חוב שבגינו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים בדרך כלל כתקופה העולה על שנתיים).
- במקרה של חוב שגבייתו מותנית בביטחון, כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזוהה כאינו בר גביה יימחק מיידית כנגד הפרשה להפסדי אשראי.
- חובות בעייתיים שנבחנו קבוצתית (היינו, אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית כהגדרתה לעיל נמוכה מ-1 מיליון ש"ח, למעט חריגים מסוימים) ותקופת הפיגור הינה 150 יום או יותר וזאת למעט במקרה של חובות בארגון מחדש, לגביהם נבחן הצורך במחיקה במיידית. בנוסף, לגבי חובות בעייתיים בארגון מחדש שנבחנו קבוצתית וכשלו, תבוצע מחיקה כאשר החוב נמצא בפיגור של 60 ימים או יותר ביחס לתנאי הארגון מחדש, בלויית סיווג לא צובר. בהתייחס לאשראי לדיוור, יש לבצע הערכה עדכנית של שווי הביטחון לא יאוחר מהמועד שבו החובות הפוכים לחובות בפיגור של 180 יום או יותר, ולמחוק חשבונאית את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה).

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי שנקבעו בנושא 310 בקודיפיקציה בדבר "חובות" ובנושא 326 בקודיפיקציה בדבר "מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי", בהתאמות הנדרשות וכפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. הבנק התאים את מתכונת הגילוי בהתאם לכללים החדשים, וסיווג מחדש מספרי השוואה ככל שנדרש.

ט. ניירות ערך

1. ניירות הערך בהם משקיע הבנק מסווגים לארבעה תיקים כדלקמן:

א. אגרות חוב מוחזקות לפדיון

אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי הערך הנקוב בתוספת ריבית והפרשי הצמדה ושער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי ירידת ערך כמפורט [בסעיף \(ח\)](#) לעיל.

אגרות חוב זמינות למכירה

אגרות חוב אשר לא סווגו כמוחזקות לפדיון או למסחר. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות המופחתת בניכוי עתודה למס, נזקפים לסעיף נפרד בהון, במסגרת רווח כולל אחר. ירידת ערך נזקפת לדוח רווח והפסד, כמפורט [בסעיף \(ח\)](#) לעיל.

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה שיועדו כמגודרות בגידור שווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד במשך תקופת הגידור בגין הסיכון המגודר.

ב. ניירות ערך למסחר

ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שמומשו וטרם מומשו נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. מניות שאינן למסחר

מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי עלות בניכוי ירידת ערך בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

2. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו כגון מכשירים פיננסיים מגובי נכסים כגון CMO, MBS, CLO, CDO (למעט מכשירים באיכות אשראי גבוהה) מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית (הריבית העתידית שכוללת גם שינויים צפויים עתידיים), תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

4. שווי הוגן

לגבי קביעת שווי הוגן ראה [סעיף \(ז\)](#) לעיל.

5. ירידת ערך

לעניין טיפול בירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה או מוחזקות לפדיון ראה [סעיף \(ח\)](#) לעיל.

מניות שאינן למסחר שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - הבנק מבצע בחינה איכותית על מנת להעריך אם חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות ובמידת הצורך מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת ערך.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים נגזרים לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ, סיכונים ריבית וסיכונים מדד, וכן מבוצעת פעילות בנגזרים שלא לצורכי גידור לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

חשבונאות גידור

כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שלעיל, הבנק מיעד מכשירים פיננסיים מסוימים כגידורי שווי הוגן, כגידורי תזרים מזומנים וכן גידורי מטבע חוץ. במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור. התייעוד כולל: מכשיר מגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר והשיטה להערכת אפקטיביות הגידור.

1. גידור שווי הוגן

הבנק מיעד מכשירים נגזרים כמגדרים את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות. שינויים בשווי ההוגן של נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים באופן שוטף לדוח רווח והפסד ומוצגים באותו סעיף בו מוצגות השפעות הפריט המגודר. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן שניתן ליחס אותם לסיכון המגודר, נזקפים לדוח רווח והפסד.

2. גידור תזרים מזומנים

הן הבנק והן חברת הבת בארה"ב מיעדים מכשירים נגזרים כמגדרים את החשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים עתידיים צפויים שניתן ליחס לסיכון מסוים. שינויים בשווי ההוגן של נגזר שיועד לגידור תזרים מזומנים נזקפים לרווח כולל אחר.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

3. גידור פעילות חוץ - ראה [סעיף \(ד\)](#) לעיל.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

נגזרים אחרים

מכשירים נגזרים שאינם משמשים לצרכי גידור, נמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה נזקפים מיידית לרווח והפסד.

נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזרה המארח ומטופלים בנפרד כמכשירים נגזרים בהתאם להוראות תת נושא 10-815 בקודיפיקציה אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החזרה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו- (ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

מכשירים נגזרים משובצים שהופרדו מוצגים במאזן יחד עם החזרה המארח ושינויים בשוויים ההוגן נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחזרה המארח), הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (re-measurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או שינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

שווי הוגן

בדבר קביעת שווי הוגן ראה [סעיף \(ז\)](#) לעיל.

החל מה-1 בינואר 2021 מיישם הבנק את עדכון תקינה ASU 2020-01 בדבר "יחסי הגומלין בין נושא 321 ונושא 323.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתת נושא 10-860 בקודיפיקציה בדבר, העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו, העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו.

בהקשר זה, לזכות משתתפת יש את כל המאפיינים הבאים: (1) מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם; (2) ממועד העברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם, מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות; (3) לזכויותיהם של כל אחד מהזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחר; וגם (4) לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

במידה וההעברה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. הפער בין התמורה לשווי של הנכס הנגרע מהספרים יוכר בדוח רווח והפסד. במידה וההעברה אינה עומדת בתנאים לטיפול כמכירה, היא תטופל כחוב מובטח. הנכסים הפיננסיים ימשיכו להירשם במאזן של הבנק ללא שינוי בשווי שלהם והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקאות השאלת ניירות ערך

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך. הם אינם נגרעים מהמאזן וממשיכים להיות מוצגים בסעיף ניירות ערך, וכנגדם הפיקדון שלהבטחת השכנתו שועבדו אותם ניירות ערך מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו במסגרת הסכמי רכש חוזר" או בסעיף "ניירות ערך שנשאלו במסגרת הסכמי רכש חוזר", לפי העניין ובהתאם לשווים ביום ביצוע העסקה.

הבנק עוקב אחר שינויים בשווי ההוגן על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת במסגרת הכנסות (הוצאות) ריבית נטו.

בהתאם להוראות המפקח, עסקאות השאלה או שאילה לא מובטחת של ניירות ערך שבהן השואל אינו מעביר לתאגיד הבנקאי מרווח ביטחון (מרג'ין) המתייחס ספציפית לעסקת השאלת ניירות ערך, מטופלות באופן הבא:

- א. השאלה לא מובטחת של אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר או מהתיק למסחר - כאשר הבנק משאיל ניירות ערך הוא גורע את ניירות הערך שהושאלו ומכיר באשראי בגובה שווים בשוק של ניירות הערך ביום ההשאלה. בתקופות עוקבות, הבנק מודד את האשראי באותו אופן בו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. הכנסות על בסיס צבירה מוכרות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי השוק (שאינם שינויים בבסיס צבירה) מסווגים כהכנסות מימון שאינן מריבית במקרה שמדובר בניירות ערך למסחר ומניות שאינן למסחר או ברווח כולל אחר כאשר מדובר באגרות חוב זמינות למכירה. בתום ההשאלה הבנק גורע את האשראי ומכיר מחדש בנייר הערך.
- ב. שאילה לא מובטחת של ניירות ערך - כאשר הבנק שואל נייר ערך בעסקת שאילה לא מובטחת, הבנק מכיר בנייר הערך ופיקדון כנגדו, בגובה שווי השוק של נייר הערך שהתקבל במועד השאילה. ניירות הערך כאמור מסווגים בתיק למסחר. בתקופות עוקבות, שינויים בתקופת הדיווח הנובעים משינויים בשווי השוק של הנייר מסווגים כהכנסות מימון שאינן מריבית. כאשר הבנק מוכר בחסר נייר ערך ששאל, בכל מועד דיווח הבנק מכיר בהכנסות מימון שאינן מריבית את ההפרש, רק אם הוא חיובי, בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך שנמכר בחסר, לבין היתרה בגין עסקת השאילה הלא מובטחת הכלולה בסעיף פיקדונות.

סילוק התחייבות

הבנק גורע התחייבות אם היא סולקה. התחייבות סולקה בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (1) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבות בגין ההתחייבות או (2) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות - תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פנסיה הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פנסיה להטבה מוגדרת הבנק מביח לספק בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פנסיה בשנים שלאחר שהעובד יפרוש. סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית אשר כוללת בין היתר את משך חייו של העובד או שאריו, את מספר שנות השירות שסיפק העובד והשכר של העובד בשנות העבודה שקדמו לפרישה.

הגדרות:

- שיעור להיוון ההתחייבויות בגין זכויות עובדים - שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים של הבנק מבוסס על תשואות השוק בהתאם לחלופה שהבנק בחר מתוך החלופות שנקבעו על ידי בנק ישראל לפיהם העקום מורכב מתשואות אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב.
- רווח/הפסד אקטוארי - השינוי בערך של מחויבות חזויה או של נכסי תכנית הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער או שנובע משינוי בהנחה אקטוארית.
- תשואה חזויה על נכסי תכנית - הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה.
- מחויבות בגין הטבה חזויה - הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן בהתאם לנוסחת ההטבה של התכנית.
- עלות פנסיה נטו - הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פנסיה לתקופה מסוימת. עלות זו כוללת עלויות שנזקפות לרווח והפסד: עלות שירות, עלות ריבית, תשואה חזויה על נכסי תכנית והפחתה של רווח/הפסד אקטוארי ועלויות שנזקפות לרווח כולל אחר: רווח והפסד אקטוארי.

רווחים והפסדים אקטואריים שנרשמים במסגרת הרווח הכולל נובעים בין היתר: משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון.

משינויים שנובעים מכך שהניסיון בפועל שונה מההנחה האקטוארית ששימשה לחישוב ההתחייבות. מהפער בין התשואה החזויה לתשואה בפועל על נכסי התכנית.

רווחים והפסדים אקטואריים, כמפורט להלן, מופחתים בשיטת הקו ישר על פי תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית. כאשר כל או כמעט כל משתתפי התכנית לא יהיו פעילים עוד, תוחלת החיים הממוצעת הנתרת של העובדים הלא פעילים תשמש במקום תקופת השירות הממוצעת הנתרת.

המחויבות בגין ההטבה החזויה במאזן נרשמת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. כאשר המחויבות בגין ההטבה החזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית תרשם במאזן התחייבות בגובה הפער האמור. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין ההטבה החזויה, ירשם במאזן נכס בגובה הפער האמור.

הבנק מבצע מדידה אקטוארית על בסיס רבעוני.

הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו. התכנית מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבון של העובד. בתכנית זו ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבון של אותו משתתף. במקרה זה עלות ההטבה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

הטבות אחרות לאחר פרישה

הבנק צובר את ההתחייבות לאורך תקופת העסקה בהתאם לתנאים שנקבעו.

היעדרויות בתשלום

הבנק צובר התחייבות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות אם כל התנאים הבאים מתקיימים:

- מחויבות הבנק מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו.
- המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- תשלום התגמול צפוי.
- הסכום ניתן לאומדן סביר.

חופשה

ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף ללא שימוש בשיעורי היוון והנחות אקטואריות. שינויים בהתחייבות נזקפים מידיית לדוח רווח והפסד.

חופשת יובל

לצורך חישוב ההתחייבות בגין ימי חופשת יובל מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות. שינויים בהתחייבות בגין ימי חופשת יובל, נזקפים מידיית לדוח רווח והפסד.

מחלה

הבנק צובר את ההתחייבות כהיעדרויות המזכות בפיצוי. לצורך חישוב ההתחייבות נעשה שימוש בשיעורי היוון והנחות אקטואריות. שינויים בהתחייבות נזקפים מידיית לדוח רווח והפסד.

סילוקים

הבנק מכיר ברווחים או הפסדים בגין סילוקים בתוכניתו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתייחסים לתכנית יהיו, באופן מצטבר במשך השנה, גבוהים מסך עלות השרות ועלות הריבית השנתיות. גובה ההפסד מחושב בהתאם לשיעור שבו קטנה המחויבות האקטוארית כתוצאה מהסילוק, מוכפל ביתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים הצבורים ברווח כולל אחר.

עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות תשלום מבוסס מניות הינן עסקאות בהן הבנק מקבל שירותים מהעובד והתמורה ניתנת במכשירים הוניים. הבנק ככלל מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי מניות שהוא מעניק לעובדיו במועד בו נצרכים השירותים. בגין מענקים עם תנאי ביצוע תוכר הוצאה אם צפוי (Probable) שתנאי הביצוע יתקיימו. הבנק מכיר בגידול מקביל בהון או בהתחייבות כתלות באם מדובר במענק הוני או התחייבות. מענקים הוניים נמדדים על בסיס השווי ההוגן של המכשירים הוניים שהונפקו, במועד ההענקה. מדידת עלות המכשירים הוניים אשר מוענקים לעובדים הינה בהתאם לשווי ההוגן במועד ההענקה (grant date) של המכשירים הוניים, אשר הבנק מחויב להנפיק במועד בו העובדים ישלימו את השירות הנדרש וכל יתר התנאים הדרושים על מנת להרוויח את הזכות ליהנות מן המכשירים הוניים (למשל, לממש אופציות). אומדן זה מבוסס על מחיר המניה ופרמטרים רלוונטיים אחרים (כגון התנודתיות הצפויה), במועד ההענקה. אם מענק דורש ביצוע של תנאי שוק, תנאי ביצוע או תנאי שירות, אחד או יותר, עלות התגמול מוכרת רק אם תנאי השירות הנדרש הושגו. הבנק לא מכיר בהוצאה בגין מענקים שחולטו בשל אי עמידה של העובד בתנאי שירות או תנאי ביצוע.

מענקים התחייבותיים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה וההתחייבות נמדדת מחדש עד מועד הסילוק. השפעות המס הקשורות לעסקאות תשלום מבוסס מניות מוכרות בעת סילוק (או פקיעה) דרך רווח והפסד.

לפרטים אודות הנפקת כתבי אופציה ראה [ביאור 24.א](#).

קיזוז נכסים והתחייבויות

י.ג.

הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (Determinable Amounts).

הבנק מקיזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "עמלות".

הבנק מקיזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר התחשבות נטו (master netting arrangement) לצורך חישוב חבות הלקוח המוצגת בביאורים השונים בלבד. במאזן לא מבוצע קיזוז כאמור.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ד. בניינים וציוד

הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למצב הפעלה באופן אליו התכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

בניינים המוחזקים למכירה, מוצגים לפי הערך בספרים או שווי הוגן שלהם בניכוי עלויות מכירה, כנמוך שבהם.

רווח או הפסד ממכירת רכוש קבוע נכלל בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף, נגרע מהספרים.

עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות תוכנה

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף זה את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

תוכנות אשר נרכשות נמדדות לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בקשר עם פיתוח והתאמה של תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם ואך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, צפויה הטבה כלכלית עתידית ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. כמו כן קבע הבנק סף מהותיות בסך 750 אלפי ש"ח להיוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנות. עלויות שהונו כוללות עלויות ישירות של חומרים, שירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. עלויות עוקבות בגין תוכנה מהוונות רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

פחת

הפחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר בהתאם לאורך החיים השימושי של הנכס וזאת החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש. הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע שנקבע לו אורך חיים שונה. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושי שלהם לפי התקופה הקצרה יותר.

האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהאומדנים הנוכחיים אינם נאותים עוד ומותאמים בעת הצורך.

בקשר עם ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה [סעיף נכס](#) להלן.

גריעה

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע הינם הפער שבין התמורה מגריעת הנכס לערכו של הנכס בספרים. פער זה ירשם בנטו בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

חכירות

חוזים לרבות זכויות חכירה של קרקעות ממנהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים, המקנים לבנק שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום הערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלה אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים) ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין החכירה בתוספת עלויות ראשוניות ותשלומי חכירה מראש ובניכוי תמריצים שהתקבלו. לגבי חכירות תפעוליות תרשם התחייבות ונכס זכות שימוש במידה ותקופת החכירה עולה על 12 חודשים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבות בגין חכירה (תפעולית ומימונית) נמדדת בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. כמו כן, הבנק בוחן נכס זכות שימוש (בגין חכירה תפעולית ומימונית) לצורך ירידת ערך בהתאם להוראות תת נושא 35-10-360 בקודיפיקציה בדבר ירידות ערך בגין רכוש קבוע.

תקופת החכירה, היא התקופה שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, אם וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

הבנק בחר בהקלה הפרקטית שלא להפריד רכיבים שאינם חכירה, כגון שירותים או תחזוקה אלא לטפל בהם כרכיב חכירה יחיד.

דמי חכירה

דמי חכירה ששולמו מראש למנהל מקרקעי ישראל בגין חכירות תפעוליות נזקפים לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת החכירה. תשלומי שכירות קבועים ומשתנים נזקפים לרווח והפסד בתקופה בגינה שולמו.

10. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית על פני אורך החיים הצפוי של המכשיר המונפק.

11. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות בהתאם להערכת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, ובהתבסס על הערכות היועצים המשפטיים.

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות הינו על פי הוראות המפקח על הבנקים שמסווגות את התביעות שהוגשו כנגד הבנק לשלוש קבוצות, בהתאם להסתברות התממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- סיכון צפוי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים וניתן גילוי בהתאם למהותיות.
- סיכון אפשרי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו בדרך כלל לא נכללות הפרשות בדוחות הכספיים וניתן גילוי בהתאם למהותיות.
- סיכון קלוש - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

יתכנו מקרים, בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, טרם ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית, וזאת בטרם חלפו 4 רבעונים (כולל דוח שנתי אחד) ממועד הגשת התביעה. בגין תביעות הנכללות בקבוצה זו, לא מבוצעת הפרשה וניתן גילוי בהתאם למהותיות.

כמו כן, הקבוצה חשופה לדרישות משפטיות שטרם הוגשה בגינן תביעה והובאו לידעת הקבוצה. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח של הטענות לגופן. התוצאה בפועל, אם וככל שתוגש תביעה, עשויה להיות שונה מההערכה שנעשתה טרום הגשת התביעה.

תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ומבוצעת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

כביאור 26 בדבר התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ניתן גילוי לתובענות כנגד הבנק וחברות מאוחדות שהסכום הנטען בהן מהותי. סף המהותיות נקבע כגבוה מבין 0.5% מהון הבנק או 5% מהרווח השנתי הנקי של הבנק.

בנוסף ניתן גילוי לסכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. ערבויות

ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בהתאם לתנאים שנקבעו בכתב הערבות. ההתחייבות בגין הערבות מוכרת בספרים בסכום שווה ההוגן גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם, במועד ההכרה לראשונה, נדרש הבנק להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות, ההתחייבות בגין הערבות תימדד לפי הגבוה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה. ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון.

יח. מיסים על ההכנסה

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". הדוחות הכספיים כוללים מיסים שוטפים ומיסים נדחים.

מיסים שוטפים

מיסים שוטפים הינם סכומי המיסים ששולמו או צפויים להיות משולמים (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים וחוקי המס אשר נחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. הוצאות המיסים השוטפים כוללים גם את השינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

מיסים נדחים

התחייבויות מיסים נדחים ונכסי מיסים נדחים נוצרים בגין הפרשים זמניים והפסדים מועברים הקיימים בסוף תקופה. המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על שיעורי המס ועל חוקי המס אשר נחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות".

הבנק מכיר בהתחייבות מיסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים החייבים במס אלא אם התחייבות מיסים נדחים נובעת מהפרשים הקשורים למוניטין שאינו מופחת לצורך מס או מהתחייבות מיסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנובעים מהשקעה בחברות בנות מקומיות עד ליום 31 בדצמבר 2016. החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק מכיר בהתחייבות מיסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנצברו ממועד זה בגין חברות בנות מקומיות. הבנק אינו מכיר בהתחייבות מיסים נדחים בגין ההשקעה בחברות זרות מאחר וקיימת לו הכוונה והיכולת להשקיע מחדש את הרווחים הלא מחולקים לתקופה בלתי מוגדרת.

נכס מיסים נדחים יוכר רק אם נראה שההפרש הזמני יתהפך בעתיד הנראה לעין. עם ההכרה בנכס יש לקבוע האם קיים רווח עתידי חייב במס אשר כנגדו ניתן יהיה לנכות את ההפרש. במקביל מכיר הבנק בהפרשה נפרדת - Valuation Allowance, עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. שינויים עוקבים ב-Valuation Allowance יוכרו ברווח והפסד בתקופה השוטפת גם אם ההפרשה הוכרה לראשונה בהון.

הבנק מסווג הכנסות והוצאות ריבית בגין מיסים על הכנסה וקנסות לרשויות המס בסעיף מיסים על הכנסה.

קיצוז נכסים והתחייבויות בגין מיסים נדחים

הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות בגין מיסים נדחים כפי המפורט [בסעיף \(יג\)](#) לעיל.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשות עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת. הבנק מיישם את כללי ההכרה והמדידה שנקבעו במסגרת ASC 740.

יט. רווח למניה

הבנק מציג את נתוני הרווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות של הבנק. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. דיווח על מגזרי פעילות

א. מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי.

ב. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, בנק שמגזרי הפעילות שלו בהתאם לגישת ההנהלה שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה. מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. דיווח מגזרי הפעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשייך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל בסעיף "אחר והתאמות".

כא. עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לטיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא.

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

כב. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

1. הבנק בוחן את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בנכסים שאינם פיננסיים (כגון: בניינים וציוד, השקעות בחברות כלולות ונכסים לא מוחשיים למעט מוניטין ולמעט עלויות תוכנה בפיתוח עצמי) כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות, המצביעים על כך שנכסיו במאזן מוצגים בסכום העולה על סכום בר השבחה שלהם. הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של נכס לא שוטף אינו בר השבחה ועולה על שווי ההוגן. כלומר סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנכס מהשימוש בנכס וממימושו נמוך מהערך שלו בספרים. במקרה זה יכיר הבנק בהפסד מירידת ערך בגובה הפער שבין ערכו של הנכס בספרים לבין שווי ההוגן. הפסד זה ייזקף לדוח רווח והפסד.

כאשר מוכר הפסד כאמור, הערך בספרים לאחר ירידת הערך מהווה בסיס עלות חדש. ההפסד שהוכר לא יבוטל בתקופות עוקבות גם אם תתרחש עליית ערך.

2. ירידת ערך מוניטין

הבנק בוחן את האפשרות לקיומה של ירידת ערך אחת לתקופה או בהתרחש אירועים או שינויים בנסיבות המצביעות על כך. ירידת ערך מוניטין תוכר בגובה הפער שבין השווי ההוגן של היחידה המדווחת לבין הערך שלה בספרים. ההפסד מירידת הערך לא יעלה על סכום המוניטין שהוקצה ליחידה המדווחת.

3. ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

הבנק בוחן נכסים בלתי מוחשיים אשר נותרו מפרויקט תוכנה לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת השבחה.

להלן דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת ערך:

- א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- ד. העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך כאשר הערך בספרים אינו בר השבה ועולה על השווי ההוגן. הפסד מירידת ערך שהוכר לא יבוטל בתקופה מאוחרת יותר גם אם מתרחשת עליית ערך.

4. ירידת ערך של השקעות בחברות כלולות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. במקרה זה תבוצע בחינה האם מדובר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, וזאת בהתבסס על משך הזמן שבו השווי ההוגן של ההשקעה נמוך מערכה בספרים וחומרת ירידת הערך, מצבה הכספי של החברה המוחזקת וכן הכוונה והיכולת של התאגיד הבנקאי להחזיק בהשקעה עד למועד שבו לא צפוי שההשקעה תימכר בהפסד. ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, תוכר בדוח רווח והפסד ולא תבוטל בתקופות עוקבות.

5. נכסים לא שוטפים מוחזקים למכירה

נכס לא שוטף (או קבוצת מימוש) יסווגו כמוחזקים למכירה כאשר ההנהלה מתחייבת לתכנית פעילה למכירת הנכס, הנכס זמין למכירה מיידית במצבו הנוכחי, צפוי כי מכירת הנכס תושלם בתוך שנה אחת והנכס משווק באופן פעיל לצורך המכירה.

הנכס (או קבוצת המימוש) יוצג לפי הנמוך מבין הערך בספרים או שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה. הפסד מירידת ערך המוכר בעת הסיווג לראשונה של נכס כמוחזק למכירה וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש נזקפים לרווח והפסד. רווחים מעליית ערך מוכרים עד לסכום המצטבר של ההפסדים מירידת ערך שנרשמו מאז שהנכס סווג כמוחזק למכירה. נכס בר פחת המסווג כמוחזק למכירה לא יופחת כל עוד מסווג כמוחזק למכירה.

ג. רכישת מניות הבנק על ידי הבנק

בעת רכישת מניות הבנק על ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. כאשר המניות נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

ד. תקני חשבונאות חדשים, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים שיושמו לראשונה

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. יישום לראשונה של כללים חדשים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL) והוראות נוספות שפרסם הפיקוח על הבנקים

כללי

הוראות המפקח על הבנקים מאמצות את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (Current Expected Credit Losses - CECL), כפי שפורסמו בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) בדבר "מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי". הכללים החדשים מציגים מתודולוגיה חדשה לרישום הפסדי אשראי, אשר בעיקרה מביאה להכרה מוקדמת יותר בהפסדי אשראי.

מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, וחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. זאת, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים. השינויים העיקריים הנובעים מיישום הכללים החדשים הינם כדלקמן:

- ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה.
- מדידת ההפרשה להפסדי אשראי מתבססת על חלוקת תיק האשראי של הבנק לקבוצות החולקות מאפייני סיכון דומים.
- באומדן ההפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש במידע צופה פני עתיד אשר משקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי חלים על אשראי, לרבות הלוואות לדיור, אגרות חוב המוחזקות לפדיון וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות.
- חל שינוי בתנאים ובאופן רישום ירידות ערך של אגרות חוב זמינות למכירה.
- עדכון כללי הסיווג והמחיקה החלים על אשראי לדיור: סיווג הלוואות לדיור שנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר כהלוואות שאינן צוברות ריבית, בחינת הצורך לסווג הלוואות לדיור כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי ודרישה לביצוע מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 180 יום או יותר בגין הלוואות לדיור בביטחון נכס למגורים. בסכום חלק יתרת החוב הרשומה העודף על השווי של הביטחון.
- תיק האשראי יוצג תוך הבחנה בין אשראי צובר ושינוי צובר, באופן שהגדרות הקיימות לגבי חובות פגומים וסיכון אשראי פגום יוחלפו בהגדרות של חובות לא צוברים וסיכון אשראי לא צובר, בהתאמה.
- הורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות תיק האשראי.

היערכות הבנק ליישום הכללים החדשים כללה, בין היתר, מיפוי של הדרישות, הגדרת מתודולוגיה לחישוב אומדני ההפרשה להפסדי אשראי, פילוח של תיק האשראי לקבוצות החולקות מאפייני סיכון דומים (סגמנטציה), גיבוש אומדנים לרכיבים שונים בתהליך האמידה, ביצוע ריצות במקביל (parallel runs), בחינות סבירות, אישור המתודולוגיות והאומדנים, יישום הוראות הגילוי והתאמת מסגרת הבקורות על דיווח כספי. יובהר כי הכללים החדשים אינם משנים את סיכון האשראי הגלום בתיק האשראי של הבנק.

השפעת הכללים החדשים על הלימות הון

בדצמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים". במסגרת החוזר נקבעו הוראות מעבר שיחולו על השפעת האימוץ לראשונה של הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים וזאת על מנת להפחית השפעות בלתי צפויות של יישום הכללים על ההון הפיקוחי.

הוראות ספציפיות נוספות בנושא הלוואות לדיור

בפברואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים", במסגרתו בוטלה בין היתר הדרישה לחישוב הפרשה קבוצתית בשיעור מזערי של 0.35% בגין הלוואות לדיור, בוטלה הדרישה לחישוב הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור ונוספה דרישה לנכות מהון עצמי רובד 1 סכומים בגין הלוואות לדיור שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות.

תיאור השפעת היישום לראשונה

כתוצאה מיישום הכללים החדשים, הבנק עדכן והתאים את מתודולוגיית ההפרשה להפסדי אשראי, את מדיניות הסיווג ומתכונת ההצגה של אשראי בארגון מחדש של חוב בעייתי, את מתכונת ההצגה של אשראי לא צובר (היינו, אשראי פגום), את מדיניות המחיקה של אשראי לדיור ואת דרישות הגילוי המתייחסות להפרשה להפסדי אשראי.

הבנק מיישם כללים אלה החל מיום 1 בינואר 2022, באמצעות רישום ההשפעה המצטברת הנובעת מיישומם בעודפים, בניכוי מיסים נדחים, במועד היישום לראשונה.

השפעה זו משקפת, בין היתר, את הרכב תיק האשראי של הבנק וכן את הערכות הבנק ביחס למצב הנוכחי של הכלכלה ולתנאים הכלכליים החזויים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההשפעה בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים על סעיפים עיקריים

1 בינואר 2022	השפעת יישום CECL ^(א)	31 בדצמבר 2021	
		מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
1. מאזן			
347,348	(43) ^(ב)	347,391	אשראי לציבור, ברוטו
5,137	625	4,512	סך הכל גידול (קטון) בהפרשה להפסדי אשראי:
4,096	784	3,312	מזה: הפרשה להפסדי אשראי - תיק מסחרי
323	(166)	489	מזה: הפרשה להפסדי אשראי - הלוואות לדיור
718	7	711	מזה: הפרשה להפסדי אשראי - אנשים פרטיים אחר
342,211	(668)	342,879	אשראי לציבור, נטו
2. הון עצמי			
-	(725)	-	יתרת עודפים, לפני השפעת המס
-	246	-	השפעת מס
36,730	(479)	37,209	יתרת עודפים, לאחר השפעת מס

(א) מחוסר מהותיות, לא נכללו בטבלה השפעות בגין התחייבויות אחרות, אשראי לבנקים, ממשלות ואג"ח וכן השפעה על יחסי ההון של הבנק.

(ב) בגין הלוואות לדיור: יישום לראשונה של מחיקות 180 יום, ומחיקות ריבית, לאור סיווג לראשונה של הלוואות בפיגור של 90 יום ומעלה כהלוואות שאינן צוברות ריבית.

בהתאם למתודולוגיה המעודכנת, ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי. ככלל, אומדני הבנק מבוססים על הפסדי עבר לאחר התאמתם בגין השתנות מאפייני האשראי, התאמה בגין התנאים הכלכליים הנוכחיים ותחזיות לעתיד. כתלות בתיק האשראי, הרכיבים הכמותיים מבוססים בין היתר, על מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs), הסתברויות לכשל (Probability of Default) והפסד בהינתן כשל (Loss Given Default). אומדנים אלה מתחשבים בשורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון היקף הפסדי העבר, פרופיל הסיכון של קבוצות הסיכון, סיווג החוב, הרכב תיק האשראי, מצב הביטחונות, תיאבון הסיכון, המצב הכלכלי וכיוצא באלה. אומדני הבנק כוללים הערכות המשקפות, בין היתר, תנאי אי וודאות ומטבעם יכולים להשתנות מעת לעת.

כמו כן, אימץ הבנק במועד היישום לראשונה, הקלות מסוימות, כמתאפשר בהוראות המעבר, לרבות פריסת השפעת היישום לראשונה בכל הקשור להשפעתה על יחס הון עצמי רוברד 1 על פני 3 שנים בהתאם להוראות המעבר שנקבעו.

בנוסף, יישום הכללים החדשים הביא לניכוי בסכום לא מהותי מהון עצמי רוברד 1 במועד היישום לראשונה, וזאת לאור הדרישה לנכות מהון עצמי רוברד 1 סכומים בגין הלוואות לדיור שמשווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות, כמתואר לעיל. סכום זה אינו כפוף להקלות שניתנו במסגרת הוראות המעבר.

יישום הכללים החדשים, כאמור, לא השפיע בסכום מהותי על יחסי ההון של הבנק (הון עצמי רוברד 1 והון כולל) למועד המעבר. לפרטים נוספים בנוגע להשפעות על יחסי ההון ליום 31 בדצמבר 2022 ראה [ביאור 25](#).

2. הפסקת פרסום ריביות ה-LIBOR

במרס 2021 הכריזה הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA), באופן רשמי, על הפסקת פרסום כלל ריביות הליבור החל מסוף שנת 2021, למעט ריביות הליבור במטבע דולר שפרסומן יופסק ביוני 2023.

ביום 3 באוקטובר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר 250A בנושא מעבר מריבית ליבור. בהוראה מפורטים עקרונות ליישום המעבר מריבית ליבור לריביות בסיסיות אלטרנטיביות, במטרה לוודא היערכות נאותה תוך התייחסות לסיכונים הפוטנציאליים הכרוכים בכיוצו המעבר. בנוסף מתייחסת ההוראה להיבטי ההוגנות והגילוי הנדרשים מול הלקוחות. ההוראה מתייחסת הן להסכמים קיימים והן להסכמים חדשים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בבחירת עוגני הריבית החדשים ושיטות החישוב האלטרנטיביות, הבנק הביא בחשבון את המלצות הוועדות וקבוצות העבודה הרלוונטיות במטבעות השונים לרבות המלצות האיגוד הבינלאומי לנגזרים (ISDA) וכן שיקולי הוגנות. הבנק עדכן את הלקוחות הרלוונטיים אודות השינוי הצפוי, זאת לצד פרסום לכלל לקוחות הבנק באתר האינטרנט. החל מינואר 2022, פעל הבנק למעבר לעוגני הריבית החדשים ביחס לכל אחד מהמטבעות הרלוונטיים, וממשיך בהיערכותו, בין היתר, להפסקת פרסום ריביות הליבור במטבע דולר.

להלן פירוט יתרות החוזים ברמת הקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, המושפעים מריבית הליבור ואשר העסקאות בגינם יימשכו מעבר למועד הפסקת פרסום הליבור*:

31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח	
4,066	הלוואות
3,563	ניירות ערך
76,781	נגזרים (ברוטו) - ערך נקוב

* עסקאות ליבור הוסבו בכל המטבעות - אחרי דצמבר 2021 ובדולר יוסבו - אחרי יוני 2023.

כה. תקני חשבונאות חדשים, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. **עדכון תקינה 02-2022 ASU בדבר ארגון מחדש של חובות בעייתיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת האשראי**
 ביום 31 במרס 2022 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 2022-02 בדבר ארגון מחדש של חובות בעייתיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת אשראי בנושא הפרשות להפסדי אשראי (להלן: "העדכון").

העדכון מבטל את ההוראות העוסקות בארגון מחדש של חובות בעייתיים על ידי מלווים, תוך שיפור דרישות הגילוי בנוגע ללווים הנמצאים בקשיים כלכליים. כמו כן, העדכון מוסיף דרישת גילוי של מחיקות ברוטו לפי שנת העמדת אשראי.

ההוראות של העדכון יחולו על ישויות אשר אימצו את התקינה 13-2016 ASU החל מהתקופות השנתיות והביניים המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2022. בשלב זה טרם נקבע מועד לתחילת היישום בבנקים בישראל הבנק בוחן את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

2. **עדכון תקינה 03-2022 ASU בדבר מדידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים אשר חלה עליהם חסימת סחירות**
 ביום 29 ביוני 2022 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 2022-03 בדבר מדידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים אשר חלה עליהם חסימת סחירות (להלן "העדכון").

העדכון מבהיר כי חסימת סחירות חוזית על נייר ערך הוני מהווה חסימה ספציפית לישות ואינה חלק מיחידת מידה חשבונאית של נייר הערך כאמור ולכן לא תילקח בחשבון במדידת השווי הוגן. כמו כן, העדכון הדגיש כי לא ניתן להכיר ולמדוד בנפרד את חסימת הסחירות החוזית.

בנוסף, העדכון מכיל דרישות גילוי חדשות על ישויות המחזיקות בניירות ערך עם חסימה חוזית, בין השאר, גילוי על שווי הוגן של ניירות הערך כאמור, אופי ויתרת התקופה של ההגבלה וכן נסיבות אשר עשויות לגרום לביטול ההגבלה.

הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות והביניים המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2023 או במועד אימוץ מוקדם, ככל והישות בחרה באימוץ מוקדם של העדכון. ישויות שאינן ישויות השקעה, בעת היישום לראשונה נדרשות ליישם עדכון זה בדרך של מכאן להבא. התאמות אשר נובעות מהיישום כאמור יוכרו בדוח רווח והפסד ויינתן גילוי לסכומן במועד היישום.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
א. הכנסות ריבית^(א)			
8,969	10,537	15,308	מאשראי לציבור
24	26	46	מאשראי לממשלות
85	58	215	מפיקדונות בבנקים
93	122	1,698	מפיקדונות בבנקים מרכזיים וממזומנים
6	6	33	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
998	923	1,495	מאגרות חוב ^(ב)
10,175	11,672	18,795	סך כל הכנסות הריבית
ב. הוצאות ריבית^(א)			
(1,053)	(847)	(4,404)	על פיקדונות הציבור
(3)	(2)	(2)	על פיקדונות מממשלות
(3)	(10)	(11)	על פיקדונות מבנק ישראל
(11)	(4)	(33)	על פיקדונות מבנקים
(8)	(2)	(64)	על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(374)	(461)	(1,073)	על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(1,452)	(1,326)	(5,584)	סך כל הוצאות הריבית
8,723	10,346	13,211	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים^(א)			
(50)	(60)	(2)	מהכנסות ריבית
-	-	(2)	מהוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
806	739	1,168	זמינות למכירה
25	22	57	למסחר
167	162	270	מוחזקות לפידיון
998	923	1,495	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

(א) כולל השפעת יחסי גידור.

(ב) כולל ריבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך 223 מיליון ש"ח (2021 - 223 מיליון ש"ח, 2020 - 219 מיליון ש"ח).

(ג) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיף משנה א ו-ב.

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2020	2021	2022
	במיליוני ש"ח		
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים^(א)			
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ^(ב)	(1,787)	(1,652)	7,387
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים	(1,787)	(1,652)	7,387
א.2. מהשקעה באגרות חוב			
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ^(א)	414	256	49
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ^(א)	(4)	(25)	(185)
הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמינות למכירה	(33)	-	(42)
סך הכל מהשקעה באג"ח	377	231	(178)
א.3. הפרשי שער, נטו			
	1,786	1,962	(7,154)
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר	224	835	304
הפרשה לירידת ערך בגין מניות שאינן למסחר	(66)	(66)	(5)
הפסדים ממכירת מניות שאינן למסחר	(55)	(50)	(107)
דיבידנד ממניות שאינן למסחר	10	27	40
רווחים, נטו שטרם מומשו ממניות שאינן למסחר ^(א)	114	96	141
רווחים ממכירת מניות של חברות מוחזקות	-	-	830
הפסדים ממכירת מניות של חברות מוחזקות	(2)	-	-
סך הכל מהשקעה במניות	225	842	1,203
א.5. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו			
	-	-	57
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
	601	1,383	1,318
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר			
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר			
	367	349	254
(הפסדים) רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו ^(ב)	51	(18)	(166)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ^(ד)	7	(1)	2
דיבידנד ממניות למסחר	-	1	-
סך הכל מפעילויות מסחר ^(א)	425	331	90
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפות סיכון:			
חשיפת ריבית	(117)	86	(318)
חשיפת מטבע חוץ	501	176	342
חשיפה למניות	37	54	64
חשיפה לסחורות ואחרים	4	15	2
סך הכל	425	331	90
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית			
	1,026	1,714	1,408

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

- (א) למעט השפעת יחסי גידור.
- (ב) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (ג) מזה חלק ההפסדים בסך 113 מיליון ש"ח (2021 - רווחים בסך 9 מיליון ש"ח, 2020 - רווחים בסך 40 מיליון ש"ח), הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
- (ד) מזה חלק ההפסדים בסך 1 מיליון ש"ח הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן (2021 - הפסדים בסך 1 מיליון ש"ח, ו-2020 - לא היו רווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן).
- (ה) להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה [ביאור 2](#).
- (ו) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות למסחר.
- (ז) סוג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
- (ח) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

ביאור 4 - עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
642	649	651	ניהול חשבון
327	365	384	כרטיסי אשראי
727	784	664	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים ^(א)
215	234	211	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ^(ב)
80	88	97	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ^(ג)
173	203	211	טיפול באשראי
392	402	477	הפרשי המרה
114	120	131	פעילות סחר חוץ
9	7	5	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
53	47	46	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
442	495	551	עמלות מעסקי מימון
107	112	107	עמלות אחרות
3,281	3,506	3,535	סך כל העמלות התפעוליות

- (א) כולל עמלות מפעילות חיתום.
 (ב) בעיקר דמי הפצה של קרנות נאמנות.
 (ג) בעיקר תפעול קופות גמל.

ביאור 4א - הכנסות מחוזים עם לקוחות^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022												
	סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	מסחרית	מסחרית	משכנתאות	סך הכל בנקאית	עסקים קטנים	אנשים פרטיים
	במיליוני ש"ח											
ניהול חשבון	651	48	-	-	23	6	23	86	-	465	147	318
כרטיסי אשראי פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים	384	2	-	1	-	-	1	13	-	367	59	308
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	664	14	20	-	167	2	5	21	-	435	48	387
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	211	5	-	-	-	-	-	4	2	200	14	186
טיפול באשראי הפרשי המרה	97	-	97	-	-	-	-	-	-	-	-	-
פעילות סחר חוץ דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות הכנסות נטו	211	6	-	-	1	65	18	76	10	35	28	7
משרות תיקי אשראי	477	-	-	-	64	3	23	125	-	262	102	160
עמלות מעסקי מימון ואחרות	131	-	-	-	5	1	15	70	-	40	36	4
סך הכל עמלות משרות עיקריים	3,535	79	162	26	299	354	210	510	17	1,878	468	1,410

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021												
	סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	מסחרית	מסחרית	משכנתאות	סך הכל בנקאית	עסקים קטנים	אנשים פרטיים
	במיליוני ש"ח											
ניהול חשבון	649	73	-	-	23	5	21	78	-	449	144	305
כרטיסי אשראי פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים	365	9	-	-	-	-	1	13	-	342	57	285
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	784	59	43	-	157	2	4	22	-	497	55	442
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	234	21	1	-	-	-	-	5	-	207	15	192
טיפול באשראי הפרשי המרה	88	-	88	-	-	-	-	-	-	-	-	-
פעילות סחר חוץ דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות הכנסות נטו	203	10	-	-	1	61	29	60	12	30	25	5
משרות תיקי אשראי	402	-	-	-	43	2	16	102	-	239	92	147
עמלות מעסקי מימון ואחרות	120	2	-	-	6	1	14	62	-	35	31	4
סך הכל עמלות משרות עיקריים	3,506	204	175	24	247	320	212	437	21	1,866	454	1,412

ביאור 4א - הכנסות מחוזים עם לקוחות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	משכנתאות	סך הכל בנקאית	עסקים קטנים	אנשים פרטיים	במיליוני ש"ח
642	65	-	-	24	5	21	75	-	452	152	300	ניהול חשבון
327	6	-	-	-	-	1	11	-	309	51	258	כרטיסי אשראי פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים
727	48	30	-	147	3	5	20	-	474	52	422	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
215	18	-	-	-	-	-	4	-	193	14	179	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
80	-	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	טיפול באשראי
173	2	-	-	-	58	23	45	13	32	27	5	הפרשי המרה
392	-	-	-	72	3	15	90	-	212	82	130	פעילות סחר חוץ דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות הכנסות נטו
114	2	-	-	7	1	14	61	-	29	27	2	משרות תיקי אשראי
53	5	45	-	-	-	-	-	3	-	-	-	עמלות מעסקי מימון ואחרות
9	-	-	-	-	-	-	-	8	1	-	1	סך הכל עמלות משירותים עיקריים
549	29	-	21	21	235	115	80	-	48	36	12	
3,281	175	155	21	271	305	194	386	24	1,750	441	1,309	

(א) סיווג ההכנסות נעשה בהתאם למגזרי פעילות גישת ההנהלה.

ביאור 5 - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
1	163	81	רווחי הון ממכירת בניינים וציוד
(11)	(7)	(15)	הפסדי הון ממכירת בניינים וציוד
9	83	(12)	(הפסדים) רווחים מקופה מרכזית לפיצויים
60	52	21	אחרות, נטו
59	291	75	סך כל הכנסות האחרות

ביאור 6 - משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
2,551	2,918	2,667	משכורות
(7) ^(א)	4	4 ^(ב)	הוצאה (הכנסה) הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות
228	230	210	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
-	(6)	(11)	הטבות לזמן ארוך
602	725	732	ביטוח לאומי ומס שכר
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים): ^(א)			
175	189	142	הטבה מוגדרת
181	185	199	הפקדה מוגדרת
12	(3)	(8)	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה ^(א)
3,742	4,242	3,935	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות
449	476	177	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל^(ד)

- (א) מזה: עלות שירות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה לשנים 2022, 2021, ו-2020 הינה 8, 2 ו-11 מיליון ש"ח בהתאמה. ראה [ביאור 23](#), בדבר זכויות עובדים.
- (ב) ראה [ביאור 24](#), בדבר עסקאות תשלום מבוסס מניות.
- (ג) ראה [ביאור 23ט](#), בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019 בדבר עסקאות תשלום מבוסס מניות.
- (ד) הירידה במשכורות והוצאות נלוות בחו"ל נובעת ממיזוג בנק Leumi USA עם בנק Valley National. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

ביאור 7 - הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
691	662	591	הוצאות בגין פנסיה - הטבה מוגדרת והטבות אחרות לאחר סיום העסקה ללא עלות שירות
130	134	119	שיווק ופרסום
218	226	189	ייעוץ מקצועי: משפטיות, ביקורת חשבונות
119	113	115	תקשורת: דואר, טלפון, משלוחים וכו'
54	50	38	מחשב ^(א)
43	33	28	משרדיות
29	19	33	ביטוח
6	8	5	הדרכה והשתלמויות
118	122	131	עמלות
-	3	1	הפסד בגין נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים
-	1	1	קנסות לבנק ישראל
294	280	292	אחרות ^(ב)
1,702	1,651	1,543	סך כל הוצאות האחרות

(א) הסעיף כולל הוצאות בגין מיקור חוץ ואינו כולל הוצאות הבנק בגין מחשב מאחר ומערך התפעול הינו חלק מהבנק והוצאותיו נרשמו וסווגו בסעיפי ההוצאות השונים.

(ב) לגבי שכר דירקטורים של הבנק הכלול בסעיף זה - ראה [ביאור 34](#).

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח

א. הרכב הסעיף

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
מיסים שוטפים:			
2,053	2,823	3,847	בגין שנת החשבון
32	30	29	בגין שנים קודמות
2,085	2,853	3,876	סך כל המיסים השוטפים
בתוספת (בניכוי) שינויים במיסים נדחים:			
(729)	422	(312)	בגין שנת החשבון
(729)	422	(312)	סך הכל שינויים במיסים הנדחים
1,356	3,275	3,564	הפרשה למיסים על ההכנסה
35	101	47	מזה: הפרשה למיסים בחו"ל

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

א. הרכב הסעיף (המשך)

הרכב הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים המיוחסים לפעילויות נמשכות הינם, כדלקמן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
(729)	421	(312)
הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים לפני השפעת הפריטים המפורטים להלן:		
-	1	-
קיטון בניכויים מועברים לצרכי מס		
(729)	422	(312)
סך כל הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים		

הטבלה אינה כוללת את השפעת המס על רווח כולל אחר. לפרטים נוספים ראה [ביאור 10](#).

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי לבין ההפרשה למיסים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
3,491	9,241	10,896
רווח לפני מיסים		
34.19%	34.19%	34.19%
שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק		
1,194	3,160	3,725
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי		
מס (חסכון מס) בגין:		
19	(14)	(20)
הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל		
(1)	(7)	(4)
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל		
2	(14)	(5)
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון		
12	14	10
הוצאות אחרות לא מוכרות		
25	2	(155)
הפסדים והפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מיסים נדחים		
32	30	29
מיסים בגין שנים קודמות		
73	104	(16)
אחר		
1,356	3,275	3,564
הפרשה למיסים על ההכנסה		

ג. שומות מס

לבנק שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2018. בתחילת שנת 2022 חתם הבנק על הסכם עם רשות המיסים לשנות המס 2017-2018. לחברות בנות מאוחדות עיקריות שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2017.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

ד. התנועה בנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים מיוחסת לפרטים הבאים

מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ^(א)	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	הפרשי תרגום על יתרות המיסים הנדחים	השפעה מצטברת בגין הישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(ב)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	שיעור מס ממוצע 2022 באחוזים
1,491	(61)	242	2	246	1,920	34%
190	(36)	(16)	1	-	139	34%
4,422	(8)	10	(1,041)	-	3,383	34%
13	-	(13)	-	-	-	-
129	-	50	-	-	179	19%
15	(95)	38	135	-	93	25%
4	(20)	57	-	-	41	32%
84	(28)	14	-	1	71	16%
6,348	(248)	382	(906)	4	5,826	
(101)	-	(46)	-	-	(147)	
6,247	(248)	336	(906)	4	5,679	
(390)	-	-	-	-	(480)	
5,857	-	-	-	-	5,199	
(325)	-	(91)	(58)	-	(474)	12%
(141)	21	39	-	-	(81)	23%
-	(21)	-	22	-	1	24%
(10)	-	-	-	-	(10)	16%
(476)	-	(52)	(36)	-	(564)	
(390)	-	-	-	-	(480)	
(86)	-	-	-	-	(84)	
5,771	(248)	284	(942)	4	5,115	

- (א) יתרות המיסים הנדחים מוצגות במאזן המאוחד על פי סיווג היתרה נטו בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.
 (ב) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה 13-2016 ASU. ראה [ביאור 1.ח](#).
 (ג) למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

ד. התנועה בנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים מיוחסת לפרטים הבאים (המשך)

שיעור מס ממוצע 2021 באחוזים	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	הפרשי תרגום על יתרות המיסים הנדחים	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
במיליוני ש"ח					
נכסי מיסים נדחים					
34%	1,491	-	(2)	(259)	1,752
מהפרשה להפסדי אשראי					
33%	190	-	(1)	(9)	200
מהפרשה לחופשה ולמענקים					
34%	4,422	-	-	(136)	4,457
מעודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התכנית					
29%	13	-	-	-	13
מריבית שלא נזקפה להכנסות השנה					
16%	129	-	-	(29)	158
זיכוי ממס והפסדים מועברים לצורך מס					
26%	15	(4)	-	-	19
מניירות ערך ^(ב)					
20%	4	-	-	1	3
רכוש קבוע וחכירות					
17%	84	-	(1)	17	68
אחרים מפרטים כספיים					
	6,348	(4)	(4)	(136)	6,670
יתרת נכסי מיסים נדחים, ברוטו					
	(101)	-	-	29	(130)
הפרשה לנכס מס נדחה					
	6,247	(4)	(4)	(136)	6,540
יתרת נכס מיסים נדחים בניכוי הפרשה למיסים נדחים					
	(390)	-	-	-	(282)
יתרות הניתנות לקיזוז ^(א)					
	5,857	-	-	-	6,258
יתרת מיסים נדחים בניכוי הפרשה					
התחייבות מיסים נדחים					
12%	(325)	-	-	1	(204)
בגין השקעות בחברות מוחזקות					
27%	(141)	-	-	(1)	(140)
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת					
25%	-	-	-	14	(14)
אחרים מפרטים כספיים					
18%	(10)	-	-	-	(10)
אחר מפרטים לא כספיים					
	(476)	-	-	15	(368)
יתרת התחייבויות מיסים נדחים, ברוטו					
	(390)	-	-	-	(282)
יתרות הניתנות לקיזוז ^(א)					
	(86)	-	-	-	(86)
יתרת התחייבויות למיסים נדחים					
	5,771	(4)	(4)	(121)	6,172
יתרת מיסים נדחים, נטו					

(א) יתרות המיסים הנדחים מוצגות במאזן המאוחד על פי סיווג היתרה נטו בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.
(ב) הוצג מחדש.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

ה. התחייבויות מיסים נדחים שלא הוכרו בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות בחברות בנות מקומיות

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, הבנק לא הכיר בהתחייבות מס נדחה בגין הפרשים זמניים מסוימים הקשורים להשקעת הבנק בחברות בנות מקומיות, שהנה קבועה במהותה. הסכום האמור יהיה ממוסה רק בעת מכירה או פירוק של החברות הבנות.

ו. הפסדים מועברים וזיכויים לצרכי מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					
שנת פקיעה ראשונה	יתרת הפסד	נכסי מיסים נדחים, נטו	הפרשה לנכסי מיסים נדחים	נכסי מיסים נדחים	במיליוני ש"ח
הפסדים לצרכי מס					
-	57	-	(20)	20	חברות בנות בישראל
-	-	-	-	-	חברות בנות בחו"ל
זיכוי מס					
-	-	32	(127)	159	הבנק
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
שנת פקיעה ראשונה	יתרת הפסד	נכסי מיסים נדחים, נטו	הפרשה לנכסי מיסים נדחים	נכסי מיסים נדחים	במיליוני ש"ח
הפסדים לצרכי מס					
-	44	-	(15)	15	חברות בנות בישראל
-	-	-	-	-	חברות בנות בחו"ל
זיכוי מס					
-	-	28	(86)	114	הבנק

ז. המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על שיעורי המס ועל חוקי המס אשר נחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. חוק נחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ברשומות.

ח. בעקבות פרסום חוזר המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשראי והפרשה להפסדי אשראי הבנקים, ובכללם הבנק, הגיעו להסכמות עם רשות המיסים בנוגע להכרה בהפרשות להפסדי אשראי לצרכי מס. ההסכם נחתם בתאריך ה-19 במרס 2012, וחל לגבי חובות פגומים שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011 (ההסכם הקודם חל על חובות מסופקים שנרשמו עד 31 בדצמבר 2010). תוקף תחולתו של הסכם העקרונות הינו עד וכולל שנת המס 2022.

להלן עיקרי ההסכם:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית - ההפרשה מותרת לניכוי לצרכי מס בשנה בה נרשמה כהוצאה בדוחות הכספיים. בשנת המס בה הוקטנה יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילה"), יתווסף לחבות המס של הבנק "מס נוסף", בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, אשר יביא לגביית המס שהיה נגבה אילו לא הייתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי. לעניין זה - "חוב גדול" הינו חוב של 1 מיליון ש"ח ומעלה, או סכום נמוך יותר על פי הודעת הבנק לפקיד השומה ובהתאם למאפייני הבנק.

חובות פגומים שאינם גדולים - ההוצאות בגין "מחיקות חשבונאיות" נטו (בקיזוז גביות באותה שנה) - מחציתן יותרו לצרכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה, ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה.

הפרשה קבוצתית - אינה מוכרת לצרכי מס.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

ט. הסכם פשרה בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים מאוגוסט 1987, מסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל.

י. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005, מיום 29 ביוני 2014 ומיום 30 בדצמבר 2018, רשאי הבנק לקזז סכומי מס בתנאים מסוימים במידה ושיעור המס הכולל על הכנסות הבנק בישראל יהיה גבוה משיעור המס החל על חברות בנות בחו"ל. הסכומים שטרם קוזזו מחבות המס ושבגינם לא נכלל במאזן חסכון במס בעתיד ליום 31 בדצמבר 2022 הינם כ-16 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2021 כ-5 מיליון דולר). סכום מס מקסימלי הניתן לקיזוז בשנה הינו בין 5 ל-8 מיליון דולר.

יא. ככלל, הבנק, בתיאום עם רשויות המס, ממוסה על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

יב. שיעורי המס

המיסים החלים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על פי חוק מס ערך מוסף. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על תאגידים בנקאיים משנת 2018 ואילך:

- שיעור מס חברות 23.00%.
- שיעור מס רווח 17.00%.
- שיעור מס כולל 34.19%.

יתרות המיסים הנדחים חושבו בהתאם לשיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך.

ביאור 9 - רווח למניה רגילה

א. רווח בסיסי המיוחס לבעלי מניות

חישוב הרווח הבסיסי למניה מתבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, באופן הבא:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
רווח בסיסי		
2,102	6,028	7,709
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)		
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)		
1,466,191	1,452,896	1,452,896
יתרה לתחילת התקופה^(א)		
163	-	47,572
השפעה משוקללת של יחידות RSU, PSU שמומשו והנפקת מניות		
(10,582)	-	-
השפעה משוקללת בגין רכישה עצמית של מניות		
1,455,772	1,452,896	1,500,468
ממוצע משוקלל של מספר המניות		
1.44	4.15	5.14
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)		

(א) יתרה לתחילת התקופה בניכוי רכישה עצמית של מניות עד למועד החתך.

ב. רווח מדולל למניה

חישוב הרווח המדולל למניה של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, באופן הבא:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
רווח מדולל		
2,102	6,028	7,709
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)		
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)		
1,455,772	1,452,896	1,500,468
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה		
30	-	-
השפעה משוקללת של יחידות RSU, PSU שטרם מומשו^(א)		
1,455,802	1,452,896	1,500,468
ממוצע משוקלל של מספר המניות בדילול מלא		
1.44	4.15	5.14
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)		

(א) קיימים מכשירים עם פוטנציאל דילול אך הם לא נכללו בתחשיב בתקופת הדוח מאחר והשפעתן היא אנטי מדללת. ראה [ביאור 24.א](#).

ג. הון המניות

ליום 31 בדצמבר 2022 הון המניות המונפק והנפרע בניכוי תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק במהלך השנים 2018-2020 הינו 1,543,805,097 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.

לימים 31 בדצמבר 2021 ו-31 בדצמבר 2020 הון המניות המונפק והנפרע בניכוי תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק במהלך השנים 2018-2020 הינו 1,452,896,006 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
624	(199)	(2)	(13)	(3,948)	(3,538)	(43)	(3,495)
539	(96)	28	(3)	214	682	(21)	703
יתרה ליום 1 בינואר 2020							
1,163	(295)	26	(16)	(3,734)	(2,856)	(64)	(2,792)
289	(48)	(26)	(10)	256	(117)	(32)	(85)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020							
874	(343)	-	(26)	(3,478)	(2,973)	(96)	(2,877)
(2,999)	30	(43)	16	2,054	(942)	(21)	(921)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021							
181	313	41	-	27	562	117	445
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022							
(1,944)	-	(2)	(10)	(1,397)	(3,353)	-	(3,353)

- (א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממתבע הפעילות של הבנק.
 (ב) הפסדים נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
 (ג) ההתאמות בגין הטבות לעובדים הינן נטו מההתאמות בגין נכסי תכנית.
 (ד) למידע נוסף ראה [ביאור 15.א.](#)

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2020			2021			2022		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
במיליוני ש"ח								
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן:								
787	(404)	1,191	(137)	70	(207)	(3,116)	1,603	(4,719)
הפסדים (הפסדים) רווחים נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
(248)	129	(377)	(152)	79	(231)	117	(61)	178
הפסדים (רווחים) נטו בגין אגרות חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)								
-	-	-	-	-	-	181	(95)	276
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ^(א)								
539	(275)	814	(289)	149	(438)	(2,818)	1,447	(4,265)
שינוי נטו במהלך התקופה								
התאמות מתרגום^(ב):								
(193)	-	(193)	(95)	-	(95)	59	-	59
התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים ^(ג)								
97	(50)	147	47	(24)	71	(29)	15	(44)
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ^(א) - השפעת גידור								
-	-	-	-	-	-	313	(108)	421
(96)	(50)	(46)	(48)	(24)	(24)	343	(93)	436
שינוי נטו במהלך השנה								
גידור תזרים מזומנים								
28	(15)	43	(26)	14	(40)	(43)	22	(65)
הפסדים (רווחים) נטו בגין גידור תזרים מזומנים								
-	-	-	-	-	-	41	(21)	62
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ^(א)								
28	(15)	43	(26)	14	(40)	(2)	1	(3)
שינוי נטו במהלך השנה								
חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני								
(3)	2	(5)	(10)	1	(11)	188	(58)	246
חלק הבנק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני								
-	-	-	-	-	-	(172)	90	(262)
גידורים ^(ג)								
(3)	2	(5)	(10)	1	(11)	16	32	(16)
שינוי נטו במהלך השנה								
הטבות לעובדים^(ד):								
(95)	39	(134)	(68)	33	(101)	1,877	(949)	2,826
רווח (הפסד) אקטוארי נטו								
309	(161)	470	324	(169)	493	177	(92)	269
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ה)								
-	-	-	-	-	-	27	(11)	38
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ^(א)								
214	(122)	336	256	(136)	392	2,081	(1,052)	3,133
שינוי נטו במהלך השנה								
682	(460)	1,142	(117)	4	(121)	(380)	335	(715)
סך הכל שינוי נטו במהלך השנה								
בניכוי השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
(21)	(4)	(17)	(32)	8	(40)	96	(5)	101
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה								
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
703	(456)	1,159	(85)	(4)	(81)	(476)	340	(816)
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה								

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3](#).
 (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
 (ד) התאמות בגין הטבות לעובדים הינן נטו מההתאמות בגין נכסי תכנית.
 (ה) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות בגין זכויות עובדים. פירוט נוסף ראה [ביאור 23](#).
 (ו) למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

ביאור 11 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

31 בדצמבר	
2021	2022
במיליוני ש"ח	
183,844	168,621
13,558	17,948
197,402	186,569
194,225	180,637

(א) בניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
 (ב) מזה מזומנים משועבדים בסך 4,597 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 1,247 מיליון ש"ח).

הערה: בדבר שיעבודים ראה [ביאור 27](#).

ביאור 12 - ניירות ערך

31 בדצמבר											
2021 ^(א)	2022										
הפסדים שטרם הוכרו	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	רווחים שטרם הוכרו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	הערך במאזן מופחת	עלות מופחתת					
שווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן	לשווי הוגן	עלות מופחתת	עלות מופחתת					
במיליוני ש"ח											
אגרות חוב המוחזקות לפדיון:											
4,410	(2)	389	4,023	4,023	8,963	(670)	2	-	9,631	9,631	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	1,267	(56)	-	2	1,321	1,321	של מוסדות פיננסיים זרים
2,291	(38)	14	2,315	2,315	2,825	(432)	-	1	3,256	3,256	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
1,696	(60)	63	1,693	1,693	302	(19)	-	1	320	320	של אחרים זרים
8,397	(100)	466	8,031	8,031	13,357	(1,177)	2	4	14,528	14,528	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון ^(א)

ראה הערות [בעמוד 175](#).

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר										
2021 ^(א)					2022					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					יתרת הפרשה להפסדי אשראי ^(א)
שווי הוגן ^(א)	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	שווי הוגן ^(א)	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	במיליוני ש"ח
אגרות חוב זמינות למכירה:										
23,666	(14)	1,198	22,482	23,666	21,842	(1,912)	63	-	23,691	21,842
26,512	(79)	32	26,559	26,512	16,995	(298)	2	-	17,291	16,995
54	-	6	48	54	46	(3)	-	-	49	46
8,302	(13)	123	8,192	8,302	9,627	(409)	11	24	10,001	9,627
7,175	(86)	27	7,234	7,175	7,710	(650)	7	-	8,353	7,710
585	-	24	561	585	670	(56)	7	2	717	670
5,136	(39)	158	5,017	5,136	4,919	(576)	2	7	5,486	4,919
71,430	(231) ^(א)	1,568 ^(א)	70,093	71,430	61,809	(3,904)^(א)	92^(א)	33	65,588	61,809
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(א):										
31 בדצמבר										
2021					2022					
שווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	עלות	הערך במאזן	שווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	הערך במאזן	במיליוני ש"ח
השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר:										
4,344	(91)	377	4,058	4,344	4,353	(34)	290	-	4,097	4,353
1,743			1,743	1,743	2,333			-	2,333	2,333
סך כל מניות וקרנות שאינן למסחר										
4,344	(91) ^(א)	377 ^(א)	4,058	4,344	4,353	(34)^(א)	290^(א)	-	4,097	4,353
סך כל ניירות ערך שאינן למסחר										
84,171	(422)	2,411	82,182	83,805	79,519	(5,115)	384	37	84,213	80,690

ראה הערות [בעמוד 175](#).

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר										
2021					2022					
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	עלות מופחתת (במניות-לשווי הוגן)	הערך במאזן	הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾	עלות מופחתת (במניות-לשווי הוגן)	הערך במאזן	במיליוני ש"ח	
(2)	4	2,589	2,591	(12)	1	-	1,274	1,263	ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -	
									של ממשלת ישראל	
									של מוסדות פיננסיים בישראל	
									של מוסדות פיננסיים זרים	
									מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	
									של אחרים בישראל	
									של אחרים זרים	
									סך הכל אגרות חוב	
									מניות וקרנות	
									סך כל ניירות הערך למסחר	
									סך כל ניירות הערך	

הערות:

- (א) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (ב) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- (ג) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר למעט ניירות ערך שיעדו כמגודרים בנידור שווי הוגן.
- (ד) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (ה) סך של 12.8 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח הנים (SSA) Supernationals, Sovereign and Agencies (31 בדצמבר 2021 - 9.1 מיליארד ש"ח).
- (ו) ביום 1 במרס 2021 סיווגה חברת הבת בארה"ב יתרה של כ-750 מיליון ש"ח (כ-225 מיליון דולר) מתיק אגרות חוב זמינות למכירה לתיק אגרות חוב מוחזקות לפדיון.
- (ז) יתרת הפרשה להפסדי אשראי - למידע נוסף ראה [ביאור 1.כד.1](#).

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 52 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 25 מיליון ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור. ניירות ערך ששוועדו הסתכמו בסך 17,405 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 21,206 מיליון ש"ח). לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה [ביאורים 2 ו-3](#). ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות שהנפיקה את נייר הערך.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מחזקות לפדיון הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם הוכרו

31 בדצמבר 2022										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					
סך הכל	מעל 40% ^(ה)	20%-40% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 40% ^(ה)	20%-40% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
37	-	8	29	183	633	-	166	467	9,417	של ממשלת ישראל
297	-	80	217	1,715	135	-	14	121	1,541	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	56	-	-	56	1,321	של מוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	19	-	-	19	320	של אחרים זרים
334	-	88	246	1,898	843	-	180	663	12,599	סך כל אגרות החוב המחזקות לפדיון

31 בדצמבר 2021										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					
סך הכל	מעל 40% ^(ה)	20%-40% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 40% ^(ה)	20%-40% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
2	-	-	2	31	-	-	-	- ^(ו)	156	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים זרים
6	-	-	6	65	32	-	-	32	1,724	מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	60	-	-	60	926	של אחרים זרים
8	-	-	8	96	92	-	-	92	2,806	סך כל אגרות החוב המחזקות לפדיון

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 40% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ו) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2022									
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)				
הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					הפסדים שטרם מומשו ^(ד)				
סך	מעל	20%-	0-	שווי	סך	מעל	20%-	0-	שווי
הכל	40% ^(ה)	40% ^(ד)	20% ^(ג)	הוגן	הכל	40% ^(ה)	40% ^(ד)	20% ^(ג)	הוגן
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
440	12	61	367	5,240	2,182	-	441	1,741	31,823
של ממשלות ומוסדות פיננסיים									
486	-	185	301	3,163	164	-	4	160	4,004
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)									
281	-	133	148	1,582	351	-	69	282	3,881
של אחרים									
1,207	12	379	816	9,985	2,697	-	514	2,183	39,708
סך כל אגרות חוב הזמינות למכירה									

31 בדצמבר 2021									
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)				
הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					הפסדים שטרם מומשו ^(ד)				
סך	מעל	20%-	0-	שווי	סך	מעל	20%-	0-	שווי
הכל	40% ^(ה)	40% ^(ד)	20% ^(ג)	הוגן	הכל	40% ^(ה)	40% ^(ד)	20% ^(ג)	הוגן
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
1	-	-	1	26	105	-	-	105	17,067
של ממשלות ומוסדות פיננסיים									
31	-	-	31	1,040	55	-	-	55	3,485
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)									
10	-	-	10	195	29	-	-	29	1,698
של אחרים									
42	-	-	42	1,261	189	-	-	189	22,250
סך כל אגרות חוב הזמינות למכירה									

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
- (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
- (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 40% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ו) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מ"רווח כולל אחר, נטו" לאחר השפעת מס.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו

31 בדצמבר 2022					
סך הכל		12 חודשים ומעלה ^(ג)		פחות מ-12 חודשים ^(ב)	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח					
(346)	2,129	(300)	1,438	(46)	691
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
(181)	1,641	(142)	755	(39)	886
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS ו-REMIC, CMO)					
(123)	3,397	(44)	970	(79)	2,427
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
(650)	7,167	(486)	3,163	(164)	4,004
סך הכל					

31 בדצמבר 2021					
סך הכל		12 חודשים ומעלה ^(ג)		פחות מ-12 חודשים ^(ב)	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח					
(37)	2,520	(2)	34	(35)	2,486
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
(35)	982	(16)	373	(19)	609
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS ו-REMIC, CMO)					
(14)	1,023	(13)	633	(1)	390
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
(86)	4,525	(31)	1,040	(55)	3,485
סך הכל					

- (א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מ"רווח כולל אחר, נטו" לאחר השפעת מס.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ג) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)
פירוט נוסף לגבי אגרות חוב לפדיון מגובי משכנתאות

31 בדצמבר							
2021				2022			
הפסדים שטרם הוכרו	רווחים שטרם הוכרו	עלות מופחתת לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו	רווחים שטרם הוכרו	עלות מופחתת ^(א) לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו	רווחים שטרם הוכרו
במיליוני ש"ח							
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)							
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)							
2,254	(34)	14	2,274	2,542	(426)	-	2,968
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA							
1,332	(19)	8	1,343	1,561	(246)	-	1,807
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC							
922	(15)	6	931	981	(180)	-	1,161
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)							
37	(4)	-	41	49	(2)	-	51
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם							
37	(4)	-	41	49	(2)	-	51
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)							
2,291	(38)	14	2,315	2,591	(428)	-	3,019
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)							
-	-	-	-	234	(4)	-	238
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO							
-	-	-	-	234	(4)	-	238
סך כל אגרות חוב לפדיון מגובי משכנתאות							
2,291	(38)	14	2,315	2,825	(432)	-	3,257

(א) כולל יתרת הפרשה להפרשי אשראי בסך 1 מיליון ש"ח.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר							
2021				2022			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)				
שווי הפסדים הוגן	עלויות מופחתות רווחים		שווי הפסדים הוגן	עלויות מופחתות רווחים			
במיליוני ש"ח							
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)							
אגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)							
3,064	(37)	8	3,093	2,318	(346)	1	2,663
מזה: אגרות חוב שקיימת לגביהם ערבות של GNMA							
1,441	(19)	2	1,458	1,727	(231)	1	1,957
אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC							
1,623	(18)	6	1,635	591	(115)	-	706
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)							
2,010	(35)	12	2,033	1,762	(181)	4	1,939
מזה: אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA או בערבותם							
1,660	(33)	10	1,683	1,441	(174)	-	1,615
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)							
5,074	(72)	20	5,126	4,080	(527)	5	4,602
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)							
2,101	(14)	7	2,108	3,630	(123)	2	3,751
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO							
1,761	(2)	6	1,757	2,378	(84)	2	2,460
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA							
238	(12)	-	250	1,015	(27)	-	1,042
סך כל אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים							
7,175	(86)	27	7,234	7,710	(650)	7	8,353

(א) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מ"רווח כולל אחר, נטו" לאחר השפעת המס.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)
פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר							
2021				2022			
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן ^(א)	עלות מופחתת	עלות מופחתת	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן ^(א)	עלות מופחתת	עלות מופחתת
במיליוני ש"ח							
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)							
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)							
2	-	-	2	1	-	-	1
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC							
2	-	-	2	1	-	-	1
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS- CMO)							
24	(1)	-	25	24	(1)	-	25
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם							
-	-	-	-	-	-	-	-
26	(1)	-	27	25	(1)	-	26
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)							
16	(1)	-	17	8	(2)	-	10
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)							
42	(2)	-	44	33	(3)	-	36
סך כל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים							

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי של אגרות חוב זמינות למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 ^(א)			
ממשלות ומוסדות פיננסיים	מגובי נכסים או מגובי משכנתאות	של אחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח			
-	-	-	-
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה			
24	-	9	33
תוספות בגין הפסדי אשראי על ניירות ערך שבגינם לא נרשמו הפסדי אשראי בעבר			
24	-	9	33
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה			

(א) החל מה-1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה כללים חדשים בנושא הפרשות להפסדי אשראי (CECL). למידע נוסף ראה [ביאור 1.כד.1](#).

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות^(א), אגרות חוב לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2022						
		אשראי לציבור				
	בנקים, ממשלות ואגרות חוב	סך הכל	פרטי אחר	דיוור	מסחרי	
במיליוני ש"ח						
יתרת חוב רשומה:						
	309,673	95,502	214,171	460	213,711	שנבדקו על בסיס פרטני
	175,619	22	175,597	29,975	119,720	שנבדקו על בסיס קבוצתי
	485,292	95,524	389,768	30,435	119,720	סך הכל¹
מזה:						
	1,908	-	1,908	222	559 ^(ב)	חובות לא צוברים
	75	-	75	44	-	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
	4,011	-	4,011	473	67	חובות בעייתיים אחרים
	5,994	-	5,994	739	626	סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
	3,503	54	3,449	163	-	שנבדקו על בסיס פרטני
	1,537	-	1,537	548	418	שנבדקו על בסיס קבוצתי
	5,040	54	4,986	711	418	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי²
מזה:						
	442	-	442	115	77	בגין חובות לא צוברים
	895	-	895	253	9	בגין חובות בעייתיים אחרים

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק מדיניות חשבונאית חדשה בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#), על פיה, בין היתר, הלוואות לדיוור בפיגור של מעל 90 יום יסווגו כחובות לא צוברים חלף חובות צוברים לפי ההוראה הישנה.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אגרות חוב לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2021 ^(ב)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	ממשלות, בנקים, ואגרות חוב	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה:					
172,551	-	914	173,465	95,015	268,480
43,157	103,688	27,081	173,926	1,708	175,634
215,708	103,688	27,995	347,391	96,723	444,114
סך הכל¹					
מזה:					
2,368	20	205	2,593	- ^(ג)	2,593
284	609	48	941	-	941
2,522	-	385	2,907	-	2,907
5,174	629	638	6,441	-	6,441
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
2,641	-	295	2,936	3	2,939
671	489	416	1,576	-	1,576
3,312	489	711	4,512	3	4,515
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי²					
מזה:					
657	5	155	817	- ^(ג)	817
477	123	199	799	-	799
בגין חובות לא צוברים					
בגין חובות בעייתיים אחרים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה. למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח](#).

(ג) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
הפרשה להפסדי אשראי						
מסחרי	דיוור	אשראי לציבור		סך הכל	בנקים, ממשלות ואגרות חוב לפדיון וזמינות למכירה	סך הכל
		פרטי אחר	סך הכל ציבור			
במיליוני ש"ח						
3,765	489	727	4,981	3	4,984	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
804	(165)	22	661	26	687	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת היישום לראשונה ^(א)
4,569	324	749	5,642	29	5,671	יתרה ליום 1 בינואר 2022
240	112	112	464	34	498	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(589)	(17)	(370)	(976)	-	(976)	מחיקות חשבונאיות
471	-	241	712	-	712	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(118)	(17)	(129)	(264)	-	(264)	מחיקות חשבונאיות נטו
5	-	-	5	-	5	התאמות מתרגום דוחות כספיים
(276)	-	-	(276)	(9)	(285)	בניכוי יתרות של חברת הבת בארה"ב שנמכרה ^(ב)
4,420	419	732	5,571	54	5,625	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה ¹
563	1	21	585	-	585	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
הפרשה להפסדי אשראי						
מסחרי	דיוור	אשראי לציבור		סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
		פרטי אחר	סך הכל ציבור			
במיליוני ש"ח						
4,284	636	792	5,712	3	5,715	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(622)	(145)	(45)	(812)	-	(812)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
(472)	(6)	(279)	(757)	-	(757)	מחיקות חשבונאיות
584	4	259	847	-	847	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
112	(2)	(20)	90	-	90	מחיקות חשבונאיות נטו
(9)	-	-	(9)	-	(9)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
3,765	489	727	4,981	3	4,984	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה ¹
453	-	16	469	-	469	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(א) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה 13-2016 ASU. ראה [ביאור 1.ח](#).

(ב) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	דירור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
2,590	467	657	3,714	2	3,716	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
2,105	175	271	2,551	1	2,552	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(816)	(6)	(383)	(1,205)	-	(1,205)	מחיקות חשבונאיות
429	-	247	676	-	676	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(387)	(6)	(136)	(529)	-	(529)	מחיקות חשבונאיות נטו
(24)	-	-	(24)	-	(24)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,284	636	792	5,712	3	5,715	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה ¹
402	-	20	422	-	422	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

ביאור 14 - אשראי לממשלות

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
205	317	אשראי לממשלה
735	792	אשראי לממשלות זרות
940	1,109	סך כל האשראי לממשלות

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. בנק לאומי ארה"ב ועסקת המיזוג עם Valley National Bancorp

ביום 23 בספטמבר 2021 התקשר "BLC", תאגיד אמריקאי (המוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק) המחזיק בשליטה מלאה ב-BLUSA, בהסכם מיזוג עם "Valley".

ביום 1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג.

Valley הינה חברת החזקות בנקאית שמחזיקה ב-Valley National Bank ("Valley Bank"). Valley Bank הוקם בשנת 1927.

עם השלמת העסקה וביצוע הליכי המיזוג, BLC מוזגה ל-Valley ו-BLUSA מוזגה ל-Valley Bank ("הסכם המיזוג").

התמורה בגין העסקה שולמה לבנק במניות Valley (90% מהתמורה) והיתרה במזומן. עם השלמת העסקה מחזיק הבנק בכ-14.2% מהון המניות של Valley והוא אינו בעל שליטה אולם נכון למועד פרסום הדוח הוא בעל המניות הגדול ביותר ב-Valley.

כתוצאה מהמיזוג נרשם רווח נטו ממס בסך של כ-645 מיליון ש"ח. מתוך הסכום האמור, סך של כ-194 מיליון ש"ח נרשם ברבעון הראשון של שנת 2022 וסך של כ-451 מיליון ש"ח נרשם ברבעון השני.

החל מיום 1 באפריל 2022 הבנק מטפל בהשקעתו ב-Valley בשיטת השווי המאזני וסיווג את ההשקעה ב-Valley כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל.

להלן נתוני ההשקעה ב-Valley ליום 1 באפריל 2022

במיליוני ש"ח	
שווי מניות Valley שהתקבלו	3,047
חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים	1,944
מוניטין שהוכר	1,057

שווי השוק של מניות Valley שמוחזקות על ידי הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 עומד על כ-2,860 מיליון ש"ח. בסמוך למועד פרסום הדוח, שווי השוק של מניות Valley שמוחזקות על ידי הבנק נע בטווח של 2.60-3.15 מיליארד ש"ח.

יתרות הנכסים של בנק לאומי ארה"ב שנרעו מספרי הבנק במועד השלמת העסקה

31 במרס 2022 (בלתי מבוקר)	
במיליוני ש"ח	
מזומנים ופיקדונות בבנקים	1,253
ניירות ערך	4,431
אשראי לציבור, ברוטו	19,187
הפרשה להפסדי אשראי	(272)
אשראי לציבור, נטו	18,915
בניינים וציוד	100
מוניטין	14
נכסים בגין מכשירים נגזרים	58
נכסים אחרים	1,125
סך הכל נכסים	25,896

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

יתרות ההתחייבויות של בנק לאומי ארה"ב לצורך יציאה מאיחוד שנגרעו מספרי הבנק במועד השלמת העסקה

31 במרס 2022 (בלתי מבוקר)	
במיליוני ש"ח	
22,536	פיקדונות הציבור
88	פיקדונות מבנקים
88	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
593	התחייבויות אחרות
23,305	סך הכל התחייבויות

ב. הרכב של חברות כלולות

31 בדצמבר		
2021	2022	
חברות כלולות		
במיליוני ש"ח		
1,113	4,947	סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)
38	235	מזה - רווחים שנצברו ממועד הרכישה
		סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:
(34)	212	התאמות בגין חברות כלולות
		פרטים בדבר מוניטין ועודפי עלות אחרים:
226	1,471 ^(א)	הסכום המקורי, נטו
164	1,407	יתרה להפחתה

(א) ייחוס תמורת הרכישה לנכסים ולהתחייבויות מסתיים לאחר מועד הדיווח.

פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות

31 בדצמבר				
2021		2022		
שווי שוק	ערך בספרים	שווי שוק	ערך בספרים	
במיליוני ש"ח				
-	-	2,860	3,567	Valley National Bancorp
83	132	58	135	טראלייט בע"מ
58	68	32	61	סאנפלאואר השקעות מתחדשות בע"מ
141	200	2,950	3,763	סך הכל

ג. חלק הקבוצה ברווחים או בהפסדים של חברות כלולות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
(19)	102	490	חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות
6	(1)	(103)	הפרשה למס
(13)	101	387	חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת מס

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

31 בדצמבר					
2021	2022	2021	2022	שם החברה	פרטים על החברה
					באחוזים
					חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים
					חלק בזכויות בהצבעה
					חברות בנות מאוחדות ^(א)
					בישראל
100.0	100.0	100.0	100.0	לאומי פרטנרס בע"מ ^(ג)	שירותים עסקיים ופיננסיים
99.8	99.8	99.8	99.8	לאומי-טק בע"מ ^(ד)	ליווי פיננסי לחברות היי-טק
100.0	100.0	100.0	100.0	לאומי שירותי שוק ההון בע"מ	שירותי תפעול קופות גמל וקרנות נאמנות
100.0	100.0	100.0	100.0	לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ	החזקות פיננסיות
					בחוץ לארץ
84.7	-	84.7	-	בנק לאומי לישראל קורפוריישן ^(ה)	חברת החזקות - רשומה בארה"ב
84.6	-	84.6	-	בנק לאומי ארה"ב ^(ה)	עסקי בנק כללי - רשומה בארה"ב
100.0	100.0	100.0	100.0	בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי ^(ו)	עסקי בנק כללי - רשומה בבריטניה
100.0	100.0	100.0	100.0	לאומי רי לימיטד	ביטוח - רשומה בא"י התעלה
					חברות כלולות
-	14.2	-	14.2	Bancorp Valley National	בנקאות

(א) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות אחרות בקבוצת הבנק בגין ההשקעות האמורות.

(ב) השקעות הוניות אחרות כוללות שטרי הון.

(ג) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 190 מיליון ש"ח (2021 - 190 מיליון ש"ח).

(ד) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 82 מיליון ש"ח (2021 - 82 מיליון ש"ח).

(ה) בנק לאומי ארה"ב ובנק לאומי לישראל קורפוריישן הינן חברות שמטבע הפעילות שלהן שונה מהשקל. ראה [ביאור 1.1](#), החל מיום 1 באפריל 2022 הושלם המיזוג עם Valley לפרטים נוספים ראה [סעיף א](#), לעיל.

(ו) לפרטים נוספים לגבי שינוי ארגוני בבנק לאומי בריטניה ראה [ביאור 15.א](#).

(ז) לפרטים נוספים לגבי עסקת המיזוג עם Valley ראה [סעיף א](#), לעיל.

(ח) שווי מאזני כולל יתרת עודפי עלות מיוחסים ומוניטין בסך 186 מיליון ש"ח ו-1,160 מיליון ש"ח בהתאמה. תרומה לרווח כוללת הפחתת עודפי עלות.

2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
ערביות עבור החברה לטובת גופים שמחוץ לקבוצה		רווח (הפסד) כולל אחר		דיבידנד שהתקבל		תרומה לרווח (הפסד) הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		השקעות הוניות אחרות ^(ב)		השקעה במניות לפי שווי מאזני	
											במיליוני ש"ח
971	1,359	(6)	(42)	-	-	712	361	224	226	4,293	4,612
-	-	3	(35)	-	-	4	5	-	-	1,031	1,001
-	-	-	-	-	-	5	10	-	-	37	47
-	-	-	(7)	-	-	(1)	-	-	-	1,644	1,640
-	-	-	-	-	-	(9)	(2)	-	-	73	-
-	-	(170)	(112)	-	-	221	57	-	-	2,270	-
-	-	13	1	-	-	30	75	225	227	963	1,334
159	179	-	-	-	-	10	20	-	-	60	80
-	-	-	(54)	-	81	-	⁽ⁿ⁾ 306	-	-	-	⁽ⁿ⁾ 3,567

ביאור 16 - בניינים וציוד

א. הרכב

סך הכל	עלויות תוכנה ^(ב)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ^(א)	במיליוני ש"ח
עלות נכסים				
10,667	4,177	3,521	2,969	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
543	419	79	45	תוספות
(273)	(72)	(74)	(127)	גריעות
(22)	(7)	(6)	(9)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
10,915	4,517	3,520	2,878	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
769	584	136	49	תוספות
(678)	(509)	(76)	(93)	גריעות
(660)	(194)	(185)	(281)	יציאה מאיחוד ^(ג)
14	4	4	6	התאמות מתרגום דוחות כספיים
10,360	4,402	3,399	2,559	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
פחת והפסדים מירידת ערך				
7,735	3,383	2,722	1,630	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
694	523	115	56	פחת לשנה
(213)	(67)	(70)	(76)	גריעות
(21)	(6)	(7)	(8)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
8,195	3,833	2,760	1,602	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
598	451	97	50	פחת לשנה
(618)	(483)	(70)	(65)	גריעות
(561)	(166)	(180)	(215)	יציאה מאיחוד ^(ג)
11	3	4	4	התאמות מתרגום דוחות כספיים
7,625	3,638	2,611	1,376	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
2,932	794	799	1,339	הערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2020
2,720	684	760	1,276	הערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2021
2,735	764	788	1,183	הערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2022

(א) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(ב) לרבות הוצאות שהונו בקשר לפיתוח עלויות תוכנה לשימוש עצמי אשר הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2022 בסך 577 מיליון ש"ח (2021 - 575 מיליון ש"ח).

(ג) יתרות בנק לאומי ארה"ב, אשר החל מיום 1 באפריל 2022 אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley, ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 15.א.

ב. שיעור הפחת הממוצע

31 בדצמבר		
2021	2022	
2.26%	2.10%	בניינים ומקרקעין
13.19%	11.48%	ציוד, ריהוט וכלי רכב
26.16%	26.81%	עלויות תוכנה

ביאור 16 - בניינים וציוד (המשך)

- ג. בניינים ומקרקעין שאינם בשימוש הקבוצה, בעיקר בניינים מושכרים, כלולים במאזן בסך 34 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 20 מיליון ש"ח).
- ד. נכסים בסך 42 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 44 מיליון ש"ח), טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רישום מקרקעין. הסיבות העיקריות לאי רישום הינן העדר הסדר רישום מקרקעין ("פרצלציה") ואי רישום פרויקט כבית משותף על ידי הקבלן/היזם.
- ה. היתרה המאזנית של בניינים וציוד העומדים למכירה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2022 בסך 102 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - בסך 13 מיליון ש"ח). לא צפוי הפסד ממימוש בניינים וציוד העומדים למכירה, מעבר להפרשות שנעשו בגינם.
- ו. היתרה המאזנית של רכוש קבוע בשלבי הקמה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2022 בסך 60 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 16 מיליון ש"ח).
- ז. סעיף בניינים וציוד כולל שיפורים וזכויות שכירות, לרבות תשלומים על חשבון חלק מהבניינים על קרקע חכורה.

ח. מידע בגין חכירות

1. הוצאות בגין חכירות

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
149	132	הוצאות בגין חכירות תפעוליות
1	-	הוצאות בגין חכירות לטווח קצר
1	2	הוצאות בגין תשלומי חכירה משתנים
151	134	סך הכל הוצאות בגין חכירות

2. מידע נוסף על חכירות

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
מזומנים ששולמו בגין יתרות שנכללו במדידה של התחייבויות בגין חכירות:		
143	135	תזרים מזומנים בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות
81	125	נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות
יתרת תקופה משוקללת ממוצעת (בשנים):		
4.1	4.2	בגין חכירות תפעוליות
ריבית היוון משוקללת ממוצעת (באחוזים):		
1.00	1.00	בגין חכירות תפעוליות

ביאור 16 - בניינים וציוד (המשך)

ח. מידע בגין חכירות (המשך)

3. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופות פירעון

31 בדצמבר			
	2021	2022	
התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים
	146	108	110
עד שנה	146	108	110
מעל שנה עד שנתיים	109	88	90
מעל שנתיים עד 3 שנים	86	67	69
מעל 3 שנים עד 4 שנים	76	50	52
מעל 4 שנים עד 5 שנים	68	45	46
מעל 5 שנים	317	209	228
סך הכל	802	567	595

ביאור 17 - מוניטין

סך הכל מוניטין ^(א)	
במיליוני ש"ח	
עלות	
15	ליום 31 בדצמבר 2020
(1)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
14	ליום 31 בדצמבר 2021
(14)	בניכוי יתרות של חברת הבת בארה"ב שנמכרה ^(ב)
-	ליום 31 בדצמבר 2022
הפחתות והפסדים מירידת ערך	
-	ליום 31 בדצמבר 2020
-	הפחתה לשנה
-	ליום 31 בדצמבר 2021
-	הפחתה לשנה
-	ליום 31 בדצמבר 2022
-	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2022
הערך בספרים	
15	ליום 31 בדצמבר 2020
14	ליום 31 בדצמבר 2021
-	ליום 31 בדצמבר 2022

(א) מוניטין לפי מגזרי פעילות פיקוחיים ולפי גישת הנהלה מיוחסת לפעילות חול.

(ב) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. נכון ליום

31 במרס 2022 היתרות הנ"ל סווגו כמחזקות למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א.](#)

ביאור 18 - נכסים אחרים

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
5,857	5,199	מיסים נדחים לקבל, נטו - ראה ביאור 8(ד)
35	21	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
202	85	קופה מרכזית לתשלום פיצויים
9	8	נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו
52	80	יתרת הוצאות הנפקה להפחתה של אגרות חוב, שטרי התחייבויות וכתבי התחייבות נדחים
18	10	נכסים בגין פעילות במסלקת מעוף ^(א)
393	-	שווי פוליסת ביטוח בשלוחה בחו"ל
194	186	הוצאות מראש
189	157	הכנסות לקבל
239	85	חייבים אחרים ויתרות חובה
797	571	נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעולית ^(ב)
7,985	6,402	סך כל הנכסים האחרים

(א) מוצג בשווי הוגן.

(ב) למידע בגין חכירות ראה [ביאור 1.1.1. וביאור 16.ח.](#)

ביאור 19 - פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
בישראל		
לפי דרישה		
161,327	134,511	אינם נושאים ריבית
210,393	184,704	נושאים ריבית
371,720	319,215	סך הכל לפי דרישה
140,596	237,851	לזמן קצוב
512,316	557,066	סך כל פיקדונות בישראל ¹
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
14,737	-	אינם נושאים ריבית
6,677	18	נושאים ריבית
21,414	18	סך הכל לפי דרישה
3,539	-	לזמן קצוב
24,953	18	סך כל פיקדונות מחוץ לישראל
537,269	557,084	סך כל פיקדונות הציבור
¹ מזה:		
146,235	158,006	פיקדונות של אנשים פרטיים
127,883	130,685	פיקדונות של גופים מוסדיים
238,198	268,375	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
		תקרת הפיקדון
120,656	119,053	עד 1
111,186	117,207	מעל 1 ועד 10
86,924	91,492	מעל 10 ועד 100
65,715	68,403	מעל 100 ועד 500
152,788	160,929	מעל 500
537,269	557,084	סך הכל

ביאור 20 - פיקדונות מבנקים

31 בדצמבר		
2021	2022	במיליוני ש"ח
בישראל		
בנקים מסחריים:		
7,152	4,280	פיקדונות לפי דרישה
477	439	פיקדונות לזמן קצוב
531	675	קיבולים
בנקים מרכזיים:^(א)		
216	-	פיקדונות לפי דרישה
16,902	16,912	פיקדונות לזמן קצוב
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים:		
6	- ^(ב)	פיקדונות לפי דרישה
39	-	קיבולים
בנקים מרכזיים:		
47	-	פיקדונות לפי דרישה
25,370	22,306	סך כל פיקדונות מבנקים

(א) פיקדונות מבנק ישראל.
(ב) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 21 - אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים^(א)

31 בדצמבר		שער תשואה פנימי ^(ב)	משך חיים ממוצע ^(ב)	
2021	2022			במיליוני ש"ח
אגרות חוב, כתבי התחייבות ושטרי הון במטבע ישראלי שאינם ניתנים להמרה:				
2,877	7,153	2.9	1.6	במטבע ישראלי לא צמוד
6,528	10,978	0.4	3.2	צמודות למדד המחירים לצרכן
-	1,654	5.1	4.1	בדולרים של ארה"ב
9,405	19,785			סך הכל ¹
8,834	19,251	-	-	¹ מזה: רשומים למסחר
כתבי התחייבות ניתנים להמרה:				
-	-	-	-	במטבע ישראלי לא צמוד
3,659	5,277	1.9	2.8 ^(ד)	צמודות למדד המחירים לצרכן
2,364	2,743	3.3	2.9 ^(ד)	בדולרים של ארה"ב
15,428	27,805			סך כל אגרות החוב, שטרי ההתחייבות וכתבי ההתחייבות הנדחים
6,072	7,547			מזה כתבי ההתחייבות נדחים הנכללים בהון רובד²

- (א) יתרת הנכיון בקיזוז הפרמיה על אגרות חוב ועל כתבי התחייבות נדחים שטרם נזקפה לדוח רווח והפסד קוזה מאגרות החוב.
(ב) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
(ג) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את תזרים התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
(ד) משך חיים ממוצע למועד שינוי הריבית מבוסס על חישוב משך חיים ממוצע אפקטיבי כפי שמחושב לצורך החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית. בכתבי התחייבות נדחים, בצמודים למדד 2.64 שנים, בדולר ארה"ב 2.90 שנים (ליום 31 בדצמבר 2021 - צמודים למדד 3.96 שנים, בדולר ארה"ב 3.65 שנים).
(ה) הון רובד 2 בהתאם להוראות המעבר של באזל 3.

הערה:

למידע נוסף ראה [ביאור 25.א](#).

ביאור 22 - התחייבויות אחרות

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
86	84	עתודה למיסים נדחים, נטו - ראה ביאור 8(ד)
1,178	1,133	עודף עתודות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו
11,470	8,400	עודף התחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי התכנית - ראה ביאור 23(ט)
403	452	הכנסות מראש
987	1,176	זכאים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי
876	922	הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נלוות
441	132	שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר
469	585	הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים
276	296	הוצאות לשלם
429	329	הפרשות אחרות בגין זכויות עובדים
227	201	הפרשה לחופשה
30	19	חופשת יובל צבורה
18	10	התחייבויות בגין פעילות במסלקת המעוף ^(א)
510	712	זכאים אחרים ויתרות זכות
802	567	התחייבויות בגין חכירות תפעוליות ^(ב)
18,202	15,018	סך כל ההתחייבויות האחרות

(א) מוצג בשווי הוגן.

(ב) למידע בגין חכירות ראה [ביאור 1.1.1](#), למידע על התחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופות לפירעון ראה [ביאור 3.16](#).

ביאור 23 - זכויות עובדים

א. פיצויי פרישה ופנסיה

1. כללי

לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 וטרם קבלו קביעות במועד חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בשנת 2000 בעניין הסדר פנסיוני (להלן "עובדי דור ב"), קיימות הפקדות שוטפות לתכנית פנסיה חיצונית. לבנק לא תהיה כל חבות פנסיונית לגבי עובדים אלה להוציא השלמה לפיצויי פיטורין במקרים מסוימים בהתאם להסכם.

לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם דלעיל (להלן "עובדי דור א"), הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה, למעט אלו המוזכרים לעיל [וכסעיף ב](#), להלן, קיימת הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או בקבלת פנסיה מהבנק, תוך ויתור על כספי הפיצויים והתגמולים והכל כפוף להוראות הדין. הזכאות לפנסיה מחושבת לפי שיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה ושל 1.5% לכל שנה לאחר מכן, עד לשיעור מירבי של 70%.

העתודות לפנסיה מבוססות על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון את גיל הפרישה על פי מחקר ובהתבסס על ניסיון העבר. החישוב האקטוארי נערך בשיטת הערכה של הטבות נצברות בהתחשב בפרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים, נכות וכו'. כמו כן מבוצע החישוב בהנחת עליית שכר נומינלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

צבירת ההתחייבות הינה בשיטת הקו-הישר עד לגיל הפרישה המוקדמת (ממוצע גילאי הפרישה בפועל של עובדי דור א' בשנים האחרונות, גברים ונשים). לאחר מועד זה, הטבות נוספות המיוחסות לשנים העוקבות נצברות בהתבסס על נוסחת תכנית ההטבות של עובדי דור א'.

החישוב האקטוארי מבוסס על הוראות עדכניות של האקטואר הראשי במשרד האוצר לגבי שיעורי תמותה מחודש יוני 2022 אשר נקבעו על ידי הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון לחברות הביטוח, ואשר אומצו לאוכלוסיית עובדי הבנק.

גובה ההתחייבות לזכויות עובדים מושפע ממספר משתנים מרכזיים, הכוללים משתני שוק (שיעורי ריביות היוון ההתחייבויות לטווחי הזמן השונים) ומשתנים אקטואריים, כאשר חלק מהמשתנים האקטואריים הינם משתנים התנהגותיים של העובדים. ייתכן כי יתקיים קשר בין שינויים במשתני השוק לבין שינויים במשתנים האקטואריים ההתנהגותיים.

חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA ומעלה למועד הדיווח. נקבע שחישוב המרווח יתבסס על מרווחי אגרות החוב הקונצרניות בארה"ב. בשנת 2022, עיקר השינוי בהתחייבות לפנסיה נובע מהשפעת שינויי הריבית.

ההתחייבות לפנסיה של הבנק, לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה, וכן זו המוזכרת [כסעיף ב](#), להלן, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה, המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר.

2. הטבות ל"בוגרי לאומי"

בנוסף לתשלומי הפנסיה ו/או התגמולים והפיצויים, זכאי "בוגר לאומי", להטבות נוספות שעיקרן שי לחג, וכן שכר לימוד לילדי הפנסיונר וסקר רפואי לזכאים.

"בוגר לאומי" הינו מי שסיים עבודתו בבנק לאחר שהשלים 25 שנות עבודה בבנק, או מי שסיים עבודתו לאחר 15 שנות עבודה בבנק וגילו 50 שנים ויותר.

ב. תנאי העסקה ופרישה לבעלי חוזים אישיים

1. כללי

תנאי ההעסקה והפרישה המקובלים לבעלי חוזים אישיים בבנק כוללים רכיבי תגמול קבוע ובכלל זה משכורת חודשית, זכויות סוציאליות, תנאים נלווים כגון קרן השתלמות, ביטוח בריאות, הסדרי ביטוח, פטור ושיפוי ותנאי פרישה וסיום העסקה. כגון תשלום הודעה מוקדמת. עוד כוללים תנאי ההעסקה לבעלי חוזים אישיים בבנק, רכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע ובכלל זה: מענק שנתי מותנה ביצועים, מענק אישי ומענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים ותגמול הוני בצורה של אופציות. עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יכול שיהיו זכאים גם למענקים נוספים כגון מענק שימור ומענק הצטיינות יתרה. חברי הנהלה בבנק יכול שיהיו זכאים, בנוסף על האמור, גם למענק הסתגלות בסכום של עד 6 משכורות חודשיות בעת סיום יחסי עבודה בבנק, כמו כן, בעלי חוזים אישיים בבנק יכול שיתחייבו כלפי הבנק לתקופת אי-תחרות של עד 6 חודשים ממועד הפסקת עבודתם בפועל בבנק.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הסדרי פרישה ופנסיה לבעלי חוזים אישיים

זכויות הפרישה והפנסיה של בעלי החוזים האישיים בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק ולפי נסיבות סיום ההעסקה (פיטורין, התפטרות, או פרישה). הסדרי הפרישה בבנק לעובדים אלו כוללים זכאות לשחרור קופת הפיצויים בהתאם להסדר סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 או לפיצויים בשיעור שבין 100% ועד ל-250%, בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים וכן אפשרות במקרים מסוימים לקבלת קצבה חודשית. זכאות זו באה במקום זכאות העובדים לפיצויים על פי דין והיא כוללת את הכספים והזכויות שנצברו בקופת הפיצויים של העובד במהלך העסקתו (לרבות רווחים).

בגין תנאי ההעסקה בדור א' רשאי העובד במקרה של סיום יחסי עובד ומעביד (פיטורין, התפטרות או פרישה, לפי העניין ולפי התנאים בחוזה) לוותר על הזכויות והכספים העומדים לזכותו בקופת התגמולים והפיצויים (בגין זכויות דור א') בתמורה לזכאות לפנסיה תקציבית מהבנק ("קצבת הפרישה"). העובד זכאי לקבל את קצבת הפרישה החל מהגעתו לגיל פרישה או, בכפוף לעמידה בתנאים של ותק וגיל, לקבל את קצבת הפרישה באופן מיידי או נדחה (מלא או מופחת, לפי העניין).

בחלק מהחוזים, בגין תנאי ההעסקה של חלק מעובדי דור ב' במקרה של סיום יחסי עובד ומעביד (פיטורין, התפטרות או פרישה, לפי העניין ולפי התנאים בחוזה) ובכפוף לעמידה בתנאים שונים, לרבות תנאים של ותק וגיל, רשאי העובד לבחור ולקבל, במקום הזכאות להשלמת פיצויים, קצבת ביניים מהבנק (מלאה או מופחתת, לפי העניין) עד למועד הזכאות לקבלת פנסיה בהתאם לתנאי תקנון הקופה החיצונית והוראות הדין.

שיעור קצבת הפרישה או קצבת הביניים לפי העניין הינו 2.67% לשנה בגין 15 שנות העבודה הראשונות. לאחר מכן - שיעור של 1.5% לשנה בגין כל שנה עד לחתימת חוזה אישי, 2% לשנה בגין כל שנה בה כיהן עם חוזה אישי ו-2.5% לשנה בגין כל שנת כהונה כחבר הנהלה, והכל עד לשיעור מרבי של 70%. הזכאות לקבל קצבת פרישה מהבנק מותנית בכך שכל הזכויות והכספים שיעמדו לזכות העובד בקופת התגמולים והפיצויים (בגין זכויות דור א') יהיו מקור לתשלום קצבת הפרישה מהבנק כאמור.

סכום ההוצאה המרבית הנוספת של הבנק, במידה שהעובדים הכלולים בסעיף זה יפוטרו מיידית ועל פי הזכאות בכל תקופה, יסתכם בסך 103 מיליון ש"ח (כולל מס ש"ח על הפנסיה) (2021 - 128 מיליון ש"ח). הסיבה לירידה נובעת משינויי בהנחות מועד וסבירות הפרישה.

2. המנכ"ל

מר חנן פרידמן מכהן כנושא משרה בבנק החל מיום 1 בספטמבר 2014, וכמנכ"ל של הבנק החל מיום 1 בנובמבר 2019 ("מועד התחילה"). ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל שחלים ממועד התחילה. תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל הינם בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, ונקבעו בהתאם לקבוע בהוראה 301A ולמגבלות הקבועות בחוק מגבלת התגמול.

תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל:

1. **משכורת** - המנכ"ל זכאי החל ממועד התחילה למשכורת חודשית בסך כולל של 228,000 ש"ח, צמוד לעליית מדד המחירים לצרכן הידוע במועד התחילה¹ ויהיה צמוד לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול ובכפוף להוראותיו ("המשכורת").

המנכ"ל זכאי לרכיב תשלום קבוע נוסף, אשר גובהו יקבע כך שסך רכיבי התגמול למנכ"ל (למעט תגמול שהוצאה בגינו אינה חזויה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים) יעמדו במגבלה שנקבעה בסעיף (ב) לחוק מגבלת התגמול². בגין רכיב קבוע זה לא יבוצעו הפרשות סוציאליות, למעט הפרשות על פי דין לפיצויי פיטורין ולתגמולים.

2. **הפסקת עבודה בהודעה מוקדמת** - הסכם ההעסקה של המנכ"ל הוא לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בהסכם במתן הודעה מוקדמת של 6 חודשים מראש.

¹ מובהר כי במקרה של ירידה במדד לא תהיה הקטנה בהתאם של המשכורת.
² יצוין כי בחישוב המגבלות שנקבעו בחוק מגבלת התגמול, ובהתאם לקבוע בחוק האמור, לא יכללו הפרשה לפיצויים והפרשה לתגמולים על פי דין. עוד יצוין כי הואיל וסך עלות השכר של המנכ"ל עולה על התקרה שנקבעה בחוק מגבלת התגמול, הרי שחלק מהשכר לא מוכר כהוצאה לצורכי מס, בהתאם לקבוע בסעיף 32 (17) בפקודת מס הכנסה.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

3. **הפרשות וניכויים לתגמולים, לפיצויים ולזכויות סוציאליות** - הבנק יבצע הפרשות לתגמולים ולביטוח בגין אובדן כושר עבודה בגין המנכ"ל, אשר יועברו מדי חודש בחודשו לביטוח מנהלים, לקופות גמל ו/או להסדר פנסיוני, כפי שיוסכם בין הצדדים, מעת לעת, בשיעור של 7.5% וכן ינכה הבנק סכום נוסף בשיעור של 6% ממשכורת המנכ"ל לתגמולים (להלן: "ההפרשות לתגמולים"). הבנק יבצע הפרשות לפיצויים אשר יועברו מדי חודש בחודשו לקופת פיצויים, בשיעור של $8\frac{1}{3}\%$ ממשכורת³ המנכ"ל וכן יפריש עבור המנכ"ל לקרן השתלמות, מדי חודש בחודשו, סך השווה ל-7.5% מהמשכורת, ובמקביל ינכה הבנק, על חשבון המנכ"ל, סך השווה ל-2.5% מהמשכורת, וזאת עד לתקרה המזכה לצורך מס, ויעבירם לקרן השתלמות.

4. **תנאי פרישה** - כאמור לעיל, המנכ"ל מכהן כנושא משרה בבנק החל מיום 1 בספטמבר 2014. בעת כניסת חוק מגבלת התגמול לתוקף ביום 12 באוקטובר 2016 ("המועד הקובע"), עודכנו תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה שניהנו באותה עת בבנק בהתאם לקבוע בחוק זה, ובכלל זה תנאי הכהונה וההעסקה של מר פרידמן, לרבות זכויותיו במקרה של פרישה. לפיכך, במקרה של פרישה יהיה זכאי המנכ"ל לזכויות פרישה בגין כהונתו בבנק בתקופה שממועד תחילת כהונתו בבנק ועד למועד הקובע, וכן לזכויות פרישה בגין כהונתו בבנק בתקופה שמהמועד הקובע ועד למועד סיום יחסי העבודה עם הבנק, כמפורט להלן: במקרה של ניתוק יחסי העבודה בין המנכ"ל לבין הבנק (פיטורין, התפטרות או פרישה לפנסיה) יהיה זכאי המנכ"ל לזכויות הבאות (כמצטבר):

(1) בגין תקופת עבודת המנכ"ל החל מהמועד הקובע - המנכ"ל יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בסכום השווה ל-100%⁴ מהמשכורת החודשית האחרונה הידועה בעת ניתוק יחסי העבודה בינו לבין הבנק כפול מספר השנים מהמועד הקובע ועד למועד ניתוק יחסי העבודה, ובתוספת הכספים והזכויות שנצברו בקופות התגמולים בגין הפרשות לתגמולים שנעשו על ידי הבנק והמנכ"ל בגין תקופת העסקת המנכ"ל בתקופה הנ"ל (מהמועד הקובע ועד למועד סיום יחסי העבודה).

(2) בגין תקופת עבודת המנכ"ל עד למועד הקובע: המנכ"ל יהיה זכאי לפיצויים בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית נכון לערב המועד הקובע כפול במספר שנות עבודתו בבנק עד למועד הקובע, ובתוספת הכספים והזכויות שנצברו בקופות התגמולים בגין הפרשות לתגמולים שנעשו על ידי הבנק והמנכ"ל בגין תקופת העסקת המנכ"ל בתקופה הנ"ל (מהמועד הקובע ועד למועד הקובע)⁵. בנוסף, יהיה זכאי המנכ"ל גם למענק הסתגלות בהתאם לסכום שהופרש בגינו בספרי הבנק ערב המועד הקובע⁶.

5. **אי תחרות** - המנכ"ל התחייב כלפי הבנק לתקופת אי תחרות של 6 חודשים ממועד סיום עבודתו בבנק ("תקופת אי תחרות"). בתקופת אי התחרות יהיה זכאי המנכ"ל למשכורת ולכל יתר התנאים הנלווים, למעט הפרשות לתנאים סוציאליים.

6. **פטור, ביטוח ושיפוי** - המנכ"ל זכאי לפטור, ביטוח ושיפוי נושאי משרה, כמקובל בבנק מעת לעת.

7. **ימי חופשה, דמי הבראה וימי מחלה** - כמקובל לככירים בבנק על פי נהלי הבנק.

8. **תנאים נלווים** - המנכ"ל זכאי להטבות כמקובל לככירים בבנק.

9. **הוראות בנושא מענקים שנתיים** - המנכ"ל אינו זכאי למענק שנתי משתנה החל ממועד התחילה.

3. **יושב ראש הדירקטוריון של הבנק**

ד"ר סאמר חאג' יחיא החל לכהן כדירקטור בבנק ביום 30 בספטמבר 2014, והחל לכהן כיו"ר הדירקטוריון ("היו"ר", או "יו"ר הדירקטוריון") ביום 22 ביולי 2019 (בסעיף זה, "מועד התחילה").

ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה של היו"ר שחלים ממועד התחילה. תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון כאמור, הינם בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק ובהתאם לקבוע בהוראה 301A.

³ לרבות כל הרכיבים בגינם ניתן לשלם פיצויי פיטורין על פי הדין.

⁴ זכאות לפיצויים כאמור מותנית בהעברה לבנק של הפרשות לפיצויים שנעשו באותה תקופה או סכום השווה לגובה הפרשות כאמור.

⁵ זכאות לפיצויים כאמור מותנית בהעברה לבנק של הפרשות לקופת הפיצויים.

⁶ שש פעמים המשכורת החודשית ערב המועד הקובע.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ביום 21 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, עדכון בתנאי כהונתו של יו"ר הדירקטוריון, בתוקף מיום 19 באוקטובר 2022, הנובע מעדכון הוראה 301A ביחס למבנה התגמול של יו"ר דירקטוריון בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (שפורסם בחודש אפריל 2022), ולפיו תנאי הכהונה המעודכנים של יו"ר הדירקטוריון לא יכללו עוד זכויות בגין אי-תחרות והודעה מוקדמת ולפיו יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי להחזר הוצאות בהתאם ובכפוף לאמור בהוראה 301A.

תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון:

החל מחודש ספטמבר 2021 החל יו"ר הדירקטוריון להעמיד את שירותיו לבנק, באמצעות חברת ניהול כבעלותו, כנגד הוצאת חשבונית מס לבנק. בגין שירותים אלו, זכאי היו"ר לתמורה בסך כולל של כ-3.5 מיליון ש"ח בחישוב שנתי (כ-295 אלפי ש"ח לחודש), בתוספת מע"מ כחוק, כשסכום זה צמוד לעליית המדד⁷ ויהיה צמוד לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול ובכפוף להוראותיו.

תקופת הכהונה וסיימה - תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון (לעיל ולהלן) הינם החל ממועד התחילה ("תקופת הכהונה") והם יהיו בתוקף כל עוד הוא מכהן כיו"ר הדירקטוריון של הבנק או ככל שהדבר יתחייב בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בעניין זה. בהתאם להחלטת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק מיום 21 בספטמבר 2022 כאמור לעיל, תנאי הכהונה המעודכנים של יו"ר הדירקטוריון לא יכללו עוד זכויות בגין אי-תחרות והודעה מוקדמת.

עוד יהיה זכאי יו"ר הדירקטוריון להסדרי פטור, ביטוח ושיפוי נושאי משרה כמקובל בבנק, מעת לעת, וכן להטבות ולהחזר הוצאות בהתאם ובכפוף לקבוע בהוראה 301A ובלכד שהעלות הכוללת השנתית לבנק בגין סך תנאי כהונתו של היו"ר לא תעלה על התמורה השנתית כאמור לעיל.

מובהר כי יו"ר הדירקטוריון אינו זכאי למענק שנתי משתנה.

ג. עתודה לחופשה

בסעיף התחייבויות אחרות קיימת הפרשה בגין ימי חופשה שטרם נוצלו אשר חושבה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בנוסף קיימת הפרשה עבור ימי מחלה שיומרו לימי חופשה אשר חושבה על בסיס אקטוארי. נכון ליום 31 בדצמבר 2022 ההפרשות האמורות מסתכמות לסך 201 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 227 מיליון ש"ח).

ד. התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק

הבנק מפקיד, עבור העובדים בדור א', כספים לתגמולים ולמרכיב פיצויים בקופת גמל לתגמולים ולפיצויים של עובדי הבנק, אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה.

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק כאמור בסעיף 1.1 לעיל, עבור עובדי דור ב' קיימות הפקדות שוטפות לפיצויים ותגמולים ולגביהם לא קיימת לבנק חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין. עבור עובדי דור א' הפורשים מעבודתם בבנק, בהתקיים תנאים מסוימים, קיימת הזכות לבחור בין קבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או פנסיה, או שילוב של החלופות, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים. עבור עובדים אלה מופקדים כספים לתגמולים ולפיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה. במהלך שנת 2019 התקשר הבנק עם גופים מוסדיים להעברת כספי תגמולים וכספי פיצויים של עובדים שנצברו או ייצברו בקופת התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק, שבחרו או יבחרו בעת פרישה במסלול של פנסיה, לקופה משלמת. כמו כן התקשר הבנק בהסכמים לרכישת פוליסות ביטוח לפורשים ממקורותיו העצמיים.

ה. מדיניות תגמול נושאי משרה בבנק

ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול לנושאי המשרה בבנק אשר חלה עד לתום שנת 2022. למידע נוסף לגבי מדיניות התגמול האמורה, אשר חלה בשנת הדיווח, ראה דוח זימון האסיפה הכללית של הבנק אשר פורסם ביום 10 בנובמבר 2019 (אסמכתא: 01-096531-2019). ביום 4 באוגוסט 2022 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי המשרה בבנק (להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול המעודכנת נכנסה לתוקף בתחילת שנת 2023 ותחול עד לתום שנת 2025. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, על הקבוע בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ועל הוראות חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול").

⁷ מובהר כי במקרה של ירידה במדד לא תהיה הקטנה של סכום התמורה.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

מדיניות התגמול קובעת את המסגרת לתגמול נושאי המשרה בבנק והיא כוללת, בין היתר, התייחסות לרכיבי התגמול הקבוע שהינו התגמול העיקרי לנושאי המשרה, הכולל משכורת קבועה, זכויות סוציאליות, תנאים נלווים למשכורת ותנאי פרישה וסיום העסקה, וכן, לרכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע ובכלל זה: מענק שנתי מדיד מותנה ביצועים, המורכב מרכיב מענק המבוסס על תשואה משוקללת להון של הבנק, רכיב מענק המבוסס על תשואת המנייה המשוקללת של הבנק בהשוואה לתשואת מדד ת"א-בנקים, רכיב מענק המבוסס על יחס היעילות המשוקלל של הבנק, ורכיבים נוספים, ככל שוועדת התגמול והדירקטוריון יחליטו לקבוע רכיבים נוספים לגבי נושאי משרה שאינם המנכ"ל הראשי; מענק אישי איכותי, המתבסס על השגת יעדים אישיים וקריטריונים איכותיים בהתאם לתחומי אחריותו של נושא המשרה הרלוונטי; ומענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים. יצוין כי חברי הדירקטוריון לרבות יו"ר הדירקטוריון, אינם זכאים למענק שנתי משתנה. מנכ"ל הבנק אינו זכאי למענק שנתי משתנה, אלא אם יקבע אחרת על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק.

סך המענקים המשתנים לנושא משרה מוגבל בתקרה של 8 משכורות חודשיות בשנה, כאשר בגין אירועים מיוחדים יהיו רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר מענק מיוחד נוסף למי מנושאי המשרה, שלא יעלה על משכורת חודשית אחת.

בנוסף, לדירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, הסמכות להפחית (משיקולים מיוחדים) את המענק השנתי המדיד, בהתאם לשיקול דעתו. כמו כן, מדיניות התגמול קובעת, בהתאם להוראה 301A, מנגנון השבת מענקים משתנים, לרבות קריטריונים להשבה, נסיבות הפעלת מנגנון ההשבה ותקופת ההשבה.

עוד קבועים במסגרת מדיניות התגמול הסדרי דחיית תשלומי המענק המשתנה לנושאי המשרה, אשר תשלומם כפוף לעמידת הבנק ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בסמוך לפני כל אחד ממועדי ההבשלה (או תנאי ההבשלה הקבועים בתגמול הוני, ככל שהחלק הנדחה של תשלומי המענק המשתנה כאמור ניתן בצורת תגמול הוני).

מדיניות התגמול קובעת מנגנונים והסדרים שונים שנועדו לאפשר לוועדת התגמול ודירקטוריון הבנק לאשר עדכונים במדיניות התגמול או ברכיבי התגמול בתנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה שמדיניות התגמול חלה עליהם במהלך תקופת מדיניות התגמול, מבלי להידרש לקבלת אישור מחודש של האסיפה הכללית של הבנק במועד העדכון כאמור. עדכונים כאמור במדיניות ייעשו ככל שהנסיבות הקיימות במועד העדכון, יצדיקו לדעת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק את ביצוע העדכונים כאמור.

מדיניות התגמול קובעת עוד כי התגמול של מי מנושאי המשרה בבנק יכול שיעלה בהתאם להחלטת ועדת התגמול והדירקטוריון על הרף הקבוע בסעיף 2(א) לחוק מגבלת התגמול, ובמקרה כזה חלק מהשכר של אותם נושאי משרה לא יוכר כהוצאה לצורכי מס, בהתאם לקבוע בסעיף 17(32) לפקודת מס הכנסה. עוד כוללת מדיניות התגמול מנגנון המאפשר להעלות את סך התגמול לו יהיו זכאים יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל הראשי אוטומטית עם עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול (כאשר ככל שעדכון סך התגמול ליו"ר הדירקטוריון ו/או למנכ"ל הראשי יעלה על 5% כתוצאה מההצמדה לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול, יובא העדכון לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון).

בנוסף, מדיניות התגמול כוללת אפשרות ולפיה, בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובכפוף להוראות כל דין, נושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים) יכול שיהיו זכאים לתגמול הוני, בצורה של אופציות, מניות או מכשירים מבוססי מניות. הוראה זו חלה החל ממועד אישור מדיניות התגמול באסיפה הכללית.

1. מדיניות תגמול עובדים מרכזיים

מדיניות תגמול מעודכנת ל"עובדים מרכזיים" בבנק, שאינם נושאי משרה, אושרה על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בחודש ינואר 2023 והיא תחול עד לתום שנת 2025. מדיניות זו קובעת את המסגרת לתגמול עובדים מרכזיים כאמור והיא כוללת, בין היתר, התייחסות למרכיב השכר, לתנאים הנלווים, לתנאי הפרישה, ולמרכיב המענקים השנתי. מדיניות זו גובשה בשיתוף לב לעקרונות מדיניות התגמול המעודכנת לנושאי המשרה בבנק, בהתאמות הנדרשות ובהתאם לקבוע ולנדרש בחוק מגבלת התגמול ובהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ז. מדיניות תגמול לכלל העובדים

מדיניות תגמול מעודכנת לכלל עובדי הבנק (שאינם עובדים מרכזיים) אושרה על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בחודש ינואר 2023, והיא מושתתת על הקבוע בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין.

מדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק כאמור, נועדה לשמש כלי לקידום עמידה ביעדים העסקיים של הבנק ובכלל זה לאפשר גיוס עובדים איכותיים לעבודה בבנק, לשמר אותם לאורך זמן, להניע אותם לשיפור ביצועים ולהשגת המטרות והיעדים העסקיים של הבנק, תוך מניעת נטילת סיכונים שחורגים מתיאבון הסיכון של הבנק.

מדיניות התגמול מתייחסת בין היתר, למשכורת ולתנאים הנלווים לשכר וכן למענקים, לתנאי פרישה ולתשלומים אחרים להם זכאים כלל העובדים.

ח. הנפקת כתבי אופציה

לפרטים אודות הנפקת כתבי אופציה שאינם רשומים למסחר לעובדי הבנק ו/או עובדי חברות בנות של הבנק ראה [ביאור 24.א.](#)

ט. הרכב הטבות

1. הטבות לעובדים

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
הטבות לאחר פרישה - פנסיה ופיצויים		
20,491	21,261	17,214
סכום ההתחייבות		
8,945	9,803	8,816
השווי ההוגן של נכסי התכנית		
11,546	11,458	8,398
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית		
חופשת יובל צבורה		
36	30	19
סכום ההתחייבות		
-	-	-
השווי ההוגן של נכסי התכנית		
36	30	19
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)		
הטבות אחרות		
639	637	513
סכום ההתחייבות		
-	-	-
השווי ההוגן של נכסי התכנית		
639	637	513
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית		
סך הכל		
12,221	12,150	8,946
עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות" ¹		
84	28	-
¹ מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל		
-	25	16
עודף נכסים בגין הטבות לעובדים על התחייבויות שנכללו בסעיף "נכסים אחרים" ²		
-	12	2
² מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל		

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ט. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת

א. מחויבות ומצב המימון

1. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
20,470	20,491	21,261	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת השנה
175	189	142	עלות שירות
573	572	717	עלות ריבית
33	32	27	הפקדות משתתפי תכנית
555	829	(3,449)	(רווח) הפסד אקטוארי
(19)	(12)	4	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(1,296)	(840)	(1,401)	הטבות ששולמו
-	-	69	אחר
-	-	(156)	בניכוי יתרות של חברת הבת בארה"ב שנמכרה ^(א)
20,491	21,261	17,214	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף השנה
18,817	19,617	16,594	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף השנה

(א) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. נכון ליום 31 במרס 2022 היתרות הנ"ל סווגו כמחזקות למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

2. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
7,614	8,945	9,803	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת השנה
743	1,150	(293)	תשואה בפועל על נכסי תכנית ^(א)
1,272	201	248	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
33	32	27	הפקדות משתתפי תכנית
(31)	(23)	1	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(732)	(502)	(869)	הטבות ששולמו
46	-	69	אחר
-	-	(170)	בניכוי יתרות של חברת הבת בארה"ב שנמכרה ^(ב)
8,945	9,803	8,816	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף השנה
11,546	11,458	8,398	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף השנה

(א) לרבות השפעת המעבר לקופה משלמת בגין פורשים. ראה [סעיף ד](#), בביאור זה.
 (ב) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. נכון ליום 31 במרס 2022 היתרות הנ"ל סווגו כמחזקות למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ט. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)
 א. מחויבות ומצב המימון (המשך)
 3. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

ליום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
-	12	2	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
11,546	11,470	8,400	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
11,546	11,458	8,398	התחייבות נטו שהוכרה בסוף שנה

4. סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
5,564	5,168	2,109	הפסד אקטוארי, נטו
5,564	5,168	2,109	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ט. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

ב. הוצאה לתקופה

1. רכיבי עלות ההטבה שנכללו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
175	189	142	עלות שירות
573	572	717	עלות ריבית
(365)	(414)	(402)	תשואה חזויה על נכסי התכנית
470	489	265	הפחתה של סכומים שלא הוכרו - הפסד אקטוארי נטו
853	836	722	סך עלות ההטבה, נטו
181	185	199	סך הוצאה בגין תכנית פנסיה להפקדה מוגדרת
1,034	1,021	921	סך הוצאות שנכללו ברווח והפסד

2. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח			
177	93	(2,754)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו לשנה
(470)	(489)	(265)	הפחתה של סכומים שלא הוכרו - הפסד אקטוארי נטו
(46)	-	-	אחר לרבות שינוי מבני
(5)	-	6	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
-	-	(46)	בניכוי יתרות של חברת הבת בארה"ב שנמכרה ^(א)
(344)	(396)	(3,059)	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
853	836	722	סך עלות ההטבה נטו
509	440	(2,337)	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

(א) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. נכון ליום 31 במרס 2022 היתרות הנ"ל סווגו כמחזקות למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א.](#)

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ט. הרכב ההטבות (המשך)

3. הנחות^(א)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר
 1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה

31 בדצמבר		
2020	2021	2022
באחוזים		
1.00	0.55	2.06
1.63	2.59	2.67
0.1-3.7	0.1-7	0-36.4
0-6.3	0-6.3	0-6.81

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
באחוזים		
1.62	0.92	1.45
4.59	4.50	4.50
0-6.3	0-6.3	0-6.81

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת			גידול בנקודת אחוז אחת		
ליום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022	2020	2021	2022
במיליוני ש"ח					
3,549	3,507	2,609	(2,846)	(2,829)	(2,126)
766	665	387	(681)	(592)	(346)
(309)	(283)	(215)	320	256	192
(672)	(580)	(339)	755	650	378

(א) ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(ב) לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם הקיבוצי המיוחד בשנת 2000.

(ג) שינוי זהה לכל עובד.

גובה ההתחייבות לזכויות עובדים מושפע ממספר משתנים מרכזיים, הכוללים משתני שוק (שיעורי ריביות היוון ההתחייבויות לטווחי הזמן השונים) ומשתנים אקטואריים, כאשר חלק מהמשתנים האקטואריים הינם משתנים התנהגותיים של העובדים. ייתכן כי יתקיים קשר בין שינויים במשתני השוק לבין שינויים במשתנים האקטואריים ההתנהגותיים.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ט. הרכב ההטבות (המשך)

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

ליום 31 בדצמבר 2022			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
במיליוני ש"ח			
103	33	-	136
מזומנים ופיקדונות בכנקים			
1,019	-	76	1,095
מניות			
213	121	-	334
אגרות חוב ממשלתיות			
540	39	-	579
אגרות חוב קונצרניות			
8	64	6,600	6,672
אחר ^(א)			
1,883	257	6,676	8,816
סך הכל			

ליום 31 בדצמבר 2021			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
במיליוני ש"ח			
284	11	-	295
מזומנים ופיקדונות בכנקים			
1,595	37	104	1,736
מניות			
382	119	-	501
אגרות חוב ממשלתיות			
885	79	-	964
אגרות חוב קונצרניות			
14	95	6,198	6,307
אחר ^(א)			
3,160	341	6,302	9,803
סך הכל			

(א) לרבות הפקדות בקופה משלמת ופוליסות ביטוח שנרכשו בגין פורשים. ראה [סעיף ד](#). בביאור זה.

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2023

יעד הקצאה		אחוז מנכסי התכנית	
ליום 31 בדצמבר			
	2023	2022	2021
באחוזים			
מזומנים ופיקדונות בכנקים	2	2	3
מניות	12	12	18
אגרות חוב ממשלתיות	4	4	5
אגרות חוב קונצרניות	7	7	10
אחר	75	75	64
סך הכל	100	100	100

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ט. הרכב ההטבות (המשך)

4. נכסי תכנית (המשך)

ג. התנועה בשווי ההוגן של נכסי תכנית ששווים נמדד על בסיס שימוש בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					
תשואה בפועל על נכסי התכנית					
יתרת פתיחה	רווחים/ (הפסדים) שמומשו	רווחים/ (הפסדים) שלא מומשו	רכישות/ מכירות וסילוקים, נטו	העברות לתוך/מחוץ לרמה 3	יתרה סגירה
במיליוני ש"ח					
104	2	(36)	6	-	76
מניות					
6,198	(1)	(47)	21	429	6,600
אחר					
6,302	1	(83)	27	429	6,676
סך הכל					

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021					
תשואה בפועל על נכסי התכנית					
יתרת פתיחה	רווחים/ (הפסדים) שמומשו	רווחים/ (הפסדים) שלא מומשו	רכישות/ מכירות וסילוקים, נטו	העברות לתוך/מחוץ לרמה 3	יתרה סגירה
במיליוני ש"ח					
101	-	2	1	-	104
מניות					
5,315	-	575	(24)	332	6,198
אחר					
5,416	-	577	(23)	332	6,302
סך הכל					

5. תזרימי מזומנים

א. הפקדות

הפקדות בפועל			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			תחזית ^(א)
2020	2021	2022	2023
במיליוני ש"ח			
1,305	233	275	94
הפקדות			

(א) אומדן ההפקדות שצפוי לשלמן לתכנית להטבה מוגדרת במהלך שנת 2023.

ב. ההטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד^(א)

שנה	במיליוני ש"ח
2023	751
2024	775
2025	749
2026	792
2027	824
2032-2028	4,804
2033 ואילך	13,769
סך הכל	22,464

(א) בערכים מהוונים.

ביאור 24 - עסקאות תשלום מבוסס מניות

א. כללי

ביום 16 באוגוסט 2022 פרסם הבנק מתאר להצעת ניירות ערך לנושאי משרה (שאינם דירקטורים ואינם המנכ"ל) ועובדים של קבוצת הבנק של עד 5,000,000 כתבי אופציה, רשומים על שם, שאינם רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ הניתנים למימוש לעד 5,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק, על פי תכנית אופציות משנת 2022 של הבנק (להלן: "המתאר"). ביום 4 בספטמבר 2022 הוקצו 2,460,399 כתבי אופציה, שאינם רשומים למסחר ללא תמורה בהתאם למתאר, ל-108 עובדי הבנק ועובדי חברות בנות של הבנק, כאשר מתוכם 13 נושאי משרה בבנק (שאינם דירקטורים ואינם המנכ"ל), לרבות אופציות מתוך הכמות כאמור אשר תוקצנה ותפקענה או שתבטל זכות הניצע לקבלן, והן לא תמומשנה למניות, ותוחזרנה למאגר האופציות, והכל כמפורט במתאר.

במועד הבשלת כתבי האופציה יהיה הניצע זכאי למניות מימוש בכמות שתיקבע על פי מרכיב שווי ההטבה בלבד. לעניין זה, "מרכיב שווי ההטבה" הנו ההפרש בין שער הסגירה של מניה רגילה של הבנק בבורסה במועד המימוש לבין מחיר המימוש.

כתבי האופציה יבשילו בשלוש מנות שנתיות שוות (כל מנה שווה ל- $33\frac{1}{3}\%$ מכמות כתבי האופציה שיוקצו לכל ניצע) החל ממועד ההקצאה, כדלקמן:

המנה הראשונה תבשיל בחלוף שנה ממועד ההקצאה ותפקע 24 חודשים לאחר מכן. מובהר כי מימוש המנה הראשונה כפוף גם לתקופת החסימה ולהוראות סעיף 102; המנה השנייה תבשיל בחלוף שנתיים ממועד ההקצאה ותפקע 24 חודשים לאחר מכן; המנה השלישית תבשיל בחלוף שלוש שנים ממועד ההקצאה ותפקע 24 חודשים לאחר מכן.

בתום תקופת המימוש של כל מנה יפקעו כתבי האופציה מאותה מנה (במקרה שלא פקעו או מומשו קודם לכן בהתאם להוראות תכנית האופציות) וכתבי האופציה לא יהיו ניתנים למימוש החל ממועד זה.

כתבי האופציה מוצעים לניצעים ללא תמורה, כחלק מתנאי העסקתם בבנק. מחיר המימוש של כתבי האופציה המוקצים בפועל יהיה 34.3 ש"ח, אשר נקבע בהתאם למחיר הסגירה בש"ח של מניית הבנק בבורסה ביום המסחר אשר שקדם למועד אישור הדירקטוריון להקצאת כתבי האופציה.

בגין הנפקתם של כתבי האופציה האמורים רושם הבנק הוצאות שכר בהתאם לשווי ההוגן של כתבי האופציה. הוצאה זו תרשם בדוחות הכספיים של הבנק לאורך תקופת ההבשלה של האופציות.

האומדן לשווי ההוגן של כתבי האופציות ליום הקצאתם, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני לפי מודל הבינומי, היה כ-15.5 מיליון ש"ח.

הבנק קיבל מרשות המיסים אישור להפעלת התכנית כ"תכנית להקצאת מניות באמצעות נאמן" במסגרת סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול מיסוי רווח הון.

ב. פרטים בדבר עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2022	
תנועה באופציות למניות:	מספר יחידות
קיימות במחזור לתחילת השנה	-
הוענקו במהלך השנה	2,460,399
הבשילו במהלך השנה	-
קיימות במחזור לתום השנה	2,460,399

ג. פרטים על סך עלות התגמול בגין הסדרי תשלום מבוסס מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2022	
במיליוני ש"ח	
סכומים שנזקפו לרווח והפסד, לפני השפעת המס	3
השפעת המס	-
סכומים שנזקפו לרווח והפסד לאחר השפעת המס	3

ביאור א25 - הון

א. הון המניות

31 בדצמבר 2021		31 בדצמבר 2022	
מונפק ונפרע ^(א)	רשום	מונפק ונפרע ^(א)	רשום
			ש"ח
1,524,720,264	3,215,000,000	1,615,629,355	3,215,000,000

(א) כל המניות שהונפקו רשומות על שם המניות שהונפקו ושיונפקו המורו או יומרו לסטוק רגיל הניתן להעברה ביחידות בנות 1.0 ש"ח. הזכויות הנלוות למניות הבנק קבועות בתקנון הבנק.

הנפקת מניות

ביום 23 ביוני 2022 השלים הבנק מהלך של הנפקת מניות של 90,909,091 מניות רגילות, בנות 1.0 ש"ח ע.ג. כל אחת, בתמורה כוללת של 2.75 מיליארד ש"ח, זאת, במסגרת ההצעה הלא אחידה למשקיעים מוסדיים, בארץ ובחו"ל. גיוס ההון נעשה על רקע הצמיחה המשמעותית של הבנק ברבעונים האחרונים והרצון להמשיך את תנופת הצמיחה תוך המשך מיקוד הצמיחה בעסקים בינוניים, משכנתאות ובאשראי העסקי. תמורת ההנפקה חיזקה את ההון הרגולטורי של הבנק ומאפשרת לו להמשיך באסטרטגיית הצמיחה שלו ובהשאת ערך לבעלי המניות.

הקצאת כתבי אופציה

לפרטים אודות הנפקת כתבי אופציה שאינם רשומים למסחר לעובדי הבנק ו/או עובדי חברות בנות של הבנק, ראה [ביאור א.24](#).

הסטוק הרגיל רשום למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

613,800,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה 401) ו-209,100,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה 402) הונפקו על ידי הבנק ביום 8 ביולי 2018, וניתנים להמרה בנסיבות מסוימות ל-60,543,541 ול-20,625,048 מניות רגילות של הבנק, בהתאמה, נכון ליום 31 בדצמבר 2022.

664,150,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה 403) הונפקו על ידי הבנק ביום 31 בינואר 2019 ו-777,000,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבויות נדחים (סדרה 403) נוספים הונפקו על ידי הבנק ביום 13 במרס 2019 בדרך של הרחבת סדרה. כתבי התחייבויות הנדחים הנ"ל ניתנים להמרה בנסיבות מיוחדות ל-131,734,024 מניות רגילות של הבנק, נכון ליום 31 בדצמבר 2022.

1,240,950,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה 404) הונפקו על ידי הבנק ביום 15 ביולי 2019. כתבי התחייבות הנדחים הנ"ל ניתנים להמרה בנסיבות מיוחדות ל-103,843,916 מניות רגילות של הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2022.

750,000,000 דולר ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה לאומי \$ 2031) הונפקו על ידי הבנק ביום 29 בינואר 2020 וניתנים להמרה בנסיבות מסוימות ל-208,055,925 מניות רגילות של הבנק, נכון ליום ההנפקה.

631,950,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה 405) הונפקו על ידי הבנק ביום 27 במרס 2022 ו-771,950,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבויות נדחים (סדרה 405) נוספים הונפקו על ידי הבנק ביום 12 בספטמבר 2022 בדרך של הרחבת סדרה. כתבי התחייבות הנדחים הנ"ל ניתנים להמרה בנסיבות מיוחדות ל-83,681,612 מניות רגילות של הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2022.

500,000,000 דולר ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה לאומי \$ 2033 רמ) הונפקו על ידי הבנק ביום 18 בינואר 2023 וניתנים להמרה בנסיבות מסוימות ל-118,750,000 מניות רגילות של הבנק, נכון ליום ההנפקה.

נכון למועד פרסום הדוח, בבעלות הבנק 71,824,258 מניות רדומות.

ב. חוזר להתאמות להוראת ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) - הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 250

ביום 31 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250) (להלן: הוראת השעה). בהתאם להוראת השעה, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% וביחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5% (חלף 10% ו-13.5% בהתאמה, עובר לפרסום החוזר). הוראה זו חלה על לאומי.

ביאור 25 - הון (המשך)

על פי חוזר מיום 18 בינואר 2022, תוקף ההקלה ביעדי ההון הוא עד 31 בדצמבר 2023, כאשר יחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון ביום 31 בדצמבר 2021 או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2022 חלים על לאומי יעדי ההון המזעריים שחלו טרם הוראת השעה, קרי יחס הון עצמי רוברד 1 שלא יפחת מ-10%, ויחס הון כולל שלא יפחת מ-13.5%. ליחס הון עצמי רוברד 1 מתווספת דרישות הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה.

בהתאם לחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 30 בספטמבר 2021, החל מיום 1 באוקטובר 2021, נותרה ההקלה כאמור רק בהתייחס לדרישת ההון בגין הלוואות לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין (הלוואות לכל מטרה). בהתאם, דרישת ההון הנוספת בגין יתרת הלוואות לדיור, ליום 31 בדצמבר 2022, הינה 0.21% במונחי יחס הון עצמי רוברד 1.

בהתאם, דרישות ההון המזעריות שחלו על הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 הינן 10.21% ליחס הון עצמי רוברד 1 (כולל דרישת ההון בגין יתרת הלוואות לדיור) ו-13.50% ליחס ההון הכולל.

בנוגע ליחס המינוף, בהוראת השעה נקבע שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (חלף 6% קודם לכן). ביום 15 במאי 2022 פורסם חוזר לתיקון הוראת השעה, ולפיו תוקף ההקלה יוארך עד ל-31 בדצמבר 2023. תאגיד שינצל את ההקלה עד למועד זה יידרש לשוב ולעמוד ביחס המינוף הנדרש טרום הוראת השעה תוך שני רבעונים, עד ה-30 ביוני 2024. עוד נקבע כי ניצול ההקלה לא יהווה חסם לחלוקת דיבידנד בכפוף לתכנון הון הכולל חזרה ליחס המינוף הנדרש.

ג. מדיניות חלוקת דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 6 במרס 2019, קובעת כי מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 13 במרס 2023 אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בסך של כ-698 מיליון ש"ח, המהווים כ-30% מהרווח הנקי לרבעון הרביעי של שנת 2022, סכום הדיבידנד שאושר לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הינו כ-45.20 אגורות. הדירקטוריון קבע את יום 27 במרס 2023 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 4 באפריל 2023 כיום התשלום.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
12 באוגוסט 2021	2 בספטמבר 2021	43.36	630
15 בנובמבר 2021	12 בדצמבר 2021	94.11	1,367
9 במרס 2022	6 באפריל 2022	40.48	588
24 במאי 2022	15 ביוני 2022	22.14	322
16 באוגוסט 2022	6 בספטמבר 2022	25.82	399
29 בנובמבר 2022	19 בדצמבר 2022	23.08	356

ד. תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 27 במאי 2021 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מהרשות לניירות ערך. תשקיף המדף יעמוד בתוקף לתקופה של שנתיים ממועד פרסומו.

ביום 16 בינואר 2022 הנפיק הבנק סך של כ-1.2 מיליארד ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 179, וסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 182.

אגרות החוב בסדרות 179, 182, אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

ביאור 25א - הון (המשך)

ביום 27 במרס 2022 הנפיק הבנק סך של כ-1.336 מיליארד ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה 184 וכן סך של כ-697 מיליון ש"ח ע.ג. ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 1).

קרן אגרות החוב סדרה 184 עומדת לפירעון בעשרה תשלומים חצי שנתיים שווים, החל מיום 5 בנובמבר 2025 ועד יום 5 במאי 2030. הקרן אינה צמודה, והיא נושאת ריבית שנתית בשיעור של 2.76% ריבית זו תשולם פעמיים בשנה בימים 5 במאי ו-5 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2022 עד 2030, בעד תקופה של שישה חודשים שנסתיימה ביום הקודם ליום התשלום, למעט התשלום הראשון של הריבית אשר ישולם ביום 5 בנובמבר 2022 בגין התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון שלאחר יום המכרז על אגרות החוב ועד ליום 4 בנובמבר 2022. שיעור הריבית לתשלום במועד הריבית הראשון יהיה 1.68625%. קרן הנע"מ סדרה 1 והריבית בגינה יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 23 במרס 2023, היא אינה צמודה, ונושאת ריבית בשיעור של 0.25% מעל לריבית בנק ישראל.

אגרות החוב בסדרה 184 וניירות הערך המסחריים (נע"מ סדרה 1) אינם מוכרים לצורך הון פיקוחי.

ביום 27 במרס 2022 הנפיק הבנק סך של כ-632 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים סדרה 405 בתמורה לכ-654.7 מיליון ש"ח. כתבי ההתחייבות סדרה 405 צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 1.5% לשנה שתשולם כ-27 במרס בכל שנה. כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 27 במרס 2033 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם במרס 2028. במועד זה, אם לא יממש הבנק את זכותו לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באיגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן במועד ההנפקה לבין ריבית העוגן במועד עדכון הריבית, כהגדרתן בדוח הצעת המדף.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 405 למניות רגילות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (16.66 ש"ח למניה), כפוף להתאמות, כגובה מביניהם.

ביום 12 בספטמבר 2022 הנפיק הבנק סך של כ-772 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים בדרך של הרחבת סדרה 405 בתמורה לכ-757 מיליון ש"ח.

כתבי התחייבות סדרה 405 כשירים להיכלל בהון רוברד 2 החל ממועד ההנפקה.

ביום 30 במאי 2022 הנפיק הבנק סך של 550 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 179 בתמורה לכ-593.5 מיליון ש"ח. כמו כן, הנפיק הבנק סך כ-260.8 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה 183 בתמורה לכ-248.3 מיליון ש"ח.

בנוסף הנפיק הבנק סך של כ-898 מיליון ש"ח ע.ג. ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 2). קרן הנע"מ סדרה 2 והריבית בגינה יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 28 במאי 2023, היא אינה צמודה, ונושאת ריבית בשיעור של 0.29% מעל לריבית בנק ישראל.

אגרות החוב בסדרה 179, 183 וניירות הערך המסחריים (נע"מ סדרה 2) אינם מוכרים לצורך הון פיקוחי.

ביום 27 ביולי 2022, הנפיק הבנק סך של 500 מיליון דולר ארה"ב ערך נקוב אגרות חוב סדרה לאומי 2027\$ בכ רמ תמורת סך של 496.7 מיליון דולר. הסדרה נרשמה למסחר ברצף מוסדיים בבורסה בתל-אביב. קרן אגרות החוב לאומי 2027\$ בכ רמ נושאת ריבית שנתית קבועה בשיעור של 5.125% לשנה, אשר תשולם בתשלומים חצי שנתיים ועומדת לפירעון בתשלום אחד ביום 27 ביולי 2027, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם החל מ-27 ביולי 2027.

אגרות החוב סדרה לאומי 2027\$ בכ רמ אינן מוכרות לצורך ההון הפיקוחי.

ביום 12 בספטמבר 2022 הנפיק הבנק סך של כ-1,306 מיליון ש"ח ע.ג. ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 3). קרן הנע"מ סדרה 3 והריבית בגינה יעמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2023, היא אינה צמודה, ונושאת ריבית בשיעור של 0.3% מעל לריבית בנק ישראל.

ניירות הערך המסחריים (נע"מ סדרה 3) אינם מוכרים לצורך הון פיקוחי.

ביום 15 בנובמבר 2022 דיווח הבנק כי הוא בוחן אפשרות לביצוע הנפקה לציבור של סדרה חדשה של כתבי התחייבות נדחים של הבנק ורישומם למסחר בבורסה. כתבי התחייבות נדחים אלו, ככל שיונפקו, יכללו בהון של הבנק. נכון לתאריך הדוח טרם בוצעה הנפקה.

ביאור 25א - הון (המשך)

ביום 18 בינואר 2023, הנפיק הבנק סך של 500 מיליון דולר ארה"ב ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים "ירוקים" סדרה לאומי \$ 2033 רמ. הסדרה נרשמה למסחר ברצף מוסדיים בבורסה בתל-אביב.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2033 רמ עומדים לפדיון בתשלום אחד, לאחר 10 שנים ושישה חודשים ממועד הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם בתקופה שבין 5 שנים ושלושה חודשים לבין 5 שנים ושישה חודשים ממועד הנפקתם, בכפוף לתנאים מסוימים.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2033 רמ נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 7.129% לשנה אשר תשולם בתשלומים חצי שנתיים. עד ליום 18 ביולי 2028. במועד זה, וככל שלא בוצע פדיון מוקדם, יעודכן שיעור הריבית בהתאם לתשואה הממשלתית בארה"ב באותו מועד בתוספת המרווח שהוסכם בהנפקה, כמפורט במסמכי ההנפקה.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2033 רמ למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה (מתורגם לדולר ארה"ב לפי השער באותו מועד), או על פי שער הרצפה שנקבע (4.21053 דולר ארה"ב, כפוף להתאמות), כגבוה מביניהם.

כתבי התחייבות לאומי \$ 2033 רמ כשירים להכלל בהון רוברד 2 החל ממועדי הנפקתם.

ביאור 225 - הלימות הון, מינוף ונזילות

כללי

במאי 2013 תיקן הפיקוח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל 3.

יודגש, כי הוראות באזל 3 קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור לנושאים הבאים:

- רכיבי ההון הפיקוחי.
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות.
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים.
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים.
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר.

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת הופחתה תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2022 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 0%.

רכיבי הון הנתונים לתנדטיות

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנדוטיות הרבה שמדידה מעין זו הביאה להון הפיקוחי של הבנק.

בהקשר זה, ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016.

ביום 5 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, לשנות את אופן מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי ההון הפיקוחי. על פי שיטת המדידה החדשה, בכל רבעון הבנק יחשב את השינוי בהתחייבות לפנסיה כתוצאה משינויים בריבית ההיוון בניכוי השינוי בשווי הנכסים שיעדו מראש לגידור התחייבויות אלו. השינוי בהתחייבות לפנסיה נטו, לאחר השפעת המס, ייפרס באופן לינארי על פני ארבעה רבעונים, החל מהרבעון עברו בוצע החישוב. יישום השיטה החדשה נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2022 ויהיה בתוקף עד המוקדם מבין השניים: א) דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2029 (כולל או ב) מועד הדוח הכספי בו הממוצע לאורך ארבעה רבעונים האחרונים של סכום ההתחייבויות הפנסיוניות יהיה נמוך מסך של 10 מיליארד ש"ח, צמוד למדד (מהמדד הידוע ביום 1 ביולי 2022 ועד למדד הידוע בתאריך הדוח הכספי הרלוונטי). במקביל בוטל אישור הפיקוח למדידת ההתחייבויות הפנסיוניות לצורכי חישוב ההון הפיקוחי לפי ממוצע נע של תשואות השוק לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימו במועד הדיווח הרלוונטי, שהיה בתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2016.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA.

להלן ניתוח השפעות השינויים על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2022:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכמים בכ-425.6 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון, יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ויחס הון כולל בכ-0.04%.
- שינוי הון עצמי רובד 1 - הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכם בכ-48.8 מיליארד ש"ח. קיטון ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1, יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ויחס הון כולל בכ-0.03%.

ביאור 225 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 בדצמבר		
2021	2022	
		במיליוני ש"ח
א. נתונים		
הון לצורך חישוב יחס ההון		
43,117	48,797	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^{(ב)ד}
10,148	12,020	הון רובד 2, לאחר ניכויים
53,265	60,817	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
346,602	392,658	סיכון אשראי ^{(כ)ד(ה)ו}
5,592	6,610	סיכונים שוק
22,582	26,375	סיכון תפעולי
374,776	425,643	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.50%	11.46%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.21%	14.29%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.19%	10.21%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)
12.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)
ב. חברות בנות משמעותיות		
בנק לאומי ארה"ב		
13.40%		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.43%		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
7.00%		יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(א)
10.50%		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(א)

- (א) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש עד ליום 31 במרס 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ביום 31 במרס 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה בעקבות משבר הקורונה לפיה יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. לפירוט נוסף על הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה, ראה לעיל [ביאור 225](#). החל מיום 1 בינואר 2022, דרישות ההון המזעריות שחלות על הבנק הינן 10% ליחס הון עצמי רובד 1 (בתוספת דרישות ההון בנין יתרת ההלוואות לדיור) ו-13.5% ליחס הון כולל.
- (ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. לפרטים נוספים על ההתאמות בגין הפסדי אשראי צפויים, ראה [סעיף ד](#).
- (ג) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית הינו 4.5% ו-8%, בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת כרית לשימור הון של 2.5%.
- (ד) לפרטים נוספים ראה [סעיף רכיבי הון הנתונים לתנודותיות](#) לעיל.
- (ה) סיכון אשראי חושב לאחר יישום העדכונים להוראות ניהול בנקאי תקין 203 A-1 ו-203 בנושא "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי". מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.
- (ו) ביום 25 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 "הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי". במסגרת החוזר, יועלה ל-150% משקל הסיכון המיוחס לאשראי הניתן לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV); למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית או מיוערת שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד או הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף הבינוי והנדל"ן על פי המיון הענפי שבסעיף 7 להוראת הדיווח לפיקוח מספר 831 - "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק". העדכונים בחוזר הינם בתוקף מיום 30 ביוני 2022, על פי הבהרת הפיקוח על הבנקים, פריסת היישום תעשה ברמה רבעונית עד שברבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2023 דרישת ההון תבוא לידי ביטוי באופן מלא.
- בהמשך לחוזר האמור לעיל, ביום 25 בינואר 2023 הפיץ בנק ישראל עדכון למסמך שאלות ותשובות המרכז בנוגע לדרישות הלימות הון בגישה הסטנדרטית ובגישת המודלים הפנימיים לסיכונים אשראי. הבנק יישם בדוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022 את עדכוני הפיקוח האמורים. השפעת היישום האמור על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קיטון בשיעור של 0.15%. קיטון זה ייפרס עד לרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2023.

ביאור 225 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
1. הון עצמי רובד 1		
41,610	49,438	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
300	-	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט
1,304	190	התאמות בגין זכויות עובדים ^(א)
43,214	49,628	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
(178)	(1,205)	מוניטין
(23)	(35)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(201)	(1,240)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין תכניות התייעלות ולפני התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1
104	49	סך ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות
-	360	סך התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים ^(ב)
43,117	48,797	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2. הון רובד 2		
6,153	7,547	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
3,995	4,473	הון רובד 2: הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
10,148	12,020	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
ניכויים:		
-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
10,148	12,020	סך הכל הון רובד 2
53,265	60,817	סך הכל הון כולל

(א) לפרטים נוספים ראה [סעיף רכיבי הון הנתונים לתנדורתיות](#) לעיל.

(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. לפרטים נוספים על ההתאמות בגין הפסדי אשראי צפויים, ראה [סעיף ד](#), להלן.

הערה: סך הכל הון כולל מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299 בדבר "מדידה והלימות הון", החלות מיום 1 בינואר 2014.

ביאור 225 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, הפסדי אשראי צפויים והלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר	
2021	2022
באחוזים	
יחס ההון לרכיבי סיכון	
	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, הפסדי אשראי צפויים והלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע על יחס הון עצמי רובד 1
11.47%	11.29%
0.03%	0.01%
	התאמות בגין תכנית ההתייעלות ^(א,ב)
	0.09%
	התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים ^(ג)
	0.07%
	התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע
11.50%	11.46%
	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

(א) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.
 (ב) התאמות בגין תכניות התייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים נזקפות על פני 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב הלימות ההון.
 (ג) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.כד.1](#).

ה. יחס מינוף לפי הוראות הפיקוח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203A, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם בנק ישראל חוזר להתאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250). על פי החוזר נקבעה התאמה להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. לפרטים נוספים על הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה ראה לעיל [ביאור 25א](#).

ביאור 225 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 בדצמבר	
2021	2022
במיליוני ש"ח	
א. בנתוני המאוחדים^(א,ב)	
43,117	48,797
711,125	766,895
יחס המינוף	
6.06%	6.36%
5.50%	5.50%
ב. חברות בת משמעותיות	
בנק לאומי ארה"ב	
11.66%	
5.00%	

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות התייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים על ההתאמות בגין תכנית התייעלות ראה [סעיף ד](#) לעיל.
 כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום שיטת המדידה החדשה בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות. לפרטים נוספים אודות השפעת המעבר לשיטה החדשה ראה [סעיף ג](#) לעיל.
 (ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים.
 (ג) סך החשיפות חושבו לאחר יישום העדכונים להוראת ניהול בנקאי תקין 218 "יחס המינוף" בעקבות עדכון הוראות 203 ו-203A בנושא "מדידה והלימות ההון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי". מספרי השוואה לא הוצגו מחדש.

1. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).
 תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.
 יחס כיסוי הנזילות מונהג החל מיום 1 באפריל 2015.
 החל מיום 1 בינואר 2017 ואילך, יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש הינו 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

ביאור 225 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
2021	2022
באחוזים	
א. בנתוני המאוחד	
124	131
100	100
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי	
122	129
100	100

הערה: מחושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

הבנק עומד בדרישה הרגולטורית ליום 31 בדצמבר 2022.

ז. יחס מימון יציב לפי הוראות הפיקוח על הבנקים

הבנק מדווח את הוראת "יחס מימון יציב 222 (NSFR)" - הוראה זו מתבססת על פרסום של ועדת באזל. יחס מימון יציב נטו נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. המדידה הן במאוחד והן בסולו מתבצעת אחת לרבעון והדרישה לעמוד ביחס של 100%.

ליום 31 בדצמבר	
2021	2022
באחוזים	
א. בנתוני המאוחד	
131	128
100	100

הבנק עומד בדרישה הרגולטורית ליום 31 בדצמבר 2022. הבנק קבע מגבלות פנימיות לנושא יחס מימון יציב נטו המצטרפות לניהול המגבלות הפנימיות בקשר עם ניהול סיכון הנזילות.

לפרטים נוספים על סיכון המימון ראה פרק [סיכון נזילות ומימון בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה^(א)

יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה^(ב)

ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
145	170	מטבע ישראלי לא צמוד
1,037	1,014	מטבע ישראלי צמוד למדד
1,182	1,184	סך הכל

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה ליום 31 בדצמבר

סך הכל 2021	סך הכל 2022	מט"ח עשרים שנים	מט"ח עשרים שנים	מט"ח עשר שנים	מט"ח חמש שנים	מט"ח שלוש שנים	מט"ח שנה עד	במיליוני ש"ח	
								עד שנה	עד שנה
במגזר הצמוד למדד^(א)									
22	19	1	3	4	3	5	3	תזרימים חוזיים עתידיים	
21	18	-	3	4	3	5	3	תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	
19	15	-	2	3	3	4	3	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ^(ד)	

במגזר השקלי הלא צמוד

- (א) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בנגיית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלות גבייה (במקום מרווח).
 (ב) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינן בסך 256 מיליון ש"ח (2021 - 209 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
 (ג) כולל מגזר מט"ח.
 (ד) ההיוון בוצע לפי שיעור 2.72% (2021) - לפי שיעור 1.78%.

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות

2021	2022	
במיליוני ש"ח		
101	102	הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה
49	39	הלוואות עומדות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות^(א)

ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	
686	1,060	התחייבויות לרכישת ניירות ערך
23	44	התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם

- (א) החל מיום 1 בינואר 2020 בעקבות יישום נושא 842 בקודיפיקציה בדבר חכירות, ההתחייבויות בגין חוזי שכירות נכללו במסגרת התחייבויות אחרות. למידע על חוזי שכירות ראה [ביאור ת.16](#).

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות

במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-377 מיליון ש"ח.

1. להלן פירוט של תובענות שהוגשו נגד הבנק שהסכום הנטען בהן מהותי. לדעת הנהלת הבנק המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכוי תובענות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.

1.1 תובענות תלויות ועומדות שהוגשו בתקופות דיווח קודמות

א. ביום 2 בדצמבר 2013 הוגשה בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק בנושא עמלת פירעון מוקדם של הלוואות שלא לדיוור. לטענת המבקשים, חישוב עמלת פירעון מוקדם על ידי הבנק, הן ביחס להלוואות לגביהן חלים עקרונות חישוב הקבועים בהוראות ניהול בנקאי תקין והן ביחס להלוואות לגביהן חלים כללים שקבע הבנק, לא נעשה כדין. לטענת המבקשים, אין באפשרותם להעריך בשלב זה, את סכום התביעה הכולל. ביום 3 בנובמבר 2019 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט המחוזי בתל-אביב שאישרה באופן חלקי את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, ביחס לסוגיה של דרך חישוב עמלת הפירעון המוקדם בהלוואות שאינן מפוקחות, וביום 22 בדצמבר 2019 הגישו המבקשים ערעור לבית משפט העליון על החלטה זו. ביום 21 ביולי 2021 ניתן פסק דין הדוחה את הערעור, והתביעה ממשיכה להתנהל בבית המשפט המחוזי לגבי החלק שאושר לניהול כתובענה ייצוגית.

ב. ביום 22 ביולי 2015 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק. לטענת המבקשת, תשלומים המשולמים ישירות לבנק על חשבון חוב אשר בגינו מתנהל הליך גבייה בהוצאה לפועל, מדווחים על ידי הבנק להוצאה לפועל באיחור, וכתוצאה מכך נוצר, כביכול, פער בין החוב האמיתי לחוב הרשום בתיק ההוצאה לפועל. המבקשת מעריכה את סכום התביעה הקבוצתי במיליוני ש"ח.

ג. ביום 29 במרס 2017, הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק (ותביעות מקבילות גם נגד בנקים אחרים). לטענת המבקש, הבנק אינו רשאי לגבות "עמלת קורספונדנט" בעת שהבנק מבצע העברת מט"ח מחשבון לקוח לזכות חשבון בנק בחו"ל, וזאת בניגוד להוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 והכללים מכוחו ("העילה הבנקאית"), ולחילופין, טוען המבקש כי הבנק רשאי לגבות עמלת קורספונדנט רק בהתאם להוצאה הממשית שהיתה לו (הסכום שבפועל שילם הבנק לקורספונדנט), וככל שהבנק לא עשה כן, הדבר מהווה הפרת חוזה, התעשרות שלא כדין והוא בניגוד להוראות חוק השליחות, התשכ"ח-1965 ("העילה מכח חוק השליחות"). המבקש טוען כי סכום הנזק האישי שנגרם לו הוא כ-30 דולר, והנזק הקבוצתי לא ניתן להערכה. ביום 16 בפברואר 2023 ניתנה החלטת בית המשפט בה אושרה התביעה כייצוגית בעילה מכח חוק השליחות בלבד, ונדחתה העילה הבנקאית.

ד. ביום 6 במאי 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק. טענת המבקש היא, כי הבנק אינו ממלא כביכול את חובתו לעשות מאמץ סביר לאיתור בעלי חשבונות ללא תנועה שמעל סכום חובת ההשקעה לפי צו הבנקאות "פיקדונות ללא תנועה" התש"ס-2000, וכי לא די בשערוך החשבונות שהבנק מבצע על פי הוראות הצו, אלא על הבנק לשערך את החשבונות בסכומים גבוהים יותר. לטענת המבקש, כלל הנזק של חברי הקבוצה לא ניתן להערכה. ביום 10 בנובמבר 2022 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט שאישרה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

ה. ביום 21 בינואר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנקים אחרים. עניינה של התובענה בטענת המבקשים לפיה הבנק מחייב, לכאורה, את כלל לקוחותיו (יחידים, עסקים קטנים ועסקים גדולים) עבור עסקאות לרכישת מוצרים ו/או שירותים מחו"ל, בין אם לשימוש עצמי ובין אם לצורך העברתם לחו"ל ו/או ייבואם לארץ, לפי פרק 7 לתעריפון - "סחר חוץ" וזאת במקום לחייב בעמלות הנמוכות יותר לפי פרק 5 לתעריפון -

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

"מטבע חוץ". המבקשים מעריכים את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה, אותה הם מתיימרים לייצג, בעשרות מיליוני שקלים.

ז. ביום 10 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד שני בנקים אחרים. לטענת המבקשים, הבנקים פוגעים בפרטיות לקוחותיהם ומפרים חובת סודיות בכך שמעבירים מידע מזהה על לקוחות הבנק לחברות כגון פייסבוק וגוגל. כן נטען כי הבנקים עשו שימוש בכלים של צדדים שלישיים, כדי לעקוב אחרי הלקוחות שלהם בזמן ביצוע פעולות באתרים ובאפליקציות הבנקאיות וזאת לשם עריכת קמפיינים פרסומיים. המבקשים מעריכים את הנזק האישי שנגרם להם ב-1,000 ש"ח ואינם נוקבים בסכום נזק קבוצתי.

ז. במחצית שנת 2020 הוגשה לבית המשפט בניו יורק ארצות הברית תביעה נגד קונסורציום מלווים בכירים במימון פרויקט להקמת מגדל מגורים בניו יורק ("הפרויקט"), ובכללם הבנק. קדמו להגשת התביעה פעולות בהן נקטו המלווים נגד הלווים לאור טענות מצד המלווים בנוגע להפרת הסכם המימון. בחודש נובמבר 2022 הגישו הלווים תביעה מתוקנת בה עדכנו את סכום התביעה המקורית לסך של 165 מיליון דולר ארה"ב (כנגד כל הנתבעים).

ח. ביום 16 בנובמבר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בטענה שהבנק מפר את הוראות הדין בשעה שהוא מחייב את לקוחותיו בגין הוצאות צד שלישי בסכומים שאינם מפורטים בחלק 11 לתעריפון. בבקשה נטען כי ההפרה הינה של כל אחד מ-22 הרכיבים/נושאים המנויים בחלק 11 לתעריפון ואשר בגינם נגבית מהלקוח הוצאת צד שלישי. הטענה הספציפית המתייחסת למבקשת היא לגבי גביית עלות משלוח באמצעות שליח בעת הזמנת פנקסי שיקים (למרות שניתן לה גילוי נאות מלא). המבקשים מציינים כי הנזק שנגרם למבקשת הינו 125.74 ש"ח ואינם מציינים את הערכת הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה.

ט. ביום 24 בנובמבר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד שישה בנקים נוספים. בתובענה נטען כי הבנקים הפרו את חוק נתוני אשראי התשע"ז-2016 ואת התקנות אשר הותקנו על פיו, בטענה שהבנקים העבירו דיווחים למאגר נתוני אשראי על קיומם של הליכים משפטיים כנגד לקוחות, שלא בהתאם להוראות הדין ובאופן שפגע ביכולתם של הלקוחות לקבל אשראי ופגע בפרטיותם ובשמם הטוב. המבקשים אינם נוקבים בסכום נזק קבוצתי וטוענים לנזק ממוני שסכומו שונה בין חברי הקבוצה וכן לנזק שאינו ממוני.

י. ביום 11 באפריל 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנקים אחרים וגופים פיננסיים נוספים. עניינה של התובענה בטענת המבקשים, לפיה, הנתבעים פוגעים בפרטיות לקוחותיהם ומפרים את חובת הסודיות המוטלת עליהם בכך שהם מעבירים מידע פרטי של הלקוחות לצדדים שלישיים ובפרט לחברת גוגל. המבקשים מעריכים את הנזק האישי שנגרם להם ב-2,000 ש"ח ואינם נוקבים בסכום נזק קבוצתי.

יא. ביום 7 ביוני 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק. עניינה של התובענה בטענת המבקש כי נגרם לו נזק בשל הצגת יתרה לא מעודכנת בחשבון הבנק במהלך יומיים שבין רכישת ניירות ערך זרים לבין מועד החיוב של החשבון בגין הרכישה. המבקש מעריך את הנזק האישי שנגרם לו בכ-35 אלף ש"ח ואינו נוקב בסכום נזק קבוצתי.

יב. ביום 6 לספטמבר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חמישה בנקים, ובהם הבנק, בטענה כי נגרם למבקשים נזק בעקבות חיובי מס ביתר בגין תקבולים הקשורים לניירות ערך (כגון דיבידנד, ריבית וכו'), במקרים בהם יש שונות בין מדינת התושבות של הלקוח לבין מדינת המס של מנפיק נייר הערך. לטענת המבקשים, שיעור המס צריך להיגבות בהתאם לאמנות למניעת כפל מס שנחתמו בין המדינות הרלוונטיות, דבר אשר לפי הטענה אינו מבוצע בפועל. המבקשים אינם נוקבים בסכום נזק קבוצתי.

1.2 תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (ולאחר תקופת הדוח, ככל שהוגשו)

ביום 2 בספטמבר 2022 נפתח הליך משפטי נוסף בבית המשפט בניו יורק, ארצות הברית, בקשר עם הפרויקט נשוא התביעה המוזכרת בסעיף 1.1 (ז) לעיל. ההליך נפתח על ידי מלווה המזנין בפרויקט נגד קונסורציום המלווים הבכירים במימון הפרויקט שבכללם גם הבנק. הסכום הנתען במסגרת הליך זה הינו סך של 170 מיליון דולר ארה"ב.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

1.3 תובענות שהסתיימו בתקופת הדוח

א. ביום 29 באפריל 2015 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, סכום התביעה כ-150 מיליון ש"ח. לטענת המבקש, כספים של ניצולי שואה, אשר הופקדו לפני מלחמת העולם השנייה בבנק אפ"ק ולא נמשכו על ידי הלקוחות במהלך המלחמה, הושבו ללקוחות או ליורשיהם כשהם אינם משוערכים כביכול לערכים ריאליים. ביום 11 בפברואר 2021 ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי שדחה את הבקשה לאישור התובענה. ביום 12 באפריל 2021 הוגש על ידי המבקש ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין. ביום 1 באוגוסט 2022 דחה בית המשפט העליון את הערעור, ובכך הסתיים ההליך המשפטי.

ב. ביום 11 בפברואר 2016 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד ארבעה בנקים נוספים, בטענה שהבנקים נותנים הטבות לסטודנטים, אולם מגבילים את גילם של הסטודנטים. סכום התביעה הכולל מוערך על ידי התובע כ-219 מיליון ש"ח. ביום 26 בספטמבר 2019 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה התובענה הייצוגית. ביום 4 בנובמבר 2019 הגישה המבקשת ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין הנ"ל של בית המשפט המחוזי, וביום 20 באוקטובר 2022 דחה בית המשפט העליון את הערעור ובכך הסתיים ההליך המשפטי.

ג. ביום 16 בספטמבר 2018 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, לטענת המבקש, כאשר הבנק משיב ללקוחותיו כספים שגבה מהם שלא כדין (למשל בטעות), הוא משיב אותם בערכם הנומינלי בשיעור שבו נגבו, בלי לשלם את שווי התעשרותו של הבנק כתוצאה מהחזקת הכספים, ובלי לשלם הפרשי הצמדה וריבית על פי חוק. לטענת המבקש, הנזק שנגרם לו הוא 0.51 ש"ח, ואין לו יכולת להעריך את היקף הנזק שנגרם לקבוצה. ביום 23 בפברואר 2022 הגיש המבקש בקשה להסתלק מהתובענה, ובעקבות כך התובענה הייצוגית נמחקה והתביעה האישית של המבקש נדחתה.

ד. ביום 2 במרס 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד שני בנקים נוספים. בתובענה נטען כי הבנקים אינם רשאים לגבות מלקוחות שהם עסק גדול עמלת רישום פעולה (עמלת שורה), בנוסף לעמלות הספציפיות, הנגבות בגין השירותים השונים. המבקשת מציינת כי הנזק שנגרם לה הינו 101.65 ש"ח ואינה מציינת את הערכת הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה. ביום 22 במאי 2022 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות של המבקשת ובעקבות כך התובענה הייצוגית נמחקה והתביעה האישית של המבקשת נדחתה.

ה. ביום 6 לספטמבר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מחוז-מרכז) בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חמישה בנקים ובהם הבנק, בטענה, כי נגרם למבקשים נזק כתוצאה מכך שהבנקים מציינים עמלות בגין פעולות מסוימות בתעריפונים במטבע חוץ ולא בשקלים, וכן גובים עמלות אלה בשקלים לאחר המרה בשערים גבוהים העולים על שערי המטבע היציגים. המבקשים אינם נוקבים בסכום נזק קבוצתי. ביום 9 במאי 2022 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות שהגישו המבקשים ובעקבות כך התובענה הייצוגית נמחקה והתביעה האישית של המבקשים נדחתה.

2. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא מתנהלות תביעות מהותיות נגד חברות בנות של הבנק.

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות שונות

1. ביום 27 בנובמבר 2022 קיבל הבנק הודעה מאת הממונה על שיתוף בנתוני אשראי בבנק ישראל, בדבר הטלת עיצום כספי בסך כ-796,000 ש"ח, בגין אי-דיווח במועד על ידי Pepper למערכת נתוני אשראי של בנק ישראל על שיקים שנמשכו על ידי לקוחות Pepper ושלא כובדו מסיבת אכ"מ (אין כיסוי מספק). סכום העיצום הכספי הינו לאחר שהממונה על שיתוף בנתוני אשראי בבנק ישראל מצא לנכון להפחית 70% מסכום העיצום הכספי המקורי, בשל עילות הפחתה הקבועות בדין. הבנק תיקן את התקלה נשוא העיצום. העיצום הכספי שולם במלואו.

2. ביום 1 בפברואר 2023 התקבלה החלטת הוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידי בנקאיים לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, בדבר הטלת עיצום כספי בסך כ-1.8 מיליון ש"ח בקשר עם שתי תקלות טכנולוגיות שאירעו ב Pepper בשנת 2021 שפגעו ביכולת גישה ושלמות תיעוד תהליך זיהוי המהווה חלק מתהליך פתיחה של חשבונות בתקופה מסוימת. יצוין, כי התקלה לא גרמה ולא יכלה לגרום נזק כלשהו ללקוחות, או חשיפה של מידע אודותם. יצוין, כי Pepper פעל זה מכבר לתיקון התקלות. העיצום הכספי שולם במלואו.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. הבנק ערב כלפי עמיתי חלק מקופות הגמל שהיו מנהלות על ידי לאומי שרותי שוק ההון בע"מ (לשעבר לאומי גמל בע"מ), ואשר פעילותן נמכרה לפריזמה קופות גמל בע"מ ("פריזמה"). הערבות מבטיחה את החזר סכומי הקרן המקוריים שהופקדו המסתכמים ב-31 בדצמבר 2022 בערכים נומינליים ב-937 מיליון ש"ח. ערך הנכסים של הקופות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכם ב-2,283 מיליון ש"ח. בנוסף, ערבות זו אינה חלה על הפקדות בחשבונות שנפתחו בקופות הנ"ל לאחר 22 בינואר 2007.

כנגד ההתחייבות האמורה, התחייבה פריזמה, כי במקרה של מימוש הערבויות, או כל חלק מהן, היא תשלם לבנק השתתפות בסכום שלא יעלה על 35 מיליון ש"ח לשנה קלנדרית, כשסכום זה צמוד למדד מיום 30 באוקטובר 2006 ועד ליום התשלום. סכום השתתפות שלא נוצל בשנה מסוימת לא יועבר לשנים הבאות.

בחודש ינואר 2009 נמכרו הקופות הרלוונטיות לפסגות קופות גמל בע"מ ("פסגות"), אשר נכנסה בנעליה של פריזמה ולקחה על עצמה את ההתחייבויות האמורות ובחודש אוקטובר 2021 הועבר ניהולן של קופות הגמל הנ"ל מפסגות להראל פנסיה וגמל בע"מ ולאטשולר שחם גמל ופנסיה בע"מ, אשר נטלו על עצמן, כל אחת בגין הקופות שהועברו לניהולה, את ההתחייבויות האמורות.

1. כתבי שיפוי

1. הבנק התחייב מראש לשפות את הדירקטורים, נושאי המשרה האחרים בבנק ואת בעלי החוזים האישיים הניהוליים בבנק שאינם נושאי משרה ("בעלי חוזים ניהוליים") בגין חבות כספית וזאת עקב מילוי תפקידם בבנק ובחברות מוחזקות מטעם הבנק בגין רשימת אירועים המזכים בשיפוי, שלדעת ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק ניתן לצפותם בהתחשב בפעילות הבנק ובנסיבות העניין הכוללים, בין היתר, את הפעילות הבנקאית השגרתית של הבנק, הצעת ניירות ערך לציבור על פי תשקיף, דיווחים לציבור ולרשויות הפיקוח, פעילות בנושא חוק ההגבלים העסקיים, אירועי סייבר וכל פעילות אחרת הנלווית לפעילות הבנק. הסכום המירבי שישלם הבנק בגין מימוש השיפויים בפועל של השיפויים אשר ניתנו וינתנו לכל נושאי המשרה בבנק ולנושאי המשרה בחברות הבת, במצטבר, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המזכים בשיפוי, לא יעלה על 25% (עשרים וחמישה אחוזים) מההון העצמי של הבנק על פי דוחותיו הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני מועד השיפוי בפועל (להלן: "סכום השיפוי המירבי"). סכום השיפוי המירבי הינו בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת הביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכש הבנק, אם רכש ו/או במסגרת ביטוח ו/או שיפוי של צד אחר זולת הבנק (כך שסכום השיפוי המירבי לא יפחת עקב תשלומי ביטוח ו/או שיפוי כאמור ששולמו, ככל ששולמו). בנוסף, בין היתר, התחייב הבנק מראש לשפות את הדירקטורים, נושאי המשרה האחרים בבנק ובעלי החוזים הניהוליים, בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות הוצאות כאמור שהוצאו עקב חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום ומבלי שהוטלה חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. עוד כולל כתב השיפוי התחייבות לשיפוי בשל הוצאות ו/או תשלום לנפגע הפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה) התשע"א-2011 ("חוק ייעול הליכי האכיפה") וכן בשל הוצאות בקשר עם הליך לפי פרק ז-1 לחוק ההגבלים העסקיים - התשמ"ח-1988.

ביום 23 בדצמבר 2019, החליטה אסיפת בעלי מניות מיוחדת של הבנק לאשר תיקון לרשימת האירועים לכתבי ההתחייבות לשיפוי (להלן: "כתב התחייבות לשיפוי מתוקן") לדירקטורים המכהנים בבנק, לרבות אלה אשר יכהנו בבנק מעת לעת. רשימת האירועים עודכנה בהתאם לאירועים שלדעת הבנק הינם אירועים צפויים לאור פעילותו בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי. כמו כן, במסגרת אסיפה זו, הוחלט על אישור תנאי כהונה והעסקה של המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון, לרבות הענקת כתב התחייבות לשיפוי מתוקן.

תיקון כתבי השיפוי כאמור חל גם בהתייחס לנושאי משרה אחרים בבנק ולבעלי חוזים ניהוליים שאינם נושאי משרה בבנק, בהתאם להחלטת ועדת הביקורת מיום 24 בספטמבר 2019 ודירקטוריון הבנק מיום 29 באוקטובר 2019.

תיקון רשימת האירועים לכתב ההתחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה בבנק תואם את תקנון הבנק ואת מדיניות התגמול המעודכנת של הבנק.

בנוסף, ביום 15 בפברואר 2004 קיבלה האסיפה הכללית של הבנק החלטה על מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי הבנק. ההחלטה על מתן פטור כאמור חלה גם בהתייחס לנושאי המשרה אחרים בבנק, בהתאם להחלטת ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק מחודש יוני 2003.

2. הבנק התחייב לשפות את עובדי הבנק בגין הוצאות ו/או בכל תשלום לנפגע הפרה על פי או בכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה, וזאת בהתאם לתנאים המקובלים בכתבי שיפוי הניתנים על ידי הבנק.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

3. הבנק וחברות בנות נהגים לשפות יועצים חיצונים מסוימים ולרבות בקשר עם תכניות להענקת או הצעת נירות ערך לנושאי משרה או עובדים של הבנק או חברות בנות, בהתאם לעניין, בגין חבות או הפסד, ובמקרים שונים לרבות בגין הוצאות משפטיות אחרות, בקשר עם השירותים שניתנו לבנק על ידם.
4. הבנק התחייב לשפות את חברת כרטיסי האשראי הבינלאומית, "ויזה" בגין ביצוע התחייבויות של מקס איט פיננסיים בע"מ בנוגע לפעילות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה".
5. הבנק וחברות הבנות נהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים, והכל במהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, וכן כולל בהתייחס ל: (1) חובות החלות על הבנק כחבר הבורסה לניירות ערך בתל-אביב; (2) עסקאות למכירת החזקות בחברות; ו-(3) הסכמי תפעול הנפקה וסליקה עם חברות כרטיסי האשראי.
6. הבנק נותן, מעת לעת, לחברות בנות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לצורך מתן השיפויים על ידיהן לנושאי משרה וזאת בשל סיכונים החלים על נושאי משרה בחברות וכן לצורך עמידה של חברות בנות בהוראות רגולטוריות ובהתחייבויות כלפי נושאי משרה בהן. כמו כן הבנק נותן כתבי שיפוי לעובדים של הבנק ולנושאי משרה של חברות בנות וזאת בגין רשימה של אירועים אשר פורטו בהם.
7. במסגרת הסכם המכירה של לאומי רומניה באפריל 2019, ניתן שיפוי לנושאים שונים, חלקם מוגבלים בסך של 15 מיליון אירו לתקופה של עד חמש שנים ממועד המכירה, וחלקם ללא הגבלה בסכום. להערכת הבנק השיפוי שאינו מוגבל בסכום מתייחס לנושאים שגם ככל ויתממשו, החשיפה בגינם אינה מהותית. כמו כן, ניתן שיפוי לדירקטורים שניהנו בלאומי רומניה עד מועד המכירה, בהתאם לנוסח כתבי השיפוי המקובלים בבנק לדירקטורים ונושאי משרה, וכן שיפוי לעובדים בלאומי רומניה ובבנק בקשר עם הליך המכירה.
8. במסגרת הנפקות בינלאומיות של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה כפוייה למניות רגילות של הבנק אשר הוצעו לרוכשים מוסדיים מאושרים בארה"ב (Qualified Institutional Investors) על פי כלל 144A לחוק ניירות ערך של ארה"ב 1933 (the United States Securities Act of 1933) (להלן: "חוק ניירות ערך של ארה"ב") ומחוץ לארה"ב בהסתמך על תקנה S לחוק ניירות ערך של ארה"ב, אשר בוצעו בינואר 2020 ובינואר 2023 וכן במסגרת הנפקה בינלאומית של אגרות חוב בכירות בלתי מובטחות למשקיעים מוסדיים בישראל, בהתאם לסעיף 15א(ב) (1) לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 (להלן: "חוק ניירות ערך של ישראל"), ומחוץ לישראל, בהתאם לסעיף 15א(ב) (2) לחוק ניירות ערך של ישראל, כלל 144A לחוק ניירות ערך של ארה"ב ותקנה S לחוק ניירות ערך של ארה"ב, אשר בוצעה ביולי 2022 (להלן, ביחד: "ההנפקות"), נדרש הבנק תחת הסכם המכירה עם החתמים (Purchase Agreements) לשפות את החתמים וצדדים הקשורים להם בגין נזקים, תביעות והפסדים אשר ייגרמו להם, ככל שיגרמו, תחת חוק ניירות הערך בארה"ב ו/או תחת חוק המסחר בניירות ערך משנת 1934 (the United States Securities Exchange Act of 1934) ללא הגבלה בסכום ביחס לפרטים מהותיים לא נכונים, או כאלה שנטען לגביהם כי אינם נכונים, אשר נכללו במסמכי ההנפקות כאמור או בכל מידע אחר שנמסר על ידי הבנק או בשמו בקשר עם ההנפקות כאמור, או השמטה של פרטים מהותיים ו/או טענה לגבי השמטה של פרטים כאמור ממסמכים או ממידע כאמור.
- במסגרת התקשרות לקבלת שירותי חיתום והפצה בקשר עם הנפקה לציבור של מניות רגילות של הבנק, בדרך של הצעה לא אחידה למשקיעים מוסדיים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), תשס"ז-2007 ("תקנות אופן ההצעה"), לרבות ניצעים מוסדיים מחוץ לישראל, בהתאם לתקנה 11א(א) (1) לתקנות אופן ההצעה, שביצע הבנק ביוני 2022, נדרש הבנק, תחת הסכם החיתום עם לידר חיתום לשפות את החתם ו/או מי מטעמו, בשל כל חבות שתוטל עליהם בגין הכללת פרט מטעה במסמכי ההנפקה, עד לגובה תמורת הנפקת המניות ברוטו, בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן, בכפוף לתנאים ולהסתייגויות כמפורט תחת אותו הסכם החיתום.
- כמו כן נדרש הבנק תחת הסכם ההפצה מול המפיצים הזרים בק"ע אותה הנפקת מניות (Citigroup Global Jefferis LLC - Markets Limited, Barclays Bank Plc) לשפות כל אחד מהמפיצים וצדדים הקשורים להם בגין נזקים תביעות והפסדים אשר ייגרמו להם, ככל שיגרמו, ללא הגבלה בסכום, עקב פרטים מהותיים לא נכונים, או כאלה שנטען לגביהם כי אינם נכונים, אשר נכללו במסמכי ההנפקה או בכל מידע אחר שנמסר על ידי הבנק או בשמו בקשר עם ההנפקה כאמור, או השמטה של פרטים מהותיים ו/או טענה לגבי השמטה של פרטים כאמור ממסמכי ההנפקה או ממידע כאמור.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

9. במהלך תקופת הדוח הושלמה עסקה למיזוג של Bank Leumi Corporation ("BLC"), תאגיד אמריקאי (המוחזק בשיעור של 85% בידי הבנק), המחזיק בשליטה מלאה ב-BLUSA לתוך Valley National Bancorp ("Valley"). במסגרת העסקה ניתן ל-Valley שיפוי בגין כל תביעה שתוגש בעתיד על ידי בעלי מניות מיעוט ב-BLUSA, אשר חלף אחזקתם ב-BLUSA קיבלו שווה מזומן, על בסיס שווי המניות הגלום בעסקת המיזוג. למידע נוסף ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות](#).

ביאור 27 - שעבודים ותנאים מגבילים

חבר הבורסה לניירות ערך בתל-אביב, הבנק הינו חבר בקרן הסיכונים של מסלוקת הבורסה.

הסכום של קרן הסיכונים יהיה בגובה היתרה התקופתית לחיוב הגבוהה ביותר שהייתה לחבר בששת החודשים שהסתיימו בחודש הקלנדרי שקדם למועד העדכון. הקרן מעדכנת את הסכומים 4 פעמים בשנה.

כל אחד מהחברים בקרן הסיכונים משעבד ניירות ערך לטובת מסלוקת הבורסה המהווים ביטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן, אשר מבטיחים את חיובי החבר כלפי המסלוקה ואת חלקו של החבר בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיחים ביטחונות אלו גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם הביטחונות שהעמיד החבר האחר לא יספיקו לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הביטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלוקת הבורסה, לפי הנמוך. ל-31 בדצמבר 2022, חלקו של הבנק בקרן של מסלוקת הבורסה הינו 347 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 289 מיליון ש"ח). סך כל הנכסים ששועבדו על ידי הבנק למסלוקת הבורסה הינו 502 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 358 מיליון ש"ח).

הבנק הינו חבר גם בקרן הסיכונים של מסלוקת המעו"ף. הבנק התחייב כלפי מסלוקת המעו"ף לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאותיו במעו"ף עבור לקוחותיו, הנוסטרו שלו ומעסקאות מעו"ף של חבש"ס (חבר בורסה אחר שאינו סולק בעצמו במסלוקת מעו"ף). סכום ההתחייבות של הבנק מוצג [כביאור 130](#). מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

הבנק משעבד למסלוקת המעו"ף ביטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן הסיכונים וכן בגין התחייבויותיו כאמור לעיל, אשר מבטיחים את חיוביו כלפי מסלוקת המעו"ף ואת חלקו בקרן הסיכונים. בנוסף, מבטיחים הביטחונות את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים. במקרה שהביטחונות שהעמיד חבר אחר בקרן לא יספיקו לכיסוי כל חיוביו, רשאית מסלוקת המעו"ף לממש גם את הביטחונות שהעמידו לה חברי קרן הסיכונים האחרים, בהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהם בקרן, עד לגובה הביטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלוקת מעו"ף, לפי הנמוך.

ל-31 בדצמבר 2022, חלקו של הבנק בקרן הסיכונים של מסלוקת המעו"ף הינו 110 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 125 מיליון ש"ח).

הבנק כמו כל חבר מסלוקה אחר, רשאי להבטיח את חיוביו לקרן הסיכונים של מסלוקת מעו"ף, באמצעות שעבוד אגרות חוב ממשלתיות ופיקדונות. סך כל אגרות החוב ופיקדונות ששועבדו על ידי הבנק למסלוקת המעו"ף, בגין פעילות הלקוחות, הנוסטרו וקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 הינו 899 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 1,036 מיליון ש"ח).

הבנק משתתף בהסדר להבטחת סופיות הסליקה במצבי כשל בהם אין יתרה מספקת בחשבון הסליקה של אחד או יותר מהמשתתפים האחרים, וזאת כמשתתף במערכת זה"ב ובעל חשבון סליקה במערכת וחבר במערכות התשלומים מס"ב ומסלוקת השיקים ("משתתף"). במקרה של כשל, יישא כל משתתף שלא כשל ("משתתף שורד") בחיובי המשתתף שכשל, על פי חלקו היחסי של המשתתף השורד חלקי ההפרש בין 100% לחלקו היחסי של המשתתף שכשל. חלקו היחסי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 במס"ב הינו 18.33% ובמסלוקת השיקים - 22.45%. אחוז זה מתעדכן אחת לשישה חודשים על פי המשקל היחסי של חיובי כל משתתף אשר הועברו במערכת התשלומים הרלוונטית בששת החודשים הקודמים. תקרה כוללת להשתתפות כל המשתתפים עומדת על 300 מיליון ש"ח במס"ב ו-150 מיליון ש"ח במסלוקת השיקים. במקרה של כשל, ביום העסקים העוקב ליום הכשל, מיד לאחר פתיחת המערכת, בנק ישראל ישגר למערכת הוראת תשלום רב-צדדית לחיוב חשבון הסליקה של המשתתף הכושל ולזיכוי חשבונות הסליקה של המשתתפים השורדים בסכום אותו שילם כל משתתף שורד במסגרת ההסדר, בתוספת ריבית בנק ישראל. הסדר הכשל לא נועד לטפל במצב של חדלות פירעון ידועה או קרובה לוודאית. במקרה של חדלות פירעון הטיפול יועבר לפיקוח על הבנקים.

בחודש אפריל 2023 תיכנס לתוקפה הוראת בנק ישראל בדבר הפרדת מס"ב, שב"א ו-ATM וייצוג כל אחת מהן כמסלוקה העומדת בפני עצמה ומשתתפת במערכת זה"ב. הבנק נערך לישום השינויים הכרוכים בשינוי.

הבנק חתם על מסגרת אשראי בגובה 150 מיליון דולר עם מסלוקת יורוקליר להבטחת ניירות ערך של לקוחות. מסגרת האשראי מגובה בניירות ערך שמחזיק הבנק במסלוקת יורוקליר.

ביאור 27 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים מסוג CSA - (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הצדדים בעת מסחר בנגזרים. על פי ההסכמים, מידי תקופה מבוצעת מדידה של שווי כלל העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, מחויב הצד האמור להעביר לצד השני פיקדונות בגובה סכום החשיפה, עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2022 העמידה הקבוצה לטובת צדדים נגדיים פיקדונות בסכום כולל של 1,306 מיליון דולר ארה"ב (31 בדצמבר 2021 - 1,611 מיליון דולר ארה"ב).

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים, לצורך ביצוע עסקאות עתידיות סחירות בכורסות בחו"ל עבורם ועבור לקוחותיהם. ליום 31 בדצמבר 2022 הפקידה הקבוצה בצדדים נגדיים הנ"ל סכום של 1,708 מיליון דולר ארה"ב (31 בדצמבר 2021 - 1,217 מיליון דולר ארה"ב).

כמו כן, הקבוצה העבירה בהעברה לתיחום חשיפה אגרות חוב בסך 1,603 מיליון דולר ארה"ב (2021 - 1,766 מיליון דולר ארה"ב). יש לציין, שטיקר הביטחונות שהועברו בנין פעילות הלקוחות בעסקאות אלו היו כספי הלקוחות בהתאם להסכמי תיחום החשיפה שחתם הבנק עמם.

החל מיום 1 בספטמבר 2021, חלה על הבנק רפורמה בנוגע לדרישת ביטחונות ראשוניים (IM) עבור נגזרים שלא נסלקים דרך צד נגדי מרכזי (נגזרי OTC), אשר נקבעה על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (ה-BCBS) והארגון הבינלאומי של רשויות ניירות ערך (ה-IOSCO). הרפורמה, אשר חלה במערך היחסים של בנק למול מוסדות פיננסיים זרים, מחייבת הפקדה של ביטחונות ראשוניים כאמור (בכפוף לסף של 50 מיליון אירו באירופה ו-50 מיליון דולר בארה"ב) מול צד נגדי מסוים, במתכונת של שעבוד חשבון ניירות ערך אצל משמורן זר על ידי כל צד בנאמנות עבור הצד האחר. כפי הרפורמה אם בנק עובר את הרף של 50 מיליון דולר, שני הצדדים מפקידים IM בצורה של שיעבוד ני"ע אצל צד שלישי. נכון ליום 31 בדצמבר 2022 שיעבד הבנק ניירות ערך בסכום כולל של 777 מיליון דולר (2021 - 300 מיליון דולר).

ביום 21 במאי 2008 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחייבים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, בנין אשראים בשקלים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל.

שעבוד זה בא להבטיח אשראים שבנק ישראל עשוי להעמיד לרשות הבנק לצורך פעילות הבנק כספק שירותי נזילות בשקלים ל-CLS (Continuous Linked Settlement Bank) - בצרוף ריבית ועלויות והוצאות הכרוכות במימוש השעבוד, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח, בהתאם לתנאי הסכם האשראי שנחתם בין הצדדים לעניין זה.

ביום 26 באוקטובר 2010 הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד קבוע ראשון בדרגה ובהמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, לטובת בנק ישראל, את כל הנכסים והזכויות בחשבונות ספציפיים המתנהלים ע"ש בנק ישראל, במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב, ב-Euroclear Bank או בכל מסלוקה אחרת עליה יסכימו הבנק ובנק ישראל. הנכסים המשועבדים בחשבון ב-Euroclear Bank, או בחשבון אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל, משועבדים גם בשעבוד צף ראשון בדרגה לטובת בנק ישראל.

ביום 25 בפברואר 2021 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה, בנוסף לשעבודים הנ"ל, שעבד לטובת בנק ישראל בשעבוד קבוע ראשון בדרגה ובהמחאה על דרך השעבוד, ללא הגבלה בסכום, את כל זכויותיו בנין ובקשר עם חלק מתיק ההלוואות לדיור המובטחות בשעבוד זכויות במקרקעין. ביום 29 בדצמבר 2021 תוקנה איגרת החוב ועודכנו ההלוואות לדיור המשועבדות במסגרת איגרת החוב.

במהלך השנה עודכנה פעמיים איגרת החוב וההלוואות לדיור המשועבדות במסגרת איגרת החוב: ביום 12 באפריל 2022 וביום 28 בספטמבר 2022.

שעבודים אלה באים להבטיח את כל התחייבויות הבנק בקשר עם אשראים שבנק ישראל נתן או ייתן לבנק כמפורט במסמכי האשראי, למטע אשראים שבנק ישראל עשוי להעמיד לרשות הבנק לצורך פעילות הבנק כספק שירותי נזילות בשקלים ל-CLS.

בשנים 2020-2021 סיפק בנק ישראל למערכת הבנקאית הלוואות לטווח ארוך במטרה להגדיל את היצע האשראי הבנקאי לעסקים קטנים וזעירים, זאת כנגד ביטחונות מקובל בכל הלוואה מוניטרית הניתנת על ידי בנק ישראל. יתרת האשראי שניתן במסגרת תכניות אלו נכון ליום 31 בדצמבר 2022 עומדת על כ-16.9 מיליארד ש"ח.

ביאור 27 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

מקורות ושימושים

31 בדצמבר		
2021	2022	
		במיליוני ש"ח
המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים		
2,447	3,034	ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים		
2,282	3,952	ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן

מלבד ניירות ערך אלו, נכון ליום המאזן, הועמדו כביטחון ניירות ערך נוספים המוצגים בסעיף ניירות ערך כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למכור או לשעבד.

בנוסף הבנק מפקיד אג"ח ממשלתיים כביטחונות לפעילות בחוזים סחירים, במקום מזומן. ניירות אלו מוחזקים בתיק הזמין.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

כללי

הפעילות הנ"ל כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים בהם הינם:

- סיכון אשראי הנמדד על פי סכום ההפסד המירבי הצפוי אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה. לכיסוי הסיכון נדרשים ביטחונות מהלקוח בהתאם לסיכון הנובע מהעסקאות. הביטחונות הנדרשים נכללים במסגרת הנדרש בגין סך כל חבות הלקוח.
- סיכונים שוק כוללים סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית, בשיערי החליפין, במדד המחירים לצרכן, בשיערי ניירות ערך/מדדים ובשיערי סחורות. סיכונים השוק הנובעים מעסקאות במכשירים נגזרים, הינם חלק מסך כל סיכונים השוק של המכשירים הפיננסיים. הפעילות במכשירים נגזרים מתבצעת במסגרת הגבולות המותרים לחשיפה לסיכונים שוק, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריונים של חברות הקבוצה.
- סיכון נזילות הנובע מאי וודאות לגבי המחיר שהבנק יצטרך לשלם לכיסוי העסקה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים אשר סחירותם, או סחירות נכס הבסיס, נמוכה. במסגרת הדרישות לביטחונות נלקח בחשבון סיכון זה.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2022		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
		חוזי Forward-I Futures
52,985	45,758	7,227
		אופציות שנכתבו
1,559	341	1,218
		אופציות שנקנו
-	-	-
388,007	339,761	48,246
		Swaps ^(א)
442,551	385,860	56,691
		סך הכל ^(ב)
7,681	-	7,681
		מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)
(ב) חוזי מטבע חוץ		
		חוזי Forward-I Futures ^(ד)
311,657	246,012	65,645
		אופציות שנכתבו
16,891	15,908	983
		אופציות שנקנו
17,239	16,256	983
		Swaps ^(א)
23,058	21,123	1,935
		סך הכל
368,845	299,299	69,546
		מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)
-	-	-
(ג) חוזים בגין מניית		
		חוזי Forward-I Futures
170,057	169,363	694
		אופציות שנכתבו
67,337	66,708	629
		אופציות שנקנו ^(ה)
67,053	66,569	484
		אחר
7	-	7
		Swaps
116,511	116,267	244
		סך הכל
420,965	418,907	2,058
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
		חוזי Forward-I Futures
10,151	10,151	-
		אופציות שנכתבו
175	175	-
		אופציות שנקנו
173	173	-
		Swaps
3,939	3,939	-
		סך הכל
14,438	14,438	-
(ה) חוזי אשראי		
		הבנק ערב
-	-	-
		הבנק מוטב
-	-	-
		סך הכל
-	-	-
1,246,799	1,118,504	128,295
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 186,539 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 15,137 מיליון ש"ח.

(ג) כולל בעיקר עסקאות גידור החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 10,150 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים בבורסה בסך 66,368 מיליון ש"ח.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2021		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
24,989	19,214	5,775
Forward-I Futures חוזי		
3,150	1,906	1,244
אופציות שנכתבו		
1,523	1,523	-
אופציות שנקנו		
232,912	208,781	24,131
Swaps ^(א)		
262,574	231,424	31,150
סך הכל ^(ב)		
6,422	-	6,422
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
302,081	239,898	62,183
Forward-I Futures ^(ד) חוזי		
30,957	29,797	1,160
אופציות שנכתבו		
28,087	26,927	1,160
אופציות שנקנו		
18,451	18,295	156
Swaps ^(א)		
379,576	314,917	64,659
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ג) חוזים בגין מניות		
196,150	195,851	299
Forward-I Futures חוזי		
23,333	22,234	1,099
אופציות שנכתבו		
23,326	22,343	983
אופציות שנקנו ^(ה)		
7	-	7
אחר		
101,727	101,155	572
Swaps		
344,543	341,583	2,960
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
420	420	-
Forward-I Futures חוזי		
261	261	-
אופציות שנכתבו		
260	260	-
אופציות שנקנו		
15,826	15,826	-
Swaps		
16,767	16,767	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
1,003,460	904,691	98,769
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 117,740 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 15,102 מיליון ש"ח.

(ג) כולל בעיקר עסקאות גידור החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 11,156 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים בבורסה בסך 22,166 מיליון ש"ח.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2022					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
9,227	8,357	870	9,451	8,292	1,159
א) חוזי ריבית					
85	-	85	878	-	878
מזה: נגזרים מגדרים					
4,856	4,809	47	7,465	7,206	259
ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
9,002	8,946	56	9,495	9,470	25
ג) חוזים בגין מניות					
241	241	-	242	242	-
ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
ה) חוזי אשראי					
23,326	22,353	973	26,653	25,210	1,443
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
23,326	22,353	973	26,653	25,210	1,443
יתרה מאזנית					
472	472	-	1,553	1,553	-
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשכנות נטו או להסדרים דומים					

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משוכצים בסך 15 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 15 מיליון ש"ח.

31 בדצמבר 2021					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
3,343	3,033	310	3,113	2,874	239
א) חוזי ריבית					
174	-	174	148	-	148
מזה: נגזרים מגדרים					
6,066	5,944	122	4,758	4,641	117
ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
5,815	5,745	70	5,812	5,766	46
ג) חוזים בגין מניות					
337	337	-	348	348	-
ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
ה) חוזי אשראי					
15,561	15,059	502	14,031	13,629	402
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
15,561	15,059	502	14,031	13,629	402
יתרה מאזנית					
463	449	14	313	303	10
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשכנות נטו או להסדרים דומים					

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משוכצים בסך 4 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 10 מיליון ש"ח.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

1. השפעת חשבונאות גידור תזרים מזומנים על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021		2022	
רווח (הפסד) שסוג מחדש	רווח (הפסד) שסוג מחדש	רווח (הפסד) שסוג מחדש	רווח (הפסד) שסוג מחדש
סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח והפסד ^(א)	סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח והפסד ^(א)	סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח והפסד ^(א)	סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח והפסד ^(א)
במיליוני ש"ח			
א. נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים^(א)			
(1)		(14)	
(40)		11	
חוזי ריבית ^(ב)			

- (א) סכומי רווח (הפסד) שסוגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בהתאם לשורה בה מוצגת השפעת הפריט המגודר.
 (ב) משקף סכומים הכלולים בהערכת אפקטיביות הגידור.
 (ג) הבנק מייעד נגזרים מסוימים כמכשירים מגדרים בגידור תזרים מזומנים, נגזרים המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מהלוואות שניתנו. השפעת הגידור צפויה להפחית את היקף החשיפה להלוואות שניתנו.

2. השפעת חשבונאות גידור שווי הוגן על הרווח (הפסד)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2021	2022
במיליוני ש"ח	
(60)	(4)
סך כל הוצאות הריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד	
ההשפעה של גידורי שווי הוגן:	
א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן	
חוזי ריבית ^(א)	
(293)	(800)
פריטים מגודרים	
232	807
נגזרים מגדרים	
ב. רווח (הפסד) מגידורי תזרים מזומנים	
חוזי ריבית ^(א)	
1	(11)
רווח והפסד שסוגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	

- (א) הבנק מייעד נגזרים מסוימים כמכשירים מגדרים בגידור שווי הוגן, נגזרים המגדרים חשיפת ריבית המתקבלת על אגרות חוב.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

3. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2021			2022		
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים			התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים		
הערך בספרים של הפריט המגודר			הערך בספרים של הפריט המגודר		
יחסי גידור שהופסקו	יחסי גידור קיימים	של הפריט המגודר	יחסי גידור שהופסקו	יחסי גידור קיימים	של הפריט המגודר
13	63	5,023	1	(887)	4,931
-	-	-	-	69	(1,720)

במיליוני ש"ח

ניירות ערך - מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה

כתבי התחייבות נדחים

4. השפעת גידור השקעה נטו בפעילות חוץ על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ועל דוח רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2021			2022		
רווח (הפסד) שסוג מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			רווח (הפסד) שסוג מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)		
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר			סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר		
-	71	-	-	(306)	-

במיליוני ש"ח

פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו

פיקדונות במטבע חוץ

(א) סכומי רווח (הפסד) שסוגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

5. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2021	2022
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)
143	(256)
(1,623)	7,819
162	76
15	2
(1,303)	7,641

במיליוני ש"ח

נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים

חוזי ריבית

חוזי מטבע חוץ

חוזים בגין מניות

חוזי סחורות ואחרים

סך הכל

(א) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2022 ^(ט)							
סך הכל	אחרים	גופים מוסדיים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות במיליוני ש"ח	
26,653	2,117	10,752	14	9,204	4,342	224	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ב)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
15,546	861	2,049	14	8,951	3,671	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
9,032	159	8,010	-	237	626	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
2,075	1,097	693	-	16	45	224	סך הכל יתרה מאזנית נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^(ג)
37	136	(117)	-	26	(9)	1	התאמת יתרה מאזנית נטו לסיכון אשראי מאזני ^(ד)
2,112	1,233	576	-	42	36	225	סך הכל סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים
36,736	3,055	5,733	44	15,089	11,903	912	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ^(ה)
38,848	4,288	6,309	44	15,131	11,939	1,137	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
23,326	1,641	2,487	120	11,709	7,199	170	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ג)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
15,546	861	2,049	14	8,951	3,671	-	מכשירים פיננסיים
6,336	-	284	89	2,611	3,352	-	ביטחון במזומן ששוועבד
1,444	780	154	17	147	176	170	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2021 ^(ט)							
סך הכל	אחרים ^(א)	גופים מוסדיים ^(ב)	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות במיליוני ש"ח	
14,031	1,191	1,991	220	4,181	6,133	315	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ב)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
7,317	465	1,468	2	2,816	2,566	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
4,947	4	178	216	1,139	3,410	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,767	722	345	2	226	157	315	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
27,125	1,612	9,831	105	6,824	8,190	563	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^{(ד)(ה)}
10,320	568	5,600	-	2,307	1,845	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
16,805	1,044	4,231	105	4,517	6,345	563	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
18,572	1,766	4,576	107	4,743	6,502	878	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
15,561	1,514	7,140	2	3,575	3,108	222	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ג)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
7,317	465	1,468	2	2,816	2,566	-	מכשירים פיננסיים
6,032	76	4,786	-	755	415	-	ביטחון במזומן ששוועבד
2,212	973	886	-	4	127	222	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

- (א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבות נטו.
- (ב) מתוך זה יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 26,638 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 14,027 מיליון ש"ח).
- (ג) מתוך זה יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 23,311 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 15,551 מיליון ש"ח).
- (ד) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
- (ה) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.
- (ו) יתרה מאזנית של נכסים בגין נגזרים לאחר קיזוז סכומי שווי הוגן וביטחונות שעומדים בהנחיות הקיזוז בהתאם לחוזר קיזוז נכסים והתחייבויות.
- (ז) ההפרש, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לאחר הפחתת סיכון אשראי, לבין הסך של יתרה מאזנית נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (ח) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לאחר הפחתת סיכון אשראי, לבין סיכון האשראי המאזני בגין מכשירים נגזרים של הלווה.
- (ט) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה: פרק [ההון והלימות ההון](#)) מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.
- (י) הוצג מחדש.

הערות:

- בשנים 2022 ו-2021 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.
- השפעת סיכון אשראי צד נגדי והשפעת דחיית רווח במועד ביצוע העסקה על הערכת השווי של נכסים בגין נגזרים לימים 31 בדצמבר 2022 ו-31 בדצמבר 2021 הייתה 225 מיליון ש"ח ו-174 מיליון ש"ח בהתאמה. השפעת סיכון אי ביצוע על הערכת השווי של התחייבויות בגין נגזרים לימים 31 בדצמבר 2022 ו-31 בדצמבר 2021 הייתה 21 מיליון ש"ח ו-35 מיליון ש"ח בהתאמה.

ביאור 228 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות

31 בדצמבר 2022					
	מכל	מכל	מכל	מכל	עד
סך הכל	מכל חמש שנים	שנה ועד חמש שנים	שלושה חודשים ועד שנה	שלושה חודשים	שלושה חודשים
במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית:					
15,137	2,821	6,027	4,500	1,789	שקל - מדד
427,414	73,306	161,683	126,149	66,276	אחר
368,845	7,601	25,561	104,658	231,025	חוזי מטבע חוץ
420,965	-	5,421	167,826	247,718	חוזים בגין מניות
14,438	-	1,986	11,853	599	חוזי סחורות ואחרים
1,246,799	83,728	200,678	414,986	547,407	סך הכל
31 בדצמבר 2021					
	מכל	מכל	מכל	מכל	עד
סך הכל	מכל חמש שנים	שנה ועד חמש שנים	שלושה חודשים ועד שנה	שלושה חודשים	שלושה חודשים
במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית:					
15,102	2,128	7,771	3,958	1,245	שקל - מדד
247,472	64,379	128,720	29,342	25,031	אחר
379,576	5,887	21,660	130,603	221,426	חוזי מטבע חוץ
344,543	-	3,612	75,727	265,204	חוזים בגין מניות
16,767	-	-	5,668	11,099	חוזי סחורות ואחרים
1,003,460	72,394	161,763	245,298	524,005	סך הכל

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים

הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

1. מגזר משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
2. מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
3. מגזר עסקים זעירים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) קטן מ-10 מיליון ש"ח.
4. מגזר עסקים קטנים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.
5. מגזר עסקים בינוניים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.
6. מגזר עסקים גדולים - עסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.
7. מגזר גופים מוסדיים - מכיל לקוחות מוסדיים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.
8. מגזר ניהול פיננסי - כולל את הפעילויות הבאות:
 - א. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקאות רכש חוזר ושאיילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.
 - ב. פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות.
 - ג. פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות שאינן למסחר והשקעות בחברות כלולות של עסקים.
 - ד. אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
9. מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

סיווג לקוחות

בהתאם לחוזר, כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי התאגיד הבנקאי (לרבות מסגרת אשראי וכו'), התאגיד הבנקאי רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10. כמו כן, כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות אינו מייצג את היקף הפעילות של הלקוח יסווג הלקוח כדלקמן: לקוח שחבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח בהתאם לסך הנכסים במאזן העסק כפי הכללים שפורטו בקובץ שאלות ותשובות ולקוח שחבותו עולה על 100 מיליון ש"ח יסווג למגזר עסקים גדולים.

במהלך התקופה בוצעו פעולות להשלמת מידע שחסר בעיקר בנוגע למחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. במקרים בהם המידע טרם הושלם, סווגו הלקוחות בהתאם להערכות ומידע נוסף שנמצא בידי הבנק. הבנק פועל להשלמת המידע ותהליך טיוב הנתונים.

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
פעילות בישראל ^(א)			
מסקי בית ^(ה)	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים
במיליוני ש"ח			
6,765	11	2,733	1,395
585	219	587	578
הכנסות ריבית מחיצוניים			
הוצאות ריבית לחיצוניים			
הכנסות ריבית, נטו:			
6,180	(208)	2,146	817
מחיצוניים			
(2,392)	414	574	548
בימגזרי			
3,788	206	2,720	1,365
סך הכנסות ריבית, נטו			
996	148	894	344
סך הכנסות שאינן מריבית			
4,784	354	3,614	1,709
סך כל הכנסות			
223	-	184	(12)
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
2,684	91	1,626	435
לחיצוניים			
-	-	-	-
בימגזרי			
2,684	91	1,626	435
סך הוצאות תפעוליות ואחרות			
1,877	263	1,804	1,286
רווח (הפסד) לפני מיסים			
654	93	634	451
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח			
1,223	170	1,170	835
רווח (הפסד) לאחר מיסים			
-	-	-	-
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס			
1,223	170	1,170	835
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
-	-	-	-
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
1,223	170	1,170	835
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			
139,737	456	61,176	37,459
יתרה ממוצעת של נכסים ^(ב)			
-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(ג)			
140,481	456	62,076	37,840
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(ד)			
150,178	440	65,803	39,473
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח			
781	-	419	290
יתרת חובות לא צוברים			
44	-	15	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום			
124,108	27,169	94,274	65,032
יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(ה)			
123,996	27,169	94,151	64,946
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(ו)			
128,394	29,612	100,557	70,077
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח			
91,330	644	57,121	40,667
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^(ז)			
99,971	662	58,528	42,542
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ח)			
62,339	48,626	78,277	31,837
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(ט)			
פיצול הכנסות ריבית, נטו:			
2,630	18	1,939	890
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור			
1,158	188	781	475
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור			
-	-	-	-
אחר			
3,788	206	2,720	1,365
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			

(א) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.

(ב) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ג) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ד) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ה) כולל הלוואות לדיוור עם יתרת אשראי לציבור לסוף תקופה בסך 18.6 מיליארד ש"ח ללקוחות אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזרים העסקיים.

(ו) כולל הכנסות בסך של 782 מיליון ש"ח בגין עסקת המיזוג עם Valley.

פעילות חו"ל									
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל ^(א)	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים
18,795	498	34	455	9	18,297	-	3,453	55	3,885
5,584	18	-	18	-	5,566	-	1,127	1,428	1,042
13,211	480	34	437	9	12,731	-	2,326	(1,373)	2,843
-	(101)	(100)	(2)	1	101	24	(362)	1,708	(413)
13,211	379	(66)	435	10	12,832	24	1,964	335	2,430
5,018	103	20	61	22	4,915	^(b) 849	798	186	700
18,229	482	(46)	496	32	17,747	873	2,762	521	3,130
498	-	-	(1)	1	498	-	84	(1)	20
6,835	310	4	294	12	6,525	586	345	247	511
-	-	-	-	-	-	(20)	13	7	-
6,835	310	4	294	12	6,525	566	358	254	511
10,896	172	(50)	203	19	10,724	307	2,320	268	2,599
3,564	46	(1)	42	5	3,518	(93)	777	95	907
7,332	126	(49)	161	14	7,206	400	1,543	173	1,692
387	-	-	-	-	387	-	387	-	-
7,719	126	(49)	161	14	7,593	400	1,930	173	1,692
10	10	4	4	2	-	-	-	-	-
7,709	116	(53)	157	12	7,593	400	1,930	173	1,692
667,555	13,406	2,621	10,227	558	654,149	6,633	290,346	3,186	115,156
1,112	-	-	-	-	1,112	-	1,112	-	-
369,647	10,626	-	10,081	545	359,021	-	-	3,193	114,975
389,768	6,487	-	6,425	62	383,281	-	-	759	126,628
1,908	18	-	18	-	1,890	-	-	-	400
75	-	-	-	-	75	-	-	-	16
622,140	7,487	639	5,281	1,567	614,653	11,430	70,742	130,117	91,781
534,496	7,100	309	5,228	1,563	527,396	-	-	129,580	87,554
557,084	18	9	4	5	557,066	-	-	130,685	97,741
395,706	19,040	1,845	17,080	115	376,666	17,033	31,310	2,869	135,692
425,643	8,418	398	7,872	148	417,225	14,846	30,585	6,844	163,247
1,385,008	4,673	-	484	4,189	1,380,335	-	52,980	979,141	127,135
15,308	472	119	351	2	14,836	23	7,202	20	2,114
(4,404)	(13)	(106)	85	8	(4,391)	1	(7,624)	314	316
2,307	(80)	(79)	(1)	-	2,387	-	2,386	1	-
13,211	379	(66)	435	10	12,832	24	1,964	335	2,430

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			
פעילות בישראל ^(א)			
משקי בית ^(ה)	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים
במיליוני ש"ח			
4,542	7	1,962	920
226	62	85	71
הכנסות ריבית מחיצוניים			
הוצאות ריבית לחיצוניים			
הכנסות ריבית, נטו:			
4,316	(55)	1,877	849
(1,819)	95	(83)	(69)
מחיצוניים			
בינמגזרי			
2,497	40	1,794	780
1,005	169	826	324
3,502	209	2,620	1,104
(185)	-	(240)	(143)
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
2,795	95	1,555	458
-	-	-	-
לחיצוניים			
בינמגזרי			
2,795	95	1,555	458
892	114	1,305	789
313	40	462	280
579	74	843	509
-	-	-	-
רווח (הפסד) לפני מיסים			
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח			
579	74	843	509
-	-	-	-
רווח נקי (הפסד) לאחר מיסים			
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת מס			
579	74	843	509
-	-	-	-
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
579	74	843	509
-	-	-	-
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
579	74	843	509
121,559	384	53,702	31,356
-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			
יתרה ממוצעת של נכסים ^(ב)			
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(ב)			
122,401	377	54,311	31,680
131,313	429	57,527	34,534
224	-	419	399
657	-	70	7
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח			
יתרת חובות לא צוברים ^(ג)			
122,028	25,698	82,423	55,562
121,968	25,696	82,329	55,480
120,483	25,965	86,888	60,874
81,285	701	51,505	34,396
86,779	710	54,029	37,628
66,598	50,077	78,350	28,887
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^(ג)			
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(א)			
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(ב)(ד)}			
פיצול הכנסות ריבית, נטו:			
2,267	5	1,701	743
230	35	93	37
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור			
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור			
אחר			
2,497	40	1,794	780
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			

(א) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.

(ב) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ג) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ד) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ה) כולל הלוואות לדיור עם יתרת אשראי לציבור לסוף תקופה בסך 16.4 מיליארד ש"ח ללקוחות אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזרים העסקיים.

(ו) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדש, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות

לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#).

פעילות חו"ל									
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים
11,672	999	118	847	34	10,673	-	1,017	19	2,206
1,326	37	2	28	7	1,289	-	440	221	184
10,346	962	116	819	27	9,384	-	577	(202)	2,022
-	(15)	(2)	(22)	9	15	(2)	2,049	256	(412)
10,346	947	114	797	36	9,399	(2)	2,626	54	1,610
5,511	248	49	110	89	5,263	256	1,909	181	593
15,857	1,195	163	907	125	14,662	254	4,535	235	2,203
(812)	(4)	-	1	(5)	(808)	-	(42)	3	(201)
7,428	761	35	663	63	6,667	692	395	232	445
-	-	-	-	-	-	(12)	11	1	-
7,428	761	35	663	63	6,667	680	406	233	445
9,241	438	128	243	67	8,803	(426)	4,171	(1)	1,959
3,275	102	26	60	16	3,173	(106)	1,495	-	689
5,966	336	102	183	51	5,630	(320)	2,676	(1)	1,270
101	-	-	-	-	101	-	101	-	-
6,067	336	102	183	51	5,731	(320)	2,777	(1)	1,270
39	39	15	18	6	-	-	-	-	-
6,028	297	87	165	45	5,731	(320)	2,777	(1)	1,270
589,167	32,368	9,056	21,583	1,729	556,799	8,314	254,205	4,627	82,652
794	-	-	-	-	794	-	794	-	-
320,088	22,942	-	22,469	473	297,146	-	-	4,634	83,743
347,391	23,837	-	23,430	407	323,554	-	-	5,824	93,927
2,593	401	-	400	1	2,192	-	-	2	1,148
941	204	-	204	-	737	-	-	-	3
548,625	26,405	2,688	17,270	6,447	522,220	14,081	50,565	93,592	78,271
478,860	25,078	698	17,983	6,397	453,782	-	-	93,030	75,279
537,269	24,953	568	18,662	5,723	512,316	-	-	127,883	90,223
347,305	29,375	2,946	26,222	207	317,930	17,892	29,661	909	101,581
374,776	30,522	2,650	27,676	196	344,254	16,778	33,183	1,050	114,097
1,327,684	17,748	-	1,491	16,257	1,309,936	4	47,450	934,492	104,078
10,537	878	431	439	8	9,659	(1)	3,349	18	1,577
(847)	(39)	(425)	358	28	(808)	1	(1,272)	35	33
656	108	108	-	-	548	(2)	549	1	-
10,346	947	114	797	36	9,399	(2)	2,626	54	1,610

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
פעילות בישראל ^(א)			
משקי בית ^(ה)	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים
במיליוני ש"ח			
3,362	4	1,950	825
178	107	128	156
הכנסות ריבית מחיצוניים			
הוצאות ריבית לחיצוניים			
הכנסות ריבית, נטו:			
3,184	(103)	1,822	669
(690)	160	(20)	55
מחיצוניים			
בינגזרי			
2,494	57	1,802	724
984	151	773	290
סך הכנסות ריבית, נטו			
סך הכנסות שאינן מריבית			
סך כל הכנסות			
445	-	569	285
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
2,567	83	1,531	421
21	-	-	-
לחיצוניים			
בינגזרי			
2,588	83	1,531	421
סך הוצאות תפעוליות ואחרות			
445	125	475	308
רווח (הפסד) לפני מיסים			
163	47	177	117
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח			
282	78	298	191
רווח (הפסד) לאחר מיסים			
-	-	-	-
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת מס			
282	78	298	191
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
282	78	298	191
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			
111,951	314	49,304	27,875
יתרה ממוצעת של נכסים ^(ב)			
-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(ב)			
112,629	307	49,873	28,197
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(ב)			
116,345	320	50,658	29,502
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח			
206	-	669	407
יתרת חובות לא צוברים ^(ג)			
758	-	38	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום			
117,069	25,653	70,842	43,406
יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(ד)			
116,986	25,650	70,749	43,319
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(ב)			
121,146	26,082	77,259	47,145
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח			
77,577	1,349	48,452	31,374
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^(ד)			
78,967	695	49,136	32,806
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(א)			
61,996	4,174	59,238	23,901
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(ד)			
פיצול הכנסות ריבית, נטו:			
2,207	2	1,678	662
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור			
287	55	124	62
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור			
-	-	-	-
אחר			
2,494	57	1,802	724
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			

(א) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.

(ב) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ג) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ד) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ה) כולל הלוואות לדיור עם יתרת אשראי לציבור לסוף תקופה בסך 14.2 מיליארד ש"ח ללקוחות אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזרים העסקיים.

(ו) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדש, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות

לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#).

פעילות חו"ל									
סך הכל	סך פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים
10,175	1,057	115	902	40	9,118	-	1,091	18	1,868
1,452	113	7	58	48	1,339	-	376	196	198
8,723	944	108	844	(8)	7,779	-	715	(178)	1,670
-	(8)	(15)	56	(49)	8	(6)	487	251	(229)
8,723	936	93	900	(57)	7,787	(6)	1,202	73	1,441
4,366	263	89	98	76	4,103	22	1,127	207	549
13,089	1,199	182	998	19	11,890	16	2,329	280	1,990
2,552	282	-	281	1	2,270	-	(29)	(1)	1,001
7,046	778	117	470	191	6,268	717	359	214	376
-	-	-	-	-	-	-	(38)	17	-
7,046	778	117	470	191	6,268	717	321	231	376
3,491	139	65	247	(173)	3,352	(701)	2,037	50	613
1,356	39	11	74	(46)	1,317	(229)	804	19	219
2,135	100	54	173	(127)	2,035	(472)	1,233	31	394
(13)	-	-	-	-	(13)	-	(13)	-	-
2,122	100	54	173	(127)	2,022	(472)	1,220	31	394
20	20	7	32	(19)	-	-	-	-	-
2,102	80	47	141	(108)	2,022	(472)	1,220	31	394
513,368	31,300	7,623	21,710	1,967	482,068	9,225	207,738	4,030	71,631
743	-	-	-	-	743	-	743	-	-
291,015	23,656	-	23,102	554	267,359	-	-	4,033	72,320
300,631	22,266	-	21,734	532	278,365	-	-	4,386	77,154
3,469	629	-	604	25	2,840	-	-	1	1,557
814	14	-	14	-	800	-	-	-	4
476,173	25,329	1,499	16,432	7,398	450,844	11,487	47,376	72,039	62,972
412,230	24,093	712	16,194	7,187	388,137	-	-	71,482	59,951
447,031	22,388	733	15,100	6,555	424,643	-	-	80,499	72,512
324,705	30,724	2,819	27,484	421	293,981	18,396	27,515	919	88,399
330,851	28,315	3,057	25,114	144	302,536	18,505	26,802	753	94,872
1,101,696	17,277	-	1,588	15,689	1,084,419	-	40,228	794,455	62,860
8,969	937	409	530	(2)	8,032	(7)	2,090	14	1,386
(1,053)	(112)	(427)	370	(55)	(941)	-	(1,583)	59	55
807	111	111	-	-	696	1	695	-	-
8,723	936	93	900	(57)	7,787	(6)	1,202	73	1,441

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
סך הכל אנשים פרטיים	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				סך הכל
	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
במיליוני ש"ח									
6,776	11	4	-	7	6,765	1,566	56	5,143	הכנסות ריבית מחיצוניים
804	219	219	-	-	585	585	-	-	הוצאות ריבית מחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
5,972	(208)	(215)	-	7	6,180	981	56	5,143	מחיצוניים
(1,978)	414	410	3	1	(2,392)	1,385	1	(3,778)	בימגזרי
3,994	206	195	3	8	3,788	2,366	57	1,365	סך הכנסות ריבית, נטו
1,144	148	145	3	-	996	684	263	49	סך הכנסות שאינן מריבית
5,138	354	340	6	8	4,784	3,050	320	1,414	סך כל הכנסות
223	-	-	-	-	223	98	13	112	הוצאות בנין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,775	91	88	3	-	2,684	2,069	238	377	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
2,775	91	88	3	-	2,684	2,069	238	377	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,140	263	252	3	8	1,877	883	69	925	רווח לפני מיסים
747	93	89	1	3	654	310	24	320	הפרשה למיסים על הרווח
1,393	170	163	2	5	1,223	573	45	605	רווח לאחר מיסים
									חלקו של הבנק ברווחים של חברות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	כלולות לאחר השפעת מס
1,393	170	163	2	5	1,223	573	45	605	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
									רווח המיוחס נקי לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,393	170	163	2	5	1,223	573	45	605	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
140,193	456	176	92	188	139,737	24,615	4,067	111,055	מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
140,937	456	176	92	188	140,481	25,032	4,095	111,354	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
150,618	440	145	100	195	150,178	26,498	4,185	119,495	יתרת חובות לא צוברים
781	-	-	-	-	781	222	-	559	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
44	-	-	-	-	44	44	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
151,277	27,169	27,169	-	-	124,108	124,043	12	53	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
151,165	27,169	27,169	-	-	123,996	123,996	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
158,006	29,612	29,612	-	-	128,394	128,394	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי סיוון ^{(א)(ב)}
91,974	644	316	135	193	91,330	20,688	3,531	67,111	יתרת נכסי סיוון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
100,633	662	218	156	288	99,971	22,393	3,640	73,938	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}
110,965	48,626	48,626	-	-	62,339	60,611	-	1,728	פיצול הכנסות ריבית, נטו:
2,648	18	7	3	8	2,630	1,208	57	1,365	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
1,346	188	188	-	-	1,158	1,158	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
3,994	206	195	3	8	3,788	2,366	57	1,365	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיוון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
סך הכל אנשים פרטיים	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				סך הכל
	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
במיליוני ש"ח									
4,549	7	3	-	4	4,542	1,207	50	3,285	הכנסות ריבית מחיצוניים
288	62	62	-	-	226	226	-	-	הוצאות ריבית מחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,261	(55)	(59)	-	4	4,316	981	50	3,285	מחיצוניים
(1,724)	95	97	-	(2)	(1,819)	341	(1)	(2,159)	בינגזרי
2,537	40	38	-	2	2,497	1,322	49	1,126	סך הכנסות ריבית, נטו
1,174	169	165	4	-	1,005	707	243	55	סך הכנסות שאינן מריבית
3,711	209	203	4	2	3,502	2,029	292	1,181	סך כל הכנסות
(185)	-	-	-	-	(185)	(42)	(2)	(141)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,890	95	91	4	-	2,795	2,261	216	318	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינגזרי
2,890	95	91	4	-	2,795	2,261	216	318	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,006	114	112	-	2	892	(190)	78	1,004	רווח (הפסד) לפני מיסים
353	40	40	-	-	313	(66)	28	351	הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח
653	74	72	-	2	579	(124)	50	653	רווח (הפסד) לאחר מיסים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס
653	74	72	-	2	579	(124)	50	653	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
653	74	72	-	2	579	(124)	50	653	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
121,943	384	157	82	145	121,559	22,592	3,532	95,435	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)
122,778	377	149	83	145	122,401	23,089	3,571	95,741	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
131,742	429	159	89	181	131,313	23,901	3,983	103,429	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
224	-	-	-	-	224	202	2	20	יתרת חובות לא צוברים ^(ד)
657	-	-	-	-	657	48	-	609	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
147,726	25,698	25,698	-	-	122,028	122,006	5	17	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
147,664	25,696	25,696	-	-	121,968	121,968	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
146,448	25,965	25,965	-	-	120,483	120,483	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
81,986	701	346	173	182	81,285	19,065	3,512	58,708	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א)(ב)}
87,489	710	328	145	237	86,779	19,855	3,437	63,487	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
116,675	50,077	50,074	-	3	66,598	63,528	-	3,070	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}
									פיצול הכנסות ריבית, נטו:
2,272	5	3	-	2	2,267	1,092	49	1,126	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
265	35	35	-	-	230	230	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
2,537	40	38	-	2	2,497	1,322	49	1,126	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדש, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	
במיליוני ש"ח										
8,013	3,885	1,915	1,970	1,395	819	576	2,733	1,701	1,032	הכנסות ריבית מחיצוניים
2,207	1,042	910	132	578	547	31	587	493	94	הוצאות ריבית מחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:										
5,806	2,843	1,005	1,838	817	272	545	2,146	1,208	938	מחיצוניים
709	(413)	167	(580)	548	696	(148)	574	671	(97)	בימגזרי
6,515	2,430	1,172	1,258	1,365	968	397	2,720	1,879	841	סך הכנסות ריבית, נטו
1,938	700	329	371	344	291	53	894	738	156	סך הכנסות שאינן מריבית
115	3	2	1	9	8	1	103	86	17	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
8,453	3,130	1,501	1,629	1,709	1,259	450	3,614	2,617	997	סך כל הכנסות
192	20	(42)	62	(12)	(10)	(2)	184	173	11	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
2,572	511	374	137	435	347	88	1,626	1,301	325	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
2,572	511	374	137	435	347	88	1,626	1,301	325	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
5,689	2,599	1,169	1,430	1,286	922	364	1,804	1,143	661	רווח לפני מיסים
1,992	907	411	496	451	325	126	634	402	232	הפרשה למיסים על הרווח
3,697	1,692	758	934	835	597	238	1,170	741	429	רווח לאחר מיסים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס
3,697	1,692	758	934	835	597	238	1,170	741	429	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,697	1,692	758	934	835	597	238	1,170	741	429	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
213,791	115,156	64,567	50,589	37,459	22,689	14,770	61,176	38,208	22,968	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)
214,891	114,975	63,968	51,007	37,840	22,873	14,967	62,076	38,783	23,293	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
231,904	126,628	70,098	56,530	39,473	23,490	15,983	65,803	41,750	24,053	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
1,109	400	361	39	290	226	64	419	286	133	יתרת חובות לא צובריים
31	16	16	-	-	-	-	15	8	7	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
251,087	91,781	74,311	17,470	65,032	57,654	7,378	94,274	75,650	18,624	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
246,651	87,554	70,853	16,701	64,946	57,602	7,344	94,151	75,569	18,582	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
268,375	97,741	79,174	18,567	70,077	62,482	7,595	100,557	80,809	19,748	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
233,480	135,692	67,707	67,985	40,667	23,698	16,969	57,121	32,763	24,358	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א)(ב)}
264,317	163,247	79,522	83,725	42,542	25,045	17,497	58,528	34,786	23,742	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
237,249	127,135	100,881	26,254	31,837	26,277	5,560	78,277	62,909	15,368	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}
פיצול הכנסות ריבית, נטו:										
4,943	2,114	931	1,183	890	544	346	1,939	1,256	683	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
1,572	316	241	75	475	424	51	781	623	158	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
6,515	2,430	1,172	1,258	1,365	968	397	2,720	1,879	841	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	
במיליוני ש"ח										
5,088	2,206	1,112	1,094	920	556	364	1,962	1,252	710	הכנסות ריבית מחיצוניים
340	184	169	15	71	67	4	85	71	14	הוצאות ריבית מחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:										
4,748	2,022	943	1,079	849	489	360	1,877	1,181	696	מחיצוניים
(564)	(412)	(228)	(184)	(69)	(1)	(68)	(83)	8	(91)	בינמגזרי
4,184	1,610	715	895	780	488	292	1,794	1,189	605	סך הכנסות ריבית, נטו
1,743	593	260	333	324	274	50	826	688	138	סך הכנסות שאינן מריבית
106	3	2	1	9	8	1	94	79	15	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,927	2,203	975	1,228	1,104	762	342	2,620	1,877	743	סך כל הכנסות
(584)	(201)	(427)	226	(143)	(123)	(20)	(240)	(235)	(5)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
2,458	445	317	128	458	377	81	1,555	1,243	312	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,458	445	317	128	458	377	81	1,555	1,243	312	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
4,053	1,959	1,085	874	789	508	281	1,305	869	436	רווח לפני מיסים
1,431	689	388	301	280	180	100	462	308	154	הפרשה למיסים על הרווח
2,622	1,270	697	573	509	328	181	843	561	282	רווח לאחר מיסים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס
2,622	1,270	697	573	509	328	181	843	561	282	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,622	1,270	697	573	509	328	181	843	561	282	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
167,710	82,652	46,581	36,071	31,356	19,567	11,789	53,702	33,307	20,395	יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)
169,734	83,743	47,466	36,277	31,680	19,835	11,845	54,311	33,784	20,527	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)
185,988	93,927	49,752	44,175	34,534	21,547	12,987	57,527	35,566	21,961	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
1,966	1,148	936	212	399	339	60	419	279	140	יתרת חובות לא צוברים ^(ב)
80	3	-	3	7	7	-	70	31	39	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
216,256	78,271	62,670	15,601	55,562	49,423	6,139	82,423	66,403	16,020	יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)
213,088	75,279	60,346	14,933	55,480	49,375	6,105	82,329	66,343	15,986	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)
237,985	90,223	73,285	16,938	60,874	53,892	6,982	86,888	70,126	16,762	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
187,482	101,581	44,788	56,793	34,396	20,617	13,779	51,505	29,930	21,575	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א)(ב)}
205,754	114,097	56,998	57,099	37,628	22,509	15,119	54,029	30,828	23,201	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)
211,315	104,078	83,038	21,040	28,887	23,899	4,988	78,350	63,481	14,869	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}
פיצול הכנסות ריבית, נטו:										
4,021	1,577	686	891	743	457	286	1,701	1,113	588	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
163	33	29	4	37	31	6	93	76	17	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
4,184	1,610	715	895	780	488	292	1,794	1,189	605	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדש, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ניהול פיננסי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022				
פעילות למסחר במיליוני ש"ח	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
86	3,354	10	3	3,453
42	1,085	-	-	1,127
44	2,269	10	3	2,326
(279)	(150)	(82)	149	(362)
(235) ^(ה)	2,119	(72)	152	1,964
131 ^(ה)	410	144	113	798
(104)	2,529	72	265	2,762
-	-	-	84	84
165	40	42	98	345
-	5	3	5	13
165	45	45	103	358
(269)	2,484	27	78	2,320
(94)	865	8	(2)	777
(175)	1,619	19	80	1,543
-	-	387	-	387
(175)	1,619	406	80	1,930
-	-	-	-	-
(175)	1,619	406	80	1,930
24,737 ^(א)	254,802	7,514	3,293	290,346
-	-	1,112	-	1,112
23,898 ^(א)	46,392	128	324	70,742
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
10,550 ^{(א)(ב)}	16,112	4,648	-	31,310
10,351 ^(ב)	15,431	4,803	-	30,585
-	-	-	52,980	52,980
345	119	-	-	-
(98) ^(ד)	1,471	-	-	-
(63) ^(ד)	3,332	-	-	-
66 ^(ד)	-	-	-	-
-	(2,333)	-	-	-
250	2,589	-	-	-
-	(183)	-	-	-
-	73	-	-	-
(354)	50	-	-	-
(104)	2,529	-	-	-

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

(ה) הכנסות ריבית נטו מפעילות למסחר בביאור 2 אינן כוללות יתרות בינמגזריות בסך 279 מיליון ש"ח.

(ו) הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר בביאור 3 אינן כוללות עמלות והכנסות אחרות בסך 15 מיליון ש"ח ויתרות בינמגזריות בסך 19 מיליון ש"ח וכוללות הכנסות שאינן מריבית בגין פעילות חו"ל בסך 10 מיליון ש"ח.

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ניהול פיננסי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				
פעילות למסחר	ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				
27	983	5	2	1,017
2	438	-	-	440
הכנסות ריבית, נטו:				
25	545	5	2	577
6	2,035	(9)	17	2,049
31 ^(ה)	2,580	(4)	19	2,626
396 ^(ו)	516	864	133	1,909
סך הכנסות ריבית, נטו				
סך הכנסות שאינן מריבית				
427	3,096	860	152	4,535
-	(4)	-	(38)	(42)
הכנסות בגין הפסדי אשראי הוצאות תפעוליות ואחרות:				
200	41	44	110	395
-	7	2	2	11
סך הוצאות תפעוליות ואחרות				
227	3,052	814	78	4,171
78	1,107	287	23	1,495
149	1,945	527	55	2,676
-	-	101	-	101
149	1,945	628	55	2,777
-	-	-	-	-
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק				
16,366	230,239	6,830	770	254,205
-	-	794	-	794
יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)				
15,685	34,464	92	324	50,565
-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)				
-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור ^(א)				
9,421	16,536	3,704	-	29,661
10,731	17,884	4,568	-	33,183
-	-	-	47,450	47,450
יתרת נכסי סיכון ^{(א)(ב)}				
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)				
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^(א)				
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית, נטו:				
166	104	-	-	-
11	722	-	-	-
109	523	-	-	-
68	-	-	-	-
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי				
354	2,558	-	-	-
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה				
-	230	-	-	-
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב				
-	312	-	-	-
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד				
73	(4)	-	-	-
הכנסות אחרות שאינן מריבית				
427	3,096	-	-	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות מימון שאינן מריבית				

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

(ה) הכנסות ריבית נטו מפעילות למסחר בביאור 2 אינן כוללות יתרות בינמגזריות בסך 6 מיליון ש"ח.

(ו) הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר בביאור 3 אינן כוללות עמלות והכנסות אחרות בסך 34 מיליון ש"ח ויתרות בינמגזריות בסך 10 מיליון ש"ח וכוללות הכנסות שאינן מריבית בגין פעילות חו"ל בסך 21 מיליון ש"ח.

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על הפעילות לפי אזורים גאוגרפיים^(א)

31 בדצמבר 2022					
סך הכל מאוחד	סך הכל מחוץ לישראל	אחר	בריטניה	ארה"ב	ישראל
במיליוני ש"ח					
18,229	630	-	362	268	17,599
סך כל ההכנסות ^(ב)					
7,709	255	-	199	56	7,454
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק					
699,166	6,839	41	6,798	-	692,327
סך כל הנכסים					
31 בדצמבר 2021					
סך הכל מאוחד	סך הכל מחוץ לישראל	אחר	בריטניה	ארה"ב	ישראל
במיליוני ש"ח					
15,857	1,073	2	89	982	14,784
סך כל ההכנסות ^(ב)					
6,028	175	8	(46)	213	5,853
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק					
656,454	32,976	22	6,928	26,026	623,478
סך כל הנכסים					
31 בדצמבר 2020					
סך הכל מאוחד	סך הכל מחוץ לישראל	אחר	בריטניה	ארה"ב	ישראל
במיליוני ש"ח					
13,089	1,097	1	68	1,028	11,992
סך כל ההכנסות ^(ב)					
2,102	(18)	3	(142)	121	2,120
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק					
556,035	29,191	23	5,684	23,484	526,844
סך כל הנכסים					

(א) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.

(ב) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.

ביאור 229 - מגזרי פעילות גישת ההנהלה

א. כללי

מגזר פעילות על פי גישת הנהלה - מרכיב בתאגיד הבנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו. כמו כן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק ובהתאם להחלטת הנהלת הבנק והדירקטוריון.

קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

פעילות הבנק בארץ מנוהלת כדלקמן:

1. בנקאית - מתן שירותים בנקאיים ללקוחות הפרטיים והעסקיים הקטנים. קו העסקים פועל במבנה של שלושה מערכים: פרטיים, עסקים קטנים ובנקאות פרטית. השרות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצרכיהם.
 2. משכנתאות - מתן הלוואות המיועדות לרכישת דירת מגורים או הלוואות הניתנות במשכון דירת מגורים או נכס אחר.
 3. מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות בינוניות (Middle Market) ובעלי העניין של חברות אלו.
 4. עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות גדולות ולחברות בינלאומיות במשק, בפעילותן בארץ ובעולם.
 5. נדל"ן - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לענף הבינוי והנדל"ן.
 6. שוקי הון - ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול נכסים והתייכויים וניהול השקעות נכסים פיננסיים.
 7. אחר - פעילויות שאינן נזקפות לקווי העסקים האחרים.
- תוצאות הפעילות נזקפות לקו העסקים שבו מתנהל חשבון הלקוח.
- הכנסות ריבית נטו - קו העסקים מזוכה בריבית המתקבלת מהלוואות שהעמיד, בניכוי עלות גיוס המקורות (מחיר מעבר). כמו כן, קו העסקים מזוכה במחיר מעבר בגין פיקדונות שגייס בניכוי הריבית ששולמה ללקוחות.
 - הכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) - מיוחסות לקווי העסקים בהתאם לפעילות הלקוח.
 - הוצאות קווי העסקים - כוללות את ההוצאות הישירות של קווי העסקים, וכן מועמסות על קווי העסקים ואת הוצאות יחידות המטה הנותנות להם שירותים.
 - חלק מההכנסות מניהול נכסים והתייכויים נזקפות לקווי העסקים בהתאם לפעילות העסקית שלהם.
- תוצאות פעילות קווי העסקים, הן בצד המאזני והן בצד הרווח והפסד, נבחנות באופן שוטף על ידי הדירקטוריון והנהלה. בחינת התוצאות מבוצעת אל מול יעדים הנקבעים במסגרת תכנית עבודה שנתית ומול נתוני תקופה מקבילה אשתקד. כמו כן, מבוצעת בחינה של מגוון מדדים נוספים הנוגעים לפעילות קווי העסקים.

ביאור 229 - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022												
											בנק	
											אנשים פרטיים	
											עסקים קטנים	
											סך הכל בנקאית	
											משכנתאות	
											מסחרית	
											עסקית	
											נדל"ן	
											שוקי הון	
											אחר והתאמות	
											סך הכל	
											במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית, נטו:												
13,211	480	121	14	741	1,776	1,336	1,535	5,168	2,040	1,254	786	מחיצוניים
-	(101)	6	(5)	1,642	(659)	(471)	539	(3,745)	2,794	314	2,480	בינמזרי
13,211	379	127	9	2,383	1,117	865	2,074	1,423	4,834	1,568	3,266	הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית												
5,018	103	484	⁽ⁿ⁾ 778	125	406	298	612	87	2,125	533	1,592	סך כל ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
18,229	482	611	787	2,508	1,523	1,163	2,686	1,510	6,959	2,101	4,858	סך כל ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
498	-	(7)	(21)	113	(57)	(16)	115	114	257	126	131	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
6,835	310	199	682	415	148	278	723	377	3,703	1,006	2,697	רווח לפני מס
10,896	172	419	126	1,980	1,432	901	1,848	1,019	2,999	969	2,030	הפרשה למס
3,564	46	101	(63)	677	490	308	632	348	1,025	331	694	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,709	116	396	189	1,612	942	593	1,216	671	1,974	638	1,336	
יתרות ליום 31 בדצמבר 2022												
384,782	6,445	871	5,747	21,310	54,669	54,807	60,820	120,927	59,186	26,688	32,498	אשראי לציבור, נטו
557,084	19	-	7	148,773	14,423	39,617	95,839	-	258,406	55,415	202,991	פיקדונות הציבור

(א) כולל הכנסות בסך של 782 מיליון ש"ח בגין עסקת המיזוג עם Valley.

ביאור 229 - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)
ב. מידע על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021												
חברות בנות בחו"ל		חברות בנות בארץ		בנק								
סך הכל	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית
הכנסות ריבית, נטו:												
10,346	963	106	10	357	1,072	1,017	1,387	3,251	2,183	1,075	1,108	מחיצוניים
-	(16)	-	(2)	1,520	(137)	(312)	(20)	(1,893)	860	84	776	בינמגזר
10,346	947	106	8	1,877	935	705	1,367	1,358	3,043	1,159	1,884	הכנסות ריבית, נטו
5,511	248	969 ^(א)	333	1,009	326	241	468	18	1,899	460	1,439	הכנסות שאינן מריבית
15,857	1,195	1,075	341	2,886	1,261	946	1,835	1,376	4,942	1,619	3,323	סך כל ההכנסות
(812)	(4)	13	(21)	31	(39)	(240)	(119)	(137)	(296)	(263)	(33)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,428	761	206	825	420	134	277	731	322	3,752	982	2,770	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
9,241	438	856	(463)	2,435	1,166	909	1,223	1,191	1,486	900	586	רווח (הפסד) לפני מס
3,275	102	216	81	833	399	311	418	407	508	308	200	הפרשה למס
6,028	297	738	(544)	1,605	767	598	805	784	978	592	386	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 בדצמבר 2021												
342,879	23,497	1,006	5,532	15,749	43,665	41,417	51,408	104,525	56,080	25,745	30,335	אשראי לציבור, נטו
537,269	24,953	-	3	142,050	13,395	33,621	86,466	-	236,781	51,329	185,452	פיקדונות הציבור

(א) כולל הכנסות לאומי פרטנרס בע"מ בגין רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של כ-518 מיליון ש"ח ממניות איירונסורס וריטיילורס.

ביאור 229 - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020												
חברות בנות בחו"ל		חברות בנות בארץ		בנק								
סך הכל	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית	מסחרית
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית, נטו:												
8,723	938	128	-	510	834	880	1,118	2,047	2,268	1,142	1,126	מחיצוניים
-	(2)	7	-	287	(111)	(205)	103	(891)	812	38	774	בינמגזרי
8,723	936	135	-	797	723	675	1,221	1,156	3,080	1,180	1,900	הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית												
4,366	263	254	127	879	312	244	428	38	1,821	459	1,362	
13,089	1,199	389	127	1,676	1,035	919	1,649	1,194	4,901	1,639	3,262	סך כל ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי												
2,552	282	4	(33)	(18)	210	762	352	178	815	482	333	
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות												
7,046	778	190	871	382	125	227	667	245	3,561	951	2,610	
רווח (הפסד) לפני מס												
3,491	139	195	(711)	1,312	700	(70)	630	771	525	206	319	
הפרשה (הטבה) למס												
1,356	39	41	(45)	448	239	(24)	215	264	179	70	109	
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק												
2,102	80	139	(666)	866	461	(46)	415	507	346	136	210	
יתרות ליום 31 בדצמבר 2020												
295,341	21,842	790	5,339	8,700	31,559	39,389	44,626	91,313	51,783	24,253	27,530	אשראי לציבור, נטו
447,031	22,388	-	5	90,938	10,149	28,390	65,775	-	229,386	47,710	181,676	פיקדונות הציבור

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
הפרשה להפסדי אשראי						
סך הכל	בנקים, ממשלות ואגרות חוב לפדיון וזמינות למכירה	סך הכל ציבור	פרטי אחר	דיוור	מסחרי	אשראי לציבור
						במיליוני ש"ח
4,984	3	4,981	727	489	3,765	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
687	26	661	22	(165)	804	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת היישום לראשונה ^(א)
5,671	29	5,642	749	324	4,569	יתרה ליום 1 בינואר 2022
498	34	464	112	112	240	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(976)	-	(976)	(370)	(17)	(589)	מחיקות חשבונאיות
712	-	712	241	-	471	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(264)	-	(264)	(129)	(17)	(118)	מחיקות חשבונאיות נטו
5	-	5	-	-	5	התאמות מתרגום דוחות כספיים
(285)	(9)	(276)	-	-	(276)	בניכוי יתרות של חברת הבת בארה"ב שנמכרה ^(ב)
5,625	54	5,571	732	419	4,420	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה ¹
585	-	585	21	1	563	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
הפרשה להפסדי אשראי						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	דיוור	מסחרי	אשראי לציבור
						במיליוני ש"ח
5,715	3	5,712	792	636	4,284	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(812)	-	(812)	(45)	(145)	(622)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
(757)	-	(757)	(279)	(6)	(472)	מחיקות חשבונאיות
847	-	847	259	4	584	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
90	-	90	(20)	(2)	112	מחיקות חשבונאיות נטו
(9)	-	(9)	-	-	(9)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,984	3	4,981	727	489	3,765	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה ¹
469	-	469	16	-	453	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(א) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה 13-2016 ASU. ראה [ביאור 1.ח](#).

(ב) החל מיום 1 באפריל 2022 בנק לאומי ארה"ב אינו מאוחד בדוחותיו הכספיים המאוחדים של הבנק כתוצאה מעסקת המיזוג עם Valley. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א](#).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	דיוור	מסחרי	במיליוני ש"ח
3,716	2	3,714	657	467	2,590	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
2,552	1	2,551	271	175	2,105	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1,205)	-	(1,205)	(383)	(6)	(816)	מחיקות חשבונאיות
676	-	676	247	-	429	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(529)	-	(529)	(136)	(6)	(387)	מחיקות חשבונאיות נטו
(24)	-	(24)	-	-	(24)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
5,715	3	5,712	792	636	4,284	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה ¹
422	-	422	20	-	402	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- א. חובות^(א) אגרות חוב לפידיון ואגרות חוב זמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי
 2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), אגרות חוב לפידיון ואגרות חוב זמינות למכירה

31 בדצמבר 2022					
בנקים, ממשלות ואגרות חוב לפידיון					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
213,711	-	460	214,171	95,502	309,673
שנבדקו על בסיס פרטני					
25,902	119,720	29,975	175,597	22	175,619
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
239,613	119,720	30,435	389,768	95,524	485,292
סך הכל חובות^(א)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
3,286	-	163	3,449	54	3,503
שנבדקו על בסיס פרטני					
571	418	548	1,537	-	1,537
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
3,857	418	711	4,986	54	5,040
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי²					
31 בדצמבר 2021					
בנקים, ממשלות ואגרות חוב לפידיון					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
172,551	-	914	173,465	95,015	268,480
שנבדקו על בסיס פרטני					
43,157	103,688	27,081	173,926	1,708	175,634
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
215,708	103,688	27,995	347,391	96,723	444,114
סך הכל חובות^(א)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
2,641	-	295	2,936	3	2,939
שנבדקו על בסיס פרטני					
671	489	416	1,576	-	1,576
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
3,312	489	711	4,512	3	4,515
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי²					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2022						
חובות צוברים - מידע נוסף		בעייתיים ^(א)				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ב)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	סך הכל	לא צוברים	צוברים	תקינים	
						במיליוני ש"ח
						פעילות לווים בישראל
						ציבור-מסחרי
118	6	53,883	126	849	52,908	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	1	39,249	51	74	39,124	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
30	1	29,228	53	19	29,156	שירותים פיננסיים
108	23	93,854	640	1,500	91,714	מסחרי - אחר
256	31	216,214	870	2,442	212,902	סך הכל מסחרי
412	-	119,690	559 ^(ד)	67	119,064	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
142	44	30,370	222	517	29,631	אנשים פרטיים - אחר
810	75	366,274	1,651	3,026	361,597	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
						ציבור-מסחרי
3	-	6,872	59	-	6,813	בינוי ונדל"ן
216	-	16,527	198	1,060	15,269	מסחרי - אחר
219	-	23,399	257	1,060	22,082	סך הכל מסחרי
-	-	95	-	-	95	אנשים פרטיים
219	-	23,494	257	1,060	22,177	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,029	75	389,768	1,908	4,086	383,774	סך הכל אשראי לציבור

(א) אשראי לציבור לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ב) מסווגים כחובות בעייתיים הצוברים הכנסות ריבית.

(ג) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 360 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

(ד) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק מדיניות חשבונאית חדשה בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) [ראה ביאור 1.1](#), על פיה, בין היתר, הלוואות לדיור בפיגור של מעל 90 יום יסווגו כחובות לא צוברים חלף חובות צוברים לפי ההוראה הישנה.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשרי לציבור (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2021 ^(ד)						
חובות צוברים - מידע נוסף		בעייתיים ^(א)				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ג)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ב)	סך הכל	לא צוברים	צוברים	תקינים	במיליוני ש"ח
פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
58	6	41,225	64	98	41,063	בינוי ונדל"ן - בינוי
35	36	34,856	138	96	34,622	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
16	2	23,534	2	17	23,515	שירותים פיננסיים
109	36	80,523	937	1,382	78,204	מסחרי - אחר
218	80	180,138	1,141	1,593	177,404	סך הכל מסחרי
555	609	103,598	20	609	102,969	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
137	48	27,659	204	433	27,022	אנשים פרטיים - אחר
910	737	311,395	1,365	2,635	307,395	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור-מסחרי						
178	7	14,474	269	333	13,872	בינוי ונדל"ן
338	197	21,096	958	880	19,258	מסחרי - אחר
516	204	35,570	1,227	1,213	33,130	סך הכל מסחרי
-	-	426	1	-	425	אנשים פרטיים
516	204	35,996	1,228	1,213	33,555	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,426	941	347,391	2,593	3,848	340,950	סך הכל אשראי לציבור

(א) אשראי לציבור לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ב) מסווגים כחובות בעייתיים הצוברים הכנסות ריבית.

(ג) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 575 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

(ד) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה. למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית החדשה החל מיום 1 בינואר 2022 בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח](#).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

1.1 איכות אשראי לפי שנות העמדת אשראי

31 בדצמבר 2022									
יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב	יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות לזמן קצוב	קודם	2018	2019	2020	2021	2022	סך הכל	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב ^(א)
פעילות לווים בישראל									
ציבור-מסחרי									
93,132	2,104	29,832	3,391	2,097	3,349	4,587	11,502	36,270	בינוי ונדל"ן - סך הכל
92,032	2,084	29,590	3,332	2,074	3,323	4,446	10,991	36,192	אשראי תקין
923	9	213	30	10	16	124	458	63	אשראי בעייתי צובר
177	11	29	29	13	10	17	53	15	אשראי שאינו צובר
123,082	1,984	30,471	5,332	2,379	4,554	10,591	17,229	50,542	מסחרי אחר - סך הכל
120,870	1,949	30,000	4,897	2,288	4,342	10,312	16,911	50,171	אשראי תקין
1,519	19	339	219	73	139	173	231	326	אשראי בעייתי צובר
693	16	132	216	18	73	106	87	45	אשראי שאינו צובר
119,690	-	-	35,880	6,444	9,997	14,361	24,408	28,600	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור - סך הכל
71,721	-	-	24,101	4,296	6,572	8,697	13,399	14,656	LTV עד 60%
46,509	-	-	10,618	2,101	3,379	5,605	10,923	13,883	LTV מעל 60% ועד 75%
1,460	-	-	1,161	47	46	59	86	61	LTV מעל 75%
118,719	-	-	35,329	6,386	9,915	14,252	24,319	28,518	אשראי שאינו בפיגור
412	-	-	174	26	45	56	56	55	בפיגור 30-89 יום
559	-	-	377	32	37	53	33	27	אשראי שאינו צובר ^(ב)
30,370	329	6,608	379	616	1,422	3,279	6,483	11,254	אנשים פרטיים - אחר - סך הכל
29,962	298	6,541	374	599	1,387	3,226	6,365	11,172	אשראי שאינו בפיגור
142	1	46	3	4	8	13	32	35	בפיגור 30-89 יום
44	-	21	-	1	1	2	9	10	בפיגור מעל 90 יום
222	30	-	2	12	26	38	77	37	אשראי שאינו צובר
366,274	4,417	66,911	44,982	11,536	19,322	32,818	59,622	126,666	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
23,494	576	12,614	97	-	413	455	2,854	6,485	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
22,177	412	12,110	97	-	401	302	2,415	6,440	אשראי תקין
1,060	164	443	-	-	-	138	294	21	אשראי בעייתי צובר
257	-	61	-	-	12	15	145	24	אשראי שאינו צובר
389,768	4,993	79,525	45,079	11,536	19,735	33,273	62,476	133,151	סך הכל אשראי לציבור

(א) ככלל, במקרים בהם אשראי לזמן קצוב ניתן חלף פירעון של אשראי קיים, עודכנה שנת העמדת האשראי למועד מתן האשראי החדש.
 (ב) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק מדיניות חשבונאית חדשה בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#), על פיה, בין היתר, הלוואות לדיור בפיגור של מעל 90 יום יסווגו כחובות לא צוברים חלף חובות צוברים לפי ההוראה הישנה.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

א.2. מידע נוסף על חובות^(א) לא צוברים

31 בדצמבר 2022						
	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	סך הכל יתרת ^(ב) חובות לא צוברים	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
במיליוני ש"ח						
<u>פעילות לווים בישראל</u>						
<u>ציבור-מסחרי</u>						
2	570	177	41	47	136	בינוי ונדל"ן
4	2,367	693	212	155	481	מסחרי - אחר
6	2,937	870	253	202	617	סך הכל מסחרי
-	579	559	-	77	559	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ^(ד)
1	474	222	-	115	222	אנשים פרטיים - אחר
7	3,990	1,651	253	394	1,398	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>						
2	478	257	53	48	204	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
9	4,468	1,908	306	442	1,602	סך הכל ציבור ¹
<u>מזה:</u>						
	3,623	1,255	258	364	997	נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	266	94	48	1	46	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של ביטחון
	579	559	-	77	559	נמדד על בסיס קבוצתי

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים.

(ד) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק מדיניות חשבונאית חדשה בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#), על פיה, בין היתר, הלוואות לדיור בפיגור של מעל 90 יום יסווגו כחובות לא צוברים חלף חובות צוברים לפי ההוראה הישנה.

אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 467 מיליון ש"ח. מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 הינו 2,657 מיליון ש"ח.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

א. מידע נוסף על חובות^(א) לא צוברים (המשך)

31 בדצמבר 2021 ^(ד)					
	יתרת ^(ב) חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	סך הכל יתרת ^(ב) חובות לא צוברים	יתרת ^(ב) חובות לא קיימת הפרשה	יתרת ^(ב) חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	יתרת ^(ב) חובות לא קיימת הפרשה
הכנסות ריבית שנרשמו ^(ג)	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים				
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
	3	647	202	72	36
בינוי ונדל"ן					130
מסחרי - אחר	9	2,871	939	203	289
736					
סך הכל מסחרי	12	3,518	1,141	275	325
866					
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	20	20	-	5
20					
אנשים פרטיים - אחר	7	455	204	2	155
202					
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	19	3,993	1,365	277	485
1,088					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
	3	1,389	1,228	2	332
1,226					
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	22	5,382	2,593	279	817
2,314					
1מזה:					
	4,325	2,032	240	656	1,792
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים					
	1,037	541	39	161	502
נמדד לפי שווי הוגן של ביטחון					
	20	20	-	5	20
נמדד על בסיס קבוצתי					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים.

(ד) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית החדשה החל מיום 1 בינואר 2022 בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.ח](#).

אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 434 מיליון ש"ח. מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 הינו 2,840 מיליון ש"ח.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

א. מידע נוסף על חובות^(א) לא צוברים (המשך)

31 בדצמבר 2020 ^(ד)						
	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	סך הכל יתרת ^(ב) חובות לא צוברים	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	הכנסות ריבית שנרשמו ^(ג)
במיליוני ש"ח						
פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
	222	33	133	355	839	1
בינוי ונדל"ן	987	398	275	1,262	3,479	2
מסחרי - אחר	1,209	431	408	1,617	4,318	3
סך הכל מסחרי	26	6	-	26	26	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	205	155	2	207	479	-
אנשים פרטיים - אחר	1,440	592	410	1,850	4,823	3
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						
פעילות לווים בחו"ל						
	1,579	444	46	1,625	1,740	2
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	3,019	1,036	456	3,475	6,563	5
סך הכל ציבור ¹						
מזה:						
	2,394	871	320	2,714	5,241	
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	599	159	136	735	1,296	
נמדד לפי שווי הוגן של ביטחון	26	6	-	26	26	
נמדד על בסיס קבוצתי						

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בכנקים (למעט פיקדונות בכנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים.

(ד) מספרי השוואה מוצגים בהתאם למתכונת הגילוי החדשה, למידע נוסף בנוגע ליישום המדיניות החשבונאית החדשה החל מיום 1 בינואר 2022 בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים). ראה [ביאור 1.1](#).

אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 399 מיליון ש"ח. מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 הינו 2,485 מיליון ש"ח.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

ב.2. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי

ליום 31 בדצמבר 2021				ליום 31 בדצמבר 2022				
סך הכל	צובר ^(א) לא בפיגור	צובר ^(א) של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	סך הכל	צובר ^(א) לא בפיגור	צובר ^(א) של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	
								במיליוני ש"ח
								<u>פעילות לווים בישראל</u>
								<u>ציבור-מסחרי</u>
151	25	2	124	106	54	1	51	בינוי ונדל"ן
887	158	6	723	708	303	4	401	מסחרי - אחר
1,038	183	8	847	814	357	5	452	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	155	66	1	88	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
352	162	5	185	402	203	3	196	אנשים פרטיים - אחר
1,390	345	13	1,032	1,371	626	9	736	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
								<u>פעילות לווים בחו"ל</u>
881	-	-	881	552	387	-	165	סך הכל ציבור - פעילות חו"ל
2,271	345	13	1,913	1,923	1,013	9	901	סך הכל ציבור

(א) צובר הכנסות ריבית.

הערה: ליום 31 בדצמבר 2022 חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי בסך 1,025 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים (ליום 31 בדצמבר 2021 סך של 2,271 מיליון ש"ח).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

ב.2. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

1. ארגונים מחדש שבוצעו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2021			2022		
יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
59	61	221	38	40	281
בינוי ונדל"ן					
545	548	1,105	176	178	1,209
מסחרי - אחר					
604	609	1,326	214	218	1,490
סך הכל מסחרי					
-	-	-	41	41	111
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
240	243	4,779	296	297	6,426
אנשים פרטיים - אחר					
844	852	6,105	551	556	8,027
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
10	10	1	1	1	2
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
854	862	6,106	552	557	8,029
סך הכל ציבור					

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2020

יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>		
<u>ציבור-מסחרי</u>		
231	232	452
בינוי ונדל"ן		
848	852	2,079
מסחרי - אחר		
1,079	1,084	2,531
סך הכל מסחרי		
214	217	6,092
אנשים פרטיים - אחר		
1,293	1,301	8,623
סך הכל ציבור - פעילות בישראל		
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>		
1,100	1,100	10
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל		
2,393	2,401	8,633
סך הכל ציבור		

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

ב.2 מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

2. ארגונים מחדש שכשלו^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2020		2021		2022	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
30	190	23	149	24	156
בינוי ונדל"ן					
109	817	98	740	66	692
מסחרי - אחר					
139	1,007	121	889	90	848
סך הכל מסחרי					
-	-	-	-	13	66
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
54	1,850	66	2,035	85	2,661
אנשים פרטיים - אחר					
193	2,857	187	2,924	188	3,575
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
-	1	-	1	-	-
(ב) -					
193	2,858	187	2,925	188	3,575
סך הכל ציבור					

(א) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
(ב) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ג.2 מידע נוסף על אשראי לא צובר בפיגור

31 בדצמבר 2022							
סך הכל	בפיגור מעל 7 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור של 90 ימים עד 180 ימים	אינו בפיגור מעל 90 ימים או יותר
במיליוני ש"ח							
1,127	1	3	4	80	35	59	945
מסחרי							
559	3	4	17	85	138	262	50
הלוואות לדיור ^(א)							
222	-	-	-	-	-	1	221
אנשים פרטיים - אחר							
1,908	4	7	21	165	173	322	1,216
סך הכל							

(א) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק מדיניות חשבונאית חדשה בנוגע לזיהוי וסיווג של חובות צוברים וחובות לא צוברים (חלף חובות פגומים) ראה [ביאור 1.1](#), על פיה, בין היתר, הלוואות לדיור בפיגור של מעל 90 יום יסווגו כחובות לא צוברים חלף חובות צוברים לפי ההוראה הישנה.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)^(א), סוג החזר וסוג ריבית

31 בדצמבר 2022					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	¹ מזה: ריבית משתנה	¹ מזה: בולט ובלון	סך הכל ¹		
במיליוני ש"ח					
2,569	44,838	1,536	71,728	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
2,568	29,908	744	47,987	מעל 60%	
-	4	-	5		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
5,137	74,750	2,280	119,720		סך הכל
31 בדצמבר 2021					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	¹ מזה: ריבית משתנה	¹ מזה: בולט ובלון	סך הכל ¹		
במיליוני ש"ח					
1,815	40,492	1,500	64,176	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
1,911	24,946	753	39,506	מעל 60%	
-	5	-	6		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
3,726	65,443	2,253	103,688		סך הכל

(א) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

31 בדצמבר 2022				
סיכון אשראי חוץ מאזני ^{(א)(ב)}	אשראי ^(א)	מספר לווים ^(ג)	תקרת האשראי	
במיליוני ש"ח			אשראי ללווה באלפי ש"ח	
			מ	ט
2,023	921	540,560	10	0
2,107	1,244	221,574	20	10
3,181	2,778	200,035	40	20
3,860	6,268	177,178	80	40
2,701	11,078	125,177	150	80
2,501	18,964	102,361	300	150
2,302	28,050	69,854	600	300
4,182	54,935	68,598	1,200	600
3,804	35,183	26,111	2,000	1,200
3,159	21,843	9,305	4,000	2,000
2,845	12,497	2,753	8,000	4,000
5,666	22,390	2,209	20,000	8,000
6,362	21,105	977	40,000	20,000
26,730	64,561	1,058	200,000	40,000
17,669	30,179	169	400,000	200,000
14,709	22,275	71	800,000	400,000
12,578	9,205	22	1,200,000	800,000
6,892	8,115	11	1,600,000	1,200,000
3,405	3,482	4	2,000,000	1,600,000
316	3,954	2	2,400,000	2,000,000
3,203	2,085	2	2,800,000	2,400,000
1,300	1,701	1	3,200,000	2,800,000
15,299	2,705	4	5,468,189	3,200,000
146,794	385,518	1,548,036		סך הכל

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה (המשך)

31 בדצמבר 2021				
סיכון אשראי חוץ מאזני (כונד)		אשראי ^(ד)	מספר לווים ^(ג)	תקרת האשראי
במיליוני ש"ח		אשראי ללווה באלפי ש"ח		
		מ	טד	
1,641	749	534,417	10	0
1,936	1,156	204,036	20	10
3,082	2,702	195,324	40	20
3,835	6,236	176,150	80	40
2,689	10,981	124,682	150	80
2,376	17,511	95,023	300	150
2,234	27,302	68,648	600	300
3,959	49,977	63,235	1,200	600
3,157	28,218	21,057	2,000	1,200
2,782	17,821	7,643	4,000	2,000
2,799	12,816	2,729	8,000	4,000
5,474	23,104	2,224	20,000	8,000
6,087	23,944	1,045	40,000	20,000
23,691	61,987	1,025	200,000	40,000
14,549	23,840	139	400,000	200,000
15,066	18,003	62	800,000	400,000
9,088	9,227	18	1,200,000	800,000
2,862	6,642	7	1,600,000	1,200,000
3,318	1,693	3	2,000,000	1,600,000
5,657	5,553	5	2,400,000	2,000,000
4,538	3,312	3	2,800,000	2,400,000
3,638	2,295	2	3,131,858	2,800,000
124,458	355,069	1,497,477		סך הכל

(א) לפני השפעת הפרשות להפסדי אשראי ולאחר השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כפי שעודכנו בהוראות הדיווח לציבור בחוזר מיום 24 ביולי 2022, בעקבות פרסום הוראה 203A (לפרטים נוספים ראה: פרק [ההון והלימות ההון](#)). באשראי מאזני בתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 2,076 מיליון ש"ח.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(ג) מספר הלווים לפי סך הכל אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.

(ד) לפני השפעת הפרשות להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים. באשראי מאזני בתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 7,678 מיליון ש"ח.

הערות:

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות הגדרת "לווה" וכן הגדרת "חבות", לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני הינן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים לתקוף הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים".

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ - מאזניים

31 בדצמבר			
2021		2022	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ^(ד)	יתרות החוזים ^(א)	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ^(ד)	יתרות החוזים ^(א)
במיליוני ש"ח			
א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה - עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
3	1,640	1	1,151
83	6,048	84	7,289
29	28,061	15	35,572
148	19,086	95	26,336
7	8,001	18	8,395
27	13,643	43	13,398
152	43,332	286	49,081
20	18,579	43	22,039
-	2,912	-	3,065
-	8,397	-	4,500

(א) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(ב) כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת הבורסה בסך 436 מיליון ש"ח (ב-31 בדצמבר 2021 סך של 498 מיליון ש"ח כולל מסלוקת מעוף).

(ג) התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראת ניהול בנק תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיור.

(ד) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה 13-2016 ASU. לפרטים אודות השינוי במדיניות חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ראה [ביאור 1.ח](#).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
ה. ערבויות לפי מועד פירעון

ליום 31 בדצמבר 2022				
סך הכל	מעל חמש שנים	שלוש עד חמש שנים	שנה עד שלוש שנים	עד שנה
במיליוני ש"ח				
7,289	645	255	1,624	4,765
35,572	-	-	35,572	-
26,336	2,827	2,337	6,496	14,676
69,197	3,472	2,592	43,692	19,441
ערבויות להבטחת אשראי				
ערבויות לרוכשי דירות				
ערבויות והתחייבויות אחרות				
סך הכל ערבויות				
ליום 31 בדצמבר 2021				
סך הכל	מעל חמש שנים	שלוש עד חמש שנים	שנה עד שלוש שנים	עד שנה
במיליוני ש"ח				
6,048	522	174	1,848	3,504
28,061	-	-	28,061	-
19,086	1,427	1,544	6,197	9,918
53,195	1,949	1,718	36,106	13,422
ערבויות להבטחת אשראי				
ערבויות לרוכשי דירות				
ערבויות והתחייבויות אחרות				
סך הכל ערבויות				

נתוני הביטחונות שלהלן משקפים ביטחונות שהבנק קיבל ספציפית כנגד ערבויות: יתרת המזומנים אשר זמינים לבנק במטרה לפצות על הפסדים שימומשו תחת ערבויות אלה ושיפויים הסתכמו לסך של כ-246 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 - 304 מיליון ש"ח). כמו כן, ניירות ערך ונכסים סחירים אחרים, המוחזקים כביטחונות, הסתכמו לסך של כ-11 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 - 9 מיליון ש"ח).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנמכר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר										
2021					2022					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר	סך הכל רווח (הפסד)	סיכון אשראי מזה: בגין	חוץ מאזני ^(א) אשראי לציבור שנמכר	סיכון אשראי מזה: בגין	חוץ מאזני ^(א) אשראי לציבור שנמכר	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר	סך הכל רווח (הפסד)	סיכון אשראי מזה: בגין	חוץ מאזני ^(א) אשראי לציבור שנמכר	
במיליוני ש"ח										
769	-	-	-	217	1,113	57	-	360	505	סך הכל מסחרי
755	-	-	-	-	644	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
1,524	-	-	-	217	1,757	57	-	360	505	סך הכל סיכון אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנרכש

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2021			2022			
מזה: סיכון אשראי	סיכון אשראי	אשראי לציבור שנרכש	מזה: סיכון אשראי	סיכון אשראי	אשראי לציבור שנרכש	
מזה: סיכון אשראי	חוץ מאזני	בתקופה	מזה: סיכון אשראי	חוץ מאזני	בתקופה	
במיליוני ש"ח						
-	20	11,926	-	-	15,948	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	110	-	-	2,218	אנשים פרטיים - אחר
-	20	12,036	-	-	18,166	סך הכל סיכון אשראי לציבור

(א) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ז. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

2022 בדצמבר					
עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ^(א)			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)	אשראי לציבור
במיליוני ש"ח					
2,320	1,442	6,069	10,158	4,315	5,551
סך הכל מסחרי					
-	-	105	1,792	105	1,781
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
-	-	-	1	-	1
אנשים פרטיים - אחר					
2,320	1,442	6,174	11,951	4,420	7,333
סך הכל סיכון אשראי לציבור					
31 בדצמבר 2021					
עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ^(א)			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ^(ב)	אשראי לציבור
במיליוני ש"ח					
1,391	19,040	4,919	8,153	3,162	4,434
סך הכל מסחרי					
-	56	128	2,096	128	2,082
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
-	244	-	1	-	1
אנשים פרטיים - אחר					
1,391	19,340	5,047	10,250	3,290	6,517
סך הכל סיכון אשראי לציבור					

(א) לרבות אם התאגיד הבנקאי נותן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 בדצמבר 2022							
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	מטבע חוץ ^(א)			מטבע ישראלי		
		במטבעות אחרים	באירו	בדולרים של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
במיליוני ש"ח							
נכסים							
186,569	2,415	919	3,699	10,313	-	169,223	מזומנים ופיקדונות בבנקים
82,950	4,356	3,549	3,221	44,685	4,438	22,701	ניירות ערך
3,034	-	-	1	2,509	-	524	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
384,782	5,038	7,906	4,923	17,675	54,133	295,107	אשראי לציבור, נטו ^(ג)
1,109	-	-	347	446	-	316	אשראי לממשלה
4,947	4,947	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
2,735	2,735	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
26,638	9,169	661	1,534	10,420	294	4,560	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	מוניטין
6,402	854	58	3	19	4	5,464	נכסים אחרים
699,166	29,514	13,093	13,728	86,067	58,869	497,895	סך כל הנכסים
התחייבויות							
557,084	7,452	4,606	10,807	130,695	9,809	393,715	פיקדונות הציבור
22,306	22	89	467	1,951	-	19,777	פיקדונות מבנקים
247	-	-	8	109	-	130	פיקדונות הממשלה
3,952	-	-	26	3,577	-	349	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
27,805	-	-	-	4,397	16,255	7,153	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
23,311	8,640	611	981	6,476	357	6,246	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
15,018	459	213	90	154	9,165	4,937	התחייבויות אחרות
649,723	16,573	5,519	12,379	147,359	35,586	432,307	סך כל ההתחייבויות
49,443	12,941	7,574	1,349	(61,292)	23,283	65,588	הפרש^(ד)
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(430)	430	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	345	(8,090)	(2,328)	51,991	(1,604)	(40,314)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	11	174	588	-	(773)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	9	(9)	136	853	-	(989)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
49,443	13,295	(514)	(669)	(7,860)	21,249	23,942	סך הכל כללי
-	-	16	245	695	-	(956)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	46	(72)	341	3,185	-	(3,500)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בניגון נוצר בסך 4,986 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2021						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	מטבע חוץ ^(א)			מטבע ישראלי	
		במטבעות אחרים	באירו	בדולרים של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
197,402	1,148	4,078	886	14,955	-	176,335
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
86,927	4,359	5,408	2,612	49,865	5,729	18,954
ניירות ערך						
2,447	-	-	16	832	-	1,599
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
342,879	1,780	6,458	2,863	35,832	48,052	247,894
אשראי לציבור, נטו ^(א)						
940	-	-	267	468	196	9
אשראי לממשלה						
1,113	1,113	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
2,720	2,720	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
14,027	5,964	126	63	3,169	162	4,543
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
14	14	-	-	-	-	-
מוניטין						
7,985	1,043	30	13	787	5	6,107
נכסים אחרים						
656,454	18,141	16,100	6,720	105,908	54,144	455,441
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
537,269	2,936	5,690	9,843	147,260	10,650	360,890
פיקדונות הציבור						
25,370	5	106	1,376	5,556	-	18,327
פיקדונות מבנקים						
300	-	-	8	69	-	223
פיקדונות הממשלה						
2,282	-	-	-	1,258	-	1,024
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
15,428	-	-	-	2,364	10,187	2,877
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
15,551	5,950	241	92	2,449	456	6,363
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
18,202	407	116	51	707	12,385	4,536
התחייבויות אחרות						
614,402	9,298	6,153	11,370	159,663	33,678	394,240
סך כל ההתחייבויות						
42,052	8,843	9,947	(4,650)	(53,755)	20,466	61,201
הפרש^(ה)						
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:						
-	-	-	-	-	(366) ^(ה)	366 ^(ה)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	(126)	(10,422)	4,988	51,145	(3,824) ^(ה)	(41,761) ^(ה)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	(98)	(109)	(448)	(135)	-	790
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	(369)	(13)	(11)	1,410	-	(1,017)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
42,052	8,250	(597)	(121)	(1,335)	16,276	19,579
סך הכל כלי						
-	(156)	(172)	(517)	422	-	423
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	(933)	42	41	954	-	(104)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 4,512 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

(ה) סוג מחדש.

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון^(א)

31 בדצמבר 2022			
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים			
מט"ל	מט"ל	מט"ל	מט"ל
שנה	שלושה חודשים	עד שלושה חודשים ^(ב)	עד דרישה ועד חודש ^(ג)
עד שנתיים	עד שנה ^(ד)	עד שנה ^(ד)	עד שנה ^(ד)
במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):			
42,909	56,813	29,938	244,107
22,042	56,431	53,278	303,642
20,867	382	(23,340)	(59,535)
38,365	50,299	28,570	73,390
9,640	38,991	50,757	297,502
(2,046)	(8,245)	(12,342)	(18,508)
(1)	(681)	(316)	(568)
18,820	(8,544)	(35,998)	(78,611)
מטבע חוץ^(א)			
14,155	20,826	16,959	33,558
2,099	38,282	24,182	103,974
12,056	(17,456)	(7,223)	(70,416)
3,322	6,730	2,769	11,242
617	31,960	17,878	96,278
9,640	(20,999)	(8,473)	(66,435)
504	1,717	82	2,334
2,046	8,245	12,342	18,508
1	681	316	568
14,103	(8,530)	5,435	(51,340)
סך הכל			
57,064	77,639	46,897	277,665
24,141	94,713	77,460	407,616
32,923	(17,074)	(30,563)	(129,951)
41,687	57,029	31,339	84,632
10,257	70,951	68,635	393,780

- (א) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנתרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.
- (ב) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 319 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
- (ג) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (ד) כפי שנכללה **בביאור 31**, לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (ה) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (ו) אשראי בתנאי חח"ד, שסווג בהתאם לתקופת המסגרת, הינו בסך 6.4 מיליארד ש"ח. אשראי בחריגה בסך 0.6 מיליארד ש"ח, סווג ללא מועד פירעון.
- (ז) אין הפרש זה משקף בהכרח חשיפה בריבית ו/או במאזני הצמדה.

יתרה מאזנית ⁽⁷⁾									
שיעור תשואה חוזי ^(ה)	סך הכל	ללא תקופת פירעון ^(ב)	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל שנתיים עד שלוש שנים
באחוזים									
4.46	557,179	4,752	640,653	27,223	74,910	74,501	23,439	27,545	39,268
3.60	468,248	1,724	479,049	6,474	7,873	10,682	6,075	3,463	9,089
	88,931	3,028	161,604	20,749	67,037	63,819	17,364	24,082	30,179
4.65	349,238	2,820	428,257	24,101	69,894	67,209	20,611	24,396	31,422
1.39	403,563	-	405,207	-	779	3,483	1,102	858	2,095
	(41,744)	-	(43,152)	-	(278)	(56)	(455)	(356)	(866)
	(1,537)	-	(1,555)	-	-	-	-	-	11
	45,650	3,028	116,897	20,749	66,759	63,763	16,909	23,726	29,324
4.62	121,642	2,543	137,746	6,479	8,861	18,003	6,237	6,082	6,586
3.48	173,542	232	176,308	(4)	84	1,060	2,266	3,413	952
	(51,900)	2,311	(38,562)	6,483	8,777	16,943	3,971	2,669	5,634
5.23	30,506	2,543	29,635	38	237	620	1,553	1,050	2,074
3.71	146,069	168	147,058	-	-	44	38	160	83
	(60,491)	1,962	(49,113)	6,262	7,764	15,060	1,870	1,981	4,217
	6,344	(179)	6,542	-	-	(187)	965	307	820
	41,744	-	43,152	-	278	56	455	356	866
	1,537	-	1,555	-	-	-	-	-	(11)
	(8,619)	2,311	6,145	6,483	9,055	16,999	4,426	3,025	6,489
4.49	678,821	7,295	778,399	33,702	83,771	92,504	29,676	33,627	45,854
3.57	641,790	1,956	655,357	6,470	7,957	11,742	8,341	6,876	10,041
	37,031	5,339	123,042	27,232	75,814	80,762	21,335	26,751	35,813
4.69	379,744	5,363	457,892	24,139	70,131	67,829	22,164	25,446	33,496
2.00	549,632	168	552,265	-	779	3,527	1,140	1,018	2,178

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון^(א) (המשך)

31 בדצמבר 2021			
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים			
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח
עד שנתיים	עד שנה ^(ב)	עד שלושה חודשים ^(ג)	עד דרישה ועד חודש ^(ד)
במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):			
36,010	45,352	25,849	232,189
18,150	30,044	25,245	318,715
17,860	15,308	604	(86,526)
32,249	42,267	24,833	52,763
3,992	27,074	23,232	312,345
(1,596)	(17,332)	(2,060)	(24,938)
24	(156)	(191)	53
16,288	(2,180)	(1,647)	(111,411)
מטבע חוץ^(א)			
11,047	27,162	9,547	40,222
1,818	16,865	18,445	127,389
9,229	10,297	(8,898)	(87,167)
5,010	7,690	4,104	14,511
1,165	13,305	15,561	117,585
8,303	11,159	(8,261)	(73,735)
3,255	3,329	1,248	(4,530)
1,596	17,332	2,060	24,938
(24)	156	191	(53)
10,801	27,785	(6,647)	(62,282)
סך הכל			
47,057	72,514	35,396	272,411
19,968	46,909	43,690	446,104
27,089	25,605	(8,294)	(173,693)
37,259	49,957	28,937	67,274
5,157	40,379	38,793	429,930

(א) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנתרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.

(ב) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 458 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.

(ג) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(ד) כפי שנכללה **בביאור 31**, לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.

(ה) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(ו) אשראי בתנאי חח"ד, שסווג בהתאם לתקופת המסגרת, הינו בסך 10.9 מיליארד ש"ח. אשראי בחריגה בסך 0.9 מיליארד ש"ח, סווג ללא מועד פירעון.

(ז) אין הפרש זה משקף בהכרח חשיפה כריבית ו/או במאזני הצמדה.

יתרה מאזנית ⁽¹⁾									
שיעור תשואה חוזי ⁽²⁾	סך הכל		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל עד שלוש שנים
	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽²⁾							
באחוזים									
2.92	509,730	2,796	557,227	19,979	58,876	61,118	20,344	27,747	29,763
2.01	428,011	1,761	433,668	6,799	7,626	6,939	2,284	6,228	11,638
	81,719	1,035	123,559	13,180	51,250	54,179	18,060	21,519	18,125
3.20	295,945	1,315	342,248	16,702	54,197	54,298	16,880	21,654	26,405
0.67	371,574	-	372,120	-	597	1,464	597	1,275	1,544
	(45,698)	-	(45,707)	-	(308)	156	557	(644)	458
	(268)	-	(270)	-	-	-	-	-	-
	35,753	1,035	77,582	13,180	50,942	54,335	18,617	20,875	18,583
1.62	134,547	1,469	140,511	7,933	7,651	16,364	6,079	5,403	9,103
0.52	183,043	6	183,654	57	107	10,339	7,454	642	538
	(48,496)	1,463	(43,143)	7,876	7,544	6,025	(1,375)	4,761	8,565
2.23	45,154	1,464	45,587	423	204	3,439	3,446	2,433	4,327
0.14	162,759	-	162,848	-	9	9,905	4,912	318	88
	(43,950)	1,262	(35,969)	7,797	6,817	4,614	(2,665)	4,011	5,991
	6,202	68	6,514	2,740	1,802	(5,402)	(1,531)	2,267	3,336
	45,698	-	45,707	-	308	(156)	(557)	644	(458)
	268	-	270	-	-	-	-	-	-
	(2,530)	1,463	2,834	7,876	7,852	5,869	(1,932)	5,405	8,107
2.65	644,277	4,265	697,738	27,912	66,527	77,482	26,423	33,150	38,866
1.56	611,054	1,767	617,322	6,856	7,733	17,278	9,738	6,870	12,176
	33,223	2,498	80,416	21,056	58,794	60,204	16,685	26,280	26,690
3.07	341,099	2,779	387,835	17,125	54,401	57,737	20,326	24,087	30,732
0.51	534,333	-	534,968	-	606	11,369	5,509	1,593	1,632

ביאור 33א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים על פי הנחיות המפקח על הבנקים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן במקרים אלה נאמד על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומן העתידי המהווה בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו הייתה מבוצעת עסקה דומה ביום הדיווח. אומדן של השווי ההוגן מחושב באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון שהוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. בהנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים עשויים להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הקבוצה כעסק ח'. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. עיקרי השיטות וההנחות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

נכסים פיננסיים:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזר הפעילות וכן לדרוג האשראי של הלווים. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) לפי בסיסי ההצמדה השונים. תקבולים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את רמת הסיכון והמרווח הממוצע הגלומים באשראי באותה קטגוריה ואת תקופת האשראי.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש, הוערך בהתאם לערך במאזן.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ריבית אלה משקפים את שיעורי הריבית הגבוהים ביותר המשמשים את הקבוצה בעסקאות במועד הדיווח באותו מגזר.

שווי הוגן של יתרות עו"ש שסווגו כחובות פגומים חושב בהתאם לאומדן המח"מ שלהם ולפי שיעורי הריבית המירביים הנהוגים בבנק.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.

פיקדונות בבנקים ואשראי לממשלות - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם בוצעו עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - ניירות ערך סחירים לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם סחירים, מניית לפי עלות ואגרות חוב לפי מודל המביא בחשבון את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים והמביאים בחשבון גם את ההסתברות לכשל וערך השוק.

התחייבויות פיננסיות:

פיקדונות הציבור - יתרת הפיקדונות מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזרי הפעילות, בסיסי ההצמדה ותקופות ההפקדה. בכל קטגוריה חושב התזרים של התשלומים העתידיים (קרן וריבית). תשלומים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את שיעור הריבית הממוצע בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים מאותה קטגוריה לתקופה שנתרה עד לפירעון. חשבונות עובר ושכ (עו"ש) ופיקדונות ללא זמן פירעון-היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן.

פיקדונות מבנקים ופיקדונות ממשלות- השווי ההוגן נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי אומדן שיעורי הריבית שבהם הקבוצה עשויה לגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים - לפי שווי שוק או בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים, או יכולה להנפיק כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

ביאור 33א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

נכסים והתחייבויות פיננסיים אחרים:

מכשירים פיננסיים נגזרים:

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

31 בדצמבר 2022					
שווי הוגן				יתרה	
סך הכל	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)	במאזן	
					במיליוני ש"ח
					נכסים פיננסיים
185,832	5,570	9,402	170,860	186,569	מזומנים ופיקדונות בכנקים
81,779	6,428	34,087	41,264	82,950	ניירות ערך ^(ב)
3,034	-	-	3,034	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
376,957	358,284	-	18,673	384,782	אשראי לציבור, נטו
1,026	1,009	17	-	1,109	אשראי לממשלות
26,638	3,772	16,382	6,484	26,638	נכסים בגין מכשירים נגזרים
260	241	-	19	260	נכסים פיננסיים אחרים
675,526	375,304	59,888	240,334	685,342 ^(ג)	סך כל הנכסים הפיננסיים
					התחייבויות פיננסיות
546,154	235,593	278,420	32,141	557,084	פיקדונות הציבור
21,591	16,344	4,299	948	22,306	פיקדונות מבנקים
240	34	206	-	247	פיקדונות מממשלות
3,952	-	-	3,952	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,639	661	-	25,978	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
23,311	159	17,199	5,953	23,311	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2,696	1,378	1,176	142	2,696	התחייבויות פיננסיות אחרות
624,583	254,169	301,300	69,114	637,401 ^(ג)	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
					מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
380	380	-	-	380	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
8,930	8,930	-	-	8,930	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים נטו ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 12](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 153,740 מיליון ש"ח ובסך 276,243 מיליון ש"ח. בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 133-133](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בנטו ומתחשבת בנכסי התכנית המנהלים כנגדה.

ביאור 33א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2021					
שווי הוגן					
סך הכל	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)	יתרה במאזן	במיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים					
197,407	6,131 ^(ה)	9,986	181,290 ^(ה)	197,402	מזומנים ופיקדונות בכנקים
87,293	5,613	34,343	47,337	86,927	ניירות ערך ^(ב)
2,447	-	-	2,447	2,447	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
343,140	328,614	-	14,526	342,879	אשראי לציבור, נטו
978	968	10	-	940	אשראי לממשלות
14,027	2,055	9,299	2,673	14,027	נכסים בגין מכשירים נגזרים
822	797	-	25	822	נכסים פיננסיים אחרים
646,114	344,178	53,638	248,298	645,444 ^(ג)	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
534,913	201,202 ^(ה)	317,690 ^(ה)	16,021	537,269	פיקדונות הציבור
25,277	17,052	4,308	3,917	25,370	פיקדונות מבנקים
286	98	188	-	300	פיקדונות מממשלות
2,282	-	-	2,282	2,282	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
16,464	824	-	15,640	15,428	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים
15,551	381	12,498	2,672	15,551	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2,781	1,334	987	460	2,781	התחייבויות פיננסיות אחרות
597,554	220,891	335,671	40,992	598,981 ^(ג)	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
324	324	-	-	324	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
12,125	12,125	-	-	12,125	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים נטו ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 12](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 157,223 מיליון ש"ח ובסך 389,669 מיליון ש"ח. בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 333-333](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בנטו ומתחשבת בנכסי התכנית המנהלים כנגדה.

(ה) סוג מחדש.

ביאור 333 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2022			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
מחירים	נתונים נצפים	נתונים לא נצפים	סך הכל שווי הוגן
מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	משמעותיים אחרים (רמה 2)	משמעותיים (רמה 3)	
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
17,199	4,619	24	21,842
אגרות חוב ממשלת ישראל			
12,486	4,509	-	16,995
אגרות חוב ממשלות זרות			
46	-	-	46
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
-	9,627	-	9,627
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
-	3,651	4,059	7,710
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
495	175	-	670
אגרות חוב אחרות בישראל			
-	4,919	-	4,919
אגרות חוב אחרות זרים			
30,226	27,500	4,083	61,809
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר:			
2,020	-	-	2,020
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר			
ניירות ערך למסחר:			
1,263	-	-	1,263
אגרות חוב ממשלת ישראל			
580	-	-	580
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
-	53	-	53
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
-	23	10	33
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
257	-	-	257
אגרות חוב אחרות בישראל			
-	69	2	71
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
3	-	-	3
מניות וקרנות נאמנות למסחר			
2,103	145	12	2,260
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
-	146	153	299
חוזי שקל - מדד			
175	8,900	77	9,152
חוזי ריבית			
-	5,537	1,823	7,360
חוזי מטבע - חוץ			
5,710	1,767	1,715	9,192
חוזי מניות			
206	32	4	242
חוזי סחורות ואחרים			
393	-	-	393
פעילות בשוק המעוף			
6,484	16,382	3,772	26,638
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
14,875	-	-	14,875
אשראי ופיקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
3,034	-	-	3,034
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
17	-	-	17
אחר			
17,926	-	-	17,926
סך הכל אחרים			
58,759	44,027	7,867	110,653
סך כל הנכסים			

ביאור 333 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2022				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
סך הכל שווי הוגן				
במיליוני ש"ח				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
439	148	291	-	חוזי שקל - מדד
8,789	-	8,673	116	חוזי ריבית
4,754	4	4,750	-	חוזי מטבע - חוץ
8,695	7	3,451	5,237	חוזי מניות
241	-	34	207	חוזי סחורות ואחרים
393	-	-	393	פעילות בשוק המעוף
23,311	159	17,199	5,953	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
14,826	-	1	14,825	פיקדונות הציבור
3,952	-	-	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
142	-	-	142	אחרים
18,920	-	1	18,919	סך הכל אחרים
42,231	159	17,200	24,872	סך כל התחייבויות

ביאור 333 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2021			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
18,888	4,747	31	23,666
אגרות חוב ממשלת ישראל			
19,715	6,797	-	26,512
אגרות חוב ממשלות זרות			
54	-	-	54
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
-	8,270	32	8,302
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
-	3,382	3,793	7,175
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
418	167	-	585
אגרות חוב אחרות בישראל			
-	5,133	3	5,136
אגרות חוב אחרות זרים			
39,075	28,496	3,859	71,430
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות זמינות למכירה:			
2,601	-	-	2,601
מניות וקרנות נאמנות			
ניירות ערך למסחר:			
2,591	-	-	2,591
אגרות חוב ממשלת ישראל			
288	-	-	288
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
-	27	-	27
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
-	31	11	42
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
106	-	-	106
אגרות חוב אחרות בישראל			
-	53	-	53
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
15	-	-	15
מניות וקרנות נאמנות למסחר			
3,000	111	11	3,122
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
-	92	146	238
חוזי שקל - מדד			
42	2,707	124	2,873
חוזי ריבית			
1	3,899	728	4,628
חוזי מטבע - חוץ			
2,077	2,523	803	5,403
חוזי מניות			
16	78	254	348
חוזי סחורות ואחרים			
537	-	-	537
פעילות בשוק המעוף			
2,673	9,299	2,055	14,027
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
8,203	-	-	8,203
אשראי ופיקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
2,447	-	-	2,447
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
25	-	-	25
אחר			
10,675	-	-	10,675
סך הכל אחרים			
58,024	37,906	5,925	101,855
סך כל הנכסים			

ביאור 333 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2021				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן	
במיליוני ש"ח				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	257	90	347	חוזי שקל - מדד
52	2,942	-	2,994	חוזי ריבית
-	5,650	284	5,934	חוזי מטבע - חוץ
2,074	3,321	7	5,402	חוזי מניות
9	328	-	337	חוזי סחורות ואחרים
537	-	-	537	פעילות בשוק המעוף
2,672	12,498	381	15,551	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
8,176	6	-	8,182	פיקדונות הציבור
2,282	-	-	2,282	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
460	-	-	460	אחרים
10,918	6	-	10,924	סך הכל אחרים
13,590	12,504	381	26,475	סך כל התחייבויות

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2022				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן	סך כל הרווח (הפסד) בגין שינויים בשווי בתקופה
במיליוני ש"ח				
-	-	94	94	135
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בכיטחון				
-	-	94	94	135
סך הכל				

31 בדצמבר 2021				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן	סך כל הרווח (הפסד) בגין שינויים בשווי בתקופה
במיליוני ש"ח				
-	-	541	541	76
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בכיטחון				
-	-	541	541	76
סך הכל				

ביאור 33ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2022	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	העברות מרמה 3 ^(א)	העברות אל רמה 3 ^(א)	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	ברוח כולל אחר ^(ב)	בדוח רווח והפסד ^(א)	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:	
במיליוני ש"ח											
נכסים											
אגרות חוב זמינות למכירה:											
(5)	24	-	-	-	-	-	-	(7)	-	31	ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	(984)	-	933	-	19	32	מוסדות פיננסיים בחו"ל
(229)	4,059	(920)	-	-	(487)	(19)	1,367	(196)	521	3,793	MBS/ABS
-	-	-	-	-	(3)	-	-	-	-	3	אחרים בחו"ל
(234)	4,083	(920)	-	-	(1,474)	(19)	2,300	(203)	540	3,859	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
אגרות חוב למסחר:											
-	10	-	3	-	(4)	(1)	-	-	1	11	MBS/ABS
-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	אחרים בחו"ל
-	12	-	5	-	(4)	(1)	-	-	1	11	סך הכל אגרות חוב למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
67	153	-	19	-	-	-	-	-	(12)	146	חוזי שקל - מדד
(144)	77	-	-	-	(277)	-	-	-	230	124	חוזי ריבית
1,623	1,823	-	-	-	-	-	1,583	-	(488)	728	חוזי מטבע - חוץ
1,700	1,715	-	-	-	-	-	-	-	912	803	חוזי מניות
4	4	-	-	-	-	-	-	-	(250)	254	חוזי סחורות ואחרים
3,250	3,772	-	19	-	(277)	-	1,583	-	392	2,055	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,016	7,867	(920)	24	-	(1,755)	(20)	3,883	(203)	933	5,925	סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
5	148	-	143	-	-	-	-	-	(85)	90	חוזי שקל - מדד
-	4	-	-	-	-	-	-	-	(280)	284	חוזי מטבע - חוץ
-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	חוזים בגין מניות
5	159	-	143	-	-	-	-	-	(365)	381	סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5	159	-	143	-	-	-	-	-	(365)	381	סך כל התחייבויות

- (א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו ונכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) רווחים שטרם מומשו ונכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר. יתרת הרווח (הפסד) כולל אחר שטרם מומש, בגין אגרות חוב זמינות למכירה המוחזקות ליום 31 בדצמבר 2022, הסתכמה בסך (234) מיליון ש"ח.
- (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פורורד מדד לתקופה של מעל שנה, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

ביאור 33ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2021	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	העברות מרמה 3 ^(א)	התאמות מתרגום דוחות כספיים ^{(א)3}	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	ברוח כולל ^(א) אחר ^(ב)	כדוח רווח ההפסד ^(א)	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		
									מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	
במיליוני ש"ח											
נכסים											
אגרות חוב זמינות למכירה:											
	2	31	-	-	-	-	-	(2)	33	ממשלת ישראל	
	-	32	-	31	-	-	-	1	-	מוסדות פיננסיים בחו"ל	
	(32)	3,793	-	1,076	(1,380)	(80)	1,539	(37)	119	2,556	MBS/ABS
	-	3	(2)	-	(3)	-	-	-	-	8	אחרים בחו"ל
	(30)	3,859	(2)	1,107	(1,383)	(80)	1,539	(37)	118	2,597	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
אגרות חוב למסחר:											
	-	11	(4)	-	(8)	-	-	-	1	22	MBS/ABS
	-	-	(2)	-	-	-	-	-	-	2	אחרים בחו"ל
	-	11	(6)	-	(8)	-	-	-	1	24	סך הכל אגרות חוב למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
	(6)	146	-	11	-	-	-	-	(13)	148	חוזי שקל - מדד
	(309)	124	-	-	(209)	-	-	-	(106)	439	חוזי ריבית
	499	728	-	-	-	-	1,160	-	(1,590)	1,158	חוזי מטבע - חוץ
	789	803	-	-	-	-	-	-	785	18	חוזי מניות
	254	254	-	-	-	-	-	-	250	4	חוזי סחורות ואחרים
	1,227	2,055	-	11	(209)	-	1,160	-	(674)	1,767	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
	1,197	5,925	(8)	1,118	(1,600)	(80)	2,699	(37)	(555)	4,388	סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
	18	90	-	85	-	-	-	-	(58)	63	חוזי שקל - מדד
	-	284	-	-	-	-	-	-	108	176	חוזי מטבע - חוץ
	-	7	-	-	-	-	-	7	-	-	חוזים בגין מניות
	18	381	-	85	-	-	-	7	50	239	סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	18	381	-	85	-	-	-	7	50	239	סך כל ההתחייבויות

- (א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר. יתרת הרווח (הפסד) כולל אחר שטרם מומש, בגין אגרות חוב זמינות למכירה המוחזקות ליום 31 בדצמבר 2021, הסתכמה בסך (30) מיליון ש"ח.
- (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל שנה, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

ביאור T33 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

31 בדצמבר 2022				
ממוצע ⁽³⁾	טווח	נתונים לא נצפים	שווי הוגן	טכניקת הערכה
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ני"ע זמינים למכירה⁽¹⁾				
bp 205 1.68% 25%	bp 205 1.68% 25%	מרווח הסתברות לכשל שיעור הפסד	24	היוון תזרימי מזומנים אגרות חוב ממשלת ישראל
bp 163 2.90% 20% 30%	bp 110-215 2%-3.8% 20% 30%	מרווח הסתברות לכשל שיעור פירעון מוקדם שיעור הפסד	4,059	היוון תזרימי מזומנים אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
ני"ע למסחר⁽¹⁾				
bp 163 2.90% 20% 30%	bp 110-215 2%-3.8% 20% 30%	מרווח הסתברות לכשל שיעור פירעון מוקדם שיעור הפסד	10	היוון תזרימי מזומנים אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
bp 158 1.45% 30%	bp 105-210 1.1%-1.8% 30%	מרווח הסתברות לכשל שיעור הפסד	2	היוון תזרימי מזומנים אחרים זרים
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
1.56%	0.41%-2.72%	ציפיות אינפלציה	148	היוון תזרימי מזומנים חוזי ריבית שקל - מדד
1.39%	^(*) 0.60%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	5	היוון תזרימי מזומנים חוזי ריבית
1.39%	^(*) 0.60%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	77	היוון תזרימי מזומנים חוזי מטבע - חוץ
1.39%	^(*) 0.60%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	1,823	היוון תזרימי מזומנים חוזים בגין מניות
1.39%	^(*) 0.60%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	1,715	היוון תזרימי מזומנים חוזים בגין סחורות
1.39%	^(*) 0.60%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	4	היוון תזרימי מזומנים התחייבויות
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
1.56%	0.41%-2.72%	ציפיות אינפלציה	148	היוון תזרימי מזומנים חוזי ריבית שקל - מדד
1.56%	0.41%-2.72%	ציפיות אינפלציה	4	היוון תזרימי מזומנים חוזי מטבע - חוץ
1.39%	0.60%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	7	היוון תזרימי מזומנים חוזים בגין מניות
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
אשראי שאינו צובר שגבייתו מותנית בביטחון				
השווי ההוגן של הביטחון			94	

* בגין צד נגדי שכשל.

ראה הערות [בעמוד 291](#).

ביאור T33 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)
מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2021				
ממוצע ⁽³⁾	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
bp 205	bp 205	מרווח	היוון תזרימי מזומנים	31
1.68%	1.68%	הסתברות לכשל		
25%	25%	שיעור הפסד		
bp 433.8	bp 433.8	מרווח	היוון תזרימי מזומנים	32
bp 163	bp 110-215	מרווח	היוון תזרימי מזומנים	3,793
2.90%	2%-3.8%	הסתברות לכשל		
20%	20%	שיעור פירעון מוקדם		
30%	30%	שיעור הפסד		
bp 158	bp 105-210	מרווח	היוון תזרימי מזומנים	3
1.45%	1.1%-1.8%	הסתברות לכשל		
30%	30%	שיעור הפסד		
ני"ע למסחר⁽¹⁾				
bp 163	bp 110-215	מרווח	היוון תזרימי מזומנים	11
2.90%	2%-3.8%	הסתברות לכשל		
20%	20%	שיעור פירעון מוקדם		
30%	30%	שיעור הפסד		
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
1.38%	0.16%-2.60%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	138
0.97%	^(*) 0.15%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	8
0.97%	^(*) 0.15%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	124
0.97%	^(*) 0.15%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	728
0.97%	^(*) 0.15%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	803
0.97%	^(*) 0.15%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	254
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
1.38%	0.16%-2.60%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	90
1.38%	0.16%-2.60%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	284
0.97%	0.15%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	7
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
				541
השווי הוגן של הביטחון				

* בגין צד נגדי שכשל.
 ראה הערות [בעמוד 291](#).

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקאות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקאות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקאות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקאות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל. הממוצע המשוקלל חושב על בסיס שווי הוגן יחסי של החשיפות.

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו

השליטה בבנק

בנק ללא גרעין שליטה

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדיון, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

א. יתרות

31 בדצמבר 2022			
בעלי עניין ^(יח)			
מחזיקי מניות-אחרים ^(י)		נושאי משרה ^(א)	
יתרה	היתרה	יתרה	היתרה
ליום 31 בדצמבר	הגבוהה ביותר ^(ז)	ליום 31 בדצמבר	הגבוהה ביותר ^(ז)
במיליוני ש"ח			
נכסים:			
-	-	-	-
פיקדונות בבנקים			
-	-	-	-
ניירות ערך ^(ה)			
231	256	6	6
אשראי לציבור			
-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי			
231	256	6	6
אשראי לציבור, נטו			
-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות ^(ה)			
-	-	-	-
נכסים אחרים			
התחייבויות:			
210	257	16	16
פיקדונות הציבור			
-	-	-	-
פיקדונות מבנקים			
-	-	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים			
-	-	-	-
התחייבויות אחרות			
5	6	1	2
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים^(י)			

- (א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם בסעיף 80ד.3 (3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (ב) בהתאם לסעיף 80ד.4 (4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים.
- (ג) בהתאם לסעיף 80ד.8 (8) בהוראות הדיווח לציבור. החל מ-1 ביולי 2022, בהתאם לתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 312, בוטלה הכללתם של תאגידים המוחזקים ביותר מ-10% מאמצעי השליטה, אשר הבנק אינו שולט בהם ושווי החזקה אינו עולה על 0.5% מהון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים.
- (ד) על בסיס היתרות לסופי החודשים.
- (ה) פירוט של סעיפים אלה כלול גם [בביאור 12 וביאור 15](#).
- (ו) ביום 31 בדצמבר 2022 החזקות בעלי עניין בהון הבנק הינם ב-457,060,509 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק (מזה נושאי משרה: 257,294 ש"ח ערך נקוב).
- (ז) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (ח) בעל עניין, צד קשור, איש קשור, כהגדרתו בסעיף 80ד.8 בהוראת הדיווח לציבור.
- (ט) חברות כלולות או חברות מוחזקות בשליטה משותפת, בהתאם לסעיף 80ד.7 (7) בהוראות הדיווח לציבור.
- (י) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בבנק, בהתאם לסעיף 80ד.2 (2) בהוראות הדיווח לציבור. "מחזיקי מניות אחרים" נכון ליום 31 בדצמבר 2022, כולל באמצעות גופים בבעלותם, הינם: הפניקס אחזקות בע"מ ואקסלנס השקעות בע"מ (החל מיום 28 באוגוסט 2019) ב-7.20% מהון המניות של הבנק, הראל השקעות בכיטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (החל מיום 12 במרס 2020) ב-5.82% מההון, מיטב דש השקעות בע"מ (החל מיום 4 ביוני 2020) ב-5.44% מההון, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (החל מיום 18 ביוני 2021) ב-6.01% מההון, אלטשולר שחם בע"מ (החל מיום 27 ביוני 2022) ב-5.09% מההון.

צדדים קשורים ⁽ⁿ⁾									
המוחזקים על ידי הבנק									
אחרים ^(א)									
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה									
חברות בנות שלא אוחדו					חברות כלולות ^(b)				
יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה
ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31
הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה
בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר
ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾	ביותר ⁽⁷⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
694	-	-	-	-	-	-	-	-	-
177	-	2,188	2,096	-	-	-	-	2,757	2,757
-	-	(35)	(20)	-	-	-	-	-	-
177	-	2,153	2,076	-	-	-	-	2,757	2,757
-	-	4,947	4,947	-	-	-	-	-	-
2	-	10	-	-	-	-	-	88	51
86	-	985	601	-	-	-	-	2,773	2,773
-	-	49	20	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
4	-	44	44	-	-	-	-	30	22
68	-	1,425	1,425	-	-	-	-	287	102

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאחדות שלו (המשך)

א. יתרות (המשך)

31 בדצמבר 2021			
בעלי עניין ^(טו)			
נושאי משרה ^(א)		מחזיקי מניות-אחרים ^(ב)	
יתרה	יתרה	היתרה	היתרה
הגבוהה	ליום 31	הגבוהה	ליום 31
בדצמבר	בדצמבר	ביותר ^(ד)	ביותר ^(ד)
במיליוני ש"ח			
נכסים:			
-	-	-	-
פיקדונות בבנקים			
-	-	-	-
ניירות ערך ^(ה)			
6	6	17	13
אשראי לציבור			
-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי			
6	6	17	13
אשראי לציבור, נטו			
-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות ^(ה)			
-	-	-	-
נכסים אחרים			
התחייבויות:			
15	9	219	93
פיקדונות הציבור			
-	-	-	-
פיקדונות מבנקים			
-	-	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים			
-	-	-	-
התחייבויות אחרות			
2	2	4	4
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים^(ו)			

- (א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם בסעיף 80 ד.80 (3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (ב) בהתאם לסעיף 80 ד.80 (4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים.
- (ג) בהתאם לסעיף 80 ד.80 (8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (ד) על בסיס היתרות לסופי החודשים.
- (ה) פירוט של סעיפים אלה כלול גם [בביאור 12 וביאור 15](#).
- (ו) ביום 31 בדצמבר 2021 החזקות בעלי עניין בהון הבנק הינם ב-358,972,708 ש"ח, ערך נקוב ממניות הבנק (מזה נושאי משרה: 259,295 ש"ח ערך נקוב).
- (ז) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (ח) בעל עניין, צד קשור, איש קשור, כהגדרתו בסעיף 80 ד.80 בהוראות הדיווח לציבור.
- (ט) חברות כלולות או חברות מוחזקות בשליטה משותפת, בהתאם לסעיף 80 ד.80 (7) בהוראות הדיווח לציבור.
- (י) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בבנק, בהתאם לסעיף 80 ד.80 (2) בהוראות הדיווח לציבור. "מחזיקי מניות אחרים" נכון ליום 31 בדצמבר 2021, כולל באמצעות גופים בבעלותם, הינם: הפניקס אחזקות בע"מ ואקסלנס השקעות בע"מ (החל מיום 28 באוגוסט 2019) ב-7.23% מההון, הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (החל מיום 12 במרס 2020) ב-6.26% מההון, מיטב דש השקעות בע"מ (החל מיום 4 ביוני 2020) ב-5.21% מההון, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (החל מיום 18 ביוני 2021) ב-5.97% מההון.

צדדים קשורים ^(ח)									
המוחזקים על ידי הבנק									
אחרים ^(ג)									
		חברות בנות של אוחדו				מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ^(ב)	
היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה
הגבוהה ביותר ^(ד)	ליום 31 בדצמבר	הגבוהה ביותר ^(ד)	ליום 31 בדצמבר	הגבוהה ביותר ^(ד)	ליום 31 בדצמבר	הגבוהה ביותר ^(ד)	ליום 31 בדצמבר	הגבוהה ביותר ^(ד)	ליום 31 בדצמבר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
737	737	-	-	-	-	-	-	-	-
298	221	1,381	1,362	-	-	348	-	1,692	1,692
-	-	(120)	(95)	-	-	-	-	-	-
298	221	1,261	1,267	-	-	348	-	1,692	1,692
-	-	1,117	1,113	-	-	-	-	-	-
5	1	2	2	-	-	2	-	49	49
626	102	1,036	1,036	-	-	173	-	1,281	1,216
-	-	34	23	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
3	1	4	4	-	-	1	-	5	4
99	60	277	263	-	-	23	-	271	45

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)
ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
צדדים קשורים ^(א)			בעלי עניין ^(א)			
המוחזקים על ידי הבנק אחרים ^(א)						
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת ^(א)	חברות בנות (שלא אוחדו)	אחרים ^(ב)	נושאי משרה ^(א)	מחזיקי מניות אחרים ^(ח)		
במיליוני ש"ח						
10	43	-	(31)	-	1	הכנסות ריבית, נטו ^(ד)
-	(75)	-	-	-	-	הפרשה להפסדי אשראי
(1)	(18)	-	(89)	-	-	הוצאות שאינן מריבית
-	5	-	2	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(19)	(19)	-	(5)	(50)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות ^(ה)
(10)	(69)	-	(125)	(50)	1	סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
צדדים קשורים ^(א)			בעלי עניין ^(א)			
המוחזקים על ידי הבנק אחרים ^(א)						
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת ^(א)	חברות בנות (שלא אוחדו)	אחרים ^(ב)	נושאי משרה ^(א)	מחזיקי מניות אחרים ^(ח)		
במיליוני ש"ח						
23	20	-	(1)	-	1	הכנסות ריבית, נטו ^(ד)
-	(95)	-	-	-	-	הפרשה להפסדי אשראי
1	18	-	58	-	-	הכנסות שאינן מריבית
1	3	-	2	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(41)	(16)	-	(2)	(64)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות ^(ה)
(17)	(73)	-	55	(64)	1	סך הכל

- (א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם בסעיף 80ד(3) בהוראות הדיווח לציבור.
 (ב) בהתאם לסעיף 80ד(4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
 (ג) בהתאם לסעיף 80ד(8) בהוראות הדיווח לציבור.
 (ד) פירוט [בסעיף 7](#) להלן.
 (ה) פירוט [בסעיף 9](#) להלן.
 (ו) בעל עניין, צד קשור, איש קשור, כהגדרתו בסעיף 80ד בהוראות הדיווח לציבור.
 (ז) חברות כלולות או חברות מוחזקות בשליטה משותפת, בהתאם לסעיף 80ד(7) בהוראות הדיווח לציבור.
 (ח) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בבנק, בהתאם לסעיף 80ד(2) בהוראות הדיווח לציבור.

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאחדות שלו (המשך)
ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
בעלי עניין ^(א)			צדדים קשורים ^(א)		
המוחזקים על ידי הבנק אחרים ^(א)					
מחזיקי מניות אחרים ^(ח)	נושאי משרה ^(א)	אחרים ^(ב)	חברות בנות (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת ^(ז)	אחרים ^(א)
במיליוני ש"ח					
8	-	23	-	21	15
-	-	-	-	(50)	-
1	-	20	-	4	3
1	-	2	-	2	1
-	(65)	(14)	-	(18)	(47)
9	(65)	29	-	(43)	(29)

- (א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם בסעיף 80ד(3) בהוראות הדיווח לציבור.
 (ב) בהתאם לסעיף 80ד(4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
 (ג) בהתאם לסעיף 80ד(8) בהוראות הדיווח לציבור.
 (ד) פירוט [בסעיף ד](#) להלן.
 (ה) פירוט [בסעיף ג](#) להלן.
 (ו) בעל עניין, צד קשור, איש קשור, כהגדרתו בסעיף 80ד בהוראת הדיווח לציבור.
 (ז) חברות כלולות או חברות מוחזקות בשליטה משותפת, בהתאם לסעיף 80ד(7) בהוראות הדיווח לציבור.
 (ח) לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בבנק, בהתאם לסעיף 80ד(2) בהוראות הדיווח לציבור.

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאחדות שלו (המשך)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2020		2021		2022	
נושאי משרה					
מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
20	51	23	48	17	36
11	7	11	7	10	5

בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו^(א)

דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו^(א)

(א) לא כולל הוצאות מס ש"ח.

(ב) מזה: הטבות עובד לזמן קצר 41 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה (6 מיליון ש"ח).

(2021 - הטבות עובד לזמן קצר 35 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 13 מיליון ש"ח, 2020 - הטבות עובד לזמן קצר 32 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 19 מיליון ש"ח).

(ג) בשנת 2022 הוצאות בגין תשלומים מבוססי מניות 1.3 מיליון ש"ח (בשנים 2021-2020 הוצאות בגין תשלומים מבוססי מניות נמוכים מ-1 מיליון ש"ח).

דירקטורים ונושאי משרה בבנק בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליטת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים. פרמיית הביטוח הכוללת הסתכמה בסך אלפי ש"ח (2021 - 8,009 אלפי ש"ח, 2020 - 5,857 אלפי ש"ח).

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2020		2021		2022	
מזה: מחברות כלולות	מזה: מחברות מאוחדות	מזה: מחברות כלולות	מזה: מחברות מאוחדות	מזה: מחברות כלולות	מזה: מחברות מאוחדות
במיליוני ש"ח					
22	68	20	53	49	84
(1)	(1)	-	(10)	(6)	(61)
21	67	20	43	43	23

(א) בגין נכסים

מאשראי לציבור

(ב) בגין התחייבויות

על פיקדונות הציבור

סך הכל הכנסות ריבית, נטו

ה. מידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין

עסקאות ויתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק.

ביאור 35 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק

א. תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
9,028	10,582	18,289
הכנסות ריבית		
1,359	1,290	5,591
הוצאות ריבית		
7,669	9,292	12,698
הכנסות ריבית, נטו		
2,270	(819)	505
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
5,399	10,111	12,193
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
הכנסות שאינן מריבית		
963	992	^(א) 1,071
הכנסות מימון שאינן מריבית		
2,955	3,130	3,294
עמלות		
17	264	59
הכנסות אחרות		
3,935	4,386	4,424
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		
הוצאות תפעוליות ואחרות		
3,191	3,650	3,646
משכורות והוצאות נלוות		
1,351	1,325	1,255
אחזקה ופחת בניינים וציוד		
1,575	1,528	1,459
הוצאות אחרות		
6,117	6,503	6,360
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		
3,217	7,994	10,257
רווח לפני מיסים		
1,281	2,957	3,416
הפרשה למיסים על הרווח		
1,936	5,037	6,841
רווח לאחר מיסים		
166	991	^(א) 868
חלק הבנק ברווחים, נטו של חברות מוחזקות לאחר מס		
2,102	6,028	7,709
רווח נקי		

(א) לצורכי הצגה בלבד רווח ממכירת בנק לאומי ארה"ב זמין מחלק הבנק ברווחים, נטו של חברות מוחזקות לאחר מס להכנסות מימון שאינן מריבית. למידע נוסף ראה [ביאור 15.א.](#)

ביאור 35 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ב. מאזן הבנק

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
		נכסים
197,320	186,266	מזומנים ופיקדונות בבנקים
76,918	77,503	ניירות ערך
2,447	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
322,511	388,448	אשראי לציבור
(4,135)	(4,911)	הפרשה להפסדי אשראי
318,376	383,537	אשראי לציבור, נטו
940	1,109	אשראי לממשלות
11,658	13,734	השקעות בחברות מוחזקות
2,572	2,702	בניינים וציוד
13,946	26,646	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,815	6,163	נכסים אחרים
630,992	700,694	סך כל הנכסים
		התחייבויות והון
513,474	557,937	פיקדונות הציבור
25,399	23,413	פיקדונות מבנקים
299	247	פיקדונות מממשלות
2,046	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
15,428	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
15,455	23,303	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
17,281	14,599	התחייבויות אחרות
589,382	651,256	סך כל ההתחייבויות
41,610	49,438	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק
630,992	700,694	סך כל ההתחייבויות וההון

ביאור 35 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ג. דוח על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
2,102	6,028	7,709
רווח נקי לשנה		
התאמות:		
48	(990)	(870)
חלק הבנק בהפסדים (רווחים), נטו בלתי מחולקים של חברות מוחזקות בניכוי דיבידנד שהתקבל		
597	634	570
פחת על בנינים וציוד (לרבות ירידת ערך)		
2,270	(819)	505
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
-	-	(15)
רווח ממכירת תיקי אשראי		
(362)	(230)	141
הפסדים (רווחים), נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה		
(58)	19	164
הפסדים (רווחים), נטו שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר		
2	-	(752)
רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות		
7	(119)	(52)
רווחים (הפסדים) מממוש בניינים וציוד - נטו		
33	-	42
הפרשה לירידת ערך אגרות חוב זמינות למכירה		
(167)	(79)	(178)
רווחים, נטו שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר		
-	-	4
הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות		
(700)	405	(259)
מיסים נדחים - נטו		
(975)	327	33
פיצויי פרישה ופנסיה - גידול (קיטון) בעודף העתודה על היעודה		
237	367	(195)
ריבית (שטרם התקבלה) שהתקבלה מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אגרות חוב זמינות למכירה ואגרות חוב לפדיון		
(393)	(41)	1,003
הפרשי צבירה ושער בגין אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים		
1,266	570	(765)
השפעת הפרשי שער על יתרות מזומנים ושוי מזומנים אחר, נטו		
-	5	(11)
שינוי נטו בכספים שוטפים:		
(4,189)	1,140	(12,700)
נכסים בגין מכשירים נגזרים		
(463)	894	713
ניירות ערך למסחר		
(642)	164	(12)
נכסים אחרים		
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:		
5,568	(1,394)	8,712
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים		
1,055	(3,143)	1,788
התחייבויות אחרות		
5,236	3,738	5,575
מזומנים נטו מפעילות שוטפת		

ביאור 35 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ג. דוח על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה		
(268)	(1,062)	123
שינוי נטו בפיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים		
(16,376)	(45,087)	(66,609)
שינוי נטו באשראי לציבור ^(א)		
112	(308)	(171)
שינוי נטו באשראי לממשלה		
(1,902)	572	(587)
שינוי נטו בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		
(2,340)	(1,201)	(8,550)
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון		
902	898	418
תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון		
(129,536)	(101,796)	(113,235)
רכישת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר		
97,147	83,879	95,800
תמורה ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר		
30,442	23,665	19,240
תמורה מפדיון אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר		
(16)	(21)	(355)
רכישת מניות בחברות מוחזקות		
9	1	-
תמורה ממימוש השקעה בחברות מוחזקות		
973	-	306
קיטון נטו בשטרי הון של חברות מוחזקות		
-	217	443
תמורה ממכירת תיקי אשראי		
(554)	(517)	(753)
רכישת בניינים וציוד		
6	179	109
תמורה ממימוש בניינים וציוד		
135	(74)	91
קופה מרכזית לתשלום פיצויים		
(21,266)	(40,655)	(73,730)
תזרימי מזומנים נטו מפעילות השקעה		
תזרימי מזומנים מפעילות מימון		
8,962	10,322	(1,986)
שינוי נטו בפיקדונות מבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים		
70,605	87,884	44,157
שינוי נטו בפיקדונות הציבור		
9	106	(52)
שינוי נטו בפיקדונות מממשלה		
231	1,692	1,906
שינוי נטו ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		
4,986	2,262	11,435
תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים		
(8,248)	(3,096)	(61)
פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים		
-	-	2,736
הנפקת מניות		
(297)	(1,997)	(1,665)
דיבידנד ששולם לבעלי המניות		
(250)	-	-
רכישה עצמית של מניות		
75,998	97,173	56,470
תזרימי מזומנים נטו מפעילות מימון		
59,968	60,256	(11,685)
(קיטון) גידול במזומנים ושוי מזומנים		
72,865	131,567	191,253
יתרת מזומנים לתחילת השנה		
(1,266)	(570)	765
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושוי מזומנים		
131,567	191,253	180,333
יתרת מזומנים ושוי מזומנים לסוף השנה		

(א) כולל פעילות שוטפת מרכישת ניכיון חייבים. ראה [ביאור 1.30](#).

ביאור 35 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ג. דוח על תזרימי המזומנים (המשך)

ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	2022
במיליוני ש"ח		
9,512	9,667	15,106
(2,356)	(1,371)	(3,437)
222	11	95
(1,633)	(2,807)	(2,297)
221	74	193

ריבית שהתקבלה

ריבית ששולמה

דיבידנדים שהתקבלו

מיסים על הכנסה ששולמו

מיסים על הכנסה שהתקבלו

ביאור 36 - נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך המאזן

א. שלוחת הבנק בבריטניה

ביום 8 במרס 2022 אישר דירקטוריון הבנק את המלצת דירקטוריון BLUK ליישום מהלך, הכולל את החזרת הרישיון הבנקאי הרגולטורי של BLUK, כך שלאחר השלמת המהלך BLUK תהא חברה למתן אשראי. לשם כך, פעילותה של BLUK תמוזג לתוך LABL, חברת בת של BLUK (להלן: "Leumi UK Group").

Leumi UK Group עוסקת במתן אשראי בעיקר בתחומים הנדל"ן, מלוואות ו-ABL, וזאת ללקוחות מסחריים בלבד בבריטניה ובאירופה, לרבות לקוחות ישראלים הפועלים באזורים אלה, ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן למגורים ומימון נדל"ן מסחרי (בתי אבות ומעונות סטודנטים). המימון ניתן הן ללקוחות בבריטניה והן מחוץ לבריטניה (בעיקר ישראלים).

ליום 31 בדצמבר 2022, התמלאו כל התנאים שנדרשו לביצועו של מהלך השינוי הארגוני, ובכלל זה העברת כל הפעילות העסקית מ-BLUK ל-Leumi UK Group, והכרזה על פירוק מרצון של BLUK, באופן בו כל שנותר הוא קבלת אישור הרגולטור בבריטניה על ביטול הרישיון הבנקאי של BLUK.

ב. מכירת "בית מאני"

בהמשך לאמור בדוח הכספי השנתי של הבנק לשנת 2021, בנושא הזמנה להציע הצעות לרכישת הנכס הממוקם ברח' יהודה הלוי בתל-אביב ("בית מאני"), זכתה ביום 26 באפריל 2022 הצעתה של חברת "סלע קפיטל נדל"ן בע"מ". ביום 18 במאי 2022, לאחר אישור האורגנים המוסמכים בבנק, נחתם הסכם המכירה.

עבור רכישת בית מאני ישולם לבנק סך של 623 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ כדון. רווח ההון לפני מס עבור הבנק צפוי לעמוד על כ-524 מיליון ש"ח אשר יירשם בדוחות הכספיים של הבנק במועד המעבר של ההנהלה הראשית ויחידות המטה ללוד, מעבר שצפוי להתבצע במחצית השניה של שנת 2023.

עסקת המכירה האמורה הינה נדבך נוסף במהלך הכולל של הבנק להעברת יחידות המטה וההנהלה הראשית למטה לאומי בלוד.

ג. הסכם שיתוף פעולה עם Paxos

הבנק חתם על הסכם שיתוף פעולה עם חברת Paxos Trust Company, LLC האמריקאית במסגרתו לראשונה בנק בישראל, יאפשר ללקוחותיו לרכוש, להחזיק ולמכור מטבעות קריפטוגרפיים (להלן - קריפטו).

חברת Paxos היא חלוצה בבניית פתרונות לניהול נכסים דיגיטליים, עבור חברות מובילות בעולם. החברה, שנוסדה בשנת 2012, מחזיקה ברישיונות של רגולטורים אמריקאים, והיא גוף מפקח ומוסדר. לחברה עשרות לקוחות ומשקיעים אסטרטגיים, כגון PayPal, Bank of America, ו-Paxos. Revolut. מנהלת נכסים בהיקף של יותר מ-20 מיליארד דולר ומשרתת למעלה מ-400 מיליון לקוחות קצה בעולם.

במודל הפעילות המתוכנן ישנם יתרונות משמעותיים ללקוח. כך למשל - הלקוח לא יידרש להחזיק ארנק קריפטו פרטי ולא יידרש לזכור או לנהל את הסיסמאות לארנק כזה על כל הסיכונים הכרוכים בכך. בנוסף, היבטי המיסוי יטופלו על ידי הבנק והמס ינוכה באופן שוטף במסגרת הפעילות.

המסחר יתאפשר בהתחלה במטבעות ביטקוין ואיתריום שהינם מטבעות הקריפטו המובילים ובעלי היקפי הפעילות והמסחר הגבוהים בעולם.

ביום 27 באוקטובר 2022 קיבל הבנק את אישורו של בנק ישראל למתן שירותי המסחר בקריפטו. ביום 3 בנובמבר 2022 הוגשה עתירה לבג"צ למתן צו על תנאי נגד נגיד בנק ישראל, בנק ישראל - הפיקוח על הבנקים והבנק (ביחד "המשיבים") במסגרתה עתרו המבקשות למתן צו על תנאי אשר יורה לשני המשיבים הראשונים להתייצב וליתן טעם מדוע לא יבטלו את האישור אשר ניתן לבנק למתן שירותי מסחר בקריפטו בטענה שהוא עומד בניגוד להוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן עתרו למתן צו ביניים המורה לבנק שלא להתחיל לספק ללקוחותיו שירותי מסחר במטבעות דיגיטליים. בהחלטתו מיום 19 בינואר 2023 בית המשפט לא נעתר לבקשת העותרים למתן צו ביניים וההליך העיקרי ממשיך להתנהל.

ד. הסכם שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד לישראל בע"מ

ביום 23 בנובמבר 2022 סוכם בין הבנק לבין בנק אגוד לישראל בע"מ על הארכת תוקף ההסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול עד ליום 31 במרס 2023.

כמו כן סוכם כי הבנק יספק, לאחר תום תוקף ההסכם, בתקופה שמיום 1 באפריל 2023 ועד ליום 31 בדצמבר 2029, שירותי אחזור מידע אודות לקוחות בנק אגוד, וזאת כדי לאפשר גישה למידע היסטורי אודות לקוחות אגוד לאחר השלמת המיזוג בין אגוד לבין בנק מזרחי טפחות בע"מ.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
תוכן העניינים

עמוד	
א. ממשל תאגידי	
306	חברי דירקטוריון הבנק
308	שינויים בדירקטוריון
309	חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם
310	מבקרת פנימית
313	שכר רואי חשבון המבקרים
314	מדיניות תגמול נושאי משרה
315	שכר נושאי משרה בכירה
ב. פרטים נוספים	
318	תרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק
319	השליטה בבנק
319	רכוש קבוע ומתקנים
320	נכסים לא מוחשיים
321	משאבי אנוש
325	מבנה ארגוני
328	הליכים משפטיים
328	הסכמים מהותיים
329	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
337	מיסוי
337	דירוג האשראי
338	מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה - פרטים נוספים
ג. נספחים	
344	שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
348	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
351	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
352	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב שנתי
353	מאזן מאוחד - מידע רב שנתי

חברי דירקטוריון הבנק^(*)(**)

ד"ר סאמר חאג' יחיא, יושב ראש

מר ששון אליה^(א)

מר אבי בזורה

ד"ר שמואל (מולי) בן צבי^(ב)

גב' תמר גוטליב^(א)

גב' אסתר דומיניסיני^(א)

מר דן אלכסנדר קולר^(ב)

פרופ' ידידיה שטרן^(ב)

גב' אירית שלומי^(ד)

מר צביקה נגן^(ה)

(א) דירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

(ב) דירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בהוראה 301.

(ג) הגב' אסתר דומיניסיני נבחרה לכהן כדירקטור פנימי, על ידי אסיפה כללית שנתיית של הבנק שהתקיימה ביום 4 באוגוסט 2022 והחלה את תקופת כהונתה השלישית בבנק ביום 17 בינואר 2023 (יום למחרת סיום כהונתה השנייה), לאחר קבלת הודעה בדבר אי התנגדותו של הפיקוח על הבנקים למינויה כאמור.

(ד) הגב' אירית שלומי נבחרה לכהן כדירקטור פנימי, על ידי אסיפה כללית שנתיית של הבנק שהתקיימה ביום 4 באוגוסט 2022 והחלה את תקופת כהונתה השניה בבנק ביום 19 בספטמבר 2022 (יום למחרת סיום כהונתה הראשונה), לאחר קבלת הודעה בדבר אי התנגדותו של הפיקוח על הבנקים למינויה כאמור.

(ה) מר צביקה נגן נבחר לכהן כדירקטור במעמד של דירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999. על ידי אסיפה כללית שנתיית של הבנק שהתקיימה ביום 4 באוגוסט 2022. ביום 26 באוקטובר 2022 התקבלה הודעה בדבר אי התנגדותו של הפיקוח על הבנקים למינויו של מר צביקה נגן ולכהונה זמנית של 11 דירקטורים וזאת עד ליום 1 בפברואר 2023. בהתאם לכך מר צביקה נגן החל את תקופת כהונתו הראשונה בבנק ביום 27 באוקטובר 2022. למידע נוסף ראה דיווח מיידי אודות זימון אסיפה כללית מיום 14 ביולי 2022 (מס' אסמכתא: 01-089413-2022) ודיווח מיידי על תוצאות אסיפה מיום 4 באוגוסט 2022 (מס' אסמכתא: 01-099364-2022).

* ביום 1 בפברואר 2023 הסתיימה כהונתו של מר יצחק אידלמן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

** לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, ראה פרק [שינויים בדירקטוריון](http://www.magna.isa.gov.il) וכן תקנה 26 בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2022 ובאתר המגנ"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>.

נכון למועד הדוח וליום פרסומו, הדירקטוריון מונה 10 דירקטורים וזאת בהתאם למספר חברי הדירקטוריון בתאגידים בנקאיים אשר נקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 (להלן: "הוראה 301"). מיום 27 באוקטובר 2022, מועד תחילת כהונתו של מר צביקה נגן, ועד ליום 1 בפברואר 2023, מועד סיום כהונתו של מר יצחק אידלמן, מונה הדירקטוריון 11 דירקטורים וזאת בהתאם לאישור זמני שניתן עד ליום 1 בפברואר 2023 מאת הפיקוח על הבנקים.

בהתאם להוראה 301, לפחות שליש מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים העומדים בדרישות הכשירות של דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראה 301 ("דירקטורים חיצוניים"). בהתאם לכך, נכון למועד הדוח וליום פרסומו, מכהנים בדירקטוריון הבנק 6 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים ובהם נכללים 3 דח"צים בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות").

כמו כן, לאור הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות, ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה כי הדירקטורים החיצוניים בבנק הינם דירקטורים בלתי תלויים.

בהתאם לקבוע בהוראות הפיקוח על הבנקים וכן בחוק החברות והתקנות לפיו, החליט דירקטוריון הבנק כי המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית" שיהנו בדירקטוריון הבנק בכל עת וישתתפו בדיוני מליאת הדירקטוריון בטיטת הדוחות הכספיים ואישורם, יהיה שלושה. זאת, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות של הבנק, ובייחוד לאחריותו לביקורת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים.

בקביעת המספר המזערי הנ"ל, הדירקטוריון התחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בה, ובמטרות והנהלים הקיימים בבנק, כגון: בקרה, ניהול סיכונים, ציות, ביקורת פנימית וביקורת רואי חשבון המבקרים. כמו כן, נלקחה בחשבון עמידת כל חברי הדירקטוריון בדרישות הכשירות לכהונה כדירקטור בבנק על פי הדין.

נכון למועד פרסום הדוח, וכפי שאישר הדירקטוריון בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, 8 מחברי הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית בהתאם לקבוע בתקנות החברות (תנאים ומבנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו-2005. לפרטים אודות השכלתם וניסיונם של חברי דירקטוריון הבנק, ראה תקנה 26 בדוח התקופתי.

החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראה 301, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון. בהתאם להוראה 301, לפחות 2 מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. דירקטוריון הבנק קבע כי בוועדת הביקורת של הדירקטוריון יכהנו בכל עת לפחות 3 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בפועל, 3 מתוך 5 הדירקטורים המכהנים בוועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדת הביקורת הינו רוב חברי הוועדה, ובלבד שרוב הנוכחים הם דירקטורים חיצוניים שהינם דירקטורים בלתי תלויים, ואחד מהם לפחות הינו דח"צ. נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת הביקורת מכהנים 3 דירקטורים אשר מסווגים כדח"צים. יצוין, כי ביום 22 ביולי 2020, אישר דירקטוריון הבנק את הפרדת ועדת תגמול מוועדת ביקורת.

בנוסף לאמור לעיל, להלן פירוט בעניין דרישות כשירות נוספות לחברי הדירקטוריון בהתאם לנוסח המעודכן של הוראה 301: (1) לפחות שליש מחברי הדירקטוריון נדרשים להיות דירקטורים "בעלי ניסיון בנקאי"; (2) לפחות מחצית מהדירקטורים נדרשים להיות בעלי "כשירות מקצועית" כמוגדר בתקנות החברות (תנאים ומבנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית), תשס"ו-2005; (3) לפחות דירקטור אחד נדרש להיות בעל ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע.

נכון למועד הדוח וליום פרסומו: (1) מכהנים בדירקטוריון הבנק 6 דירקטורים המוגדרים כבעלי "ניסיון בנקאי", אשר הינם ה"ד"ר סאמר חאג' יחיא, תמר גוטליב, דן קולר, אבי בזורה, צביקה נגן ואירית שלומי; (2) כל חברי הדירקטוריון מוגדרים בעלי "כשירות מקצועית"; (3) מכהנים בדירקטוריון הבנק 3 דירקטורים שסווגו על ידי דירקטוריון הבנק כבעלי ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע אשר הינם ד"ר סאמר חאג' יחיא, צביקה נגן וששון אליה.

שינויים בדירקטוריון

נכון למועד פרסום הדוחות, הדירקטוריון מונה עשרה דירקטורים, וזאת בהתאם למספר חברי הדירקטוריון בתאגידים בנקאיים אשר נקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 (להלן: "הוראה 301"). במהלך שנת 2022 חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון, כמפורט להלן.

ביום 26 בינואר 2022 רו"ח יצחק אידלמן, שכיהן כדירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999 בבנק מאז 2 בפברואר 2017, הודיע, שאין בכוונתו להגיש לוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36א לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), מועמדות לכהונה כדירקטור בבנק לקדנציה שלישית. בהתאם לכך, ביום 1 בפברואר 2023 רו"ח יצחק אידלמן סיים את כהונתו כדירקטור בבנק. לפירוט נוסף ראה דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 27 בינואר 2022 (מס' אסמכתא: 01-01-2022) ודיווח אודות סיום הכהונה ביום 2 בפברואר 2023 (מס' אסמכתא: 01-01-2023).

ביום 4 באוגוסט 2022 נערכה האסיפה הכללית השנתית והמיוחדת של הבנק אשר אישרה את ההחלטות כדלקמן:

1. למנות מחדש את משרדי רואי החשבון סומך חייקין (KPMG) וברייטמן אלמגור זהר ושות' (Deloitte) כרו"ח מבקרים משותפים של הבנק, לתקופה שתחל ממועד אישור האסיפה הכללית השנתית הנוכחית ועד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק ולהסמיך את דירקטוריון הבנק לקבוע את שכרם.
 2. למנות את מר צבי נגן כדירקטור במעמד של דירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקח על הבנקים, או אי התנגדותו. בהמשך לכך, ביום 26 באוקטובר 2022 התקבלה הודעה מהפיקוח על הבנקים כי אין למפקח על הבנקים התנגדות למינויו של מר צביקה נגן כדירקטור בבנק. כהונתו הראשונה כדירקטור בבנק החלה ביום 27 באוקטובר 2022. למידע נוסף ראו דוח מידי על מינוי דירקטור (שאינו תאגיד) או יחיד המכהן מטעם תאגיד שהוא דירקטור בחברה פרטית מיום 27 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 01-130363-2022) ודוח מידי על מצבת נושאי משרה בכירה מיום 27 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 01-130372-2022).
 3. למנות מחדש את גב' אסתר דומיניסיני כדירקטורית במעמד "דירקטור אחר", לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקח על הבנקים, או אי התנגדותו. בהמשך לכך, ביום 6 באוקטובר 2022 התקבלה הודעה מהפיקוח על הבנקים כי אין למפקח על הבנקים התנגדות למינויה של גב' אסתר דומיניסיני כדירקטורית בבנק. כהונתה השלישית כדירקטורית בבנק תחל ביום 17 בינואר 2023 (יום לאחר מועד סיום כהונתה השנייה). למידע נוסף ראו דוח מידי על מצבת נושאי משרה בכירה מיום 27 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 01-130372-2022).
 4. למנות מחדש את גב' אירית שלומי כדירקטורית במעמד "דירקטור אחר", לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקח על הבנקים, או אי התנגדותו. בהמשך לכך, החל מיום 19 בספטמבר 2022 החלה כהונתה השנייה של גב' אירית שלומי כדירקטורית בבנק, לאחר קבלת אישור של הפיקוח על הבנקים ביום 5 בספטמבר 2022. למידע נוסף, ראו דוח מידי על מצבת נושאי משרה בכירה מיום 19 בספטמבר 2022 (מס' אסמכתא: 01-118777-2022).
 5. לאמץ את התיקונים לתקנון הבנק, בהתאם לנוסח התקנון המצורף כנספח ד' לדוח זימון האסיפה.
 6. לאשר את מדיניות התגמול המעודכנת של נושאי המשרה כמפורט בנספח ה' לדוח זימון האסיפה.
- למידע נוסף ראה דיווח מיידים על תוצאות האסיפה הכללית מיום 4 באוגוסט 2022 (מס' אסמכתא: 01-099364-2022).
- פירוט נוסף בדבר המועמדים ושאר הנושאים שעל סדר יום האסיפה נמסר במסגרת דוח זימון האסיפה השנתית שפורסם על ידי הבנק בהתאם להוראות הדין. למידע נוסף ראה דיווח מיידים מיום 29 ביוני 2022 מיום 14 ביולי 2022 (מס' אסמכתא: 01-081190-2022 ו-01-089413-2022 בהתאמה) (להלן: "דוח זימון האסיפה").

חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם⁽³⁾

מר חנן פרידמן, עו"ד
מנהל כללי

מר שמוליק ארבל
משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית

מר עומר זיו, רו"ח⁽¹⁾
משנה למנכ"ל, ראש חטיבת שוקי הון

גב' מיכל אלטרמן, עו"ד⁽²⁾⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, יועצת משפטית ראשית, מזכירת הבנק והקבוצה, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים

מר איל אפרת

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רוחביים

גב' חגית ארגוב, רו"ח⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה הפיננסית וחשבונאית ראשית

מר אייל בן-חיים

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת תפעול ושירות

מר אורי יוניסי, רו"ח⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משכנתאות

מר רונן מורי⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת ניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי

גב' אביבית קליין

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משאבי אנוש

גב' ליאת שוב, רו"ח⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבה עסקית

מר חיים שקולניק

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת לאומי טכנולוגיות

גב' בשמת בן-צבי, רו"ח⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, מבקרת פנימית וראש חטיבת הביקורת הפנימית

סומך חייקין

ברייטמן אלמגור זהר ושות'

רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק

(1) למידע על שינויים שחלו בנוגע להנהלת הבנק ונושאי משרה בכירים במהלך שנת 2022 ועד למועד פרסום הדוח, ראה פרק **מינויים ופרישות**. פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2022 ובאתר המגנ"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

(2) תשמש בתפקיד מזכירת הבנק עד למינויה של עו"ד שלי ביינהורן.

(3) המידע לעיל נכון למועד פרסום הדוח ולא לתום תקופת הדיווח.

מבקרת פנימית

המבקרת הפנימית הראשית עומדת בהוראת סעיף 146(ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999 ובהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיפים 11 ו-12 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

המבקרת הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק, מועסקת במשרה מלאה במעמד חברת הנהלה, וזהו עיסוקה הבלעדי. הממונה הארגוני על המבקרת הפנימית הינו יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

לביקורת הפנימית תכנית עבודה שנתית ותכנית עבודה רב שנתית לתקופה של עד שלוש שנים. תכנית העבודה השנתית ותכנית העבודה הרב שנתית נגזרות ממיפוי נושאי ביקורת המבוססים, בין השאר, על המסמכים המפורטים בהוראה 307. תכניות העבודה נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקורות אשר על פיה נקבעים תדירות והיקף הביקורת בכל נושא ונושא. כך, בנושאים בעלי סיכון גבוה יותר, תדירות הביקורת תהיה אחת לשנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה אחת לשנתיים עד שלוש שנים. הצעה לתכנית עבודה שנתית ותכנית עבודה רב שנתית, מוגשת על ידי הביקורת הפנימית ומקבלת את אישור יו"ר הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומליאת הדירקטוריון.

הביקורת הפנימית עושה שימוש בכלי ניטור, אנליזה ותחקירי נתונים מתקדמים, ומשקיעה משאבים רבים לחיזוק התשתית האנליטית במגוון עולמות תוכן.

תכנית העבודה השנתית ותכנית העבודה הרב שנתית מותירות בידי המבקרת הפנימית הראשית שיקול דעת לסטות מהן, בהתאם לצורך.

כמו כן, ימי הביקורת המוקצים מידי שנה לביצוע ביקורות לא מתוכננות ולבדיקת מקרים מיוחדים מאפשרים למבקרת הפנימית לבדוק נושאים העולים אד הוק, בין אם לבקשת הנהלת הבנק או ועדת הביקורת ובין אם כתוצאה מפעילויות או נושאים חדשים בקבוצה.

במסגרת עבודת הביקורת, נבחן מדגם של עסקאות מהותיות שבוצעו על ידי הבנק לרבות הליכי אישור. לעניין זה, עסקאות מהותיות לרבות רכישה או מכירה מהותית של פעילות, "עסקאות" - כאמור בסעיף 270 לחוק החברות ו"עסקה חריגה" - כהגדרתה בחוק החברות.

תכנית העבודה השנתית ותכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית כוללות את כל נושאי הביקורת בבנק, בחברות הבנות המאוחדות המהותיות בישראל ובחברות הבנות המהותיות בחו"ל, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 306 (כמפורט [בביאור 15.D](#)).

בחברות הבנות המאוחדות בישראל מכהנים כמבקרים פנימיים עובדי חטיבת הביקורת הפנימית של הבנק.

בחברות הבנות המהותיות בחו"ל (החל מה-1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג של BLUSA עם Valley Bank, ונותרה לאומי אנגליה כחברת בת מהותית) ממונים מבקרים פנימיים מקומיים.

המבקרים הפנימיים בכל אחת מחברות הבנות המהותיות בארץ ובחו"ל, כפופים לדירקטוריון או לוועדת הביקורת שלהם וחטיבת הביקורת הפנימית בלאומי מפקחת על פעילותם המקצועית בהתאם לדרישות הוראות בנק ישראל ובכפוף לדין המקומי.

העסקת המבקרת הפנימית הראשית וצוות העובדים הכפוף לה בקבוצת לאומי בארץ הינה בהיקף של 73.9 משרות בממוצע שנתי לשנת 2022 לפי הפירוט כדלקמן:

ממוצע משרות של המבקרים בקבוצת לאומי בארץ	
70.1	הבנק
1.8	חברות בנות בישראל
2.0	פיקוח ובקרה על חברות בנות בחו"ל
73.9	סך הכל

* מתוכן כ-1.6 משרות בממוצע נמצאות בחל"ד/חל"ת.

בנוסף, 6.3 משרות במיקור חוץ.

כמו כן, בשלוחה בחו"ל מועסקים מבקרים מקומיים בהיקף של 2.6 משרות (כולל מיקור חוץ)

היקף המשרות אושר על ידי ועדת הביקורת בישראל בהתבסס על תכנית העבודה השנתית והרב שנתית.

המבקרת הפנימית רשאית, במסגרת התקציב, להיעזר במיקור חוץ לביצוע עבודות הדורשות ידע מיוחד או במקרים של תקן חסר.

להלן פרוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות לשנת 2022 באלפי ש"ח למבקר הפנימית הראשית

שנת 2022					
שיעור בהון הבנק		תגמולים בעבור שירותים			
תגמולים אחרים					
משכורת	מענקים**	שווי אופציות	הפרשות סוציאליות	שווי הטבה	סך הכל*
(באלפי ש"ח)					
-	1,309	795	85	237	75
					2,501

* לא כולל מס שכר.

** ראה [ביאור 23ה](#) לדוחות הכספיים.

היקף התשלומים למבקר הפנימית הראשית ורכיביהם מובאים בהמלצת יו"ר הדירקטוריון לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון. ועדת הביקורת והדירקטוריון סבורים שאין בהחזקת ניירות ערך על ידי המבקר הפנימית הראשית ובתגמול הניתן לה השפעה על הפעלת שיקול דעתה המקצועי של המבקר הפנימית הראשית.

המבקר הפנימית הראשית פועלת על פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים, IIA - The Institute of Internal Auditors.

בנוסף, המבקר הפנימית הראשית פועלת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון רשמו בפניהם את הצהרתה בכתב של המבקר הפנימית הראשית על פיה היא עומדת בכל הדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים המקובלים כאמור וכי היא פועלת גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על בסיס הצהרה זו, ועל בסיס תפקודה, כפי שבא לידי ביטוי בישיבות ועדת הביקורת והדירקטוריון, נחה דעתם של ועדת הביקורת והדירקטוריון כי המבקר הפנימית הראשית עומדת בדרישות האמורות.

דוחות ותרשומות ביקורת מוגשים למבוקרים בכתב, לאחר קיום דיונים עימם על ממצאי הביקורת. בנוסף, בסמוך למועד הפצת הדוחות והתרשומות מתקיימים דיונים על ממצאים מהותיים עם ראשי החטיבות והמנכ"ל.

דוחות ותרשומות ביקורת מהותיים נדונים בוועדת הביקורת מספר פעמים בחודש. בוועדת הביקורת משתתפים בדיונים בנוסף למבקר הפנימית הראשית ונציגי חטיבת הביקורת, גם ראשי החטיבות המבוקרות ונציגיהן.

לקראת מועד הדיון בוועדת הביקורת, קובעת יו"ר ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימית הראשית, אלו דוחות ותרשומות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים, באופן שוטף, לעיונם של כל חברי ועדת הביקורת, תקצירי כל דוחות הביקורת והתרשומות שהופצו על ידי הביקורת הפנימית בתקופה הרלוונטית. חברי ועדת הביקורת רשאים לעיין בכל דוח ותרשומת ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מיו"ר ועדת הביקורת להציגם לדיון בשלמותם בוועדת הביקורת.

בתום המחצית הראשונה והמחצית השנייה של השנה מגישה המבקר הפנימית הראשית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת, לוועדת הביקורת ולדירקטוריון, דוחות סיכום פעילות הביקורת, אשר כוללים תמצית הממצאים המהותיים, המלצות המבקר ותשובות המבוקרים.

כמו כן, מגישה המבקר הפנימית הראשית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת, לוועדת הביקורת ולדירקטוריון דוח שנתי מסכם של פעילות הביקורת במהלך כל השנה, הכולל גם מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה השנתית, והערכת אפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית בקבוצה.

תכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2022 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 13 בדצמבר 2021, אושרה בוועדה ביום 20 בדצמבר 2021, הוגשה לדירקטוריון ביום 6 בינואר 2022 ואושרה בדירקטוריון ביום 12 בינואר 2022.

דוח הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2022 הוגש לוועדת הביקורת ביום 28 ביולי 2022, דווח בוועדה ביום 3 באוגוסט 2022 ודווח בדירקטוריון ביום 5 בספטמבר 2022.

דוח הביקורת הפנימית למחצית השנייה של שנת 2022 הוגש לוועדת הביקורת ביום 23 בינואר 2023, דווח בוועדה ביום 30 בינואר 2023 ודווח בדירקטוריון ביום 15 בפברואר 2023.

הדוח השנתי של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2022 יוגש לוועדת הביקורת ביום 22 במרס 2023, ידון בוועדת הביקורת ביום 29 במרס 2023 וידון בדירקטוריון ביום 3 באפריל 2023.

תכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2023 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 21 בדצמבר 2022, אושרה בוועדה ביום 28 בדצמבר 2022, הוגשה לדירקטוריון ביום 15 בינואר 2023 ואושרה בדירקטוריון ביום 25 בינואר 2023.

למבקרת הפנימית הראשית הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה לה גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

למבקרים המבצעים ביקורת בחברות בנות בארץ ובחו"ל הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה להם גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של חברות הבנות בארץ ובחו"ל לרבות לנתונים כספיים, והכל בהתאם לדיון שחל.

לדעת ועדת הביקורת והדירקטוריון היקף, אופי ורציפות פעילות המבקרת הפנימית הראשית ותכנית עבודתה הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה.

לאחר תקופת הדוח, ביום 12 בפברואר 2023, רו"ח חגית ארגוב, סיימה את תפקידה כמבקרת הפנימית הראשית של הקבוצה וראש חטיבת הביקורת הפנימית.

באותו מועד (12 בפברואר 2023), רו"ח בשמת בן צבי, החלה לכהן כמבקרת הפנימית הראשית של הקבוצה וראש חטיבת הביקורת הפנימית.

שכר רואי החשבון המבקרים (א)(ב)(ג)(ז)

המאוחד		הבנק	
2022	2021	2022	2021
באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת: ^(ד)			
17,130	22,035	11,940	11,982
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
-	240	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
17,130	22,275	11,940	11,982
סך הכל			
עבור שירותים הקשורים לביקורת: ^(ה)			
1,076	548	1,076	422
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
745	1,629	490	423
רואי חשבון מבקרים אחרים			
-	21	-	-
עבור שירותים אחרים:			
4,463	6,683	3,790	5,173
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
63	27	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
6,347	8,908	5,356	6,018
סך הכל			
23,477	31,183	17,296	18,000
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים			

- א. דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- ב. שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- ג. כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- ד. ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
- ה. כולל ביקורת דוחות התאמה למס, דינוי שומות וייעוץ מס.
- ו. Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות וטפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואה החשבון.
- ז. משרד רואי החשבון סומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק החל משנת 1950 ומשרד רואי חשבון בריטמן אלמגור זהר ושות' (Deloitte) משמשים כרואי החשבון המבקרים המשותפים משנת 2020.

מדיניות תגמול נושאי משרה

מדיניות תגמול נושאי משרה בבנק

ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול לנושאי המשרה בבנק אשר חלה עד לתום שנת 2022. למידע נוסף לגבי מדיניות התגמול האמורה, אשר חלה בשנת הדיווח, ראה דוח זימון האסיפה הכללית של הבנק אשר פורסם ביום 10 בנובמבר 2019 (אסמכתא: 01-096531-2019). ביום 4 באוגוסט 2022 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי המשרה בבנק (להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול המעודכנת נכנסה לתוקף בתחילת שנת 2023 ותחול עד לתום שנת 2025. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, על הקבוע בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ועל הוראות חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול").

מדיניות התגמול קובעת את המסגרת לתגמול נושאי המשרה בבנק והיא כוללת, בין היתר, התייחסות לרכיבי התגמול הקבוע שהינו התגמול הטיקרי לנושאי המשרה, הכולל משכורת קבועה, זכויות סוציאליות, תנאים נלווים למשכורת ותנאי פרישה וסיום העסקה, וכן, לרכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע ובכלל זה: מענק שנתי מדיד מותנה ביצועים, המורכב מרכיב מענק המבוסס על תשואה משוקללת להון של הבנק, רכיב מענק המבוסס על תשואת המנייה המשוקללת של הבנק בהשוואה לתשואת מדד ת"א-בנקים, רכיב מענק המבוסס על יחס היעילות המשוקלל של הבנק, ורכיבים נוספים, ככל שוועדת התגמול והדירקטוריון יחליטו לקבוע רכיבים נוספים לגבי נושאי משרה שאינם המנכ"ל הראשי; מענק אישי איכותי, המתבסס על השגת יעדים אישיים וקריטריונים איכותיים בהתאם לתחומי אחריותו של נושא המשרה הרלוונטי; ומענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים. יצוין כי חברי הדירקטוריון לרבות יו"ר הדירקטוריון, אינם זכאים למענק שנתי משתנה. מנכ"ל הבנק אינו זכאי למענק שנתי משתנה, אלא אם יקבע אחרת על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק.

סך המענקים המשתנים לנושא משרה מוגבל בתקרה של 8 משכורות חודשיות בשנה, כאשר בגין אירועים מיוחדים יהיו רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר מענק מיוחד נוסף למי מנושאי המשרה, שלא יעלה על משכורת חודשית אחת.

בנוסף, לדירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, הסמכות להפחית (משיקולים מיוחדים) את המענק השנתי המדיד, בהתאם לשיקול דעתו. כמו כן, מדיניות התגמול קובעת, בהתאם להוראה 301A, מנגנון השבת מענקים משתנים, לרבות קריטריונים להשבה, נסיבות הפעלת מנגנון ההשבה ותקופת ההשבה.

עוד קבועים במסגרת מדיניות התגמול הסדרי דחיית תשלומי המענק המשתנה לנושאי המשרה, אשר תשלומם כפוף לעמידת הבנק ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בסמוך לפני כל אחד ממועדי ההבשלה (או תנאי ההבשלה הקבועים בתגמול הוני, ככל שהחלק הנדחה של תשלומי המענק המשתנה כאמור ניתן בצורת תגמול הוני).

מדיניות התגמול קובעת מנגנונים והסדרים שונים שנועדו לאפשר לוועדת התגמול ודירקטוריון הבנק לאשר עדכונים במדיניות התגמול או ברכיבי התגמול בתנאי כהונה והעסקה של נושאי המשרה שמדיניות התגמול חלה עליהם במהלך תקופת מדיניות התגמול, מבלי להידרש לקבלת אישור מחודש של האסיפה הכללית של הבנק במועד העדכון כאמור. עדכונים כאמור במדיניות ייעשו ככל שהנסיבות הקיימות במועד העדכון, יצדיקו לדעת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק את ביצוע העדכונים כאמור.

מדיניות התגמול קובעת עוד כי התגמול של מי מנושאי המשרה בבנק יכול שיעלה בהתאם להחלטת ועדת התגמול והדירקטוריון על הרף הקבוע בסעיף 2(א) לחוק מגבלת התגמול, ובמקרה כזה חלק מהשכר של אותם נושאי משרה לא יוכר כהוצאה לצורכי מס, בהתאם לקבוע בסעיף 17(32) לפקודת מס הכנסה. עוד כוללת מדיניות התגמול מנגנון המאפשר להעלות את סך התגמול לו יהיו זכאים יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל הראשי אוטומטית עם עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול (כאשר ככל שעדכון סך התגמול ליו"ר הדירקטוריון ו/או למנכ"ל הראשי יעלה על 5% כתוצאה מההצמדה לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול, יובא העדכון לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון).

בנוסף, מדיניות התגמול כוללת אפשרות ולפיה, בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובכפוף להוראות כל דין, נושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים) יכול שיהיו זכאים לתגמול הוני, בצורה של אופציות, מניות או מכשירים מבוססי מניות. הוראה זו חלה החל ממועד אישור מדיניות התגמול באסיפה הכללית.

למידע נוסף לגבי מדיניות התגמול המעודכנת כאמור, שאושרה בחודש אוגוסט 2022 ותחול בשנים 2023-2025 ראה דוח משלים לדוח זימון האסיפה הכללית של הבנק אשר פורסם ביום 14 ביולי 2022 (אסמכתא: 01-089413-2022) וכן [ביאור 2.223 ו-3.223](#).

שכר נושאי משרה בכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או שנרשמו בגינם הפרשות לשנים 2021 ו-2022, ליושב ראש הדירקטוריון ולמקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בקבוצה. ההטבות המפורטות להלן אינן כוללות הטבות בגין שירותים בנקאיים, הניתנות לעובדים בבנק כגון: הטבות בריבית בגין פיקדונות כספיים בבנק, הטבות בריבית בגין משכנתאות, הנחות או פטורים מעמלות בגין שירותים בנקאיים הניתנים על ידי הבנק וכיוצ"ב. סכומי ההטבות בגין שירותים בנקאיים כאמור לגבי כל אחד ממקבלי התגמול, אינם מהותיים. ללקוחות פרטיים מסוימים של הבנק, לרבות ללקוחות הכלולים בהסדרים בין הבנק לבין קבוצות עובדים, ניתנות מעת לעת הטבות דומות לאלה הניתנות לעובדי הבנק ואף כאלו העולות עליהן.

שנת 2022									
שם	תפקיד	תגמולים בעבור שירותים					תגמולים אחרים		
		שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת/דמי ניהול	מענקים ⁽⁵⁾	שווי אופציות	הפרשות סוציאליות ⁽³⁾	שווי הטבה ⁽⁴⁾	סך הכל ⁽²⁾	
		(באלפי ש"ח)							
		%							
ד"ר סאמר חאג' יחיא ⁽⁶⁾	יו"ר הדירקטוריון	-	3,539	-	-	-	-	3,539	-
מר חנן פרידמן ⁽⁷⁾	מנכ"ל ראשי	0.01%	2,953	-	-	-	60	3,539	526
ד"ר אבי אורטק ⁽⁸⁾⁽¹²⁾	מנכ"ל לאומי פרטנרס	-	1,715	3,352	-	-	121	5,964	776
מר מיכאל שילר	מנכ"ל לאומי בריטניה	-	1,305	882	-	-	1,532	3,804	85
מר עומר זיו ⁽⁸⁾⁽⁹⁾	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הפיננסית וחשבונאי ראשי	-	1,688	1,024	121	-	98	3,347	416
מר רונן אגסי ⁽⁸⁾⁽¹⁰⁾	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	-	1,724	1,004	-	-	123	3,320	469
מר איל אפרת ⁽⁸⁾⁽¹¹⁾	סמנכ"ל בכיר וראש חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רחביים	-	1,475	1,292	97	-	81	3,310	365

- היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.
- לא כולל מס שכר.
- הפרשות סוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, פנסיה (לרבות הסדר "פנסיה תקציבית" שחל על עובדים ותיקים ונושאי משרה ותיקים בבנק - לפרטים ראה [ביאור 1.א.23](#)). קרן השתלמות וביטוח לאומי וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בתקופת הדוח. לעובדים הבכירים של הבנק, חוזי עבודה אישיים ומיוחדים עם הבנק. לפרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים וזכאות להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי עבודה - ראה [ביאור 1.ב.23](#).
- מובהר כי, עלות העסקת נושאי המשרה, אינה כוללת את עלות הריבית (רכיב הריבית אשר מוצג על פי תקני החשבונאות בהוצאות תפעוליות).
- שווי הטבה הכולל, בין היתר, רכב והוצאות טלפון.
- כולל מענק משתנה שנתי בגין שנת 2022 לנושאי משרה בבנק (שאינם יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק) בהתאם לקבוע במדיניות התגמול של הבנק או בהתאם לקבוע במדיניות התגמול של חברת הבת הרלבנטית ומענק חתימה. לפרטים לעניין זכאות הבכירים בבנק למענקים בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק ראה [ביאור 1.ב.23](#).

6. ד"ר סאמר חאג' יחיא מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 22 ביולי 2019, וכיהן קודם לכן כדירקטור בבנק החל מיום 30 בספטמבר 2014. ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון של הבנק, בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ובהתאם לקבוע בהוראה 301A. תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון מותאמים לקבוע בחוק מגבלת התגמול והם כוללים רכיב תגמול קבוע המשלים לתגמול המקסימלי האפשרי בבנק על פי חוק מגבלת התגמול. מובהר כי יו"ר הדירקטוריון אינו זכאי למענק שנתי משתנה.
- החל מחודש ספטמבר 2021 החל יו"ר הדירקטוריון להעמיד את שירותיו לבנק, באמצעות חברת ניהול בבעלותו, כנגד הוצאת חשבונית מס לבנק. לפירוט בדבר תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון ראה [כיאור 3.23](#), ודיווח מידי של הבנק על כינוס אסיפה כללית מיום 10 בנובמבר 2019 (מס' אסמכתא: 01-096531-2019).
- ביום 21 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, עדכון בתנאי כהונתו של יו"ר הדירקטוריון, בתוקף מיום 19 באוקטובר 2022, הנובע מעדכון הוראה 301A ביחס למבנה התגמול של יו"ר דירקטוריון בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (שפורסם בחודש אפריל 2022), ולפיו תנאי הכהונה המעודכנים של יו"ר הדירקטוריון לא יכללו עוד זכויות בנין אי-תחרות והודעה מוקדמת ולפיו יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי להחזר הוצאות בהתאם ובכפוף לאמור בהוראה 301A.
7. מר חנון פרידמן מכהן כמנכ"ל הבנק החל מיום 1 בנובמבר 2019 ("יום התחילה"). מר פרידמן כיהן קודם לכן כנושא משרה בבנק החל מיום 1 בספטמבר 2014. ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה וההעסקה של מנכ"ל הבנק, בהתאם למדיניות התגמול של הבנק. תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל מותאמים לקבוע בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-תחרות הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ז-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"), והם כוללים רכיב תגמול קבוע המשלים לתגמול המקסימלי האפשרי בבנק על פי חוק מגבלת התגמול.
- בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל, הוא אינו זכאי למענק שנתי משתנה.
- לפירוט בדבר תנאי ההעסקה של המנכ"ל ראה [כיאור 2.23](#), ודיווח מידי של הבנק על כינוס אסיפה כללית מיום 10 בנובמבר 2019 (מס' אסמכתא: 01-096531-2019).
8. ביום 16 באוגוסט 2022 פרסם הבנק מתאר להצעת ניהול ערך לנושאי משרה (שאינן דירקטורים ואינם המנכ"ל) ועובדים של קבוצת הבנק של עד 5,000,000 כתי אופציה, רשומים על שם, שאינם רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ הניתנים למימוש לעד 5,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק, על פי תכנית אופציות משנת 2022 של הבנק ("המתאר"). ביום 4 בספטמבר 2022 הוקצו 2,460,399 כתי אופציה, שאינם רשומים למסחר ללא תמורה בהתאם למתאר, ל-108 עובדי הבנק ועובדי חברות בנות של הבנק, כאשר מתוכם 13 נושאי משרה בבנק (שאינם דירקטורים ואינם המנכ"ל). למידע נוסף בדבר הנפקת כתי אופציה בהתאם למתאר כאמור ראה דיווח מידי בדבר מתאר הצעת כתי אופציה לא רשומים לנושאי משרה ועובדים של הבנק אשר פורסם ביום 16 באוגוסט 2022 (אסמכתא: 01-103780-2022).
9. מר עומר זיו מכהן כחבר הנהלה בבנק, החל מיום 16 באוגוסט 2016, בתפקיד ראש החטיבה הפיננסית, והחל מיום 1 באפריל 2021 גם בתפקיד החשבונאי הראשי. החל מיום 12 בפברואר 2023 מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בדרג משנה למנכ"ל ויו"ר החברה הבת לאומי פרטנרס. תנאי הכהונה והעסקה של מר זיו הינם בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ולקבוע בחוק מגבלת התגמול.
10. מר רונן אגסי מכהן כחבר הנהלה בבנק החל מיום 9 באפריל 2017, בתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, והחל מיום 1 בינואר 2021 כמשנה למנכ"ל וראש החטיבה העסקית. רו"ח רונן אגסי סיים בפועל את תפקידו בבנק ב-14 בפברואר 2023. תנאי הכהונה והעסקה של מר אגסי הינם בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ולקבוע בחוק מגבלת התגמול.
11. מר איל אפרת מכהן כחבר הנהלה בבנק החל מיום 1 באוקטובר 2021, בתפקיד ראש חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רוחביים. תנאי הכהונה והעסקה של מר אפרת הינם בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ולקבוע בחוק מגבלת התגמול.
12. ד"ר אבי אורטל מכהן כמנכ"ל לאומי פרטנרס החל מיום 1 בפברואר 2019, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק. המענק השנתי למר אורטל, כמפורט בטבלה לעיל, אושר על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון לאומי פרטנרס, וזאת בהתאם לקבוע בהסכם העסקתו ועל פי מדיניות התגמול לעובדים מרכזיים בלאומי פרטנרס. ד"ר אבי אורטל צפוי לסיים את תפקידו בפועל בבנק ביום 31 במרס 2023.
13. הלוואות שניתנו בתנאי הטבה, ככל שניתנו, ניתנו בתנאים המקובלים לכלל העובדים בבנק וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים. הלוואות הנ"ל הסתכמו בסכומים מאוד זניחים (אלפי ש"ח בודדים) ולכן לא הוצגו בטבלה.

14. דירקטורים ונושאי משרה אחרים בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח היחסית אינה כלולה בטבלאות דלעיל בהיותה זניחה. סך כל הפרמיה הסתכמה ב-9,585 אלפי ש"ח, והיא מתייחסת לכלל נושאי המשרה בקבוצה המבוטחת.

15. הדירקטוריון סבור, לאחר שקיים דיונים, קיבל הסברים וחומר רקע מתאים ורלבנטי, ובחן את התגמולים, בשים לב לפעילות הבנק והקבוצה ותוצאותיהם בשנת 2022 ובשים לב למדיניות תגמול הבנק הקבוצתית ומדיניות התגמול בחברות הקבוצה, וכן לפועלו ולתפקודו של כל בכיר בבנק או בקבוצה, כי התגמול לבכירים הנ"ל כמפורט בטבלה ובהסברים לעיל, מהווה תגמול שלבטח אינו עולה על התגמול הסביר וההוגן בנסיבות העניין, בשים לב לתרומה של כל אחד מנושאי המשרה כאמור לתוצאות הפעילות של הבנק והתגמול כאמור הינו לטובת הבנק.

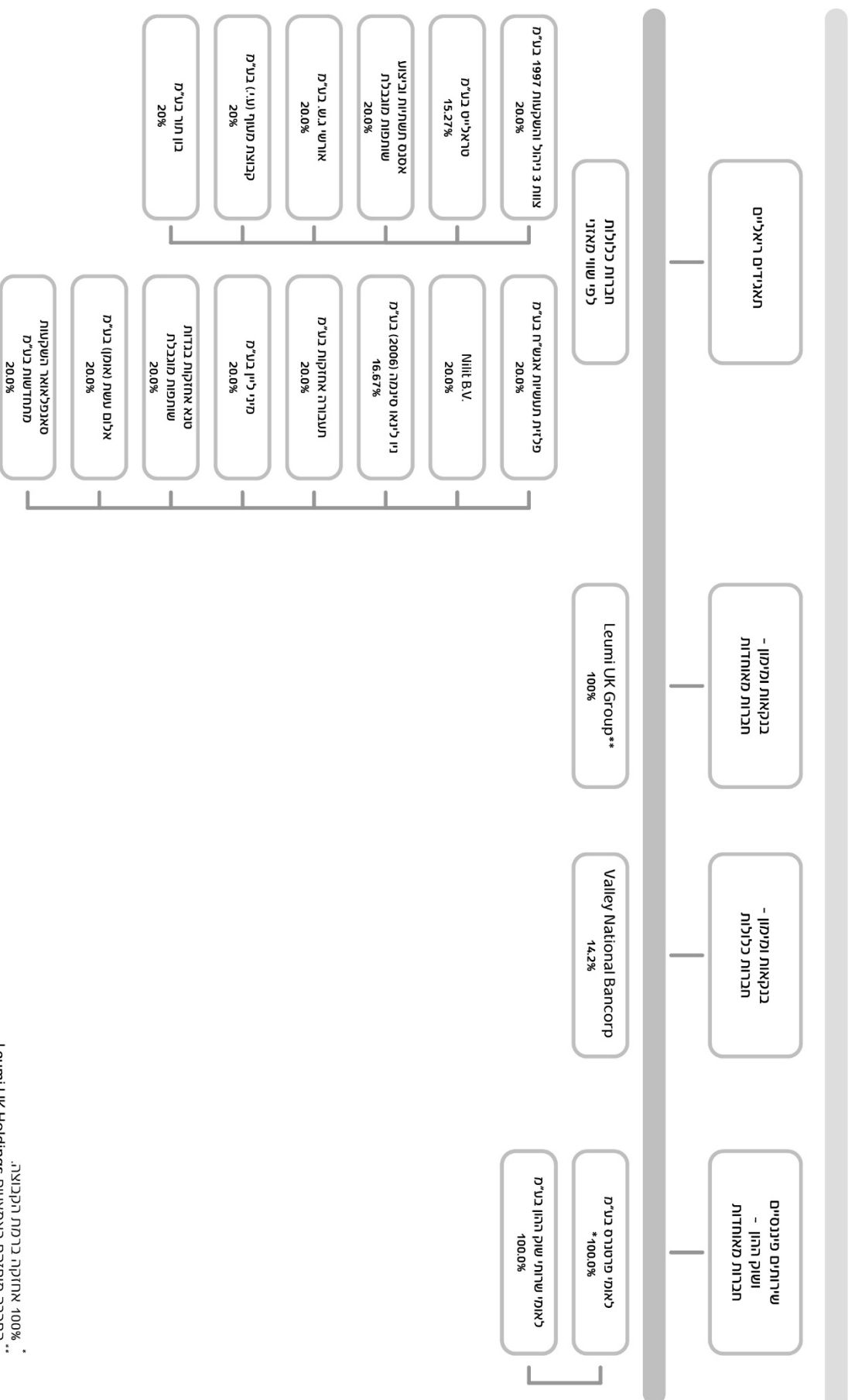
שנת 2021

שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק		תגמולים בעבור שירותים			סך הכל ⁽²⁾
		%	משיכורת/דמי ניהול	מענקים ⁽⁵⁾	שוי אופציות	הפרשות סוציאליות ⁽³⁾	
תגמולים אחרים							
שוי הטבה ⁽⁴⁾							
ד"ר סאמר חאג' יחיא ⁽⁶⁾	יו"ר הדירקטוריון	-	2,995	-	-	324	3,328
מר חנן פרידמן ⁽⁷⁾	מנכ"ל ראשי	0.01%	2,774	-	-	489	3,321
מר אבנר מנדלסון	מנכ"ל בנק לאומי ארה"ב	-	2,488	5,721	-	297	8,690
מר דייב פולסון	מנהל בנקאות מסחרית בבנק לאומי ארה"ב	-	1,400	2,687	-	124	4,211
מר ראג'ה דאקורי	סמנכ"ל כספים ותפעול בבנק לאומי ארה"ב	-	1,446	2,749	-	268	4,463
ד"ר אבי אורטל	מנכ"ל לאומי פרטנרס	-	1,346	4,063	-	450	5,982
מר אליאב בר דוד	מנכ"ל פרטנרס חתמים	-	1,034	2,538	-	311	3,966
גב' אביבית קליין ⁽⁹⁾⁽⁸⁾	סמנכ"ל בכיר וראש חטיבת משאבי אנוש	-	961	603	-	804	2,443
מר שמוליק ארבל ⁽¹⁰⁾⁽⁸⁾	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	0.01%	1,534	734	-	715	3,107
מר אייל בן-חיים ⁽¹¹⁾⁽⁸⁾	סמנכ"ל בכיר וראש חטיבת תפעול	-	1,182	768	-	589	2,617

לפרטים והסברים אודות שר ותנאי הכהונה של נושאי המשרה המפורטים בטבלה לעיל בגין שנת 2021, ראה פרק [שכר נושא משרה בכירה בדוח הכספי של הבנק לשנת 2021 \(החל מעמוד 316\)](#).

להלן חרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק

הבנק

* 100% איחוקה ברמת הקבוצה.
 ** החברה מחזיקת באמצעות Leumi UK Holdings

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בד"ן, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2022, ראה דוח מידיי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 5 בינואר 2023 (אסמכתא: 003621-01-2023). כן, ראה דיווח מידיי בעניין רשימת בעלי אמצעי שליטה מהותי בבנק 31 במרס 2022 מיום 7 באפריל 2022 (אסמכתא: 045337-01-2022).

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד - העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2022 בסך 2.7 מיליארד ש"ח, בדומה לאשתקד.

ההשקעות בבניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2022 הינן כדלהלן

עלות		פחת שנצבר		יתרה להפחתה
31 בדצמבר				
2022		2021		
במיליוני ש"ח				
בניינים ומקרקעין	2,559	1,376	1,183	1,276
ציוד, ריהוט וכלי רכב	3,399	2,611	788	760
עלויות תוכנה	4,402	3,638	764	684
סך הכל	10,360	7,625	2,735	2,720

בניינים וציוד אלה משמשים בעיקר לפעילות הקבוצה. בניינים שאינם בשימוש הקבוצה והמושכרים לגורמים מחוץ לקבוצה הכלולים במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכמים בסך 34 מיליון ש"ח.

נדל"ן

מרבית שטחי המבנים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בישראל הינם בבעלות הבנק או בבעלות חברות-בנות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

להלן נתונים בדבר התפלגות שטחי הבנק, בנייני בנק בע"מ ולין סיטי סנטר בע"מ

ליום 31 בדצמבר		
2022		2021
באלפי מ"ר		
בעלות	238	247
שכירות	74	76
סך הכל	312	323

מכירת "בית מאני"

לאור המעבר הצפוי של ההנהלה הראשית ויחידות המטה לקשב, הבנק חתם על הסכם למכירת "בית מאני" (בית לאומי, משרדי הנהלה ראשית ובית מאני) ששטחו הבנוי העילי עומד על כ-13,000 מ"ר. השלמת המכירה צפויה ברבעון האחרון לשנת 2023 עם השלמת המעבר לקש"ב.

מערכות מידע

לבנק לאומי יש שני מרכזי מחשוב עיקריים: הראשון בקרית התקשוב בלוד והשני בהר חוצבים ירושלים, אשר פועל במיקור חוץ על ידי חברת בינת - אתר HOSTING. כמו כן קיים עותק שלישי של המידע הנשמר במתקן של בנק לאומי (מרכז בנקאות שמצוי בהר חוצבים ירושלים).

מרכזי המחשבים של הבנק בלוד ובירושלים (בהם מצוי העותק הראשון והשני) הינם מתקנים תת קרקעיים המוגנים ברמה מקובלת מפני פגיעת רקטות, לוחמה כימית ורעידות אדמה. המתקנים נבנו בטכנולוגיות מתקדמות המאפשרות תפעול שוטף ברמה גבוהה ותפקוד עצמאי בשעת חירום. התשתיות במרכז המחשבים הינן ברמת שרירות ויתירות המקבילות, להבנת הבנק, לרמת TIER3 ובהתאם לתקנים שונים.

לבנק לאומי שני מחשבי Mainframe לשימוש מערכות הייצור, הפיתוח והתאוששות בחירום.

אבטחת מידע בלאומי וההגנה בסייבר מתבססים על עקרון הסודיות הבנקאית, חוקים והוראות שונים, כגון הוראות חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, הוראות חוק המחשבים, הוראות בנק ישראל ותקנים בינלאומיים מקובלים של אבטחת מידע וסייבר.

מתוקף הוראות אלה ולאור אסטרטגיה ומדיניות לאומי בתחום ניהול סיכונים סייבר, נגזרת פעילות ענפה בתחום. הדגש הניתן בתחום זה הינו ליישום בקרות ומנגנוני אבטחת מידע צופות פני עתיד.

בעידן בו מתגברים האיומים מגורמי חוץ ופנים ארגוניים, נערך לאומי למתקפות מחשוב ופועל לגידור הסיכונים הנובעים ממתקפות סייבר למיניהן. בנוסף, לאומי פועל בתיאום עם הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ובשיתוף המגזר הבנקאי, מערך הסייבר וה-CERT לאומי, לצורך חיזוק ההתמודדות מול איומי הסייבר.

התפעול והמחשוב של חברות הבת בארץ ובחו"ל מתבסס על מערכות נפרדות, כאשר האחריות הניהולית והמקצועית היא של הנהלות חברות הבת והדירקטוריונים שלהן ובהלימה לאסטרטגית ה-IT של לאומי.

למידע בנוגע להסכם למתן שירותי מחשוב לבנק אגוד ראה פרק [הסכמים מהותיים](#).

בשנת 2022 השקיעה הקבוצה בצידוד הכולל תוכנות כ-720 מיליון ש"ח לעומת 498 מיליון ש"ח בשנת 2021. התקציב הותאם לתמיכה ביעדים האסטרטגיים כפי שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק.

לפירוט נוסף ראה [ביאור 16](#).

נכסים לא מוחשיים

1. הבנק הוא בעל הזכויות היחיד בסימן "לאומי" ובלוגו העיצובי הנלווה אליו, בישראל, בתחום הבנקאות ושירותי המימון.
2. בנוסף, הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן, וכן בשמות שירותים ומוצרים, שחלקם נרשמו כסימן מסחר או כסימן שירות.
3. לקבוצה מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות, ספקים ועובדי לאומי, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים המיועדים לאבטח את פעילות הלקוחות ואת פעילות העסקית של הבנק תוך צימצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע.
4. לקבוצה זכויות קניין שונות וזכויות שימוש בתוכנות מחשב ובמערכות מידע שונות לצורך ניהול עסקיה, לרבות לצורך מתן שירותים ללקוחותיה.

משאבי אנוש

מצבה

בשנת 2022 ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-623 משרות, ירידה של כ-7.3% ביחס למצבת 2021. בממוצע שנתי, ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-491 משרות, ירידה של כ-5.7% ביחס לממוצע שנתי 2021.

ממוצע משרות ^(א) שנתי		משרות ^(א) בסוף שנה		
2021	2022	2021	2022	
7,808	7,702	7,672	7,550	הבנק בארץ
225	228	222	231	חברות מאוחדות בארץ
8,033	7,930	7,894	7,781	סך כל הקבוצה בארץ
^(ב) 631	243	622	112	חברות מאוחדות בחו"ל ^(ג)
8,664	8,173	8,516	7,893	סך כל הקבוצה בארץ ובחו"ל

(א) משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי לשכות שרות והעסקת עובדים חיצוניים.

(ב) כולל נציגויות בחו"ל.

(ג) הירידה במצבת המשרות בחברות מאוחדות בחו"ל נובעת ממיזוג בנק Leumi USA עם בנק Valley National.

מצבת משרות לפי מגזרי פעילות - גישת הנהלה

ממוצע משרות		
2021	2022	
		בנקאית:
3,557	3,428	קמעונאות, פרימיים ובנקאות פרטית
1,439	1,406	עסקים קטנים
4,996	4,834	סך הכל בנקאית
519	596	משכנתאות
1,097	1,117	מסחרית
424	416	עסקית
212	222	נדל"ן
531	488	שוקי הון
29	29	אחר והתאמות
7,808	7,702	סך הכל בנק
225	228	חברות בנות בארץ
631	243	חברות בנות בחו"ל
8,664	8,173	סך הכל

חישוב מספר המשרות על פי מגזרי הפעילות, מתבסס על ניהול מצבת המשרות על פי קווי העסקים העיקריים בבנק, בהתאמות שונות ועל סמך אומדנים. בחישוב מספר המשרות על פי מגזרי פעילות נלקחו בחשבון גם עובדי יחידות מטה המשרתים את כלל או חלק ממגזרי הפעילות בבנק.

גיל וותק

הגיל הממוצע בבנק בסוף שנת 2022 עמד על 42.9 שנים, בהשוואה ל-43.9 בשנת 2021 ו-43.8 בשנת 2020. הוותק הממוצע בבנק בסוף שנת 2022 עמד על 14.1 שנים, בהשוואה ל-15.5 בשנת 2021 ו-15.8 בשנת 2020.

מערך התגמולים ומבנה השכר

מבנה השכר ורמת התגמול לעובדי הבנק מושפעים בעיקר מהסכמי העבודה הקיבוציים שקיימים בבנק. ככלל, התגמול השנתי הינו דיפרנציאלי ומבוסס בין היתר על מורכבות תפקידו של העובד, תרומתו לבנק, הערכת מנהליו, דרגתו ורמת שכרו.

זכויות עובדים

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו בישראל, למעט עובדים בעלי חוזה עבודה אישי, מושגתים בעיקרם על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים והסדרים משלימים. תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק, עובדים בכירים ועובדים מסוימים אחרים, מוסדרים בחוזה עבודה אישיים, לפרטים נוספים ראה [ביאור 23](#).

עלות עבודה ושכר (בבנק)*

2020	2021	2022	
			באלפי ש"ח
392.8	403.9	400.1	עלות למשרת עובד - (ללא בונוס)
397.4	476.5	484.9	עלות למשרת עובד - (כולל בונוס)
252.7	255.4	256.7	שכר למשרת עובד - (ללא בונוס)
256.3	313.8	324.7	שכר למשרת עובד - (כולל בונוס)

* עלות למשרת עובד כוללת את עלות השרות ועלות הריבית (בניכוי תשואה צפויה) בגין עובדים פעילים.

פיתוח ארגוני ולמידה

למידה ופיתוח ארגוני הינם כלים מרכזיים בתכנון וניהול אסטרטגי של המשאב האנושי ובהתאמת כישורי העובדים לצרכים העסקיים המשתנים. למידה ופיתוח מהווים חלק בלתי נפרד מהצעת הערך לעובד ומרכיב משמעותי במחבורות עובדים. התמורות שחלו בשוק העבודה פוסט קורונה, חייבו התייחסות מוגברת לחיזוק תחושת המשמעות, שימור עובדים, חיזוק ושימור ידע והתאמת מיומנויות הניהול לאתגרים הנוכחיים.

השנה התאפיינה בעלייה בשעות הלמידה בכלל ובשעות הלמידה הפרונטאלית בפרט, שהצטמצמה מאוד בתקופת הקורונה. תמהיל הלמידה השנה היה היברידי ושילב מפגשים פרונטליים, לצד למידה מרחוק ולמידה מקוונת, על מנת להבטיח אפקטיביות של הלמידה לצד גמישות המאפשרת למידה בכל זמן ובכל מקום. בסך הכול נרשמו בשנת 2022 כ-300,000 שעות למידה בארגון.

למידה והכשרה בראייה עתידית - Up-skilling ו- Re-skilling

במקביל להיערכות למגמות המשתנות בעולם הפיננסי אנו ממשיכים להיערך לשינויים וההזדמנויות בעידן העבודה החדש. לצורך כך אנו פועלים להכשרת העובדים לצרכי ולמיומנויות עולם העבודה העתידי. במסגרת זו המשכנו להפעיל את "Shift" - בית הספר למקצועות העתיד שהמשיך להכשיר עובדים בלאומי לשינוי מקצועי לפי הצרכים הארגוניים המתהווים והמשתנים. עד היום השתתפו כ-200 עובדים באחד ממסלולי ה-shift: מנהלי מוצר, בודקי תוכנה, מנתחי מערכות, אנליסטים, יועצי השקעות ויועצי משכנתאות, ומאות עובדים עברו תהליך של upskilling במסגרת מסלולי הלמידה השונים במקצועות הבנקאות ששומרים את כשירות העובדים בבנק מותאמת לצרכים הארגוניים המשתנים.

שימור ידע

לצורך שימור הידע בארגון בוצע מיפוי של יחידות ועיסוקים בעלי השפעה מהותית. אל מול מיפוי זה, גובשו פתרונות הכוללים מהלכי שימור ידע ביחידות, הכשרת עובדים נוספים בתפקידים מקבילים והקמת מנגנוני גיבוי על ידי יחידות תמך.

פיתוח מנהיגות

בשנת 2022, התקיימו מגוון תכניות לפיתוח מצוינות מנהיגותית, עבור אוכלוסיות מנהלים שונות. מטרת התכניות לייצר קפיצת מדרגה ביכולות הניהול והמנהיגות תוך התאמה לאסטרטגיית הבנק ואתגרי השעה. חלק מן התוכניות ימשיכו גם בשנת 2023, על מנת להגביר את האימפקט ולהמשיך לחזק את המנהיגות בלאומי. התכניות המרכזיות כללו מיומנויות ניהול ומנטורינג למנהלים בדרג ראשוני, פיתוח מנהלים, מנהיגות ותכניות לקידום מצוינות.

אחריות תאגידית, תרומות ומעורבות עובדים בקהילה

קבוצה פיננסית בעלת השפעה מרכזית על התרבות העסקית והציבורית בישראל, אנו רואים במחויבותנו לקהילה עוגן חברתי וערכי שנמשיך לטפח (מתוך חזון לאומי). הפעילות של הבנק בתחום האחריות התאגידית מביאה לידי ביטוי את המחויבות שלנו להעצמת החברה והכלכלה בישראל ומהווה המשך ישיר לפעילות הרציפה וארוכת השנים של לאומי, כארגון הפועל בתוך הקהילה ולמען הקהילה.

גם בשנת 2022 המשיך לאומי להשקיע "בדור המחר" (ילדים ונוער), בראש ובראשונה בשותפות האסטרטגית ארוכת השנים עם ארגון "אחריי!" המשלב בני נוער וצעירים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית בחברה הישראלית. מאות עובדי הבנק המשיכו לאמץ קבוצות "אחריי!" מכל הארץ, ולהתנדב בעמותה במגוון אירועים ובכלל זה בהגברת הידע הפיננסי באמצעות סדנאות ותהליכי מנטורינג לחניכים, בהובלת עשרות מנהלים בכירים בבנק.

לאומי המשיך את תמיכתו בעמותות, "עתידים", "עלם", "שיעור אחר", "אתגרים", "יד ליד המיוחד", "טק קריירה" ובפרויקט "אמץ לוחם" שבמסגרתו לאומי מאמץ את גדוד דובדבן.

בהתאם למדיניות החברתית המעודכנת והגברת הפעילות של לאומי למען אוכלוסיית הגיל השלישי פעל הבנק במסגרת מספר ערוצים שכללו תמיכה בעמותות "הקרן לרווחת ניצולי השואה", "למענם" לצורך מענה מגוון לצרכים של קשישים וניצולי שואה, "כן לזקן" הפועלת לקידום זכויות הגיל השלישי בישראל, ובעמותות "זכרון בסלון" עימם התקיימו ביום הזכרון לשואה ולגבורה, עשרות מפגשים ביחידות הבנק השונות. עובדי הבנק סייעו בחלוקת מאות חבילות סיוע לחורף שרכש הבנק, תרומה לקשישים מעוטי יכולת. מימון קורסים וסדנאות שניתנו ללא עלות כגון סיוע לנשים בנות הגיל השלישי בפתיחת עסק בשיתוף עמותת "יוזמות עתיד", לימוד דיגיטל ותכנים פיננסיים לבני הגיל השלישי בשיתוף עמותת "מחשבה טובה" ומתנדבים מקרב עובדי לאומי. מימון מיזם "שעה טובה" עם חברת "מדרג" במסגרתו מבוצעים תיקונים בבתיים של בני הגיל השלישי. המשכנו לתרום ל"קרן לאומי" שהוקמה בעמותת "חברים לרפואה" לצורך מימון תרופות וציוד רפואי לנזקקים בני הגיל השלישי.

כבכל שנה תרם הבנק אלפי חבילות מזון לנזקקים בחברה היהודית והערבית בשיתוף עם עמותת "לתת" בשנה זו המשכנו את העשייה בחברה הערבית תוך הגברת שיתוף הפעולה והידוק והקשר של סניפי הבנק והרשויות המקומיות. במסגרת פעילות זו התקיימו מיזמים סביבתיים במימון הבנק בשילוב, התנדבות של עובדי הסניפים המשרתים את החברה הערבית, תרומה של מאות ילקוטים וציוד לבית הספר לילדים מעוטי יכולת, ותרומת מחשבים לבתי הספר. ותרומה לעמותות שונות ביניהן עמותת "כוכבי המדבר" המטפלת בכעייית הבדואים בנגב על ידי הצמחת מנהיגות צעירה בחברה הבדואית.

בשנת 2022 סך ההשקעה בקהילה עמד על 38 מיליון ש"ח, למעלה מ-4,400 עובדי לאומי מכל יחידות הבנק התנדבו בפעילויות רבות בהם השקיעו כ-32,000 שעות התנדבות.

נושאי ה-ESG מפורטים בהרחבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי שבאתר לאומי, המציג בהרחבה את פעילות הקבוצה בנושאים אלו, ומתאר כיצד הבנק פועל להצמחת החברה והכלכלה בישראל, לקידום חדשנות ודיגיטל, פיתוח ההון האנושי ושמירה על הסביבה בהיבטי התנהלות עסקית הוגנות וממשל תאגידי.

מינויים ופרישות

מינויים

רו"ח **אורי יוניסי**, ראש חטיבת קשרי לקוחות וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, מונה לתפקיד ראש חטיבת משכנתאות, בתוקף מיום 1 בינואר 2022.

רו"ח **חגית ארגוב**, מבקרת פנימית ראשית, ראש חטיבת הביקורת הפנימית וחברת הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, מונתה לתפקיד ראש החטיבה הפיננסית וחשבונאית ראשית, החל מיום 12 בפברואר 2023.

רו"ח **בשמת בן צבי**, ראש חטיבת שוקי הון וחברת הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, מונתה לתפקיד מבקרת ראשית וראש חטיבת הביקורת הפנימית, החל מיום 12 בפברואר 2023.

רו"ח **עומר זיו**, ראש החטיבה הפיננסית, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בדרג משנה למנכ"ל, החל מיום 12 בפברואר 2023. כמו כן, מונה רו"ח עומר זיו לתפקיד יו"ר החברה הבת לאומי פרטנרס.

רו"ח **ליאת שוב**, ראש חטיבת ניהול סיכונים וחברת הנהלת הבנק, מונתה לתפקיד ראש החטיבה העסקית, החל מיום 15 בפברואר 2023.

מר **רון מורי**, מונה לתפקיד ראש חטיבת ניהול סיכונים, כחבר הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מיום 15 בפברואר 2023.

עו"ד **מיכל אלטרמן**, מונתה לתפקיד יועצת משפטית ראשית וראש חטיבת הייעוץ המשפטי, כחברת הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, בתוקף מיום 15 בפברואר 2023.

מר **פנחס שץ**, מונה לתפקיד ראש מערך ציות ואכיפה וקצין ציות ראשי, בתוקף מיום 28 בדצמבר 2022.

עו"ד **שלי ביינהורן**, תתמנה לתפקיד מזכירת הבנק והקבוצה, במהלך שנת 2023.

מר **רון בן חיים**, יתמנה לתפקיד מנכ"ל לאומי פרטנרס, החל מיום 1 באפריל 2023.

* תשמש בתפקיד מזכירת הבנק עד למינויה של עו"ד שלי ביינהורן.

פרישות

רו"ח **רון אגסי**, ראש החטיבה העסקית וחבר הנהלת הבנק, סיים את תפקידו ב-14 בפברואר 2023, לאחר כ-6 שנות עבודה בלאומי.

עו"ד **מור פינגרר**, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי, מזכירת הבנק והקבוצה וחברת הנהלת הבנק, סיימה את תפקידה ב-14 בפברואר 2023, לאחר כשנתיים בלאומי.

גב' **שרון דניאל**, ראש מערך ציות ואכיפה וקצינת ציות ראשית, סיימה את תפקידה ב-28 בדצמבר 2022, לאחר כ-30 שנות עבודה בלאומי.

עו"ד **הדר ויסמונסקי וינברג**, מזכירת הבנק והקבוצה, סיימה את תפקידה ב-28 בפברואר 2022.

מר **אבי אורטל**, מנכ"ל לאומי פרטנרס, יסיים את תפקידו ביום 31 במרס 2023, לאחר כ-4 שנות עבודה בקבוצת לאומי.

מבנה ארגוני

המבנה הארגוני בקבוצת לאומי מחולק לפי קווי עסקים וחטיבות מטה.

להלן תיאור תחומי האחריות של קווי העסקים, הממוקדים בפלחי השוק השונים:

החטיבה הבנקאית - מנהלת את פעילות הלקוחות הפרטיים והלקוחות המסחריים הקטנים, המקבלים את מכלול השירותים באמצעות מערך הסניפים, ומגוון ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים. השירות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצרכיהם הבנקאיים והשירותים.

החטיבה פועלת במבנה של קווי עסקים:

- **מערך בכיר ללקוחות פרטיים** - אחראי על פעילות ושירותים ללקוחות משקי בית ויחידים.
- **מערך עסקים** - אחראי על כלל פעילות ללקוחות העסקים הקטנים (עסקים בינוניים וגדולים מטופלים בחטיבה העסקית - ראה להלן).
- **מערך בנקאות פרטית** - אחראי על פעילות הבנקאות הפרטית בארץ. הבנקאות הפרטית נועדה לתת שירות שמותאם ללקוחות עם עושר פיננסי גבוה ביותר.

במסגרת החטיבה הבנקאית פועלים גם מרכזי הבנקאות ומרכזי לאומי אישי, הנותנים מענה טלפוני לפניית לקוחות לקבלת מידע וביצוע פעולות.

החטיבה הבנקאית אחראית גם על מערך השיווק של הבנק ועל פעילות PEPPER.

חטיבת משכנתאות - מרכזת את כלל פעילות הבנק בהעמדת משכנתאות והלוואות לדיור לכלל לקוחות הבנק ולקוחות בנקים אחרים הנוטלים משכנתאות מבנק לאומי.

החטיבה העסקית - מרכזת את כלל פעילות הלקוחות העסקיים (מלבד עסקים קטנים המנוהלים בחטיבה הבנקאית - ראה לעיל) ומספקת להם מגוון שירותים הכולל, בין היתר, מימון להון חוזר ומלאי, מימון פרויקטאלי ותכניות השקעה, פקטורינג, סחר ומימון בינ"ל, פעילות השקעות, עסקאות גידורים וכיו"ב. בנוסף בחטיבה מנוהלות עסקאות הסינדיקציה ומכירת החובות תוך אופטימיזציה של תיק האשראי. לקוחות החטיבה משויכים לקווי עסקים:

- **מערך עסקי** - מנהל את פעילות החברות העסקיות הגדולות במשק על בסיס התמחות ענפית וסינרגיה בין תחומים.
- **מערך מסחרי** - מנהל את פעילות החברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) באמצעות מרכזי עסקים בפריסה גיאוגרפית.
- **מערך בנייה ונדל"ן** - מנהל את פעילות חברות הבנייה, היזמים והקבלנים הגדולים במשק, תוך התמחות ומימנות ספציפית בכל תחומי הנדל"ן במשק.
- **מערך לאומיטק** - מנהל את פעילות חברות ההייטק וקרנות הון-סיכון בקבוצה, תוך התמחות ומימנות ספציפית בתעשיית הטכנולוגיה על כל מגזריה.

החטיבה העסקית אחראית גם על אנף אשורים מיוחדים - המטפל בהקטנת חשיפה בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים וכן בגביית חובות באמצעות מימוש ביטחונות בדרך משפטית ותוך הגעה להסדר חוב במקומות המתאימים.

חטיבת שוקי הון - אחראית על ניהול הנכסים הכספיים של הקבוצה במטבע מקומי ובמט"ח, ניהול הנוסטרו, פעילות חדר העסקות, פיתוח מוצרים פיננסיים חדשניים ומוצרי השקעה, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול הנזילות, גיבוש מדיניות מחירים ומרווחים פיננסיים של הבנק, וריכוז שירותים תפעוליים לשוק ההון.

להלן תחומי האחריות של חטיבות המטה המעניקות שירות לקווי העסקים:

חטיבה פיננסית - אחראית על ריכוז והכנת תכנית העבודה של הבנק, ניהול מרכזי הרווח והמדידה הפיננסית והניהולית, מדידת ההון של הקבוצה, הכנת תקציב הוצאות של הבנק והמעקב לביצועו. החטיבה אחראית על מערך החשבונאות, אשר אמון על ניהול, פיתוח וקביעת הנהלים החשבונאיים בבנק, ניהול החשבונות בבנק, הכנת הדוחות הכספיים של הבנק ושל הקבוצה והקשר עם בנק ישראל בכל הנושאים החשבונאיים והדיווחים בגינם.

חטיבת משאבי אנוש - אחראית על גיבוש אסטרטגיית משאבי אנוש בבנק ויישומה, יחסי עבודה, מבנה שכר ותגמול, ייעוץ ופיתוח ארגוני לרבות למידה והכשרה ניהולית, בנקאית וכללית, רווחה וטיפול בפרט ואחריות תאגידית.

חטיבת לאומי טכנולוגיות - אחראית על המחשוב של הבנק והעשייה בנושאי פיתוח טכנולוגי, טכנולוגית המידע, תקשורת, סייבר ואבטחת מידע ומרכזת את אסטרטגיית ה-IT והמדיניות ברמת הקבוצה.

חטיבת תפעול ושירות - אחראית על ביצוע מרבית נושאי התפעול בבנק, מהווה תשתית לידע מקצועי ושיפור השירות ללקוח.

חטיבת הייעוץ המשפטי - אחראית על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק ושל חברות הבנות בארץ ועל ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק והקבוצה. כמו כן, אחראית החטיבה על הלשכה לפניות הציבור ועל מזכירות הבנק.

חטיבת ניהול סיכונים - אחראית על מיפוי, זיהוי ומדידת כלל הסיכונים בקבוצה לרבות יצירת תשתית לבחינת הסיכונים הגלומים בפעילויות חדשות. בנוסף, החטיבה כוללת את מערך ציות ואכיפה האחראי ליישום תכנית הציות בבנק.

חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרייקטים רוחביים - אמונה על הובלת תהליכי גיבוש ויישום אסטרטגיה בקבוצת לאומי, הובלת פרויקטים אסטרטגיים עד המעבר לטיפול בקו העסקים הרלוונטי, ניהול product ושיפור חווית לקוח בדיגיטל, ניהול הדאטה, שירותי ביצוע אנליזות, ליחידות הבנק ומודלים לשירות ומכירות.

חטיבת הביקורת הפנימית - אחראית באופן עצמאי ובלתי תלוי, על הביקורת בקבוצת לאומי.

להלן השינויים הארגוניים העיקריים אשר בוצעו במהלך שנת 2022:

חטיבת משכנתאות - ביום 1 בינואר 2022 הוקמה החטיבה לצורך ריכוז כלל הפעילות של בנק לאומי בהעמדת משכנתאות והלוואות לדירור.

נושאים נוספים

סיום סכסוך עבודה

ביום 1 באוגוסט 2021 נתקבלה בבנק הודעה על סכסוך עבודה שהוכרז, לבקשת ארגון העובדים בבנק, על ידי הסתדרות העובדים הכללית החדשה - הסתדרות המעו"ף, מכח חוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957. בהמשך לישוב העניינים נשוא ההכרזה הודיעה הסתדרות המעו"ף ביום 24 בפברואר 2022 על סיום הסכסוך.

עבודה היברידית

הבנק החל ביום 15 באוגוסט 2021 מתווה עבודה היברידית המאפשר לעובדים לעבוד יום בשבוע מהבית. ביום 9 בפברואר 2022 נחתם בין ההנהלה לוועד העובדים מסמך הסכמות, במסגרתו הגיעו הצדדים להסכמות עקרוניות על מתווה קבע של יום בשבוע עבודה מרחוק, החל מיום 13 בפברואר 2022.

הנפקת כתבי אופציה

לפרטים אודות הנפקת כתבי אופציה ראה [ביאור 24.א.](#)

הסכם קיבוצי בנושא זכויות עובדים

ביום 31 בדצמבר 2022 הסתיים תוקף ההסכם הקיבוצי בנושא שכר וזכויות עובדים, אשר היה בתוקף במהלך השנים 2019-2022. בימים אלו מתנהל מו"מ בין הנהלת הבנק ונציגות העובדים לחתימת הסכם קיבוצי חדש.

הליכים משפטיים

1. הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תביעות נגזרות ובקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנגקטו נגדו על ידי לקוחותיו (לרבות לקוחות בעבר) וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לכל התביעות.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות ועימן נמנות, בין היתר, טענות בדבר אי ביצוע הוראות או אי ביצוע במועד, בקשות לאישור עיקול, שהטילו צדדים שלישיים על נכסי חייבים, המוחזקים, לטענתם, בידי הבנק, טענות על חיובי ריבית שלא בהתאם לשיעורי הריבית שסוכמו בין הבנק לבין הלקוח, שיעורי ריבית החורגים מהמותר על פי החוק, טענות בקשר עם חיובי עמלות, טענות בנושאים הקשורים לניירות ערך, יחסי עבודה, פגיעה בפרטיות, משיכת שיקים ללא כיסוי ואי כיבוד שיקים. למידע בנוגע לתביעות נגד הבנק, בסכומים מהותיים, ראה [ביאור 26](#).

2. במסגרת נקיטת אמצעים לגביית חובות במהלך עסקיו הרגיל נוקט הבנק, בין השאר, בהליכים משפטיים שונים נגד חייבים וערבים ובהליכים למימוש בטוחות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי שבוצעו על ידי הבנק על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הכרוכים באשראי למגזרי המשק השונים ובהתחשב בהיקף המידע על החייב/הערב הנוגע בדבר, איתנותו הפיננסית והבטוחות שניתנו לבנק להבטחת פירעון החוב.

הסכמים מהותיים

1. הסכם מעלות-סטנדרד

בהתאם להסכם מיום 29 במרס 2020 המחתה סטנדרד לוריטס סוכנות לביטוח בע"מ מקבוצת הראל, החל מיום 1 באפריל 2020, את מלוא הזכויות והחובות של סטנדרד על פי הסכם מעלות-סטנדרד, וזאת בכפוף להשלמת המיזוג של סטנדרד לתוך הראל. המיזוג הושלם ביום 2 ביולי 2020.

בהסכם מחודש ספטמבר 2021, הוארך תוקף הסכם מעלות-סטנדרד. כמו כן, וריטס סוכנות לביטוח בע"מ המחתה להראל חברה לביטוח בע"מ, החל מיום 29 באוגוסט 2021, את התחייבויותיה למעלות הנוגעות והקשורות למכירה ושיווק של פוליסות הראל ללקוחות פוטנציאליים.

למידע נוסף בנוגע להסכם מעלות-סטנדרד ראה פרק [הסכמים מהותיים בדוח הכספי לשנת 2019](#).
למידע נוסף לגבי המחאת זכויות מסטנדרד לוריטס ראה פרק [הסכמים מהותיים בדוח הכספי לשנת 2020](#).

2. הסכם שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד לישראל בע"מ

הבנק הגיע להסכמות עם בנק אגוד לישראל בע"מ ("אגוד") בדבר הארכת תקופת ההתקשרות למתן שירותי מחשוב ותפעול ("ההסכם"), תוך שינוי חלק מתנאי ההתקשרות.

במסגרת זו סוכם, בין היתר, כי בכפוף ובהתאם לתנאים המפורטים בכתב התוספת להסכם ("התוספת"), יוארך תוקפו של ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2022.

היקף השירותים השוטפים ורמת השירות שיינתנו על ידי הבנק לפי התוספת יהיו כפי השירותים השוטפים ורמת השירות שניתנו לאגוד ביום 31 בדצמבר 2016, והבנק יספק לאגוד את השירותים השוטפים בתקופת התוספת על פי עקרון follow me-ה. בנוסף בוצעה התאמה לתמורה המשולמת במסגרת ההסכם.

ביום 23 בנובמבר 2022 סוכם בין הבנק לבין אגוד על הארכת תוקף ההסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול עד ליום 31 במרס 2023. כמו כן סוכם כי הבנק יספק, לאחר תום תוקף ההסכם, בתקופה שמיום 1 באפריל 2023 ועד ליום 31 בדצמבר 2029, שירותי אחזור מידע אודות לקוחות אגוד, וזאת כדי לאפשר גישה למידע היסטורי אודות לקוחות אגוד לאחר השלמת המיזוג בין אגוד לבין בנק מזרחי טפחות בע"מ.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 12 במאי 2020 (אסמכתא 047130-01-2020) וביום 26 במאי 2020 (אסמכתא 01-2020-052887).

3. הסכם בינת

בשנת 2020 נחתם הסכם מול חברת בינת תקשורת לאירוח ה-Data Center של לאומי באתר בינת בהר חוצבים. חוזה ההתקשרות הוא ל-10 שנים עם אופציה לחדש לשתי תקופות נוספות של 5 שנים. הבנק יוכל לסיים את ההתקשרות בתום 5 השנים הראשונות, בכל עת (כולל בתקופות אופציה), לאחר מתן הודעה מוקדמת.

4. הבנק העניק לנושאי משרה ולאחרים כתבי שיפוי. למידע ראה [ביאור 26](#).

5. למידע בנוגע להסכמים הנוגעים לחברות הבנות ראה [ביאור 36](#) ופרק [חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

6. למידע בנוגע להסכמים עם רשות המיסים ראה [ביאור 8](#).

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו - ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

בתקופת הדוח פורסמו הצעות לשינויים רגולטורים ושינויים בהוראות דין שונות, אשר עשויה להיות להם השפעה על מאפייני הפעילות של הקבוצה, על היקף הפעילות בחלק מתחומי הפעילות של הקבוצה, על שיעור הרווחיות בחלק מפעילויות הקבוצה ועל סיכוני האשראי והסיכונים התפעוליים והמשפטיים להם חשופה הקבוצה. חלק מההוראות מצויות בשלבים שונים של דיונים ולפיכך לא ניתן להעריך האם יפורסמו כהוראות מחייבות ואם יפורסמו מה יהיו ההוראות הסופיות שייקבעו. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה שעשויה להיות לאותן הוראות על הפעילות הכוללת של הקבוצה, אם בכלל. בפרק זה מפורטות הוראות אשר נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח והוראות הצפויות להיכנס לתוקף, אשר השפעתן על הבנק עשויה להיות משמעותית.

הוראות הפיקוח על הבנקים

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 - דירקטוריון

ביום 18 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה הקובע כי בהרכב הדירקטוריון יינתן ייצוג הולם לשני המינים. לשם כך יקבע הדירקטוריון מדיניות לשיעור הגיוון המגדרי בו, לרבות טווח הזמן להשגת היעד ואבני דרך.

תאגיד בנקאי נדרש לדווח לפיקוח על הבנקים, אם בעקבות נסיבות שונות (כגון, החלפת דירקטור, שינוי מספר הדירקטורים, וכד') הרכב הדירקטוריון נמוך מהשיעור המינימלי לגיוון מגדרי שקבע הדירקטוריון במדיניותו.

מועד התחילה - קביעת המדיניות לשיעור הגיוון המגדרי תוך שישה חודשים מיום פרסום החוזר והשגת היעד תוך שלוש שנים מיום אישור המדיניות.

ביום 8 ביוני 2022 אישר הדירקטוריון את מדיניות פרופיל ההרכב הרצוי של הדירקטוריון, במסגרתה נקבע, כי לאור המחויבות לייצוג הולם לשני המינים בהרכב הדירקטוריון, כולל דרישות הרגולציה, יש לתת משקל להבטחת מינימום של 30% ייצוג לכל מגדר. הרכב הדירקטוריון עומד במדיניות כאמור.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 - עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים

התיקון פורסם ביום 31 בינואר 2022 ומטרתו המוצהרת היא צמצום הנטל הרגולטורי ופישוט של חלק מסעיפי ההוראה, במטרה להקל על תאגידים בנקאיים ביישום ההוראה.

במסגרת התיקון תוקנה הגדרת "איש קשור" ונוספה דרישה, כי ועדת הביקורת: (1) תמליץ לדירקטוריון בדבר מדיניות ותהליכים לאישור עסקאות עם אנשים קשורים; (2) תתייחס לקביעת סף חבות של איש קשור החייב באישור ועדת הביקורת; (3) תקבע קריטריונים להחלת מגבלות איש קשור גם על מי שאינו נכלל בהגדרת "איש קשור", אם סברה שיש בכך צורך; (4) תתייחס לנוהלי ניטור, בקרה, דיווח ומעקב שוטפים אחר עסקאות עם אנשים קשורים שאינו טעונות אישור מתועד של ועדת הביקורת.

בנוסף עודכן הסעיף הקובע אילו עסקאות טעונות אישור בוועדת הביקורת והורחבה הדרישה לדון בכל העסקאות שעשה איש קשור עם הבנק קודם שהפך לאיש קשור.

כמו כן הורחבה החובה לדווח לפיקוח על הבנקים, כך שתחול על כל חריגה מסעיפי ההוראה.

ההוראה נכנסה לתוקפה ביום 1 ביולי 2022. הבנק עדכן את תהליכי העבודה כנדרש.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור

ביום 31 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451. בין היתר נקבע במסגרת התיקון, כי תאגידים בנקאיים יחויבו לספק ללקוח אישור עקרוני למתן הלוואה בפורמט אחיד, שבו יוצגו שלושה סלים אחידים שהרכבם נקבע על ידי בנק ישראל, כאשר אורך תקופת ההלוואה ייבחר על ידי הלקוח. בכל אחד מהסלים יוצגו: הריבית הכוללת החזויה, סך התשלומים החזוי בכל תקופת המשכנתא והתשלום החודשי הגבוה ביותר הצפוי על פי התחזיות. בנוסף וללא קשר לסלים האחידים, יוכלו הבנקים להציע ללקוח גם סל משכנתא בתמהיל מותאם אישית.

בנוסף נקבע בתיקון כי על הבנק להעמיד לרשות הציבור מחשבון מקוון המאפשר ביצוע סימולציות של תמהילים שונים בטווחי זמן שונים. כמו כן, ההוראה מסדירה את אופן הצגת המידע שעל תאגיד בנקאי להציג ביישום האינטרנטי שהוא מציע ללקוחותיו.

נקבע פרק זמן קצוב למתן אישור עקרוני ללקוח ונדרש לאפשר ללקוח להגיש בקשה ולקבל את האישור, בין היתר, באופן מקוון ובטלפון.

ביום 7 ביולי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה, המתייחס בעיקרו לנושאים הבאים: (1) אופן שילוב הלוואות מכוונות (הידועות בציבור הרחב כ"הלוואות זכאות") באישור העקרונות; (2) המידע הניתן ללקוח לשם בחינת כדאיות פירעון מוקדם; (3) תוכנו של המחשבון המקוון. בנוסף ביום 13 ביוני 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 449 בעניין פישוט הסכמים ללקוחות. במסגרת התיקון בוצעו התאמות בהוראה, על מנת להתאימה לתיקונים האמורים שבוצעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451.

תהליכי העבודה עודכנו בהתאם.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 420 - משלוח הודעות בתקשורת

ביום 6 ביוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת. התיקון בא על רקע המהפכה הטכנולוגית המתרחשת בענף הבנקאות בשנים האחרונות, אשר מאפשרת לתאגידים הבנקאיים בישראל לפתח שירותים הכוללים מגוון ערוצים לקבלת השירות והמידע הבנקאי. עיקרו של התיקון בקביעה, כי תאגיד בנקאי יבחר את ערוץ התקשורת המתאים למשלוח הודעה מסוימת ללקוח שהצטרף לשירות משלוח הודעות בערוצי תקשורת. הבחירה בערוץ התקשורת המתאים למשלוח הודעה תיעשה בהתאם לרמת מהותיות המידע והמהירות הנדרשת למסירתו.

במקביל לפרסום האמור, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב שעניינו שיפור אפקטיביות הגילוי בהודעות ללקוחות. במכתב זה מבהיר הפיקוח על הבנקים כי במסגרת היערכות ליישום התיקון האמור בהוראה מספר 420, על התאגידים הבנקאיים לבחון את הצורך בשיפור הגילוי הניתן ללקוחות, באופן שיגביר את ההבנה והאפקטיביות של ההודעות הנשלחות ללקוחות.

תחילתו של התיקון האמור ביום 1 בינואר 2023 (בעקבות דחיית הכניסה לתוקף מיוני 2022).

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ראה פירוט בפרק [ההון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

מכתב הפיקוח על הבנקים לגבי עלייה בסיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן

במהלך החודשים אוקטובר ודצמבר 2021 הפיץ הפיקוח על הבנקים מכתבים לתאגידים הבנקאיים בנושא עלייה בסיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן. במסגרת המכתבים צוין כי בתקופה האחרונה חלה עלייה בסיכון האשראי של המערכת הבנקאית בענף הבינוי והנדל"ן, אשר מקבלת ביטוי, בין היתר בגידול מואץ של יתרות האשראי, במאפייני הסיכון, ובשיעורי המימון בחלק מהתאגידים הבנקאיים. בהמשך לכך, במכתב שפורסם ביום 20 במרס 2022 הבהיר הפיקוח כי נוכח המשך המגמה של גידול בסיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן, הוחלט לנקוט בצעדים פיקוחיים נוספים אשר מטרתם לחזק את ניהול הסיכונים, את השקיפות, את העקביות הפיקוחית ואת כושר הניטור אחר הסיכון בתיק. הצעדים הנוספים כוללים, בין היתר: (1) הוראה להקצאת הון נוספת בגין מימון קרקעות במינוף גבוה, כמפורט להלן; (2) המחשת והדגמת תהליך הניתוח של צוותי הביקורת של הפיקוח על הבנקים בהתייחס לאשראי לענף הבינוי והנדל"ן, על מנת לסייע לניהול הליכי החיתום והסיווג של האשראי בבנקים; (3) הרחבת הדיווח לפיקוח על ענף הבינוי והנדל"ן.

בהמשך למכתב האמור פורסם ביום 25 במאי 2022 עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 203 "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי", במסגרתו נקבע, כי לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד, ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף הבינוי והנדל"ן על פי המיון הענפי בהוראת דיווח לפיקוח 831 - "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק". בנוסף פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שו"ת בנושא הלימות הון הכולל בהירות נדרשות לחישוב שיעור המימון למטרת יישום משקל הסיכון על הלוואות לרכישת קרקע כאמור, וכן תיקון להוראת הדיווח לפיקוח 831 במסגרתו עודכנה הגדרת שיעור המימון (LTV). העדכון המתואר בפסקה זו נכנס לתוקף בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2022, אולם הבנקים רשאים לפרוס את השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון בגין מלאי הלוואות הקיים ביום 30 ביוני 2022, בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. בהתאם לכך, הבנק פרס את השפעת השינוי החל מהרבעון השלישי של שנת 2022, על פני ארבעה רבעונים, כך שברבעון שיסתיים ביום 30 ביוני 2023 דרישת ההון תבוא לידי ביטוי באופן מלא.

תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 301 ו-301A בנושא "דירקטוריון ו-מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי"

במסגרת התיקון מיום 10 באפריל 2022 תוקנו ההוראות והותאמו לדרישות החקיקה מיושבי ראש דירקטוריון בתאגידים בנקאיים בכלל, ובתאגידים בנקאיים בלא גרעין שליטה בפרט.

התיקון של ניהול בנקאי תקין מספר 301A קובע כי על הדירקטוריון להגדיר את תפקידיו של יו"ר הדירקטוריון כך שלא יחרגו מהתפקידים והסמכויות המוקנים ליו"ר דירקטוריון על פי הוראות הדין, שלא תיפגע אי תלותו, ובתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה - שלא תיווצר זיקה בינו לבין התאגיד הבנקאי. בנוסף, נקבע כי הדירקטוריון רשאי להטיל על יו"ר הדירקטוריון לבצע כל תפקיד שהדירקטוריון רשאי להסמיך אחד מחבריו לבצע הקשור לעבודת הדירקטוריון. עוד נקבע, כי על הדירקטוריון להגדיר את היקף הזמן שעל יו"ר הדירקטוריון להקדיש לשם ביצוע תפקידיו.

לניהול בנקאי תקין מספר 301A התווסף סעיף המפרט עקרונות לקביעת תגמול של יו"ר הדירקטוריון בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. נקבע כי התגמול של היו"ר כאמור יהיה בהתאם לתקנות התגמול החלות על דירקטורים חיצוניים, וזאת בהתאמות מסוימות המפורטות בהוראה. נקבע, בין היתר, כי סכום התגמול השנתי אשר לו יהיה זכאי יו"ר הדירקטוריון לא יעלה על הגמול הכולל הממוצע של דירקטור מומחה בתאגיד הבנקאי, כשהוא מוכפל ב"חס הקובע" המתבסס הן על ההבדלים שבין מאפייני התפקיד של יו"ר הדירקטוריון לבין יתר הדירקטורים, שמשליכים על היקף הזמן שעל יו"ר הדירקטוריון להקדיש לשם ביצוע תפקידיו והן על מרכיב האחריות המוטל על יו"ר הדירקטוריון מעבר למוטל על יתר הדירקטורים. על ועדת התגמול הוטל לקבוע שאין בתנאי התגמול של יו"ר הדירקטוריון כדי להוות זיקה בהתאם לפקודה או כדי לפגוע באי התלות ובעצמאות של יו"ר הדירקטוריון.

תחילת התיקון ביום פרסומו, ולגבי יושב ראש דירקטוריון המכהן בעת כניסת התיקון לתוקף - במועד עדכון תנאי מתנאי כהונתו או בתום 6 חודשים מיום הפרסום, לפי המוקדם.

למידע אודות תוצאות הדיון שערך הבנק בנושא ביום 22 בספטמבר 2022, ראה דוח מידי מיום 22 בספטמבר 2022 (אסמכתא: 01120415-2022).

תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 ו-222 בנושא יחס כיסוי הנזילות ויחס מימון יציב נטו וקובץ השו"ת בנושא ראה פירוט בפרק [סיכון הנזילות בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

מכתב בעניין עיסוק בנכסים קריפטוגרפיים פיננסיים ותיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 - ניהול סיכונים

ההוראות פורסמו ביום 26 בפברואר 2023 על רקע העלייה בשנים האחרונות בפעילות בתחום הנכסים הקריפטוגרפיים הפיננסיים ("קריפטו"). פעילויות הקשורות לתחום הקריפטו מציגות סיכונים חדשים, מוגברים או ייחודיים, וזאת גם בעולם הסיכונים המסורתי, ובכלל זה סיכונים שעלולים להשפיע על היכולת להבטיח סביבה פיננסית יציבה ואמינה, סיכונים יציבותיים, סיכונים בהיבטי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, סיכונים סייבר, וכן סיכונים בהיבטי הגנת הלקוח, זאת בין היתר, מאחר שפעילויות הקשורות לקריפטו עדיין לא מוכרות ומוכנות במלואן, וקיים ניסיון מצומצם יחסית בתחום אגב התפתחותם המהירה.

לאור הסיכונים האמורים, עמדת הפיקוח על הבנקים היא כי על תאגיד בנקאי לפעול בזירות המרבית בבואו לשקול פעילות בתחום הקריפטו. בין היתר, נדרש התאגיד הבנקאי להחיל את הוראות סעיף 16 להוראת ניהול בנקאי תקין 310 "ניהול סיכונים" שעניינו מוצר חדש לגבי פעילות בתחום הקריפטו, ובין השאר: (א) על הבנק לבחון קודם לפעילותו בתחום כי הפעילות המבוקשת נכללת בתחומי הפעולה המותרים לבנק על פי חוק; (ב) על הבנק לבצע תהליך של הערכת הסיכונים, לרבות ביחס להגנת הצרכניות הנדרשות ביחס לפעילות; (ג) על הבנק להודיע בכתב למפקח על הבנקים על כוונתו לעסוק בתחום הקריפטו, ולתאר בהודעה את הפעילות באופן מפורט, תוך ציון לוח הזמנים לפעילות; (ד) המפקח על הבנקים רשאי לבקש מהתאגיד הבנקאי לספק מידע נוסף. ככל שיידרש, המפקח על הבנקים יספק משבו רלוונטי לאחר קבלת כל המידע הדרוש.

סעיף 16 להוראת ניהול בנקאי תקין 310 "ניהול סיכונים" תוקן בהתאם.

להרחבה לגבי הסכם שיתוף פעולה של הבנק עם חברת Paxos Trust Company, LLC האמריקאית, במסגרתו יאפשר הבנק ללקוחותיו לרכוש, להחזיק ולמכור מטבעות קריפטוגרפיים ראה [ביאור 3.6](#).

סיוטת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 422 - פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהול חשבון

בהתאם לטייטה שפורסמה ביום 26 בדצמבר 2022, חשבון עובר ושב הוא חשבון חיוני, באמצעותו מנהל לקוח את רוב פעילותו הפיננסית. מטעם זה נקבע, בין היתר, בסעיף 2(א) ו-2(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כי על תאגיד בנקאי לאפשר לכל לקוח לפתוח, לכל הפחות, חשבון עובר ושב ביתרת זכות ולנהלו, ובלבד שלא קיימת סיבה סבירה לאי מתן שירות ("סירוב סביר"). במסגרת התיקון מוצע להבהיר כי אין לקבוע כללים גורפים, ולמנוע אמצעי תשלום בסיסיים או ביצוע פעולות בחשבון, רק בשל השתייכותו של החשבון או של הלקוח לסוג מסוים של חשבונות או של לקוחות, וכי יש לבחון כל בקשה לגופה, תוך הפעלת שיקול דעת. בנוסף מוצע להרחיב את ההוראה כך שתחול לא רק על חשבונות ביתרת זכות אלא גם על חשבונות ביתרת חובה שאינם חורגים ממסגרת האשראי המאושרת. כמו כן, הורחבו שירותי התשלום הבסיסיים שנקבעו בהוראה על מנת לאפשר ללקוח להתנהל כלכלית באופן יעיל ונוח.

ההוראה, אם תתקבל, תחייב ביצוע התאמות בתהליכי העבודה.

סיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין ניהול מערך שירות ותמיכה ללקוחות

בהתאם לטייטה ההוראה שפורסמה ביום 10 בינואר 2023, מערכי שירות ותמיכה אפקטיביים, זמינים, ברורים והוגנים מהווים תנאי סף הכרחי לצורך קיומה של תקשורת יעילה ואחראית בין התאגידים הבנקאיים ללקוחות.

סיוטת ההוראה קובעת חובות בתחום הממשל התאגידי, שמטרתן לקדם תרבות ארגונית ששמה דגש על איכות וזמינות השירות והתמיכה הניתנים ללקוחות. לשם כך, מעגנת ההוראה עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות המערכת הבנקאית, בתחומים הבאים: (1) מתן שירות מיטבי ללקוחות במגוון ערוצי שירות; (2) קידום תקשורת מועילה בין התאגיד הבנקאי והלקוח במסגרת מתן השירות והתמיכה; (3) מניעת חסמים לקבלת שירות ומניעת נזק והטעיה; (4) הבטחת זמינות ואיכות גבוהה של מערך השירות והתמיכה לאורך כל תקופת ההתקשרות עם הלקוח; (5) התאמת מערך השירות והתמיכה לצרכי הלקוחות; (6) מתן שירות נאות במגוון ערוצים.

התאגידים הבנקאיים נדרשים לפעול לקידום העקרונות באופן שיטתי, מתמיד ומתמשך, תוך הפעלת שיקול דעת וקביעת תיעודף בהתאם לחשיבותם בעבור הלקוחות. בנוסף נקבעו בטיטות ההוראה דרישות לפרסום מידע לציבור אודות ערוצי השירות השונים. ההוראה, אם תתקבל, תחייב ביצוע התאמות בתהליכי העבודה.

הוראות מתחום העמלות

חוק הבנקאות (שירות ללקוחות) תיקון מספר 34, התשפ"ב-2022

בהתאם לתיקון אשר פורסם ביום 22 ביוני 2022, רשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד טיפול בבקשה להלוואה לדיור, עמלה ששיעורה לא יעלה על 360 ש"ח.

תחילתו של התיקון האמור חודשיים מיום פרסומו והוא חל על בקשות להלוואה לדיור שהוגשו מיום התחילה או לאחריו.

ביום 21 ביולי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הכולל הבהרות לגבי יישום התיקון האמור, ובכלל זה הבהרות בנושאים הבאים: סוגי הלקוחות והשירותים עליהם יחול התיקון, המחיר המקסימאלי אותו נדרשים הבנקים להציג בתעריפון, ואופן עדכון תעריפון העמלות.

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירותי פעולה על ידי פקיד, פעולה בערוץ ישיר, מסלול מורחב ומסלול מורחב פלוס), התשפ"ב-2022

בהתאם לצו שפורסם ביום 1 בספטמבר 2022, מוכרזים שירותי העו"ש הבאים כשירותים בני-פיקוח: (א) פעולה על ידי פקיד; (ב) פעולה בערוץ ישיר; (ג) מסלול מורחב; (ד) מסלול מורחב פלוס. משמעות הפיקוח, בהתאם לסעיף 9יג לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981, הינה כי תאגיד בנקאי המבקש להעלות תעריף לשירותים אלו בהשוואה למחירים הקיימים במועד פרסום הצו, יידרש להגיש למפקח על הבנקים בקשה מנומקת לכך. המפקח יהיה רשאי להתיר את העלאת התעריף, לדחות את הבקשה או לבקש פרטים נוספים.

לצו האמור לא צפויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מעמלות אלה.

הודעת הפיקוח על הבנקים בדבר רפורמה בעמלות משקי בית ועסקים קטנים

ביום 6 בנובמבר 2022 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הוא מתכנן שורה של צעדים משמעותיים לטובת ציבור משקי הבית והעסקים הקטנים, במטרה לשפר את שיטת גביית העמלות עבור פעולות עו"ש ולאפשר ללקוחות רבים יותר ליהנות מתעריפי עמלות מזולים. בהתאם להודעה עיקרי השינויים שמקודמים בתחום העמלות הם: (א) עדכון של שיטת החיוב בעמלות עו"ש - בהתאם לשיטת התשלום החדשה יחשב הבנק עבור הלקוח מהי שיטת התשלום הזולה ביותר עבורו מידי חודש, בהתאם לפעולות העו"ש (פעולה על ידי פקיד ופעולה בערוץ ישיר) שבוצעו על ידו בפועל באותו חודש, והתשלום שיגבה ממנו יהיה בהתאם; (ב) הרחבת קבוצת העסקים הקטנים שהתעריפון המוזל יחול עליהם על ידי הרחבת הגדרת "עסק קטן" מעסק שמחזור העסקים שלו הוא עד חמישה מיליון שקלים חדשים, לעסק שמחזור העסקים שלו עד עשרה מיליון שקלים חדשים. בנוסף תשונה ברירת המחדל כך שכל העסקים יוגדרו כ"עסק קטן", והתאגיד הבנקאי יהיה רשאי לבקש דוח שנתי במקרים בהם יש לו יסוד סביר להניח כי מחזור העסקים של העסק עולה על 10 מיליון שקלים חדשים.

תזכיר חוק תזכיר חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023, פרק ____: בנקאות ואשראי ("להלן: "תזכיר חוק התכנית הכלכלית")

ביום 26 בפברואר פורסם התזכיר במסגרתו מוצע לבצע תיקון בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, לפיו אופן חישובן של עמלות בתעריפון המלא ובתעריפונים המצומצמים לא יכלול סכום או שיעור מזערי.

לחלק מהוראות האמורות בתחום העמלות עשויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מעמלות אלה.

יזמות שונות בתחום הגברת התחרותיות

בתקופה האחרונה הושם דגש מיוחד על הסדרה המעודדת את התחרותיות במקטעים שונים הנוגעים לתחומי הפעילות של המערכת הבנקאית. מגמה זו משתקפת בהוראות וביוזמות חקיקה שונות, ובין היתר, הוראות המתייחסות להעברה ולשיתוף של המידע המצוי בבנקים עם גורמים בנקאיים וחוץ בנקאיים, הוראות שנועדו להקל על יכולת ההשוואה של הלקוח בבחירה בין מוצרים ושירותים פיננסיים שונים, והוראות שנועדו לקדם תחרות בתחום התשלומים.

במסגרת זו ניתן למנות את הנושאים הבאים:

תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023

הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (ועדת שטרומ) הוקמה ביום 3 ביוני 2015 בכתב מינוי משר האוצר ומנגידת בנק ישראל. צעד מרכזי שהמליצה עליו הוועדה היה הפרדת בנקים בעלי היקף פעילות רחב מחברות כרטיסי האשראי שבשליטתם. ההמלצה נועדה לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להוות איום תחרותי על המערכת הבנקאית ולחולל תחרות בשוק השירותים הפיננסיים למגזר הקמעונאי בכלל, ובשוק האשראי הצרכני ושוק הנפקת כרטיסי אשראי בפרט.

בחוק הבנקאות (רישוי) שתוקן בעקבות המלצות הוועדה הוגדר "בנק בעל היקף פעילות רחב" ("בנק גדול") כבנק ששווי נכסיו עולה על 20% מנכסי המערכת הבנקאית. בנוסף הוסמך שר האוצר, בתקופה שבין יום 31 בינואר 2021 ויום 31 בינואר 2023, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכספים, להתקין תקנות ולקבוע לעניין הגדרת "בנק גדול" שיעור נמוך מ-20% ובלבד שלא יפחת מ-10%. בשנה האחרונה בחנה ועדת היישום של החוק את הסוגיה וביום 21 בדצמבר 2022 פרסמה את המלצתה ולפיה נכון לתקן את הגדרת "בנק בעל היקף פעילות רחב" כך שבנק דיסקונט יידרש להיפרד מכאל. בהתאם, בתקנות שפורסמו ביום 1 בפברואר 2023 צומצם השיעור האמור בהגדרת "בנק בעל היקף פעילות רחב" מ-20% ל-10%. במסגרת זו הוארך (לתקופות שונות) תוקפן של חלק מהמגבלות שהוחלו על הבנק בתחום הנפקת כרטיסי חיוב.

צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק), התשפ"ב-2022.

ביום 31 בינואר 2017 פורסם ברשומות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 (להלן - החוק). במסגרת החוק נקבע, בין היתר, כי מיום 31 בינואר 2021 עד ליום 31 בינואר 2024, סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב (כמוגדר בחוק) המנפיק כרטיסי חיוב, בכל שנה, לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015, וכי בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-5,000 ש"ח. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, וההרעה במצבם הכלכלי של משקי בית רבים, התקין שר האוצר בחודש נובמבר 2020, צו לתקופה מוגבלת של שנה שבמסגרתו צומצם היקף ההפחתה ונקבע כי: (1) סך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, לא יעלה על 55% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015 (במקום 50%); (2) בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-7,500 ש"ח (במקום מ-5,000 ש"ח). נוכח המשך השפעות משבר הקורונה הוארך הצו האמור ביום 31 בינואר 2022 בשנה אחת נוספת. בנוסף, נקבע כי בשנה שלאחר מכן סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, בכל שנה, לא יעלה על 51% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015 וכי בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-8,500 ש"ח. ביום 1 בפברואר 2023 פורסם תיקון לצו האמור, במסגרתו שנו השיעורים והסכומים שנקבעו בצו, כך שהחל מיום 1 בפברואר 2023 סך מסגרות האשראי לא יעלה על 75% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-10,000 שקלים חדשים. בנוסף נקבע, כי לא תופחת מסגרת אשראי יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-10,000 שקלים חדשים רק בשל האמור בסעיף. במסגרת תזכיר חוק התכנית הכלכלית מוצע, כי לאחר יום 31 בינואר 2024 תבוטל ההוראה האמורה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 368 - יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל

ההוראה פורסמה לראשונה בחודש פברואר 2020. הבנקאות הפתוחה מחייבת את הבנקים וחברות כרטיסי האשראי לשתף מידע בנקאי של הלקוח, על פי בקשתו, עם ספקי צד ג' מורשים ולאפשר ביצוע תשלומים בחשבונם באמצעות צד ג' (המפוקח לעניין זה). המטרה היא כי בהתבסס על המידע הבנקאי האמור, יוכלו ספקי צד ג' להציע ללקוחות מוצרים חדשים, מותאמים אישית ללקוח. על פי ההוראה, ביסוס הבנקאות הפתוחה יעודד כניסת שחקנים חדשים לעולמות התשלומים, המידע, השיווק והתיווך, ויאפשר תמחור וחדשנות טובים יותר ללקוח.

מאז פרסומה תוקנה ההוראה מספר פעמים. ביום 23 בינואר 2023 פורסם עדכון נוסף להוראה הדין בעיקרו בנושאים הבאים: מתן הגישה למידע מסוג ניירות ערך, הרחבות לעניין רמת השירות ואופן השימוש בסרטיפיקט ושמירתו, וכן הבהרות בעניין הצורך בקבלת אישור מהמפקח על הבנקים לפעול כיוזם תשלומים.

הבנק פועל ליישום ההוראה בהתאם למועדי התחילה המדורגת הקבועים בה.

תזכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ב-2022

תזכיר החוק אשר פורסם ביום 10 בינואר 2022 מבקש לעגן בחקיקה את הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על ידי גופים חוץ בנקאיים. שירותים אלה, אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת הרשות לניירות ערך, כוללים ייזום תשלום; מתן הוראת תשלום; סליקה של פעולת תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון תשלום עבורו וכן ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים. האסדרה צפויה לעודד את התחרות בכך שתאפשר לגורמים חוץ בנקאיים להיכנס לתחום ולהתפתח בו לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק.

עמדת בנק ישראל נוכח ההתפתחויות בתחום התשלומים ופעילות ארנקים דיגיטליים

בהודעה מיום 11 בינואר 2022 מבהיר בנק ישראל, כי תפיסתו העקרונית לעניין מידע אשר נוצר ונאסף בגופים הפיננסיים השונים אודות לקוח היא, כי המידע שייך ללקוח, כך שיש בידיו את הזכות להחליט אילו גורמים יחשפו למידע האמור ואילו שימושים יעשו בו. בהתאם לגישה זו, בנק ישראל סובר שיש לאפשר לגופים פיננסיים להשתמש במידע שקיבלו בהסכמה של לקוחותיהם לשימושים שהסכימו הלקוחות, והכל בכפוף לדיון. בהתאם לעמדת בנק ישראל, מידע שנוצר בעת השימוש באפליקציות התשלום הבנקאיות הינו בעל ערך תחרותי כאשר מדובר במידע על תשלומים לרכישת מוצרים ושירותים בבתי עסק. קידום הגישה למידע זה צפויה להקטין את הדומיננטיות של השחקנים הקיימים כעת בשוק.

בנוסף מובהר בהודעה, כי בנק ישראל סבור שיש לעודד את השוק והשחקנים שבו להקים תשתית בתצורת מאגר שיאפשר העברות כספים וביצוע תשלומים בין אפליקציות וחשבונות תשלום מסוגים שונים, כאשר המאגר יקשר בין מספר הטלפון הנייד (או מזהה אחר כמו כתובת מייל) לבין פרטי אמצעי התשלום לזיכוי (כגון חשבון תשלום). מאגר כאמור, יתרום להתפתחות השוק ככלל ולתחרות בו בפרט, יפשט את יכולתם של שחקנים קיימים להציע שירותים נוספים ללקוחותיהם, ויאפשר לשחקנים חדשים להשתלב בשוק ולהציע חוויות לקוח חדשניות ומתקדמות בקלות יחסית תוך התממשקות קלה למשתמשים פוטנציאליים רבים.

תזכיר חוק שירותי תשלום (ייזום תשלומים), התשפ"ג-2022

תזכיר החוק שפורסם ביום 11 באוקטובר 2022 מבקש להרחיב את תחולת החוק כך שיחול על שני שירותים נוספים – שירותי ייזום בסיסיים, הכוללים ייזום הוראת תשלום וייזום הרשאה לחיוב וכן שירותי ייזום מכח הרשאה. שירותים אלה מאפשרים ללקוח ליזום פעולת תשלום מחשבון תשלום לחשבון תשלום (Account to Account) בין בית עסק לבין לקוח (ללא כרטיס אשראי באמצע) באופן יעיל, פשוט ונוח. מטרתו של תיקון זה הוא לאפשר שימוש בשירותים האמורים באופן שיספר את חוויית הלקוח, יעל את הליך העברת הוראות התשלום ובכך יקדם את התחרות בשוק אמצעי התשלום בישראל.

פתיחת מערכות התשלומים בישראל לפעילות נותני שירותי תשלום בינלאומיים

ביום 28 בפברואר 2023 הודיע בנק ישראל, כי גיבש מתווה אשר נועד לאפשר את פתיחת מערכות התשלומים המבוקרות בישראל לפעילות של נותני שירותי תשלום בינלאומיים. צעד זה יאפשר לגופים אלה לפעול באופן מידי במערכות, ובכך להציע שירותים והצעות ערך לציבור בישראל בהתבסס על רישיון ממדינה זרה.

תזכיר חוק התכנית הכלכלית

במסגרת התזכיר מוצע, בין היתר, לערוך את התיקונים הבאים:

- (1) להגדיל את סך חוב האשראי שתאגיד יוכל לגייס, באמצעות בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך אשראי, ממיליון ש"ח לשישה מיליון ש"ח.
- (2) לתקן את חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, כך שתאגיד בנקאי המסרב לפתוח חשבון לגוף פיננסי ולחברת תשלומים, או לתת לו את אחד השירותים המנויים בסעיף 2(א) לחוק האמור, ימסור הודעה מנומקת למפקח על הבנקים.
- (3) לחייב את הבנקים, לשלוח לכל לקוח, בתחילת כל חודש קלנדרי, הודעה המפרטת את הסכום הכולל של העמלות והריביות שנגבו מהלקוח בחודש שהסתיים.
- (4) תאגיד בנקאי יאפשר לגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי, במסגרת הסכם ההתקשרות שבין התאגיד הבנקאי לבין הלקוח שלטובתו מונפק כרטיס החיוב, לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי אגב ביצוע הנפקה או תפעול הנפקה, לצורך מתן שירותים ללקוח.

תזכיר חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023, פרק ___:

הגברת התחרות וצמצום עיוותים במקטע התיווך לביטוח ולחיסכון

בתזכיר שפורסם ביום 28 בפברואר 2023 נקבע, בין היתר, כי במטרה להגביר את התחרות בשוק הבנקאות, מוצע להתיר לבנק בעל היקף פעילות צר (בנק ששווי נכסיו אינו עולה על 10% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) לשלוט בתאגיד יחיד שהוא סוכן ביטוח, שעיסוקו היחיד פרט לעיסוקים המותרים כיום בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981, הוא ביטוח כללי.

השינויים הנ"ל בתחום הגברת התחרותיות, לצד יוזמות בהובלת בנק ישראל, כגון: השקת מאגר נתוני אשראי שפועל החל מאפריל 2019 ואשר מאפשר לגורמים שונים לקבל דוחות וחיוויי אשראי בנוגע ללקוחות ולקוחות פוטנציאליים, רפורמת מעבר בין בנקים, עידוד התייעלות המערכת הבנקאית, וקידום רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית בערוצים ישירים, צפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל.

התפתחויות רגולטוריות עקב אירוע נגיף הקורונה

תוקפן של מרבית ההוראות שפורסמו בעקבות משבר הקורונה פג. להלן פירוט הוראות מרכזיות שפורסמו בתקופת הדוח:

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מספר 4 - הוראת שעה) (נגיף הקורונה החדש) (עיכוב הליכים לשם גיבוש ואישור הסדר חוב), התשפ"א-2021

החוק קובע מסלול ייעודי לטיפול בחובות של חייבים (תאגידים ויחידים) שנפגעו ממשבר הקורונה, המאפשר לחייב להגיע להסדר חוב מוסכם כחלופה להליכי חדלות פירעון מלאים. ההסדר הזמני מאפשר לעכב הליכים משפטיים והליכי גבייה נגד החייב. בתקופת עיכוב ההליכים החייב ישמור את השליטה בנכסיו. במקביל כולל ההסדר המוצע הגנות חלופיות מתאימות לנושים.

ביום 14 בספטמבר 2022 פורסם צו חדלות פירעון ושיקום כלכלי (הארכת התקופה הקובעת לעניין הגשת בקשה לעיכוב הליכים לשם גיבוש הסדר חוב - נגיף הקורונה החדש), התשפ"ב-2022, במסגרתו הוארך תוקפן של ההוראות הנ"ל עד ליום 17 במרס 2023. ביום 27 בפברואר 2023 פורסמה הצעת חוק במסגרתה מוצע להאריך את ההוראות הנ"ל בשנים עשר חודשים נוספים, עד ליום 17 במרס 2024.

חוק ההוצאה לפועל (נגיף קורונה החדש - תיקון מספר 68 והוראת שעה), התשפ"א-2020

החוק קבע הסדרים שונים שמטרתם לתמרץ תשלום של חובות וחזרה לפעילות כלכלית, וכן למנוע מאנשים שנקלעו למשבר להידרדר למשבר כלכלי חמור וארוך. במסגרת זו נקבעו, בין היתר, הסדרים לעניין סמכות רשמים לאחד תיקים באופן יזום. נוכח התפזרות הכנסת הוארך תוקפה של הוראת השעה עד יום 15 בפברואר 2023. ביום 9 בפברואר 2023 פורסם חוק ההוצאה לפועל (נגיף קורונה החדש - תיקון מספר 68 והוראת שעה) (תיקון מספר 2), התשפ"ג-2023, שמטרתו, בין היתר, לקבוע את הוראת השעה בעניין סמכות הרשמים לאחד את תיקי החייב בעת מתן צו תשלומים בתיק, כהוראה קבועה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה

ביום 18 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה על רקע העלייה בתחלואה וקצב ההדבקה המהיר. במסגרת התיקון עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 355 בנושא המשכיות עסקית באופן שיאפשר לבנקים לצמצם את מספר הסניפים הפתוחים לקהל ובלבד ששיעורם לא יפחת מ-80% ממצבת הסניפים של הבנק. כמו כן, הבנקים רשאים לחייב את הלקוחות בקביעת תור מראש בכפוף לעקרונות שנקבעו בהוראה. תיקון זה עמד בתוקפו עד סוף חודש פברואר 2022.

בנוסף ביום 15 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה במסגרתו מבהיר הפיקוח, כי עקב התמשכות השפעות משבר הקורונה על נכסי התאגידים הבנקאיים, ובכלל זה תמיכה בצרכי האשראי של התאוששות המשק ורמה גבוהה של פיקדונות בבנק ישראל, יש צורך בהארכת תוקף ההקלה שנקבעה בנוגע ליחסי המינוף.

בהתאם נקבע, כי ההקלה (הקובעת כי תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד, ותאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%) תעמוד בתוקפה עד ליום 30 ביוני 2024, כאשר יחס המינוף לא יפחת מהשיעור ביום 31 בדצמבר 2023 או מיחס המינוף הנדרש מהתאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם; ניצול ההקלה לא יהווה חסם לחלוקת דיבידנד בכפוף לתכנון הון הכולל חזרה ליחס המינוף הנדרש.

השפעת ההתאמות השונות על רקע אירוע נגיף הקורונה, הינה חלק מההשפעה הכוללת של האירוע על הבנק והקבוצה כמפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

נושאים נוספים

חוק שכר שווה לעובדת ועובד, התשנ"ו-1996 (תיקון מספר 6 התש"ף-2020)

התיקון אשר פורסם ביום 25 באוגוסט 2020, מחייב מעסיקים שונים וביניהם תאגידים מדווחים, לערוך דוח שנתי בדבר פערי שכר בארגון בין גברים ונשים. עם עריכת הדוח ובהתבסס עליו, על המעסיק למסור לכל עובד מידע בדבר הקבוצה שהוא משתייך אליה בפילוח העובדים, ופערי השכר באותה קבוצה באחוזים. בנוסף נדרש המעסיק לפרסם לציבור דוח פומבי (לרבות באתר האינטרנט של המעסיק, ככל שקיים כזה), בו יוצגו פערי השכר הממוצע של העובדים המועסקים אצלו באחוזים.

בתיקון נקבע כי הדיווח הראשון יפורסם לא יאוחר מיום 1 ביוני 2022, לגבי השנה שקדמה למועד הדיווח.

הבנק מיישם את הוראות התיקון האמור.

הגנת הפרטיות

בשנים האחרונות, בין היתר על רקע המעבר המוגבר לשימוש באמצעים דיגיטליים, ניכרת מגמה של גידול בהיקף הרגולציה מתחום הגנת הפרטיות. להלן מספר דוגמאות מהעת האחרונה:

טיוטת תקנות הגנת הפרטיות (הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופי), התשפ"ג-2022

טיוטת התקנות פורסמה על ידי משרד המשפטים ביום 29 בנובמבר 2022. התקנות המוצעות קובעות הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל ממדינה באזור הכלכלי האירופי, למעט מידע שהעביר אדם במישרין אודות עצמו. תקנות אלו נדרשות על רקע תהליך בחינה שמקיימת כיום נציבות האיחוד האירופי ביחס לישראל, לצורך בחינת חידוש מעמד התאימות (Adequacy) שניתן לישראל על ידי נציבות האיחוד האירופי בשנת 2011, כמדינה המבטיחה רמת הגנת מידע התואמת את רמת ההגנה על מידע אישי הנוהגת במדינות האזור הכלכלי האירופי, ולכן ניתן להעביר אליה מידע באופן חופשי.

התקנות קובעות ארבע חובות עיקריות שיחולו על בעלי מאגרי המידע בישראל: (1) זכות מחיקת מידע לבקשת נושא המידע; (2) הגבלת החזקת מידע שאינו נחוץ; (3) חובת דיוק מידע; (4) חובת יידוע נושא המידע.

בנוסף קובעות התקנות כי יראו בסוגי מידע מסוימים, מידע רגיש.

גילוי דעת: מהם "מידע" ו"ידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם" בחוק הגנת הפרטיות

בגילוי הדעת מיום 20 בדצמבר 2022 מבהירה הרשות להגנת הפרטיות כי פרקים ב' ו-ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, קובעים מספר חובות החלות על בעל "מאגר מידע", כמו גם על מנהל המאגר, מחזיק המאגר, או המעבד את המידע מהמאגר. "מידע" השמור באופן ממוחשב מייצר "מאגר מידע", וככזה מטיל על בעליו ועל המחזיק בו את החובות המנויות בחוק הגנת הפרטיות ובתקנות שמכוחו. לצד זאת, חוק הגנת הפרטיות מקנה זכויות לנושא המידע, כלומר אדם שמידע אישי אודותיו נאסף ונאגר על ידי בעל המאגר. במסגרת גילוי הדעת מבקשת הרשות להבהיר ולהדגים מהם "מידע" ו"ידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם" כמשמעותם בחוק הגנת הפרטיות, וכן מהם סוגי הנתונים עליהם חלות הוראות חוק הגנת הפרטיות בהתאם לפרשנות שניתנה להם על ידי בתי המשפט. אין זו רשימה ממצה, וייתכנו עוד סוגי נתונים רבים שיהיו מוגנים על פי החוק.

היבטי פרטיות במעקב אחר עובדים בעבודה מרחוק

ביום 25 בדצמבר 2022 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות טיוטת מסמך להערות הציבור בנושא היבטי פרטיות במעקב אחר עובדים בעבודה מרחוק. בהתאם למסמך, הסיכונים לפרטיות במסגרת שימוש באמצעים טכנולוגיים למעקב בעבודה מרחוק הם רבים ומגוונים. סיכונים אלו כוללים איסוף מידע ללא הסכמת העובד; משטור ופגיעה בתחושת השליטה של העובד על פרטיותו; איסוף וחשיפה של מידע רגיש ועודף; דלף מידע; ושימוש לרעה במידע אישי.

בטיטה סוקרת הרשות לראשונה באופן מקיף את נושא המעקב אחר עובדים בעבודה מרחוק, את הסיכונים המרכזיים לפרטיות במעקב שכזה, וכן את הוראות הדין הרלוונטיות. על יסוד כל האמור מציגה הרשות את עמדתה המשפטית והמקצועית בנושא, ואת הנחיותיה והמלצותיה למעסיקים.

ההוראות מתחום הגנת הפרטיות, עשויות בחלקן לחייב עדכון של תהליכי עבודה.

מיסוי

שיעורי המס

המיסים החלים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על פי חוק מס ערך מוסף. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על תאגידים בנקאיים משנת 2018 ואילך:

- שיעור מס חברות 23.00%.
- שיעור מס רווח 17.00%.
- שיעור מס כולל 34.19%.

יתרות המיסים הנדחים חושבו בהתאם לשיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך.

דירוג האשראי

להלן דירוג האשראי והתחזית של המדינה והבנק ליום 13 במרס 2023:

קצר טווח	תחזית	ארוך טווח	דירוג חברת	
P-1	stable	A1	Moody's	מדינת ישראל
A-1+	stable	AA-	S&P	
F1+	stable	A+	Fitch	
P-1	stable	A2	Moody's	בנק לאומי: מט"ח
A-1	stable	A	S&P	
F1+	stable	A	Fitch	
A-1+	stable	AAA	S&P מעלות	דירוג מקומי (בישראל)
P-1	stable	Aaa	מידרוג	

להלן התפתחות דירוג האשראי ותחזית הדירוג של הבנק מה-1 בינואר 2022 ועד ליום 13 במרס 2023:

- ב-12 בינואר 2022 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-20 בינואר 2022 סוכנות הדירוג S&P אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-23 בינואר 2022 סוכנות הדירוג S&P מעלות אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-9 במרס 2022 סוכנות הדירוג S&P מעלות העניקה לבנק דירוג לטווח קצר A-1+.
- ב-20 ביולי 2022 סוכנות הדירוג S&P אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-26 ביולי 2022 סוכנות הדירוג S&P מעלות אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-20 באוקטובר 2022 סוכנות הדירוג מידרוג אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-22 בדצמבר 2022 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-1 בפברואר 2023 סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה - פרטים נוספים

א. גישת הנהלה - מגזר בנקאות קמעונאית

כללי

מגזר הבנקאות הקמעונאית מאופיין במתן הצעות ערך ושירותים פיננסיים ללקוחות משקי בית ואנשים פרטיים, עסקים קטנים ולקוחות עתירי ממון בארץ ובעולם (private banking). הצעות ושירותים אלו מוענקים ללקוחות בהתאם לצרכיהם המשתנים והעדפותיהם ובהתאם למאפיינים רלבנטיים אחרים.

מבנה המגזר ומאפייניו

סניפים:

לקוחות משקי בית ועסקים קטנים - פריסה רחבה של 186 סניפים, שלוחות ומרכזי שירות הפרוסים בכל רחבי הארץ. השרות ללקוחות בסניף ניתן על ידי צוותי הבנקאים המחולקים על פי מגזרי הלקוחות. צוותים אלו מרכזים את הטיפול בלקוח על כל היבטיו ומתמחים בטיפול על פי מאפייני הלקוח וצרכיו.

לקוחות בנקאות פרטית - המגזר בארץ מנוהל בחמישה מרכזי בנקאות פרטית ייחודיים בפריסה ארצית - תל-אביב, ירושלים, חיפה והרצליה פיתוח. המרכזים משרתים לקוחות פרטיים אמידים, תושבי ישראל ותושבי חוץ ומכירים את צרכיהם, העדפותיהם ותחומי התעניינותם של הלקוחות. בנוסף מנהל המערך שלושה סניפים ייעודיים לפלח לקוחות בעלי תיקי השקעות של 3.5 מיליון ש"ח ועד 8 מיליון ש"ח הממוקמים בחיפה, תל-אביב והרצליה.

ערוצים ישירים ודיגיטליים:

השירותים הבנקאיים ניתנים גם באתר לאומי באינטרנט, אפליקציית לאומי דיגיטל בסלולר, מוקד טלפוני במרכזי הבנקאות הטלפוניים, מרכזי לאומי אישי, מרכזי ייעוץ, מכשירי מידע לאומי, ופתרונות אינטרנט וסלולר מתקדמים נוספים.

בשנת 2022 כ-84% מהלקוחות ביצעו פעולות בדיגיטל ונכנסו לאתר לאומי או לאפליקציית לאומי דיגיטל.

חלק משמעותי מהאשראי הקמעונאי בשנת 2022 ניתן באופן אוטומטי ללא התערבות אנושית מטעם הבנק.

המגזר פועל, בין השאר, הן להרחבת היקף הלקוחות מקבלי שירות טלפוני במרכזי הבנקאות והן להרחבת הפעילות בערוצים הדיגיטליים (מידי יום מתבצעות אלפי פעולות באמצעות האינטרנט והסלולר).

כמו כן, אפליקציית הבנקאות PEPPER, המשמשת כחשבון בנק לכל דבר שכולו במובייל, ומאפשרת ללקוחותיה לנהל טוב יותר את הכסף שלהם. הכל באמצעות טכנולוגיות מתקדמות וחווית משתמש מותאמת ואישית.

למידע נוסף בנוגע לאפליקציית הבנקאות PEPPER ראה פרק [היעדים והאסטרטגיה העסקית](#).

התפתחויות בשווקים של המגזר ובמאפייני הלקוחות

המגזר מושפע מהשינויים בנתונים הדמוגרפים והכלכליים באוכלוסיית המדינה, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון של הלקוחות.

התחרות במגזר גוברת ונמצאת במגמת התחזקות. בשנים האחרונות התפתחה בבנקאות הקמעונאית תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי (בתחום האשראי הצרכני), חברות הביטוח, רשתות השיווק הקמעונאיות ומיזמים טכנולוגיים פיננסיים. חלק מהתחרות נעשית על ידי גופים שאינם מבוקרים על ידי בנק ישראל או שאינם מבוקרים כלל ושאינם עובדים תחת המגבלות שחלות על הבנקים.

מוצרים ושירותים

אשראי פרטי: הבנק מציע ללקוחות מוצרי אשראי שונים המתאימים לצרכיהם ולשלבים השונים בחייהם. עדיין, רמת המינוף של משקי הבית בישראל נמוכה יחסית למדינות מפותחות בעולם, אולם המגמה הנה של עליית היקפי האשראי ועמה הסיכון.

מדיניות הבנק הינה לפעול לפיזור סיכון האשראי על ידי קביעת גובה מסגרות חשיפה בתיק האשראי. ניהול תיק האשראי מבוצע לפי שיקולי סיכון ותשואה מול סיכון.

לקוחות

הבנק ערוך להציע את שירותיו בהתאמה לקבוצות האוכלוסיה השונות במגזר.

ב. גישת הנהלה - מגזר משכנתאות

הבנק מציע הלוואות המיועדות לרכישת דירת מגורים או הלוואות הניתנות במשכון דירת מגורים או נכס אחר. הלוואות ניתנות הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות 89 נציגויות הפועלות בסניפי לאומי ובמרחב הדיגיטלי הפועל במרחב על אזורי המשיכים לחטיבת המשכנתאות.

בנוסף לאומי מציע ללקוחות כל הבנקים אשר מתעניינים בלקיחת משכנתא או במחזור משכנתא, לקיים פגישת ייעוץ עם בנקאי המשכנתאות של לאומי ב-ZOOM מבלי הצורך להגיע לסניף, זאת בנוסף למשכנתא דיגיטלית אותה מציע הבנק, אשר מאפשרת ללקוח לקחת משכנתא ללא צורך בהגעה לסניפי לאומי (גם לא בשביל החתימה על מסמכי המשכנתא הסופיים).

ג. גישת הנהלה - מגזר בנקאות מסחרית

כללי

הבנקאות המסחרית - מתמחה במתן מכלול השירותים הפיננסיים לחברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) בכל ענפי המשק. בנוסף מטופלים לעיתים במגזר זה בעלי העניין של החברות העסקיות במגזר הכוללים את בעלי המניות ובעלי תפקידים בכירים.

השירות והשיווק לחברות אלה מתבצעים באופן פרטני הכולל, מימון עסקאות באמצעות מכשירי אשראי תפורים לצרכים היחודיים של הלקוחות, התאמת מוצרי השקעה ומכשירים פיננסיים לגידור סיכונים, מימון עסקאות סחר בינלאומי, וכן מימון חברות הזנק.

מבנה המגזר ומאפייניו

ניהול המגזר בארץ נעשה על ידי המערך לבנקאות מסחרית ומערך לאומיטק, אשר הינם חלק מהחטיבה העסקית. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח, שירותי התפעול ניתנים באמצעות עובדי חטיבת התפעול וכן באמצעות שירותים טכנולוגיים וכו'. המערך לבנקאות מסחרית עובד במודל עסקי של 12 מרכזי עסקים בפריסה גאוגרפית, מתוך מטרה לתת את השירות המיטבי ללקוח המסחרי בזמני תגובה קצרים. מערך לאומי טק פועל באמצעות מרכז עסקים לאומי טק הממוקם בהרצליה.

התפתחות בשווקים של המגזר ובמאפייני לקוחותיו

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק השונים כגון: תעשייה, תשתיות, הייטק, מסחר ושירותים, נדל"ן ועוד, וכן בשווקים בחו"ל.

מוצרים ושירותים

למערך לבנקאות מסחרית ולמערך לאומיטק מגוון רחב של מוצרים המיועדים ללקוחותיהם השונים, הכולל בין היתר: מימון צרכי הון חוזר, מימון השקעות לזמן ארוך, מימון סחר חוץ, מימון נדל"ן מניב וליווי CONSTRUCTION LOAN, ניכיון חשבונות ופקטורינג, מימון מיזוגים ורכישות ועוד. במערך לאומיטק מוצרי אשראי נוספים וייעודיים לחברות טכנולוגיה לרבות מימון ונצ'ר לנדינג ואשראי SAAS.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר בנקאות מסחרית הינם חברות עסקיות בינוניות מענפי המשק השונים: מסחר, תעשייה, נדל"ן, היי טק ועוד. כמו כן, משתייכים למגזר זה גם בעלי העניין בחברות אלו.

ככלל, ישויכו למגזר בנקאות מסחרית, לקוחות עם היקף מסגרות אשראי מאושרות של מעל 12.5 מיליון ש"ח ועד 150 מיליון ש"ח (כולל), ו/או לקוחות עם מסגרות מאושרות של 250 מיליון ש"ח המיועדות למימון נדל"ן או לקוחות עם מחזור עסקים של מעל 20 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח. כמו כן, כולל המגזר חברות טכנולוגיה בכל היקף מסגרות אשראי ומחזור עסקים.

ד. גישת הנהלה - מגזר בנקאות עסקית

כללי

מגזר הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לתאגידיים גדולים, חלקם בעלי פעילות רב לאומית. השירותים הניתנים מבוססים על מתן פתרון כולל לצרכי הלקוח, תוך ראיית מגוון עסקיו.

מבנה המגזר ומאפייניו

המגזר לבנקאות עסקית מנוהל בישראל על ידי המערך העסקי בחטיבה העסקית. המערך העסקי פועל באמצעות 3 סקטורים עסקיים: סקטור תיירות, אנרגיה, ביטחוניות ורשויות, סקטור כימיה, צריכה ופיננסיים וסקטור תעשייה, תחבורה ותשתיות. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח. המגזר מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות לכל סוגי החברות בענפים השונים. חשבונות הלקוחות מנוהלים בחטיבת התפעול, וכן ככל שרלוונטי בשלוחות הבנק בחו"ל. עסקאות מיוחדות/מורכבות כגון מימון רכישת אמצעי שליטה, בדיקת תכניות השקעה ומימון פרויקטים, פעילות סחר בין-לאומי, מימון חייבי חו"ל/חייבים מקומיים, עסקאות מימון המתבצעות בדרך של סינדיקציה, ועוד מלוות על ידי יחידות ייעודיות המתמחות בטיפול בעסקאות מסוג זה, בשל מורכבותן ורמת הסיכון הגלומה בהן.

התפתחויות בשווקים של המגזר ובמאפייני הלקוחות

המגזר העסקי מנהל את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובהתמקדות בלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחויות וההשלכות עליהם.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי (לרבות מימון בביטוח אשראי או חברות ביטוח פרטיות של פרויקטים בחו"ל), מימון מיזוגים ורכישות, העמדת מימון בעסקאות גדולות באמצעות ארגון סינדיקטים תוך שיתוף הגופים המוסדיים ובנקים ישראלים וזרים, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכונים מטבע, סיכונים ריבית ושינויים במחירי סחורות. כמו כן, הטיפול כולל יזום שירותים בנקאיים, לחברות, למנהלים ולעובדי החברות.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים ברובם במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם, החברות הן בחלקן ציבוריות ממגוון ענפי משק שונים, בעלות מבנה ארגוני מורכב הכולל מספר רבדים של ניהול ומוטת שליטה רחבה.

ככלל, ישויכו למגזר בנקאות עסקית, לקוחות עם היקף מסגרות מאושרות של מעל 150 מיליון ש"ח או לקוחות עם מחזור עסקים של מעל 400 מיליון ש"ח.

ה. גישת הנהלה - מגזר נדל"ן

כללי

מערך הנדל"ן מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחות שעיקר עיסוקם בתחום הבנייה והנדל"ן. מימון ענף הבנייה נעשה תוך שימוש במכשירים ובכלי ניתוח ייחודיים למגזר, תוך נקיטת מדיניות שקולה. מימון הפרויקטים נעשה במתכונת הליווי הסגור (Construction Loan), עם פיקוח ומעקב הדוקים ותוך שימת דגש על בחינה מדוקדקת של כל פרויקט.

מבנה המגזר ומאפייניו

הנדל"ן בלאומי מנוהל בישראל ברובו על ידי מערך בנייה ונדל"ן בחטיבה העסקית. המערך מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות לחברות הבנייה וליזמים והקבלנים הגדולים במשק, תוך התמחות ומימנות ספציפית בכל תחומי הנדל"ן במשק. חשבונות הלקוחות מנוהלים בחטיבת התפעול. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח.

התפתחויות בשווקים של המגזר ובמאפייני הלקוחות

בעוד ששנת 2021 הייתה בסימן של שיפור משמעותי במדדים הכלכליים והעסקיים, עם התאוששות המשק ממשבר הקורונה, והסתכמה בשיעור צמיחה גבוה של 8.6%, זאת בין היתר, לנוכח ההבנה שיש לנהל שגרה של פעילות כלכלית במקביל לנגיף הקורונה, הרי ששנת 2022 הסתיימה עם שיעור צמיחה של כ-6.5%, אך זאת במקביל לשיעור אינפלציה של 5.3% (לעומת 2.8% ב-2021), הגבוה מהגבול העליון של יעד יציבות המחירים (1%-3%), ושיעור ריבית של 3.25% (לעומת 0.10% בסוף 2021). יש לציין שבמהלך החודשים הראשונים של 2023, המשיך בנק ישראל להעלות את הריבית, עד לרמה של 4.25%. התחזית לשנת 2023, כוללת בין השאר, שיעור צמיחה צפוי נמוך יותר של כ-2.7% (להערכת לאומי, בתרחיש מרכזי), גם על רקע ההאטה הצפויה בפעילות הכלכלית העולמית, וצפי לעליית הריבית הריאלית. זאת,

כתוצאה מריבית נומינלית שצפויה להמשיך ולעלות אל מעבר לרמתה הנוכחית (4.25%), ובמקביל צפי להתמתנות האינפלציה ביחס לרמתה מסוף שנת 2022. התפתחויות אלה, צפויות להשפיע גם על פעילות שוק הנדל"ן המקומי.

מערך הנדל"ן מנהל את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובהתמקדות בלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחויות וההשלכות עליהם.

בתחום הבנייה למגורים, בשנת 2022 אנו רואים עלייה ניכרת בהיקף התחלות הבנייה והתאוששות מתונה של נתוני גמר הבנייה, אשר נפגעו בתקופת התפרצות הקורונה. היקפי ההתחלות הגבוהים צפויים להימשך גם אל תוך שנת 2023, במיוחד לאור קצב השיווקים המוגבר של קרקעות מדינה למגורים בשנים 2021-2022, אשר מבשילים בהדרגה לכדי בנייה. מנגד, בשנת 2022 הייתה ירידה בביקוש, בעיקר על רקע השינויים המהירים בסביבה המקרקעית, בדגש על עליית שיעורי הריבית והאינפלציה הגבוהה וכן כתוצאה מהתגברות הפעילות במסגרת תכנית "מחיר מטרה". עליית מחירי הדירות החדה במהלך שנת 2022, של כ-17%, בשילוב עם התייקרות ריבית המשכנתאות, צפויות להאט את הביקושים לדירות חדשות גם בשנת 2023 ואף להוביל לגידול במלאי הבלתי מכור.

שוק הנדל"ן המסחרי מושפע במידה רבה מהתפתחויות בצריכה הפרטית ומההעדפות של משקי הבית. בשנת 2022 נמשך השיפור בהכנסות הנכסים המסחריים, לצד שמירה על שיעורי תפוסה גבוהים. יחד עם זאת, התחום ממשיך להיות מושפע מהמעבר למסחר און ליין, במיוחד האמור לגבי הנכסים המסחריים הגדולים, בעוד הנכסים "השכונתיים", נהנים מתמיהל שוכרים החשוף פחות להשלכות האון ליין ומפגינים חוסן בביצועים. במבט קדימה לשנת 2023, ההערכה היא כי השינוי בסביבה המקרקעית, בדגש על ההאטה בצמיחה ובקצב הצריכה הפרטית, ישפיעו על הביצועים של הנכסים המסחריים (כפרט על המרכזים הגדולים), זאת בנוסף לעודפי ההיצע של שטחי מסחר שנכנסים לשוק עם השלמת הבנייה ועשויים להוביל ללחצים של מחירים באזורים גיאוגרפיים מסוימים, בהם יוצר גידול מהותי בהיצע.

שוק המשרדים מנגד, הפגין חוסן יחסי וספג פגיעה מתונה בתקופת הקורונה (בעיקר לאור הצמיחה שהפגין מגזר שירותי ההייטק ובעיקר באזור תל-אביב והסביבה), אך צפוי להתמודד כעת עם שיעורי הריבית והאינפלציה הגבוהים, השינויים העולמיים בתחום ההיי-טק והצפי להאטה בפעילות המשקית, מה שעשוי להשליך על שיעורי התפוסה והמחירים. ההערכה היא שבשנת 2023 תיתכן ירידה בשיעור התפוסה, לצד ירידה קלה במחירים, כפרט באזורים שבהם צפוי גידול משמעותי בהיצע המשרדים החדשים, כגון פרברי תל-אביב.

בשנת 2023, צפויה הפעילות בתחום הנדל"ן להיות מושפעת מהגורמים הבאים: המצב המקרקעי כלכלי; שינויים רגולטוריים, במיוחד אלו הנוגעים לשוק המגורים; המשך מימוש התכניות הממשלתיות בדגש על תחום הדיור, השלמת פרויקטי בנייה וכן מהיקפי ההשקעות של המדינה בתחום התשתיות הלאומיות.

מוצרים ושירותים

המימון בתחום הבנייה והנדל"ן נעשה על ידי שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים בתהליך קבלת ההחלטות והבקרה אחר הליווי הפיננסי הניתן לפרויקטים ולנכסים השונים. המימון נעשה תוך מכוונות לגיוון תיק האשראי והבחנה בין המגזרים השונים - מגורים, נכסים מניבים בייעוד למסחר ומשרדים, בנייה לתעשייה ומסחר. מימון פרויקטים במהלך תקופת ההקמה ובמיוחד למגורים יבוצע ככלל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan) המאפשרת פיקוח צמוד בתדירות גבוהה על הפרויקט המלווה.

כמו כן, במסגרת המימון של תחום הבנייה והנדל"ן, המגזר מטפל בליווי עסקאות נדל"ן בחו"ל, במתן אשראי, בליווי הייזום והפיתוח של פרויקטים בנדל"ן ומלונאות, זאת באמצעות שלוחת הבנק באנגליה וגיוסים אותם מבצע הבנק באמצעות שיתופי פעולה בארה"ב.

מימון הפעילות העסקית במוקדים העיקריים של הבנק בחו"ל, תורם לפיזור סיכונים באמצעות חשיפה לסביבות מאקרו כלכליות שונות ולמאפיינים שונים של לקוחות. על כן, תמהיל מימון הנדל"ן של הבנק, מורכב גם מעסקאות של שלוחת הבנק באנגליה וגיוסים אותם מבצע הבנק באמצעות שיתופי פעולה בארה"ב.

לקוחות

לקוחות המערך הן החברות הגדולות והבינוניות במשק בתחום ייזום הנדל"ן, קבלנות הביצוע והתשתית וחברות עסקיות נבחרות העוסקות בייזום נדל"ן וקבלנות ובתחום הנכסים המניבים.

המידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

1. גישת הנהלה - מגזר שוקי הון

כללי

הניהול הפיננסי של הבנק והקבוצה, כולל את ניהול חדר העסקות וכן מעניק שירותים שונים לבנקים ומשקיעים מוסדיים ומשמש כ"מנהל לקוח" עבורם. להלן תחומי הפעילות העיקריים של המגזר:

- ניהול הנוסטרו על דרך של השקעת האמצעים הכספיים העצמיים של הבנק במכשירי השקעה סחירים ולא סחירים וניהול ההשקעות הישירות במניות של חברות סחירות ושאינן סחירות, כאשר ניהול ההשקעות הריאליות מתבצע על ידי לאומי פרטנרס.
- ניהול חדר עסקות, המספקים שרותי מסחר ללקוחות הבנק, ובכלל זה עשיית שוק, בעיקר במטבעות, בניירות ערך, ובמכשירים נגזרים.
- ניהול המקורות והשימושים והנזילות.
- ניהול החשיפות לסיכוני השוק - לרבות ניהול חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- ניהול מחירים על ידי קביעת מחירי המעבר (Transfer Prices), ותמחור עסקאות פיננסיות מיוחדות.
- ניהול הפעילות הבנקאית של לקוחות מוסדיים ותאגידיים אחרים בעלי פעילות נרחבת בשוק ההון.
- פיתוח מכשירים פיננסיים.

מבנה המגזר

הניהול הפיננסי מבוצע על ידי חטיבת שוקי הון, שמרכזת ומתאמת את הנושא ברמת הקבוצה. פעילות הניהול הפיננסי כוללת את ניהול התיק הבנקאי ואת התיק למסחר, וכן מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים. הפעילות בתיק הבנקאי מנוהלת במערך ניהול פיננסי וכוללת את ניהול המקורות והשימושים, ואת החשיפות לסיכוני שוק ונזילות ותיקי הנוסטרו. הפעילות למסחר מתבצעת על ידי חדר עסקות ויחידות הנוסטרו בשקלים ובמט"ח.

הכלים המרכזיים לניהול התיק הבנקאי הינם מחירי מעבר, פעילות בתיק הנוסטרו הזמין למכירה, התיק לפדיון ושימוש במכשירים נגזרים.

תחומי האחריות העיקריים של אגף ALM הם ניהול ההון הפיננסי של הבנק והחשיפות לסיכוני שוק, ניהול הנזילות העסקית והסטטוטורית וסיכון הנזילות, וכן הקצאת המקורות לשימושים השונים באמצעות יישום מדיניות מחירי המעבר. מדיניות זו נקבעת בהתאם לצורכי הבנק, לתכנון וניהול תמהיל המקורות והשימושים ולהתפתחויות בסביבה העסקית ובתחזיות. במסגרת זו נקבעת גם המתודולוגיה להתחשבות בין מרכזי הרווח, וכן מתומחרות עסקאות מורכבות ומיוחדות.

הניהול השוטף של הנזילות מיושם בהתאם למדיניות הבנק ועל פי ההוראות המחייבות. הניהול מתבצע על ידי יחידה ייעודית שתפקידה המרכזי הינו תכנון וניהול אופטימלי של יתרות הנזילות, בכפוף לתיאבון הסיכון, תוך הבטחת רמת נזילות המאפשרת פעילות עסקית, עמידה בכל ההתחייבויות הכספיות של הבנק בסביבה עסקית רגילה, וגם בתרחישי קיצון. המדידה, הניתוח, התכנון, והדיווח מתבצע באמצעות מערכת לניהול סיכונים OneSumX, המספקת מידע רחב על כל הפעילות הפיננסית של הבנק ועל סיכוני השוק והנזילות הגלומים בה. המערכת מאפשרת בחינה ומעקב אחר ההשפעה של תרחישים שונים (מחיר וכמות), על הרווחיות הפיננסית והון הבנק.

לתיאור עיקרי מדיניות ההשקעות בניירות ערך (נוסטרו) ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון סעיף [ניירות ערך](#).

רווח המגזר

רווח המגזר מושפע בעיקר מפעילות הנוסטרו, חדר העסקות וניהול ALM ומניהול לקוחות ותאגידיים אחרים בעלי פעילות נרחבת בשוק ההון וכן התוצאות של החברות הכלולות הריאליות. להלן המרכיבים העיקריים של הרווח הנקי:

- התוצאות של ניהול סיכוני השוק, ובכלל זה השינויים החלים במחירי המעבר. הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים במחירי המעבר נזקפים במלואם למגזר הפיננסי, שאליו מועברים גם כל סיכוני השוק ממגזרי הפעילות האחרים.
- רווחים/הפסדים ממימוש ניירות ערך והפרשות לירידת ערך בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינן בעלות אופי זמני ורווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שוק של ניירות ערך למסחר.
- התאמות לשווי שוק של מכשירים נגזרים.
- השפעות הפרשי שער מט"ח/שקל ומדד המחירים לצרכן, לרבות התאמות מתרגום של ההשקעות בחו"ל כולל השפעת המס המתייחס.

- הכנסה הנובעת מפעילות עשיית שוק.
- הכנסות/הוצאות הנובעות מהשקעת יעודות לפנסיה, לחופשת יובל, וחופשה רגילה.
- עלויות מסוימות הקשורות להתחייבויות פנסיוניות המחושבות על בסיס אקטוארי.
- רווחי חברות כלולות.

ההוצאות התפעוליות של המגזר כוללות בעיקר את ההוצאות התפעוליות הישירות וכן הוצאות עקיפות, הכרוכות בניהול סיכוני השוק, ניהול תיקי ניירות הערך העצמיים (הנוסטרו), וניהול חדר העסקות.

מוצרים ושירותים

עיקר הפעילות במגזר זה היא שירותי קסטודי, ברוקראז' ונגזרים סחירים ולא סחירים. כמו כן, הבנק נותן שירותים תפעוליים לחברות ניהול קופות גמל, קרנות נאמנות וקרנות השקעה.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם חברות ביטוח, קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה, קרנות נאמנות, קרנות סל, בנקים מסחריים ובנקים להשקעות, וכן לקוחות אחרים הפעילים באופן אינטנסיבי בשוקי ההון.

שיעורי הכנסות והוצאות^(א) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

2020			2021			2022			
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	
באחוזים			באחוזים			באחוזים			
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
נכסים נושאי ריבית									
אשראי לציבור ^(ג)									
3.07	8,029	261,743	3.34	9,658	289,306	4.24	14,842	350,329	בישראל
3.97	940	23,656	3.83	879	22,976	4.39	466	10,617	מחוץ לישראל
3.14	8,969	285,399	3.37	10,537	312,282	4.24	15,308	360,946	סך הכל ^(ד)
אשראי לממשלה									
3.26	24	737	3.08	26	843	3.97	46	1,160	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
3.26	24	737	3.08	26	843	3.97	46	1,160	סך הכל
פיקדונות בבנקים									
0.77	85	11,096	0.52	58	11,234	1.35	215	15,929	בישראל
-	-	197	-	-	184	-	-	185	מחוץ לישראל
0.75	85	11,293	0.51	58	11,418	1.33	215	16,114	סך הכל
פיקדונות בבנקים מרכזיים									
0.13	90	68,836	0.10	119	118,717	1.28	1,693	132,593	בישראל
0.24	3	1,240	0.15	3	1,949	0.50	5	993	מחוץ לישראל
0.13	93	70,076	0.10	122	120,666	1.27	1,698	133,586	סך הכל
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר									
0.31	6	1,915	0.11	6	5,333	1.33	33	2,473	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
0.31	6	1,915	0.11	6	5,333	1.33	33	2,473	סך הכל
אג"ח מוחזקות לפידיון וזמינות למכירה ^(ה)									
1.13	859	76,264	1.10	784	71,080	1.78	1,411	79,347	בישראל
2.44	114	4,675	2.08	117	5,634	2.44	27	1,108	מחוץ לישראל
1.20	973	80,939	1.17	901	76,714	1.79	1,438	80,455	סך הכל
אג"ח למסחר ^(ו)									
0.32	25	7,735	0.80	22	2,744	1.91	57	2,981	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
0.32	25	7,735	0.80	22	2,744	1.91	57	2,981	סך הכל
2.22	10,175	458,094	2.20	11,672	530,000	3.14	18,795	597,715	סך כל הנכסים נושאי ריבית
		5,284			5,647			6,074	חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
		49,990			52,079			65,432	נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ^(ז)
	10,175	513,368		11,672	587,726		18,795	669,221	סך כל הנכסים^(א)
3.55	1,057	29,768	3.25	999	30,743	3.86	498	12,903	סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ לישראל

ראה הערות [בטמוד 347](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

2020			2021			2022			
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
התחייבויות נושאות ריבית									
פיקדונות הציבור									
0.33	940	285,623	0.26	810	316,728	1.17	4,386	374,090	בישראל
0.02	33	150,125	0.01	15	181,178	0.62	1,254	203,002	לפי דרישה
0.67	907	135,498	0.59	795	135,550	1.83	3,132	171,088	לזמן קצוב
0.79	113	14,361	0.30	37	12,382	0.56	18	3,191	מחוץ לישראל
0.37	25	6,788	0.10	8	8,385	0.11	2	1,874	לפי דרישה
1.16	88	7,573	0.73	29	3,997	1.21	16	1,317	לזמן קצוב
0.35	1,053	299,984	0.26	847	329,110	1.17	4,404	377,281	סך הכל
פיקדונות הממשלה									
1.55	3	193	1.05	2	191	0.73	2	275	בישראל
-	-	80	-	-	9	-	-	-	מחוץ לישראל
1.10	3	273	1.00	2	200	0.73	2	275	סך הכל
פיקדונות מבנקים מרכזיים									
0.11	3	2,847	0.07	10	14,362	0.06	11	16,953	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
0.11	3	2,847	0.07	10	14,362	0.06	11	16,953	סך הכל
פיקדונות מבנקים									
0.19	11	5,687	0.07	4	5,935	0.51	33	6,465	בישראל
-	-	155	-	-	137	-	-	39	מחוץ לישראל
0.19	11	5,842	0.07	4	6,072	0.51	33	6,504	סך הכל
ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר									
0.74	8	1,080	0.28	2	703	1.80	61	3,388	בישראל
-	-	-	-	-	253	-	-	-	מחוץ לישראל
0.74	8	1,080	0.21	2	956	1.80	61	3,388	סך הכל
אגרות חוב									
1.88	374	19,935	3.36	461	13,707	4.63	1,073	23,165	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
1.88	374	19,935	3.36	461	13,707	4.63	1,073	23,165	סך הכל
0.44	1,452	329,961	0.36	1,326	364,407	1.31	5,584	427,566	סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית
		112,246			149,750			157,215	פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
		1,725			2,510			1,694	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
		32,241			31,958			35,665	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ^(א)
		1,452	476,173			1,326	548,625	סך כל ההתחייבויות	
		37,195				39,101		סך כל האמצעים ההוניים	
		1,452	513,368			1,326	587,726	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	
1.78	8,723			1.84	10,346	1.83	13,211	פער הריבית	
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית^(א)									
1.82	7,779	428,326	1.88	9,384	499,257	2.18	12,731	584,812	בישראל
3.17	944	29,768	3.13	962	30,743	3.72	480	12,903	מחוץ לישראל
1.90	8,723	458,094	1.95	10,346	530,000	2.21	13,211	597,715	סך הכל
0.77	113	14,596	0.29	37	12,781	0.56	18	3,230	סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל

ראה הערות [בטמוד 347](#)

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2020			2021			2022			
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	
באחוזים			במיליוני ש"ח			באחוזים			במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד									
2.20	6,649	302,496	1.89	6,954	368,295	2.80	12,186	434,967	סך נכסים נושאי ריבית
(0.20)	(451)	226,950	(0.13)	(351)	273,708	(0.79)	(2,547)	320,564	סך התחייבויות נושאות ריבית
2.00			1.76			2.01			פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד מדד									
2.44	1,160	47,620	5.30	2,694	50,822	7.48	4,232	56,585	סך נכסים נושאי ריבית
(1.32)	(316)	23,962	(3.84)	(696)	18,130	(5.74)	(1,364)	23,756	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.12			1.46			1.74			פער הריבית
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
1.67	1,309	78,210	1.28	1,025	80,140	2.01	1,879	93,260	סך נכסים נושאי ריבית
(0.89)	(572)	64,453	(0.40)	(242)	59,788	(2.07)	(1,655)	80,016	סך התחייבויות נושאות ריבית
0.78			0.88			(0.06)			פער הריבית
סך פעילות בישראל									
2.13	9,118	428,326	2.14	10,673	499,257	3.13	18,297	584,812	סך נכסים נושאי ריבית
(0.42)	(1,339)	315,365	(0.37)	(1,289)	351,626	(1.31)	(5,566)	424,336	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.71			1.77			1.82			פער הריבית

ראה הערות [בעמוד 347](#).

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

2022 לעומת 2021		2021 לעומת 2020			
גידול (קיסון) בגלל שינוי ^(ח) נטו	מחיר	גידול (קיסון) בגלל שינוי ^(ח) נטו	מחיר	שינוי נטו	מחיר
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור					
2,585	2,599	5,184	920	709	1,629
(542)	129	(413)	(26)	(35)	(61)
2,043	2,728	4,771	894	674	1,568
נכסים נושאי ריבית אחרים					
361	2,079	2,440	210	(284)	(74)
(77)	(11)	(88)	26	(23)	3
284	2,068	2,352	236	(307)	(71)
2,327	4,796	7,123	1,130	367	1,497
סך הכל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
673	2,903	3,576	80	(210)	(130)
(52)	33	(19)	(6)	(70)	(76)
621	2,936	3,557	74	(280)	(206)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
360	341	701	71	9	80
360	341	701	71	9	80
981	3,277	4,258	145	(271)	(126)
1,346	1,519	2,865	985	638	1,623
סך הכל הוצאות הריבית					
סך הכל ריבית, נטו					

הערות:

- (א) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, חברות בנות בחו"ל על בסיס יתרות לתחילת הרבעונים.
- (ג) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (ד) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של (1,666) מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 1,441 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2020 - 1,675 מיליון ש"ח).
- (ה) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (ו) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, והתחייבויות לא כספיות.
- (ז) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (ח) השינוי המיוחס לשינוי בחיר מחושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (ט) עמלות בסך של 481 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (31 בדצמבר 2021 - 526 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2020 - 400 מיליון ש"ח).
- (י) התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (NIM) לרבעון הרביעי לשנת 2022 ולשנת 2021 הינה כ-2.44% וכ-1.83%, בהתאמה.
- (יא) סך הנכסים ברבעון הרביעי של שנת 2022 ושל שנת 2021 עמדו על סך 700,298 מיליון ש"ח ו-618,758 מיליון ש"ח, בהתאמה.

רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
2,612	3,226	3,033	2,801	3,361	4,026	4,978	6,430	הכנסות ריבית
264	452	362	248	462	901	1,564	2,657	הוצאות ריבית
2,348	2,774	2,671	2,553	2,899	3,125	3,414	3,773	הכנסות ריבית, נטו
(212)	(158)	(359)	(83)	(40)	126	99	313	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,560	2,932	3,030	2,636	2,939	2,999	3,315	3,460	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית								
441	627	276	370	14	688	(56)	762	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
868	853	846	939	930	872	872	861	עמלות
65	52	118	56	6	(3)	39	33	הכנסות (הוצאות) אחרות
1,374	1,532	1,240	1,365	950	1,557	855	1,656	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
1,078	1,055	1,079	1,030	1,005	961	998	971	משכורות והוצאות נלוות
381	383	369	402	364	315	323	355	אחזקה ופחת בניינים וציוד
380	420	407	444	425	365	350	403	הוצאות אחרות
1,839	1,858	1,855	1,876	1,794	1,641	1,671	1,729	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
2,095	2,606	2,415	2,125	2,095	2,915	2,499	3,387	רווח לפני מיסים
753	950	879	693	483	1,007	908	1,166	הפרשה למיסים על הרווח
1,342	1,656	1,536	1,432	1,612	1,908	1,591	2,221	רווח לאחר מיסים
7	22	26	46	7	84	191	105	חלקו של הבנק ברווחים נטו, של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:								
1,349	1,678	1,562	1,478	1,619	1,992	1,782	2,326	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9)	(11)	(11)	(8)	(10)	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,340	1,667	1,551	1,470	1,609	1,992	1,782	2,326	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים):								
0.92	1.15	1.07	1.01	1.11	1.36	1.15	1.51	רווח נקי בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

הוצאות בגין הפסדי אשראי

שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2021				2022			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח							
(169)	(76)	(151)	(90)	(164)	(111)	(134)	(21)
הכנסה פרטנית בגין הפסדי אשראי							
(43)	(82)	(208)	7	124	237	233	334
הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי							
(212)	(158)	(359)	(83)	(40)	126	99	313
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי							
מזה:							
(180)	(153)	(248)	(41)	1	42	(21)	218
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי							
(19)	(8)	(63)	(55)	(7)	14	47	58
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור							
(13)	4	(49)	13	(48)	63	70	27
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר							
-	(1)	1	-	14	7	3	10
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים, ממשלות ואגרות חוב							
(212)	(158)	(359)	(83)	(40)	126	99	313
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי							
יחסים באחוזים^(א):							
(0.22)	(0.10)	(0.19)	(0.10)	(0.18)	(0.12)	(0.14)	(0.02)
שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.28)	(0.20)	(0.44)	(0.09)	(0.04)	0.14	0.11	0.32
שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.16)	(0.01)	0.01	0.03	(ב)	0.07	0.03	0.18
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(9.32)	(0.79)	0.85	2.75	0.16	5.07	2.29	13.80
שיעור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							

(א) על בסיס שנתי.
(ב) שיעור נמוך מ-0.01 אחוז.

הכנסות שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2021				2022			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח							
441	627	276	370	14	688	(56)	762
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית							
868	853	846	939	930	872	872	861
עמלות							
65	52	118	56	6	(3)	39	33
הכנסות (הוצאות) אחרות							
1,374	1,532	1,240	1,365	950	1,557	855	1,656
סך הכל							

עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
157	158	160	174	162	163	159	167	ניהול חשבון
84	94	99	88	94	94	102	94	כרטיסי אשראי
219	192	173	200	199	161	157	147	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
55	58	60	61	60	52	50	49	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
21	22	22	23	24	25	23	25	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
51	50	47	55	63	53	49	46	טיפול באשראי
98	92	94	118	120	122	124	111	הפרשי המרה
28	31	29	32	32	31	33	35	פעילות סחר חוץ
2	2	2	1	1	2	1	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
12	11	12	12	12	11	11	12	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
114	115	120	146	134	132	137	148	עמלות מעסקי מימון
27	28	28	29	29	26	26	26	עמלות אחרות
868	853	846	939	930	872	872	861	סך כל העמלות

הוצאות שכר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
983	955	988	945	920	882	918	882	שכר ונלוות
95	100	91	85	85	79	80	89	הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה
1,078	1,055	1,079	1,030	1,005	961	998	971	סך הכל הוצאות שכר

מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
נכסים								
139,979	160,946	171,645	197,402	164,974	171,948	183,625	186,569	מזומנים ופיקדונות בבנקים
ניירות ערך:								
8,484	8,435	8,221	8,031	9,710	14,030	14,528	14,528	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
71,752	75,560	66,837	71,430	78,149	66,074	57,500	61,809	אגרות חוב זמינות למכירה
4,783	4,819	4,714	4,344	4,191	4,385	4,414	4,353	מניות שאינן למסחר
2,666	2,660	1,808	3,122	2,310	2,679	3,230	2,260	ניירות ערך למסחר
87,685	91,474	81,580	86,927	94,360	87,168	79,672	82,950	סך הכל ניירות ערך
4,630	5,721	6,565	2,447	2,882	2,006	1,345	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
312,753	320,300	330,209	347,391	354,578	369,811	387,919	389,768	אשראי לציבור
(5,192)	(5,067)	(4,685)	(4,512)	(4,803)	(4,887)	(4,896)	(4,986)	הפרשה להפסדי אשראי
307,561	315,233	325,524	342,879	349,775	364,924	383,023	384,782	אשראי לציבור, נטו
749	945	873	940	1,153	1,314	1,272	1,109	אשראי לממשלות
790	854	1,117	1,113	1,027	4,438	4,867	4,947	השקעות בחברות כלולות
2,832	2,763	2,699	2,720	2,640	2,678	2,698	2,735	בניינים וציוד
15	15	15	14	-	-	-	-	מוניטין
13,061	11,216	13,871	14,027	19,997	26,972	41,359	26,638	נכסים בגין מכשירים נגזרים
8,632	8,255	8,023	7,985	6,727	6,232	6,256	6,402	נכסים אחרים
-	-	-	-	25,896	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
565,934	597,422	611,912	656,454	669,431	667,680	704,117	699,166	סך כל הנכסים
התחייבויות והון								
460,412	487,082	500,876	537,269	516,711	532,737	546,706	557,084	פיקדונות הציבור
17,178	22,140	23,161	25,370	26,482	23,701	25,427	22,306	פיקדונות מבנקים
228	219	179	300	316	332	275	247	פיקדונות מממשלות
535	814	882	2,282	2,055	2,862	5,632	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
13,108	13,199	13,189	15,428	21,459	23,678	27,613	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
13,269	11,555	14,154	15,551	20,445	23,954	37,308	23,311	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
21,649	21,121	17,232	18,202	15,797	13,351	13,106	15,018	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	23,305	-	-	-	התחייבויות המוחזקות למכירה
526,379	556,130	569,673	614,402	626,570	620,615	656,067	649,723	סך כל ההתחייבויות
39,118	40,848	41,787	41,610	42,433	47,060	48,045	49,438	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
437	444	452	442	428	5	5	5	זכויות שאינן מקנות שליטה
39,555	41,292	42,239	42,052	42,861	47,065	48,050	49,443	סך כל ההון
565,934	597,422	611,912	656,454	669,431	667,680	704,117	699,166	סך כל ההתחייבויות וההון

רווח והפסד מאוחד לשנים 2018-2022 - מידע רב שנתי

2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
11,346	11,437	10,175	11,672	18,795	הכנסות ריבית
2,456	2,596	1,452	1,326	5,584	הוצאות ריבית
8,890	8,841	8,723	10,346	13,211	הכנסות ריבית, נטו
519	609	2,552	(812)	498	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,371	8,232	6,171	11,158	12,713	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
682	1,686	1,026	1,714	1,408	הכנסות מימון שאינן מריבית
4,121	3,225	3,281	3,506	3,535	עמלות
68	170	59	291	75	הכנסות אחרות
4,871	5,081	4,366	5,511	5,018	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
4,544	4,325	3,742	4,242	3,935	משכורות והוצאות נלוות
1,569	1,580	1,602	1,535	1,357	אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,224	2,003	1,702	1,651	1,543	הוצאות אחרות
8,337	7,908	7,046	7,428	6,835	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,905	5,405	3,491	9,241	10,896	רווח לפני מיסים
1,619	1,830	1,356	3,275	3,564	הפרשה למיסים על הרווח
3,286	3,575	2,135	5,966	7,332	רווח לאחר מיסים
36	(15)	(13)	101	387	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס
					רווח נקי
3,322	3,560	2,122	6,067	7,719	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(65)	(38)	(20)	(39)	(10)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,257	3,522	2,102	6,028	7,709	המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים):
2.15	2.37	1.44	4.15	5.14	רווח נקי בסיסי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2.15	2.37	1.44	4.15	5.14	רווח נקי מדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר - מידע רב שנתי

2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
80,113	76,213	136,194	197,402	186,569	מזומנים ופיקדונות בבנקים
ניירות ערך:					
4,876	5,445	7,002	8,031	14,528	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
59,376	72,268	76,927	71,430	61,809	אגרות חוב זמינות למכירה
3,556	3,712	4,335	4,344	4,353	מניות שאינן למסחר
6,763	3,524	4,033	3,122	2,260	ניירות ערך למסחר
74,571	84,949	92,297	86,927	82,950	סך הכל ניירות ערך
1,037	1,117	3,019	2,447	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
275,954	285,806	300,631	347,391	389,768	אשראי לציבור
(3,352)	(3,328)	(5,290)	(4,512)	(4,986)	הפרשה להפסדי אשראי
272,602	282,478	295,341	342,879	384,782	אשראי לציבור, נטו
782	744	632	940	1,109	אשראי לממשלות
623	765	795	1,113	4,947	השקעות בחברות כלולות
2,853	3,043	2,932	2,720	2,735	בניינים וציוד
17	16	15	14	-	מוניטין
12,750	10,970	15,252	14,027	26,638	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,642	8,486	9,558	7,985	6,402	נכסים אחרים
8,570	-	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה ^(א)
460,560	468,781	556,035	656,454	699,166	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
364,714	373,644	447,031	537,269	557,084	פיקדונות הציבור
5,210	6,176	15,143	25,370	22,306	פיקדונות מבנקים
709	315	208	300	247	פיקדונות מממשלות
321	123	605	2,282	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
17,798	19,958	16,303	15,428	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
12,089	11,528	17,315	15,551	23,311	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,780	21,163	21,335	18,202	15,018	התחייבויות אחרות
8,778	-	-	-	-	התחייבויות המוחזקות למכירה ^(א)
424,399	432,907	517,940	614,402	649,723	סך כל ההתחייבויות
856	468	431	442	5	זכויות שאינן מקנות שליטה
35,305	35,406	37,664	41,610	49,438	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
36,161	35,874	38,095	42,052	49,443	סך כל ההון
460,560	468,781	556,035	656,454	699,166	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

מילון מונחים

מונח

הגדרה

א

אובליגו

מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.

איגוח

פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות חוב.

אירוע קיברנטי (סייבר)

אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משוכצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

אנשים פרטיים

יחידים שאינם תאגידים (רשומים או לא רשומים) ואינם עוסקים בפעילות עסקית. אנשים פרטיים מוגדרים בהתאם להוראות בנק ישראל כך שבקטגוריה זו נכללות הלוואות ליחידים שאינן למטרות עסקיות אשר מסווגים לענף משק אנשים פרטיים בהתאם להגדרות אחידות של הלמ"ס לרבות משקי בית ובנקאות פרטית.

ארגון מחדש של חוב בעייתי

חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים.

אשראי on call

אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

אשראי בהשגחה מיוחדת

אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

אשראי דוקומנטרי מותנה - SBLC

אשראי דוקומנטרי מותנה הוא ערבות בנקאית בניסוח של אשראי דוקומנטרי מסחרי, אשר מטרתו העיקרית היא להבטיח ביצוע תשלום. אשראי דוקומנטרי מותנה דומה לערבות בכך שהוא מהווה התחייבות של בנק לשלם את הסכום הנקוב בו כנגד מסמך דרישת תשלום מהמוטב, בעוד שלאשראי דוקומנטרי מסחרי בו נדרשת הצגת מסמכים שונים על מנת להפוך את התחייבות הבנק למחולטת.

אשראי נחות

אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

<p>אשראי לא צובר</p> <p>אשראי מאזני הנבחן על בסיס פרטני, ואשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב הנבחן על בסיס פרטני יסווג כלא צובר בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים רצופים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה.</p> <p>אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי לא צובר אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.</p> <p>בנוסף, חוב לא צובר ייחשב גם חוב שנבחן פרטנית ואשר תנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.</p>	
<p>ב</p> <p>באזל 2/באזל 3</p> <p>הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.</p>	
<p>ה</p> <p>הון עצמי רובד 1</p> <p>הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".</p>	
<p>הון פיקוחי</p> <p>הון המשמש לחישוב יחס הלימות הון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).</p>	
<p>הון רובד 2</p> <p>שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים הון המותנה (contingent convertible - CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מוכן (point of non viability). בנוסף, במסגרת הון זה נכללים פריטים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.</p>	
<p>ההיקף הצפוי של חשיפתו של צד נגדי בעת כשל אשראי.</p>	<p>החשיפה בעת הכשל EAD - (Exposure At Default)</p>
<p>הסכמי ריפוי אלה הם הסכמים לרכישה או למכירת נייר ערך תמורת מזומנים או ניירות ערך כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.</p>	<p>הסכמי רכש/מכר חוזר (Repurchase agreement or reverse repurchase)</p>

<p>הפרשה שנקבעת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית, למעט הלוואות לדיר (ובכלל זה כל חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וכפוף לבחינה פרטנית בהתאם למדיניות הבנק). סכום הפרשה נאמד בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב או כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש ותוך הפעלת מקדמי ביטחון זהירים. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את הלוויים הרלבנטיים.</p>	<p>הפרשה פרטנית</p>
<p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, וכן בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם לא צוברים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות באומדני הבנק ביחס לסבירות הניצול של הפריטים החוץ מאזניים השונים.</p>	<p>הפרשה קבוצתית</p>
ח	
<p>סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לוויים שכוללת אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC). חבות מחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 של הפיקוח על הבנקים.</p>	<p>חבות</p>
<p>פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם הוא (כולו או חלקו) לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפירעון. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שנקבעה על ידי הנהלת הבנק.</p>	<p>חוב בפיגור</p>
<p>מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.</p>	<p>חוזה אופציה</p>
<p>כל חישוב הנותן ביטוי לתנאי אי וודאות, כלומר, מותאם לסיכון. לדוגמה, משקף את ניסיון העבר והערכת ההנהלה לגבי מועדי הפרישה הצפויים של עובדי הבנק וההטבות הצפויות עם הפרישה, המיוחסות ליניארית על פני תקופת העבודה הצפויה.</p>	<p>חישוב אקטוארי</p>
<p>חשיפות אלו נובעות ממחויבות שנטל הבנק כלפי הלוויים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלוויים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו; • מסגרות אשראי לא מנוצלות; • התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות; • התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת. • ועוד. 	<p>חשיפות חוץ מאזניות</p>

<p>החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש בין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה. ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות.</p>	<p>חשיפת בסיס הצמדה ושער חליפין</p>
	<p>י</p>
<p>יחס הלימות ההון</p>	<p>יחס הלימות ההון</p>
<p>יחס כיסוי הנזילות</p>	<p>יחס כיסוי נזילות</p>
<p>יחס מימון יציב</p>	<p>יחס מימון יציב</p>
<p>יחס מינוף</p>	<p>יחס מינוף</p>
	<p>כ</p>
<p>כתבי התחייבות נדחים</p>	<p>כתבי התחייבות נדחים</p>
	<p>מ</p>
<p>מבני איגוח</p>	<p>מבני איגוח</p>
<p>מודל ההון הכלכלי</p>	<p>מודל ההון הכלכלי</p>

<p>נגזרים משובצים הינם מכשירים נגזרים, אשר משובצים (embedded) במסגרת חוזים ומכשירים פיננסיים אחרים או חוזים מסחריים לרכישה או מכירה של מוצרים ושירותים (חוזים אלו מכונים בספרות החשבונאית כ"חוזים מארחים" Host Contract).</p> <p>הטיפול החשבונאי מבוצע בהתאם למהות הכלכלית של הפריטים והעסקאות ולא בהתאם לצורתם המשפטית ולאור זאת, מכשירים נגזרים משובצים שעל פי מאפיינים כלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק לחוזה המארח מופרדים ממנו לצורכי המדידה בספרי הבנק.</p>	<p>מכשירים נגזרים משובצים (Embedded Derivative)</p>
<p>מניות המוחזקות במישרין על ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.</p>	<p>מניות רדומות</p>
<p>המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.</p>	<p>מרווח Bid-Ask</p>
<p>משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפדיון הסופי.</p>	<p>משך חיים ממוצע (מח"מ)</p>
נ	
<p>חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.</p>	<p>נגזר אשראי</p>
<p>הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.</p>	<p>נדבך 1</p>
<p>ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.</p>	<p>ניהול נכסים והתחייבויות - ALM</p>
<p>נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחופף מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק, משוקללת בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין מספר 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורית במסגרת הדרישות להלימות ההון.</p>	<p>נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)</p>
<p>מאית של אחוז אחד המשמש כמודד לגבי שיעורי ריבית.</p>	<p>נקודת בסיס - BP</p>
ס	
<p>סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.</p>	<p>סיכון אשראי</p>
<p>סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות) הינו הסיכון שהתנהלות מול הלקוחות אשר אינה הוגנת, שקופה ומותאמת לצרכי תוביל להפסדים כתוצאה מנזקים משפטיים, קנסות או נזקי מוניטין.</p>	<p>סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות)</p>

סיכון נזילות	סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.
סיכון תפעולי	סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.
סיכון שירי	הסיכון השירי, הוא הסיכון שנשאר אחרי שיוך כל הסיכונים הספציפיים. לדוגמה: כאשר אדם רוכש נכס, הוא נחשף לחבילה של סיכונים שונים. רבים מהסיכונים הללו אינם ייחודיים לנכס שנרכש, אלא משקפים תרחישים רחבים יותר, כמו למשל עלייה או ירידה של מניות, העלאה או הורדה של שערי ריבית או שינוי קצב הצמיחה בכלכלה או בתעשייה מסוימת. ניתן לצמצם את החשיפה אליו באמצעות גיוון.
סיכונים בסיס	סיכון הבסיס, אשר מתבטא בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב הפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.
סיכונים ריבית	סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.
סיכון אסטרטגי	סיכון עסקי הכולל את ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על הון, רווחים, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטורים וטכנולוגיים.
סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים לקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה או יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.
סיכונים שוק	סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים).
סינדיקציה	עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.
ע	
עלות ריבית	מרכיב הריבית שמקצה לשנה שוטפת ומסווג כחלק מהוצאות אחרות.
עלות שירות	כל מרכיבי עלות ההטבה לעובדים המוקצים לתקופה מסוימת.
ר	
רווח בסיסי למניה	הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.

<p>חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.</p>	<p>רווח מדולל למניה</p>
<p>בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.</p>	<p>רווח/הפסד אקטוארי</p>
<p>ריבית הנקבעת לפי בסיס אובייקטיבי חיצוני היינו, שלתאגיד לא תהיה השפעה ישירה בקביעתה, על פי נוסחה קבועה מראש.</p>	<p>ריבית העוגן</p>
ש	
<p>ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסית בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:</p> <ul style="list-style-type: none"> • רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק; • רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים; • רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים. 	<p>שווי הוגן</p>
<p>שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבויות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.</p>	<p>שוק פעיל</p>
<p>מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.</p>	<p>שיעור התשואה הפנימי (שת"פ)</p>
<p>היחס בין התשואה של עסק (רווח נקי) לבין ההון העצמי שלו. שיעור זה מודד את יכולות הבנק ביצירת רווחים מהנכסים נטו, וממחיש עד כמה יעיל הבנק בניצול השקעות נוספות ליצירת גידול בהכנסותיו.</p> <p>התשואה להון בבנקים מתבטאת ביחסים אלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע; • רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע בניכוי יתרה ממוצעת של מניות בכורה שנכללו בהון העצמי. 	<p>שיעור התשואה להון</p>

ת

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

תהליך הסקירה הפיקוחי
SREP – (Supervisory Review Process)

התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח ולהשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכוניהם. במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שננקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק והאיתנות הפיננסית שלו.

תכנית הטבה מוגדרת

סכומי קצבה או ביטוח קבועים וידועים מראש המשולמים לזכאים, בין שאלה תלויים בתוצאות ההשקעות של קרן הקצבה או המבטח.

תשואה להון

רווח נקי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע.

A

ABS – Assets Back Securities
(אגרות חוב מגובי נכסים)

נייר ערך שהבטוחות שניתנו לו, או השיעבוד, לגבי תשלומי הריבית והקרן, הינם תשואה על מסמך פיננסי מסוים.

B

BSC – Balanced Score Card

כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית.

B.O.T – Build Operate Transfer

מימון פרויקטים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

C

CECL – Current Expected Credit Losses

מודל הפרשות להפסדי אשראי צפויים.

CDO – Collateralized Debt Obligation

אגרות חוב המגובים על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (seniority) ובדירוגים שונים.

CDS – Credit Default Swap

מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.

CLO – Collateralized Loan Obligation

איגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

COSO – Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission

מודל מובנה של בקרה פנימית. מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם.

מונח המתייחס להסדרי מימון שונים שחוצים גבולות לאומיים, כגון מתן הלוואות לאנשים וגופים במדינה אחרת, מכתבי אשראי, קיבולים בנקאיים וכו'.	Cross Border Activity (“פעילות חוצת גבולות”)
חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.	CVA - Credit Valuation Adjustment
D	
ה-(DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-28 ביולי 2010 ומכיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, שלה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן מתייחסת לעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC) מתחום החלף (Swap).	DFA - Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act
E	
רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.	EMIR - European Market infrastructure Regulation
F	
חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act
התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות ואחת מרשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב.	Federal Deposit Insurance Corporation - FDIC
סוכנות המסונפת לממשלת ארה"ב הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FHLMC - Freddie Mac
חברה ציבורית בחסות ממשלת ארה"ב הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FNMA - Fannie Mae
חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.	FORWARD (חוזה אקדמה)
חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגנים.	FUTURE (חוזה עתידי)
G	
חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).	GNMA - Ginnie Mea
I	
תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.	ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process

	L
השיעור מתוך חשיפת האשראי הכללית של הלווה במועד הכשל (EAD) אשר צפוי לגרום נזק לבנק בקרות אירוע הכשל.	LGD – Loss Given Default (שיעור ההפסד בהינתן כשל)
השיעור שמהווה המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף מימד אחד של סיכון הלוואה, כאשר יחס LTV גבוה משקף סיכון גבוה יותר לבנק נתן האשראי.	LTV (שיעור המימון)
	M
אגרות חוב המגובות בנכסים פיננסיים שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות בנכסים פיננסיים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.	MBS – Mortgage Back Securities (אגרות חוב מגובי משכנתאות)
	N
היחס שבין הכנסות ריבית נטו ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית.	NIM – Net Interest Margin
אשראי פגום שאינו צובר ריבית.	NPL – Non Performing Loan
	O
ארגון בינלאומי של המדינות המפותחות המקבלות את עקרונות הדמוקרטיה הליברלית והשוק החופשי. הארגון הינו פלטפורמה לדיון במדיניות, השוואת ביצועים, איתור פתרונות לקשיים וגיבוש קודים, עקרונות מנחים וסטנדרטים משותפים לביצוע מדיניות כלכלית וחברתית ברמה הלאומית. במסגרת הארגון כל מדינה חברה יכולה לתרום באופן משמעותי לקביעת מדיניות הארגון וניסוח קווי פעולה משותפים.	OECD
	P
מונח המתאר את ההסתברות שהלווה יגיע למצב של כשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה ממועד ביצוע הדרוג. המונח מספק הערכה של הסבירות שלוה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו כפי התנאים החוזיים של חובותיו.	PD – Probability of Default (כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה)
מענק בצורת מניות אשר הינן חסומות ותלויות בביצועים עתידיים של התאגיד הבנקאי.	PSU (יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע)
	R
שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה בפועל מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.	RORAC (תשואה להון מתאמת סיכון)
מניה רגילה שעל פי תנאי ההנפקה שלה לא ניתנת למסחר חופשי במשך פרק זמן מסוים או עד שיקרה או שלא יקרה אירוע מסוים ופרק זמן זה טרם חלף ו/או אירוע זה עוד לא התממש.	RSU (יחידות מניה חסומות)

S	
סוכנות ממשלתית אמריקאית לתמיכה בעסקים קטנים בארה"ב.	SBA – Small Business Administration
הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות בכירות (Seniority) שונות.	SCDO – Synthetic collateralized Debt Obligation
סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.	SWAP
V	
הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרות המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.	VaR – Value at Risk (ערך בסיכון)

אינדקס

א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 3, 44, 106

איגוח 354, 357

אנשים קשורים 329

אקטוארי 120, 147, 172, 197, 200, 203, 204, 205, 343, 356, 360

ארגון מחדש של חובות בעייתיים 26, 156

ב

באזל 42, 44, 59, 73, 90, 195, 214, 218, 219, 227, 358, 355

ביטחונות 77, 104, 107, 120, 141, 146, 226, 227, 228, 269, 271

325

בנינים וציוד 20, 21, 28, 29, 32, 123, 125, 128, 129, 131, 149

152, 163, 186, 190, 191, 192, 274, 275, 299, 300, 301, 302, 319

348, 351, 352, 353

בקריות 3, 95, 96, 105, 112, 114, 115, 116, 117, 120, 145, 320

355, 363

ג

גידור 50, 88, 100, 124, 131, 134, 145, 157, 159, 171, 172, 228

229, 230, 232, 233, 237

ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 4, 124

דוח על השינויים בהון 4, 126

דוח על תזרימי מזומנים 4, 128, 129, 130

דוח רווח והפסד 4, 20, 24, 123, 299, 305, 348, 352

דיבידנד 6, 14, 24, 36, 44, 126, 128, 129, 158, 189, 211, 222

301, 302, 335, 360, 361

ה

הון והלימות ההון 3, 13, 24, 31, 32, 41, 63, 64, 68, 71, 75, 76

95, 109, 235, 269, 330, 342

הון מניות 126

הון עצמי רובד 1 12, 24, 41, 42, 43, 45, 104, 155, 210, 211, 214

215, 216, 217, 355

הון רובד 1 נוסף 42

הון רובד 2 41, 42, 195, 215, 216, 355

הלבנת הון 100, 223, 331

הלוואות לדיור 33, 41, 43, 45, 51, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 68

69, 77, 80, 81, 82, 83, 107, 136, 139, 141, 143, 154, 155, 182

211, 215, 238, 240, 242, 244, 245, 258, 259, 260, 261, 262, 263

264, 265, 266, 267, 270, 272, 273, 329, 356

הנכסים המשועבדים 227

הנפקה 39, 40, 41, 150, 193, 210, 212, 213, 225, 333, 334, 363

הסביבה הכלכלית 132, 133, 134

הפחתת סיכון אשראי 75, 234, 235

הפרשה לירידת ערך 128, 152, 158, 301

הפרשה למס 12, 187, 252

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 139

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 42, 139, 355, 356

התחייבויות בגין הטבות לעובדים 31, 124, 196

ו

ועדת 16, 44, 59, 73, 90, 98, 200, 201, 202, 218, 219, 224, 227

307, 310, 311, 312, 314, 316, 319, 329, 331, 332, 333, 355, 358

ח

חובות בעייתיים 65, 140, 143, 156

חובות פגומים 13, 33, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 73, 83, 120, 138

141, 145, 168, 182, 183, 214, 240, 242, 245, 247, 258, 260, 260

261, 262, 263, 266, 280, 347

י

יעד הון 43

ירידת ערך 35, 109, 128, 134, 136, 140, 144, 149, 150, 152, 153

175, 301, 342

ל

לקוחות עסקיים 15

מ

מאזן מאוחד 4, 21, 125, 305, 351, 353

מבנה ארגוני 4, 58, 98, 305, 325, 340

מגבלות 15, 59, 63, 64, 67, 68, 69, 71, 73, 75, 77, 85, 86, 88, 89

91, 92, 94, 95, 117, 219, 235, 269, 292, 294, 329

מגרי פעילות 3, 4, 25, 47, 50, 51, 62, 67, 131, 152, 192, 237

238, 240, 242, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253

254, 305, 321, 338

מגרי פעילות - גישת ההנהלה 3, 4, 47, 131, 192, 251, 252, 253

254, 305, 338

מגרי פעילות פיקוחיים 3, 25, 50, 51, 131, 152, 192, 237, 238

240, 242, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250

ממד המחירים לצרכן 18, 132, 135, 198

מדינות זרות 75, 101

מדיניות חשבונאית 3, 44, 63, 106, 182, 258, 260, 261, 266

מדיניות ניהול סיכונים 58, 95

מוסדות פיננסיים זרים 35, 76, 173, 174, 175, 176, 227, 283, 285

290

מוסדיים 10, 40, 41, 50, 51, 76, 152, 160, 161, 162, 194, 200

210, 212, 213, 225, 234, 237, 239, 241, 243, 342, 350

מזומנים ושווי מזומנים 128, 129, 301, 302

מיזוגים ורכישות 56, 339, 340

מימון ממונף 84

מינוף 7, 12, 43, 46, 131, 211, 214, 217, 335, 355, 357

מיסוי 4, 17, 22, 209, 304, 305, 337

מיסים נדחים 23, 26, 111, 128, 133, 151, 154, 165, 166, 167

168, 193, 301

מכשירי הון 42, 355

ממשלה 17, 129, 138, 185, 274, 275, 302, 344, 345, 361

מסגרות אשראי 32, 270, 333, 339, 356

נ

נגזרים 75,69,68,64,63,50,46,44,41,32,28,27,23,21,19,8
 ,137,136,133,131,128,125,108,93,92,88,87,83,82,81,76
 ,217,187,186,162,161,160,159,158,157,156,148,145,138
 ,249,269,248,237,235,234,233,232,231,230,229,228,227
 ,286,285,284,283,282,281,278,276,275,274,273,272,270
 ,353,351,350,347,342,330,301,300,291,290,289,288,287
 363,358

נזילות 342,227,218,98,93,92,91,90,85,75,71,15,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 357

ניירות ערך 63,50,46,40,39,38,37,36,35,34,32,21,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 ,128,125,110,109,108,102,101,100,94,87,83,76,69,68,64
 ,175,174,173,157,156,146,144,141,139,138,136,132,131
 ,224,222,220,217,212,209,196,186,183,182,181,180,179
 ,280,275,274,271,257,249,248,237,233,228,227,226,225
 ,302,301,300,294,292,291,290,286,285,284,283,282,281
 355,353,351,342,333,316,311

נכסי סיכון 245,244,242,240,238,215,214,210,45,44,41,40,39,38,37,36,35,34,33,32,31,30,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 358,355,249,248,247,246

נכסים אחרים 204,202,193,186,141,131,128,125,76,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 357,354,353,351,347,344,301,300,294,292,275,274

ס

סייבר 354,331,325,320,224,96,95,58,15,5,4,3,2,1,0

סיכון מוניטין 359,105,102,99,98,58,57,56,55,54,53,52,51,50,49,48,47,46,45,44,43,42,41,40,39,38,37,36,35,34,33,32,31,30,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0

סיכון מימון 90

סיכון נזילות 359,228,219,105,91,90,15,13,3,2,1,0

סיכון ריבית 104,87,85

סיכונים אשכנזיים 131,99,83,60,58,54,45,37,34,33,26,23,15,3,2,1,0
 358,229,145

סיכונים שוק 359,358,228,215,86,85,58,41,15,3,2,1,0

סיכונים אחרים 104,100,3

סיכונים תפעוליים 358,97,95,58,15,3,2,1,0

ע

עמלות 160,148,137,136,131,123,47,28,27,23,20,14,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 ,348,347,332,328,299,251,249,248,223,220,164,162,161
 352,350,349

ענפי משק 340,330,215,138,106,83,69,68,67,60,45,34,33,32,31,30,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
ערך בסיכון 364

פ

פחת והפחתות 29

פיקדונות הציבור 90,88,83,54,53,52,51,49,48,37,32,21,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 ,247,246,245,244,242,240,238,194,187,157,131,125,92
 ,284,282,281,280,278,276,275,274,254,253,252,249,248
 353,351,347,345,300,298,294,292,286

פנסיה 205,202,200,198,197,164,163,147,124,109,50,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 360,350,343,315,237,224

צ

צדדים קשורים 298,297,296,295,293,132

ק

קיצוז נכסים והתחייבויות 235,151,148

ר

רגולציה 362,334,329,305,100,78,58,19,15,11,9,4,3,2,1,0

רואי החשבון המבקרים 313,309,121,119,118,117,112,4

רווח למניה 170,151,131

ריכוזיות לווה 104

ריכוזיות ענפית 104

ש

שווי הוגן 144,142,138,137,134,132,131,124,108,87,35,31,30,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 ,228,203,177,175,174,172,171,159,156,153,152,149,145
 ,282,281,280,269,263,262,261,249,248,235,233,232,231
 360,347,291,290,289,288,287,286,285,284,283

שכר רואי החשבון המבקרים 313

ת

תגמול 209,206,202,201,200,199,198,197,148,147,120,4,3,2,1,0
 331,330,321,317,316,315,314,308,307,305,298,224

תיאבון הסיכון 106,104,85,80,70,67,66,60,59,58,55,34,33,32,31,30,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0
 342,155,139,107

תיק בנקאי 88,87

תיק למסחר 342,104,37,36,34

תשואה להון 363,361,360,23,13

תשואה להון מותאמת סיכון 363

תשלום מבוסס מניות 301,209,163,148,135,131,128,126